

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00495595 1

HANDBOUND
AT THE

UNIVERSITY OF
TORONTO PRESS

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

A. W. Stratton

Coll. Inst.

Toronto

1881

24

10468

HUNC LIBRUM

CUM ALIIS

COLLEGIO JUVENTUTIS SUAE ET JUVENTUTI COLLEGII

DONO LEGAVIT

ALFREDUS GULIELMUS STRATTON, M.A., PH.D.

HUJUS UNIVERSITATIS ET COLLEGII

IN LITTERIS GRAECIS ET LATINIS OLIM ALUMNUS,

UNIVERSITATIS JOHNS HOPKINS SCHOLARIS ET SOCIUS,

UNIVERSITATIS CHICAGO PRAELECTOR,

UNIVERSITATIS LAHORE APUD INDOS

LINGUAE SANSKRITICAE PROFESSOR ET REGISTRARIUS:

ANTE DIEM OBIIT FEBRI MELITENSI IN MONTIBUS KASHMIR

AUGUSTO MENSE A.D. 1902 TRIGINTA SEX ANNOS NATUS.

“ Dulces exuviae dum fata deusque sinebant.”

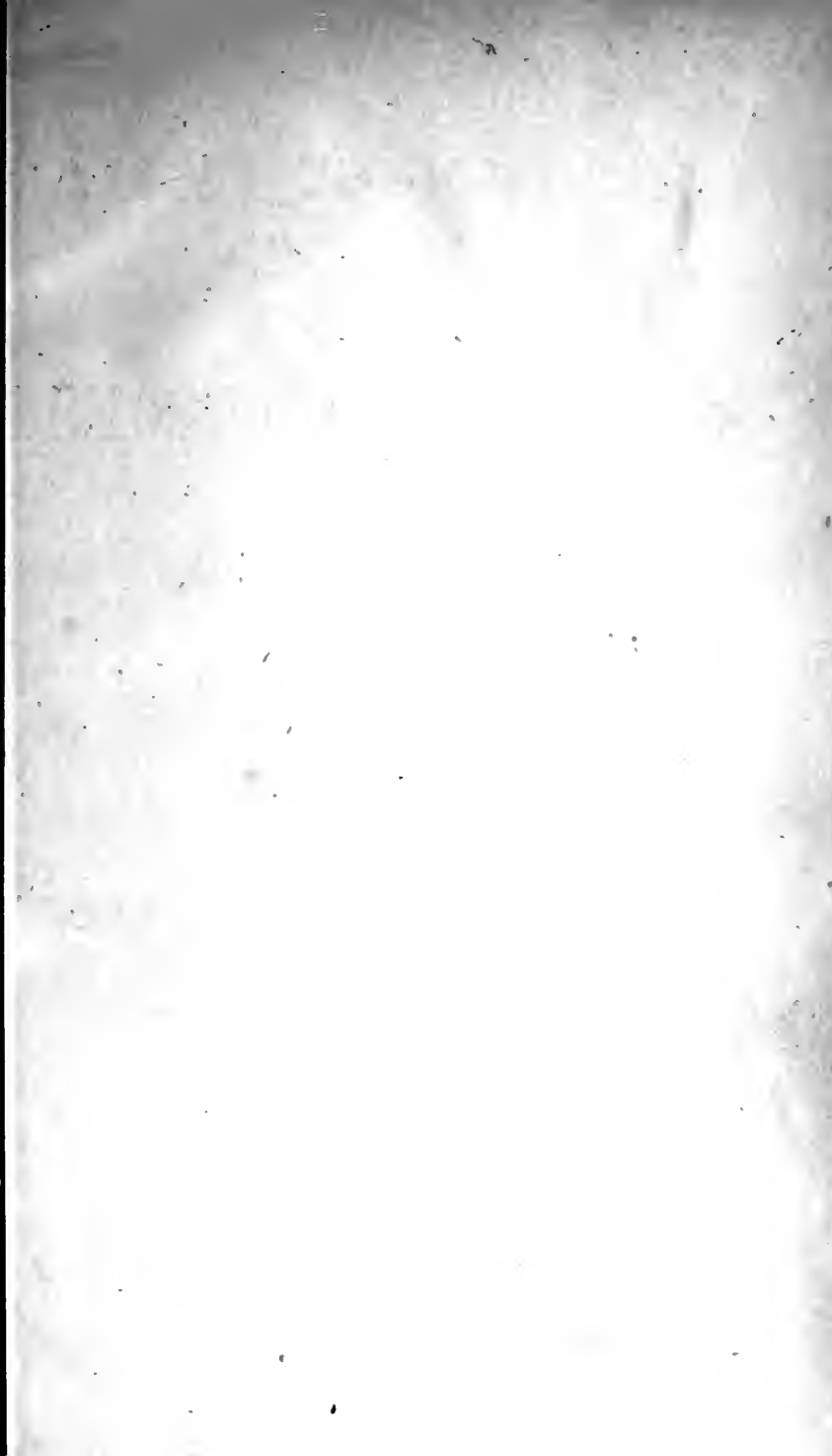
Respicebat nos antiquo flumine Gangi transitio :

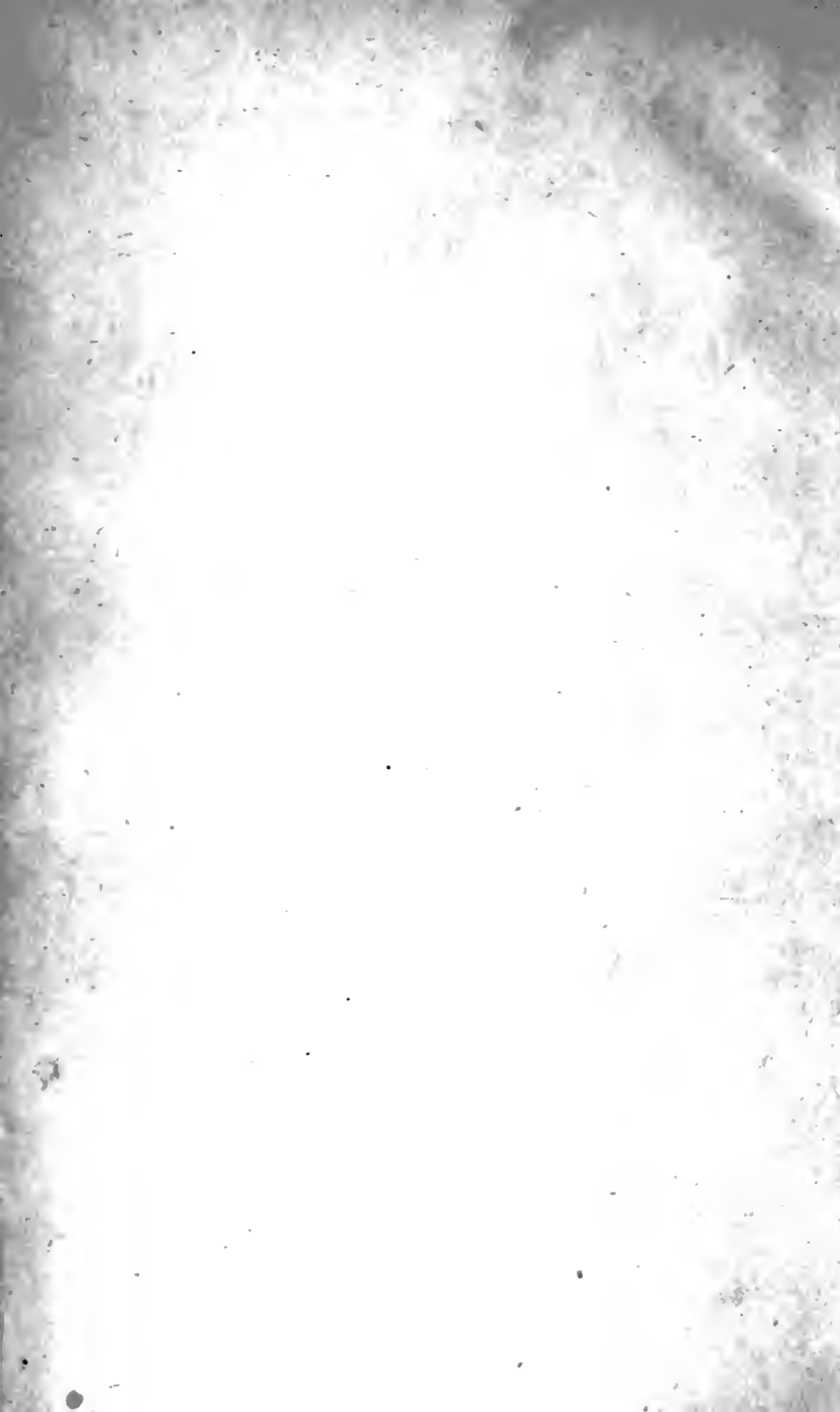
respexit, flumen majus magisque antiquum transiturus.”

“After life's fitful fever he sleeps well.”

DEPARTMENTAL
LIBRARY

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ
ΛΟΓΟΙ

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE
GUILIELMI DINDORFII.

VOL. II. PARS II.
Orationes XXIV — XL.
§ 694-1026.

EDITIO TERTIA CORRECTIOR.

181796
4.7.23.

LIPSIÆ
SUMPTIBUS ET TYPIS B. G. TEUBNERI.

MDCCCLXXII.

ἄλλο τοῦ νόμου· τὴν τε γὰρ θέσιν αὐτοῦ μέμφεται ὡς γεγонуῖαν παρὰ τοὺς νόμους, καὶ ὑπεναντίον εἶναι τοῖς ἀρχαίοις φησί, καὶ ἀσύμφορον τοῖς κοινοῖς ἐπιδείκνυσιν.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πολέμου τυγχάνοντος Ἀθηναίους πρὸς βασιλέα, κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἐγράφη ψήφισμα σὺλα πλοίων πολεμίων εἶναι καὶ γίνεσθαι τὰ τιμήματα τῶν κλοπῶν δημόσια. Μαύσωλος, τῆς Καρίας σατράπης, τὰς πέραν νήσους ἠδίκει. κατεβῶν οἱ βλαπτόμενοι, καὶ τοὺς Ἀθηναίους ἐπεκαλοῦντο. ἔδοξε διὰ πρέσβων τέως αἰτιάσασθαι τὸν Κᾶρα. πέμπουσιν οὖν Ἀνδροτίωνα καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην πρὸς τὸν ἄρχοντα Καρίας Μαύσωλον, τὸν τῆς Ἀρτεμισίας ἄνδρα καὶ ἀδελφόν, ὡς ἀδικοῦντα τὰς νήσους αἰτιασομένους, καὶ βασιλεῖ χαριζόμενον, δι' ὃν κακῶς ἐποίει τοὺς Ἕλληνας. οὗτοι νῆϊ περιτυχόντες Ναυκρατιτικῇ Αἰγύπτια ἐχούσῃ φορτία (διεκόμιζον δὲ τούτους τοὺς πρέσβεις Ἀρχέβιος καὶ Λυσιθείδης τριηράρχοι) κατάγουσιν εἰς τὸν Πειραιᾶ τὴν ὀκτάδα. καὶ λόγων γενομένων τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸς τὸν δῆμον καὶ ἰκετείας, οὐδὲν ἦττον ἐκρίθη τὰ χρήματα εἶναι δημόσια ὡς πολεμίων ὄντων τῶν Αἰγυπτίων. νόμου δὲ προστάττοντος τὸν χρησάμενον δημοσίοις χρήμασιν ἐπ' ἐνιαυτὸν ὅλον διπλάσια ταῦτα δίδοναι, κατασχόντες οἱ πρέσβεις οὗτοι τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς τῶν ἀπεμποληθέντων φορτίων ἐκ τῆς νεῶς ὑπεύθυνοι ἐγίνοντο τῷ δημοσίῳ καὶ τῷ διπλασίῳ. σπανιότητος δὲ χρημάτων κατασχούσης τὸν δῆμον, Ἀριστοφῶν τις δημοαγωγὸς ἔγραψε ψήφισμα ἐλέσθαι ζητητὰς τῶν ὀφειλόντων τῇ πόλει καὶ ἀποπειρωμένων διαλαθεῖν, καὶ τούτους μὲν ἐμνήσεν Εὐκλήμων ὁ πρὸς Ἀνδροτίωνα μικρῶ πρόσθεν ἀγωνισάμενος, νυνὶ δὲ πρὸς Τιμοκράτην, ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην ἐκ τῆς Αἰγυπτίας ὀκτάδος τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς. ἔγραψε δὲ δηλονότι φεύγων μὲν τὴν ἐκ τοῦ προφανοῦς πρὸς Ἀνδροτίωνα μάχην, διὰ δὲ τῆς τῶν τριηράρχων μνήμης οὐδὲν ἦττον ἐπιβουλευῶν τῷ Ἀνδροτίωνι. διαδικασίας δὲ γενομένης τοῖς πρέσβεσι πρὸς τοὺς τριηράρχους, ἤτηθησαν οἱ πρέσβεις καὶ ὄφειλον τὰ χρήματα. προστάττοντος δὲ νόμου τὸν ὀφείλοντα ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ δεδέ-

σθαι, ἕως ἂν ἐκτίσῃ, ἔμελλον τῷ δεσμῷ καὶ οἱ πρέσβεις καθυποβάλλεσθαι. ἐν δὲ τῷ καιρῷ, τούτῳ ἀρχομένου τοῦ δευτέρου ἐνιαυτοῦ, ἐν ᾧ καὶ δεθῆναι τοὺς πρέσβεις ἐχρῆν, ἔγραψε Τιμοκράτης νόμον τοιοῦτον, εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ δεσμοῦ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, ἐξεῖναι αὐτῷ καταστήσαντι τρεῖς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν, οὓς ἂν ὁ δῆμος χειροτονήσῃ, ἀφίεσθαι τοῦ δεσμοῦ. εἰ δὲ μὴ ἐκτίσῃ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταί, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. τούτου τοῦ νόμου γραφὴν ἀπηνέγκαντο Διόδωρος καὶ Εὐκτῆμων ὡς παρανόμου καὶ ἀδίκου καὶ ἀσυμφόρου. Ἀνδροτίων δὲ καὶ Γλαυκῆτης καὶ Μελάνωπος, συνιέντες δι' αὐτοὺς γεγενῆσθαι τὴν γραφὴν, καταβάλλουσιν ἑννέα τάλαντα καὶ τριάκοντα μνᾶς, ἴσως μὲν οὐκ ἂν καταβαλόντες, εἰ μὴ τὴν γραφὴν ἐπέδωσαν οἱ κατήγοροι, ὅμως δ' οὖν κατέβαλον. κατηγορεῖ τοίνυν Εὐκτῆμων καὶ Διόδωρος, φάσκοντες μὲν διὰ τοὺς πρέσβεις γεγραφθαι τὸν νόμον· εἰ δὲ καὶ ἐξετίσαν ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ, δεδομένης τῆς γραφῆς τοῦτο ἐποίησαν, ὥστε τὴν προαίρεσιν τοῦ νομοθέτου ὑπαιτίαν εἶναι. οὐδὲν δὲ ἦττον ἐξετάζει τὸν νόμον ὁ ῥήτωρ ὡς καὶ κατ' ἄλλον τρόπον ἔχοντα κακῶς· καὶ γὰρ παρανόμως τεθεῖσθαι φησι καὶ ὑπεναντίως ἔχειν τοῖς νόμοις, καὶ ἄλλως ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, δι' ὧν προστάττει, τὴν πόλιν. διὰ ταῦτα γοῦν καὶ αἱ ὑποθέσεις τοῦ λόγου δύο, μία μὲν ὅτι διὰ τοὺς πρέσβεις γέγραπται, ἕτερα δὲ ὅτι ὑπεναντίος τοῖς νόμοις καὶ ἐπιζήμιος καὶ ἀδικος. ὥστε εἰ ἐδύνατο ἐκφυγεῖν ὁ Τιμοκράτης τὴν αἰτίαν τοῦ μὴ διὰ τοὺς πρέσβεις γεγραφέναι, ἀλλ' οὖν γε τοῦ μὴ πονηρὸν εἶναι οὐ διαφεύξεται. ἐδύνατο μὲν γὰρ τοῦ νομοθέτου κατηγορεῖν ὁ Διόδωρος, ὅτι πονηρὸν ἔγραψε νόμον καὶ ὑπεναντίον τοῖς νόμοις, καὶ ἤρκεσεν ἂν αὐτῷ πρὸς ὑπόθεσιν ταῦτα· νῦν δὲ καὶ τὴν κατὰ τῶν πρέσβεων προσεῖληψε διαβολῆς ἕνεκα τοῦ νομοθέτου. ἢ μὲν οὖν ὑπόθεσις τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἔθηκε τὸν νόμον, στοχαστική· ζητεῖται γὰρ εἰ διὰ τοὺς πρέσβεις ἔθηκεν ἢ οὐ· ἢ δὲ κατὰ τὸν νόμον πραγματική· καθόλου γὰρ πᾶσα κατηγορία ῥητοῦ πραγματικὴν ἀπεργάζεται στάσιν. ῥητοῦ δὲ λέγω οὐκ ἐξ οὔτερος ἑτερόν τι ζητεῖται, ὡσπερ ἐν στοχασμῷ, οὐδὲ τοῦ ἀναφερομένου εἰς τέχνην καὶ

ἔξουσίαν, ὡσπερ ἐν ἀντιλήψει. ἐκεῖ μὲν ἐπὶ τοῖς ἐκβεβηκόσιν ἢ κρίσις, ἐν δὲ τῇ πραγματικῇ ἐπὶ μέλλουσι. καὶ δεῖ γεγράφθαι τὸ ῥητὸν ἐν νόμοις καὶ ἐν ψηφίσμασιν. ἔστι τοίνυν τούτου τοῦ λόγου κεφάλαια τέσσαρα, ἐν μὲν τὸ νόμιμον, ὃ διήρηται διχῇ, εἷς τε τὸ πρόσωπον καὶ εἷς τὸ πρᾶγμα, τουτέστιν εἰς αὐτὸν τὸν νόμον, ὅπως ἐναντίος ἐστὶ τοῖς νόμοις, δεύτερον τὸ δίκαιον, τρίτον τὸ συμφέρον, ὅτι ἐπιζήμιος, τέταρτον τὸ δυνατόν, ὅτι καὶ ἀδυνάτους ἐπιτάττει πράξεις. ἡ κρινομένη οὖν ὑπόθεσις ἐστὶν αὕτη ἢ ἐν τοῖς κεφαλαίοις. τὴν γὰρ κατὰ τῶν πρέσβειων ὑπόθεσιν ἐν τῇ καταστάσει καὶ παρεκβάσει τέθεικε διαβολῆς ἕνεκα δηλονότι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ νόμος δοκεῖ φιλανθρωπότατος εἶναι, τῶν δεσμῶν ἀφιεῖς, τούτου ἕνεκα ἀντέθηκε πλείστα μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ τὰ δύο ταῦτα, τὴν τε ὑπόθεσιν τὴν κατὰ τοὺς πρέσβεις, ἵνα τῇ ὑπονοίᾳ ταύτῃ τὸν ἀκροατὴν ἐν ὑποψία δούς κατὰ τοῦ ἀντιδίκου πείσῃ ὡς τὸν νόμον δι' αἰσχροκέρδειαν τεθεικότος ὑπὲρ ῥητόρων καὶ πολιτενομένων, ἀρπάσαι τὰ κοινὰ προαιρουμένων, καὶ τὸ 699 ἀσύμφορον, ἐν ᾧ ἀποστερηῆσαι τὴν πόλιν ἀπάντων τῶν ὀφλημάτων βούλεται· καὶ τὸ ἄδικον, ἐν ᾧ ὅτι ἀναξίους δεσμώταις τὴν χάριν δίδωσι. πρὸς δὲ τὸ δυνατόν, ὅτι εἰ καὶ ἐβουλόμεθα, οὐκ ἦν δυνατόν· ἀναιροῦνται γὰρ τῆς πολιτείας οἱ κανόνες. μὴ ἀγνοῶμεν δὲ ὅτι τὸ μὲν νόμιμον κεφάλαιον ἐντελέστατα εἴργασται, τὸ δὲ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δυνατόν ἀλλήλοις συμπλέκεται. καὶ τὸ μὲν συμφέρον ἐν τούτοις ἐστὶ τὸ προηγούμενον, κατασκευάζεται δὲ διὰ τε τοῦ δικαίου καὶ τοῦ ἀδίκου καὶ τοῦ ἀδυνάτου· πᾶν γὰρ ἄδικον καὶ ἀσύμφορον. τῷ δ' αὐτῷ καὶ περὶ τοῦ ἀδυνάτου βιάζεται χρῆσθαι λόγῳ· ὃ γὰρ ἀδυνάτον φησι, τούτο δὴ καὶ ἀσύμφορον. καὶ ἐπειδὴ Τιμοκράτης πολὺς ἐστὶ τῇ φιλανθρωπίᾳ τοῦ νόμου χρώμενος, αὕτη δὲ ἐπὶ τὸ δίκαιον ἀναφέροίτο ἂν, διὰ τοῦτο Δημοσθένης πανταχοῦ τῷ ἀσύμφορῳ κέχρηται, δεικνὺς ἐπιβλαβῆ καὶ ἐπιζήμιον τυγχάνοντα τῇ πόλει τὸν νόμον.

Τοῦ μὲν ἀγῶνις, ᾧ ἄνδρες δικασταί, τοῦ παρόν- 700
τος οὐδ' ἂν αὐτὸν νῆμαι Τιμοκράτην εἰπεῖν ὡς αἰτίος
ἐστὶν ἄλλος τις αὐτῷ πλὴν αὐτὸς αὐτῷ. χρημάτων γὰρ

οὐκ ὀλίγων ἀποστερηῆσαι βουλόμενος τὴν πόλιν, παρὰ πάντας τοὺς νόμους νόμον εἰσήνεγκεν οὔτ' ἐπιτήδειον οὔτε δίκαιον, ὧ ἄνδρες δικασταί· ὅς τὰ μὲν ἄλλ' ὅσα λυμανεῖται καὶ χειρόν ἔχειν τὰ κοινὰ ποιήσῃ, κύριος εἰ γενήσεται, τάχα δὴ καθ' ἕκαστον ἀκούοντες ἐμοῦ μαθήσεσθε, ἐν δ' ὃ μέγιστον ἔχω καὶ προχειρότατον πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, οὐκ ἀποτρέψομαι· τὴν γὰρ ὑμετέραν ψήφον, ἣν ὁμωμοκότες περὶ πάντων φέρετε, λύει καὶ ποιεῖ τοῦ μηδενὸς ἄξιον ὁ τουτουὶ νόμος, οὐχ ἵνα κοινῆ τι τὴν πόλιν ὠφελήσῃ (πῶς γάρ; ὅς γε, ἃ δοκεῖ συνέχειν τῆν πολιτείαν, τὰ δικαστήρια, ταῦτα ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων τῶν ἐπὶ τοῖς ἀδικήμασιν ἐκ τῶν νόμων ὀρισμένων) ἀλλ' ἵνα τῶν πολὺν χρόνον ὑμᾶς τινὲς ἐκκεκαρπωμένων καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων διηρηπακότων μηδ' ἃ κλέπτουτες φανερωῶς ἐλήφθησαν καταθῶσι. καὶ τοσοῦτῳ ῥᾶόν ἐστιν ἰδίᾳ τινὰς θεραπεύειν ἢ τῶν ὑμετέρων δικαίων προῖστασθαι ὥστε οὗτος μὲν ἔχει παρ' ἐκείνων ἀργύριον καὶ οὐ πρότερον τοῦτον εἰσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸν νόμον, ἐμοὶ δ' ἐν χιλιάσις ὑπὲρ ὑμῶν 701 ὁ κίνδυνος· τοσοῦτον ἀπέχω τοῦ λαβεῖν τι παρ' ὑμῶν. εἰδῶσιν μὲν οὖν οἱ πολλοὶ τῶν πράττειν τι προαιρουμένων τῶν κοινῶν λέγειν ὡς ταυθ' ὑμῖν σπουδαιότατ' ἐστὶ καὶ μάλιστ' ἄξιον προσέχειν τούτοις, ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτοὶ τυγχάνωσι ποιούμενοι τοὺς λόγους. ἐγὼ δ', εἰπερ τινὶ τοῦτο καὶ ἄλλῳ προσηκόντως εἴρηται, νομίζω κάμοι νῦν ἀρμόττειν εἰπεῖν. τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν τῇ πόλει καὶ τοῦ δημοκρατουμένην καὶ ἐλευθέραν εἶναι ὡς ἄλλο τι τῶν νόμων αἰτιώτερόν ἐστιν, οὐδ' ἂν ἕνα εἰπεῖν οἶμαι. περὶ τοίνυν αὐτοῦ τούτου νῦν ὑμῖν ἐστι, πρότερον δεῖ τοὺς μὲν ἄλλους νόμους οὓς ἐπὶ τοῖς ἀδικουῖσι τὴν πόλιν ὑμεῖς ἀνεγράψατε, ἀκύρους εἶναι, τόνδε δὲ κύριον, ἢ τούναντίον τοῦτον μὲν λῦσαι, κατὰ

χώραν δὲ μένειν τοὺς ἄλλους ἔαν. τὸ μὲν οὖν πρᾶγμα, περὶ οὗ δεῖ νῦν ὑμᾶς γινῶναι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ τις ἂν εἴποι, τοῦτ' ἐστίν.

- 6 Ἴνα δ' ὑμῶν μηδεὶς θαυμάξῃ τί δὴ ποτ' ἐγὼ μετρίως, ὡς γ' ἑμαυτὸν πείθω, τὸν ἄλλον χρόνον βεβιωκῶς νῦν ἐν ἀγῶσι καὶ γραφαῖς δημοσίαις ἐξετάζομαι, βούλομαι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν· ἔσται δὲ ταῦτ' οὐκ ἄπο τοῦ πράγματος. ἐγὼ γάρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προσέκρουσ' ἀνθρώπῳ πονηρῷ καὶ φιλαπεχθήμεονι καὶ θεοῖς ἐχθρῷ, ὃ τελευτῶσα ὄλη προσέκρουσεν ἡ πόλις,
- 7 Ἀνδροτίωνα λέγω. καὶ τοσοῦτῳ δεινότερα Εὐκτήμενος ἠδίκηθην ὑπ' αὐτοῦ ὥσθ' ὁ μὲν Εὐκτήμενος εἰς χρήματ' ἔσθ' ἃ κακῶς ἔπαθεν, ἐγὼ δ', εἰ κατώρθωσεν ἐκεῖνος ἢ ἐπ' ἔμ' ἦλθεν ὁδὸν, οὐχ ὅτι τῶν ὄντων ἂν 702 ἀπεστερήμην, ἀλλ' οὐδ' ἂν ἔξην, οὐδ' ὃ κοινὸν ἅπασιν ἔστιν, ἀπαλλαγῆναι τοῦ βίου, ῥάδιον ἢ ἂν μοι. αἰτιασάμενος γάρ με ἃ καὶ λέγειν ἂν τις ὀκνήσειεν εὐφρονῶν, τὸν ἑμαυτοῦ πατέρα ὡς ἀπέκτονα, ἀσεβείας γραφὴν κατασκευάσας εἰς ἀγῶνα κατέστησεν. ἐν δὲ τούτῳ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μεταλαβὼν ὤφλε γιλίας, ἐγὼ δ', ὥσπερ ἦν δίκαιον, μάλιστα μὲν διὰ τοὺς θεοὺς, ἔπειτα δὲ καὶ διὰ τοὺς δικάζοντας ὑμῶν ἐσώ-
- 8 θην. τὸν δὴ εἰς τοιαῦτα καταστήσαντά μ' ἀδίκως ἀδι-ἀλλάκτον ἐχθρὸν ἠγούμην. ἰδὼν δ' ἠδίκηκότα κοινῇ πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν εἰσφορῶν καὶ περὶ τὴν ποιήσιν τῶν πομπείων, καὶ χρήματα πολλὰ τῆς θεοῦ καὶ τῶν ἐπωνύμων καὶ τῆς πόλεως ἔχοντα καὶ οὐκ ἀποδιδόντα, ἦλθον ἐπ' αὐτὸν μετ' Εὐκτήμενος, ἠγούμενος ἀρμόττοντ' εἰληφέναι καιρὸν τοῦ βοηθηθῆσαι θ' ἅμα τῇ πόλει καὶ τιμωρίαν ὑπὲρ ὧν ἐπεπόνθειν λαβεῖν. βουλοίμην δ' ἂν ἐμέ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι τοῦ-
- 9 τόν τε παθεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. τοῦ δὲ πράγματος οὐκέτ'

ὄντος ἀμφισβητησίμου, ἀλλὰ πρῶτον μὲν τῆς βουλῆς κατεγνώκυίας, εἶτα τοῦ δήμου μίαν ἡμέραν ὄλην ἐπὶ τούτοις αὐτοῖς ἀναλώσαντος, πρὸς δὲ τούτοις δικαστηρίοιιν δυοῖν εἰς ἓνα καὶ χιλίους ἐψηφισμένων, ἐνούσης δὲ οὐδεμιᾶς ἔτ' ἀποστροφῆς τοῦ μὴ τὰ χρήματ' ἔχειν ὑμᾶς, Τιμοκράτης οὕτωςι τοσοῦθ' ὑπερείδεν ἅπαντα τὰ πράγματα ὥστε τίθησι τουτουὶ τὸν νόμον, δι' οὗ τῶν ἱερῶν μὲν χρημάτων τοὺς θεοὺς, τῶν ὀσίων δὲ 703 τὴν πόλιν ἀποστερεῖ, ἄκνρα δὲ τὰ γνωσθένθ' ὑπὸ τῆς βουλῆς καὶ τοῦ δήμου καὶ τοῦ δικαστηρίου καθίστησιν, ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποιή-
 10 κεν. ὑπὲρ δὲ τούτων ἀπάντων λύσιν εὐρίσκομεν ταύτην οὕσαν μόνην, εἰ γραψάμενοι τὸν νόμον καὶ εἰσαγαγόντες εἰς ὑμᾶς λῦσαι δυναίμεθα. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἐν βραχέσι τὰ πραχθέντα δίδειμι πρὸς ὑμᾶς, ἵνα μᾶλλον μάθητε καὶ παρακολουθήσητε τοῖς περὶ τὸν νόμον αὐτὸν ἀδικήμασιν.

11 **Ψήφισμα** εἶπεν ἐν ὑμῖν Ἀριστοφῶν ἐλέσθαι ζητητάς, εἰ δέ τις οἶδέ τινα ἢ τῶν ἱερῶν ἢ τῶν ὀσίων χρημάτων ἔχοντά τι τῆς πόλεως, μηνύειν πρὸς τούτους. μετὰ ταῦτ' ἐμήνυσεν Εὐκτῆμων ἔχειν Ἀρχέβιον καὶ Λυσιθείδην τριηραρχήσαντας χρήματα Ναυκρατιτικά, τίμημα τάλαντα ἑννέα καὶ τριάκοντα μνᾶς. προσῆλθε τῇ βουλῇ, προβούλευμ' ἐγράφη. μετὰ ταῦτα γενομένης
 12 ἐκκλησίας προὔχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀναστάς Εὐκτῆμων ἔλεγεν ἄλλα τε πολλὰ καὶ διεξῆλθε πρὸς ὑμᾶς ὡς ἔλαβεν ἢ τριῆρης τὸ πλοῖον ἢ Μελάνωπον ἄγουσα καὶ Γλανκέτην καὶ Ἀνδροτίωνα πρεσβευτάς ὡς Μάυσωλον, ὡς ἔθεσαν τὴν ἱκετηρίαν ὧν ἦν τὰ χρήματα ἄνθρωποι, ὡς ἀπεχειροτονήσαθ' ὑμεῖς μὴ φίλια εἶναι. τότε ἀνέμνησεν ὑμᾶς, τοὺς νόμους ἀνέγνω, καθ' οὓς τοῦτον τὸν τρόπον πραχθέντων τῆς πόλεως γίνυται τὰ χρήματα.

- 13 ἐδόκει δίκαια λέγειν ὑμῖν ἅπασιν. ἀναπηθήσας Ἀνδρο-
τίων καὶ Γλαυκέτης καὶ Μελάνωπος (καὶ ταῦτα σκο- 704
πεῖτε ἂν ἀληθῆ λέγω) ἐβόων, ἤγανάκτου, ἐλοιδο-
ροῦντο, ἀπέλυνον τοὺς τριηράρχους, [ἔχειν ὠμολόγουν]
παρ' ἑαυτοῖς ζητεῖν ἠξιούν τὰ χρήματα. ταῦτ' ἀκου-
σάντων ὑμῶν, ἐπειδὴ ποτ' ἐπαύσανθ' οὔτοι βοῶντες,
ἔδωκε γνώμην Εὐκτήμων ὡς δυνατὸν δικαιοτάτην,
ὑμᾶς μὲν εἰσπράττειν τοὺς τριηράρχους, ἐκείνοις δ'
εἶναι περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἔχοντας ἀναφορὰν· ἐὰν δ'
ἀμφισβητῆται τι, ποιεῖν διαδικασίαν, τὸν δ' ἠττηθέντα
14 τοῦτον ὀφείλειν τῇ πόλει. γράφονται τὸ ψήφισμα· εἰς
ὑμᾶς εἰσῆλθεν· ἵνα συντέμω, κατὰ τοὺς νόμους ἔδο-
ξεν εἰρησθαι καὶ ἀπέφυγεν. ἐνταῦθα τί προσῆκεν; τὰ
μὲν χρήματ' ἔχειν τὴν πόλιν, τὸν δ' ἀποστεροῦντα κο-
λάζειν· νόμου δ' οὐδ' ὀτιοῦν οὐδενὸς δήπου προσέ-
δει. μέγρι μὲν δὴ τούτων οὐδὲν ἠδίκησθ' ὑπὸ Τιμοκρά-
τους τουτουί. μετὰ ταῦτα δὲ πάντ' ἀνεδέξατο ἐφ' ἑαν-
τὸν τὰ προειρημένα, καὶ πάντα ἠδικημένοι φανήσεσθ'
ὑπὸ τούτου· ταῖς γὰρ ἐκείνων τέχναις καὶ πανουργί-
αις μισθώσας αὐτὸν καὶ παρασχὼν ὑπηρέτην ἐφ' αὐ-
τὸν ἤγαγε τὰ δικῆματα, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω.
- 15 ἀνάγκη δὲ πρῶτον ὑπομνῆσαι τοὺς χρόνους ὑμᾶς καὶ
τὸν καιρὸν ἐν ᾧ τίθησι τὸν νόμον· καὶ γὰρ ὑβριστι-
κῶς προσκεχλευακῶς ὑμᾶς φανήσεται. ἦν μὲν γὰρ
σκιροφοριῶν μὴν ἐν ᾧ τὰς γραφὰς ἠττηντο ἐκεῖνοι τὰς
κατὰ τοῦ Εὐκτήμονος, μισθωσάμενοι δὲ τοῦτον καὶ
οὐδὲ παρεσκευασμένοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὑμῖν κατὰ τὴν
ἀγορὰν λογοποιοῦς καθίεσαν ὡς ἀπλᾶ μὲν ἔτοιμοι τὰ 705
16 χρήματ' ἐκτίνειν, διπλᾶ δὲ οὐ δυνήσονται. ἦν δὲ ταῦτ'
ἐνέδρα μετὰ γλευασίας καὶ κατασκευασμὸς ὑπὲρ τοῦ
λαθεῖν τόνδε τὸν νόμον τεθέντα. μαρτυρεῖ δ' ὅτι
ταῦθ' οὕτως ἔχει τοῦργον αὐτό· τῶν μὲν γὰρ χρημά-

των ἐκείνοις τοῖς χρόνοις δραχμὴν οὐ κατέθησαν ὑμῖν, νόμῳ δ' ἐνὶ πλείστους τοὺς ὑπάρχοντας ἀκύρους ἐποίησαν, καὶ τούτῳ τῶν πώποτε ἐν ὑμῖν τεθέντων αἰσχίστῳ καὶ δεινοτάτῳ.

Βούλομαι δὴ μικρὰ διεξελθὼν περὶ τῶν κειμένων νόμων, καθ' οὓς εἰσιν αἱ τοιαίδε γραφαί, περὶ αὐτοῦ τοῦ νόμου λέγειν ὃν γέγραμμαι· γενήσεσθε γὰρ εὐμαθέστεροι πρὸς τὰ λοιπὰ ταῦτα προακούσαντες. ἔστιν, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν τοῖς οὗσι νόμοις ἡμῖν κυρίοις διωρισμένα ἀκριβῶς καὶ σαφῶς πάνθ' ὅσα δεῖ ποιεῖν περὶ τῶν μελλόντων τεθήσεσθαι νόμων. καὶ πρῶτον μὲν ἀπάντων χρόνος ἐστὶ γεγραμμένος, ἐν ᾧ προσήκει νομοθετεῖν· εἴτ' οὐδὲ τόθ' ὡς ἂν ἐκάστῳ δοκῇ δέδωκε τοῦτο πράττειν, ἀλλὰ προστάττει πρῶτον μὲν ἐκθεῖναι πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων γράψαντα σκοπεῖν τῷ βουλομένῳ, μετὰ ταῦτ' ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν νόμον τιθέναι κελεύει, πρὸς τούτοις λύειν τοὺς ἐναντίους, ἀλλὰ περὶ ὧν οὐδὲν ἴσως ὑμᾶς κατεπείγει νῦν ἀκοῦσαι. ἂν δέ τις τούτων ἐν παραβῆ, τῷ βουλομένῳ δίδωσι γράφεσθαι. εἰ μὲν οὖν μὴ πᾶσιν ἦν ἔνοχος τούτοις Τιμοκράτης καὶ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰσηγηνόχει τὸν νόμον, ἐν ἂν αὐτοῦ τις ἐποιεῖτο κατηγορημα, ὅτι δῆποτε τοῦτ' ἦν· νῦν δ' ἀνάγκη καθ' ἕκαστον χωρὶς περὶ ἐκάστου διελόμενον λέγειν. πρῶτον μὲν οὖν, ὅπερ ἠδίκησε πρῶτον, τοῦτ' 706 ἔρω, ὡς παρὰ πάντας τοὺς νόμους ἐνομοθέτει, εἴτα τῶν ἄλλων ἐξῆς ὅτι ἂν βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἦ. καὶ μοι λαβὲ τουτουσὶ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι· φανήσεται γὰρ τούτων οὐδὲν πεποιηκῶς. προσέχετε, ὧς ἄνδρες δικασταί, τὸν νοῦν ἀναγιγνωσκομένοις τοῖς νόμοις.

ΕΠΙΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ ΝΟΜΩΝ.

[Ἐπὶ δὲ τῆς πρώτης προταθείας τῇ ἐνδεκάτῃ ἐν τῷ

- θήμα, ἐπειδὴν εὐξήται ὁ κῆρυξ, ἐπιχειροτομίαν ποιεῖν
 τῶν νόμων, πρῶτον μὲν περὶ τῶν βουλευτικῶν, δεύτερον
 δὲ τῶν κοινῶν, εἶτα οἱ κείνται τοῖς ἐννέα ἄρχουσιν, εἶτα
 τῶν ἄλλων ἀρχῶν. ἢ δ' ἐπιχειροτομία ἔστω ἢ προτέρα, ὅτι
 δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ νόμοι οἱ βουλευτικοὶ, ἢ δ' ὑστέρα, ὅτι
 μὴ δοκοῦσιν. εἶτα τῶν κοινῶν κατὰ ταῦτά. τὴν δ' ἐπιχει-
 21 ροτομίαν εἶναι τῶν νόμων κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμέ-
 νους. ἐὰν δὲ τινες τῶν νόμων τῶν κειμένων ἀποχειρο-
 τονηθῶσι, τοὺς πρυτάνεις, ἐφ' ὧν ἂν ἡ ἐπιχειροτομία γέ-
 νηται, ποιεῖν περὶ τῶν ἀποχειροτονηθέντων τὴν τελευ-
 ταίαν τῶν τριῶν ἐκκλησιῶν. τοὺς δὲ προέδρους, οἱ ἂν
 τύχῃσι προεδρεύοντες ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, χρηματίζειν
 ἐπάναγκες πρῶτον μετὰ τὰ ἱερά περὶ τῶν νομοθετῶν,
 καθ' ὅ τι καθεδοῦνται, καὶ περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὁπόθεν
 22 τοῖς νομοθέταις ἔσται. τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἐκ τῶν
 ὁμωμοκότων τὸν ἡλιαστικὸν ὄρκον. ἐὰν δ' οἱ πρυτάνεις
 μὴ ποιῶσι κατὰ τὰ γεγραμμένα τὴν ἐκκλησίαν ἢ οἱ πρό-
 εδροι μὴ χρηματίσωσι κατὰ τὰ γεγραμμένα, ὀφείλειν τῶν
 μὲν πρυτάνεων ἕκαστον χιλίας δραχμῶν ἱερᾶς τῇ Ἀθη-
 707 νᾶ, τῶν δὲ προέδρων ἕκαστος ὀφειλέτω τετραράκοντα δρα-
 χμῶν ἱερᾶς τῇ Ἀθηνᾶ. καὶ ἔνδειξις αὐτῶν ἔστω πρὸς τοὺς
 θεσμοθέτας, καθάπερ ἐὰν τις ἄρχῃ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ.
 οἱ δὲ θεσμοθέταις τοὺς ἐνδειχθέντας εἰσαγόντων εἰς τὸ δι-
 23 καστήριον κατὰ τὸν νόμον ἢ μὴ ἀνιόντων εἰς Ἄρειον πά-
 γον, ὡς καταλύοντες τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. πρὸ δὲ
 τῆς ἐκκλησίας ὁ βουλόμενος Ἀθηναίων ἐκτιθέτω πρόσθεν
 τῶν ἐπωνύμων γράψας τοὺς νόμους οὓς ἂν τιθῇ, ὅπως
 ἂν πρὸς τὸ πλῆθος τῶν τεθέντων νόμων ψηφίσῃται ὁ δῆ-
 μος περὶ τοῦ χρόνου τοῖς νομοθέταις. ὁ δὲ τιθεὶς τὸν και-
 ρὸν νόμον, ἀναγράψας εἰς λεύκωμα, ἐκτιθέτω πρόσθεν
 τῶν ἐπωνύμων ὁσημέραι, ἕως ἂν ἡ ἐκκλησία γένηται. αἰ-
 ρεῖσθαι δὲ καὶ τοὺς συναπολογησομένους τὸν δῆμον τοῖς
 νόμοις, οἱ ἂν ἐν τοῖς νομοθέταις λύωνται, πέντε ἄνδρας
 ἐξ Ἀθηναίων ἀπάντων, τῇ ἐνδεκάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος
 μηνός.]
- 24 Οὗτοι πάντες οἱ νόμοι κείνται πολὺν ἤδη χρόνον,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ πείραν αὐτῶν πολλάκις δεδώ-

κασιν ὅτι συμφέροντες ὑμῖν εἰσι, καὶ οὐδεὶς πώποτε
 ἀντεῖπε μὴ οὐ καλῶς ἔχειν αὐτούς. εἰκότως· οὐδὲν
 γὰρ ὠμὸν οὐδὲ βίαιον οὐδ' ὀλιγαρχικὸν προστάττου-
 σιν, ἀλλὰ τοῦναντίον πάντα φιλανθρωπῶς καὶ δημο-
 τικῶς φράζουσι πράττειν. καὶ πρῶτον μὲν ἐφ' ὑμῖν
 ἐποίησαν διαχειροτονίαν, πότερον εἰσοιστέος ἐστὶ νό-
 μος καινὸς ἢ δοκοῦσιν ἀρκεῖν οἱ κείμενοι· μετὰ ταῦτα
 δ' ἂν χειροτονήσητε εἰσφέρειν, οὐκ εὐθύς τιθέναι
 προσέταξαν, ἀλλὰ τὴν τρίτην ἀπέδειξαν ἐκκλησίαν, καὶ
 οὐδ' ἐν ταύτῃ τιθέναι δεδώκασιν, ἀλλὰ σκέψασθαι
 καθ' ὅ τι τοὺς νομοθέτας καθιεῖτε. ἐν δὲ τῷ μεταξύ 708
 χρόνῳ τούτῳ προσέταξαν τοῖς βουλομένοις εἰσφέρειν
 ἐκτιθέναι τοὺς νόμους πρόσθεν τῶν ἐπωνύμων, ἵν' ὁ
 βουλόμενος σκέψηται, κὰν ἀσύμφορον ὑμῖν κατίδη τι,
 φράσῃ καὶ κατὰ σχολὴν ἀντεῖπῃ. τούτων μέντοι το-
 σούτων ὄντων οὐδὲν πεποίηκε Τιμοκράτης οὐτοσί·
 οὔτε γὰρ ἐξέθηκε τὸν νόμον, οὔτ' ἔδωκεν, εἴ τις ἐβού-
 λετο ἀναγνοὺς ἀντεπεῖν, οὔτ' ἀνέμεινεν οὐδένα τῶν
 τεταγμένων χρόνων ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ τῆς ἐκκλη-
 σίας, ἐν ἣ τὸς νόμους ἐπεχειροτονήσατε, οὔσης ἑνδε-
 κάτῃ τοῦ ἑκατομβαιῶνος μηνός, δωδεκάτῃ τὸν νόμον
 εἰσήνεγκεν, εὐθύς τῇ ὑστεραίᾳ, καὶ ταῦτ' ὄντων Κρο-
 νίων καὶ διὰ ταῦτ' ἀφειμένης τῆς βουλῆς, διαπραξά-
 μενος μετὰ τῶν ὑμῖν ἐπιβουλευόντων καθίξεσθαι νο-
 μοθέτας διὰ ψηφίσματος ἐπὶ τῇ τῶν Παναθηναίων
 7 προφάσει. βούλομαι δ' ὑμῖν τὸ ψήφισμ' αὐτὸ ἀναγνώ-
 ναι τὸ νικῆσαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι πάντα συνταξάμενοι καὶ
 οὐδὲν ἀπὸ ταυτομάτου τούτων ἔπραττον. λαβὲ τὸ ψή-
 φισμ' αὐτοῖς καὶ ἀναγίνωσκε σύ.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, ἑνδεκάτῃ τῆς πρυτα-
 νείας, Ἐπικράτης εἶπεν, ὅπως ἂν τὰ ἱερά θύηται καὶ ἡ

διοικήσεις ἱκανῆ γένηται καὶ εἴ τινος ἐνδεὶ πρὸς τὰ Παναθηναία διοικηθῆ, τοὺς πρυτάνεις τοὺς τῆς Πανδιονίδος καθίσει νομοθέτας αὔριον, τοὺς δὲ νομοθέτας εἶναι ἓνα καὶ χιλίους ἐκ τῶν ὁμομοκότων, συννομοθετεῖν δὲ καὶ τὴν βουλήν.]

- 28 Ἐνεθυμήθητ' ἀναγινωσκομένου τοῦ ψηφίσματος ὡς τεχνικῶς ὁ γράφων αὐτὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὸ 709 τῆς ἑορτῆς προστησάμενος κατεπεῖγον, ἀνελὼν τὸν ἐκ τῶν νόμων χρόνον, αὐτὸς ἔγραψεν αὔριον νομοθετεῖν, οὐ μὰ Δί' οὐχ ἴν' ὡς κάλλιστα γένοιτό τι τῶν περὶ τὴν ἑορτὴν (οὐδὲ γὰρ ἦν ὑπόλοιπον οὐδ' ἀδιοίκητον οὐδέν), ἀλλ' ἵνα μὴ προαισθημένου μηδενὸς ἀνθρώπων μηδ' ἀντειπόντος τεθείη καὶ γένοιτο κύριος αὐτοῖς ὁδε
- 29 ὁ νῦν ἀγωνιζόμενος νόμος. τεκμήριον δέ· καθιζόμενων γὰρ τῶν νομοθετῶν περὶ μὲν τούτων, τῆς διοικήσεως καὶ τῶν Παναθηναίων, οὔτε χεῖρονα οὔτε βελτίω νόμον οὐδέν' εἰσήνεγκεν οὐδεὶς, περὶ δὲ ὧν οὔτε τὸ ψήφισμα ἐκέλευεν οἱ τε νόμοι κωλύουσι, Τιμοκράτης οὐτοσὶ κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐνομοθέτει, κυριώτερον μὲν νομίσας τὸν ἐκ τοῦ ψηφίσματος ἢ τὸν ἐν τοῖς νόμοις εἰρημένον χρόνον, οὐδ' ὅτιοῦν δὲ φοβηθεὶς εἰ ἀπάντων ὑμῶν ἀρόντων ἱερομηνίαν, καὶ νόμου κειμένου μήτ' ἰδίᾳ μήτε κοινῇ μηδὲν ἀλλήλους ἀδικεῖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ, μηδὲ χρηματίζειν ὅ τι ἂν μὴ περὶ τῆς ἑορτῆς ἦ, αὐτὸς οὐχ ἓνα τὸν τυχόντα, ἀλλ' ὅλην ἀδικῶν φανήσεται τὴν πόλιν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰδότα
- 30 μὲν τοὺς νόμους, ὧν ὀλίγω πρότερον πάντες ἠκούσατε, κυρίους ὄντας, εἰδότα δ' οὐκ ἔωνθ' ἕτερον νόμον ψηφισμα οὐδέν, οὐδ' ἂν ἐννομον ἦ, νόμου κυριώτερον εἶναι, γράψαι καὶ θεῖναι νόμον ὑμῖν κατὰ ψήφισμα, ὃ
- 31 καὶ αὐτὸ παρὰ τοὺς νόμους εἰρημένον ἦδει; ἢ πῶς οὐ σχέτλιον τὴν μὲν πόλιν αὐτὴν ἐκάστῳ ἡμῶν δεδωκέναι

ἄδειαν τοῦ μή τι παθεῖν ἀηδὲς ἢ δεινὸν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ποιήσασαν ἱερομηνίαν, αὐτὴν δὲ μὴ τετυχηκέ- 710
ναι ταύτης τῆς ἀσφαλείας παρὰ Τιμοκράτους, ἀλλ' ἐν
αὐτῇ τῇ ἱερομηνίᾳ τὰ μέγιστ' ἠδίκησθαι; τί γὰρ ἂν τις
μεῖζον ἠδίκησεν ἰδιώτης ἀνὴρ ἢ καταλύων τοὺς νόμους
αὐτῆς, δι' ὧν οἰκεῖται;

2 Ὅτι μὲν τοίνυν οὐδὲν ὧν προσῆκέ τε καὶ κελεύ-
ουσιν οἱ νόμοι πεποιήκεν, εἰς τὰ προειρημένα τις σκο-
πῶν ἂν γνοίῃ. ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἀδικεῖ, εἰ
παραβὰς τὸν χρόνον τὸν ἐκ τῶν νόμων καὶ τὸ βουλευ-
σασθαι καὶ σκέψασθαι περὶ τούτων ὑμᾶς παντελῶς
ἀνελὼν οὔσης ἱερομηνίας ἐνομοθέτει, ἀλλὰ καὶ κατ'
ἐκεῖνο, ὅτι πᾶσιν ἐναντίον εἰσενήνοχε τοῖς οὔσι νόμοις,
αὐτίκα δὴ μάλ' ἀκριβῶς μαθήσεσθε. ἀνάγνωθι δέ μοι
λαβὼν τουτοῦ πρῶτον τὸν νόμον, ὃς διαρρηθῆν οὐκ
ἐὰ νόμον οὐδένα ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν δέ τις εἰσφέ-
ρη, γράφεσθαι κελεύει. ἀναγίνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

13 [Τῶν δὲ νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λύσαι μηδένα,
ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις. τότε δ' ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ Ἀθη-
ναίων λύειν, ἕτερον τιθέντι ἀνθ' ὅτου ἂν λύῃ. διαχειρο-
τονίαν δὲ ποιεῖν τοὺς προέδρους περὶ τούτων τῶν νόμων,
πρῶτον μὲν περὶ τοῦ κειμένου, εἰ δοκεῖ ἐπιτήδειος εἶναι τῷ
δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἢ οὐ, ἔπειτα περὶ τοῦ τιθεμένου. ὀπό-
τερον δ' ἂν χειροτονήσωσιν οἱ νομοθέται, τοῦτον κύριον
εἶναι. ἐναντίον δὲ νόμον μὴ ἐξεῖναι τιθέναι τῶν νόμων
τῶν κειμένων μηδενί. ἐὰν δέ τις λύσας τινὰ τῶν νόμων
τῶν κειμένων ἕτερον ἀντιθῇ μὴ ἐπιτήδειον τῷ δήμῳ τῷ
Ἀθηναίων ἢ ἐναντίον τῶν κειμένων τῷ, τὰς γραφὰς εἶναι
κατ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον ὃς κεῖται, ἐὰν τις μὴ ἐπιτή- 711
δειον θῇ νόμον.]

34 Ἦκούσατε μὲν τοῦ νόμου· πολλῶν δὲ καλῶς κει-

μένων νόμων τῇ πόλει οὐδενὸς ἤττον ἡγοῦμαι καὶ τοῦ-
 τον ἀξίως ἐπαίνου γεγράφθαι. σκέψασθε γὰρ ὡς δι-
 καίως καὶ σφόδρα ὑπὲρ τοῦ δήμου κεῖται. οὐκ ἔα τοῖς
 ὑπάρχουσι νόμοις ἐναντίον εἰσφέρειν, ἐὰν μὴ λύσῃ
 τὸν πρότερον κείμενον. τίνος ἔνεκα; πρῶτον μὲν ἴν'
 35 ὑμῖν ἐξῆ τὰ δίκαια ψηφίζεσθαι μετ' εὐσεβείας. εἰ γὰρ
 εἶησαν δύο τινὲς ἐναντίοι νόμοι, καὶ τινες ἀντίδικοι
 παρ' ὑμῖν ἀγωνίζοιντο ἢ περὶ δημοσίων ἢ περὶ ἰδίων
 πραγμάτων, ἀξιοῖ δ' ἐκάτερος νικᾶν μὴ τὸν αὐτὸν δει-
 κνύων νόμον, οὔτ' ἀμφοτέροις ἐνὶ δήπου ψηφίσασθαι·
 πῶς γάρ; οὔτε θατέρω ψηφίζομένους εὐορκεῖν· παρὰ
 γὰρ τὸν ἐναντίον, ὄντα δ' ὁμοίως κύριον, ἢ γνῶσις
 36 συμβαίνει. τοῦτό τ' οὖν ὑπὲρ ὑμῶν φυλαττόμενος
 ταῦτα προεῖπε καὶ ἔτι πρὸς τούτῳ βουλόμενος φύλα-
 κας ὑμᾶς τῶν νόμων καταστῆσαι· ἦδει γὰρ ἐκεῖνο, ὅτι
 τὰς ἄλλας ἄς γέγραφεν αὐτῶν φυλακὰς ἔστι πολλαχῆ
 διακρούσασθαι. τοὺς συνηγόρους, οὓς χειροτονεῖτε,
 δύναται ἂν πείσαι τις σιωπᾶν. ἐκτιθέναι κελεύει τοῦ
 προειδέναι πάντας· τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, τοὺς μὲν ἀντει-
 πόντας ἂν, εἰ προαῖσθοιντο, λάθοι, οἱ δ' οὐδὲν προσέ-
 37 χοντες ἀναγνοῖεν ἂν. ἀλλὰ γράφασθαι νῆ Δι' ἐκαστον
 ἔστιν, ὃ κἀγὼ νυνὶ πεποίηκα· κἀνταῦθ', ἂν ἀπαλλάξῃ
 τις τὸν ἐπιστάντα, ἢ πόλις παρακέκρουσται. τίς οὖν
 μόνη φυλακῆ καὶ δικαία καὶ βέβαιος τῶν νόμων; ὑμεῖς
 οἱ πολλοί· οὔτε γὰρ τὸ γνῶναι καὶ δοκιμάσαι τὸ βέλτι-
 στον ἐξελέσθαι δύναται ἂν ὑμῶν οὐδὲ εἷς, οὔτε ἀπαλ- 712
 λάξας καὶ διαφθείρας πείσαι τὸν χεῖρω θέσθαι νόμον
 38 ἀντὶ τοῦ κρείττονος. διὰ ταῦτα πάντα ἐφ' ἐκάστην
 ἀπαντᾶ τὴν ὁδὸν τῶν ἀδικημάτων, κωλύων καὶ οὐκ
 ἐὼν βαδίζειν τοὺς ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν. ταῦτα πάντα
 Τιμοκράτης, οὕτω καλῶς καὶ δικαίως κείμενα, ἠφάνι-
 σεν, ἐξήλειπεν, ὅσον ἦν ἐπὶ τούτῳ, καὶ νόμον εἰσήνεγ-

κεν ἅπασιν ἐναντίον ὡς ἔπος εἶπειν τοῖς οὖσιν, οὐ παρ-
 αναγνοὺς, οὐ λύσας, οὐ δοὺς αἴρεσιν, οὐκ ἄλλο ποιή-
 σας οὐδὲν τῶν προσηκόντων.

- 39 Ὡς μὲν οὖν ἔνοχος τῇ γραφῇ καθέστηκεν, ἐναν-
 τιον εἰσενηνοχῶς τοῖς οὖσι νόμοις, οἷμαι πάντας ὑμᾶς
 ἠσθῆσθαι· ἵνα δ' εἰδῆτε παρ' οἷους νόμους οἷον οὗτος
 εἰσήνεγκεν, ἀναγνώσεται πρῶτον ὑμῖν τὸν τούτου
 νόμον, εἶτα τοὺς ἄλλους, οἷς οὗτος ἐναντίος ἐστίν.
 ἀναγίγνωσκε.

ΝΟΜΟΣ.

- [Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης, δωδεκάτῃ τῆς πρυτα-
 νείας, Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἶ τιμι τῶν ὀφειλόντων τῷ
 δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δε-
 σμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ
 ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστήσαι τοῦ ὀφλήματος, οὗς ἂν ὁ
 δῆμος χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλε.
 τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις κα-
 40 θιστάναι βούληται. τῷ δὲ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς,
 εἰάν ἀποδιδῶ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς
 ἐγγυητὰς, ἀφείσθαι τῶν δεσμῶν. εἰάν δὲ μὴ καταβάλῃ τὸ
 ἀργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανεί- 713
 ας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δὲ ἐγγυητῶν δη-
 μοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. περὶ δὲ τῶν ὠνουμένων τὰ τέλη
 καὶ τῶν ἐγγυωμένων καὶ ἐκλεγόντων, καὶ τῶν τὰ μισθώ-
 σιμα μισθουμένων καὶ τῶν ἐγγυωμένων, τὰς πράξεις εἶναι
 τῇ πόλει κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους. εἰάν δ' ἐπὶ τῆς
 ἐνάτης πρυτανείας ὀφλῃ, τοῦ ὑστέρου ἐνιαυτοῦ ἐπὶ τῆς
 ἐνάτης, ἢ δεκάτης πρυτανείας ἐκτίνειν.]

- 41 Ἀκηκόατε μὲν τοῦ νόμου, μνημονεύετε δ' ἐξ αὐτοῦ
 μοι πρῶτον μὲν τὸ καὶ εἶ τιμι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ
 προστετίμηται ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, ἔπειθ' ὅτι
 πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ περὶ τῶν μισθουμένων,
 καὶ ὅσοι ταῦτα ἐγγυῶνται, χρῆσθαι κελεύει τῷ νόμῳ.

ὅλος μὲν γὰρ ἐστὶν ἅπασιν ἐναντίος τοῖς οὖσι, μάλιστα δὲ τούτῳ· γνώσεσθε δὲ τοὺς νόμους ἀκούοντες αὐτούς. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

- 42 [Διοκλῆς εἶπε τοὺς νόμους τοὺς πρὸ Εὐκλείδου τεθέν-
τας ἐν δημοκρατία, καὶ ὅσοι ἐπ' Εὐκλείδου ἐτέθησαν καὶ
εἰδὶν ἀναγεγραμμένοι, κυρίους εἶναι. τοὺς δὲ μετ' Εὐκλεί-
δην τεθέντας καὶ τὸ λοιπὸν τιθεμένους κυρίους εἶναι ἀπὸ
τῆς ἡμέρας ἧς ἕκαστος ἐτέθη, πλὴν εἴ τῳ προσγέγραπται
χρόνος ὅτινα δεῖ ἄρχειν. ἐπιγράψαι δὲ τοῖς μὲν νῦν κειμέ-
νοις τὸν γραμματέα τῆς βουλῆς τριάκοντα ἡμερῶν· τὸ δὲ
λοιπὸν, ὃς ἂν τυγχάνῃ γραμματεύων, προσγραφέτω
παραχρῆμα τὸν νόμον κύριον εἶναι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς
ἐτέθη.]
- 43 Καλῶς ἐχόντων τῶν νόμων, ὧ ἄνδρες δικασταί, 714
τῶν ὑπαρχόντων, ὅδε ὁ νῦν ἀναγνωσθεὶς νόμος ὡς-
περὶ διώρισε καὶ βεβαιότερους ἐποίησεν αὐτούς. κε-
λεύει γὰρ ἕκαστον ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐτέθη κύριον εἶναι,
πλὴν εἴ τῳ χρόνος προσγέγραπται, τούτῳ δὲ τὸν γε-
γραμμένον ἄρχειν. διὰ τί; ὅτι πολλοῖς τῶν νόμων προσ-
εγγράπτο "τὸν δὲ νόμον εἶναι κύριον τόνδ' ἀπὸ τοῦ
"μετὰ τὸν νῦν ἄρχοντα." ὕστερον δὲ γράφων ὁ τιθεὶς
ἐπὶ τούτοις τόνδε τὸν νόμον, τὸν ἀνεγνωσμένον, οὐκ
ἐνόμιζε δίκαιον εἶναι τοὺς αὐτοὺς τῶν νόμων ἀναγε-
γραμμένους ὕστερον ἢ ἐτέθησαν κυρίους εἶναι ἀνευγε-
κεῖν ἐπὶ τὴν ἡμέραν, ἀφ' ἧς ἐτέθησαν, καὶ πρότερον
44 ποιῆσαι κυρίους ἢ ὁ θεὸς ἕκαστον ἠξίωσεν. τούτῳ
μέντοι τῷ νόμῳ σκέψασθε ὡς ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος
τέθεικεν. ὁ μὲν γε κελεύει τὸν γεγραμμένον χρόνον ἢ
τὴν ἡμέραν ἀφ' ἧς ἂν τεθῆ κυρίαν εἶναι· ὁ δ' ἔγραψεν
"καὶ εἴ τιμι προστετίμηται" περὶ τῶν παρεληλυθόντων
λέγων. καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὥρισεν, ἄρχοντα προσγράψας

ἀφ' οὗ, ἀλλὰ πεποίηκεν οὐ μόνον πρὸ τῆς ἡμέρας ἐν ἧ τέθεικε κύριον τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ γενέσθαι τινὰ ἡμῶν· ἀόριστον γὰρ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα προσπεριείληφε χρόνον. καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, ἢ τοῦτον μὴ γράφειν ἢ ἐκεῖνον λύειν, οὐχ, ἵνα ὁ βούλει σὺ γένηται, πάντα τὰ πράγματα συνταράξαι. λέγε ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Μηδὲ περὶ τῶν ἀτίμων, ὅπως χρῆ ἐπιτίμους αὐτοὺς εἶναι, μηδὲ περὶ τῶν ὀφειλόντων τοῖς θεοῖς ἢ τῷ δημοσίῳ 715 τῷ Ἀθηναίων περὶ ἀφέσεως τοῦ ὀφλήματος ἢ τάξεως, εἴαν μὴ ψηφισαμένων Ἀθηναίων τὴν ἄδειαν πρῶτον μὴ ἔλαττον ἑξακισχιλίων, οἷς ἂν δόξη κρύβδην ψηφισομένοις. τότε δ' ἐξεῖναι χρηματίζειν καθ' ὅ τι ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ.]

Ἄλλος οὗτος νόμος, οὐκ ἐῶν περὶ τῶν ἀτίμων οὐδὲ τῶν ὀφειλόντων λέγειν οὐδὲ χρηματίζειν περὶ ἀφέσεως τῶν ὀφλημάτων οὐδὲ τάξεως, ἂν μὴ τῆς ἀδείας δοθείσης, καὶ ταύτης μὴ ἔλαττον ἢ ἑξακισχιλίων ψηφισαμένων. οὗτος δ' ἔγραψεν ἄντικρυς, καὶ εἴ τι τῶν ὀφειλόντων δεσμοῦ προστετίμηται, εἶναι τὴν ἀφῆσιν πορισαμένῳ τοὺς ἐγγυησομένους, οὐ προτεθέντος οὐδενὸς περὶ τούτων, οὐδὲ δοθείσης ἀδείας λέγειν. καὶ ὁ μὲν νόμος, οὐδ' ἐπειδὴν τὴν ἄδειαν εὔρηται τις, ἔδωκεν ὡς ἂν βούληται πράττειν, ἀλλ' ὡς ἂν τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δοκῇ· τῷ δ' οὐκ ἀπέχρησε τοῦτ' ἀδικεῖν μόνον, εἰ μὴ δοθείσης τῆς ἀδείας λέγει καὶ νόμον εἰσφέρει περὶ τούτων, ἀλλὰ καὶ προσέτι οὐκ εἰς τὴν βουλὴν, οὐκ εἰς τὸν δῆμον εἰπὼν περὶ τούτων οὐδὲν, ἐν παραβύστῳ, τῆς βουλῆς μὲν ἀφειμένης, τῶν δ' ἄλλων διὰ τὴν ἑορτὴν ἱερομηνίαν ἀγόντων, λάθρα νόμον εἰσήνεγκεν. καίτοι χρῆν σε, ὦ Τιμόκρατες, εἰδότα τὸν

νόμον τόνδε ὄν ἀνέγνω, εἴ τι δίκαιον ἐβούλου πράττειν, πρῶτον μὲν πρόσδοτον γράψασθαι πρὸς τὴν βουλὴν, εἶτα τῷ δήμῳ διαλεχθῆναι, καὶ τούτῳ οὕτως, εἰ πᾶσιν Ἀθηναίοις ἐδόκει, γράφειν καὶ νομοθετεῖν περὶ τούτων, καὶ τότε τοὺς χρόνους ἀναμείναντα τοὺς ἐκ τῶν νόμων, ἵνα τοῦτον τὸν τρόπον πράττων, εἰ καὶ τις 716 ἐπεχειρεῖ δεικνύειν οὐκ ἐπιτήδειον ὄντα τῇ πόλει τὸν νόμον, μὴ οὖν ἐπιβουλεύειν γ' ἐδόκεις, ἀλλὰ γνώμη 49 διαμαρτῶν ἀποτυχεῖν. νῦν δὲ τῷ λάθρῳ καὶ ταχὺ καὶ παρὰ τοὺς νόμους ἐμβαλεῖν τὸν νόμον εἰς τοὺς νόμους καὶ μὴ θεῖναι πᾶσαν ἀφήρησαι σαυτοῦ τὴν συγγνώμην· τοῖς γὰρ ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης, οὐ τοῖς ἐπιβουλεύσασιν, ὃ σὺ νῦν εἴληψαι ποιῶν. ἀλλὰ γὰρ αὐτίκα ἐρῶ περὶ τούτων. νῦν δ' ἀναγίγνωσκε τὸν ἕξῃς νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

50 [Ἐὰν δέ τις ἱκετεύῃ ἐν τῇ βουλῇ ἢ ἐν τῷ δήμῳ περὶ ὧν δικαστήριον ἢ ἡ βουλὴ ἢ ὁ δῆμος κατέγνω, εἰ μὲν αὐτὸς ὁ ὄφλων ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, ἔνδειξιν εἶναι αὐτοῦ, καθάπερ εἰ μὲν τις ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἠλιαζῆται· εἰ δ' ἄλλος ὑπὲρ τοῦ ὀφληκότος ἱκετεύῃ πρὶν ἐκτίσαι, δημοσία ἔστω αὐτοῦ ἢ οὐσία ἅπασα. εἰ δέ τις τῶν προέδρων δῶ τινὶ τὴν ἐπιχειροτομίαν, ἢ αὐτῷ τῷ ὀφληκότῳ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου, πρὶν ἐκτίσαι, ἄτιμος ἔστω.]

51 Ἔστι μὲν ἔργον, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἰ περὶ πάντων τῶν νόμων, οἷς οὗτος ἐναντίον εἰσενήνοχεν, ἐροῦμεν· ἄξιον δ', εἰ περὶ τοῦ καὶ ἄλλου, καὶ περὶ τοῦδε ὄν νῦν ἀνέγνω διελθεῖν. ὁ γὰρ τὸν νόμον τοῦτον, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θεῖς ἤδει τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν πραότητα τὴν ὑμετέραν, καὶ διὰ ταύτην ἐώρα περὶ πολλῶν ὑμᾶς ἐκόντας ἤδη ποτὲ μεγάλα ζημιωθέν- 52 τας. βουλόμενος δὲ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ τὰ κοινὰ

κακῶς ἔχειν ὑπολιπεῖν, τοὺς μετὰ τῶν νόμων κρίσει 717
καὶ δικαστηρίῳ μὴ δίκαια ποιεῖν ἐγνωσμένους οὐκ ὄε-
το δεῖν τῆς εὐηθείας τῆς ὑμετέρας ἀπολαύειν, τὸ δεῖ-
σθαι καὶ μετὰ συμφορᾶς ἱκετεύειν ἔχοντας ἀφορμῆν,
ἀλλ' ὅλως ἀπέειπε μὴτ' αὐτῷ μὴτ' ἄλλῳ μηδενὶ μὴθ'
ἱκετεύειν μῆτε λέγειν ὑπὲρ τῶν τοιούτων, ἀλλὰ ποιεῖν
53 τὰ δίκαια σιγῇ. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὑμᾶς ποτέροις μάλ-
λον ἂν εἰκότως ποιήσαιθ' ὅτιοῦν, τοῖς δεομένοις ἢ τοῖς
ἐπιτάττουσιν, οἶδ' ὅτι φήσαιθ' ἂν τοῖς δεομένοις· τὸ
μὲν γὰρ χρηστῶν, τὸ δ' ἀνάνδρων ἀνθρώπων ἔρ-
γον ἔστιν. οὐκοῦν οἱ νόμοι μὲν ἅπαντες προστάττου-
σιν ἅ χρῆ ποιεῖν, οἱ τιθέντες δὲ τὰς ἱκετηρίας δέον-
ται. εἰ τοίνυν ἱκετεύειν οὐκ ἔξεστιν, ἢ που νόμον γ'
ἐπίταγμα ἔχοντα εἰσφέρειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. καὶ
γὰρ αἰσχρὸν περὶ ὧν μηδὲ χαρίζεσθαι δεῖν ὑπειλήφατε,
περὶ τούτων ἀκόντων ὑμῶν ἔαν ἅ τινες βούλονται
πραχθῆναι.

Λέγε τὸν μετὰ τοῦτον ἐφεξῆς.

NOMOS.

54 [Ὅσων δίκη πρότερον ἐγένετο ἢ εὐθυνα ἢ διαδικασία
περὶ τοῦ ἐν δικαστηρίῳ, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἢ τὸ δημοσίον
ἀπέδοτο, μὴ εἰσάγειν περὶ τούτων εἰς τὸ δικαστήριον μηδ'
ἐπιψηφίζειν τῶν ἀρχόντων μηδένα, μηδὲ κατηγορεῖν ἐών-
των ἅ οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι.]

55 Τιμόκράτης τοίνυν, ὥσπερ μαρτυρίαν ὧν ἀδικεῖ
γράφων, εὐθύς ἀρχόμενος τοῦ νόμου τὰναντία ἔθηκε
τούτοις. ὁ μὲν γε οὐκ ἔᾶ περὶ ὧν ἂν ἅπαξ γυνῶ δικα-
στήριον πάλιν χρηματίζειν· ὁ δ' ἔγραψε, καὶ εἴ τιτι
προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα, τὸν δῆμον
τούτῳ χρηματίζειν, ὅπως ἅ μὲν ἐγνω τὸ δικαστήριον 718
λυθῆσεται, καταστήσει δ' ἐγγυητὰς ὁ ὀφλῶν. καὶ ὁ μὲν

νόμος μηδ' ἐπιψηφίζειν φησὶ τῶν ἀρχόντων παρὰ ταῦτα μηδένα· ὁ δ' ἔγραψε τοῖς προέδροις ἐπάναγκες, ἂν τις καθιστῆ, προσάγειν, καὶ προσέγραψεν "ὀπότ' ἂν τις βούληται."

56 Λέγ' ἕτερον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Τὰς δίκας καὶ τὰς διαίτας, ὅσαι ἐγένοντο ἐπὶ τοῖς νόμοις ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ πόλει, κυρίας εἶναι.]

Οὗ φησι Τιμοκράτης, οὐκ οὖν ὀπόσοις γ' ἂν δεσμοῦ προστιμηθῆ.

Λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὅποσα δ' ἐπὶ τῶν τριάκοντ' ἐπράχθη ἢ δίκη ἐδικάσθη, ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, ἄκυρα εἶναι.]

57 Ἐπίσχεσ. εἰπέ μοι, τί δεινότερον πάντες ἂν ἀκούσαντες φήσαιτε καὶ μάλιστα ἂν ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα τὰ πράγματα, ἅπερ ἦν ἐπὶ τῶν τριάκοντα, μὴ γενέσθαι; ἔγωγ' οἶμαι. ὁ γοῦν νόμος οὕτωσὶ εὐλαβούμενος, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸ τοιοῦτον ἀπέπειε τὰ πραχθέντα ἐπ' ἐκείνων μὴ κύρια εἶναι. οὕτωσὶ τοίνυν τὴν αὐτὴν κατέγνω παρανομίαν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας πεπραγμένων, ἢ ὑπερ τῶν ἐπ' ἐκείνων ὑμεῖς· ὁμοίως γοῦν
58 ἄκυρα ποιεῖ. καίτοι τί φήσομεν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτον κύριον τὸν νόμον ἔασαντες γενέσθαι; πότερον τὰ δικαστήρια, ἃ δημοκρατουμένης τῆς πόλεως ἐκ τῶν ὁμωμοκότων πληροῦνται, ταῦτα ἀδικήματα τοῖς ἐπὶ τῶν τριάκοντα ἀδικεῖν; καὶ πῶς οὐ δεινόν; ἀλλὰ δικαίως ἐψηφίσθαι; τίνος οὖν ἔνεκα τὸν λύσοντα ταῦτα νόμον θέσθαι φήσομεν; πλὴν εἰ τοῦτό τις εἴποι, 719
μανέντες· ἄλλο γὰρ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν.

69 Λέγ' ἄλλον νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

[Μηδὲ νόμον ἐξεῖναι ἐπ' ἀνδρὶ θεῖναι, ἐὰν μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσιν Ἀθηναίοις τιθῆ.]

Οὐκ ἐᾷ νόμον ἄλλ' ἢ τὸν αὐτὸν τιθέναι κατὰ τῶν πολιτῶν πάντων, καλῶς καὶ δημοτικῶς λέγων. ὥσπερ γὰρ τῆς ἄλλης πολιτείας ἴσον μέτεστιν ἐκάστῳ, οὕτω καὶ τούτων ἴσον μετέχειν ἕκαστον ἀξιοῖ. δι' οὓς μὲν τοίνυν οὗτος εἰσέφερε τὴν νόμον, ὑμεῖς οὐδὲν ἐμοῦ χεῖρον γινώσκετε· ἄνευ δὲ τούτων αὐτὸς ὠμολόγησε μὴ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν τεθεικέναι, πλὴν περὶ τῶν τελωνῶν καὶ τῶν μισθουμένων καὶ τῶν τούτων ἐγγυητῶν χρῆσθαι προσγράψας τῷ νόμῳ. οὐκοῦν ὁπότ' εἰσὶ τινες οὓς ἀφοριζεις, οὐκ ἂν ἐτι εἴης ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτὸν 60 τεθεικῶς. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἂν εἴποις, ὡς ὅσοις δεσμοῦ προστιμᾶται, τούτων μάλιστα ἢ τὰ μέγιστα ἀδικοῦσιν οἱ τελῶναι, ὥστε μόνοις αὐτοῖς μὴ μεταδοῦναι τοῦ νόμου. πολὺ γὰρ δήπου μᾶλλον οἱ προδιδόντες τι τῶν κοινῶν, οἱ τοὺς γονέας κακοῦντες, οἱ μὴ καθαρὰς τὰς χεῖρας ἔχοντες, εἰσιόντες δ' εἰς τὴν ἀγορὰν, ἀδικοῦσιν. οἷς ἅπασιν οἱ μὲν ὑπάρχοντες νόμοι δεσμὸν προλέγουσιν, ὁ δὲ σὸς λελύσθαι δίδωσιν. ἀλλ' ἐνταῦθα πάλιν καταμηνύεις ὑπὲρ ὧν ἐτίθεις· διὰ γὰρ τὸ μὴ τελωνήσαντας ὀφείλειν αὐτοὺς, ἀλλὰ κλέψαντας, μᾶλλον δ' ἀρπάσαντας τὰ χρήματα, διὰ τοῦτ' οὐκ ἐφρόντισας, οἶμαι, τῶν τελωνῶν.

720

61 Πολλοὺς δ' ἂν τις ἔχοι νόμους ἐτι καὶ καλῶς ἔχοντας δεικνύναι, οἷς πᾶσιν ἐναντίος ἐστὶν ὃν οὗτος τέθεικεν. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ μὲν, εἰ περὶ πάντων ἐρῶ, ἐξωσθήσομαι περὶ τοῦ μηδ' ἐπιτήδειον ὕλως ὑμῖν εἶναι τὸν νόμον εἰπεῖν, ὑμῖν δ' ὁμοίως ἔνοχος φανεῖται τῇ

γραφῆ, καὶ εἰ ἐνὶ τῶν ὄντων νόμων ἐναντίος ἐστίν. πῶς οὖν μοι δοκεῖ; τοὺς μὲν ἄλλους ἔαν, περὶ δ' οὐ πρότερόν ποτ' αὐτὸς οὗτος ἔθηκε νόμου διελθόντ' ἐπ' ἐκεῖνο λέναι τὸ μέρος τῆς κατηγορίας ἤδη, ὡς καὶ με-
 62 γάλ' ἂν βλάβτοι γενόμενος κύριος τὴν πόλιν. τὸ μὲν οὖν τοῖς τῶν ἄλλων ἐναντίον εἰσενηροχέναι νόμον δεινὸν μὲν, ἀλλ' ἄλλου δεῖται κατηγοροῦ. τὸ δὲ τῶ ὑφ' ἑαυτοῦ πρότερον κειμένῳ νόμῳ τὰναντία θεῖναι, τοῦτ' ἤδη ποιεῖ κατήγορον αὐτὸν αὐτοῦ γεγενῆσθαι. ἴν' οὖν τοῦτ' εἰδῆτε γιγνόμενον, ἀναγνώσεται τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ὃν οὗτος ἔθηκεν· ἐγὼ δὲ σιωπήσομαι. λέγε.

NOMOS.

63 [Τιμοκράτης εἶπεν, ὅποσοι Ἀθηναίων κατ' εἰσαγγελίαν ἐκ τῆς βουλῆς ἢ νῦν εἰσιν ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ἢ τὸ λοιπὸν κατατεθῶσι, καὶ μὴ παραδοθῆ ἢ κατὰ γνώσιν αὐτῶν τοῖς θεσμοθέταις ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ κατὰ πρυτανείαν κατὰ τὸν εἰσαγγελτικὸν νόμον, δεδόχθαι εἰσάγειν τοὺς ἔνδεκα εἰς τὸ δικαστήριον τριάκονθ' ἡμερῶν ἀφ' ἧς ἂν παραλάβωσιν, ἐὰν μὴ τι δημοσίᾳ κωλύῃ, ἐὰν δὲ μὴ, ὅταν πρῶτον οἷόν τ' ἦ. κατηγορεῖν δ' Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον οἷς ἔξεστιν. ἐὰν δ' ἄλῳ, τιμάτω ἢ ἡλιαία περὶ αὐτοῦ ὅ τι ἂν δοκῆ ἄξιός εἶναι παθεῖν ἢ αποτίσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ ὅ τι ἂν αὐτοῦ 721 καταγνώσθῃ.]

64 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες δικασταί; λέγε αὐτοῖς αὐτὸ τοῦτο πάλιν.

NOMOS.

[Ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.]

Πέπαυσο. ἔστιν οὖν ὅπως ἂν ἐναντιώτερα τις δύο θεῖη τοῦ δεδέσθαι, ἕως ἂν ἐκτίσωσι, τοὺς ἀλόντας, καὶ

τοῦ καθιστάναι τοὺς αὐτοὺς τούτους ἐγγυητὰς, ἀλλὰ μὴ δεῖν; ταῦτα τοίνυν κατηγορεῖ Τιμοκράτης Τιμοκράτους, οὐ Διόδωρος, οὐδ' ἄλλος ὑμῶν οὐδεὶς τοσούτων ὄντων τὸ πλῆθος. καίτοι τίνας ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ λήμματος ἢ τί ποιεῖν ἂν ὀκνηῆσαι κέρδους ἕνεκα, ὅστις ἐναντία αὐτὸς αὐτῷ νομοθετεῖν ἠξίωσεν, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις τῶν νόμων ἐόντων; ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕνεκ' ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἐτοιμῶς ἔργον ποιῆσαι. ὡσπερ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν περὶ τᾶλλα κακούργων τοὺς ὁμολογοῦντας ἄνευ κρίσεως κολάζειν οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὕτω δίκαιον καὶ τούτου, ἐπειδὴ τοὺς νόμους κακουργῶν εἴληπται, μὴ δόντας λόγον μηδ' ἐθελήσαντας ἀκοῦσαι καταψηφίσασθαι· ὡμολόγηκε γὰρ [θατέρῳ] τῷ προτέρῳ νόμῳ ἐναντίον τόνδε τιθεὶς ἀδικεῖν.

6 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ παρὰ τούτους τοὺς νόμους καὶ παρὰ τοὺς προειρημένους, καὶ μικροῦ δέω παρὰ πάντας εἰπεῖν τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει, τέθεικε τὸν νόμον. οἶμαι δῆλον ἅπασιν ὑμῖν εἶναι. θαυμάζω δ' αὐτοῦ τίποτε καὶ τολμήσει λέγειν περὶ τούτων. οὔτε γὰρ ὡς οὐκ ἐναντίος ἔσθ' ὁ νόμος τοῖς ἄλλοις δεικνύειν ἔξει, οὔθ' ὡς δι' ἀπειρίαν ἰδιώτην αὐτὸν ὄντα τοῦτ' ἔλαθε 722 δύναται ἂν πείσαι· πάλαι γὰρ μισθοῦ καὶ γραφῶν καὶ νόμους εἰσφέρων ὤπται. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γ' ἐνεστιν αὐτῷ, ἀδίκημα μὲν εἶναι τὸ προᾶγμα ὁμολογήσαι, συγγνώμης δὲ τυχεῖν ἀξιούν· οὐ γὰρ ἄκων οὐδ' ὑπὲρ ἠτυχηκότων οὐδ' ὑπὲρ συγγενῶν καὶ ἀναγκαίων αὐτῷ τεθεικῶς φαίνεται τὸν νόμον, ἀλλ' ἐκὼν ὑπὲρ μεγάλα ἠδίκηκότων ὑμᾶς, οὐδὲν προσηκόντων αὐτῷ, πλὴν εἰ συγγενεῖς ὑπολαμβάνειν φησὶ τοὺς μισθομένους αὐτόν.

68 Ὡς τοίνυν οὐδ' ἐπιτήδειον νόμον ὑμῖν οὐδὲ συμ-

φέρουτ' εἰσενήνοχε, τοῦτ' ἤδη πειράσομαι νυνὶ δεικνύ-
 ειν. οἶμαι ἅπαντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι δεῖν τὸν ὀρ-
 θῶς ἔχοντα νόμον καὶ συνοίσειν μέλλοντα τῷ πλήθει
 πρῶτον μὲν ἀπλῶς καὶ πᾶσι γνωρίμως γεγράφθαι, καὶ
 μὴ τῷ μὲν εἶναι ταυτὶ περὶ αὐτοῦ νομίζειν, τῷ δὲ ταυ-
 τί. ἔπειτ' εἶναι δυνατὰς τὰς πράξεις, ἃς δεῖ γίνεσθαι
 διὰ τοῦ νόμου· εἰ γὰρ αὐτὸ καλῶς μὲν ἔχοι, μὴ δυνατὸν
 δέ τι φράζει, εὐχῆς, οὐ νόμου διαπράττειτ' ἂν ἔργον.
 69 πρὸς δὲ τούτοις μηδεὶ τῶν ἀδικούντων φαίνεσθαι
 μηδεμίαν διδόντα ῥαστώνην. εἰ γὰρ δημοτικὸν τις
 ὑπέληφε τὸ πράους εἶναι τοὺς νόμους, τίσι τούτοις
 προσεξεταζέτω, κἄνπερ ὀρθῶς βούληται σκοπεῖν, εὐ-
 ρήσει τοῖς κρίνεσθαι μέλλουσιν, οὐ τοῖς ἐξεληλεγμέ-
 νοις· ἐν μὲν γὰρ τοῖς ἄδηλον εἰ τις ἔστ' ἀδίκως διαβε-
 βλημένος, τοῖς δὲ οὐδὲ λόγος λείπεται τὸ μὴ οὐ πονη-
 70 ροῖς εἶναι. τούτων τοίνυν ὧν διεξελήλυθ' ἐγὼ νῦν
 οὐδ' ὀτιοῦν οὗτος ἔχων ὁ νόμος φανήσεται, τάναντία
 δ' ἔξης πάντα. πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἔχοι τοῦτο
 διδάσκειν, μάλιστα δὲ τὸν νόμον αὐτὸν ὃν τέθεικε δι- 723
 εξιῶν. ἔστι γὰρ οὐ τὸ μὲν αὐτοῦ καλῶς κείμενον, τὸ δὲ
 ἡμαρτημένον, ἀλλ' ὅλος ἐξ ἀρχῆς, ἀπὸ τῆς πρώτης συλ-
 71 λαβῆς μέχρι τῆς τελευταίας, ἐφ' ὑμῖν κεῖται. λαβὲ δ'
 αὐτοῖς τὴν γραφὴν αὐτὴν, καὶ μέχρι τοῦ πρώτου μέ-
 ρους ἀνάγνωθι τὸν νόμον· ῥᾶστα γὰρ οὕτως ἐγὼ τε
 διδάξω καὶ ὑμεῖς μαθήσεσθ' ἂ λέγω.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἐπὶ τῆς Πανδιονίδος πρώτης πρυτανείας δωδεκάτῃ,
 τῶν προέδρων ἐπεψήφισεν Ἀριστοκλῆς Μυρρινούσιος,
 Τιμοκράτης εἶπε, καὶ εἴ τιτι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ
 προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ
 λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ ὑπὲρ ἐκείνου ἐγ-
 γυητὰς καταστήσαι.]

Ἐπίσχες· αὐτίκα γὰρ καθ' ἕκαστον ἀναγνώσει. τουτὶ πάντων, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ σχεδόν ἐστι δεινότατον. οἶμαι γὰρ οὐδὲ ἓνα ἄνθρωπον ἄλλον τολμῆσαι, νόμον εἰσφέροντα ἐπὶ τῷ χρῆσθαι τοὺς πολίτας αὐτῷ, τὰς κατὰ τοὺς πρότερον κυρίους νόμους κρίσεις γεγενημένας ἐπιχειρῆσαι λύειν. τοῦτο τοίνυν οὐτοσὶ Τιμοκράτης ἀναιδῶς καὶ οὐδ' ἀποκρυψάμενός πεποίηκε, γράψας διαρρηθῆναι "καὶ εἴ τι" "τινὶ τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ." περὶ μὲν δὴ τῶν μελλόντων εἴ τι δίκαιον ἐπισησεν ὑμᾶς, οὐκ ἂν ἠδίκηι· περὶ δ' ὧν δικαστήριον ἐγνώκε καὶ τέλος ἔσχηκε, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ νόμον εἰσφέ- 724 ρων δι' οὗ ταῦτα λυθήσεται; ὥσπερ ἂν εἴ τις ἑάσας κύριον τὸν τούτου γενέσθαι νόμον γράψειεν ἕτερον τοιόνδε "καὶ εἴ τινες, ὠφληκότες χρήματα καὶ δεσμοῦ προστετιμημένον αὐτοῖς, ἐγγυητὰς κατέστησαν κατὰ τὸν νόμον, μὴ εἶναι τὴν διεγγύησιν αὐτοῖς, μηδὲ τὸ λοιπὸν ἐξεγγυᾶν μηδένα." ἀλλ' οὔτε ταῦτα ποιήσειεν ἂν οὐδεὶς ὑγιαίνων, οἶμαι, σύ τ' ἐκεῖνα λύων ἠδίκηις, χρῆν γὰρ αὐτὸν, εἰ τὸ πρῶγμ' ἐνόμιζε δίκαιον, ἐπὶ τοῖς ὕστερον γενησομένοις θεῖναι τὸν νόμον, καὶ μὴ συνενεγκόντα εἰς ταῦτ' ἅ μὲλλοντα τοῖς παρεληλυθόσι καὶ τὰ μὴ δῆλα τοῖς φανεροῖς ἀδικήμασιν εἶτ' ἐπὶ πᾶσι γράψαι τὴν αὐτὴν γνώμην. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τῶν αὐτῶν ἠξιοκέναι δικαίων τοὺς ἐξεληλεγμένους ἀδικούοντας τὴν πόλιν πρότερον καὶ τοὺς μὴδ' εἰ κρίσεως ἄξιον ἐργάζονται τι δήλους;

Καὶ μὴν ἀκείθευ ἴδοι τις ἂν ὡς δεινὸν πεποίηκε τὸ θεῖναι περὶ τῶν παρεληλυθότων τὸν νόμον, εἰ λογίσαιτο παρ' αὐτῷ τί ποτ' ἐστὶν ὃ νόμος ὀλιγαρχίας διαφέρει, καὶ τί δή ποθ' οἱ μὲν ὑπὸ νόμων ἐθέλοντες

ἄρχεσθαι σώφρονες καὶ χρηστοὶ νομίζονται, οἱ δ' ὑπὸ
 76 τῶν ὀλιγαρχιῶν ἄνδρες καὶ δοῦλοι. εὗροι γὰρ ἂν
 ὡς ἀληθῶς τοῦτο προχειρότατον, ὅτι τῶν μὲν ἐν ταῖς
 ὀλιγαρχίαις ἕκαστος καὶ τὰ πεπραγμένα λῦσαι καὶ περὶ
 τῶν μελλόντων ἅ ἂν αὐτῷ δοκῆ προστάξει κύριός ἐστιν,
 οἱ δὲ νόμοι περὶ τῶν μελλόντων ἅ χρὴ γίνεσθαι φρά-
 ζουσι, μετὰ τοῦ πείσαι τεθέντες ὡς συνοίσουσι τοῖς
 χρωμένοις. Τιμοκράτης τοίνυν ἐν δημοκρατουμένῃ τῇ
 πόλει νομοθετῶν τὴν ἐκ τῆς ὀλιγαρχίας ἀδικίαν εἰς
 τὸν αὐτοῦ νόμον μετήνεγκε, καὶ περὶ τῶν παρεληλυ- 725
 θότων αὐτὸν κυριώτερον τῶν καταγνόντων δικαστῶν
 ἠξίωσε ποιῆσαι.

77 Καὶ οὐ τοῦτο μόνον πεποίηκεν ὑβριστικόν, ἀλλὰ
 καὶ γέγραπται, ἢ τὸ λοιπὸν ἴαν τινι προστιμηθῆ δε-
 σμοῦ, εἶναι καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητὰς, ἢ μὴν ἐκτίσειν,
 ἀφείσθαι. καίτοι χρῆν αὐτὸν, εἰ τὸ δεδέσθαι δεινὸν
 ἠγείτο, μηδενὶ προστιμᾶν ὅς ἂν ὑμῖν ἐγγυητὰς καθι-
 στῆ δεσμοῦ νομοθετῆσαι, μὴ προλαβόντα κατεγνωκό-
 τας ὑμᾶς τὸν δεσμόν μῆδ' ἐχθρῶς διατεθέντα πρὸς
 ὑμᾶς τὸν ἡλωκότα τηνικαῦτα ποιεῖν τὴν ἐξεγγύησιν.
 νυνὶ δ', ὥσπερ ἐνδεικνύμενος ὅτι, καὶ ὑμῖν δοκῆ δεδέ-
 σθαι τινα, αὐτὸς ἀφήσει, τοῦτον τὸν τρόπον τὸν νό-
 78 μον εἰσήνεγκεν. ἄρ' οὖν τῷ δοκεῖ συμφέρειν τῇ πόλει
 τοιοῦτος νόμος ὃς δικαστηρίου γνώσεως αὐτὸς κυριώ-
 τερος ἔσται καὶ τὰς ὑπὸ τῶν ὁμωμοκώτων γνώσεις τοῖς
 ἀνωμότοις προστάξει λύειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι. φαί-
 νεται τοίνυν ὁ τούτου νόμος ταῦτ' ἔχων ἀμφοτέρα.
 ὥστ' εἴπερ ὑμῶν ἕκαστῳ μέλει τι τῆς πολιτείας καὶ δεῖν
 οἰεται κυρίαν εἶναι τὴν αὐτοῦ γνώμην περὶ ὧν ἂν ὁμω-
 μοκῶς ψηφίσηται, λυτέος καὶ οὐκ ἑατέος ὁ τοιοῦτος
 νόμος κύριος νυνὶ γενέσθαι.

19 Οὐ τοίνυν ἀπέχρησεν αὐτῷ τὰ δικαστήρια ἄκυρα

ποιῆσαι τῶν προστιμημάτων, ἀλλ' οὐδὲ ἂ δίκαια ὠρί-
 σατο αὐτὸς ἐν τῷ νόμῳ καὶ προσέταξε τοῖς ὠφληκόσιν,
 οὐδὲ ταῦτα ἀπλῶς οὐδὲ ἀδύλως φανήσεται γεγραφῶς,
 ἀλλ' ὡς ἂν μάλιστα τις ὑμᾶς ἐξαπατῆσαι καὶ παρακρού-
 σασθαι βουλόμενος. σκέψασθε γὰρ ὡς γέγραφεν. Τι-
 μοκράτης εἶπε, φησὶ, καὶ εἴ τιμι τῶν ὀφειλόντων τῷ
 δημοσίῳ προστετίμηται κατὰ νόμον ἢ κατὰ ψήφισμα 726
 δεσμοῦ ἢ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι αὐτῷ ἢ ἄλλῳ
 ὑπὲρ ἐκείνου ἐγγυητὰς καταστήσαι, οὓς ἂν ὁ δῆμος
 χειροτονήσῃ, ἢ μὴν ἐκτίσειν. ἐνθυμεῖσθ' ἀπὸ τοῦ δι-
 καστηρίου καὶ τῆς καταγνώσεως οἱ διεπήδησεν. ἐπὶ
 τὸν δῆμον, ἐκκλέπτων τὸν ἡδικηκότα καὶ τὴν παράδο-
 σιν αὐτοῦ τὴν τοῖς ἔνδεκα. τίς γὰρ ἀρχὴ παραδώσει
 τὸν ὀφλόντα; τίς τῶν ἔνδεκα παραλήψεται; κελεύον-
 τος μὲν τοῦ νόμου τούτου ἐν τῷ δήμῳ καθιστάναι τοὺς
 ἐγγυητὰς, ἀδυνάτου δ' ὄντος αὐθήμερον ἐκκλησίαν
 ἅμα καὶ δικαστήριον γενέσθαι, οὐδαμοῦ δ' ἐπιτάττον-
 τος φυλάττειν ἕως ἂν καταστήσῃ τοὺς ἐγγυητὰς. καί-
 τοι τί ποτ' ἦν δι' ὃ προσγράψαι σαφῶς ὠκνησε "τὴν δ'
 "ἀρχὴν τὸν ὀφλόντα φυλάττειν ἕως ἂν καταστήσῃ
 "τοὺς ἐγγυητὰς;" πότερ' οὐχὶ δίκαιον; εὖ οἶδ' ὅτι πάν-
 τες φήσατε. ἀλλ' ἐναντίον ἦν τινὶ τοῦτο νόμῳ; οὐκ,
 ἀλλὰ μόνον κατὰ τοὺς νόμους. τί ποτ' οὖν ἦν; οὐδὲν
 ἂν ἄλλο τις εὖροι πλην ὅτι οὐχ ὅπως δώσουσι δίκην
 ὧν ἂν ὑμεῖς καταγνῶτε ἐσκόπει, ἀλλ' ὅπως μὴ.

Εἶτα πῶς γέγραπται μετὰ ταῦτα; καθιστάναι
 τοὺς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὠφλεν.
 ἐνταυθὶ πάλιν τῶν μὲν ἱερῶν χρημάτων τὴν δεκαπλα-
 σίαν ὑφήρηται, τῶν δ' ὀσίων, ὀπόσων ἐν τῷ νόμῳ δι-
 πλασιάζεται, τὸ ἥμισυ. πῶς δὴ τοῦτο ποιεῖ; γράψας
 ἀντὶ μὲν τοῦ τιμήματος τὸ ἀργύριον, ἀντὶ δὲ τοῦ τὸ
 γιγνόμενον, ὃ ὠφλεν. διαφέρει δὲ τί; εἰ μὲν ἔγραψε

καθιστάναι τοὺς ἐγγυητὰς ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ τίμημα τὸ γιγνόμενον, προσπεριελήφει τοὺς νόμους ἄν, καθ' οὓς τὰ μὲν δεκαπλᾶ, τὰ δὲ καὶ διπλᾶ γίγνεται τῶν 727 ὀφλημάτων· ὥστ' ἐκ τούτων ἦν ἀνάγκη τοῖς ὀφλοῦσι τὸ γεγραμμένον τ' ἐκτίνειν καὶ τὰς ἐκ τῶν νόμων προσούσας ζημίας καταβάλλειν. νῦν δὲ τῷ γράφαι "τὴν κατάστασιν εἶναι τῶν ἐγγυητῶν ἢ μὴν ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλεν" ἐκ τῆς λήξεως καὶ τῶν γραμμάτων, ἐφ' οἷς ἕκαστος εἰσῆχθη, ποιεῖ τὴν ἐκτίσιν, ἐν οἷς πᾶσιν ἀπλοῦν, ὅ τις ὤφλεν, ἀργύριον γέγραπται.

- 84 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τηλικούτο πρᾶγμα ἀνελὼν ἐν τῇ τῶν ῥημάτων μεταθέσει προσέγραψε "τοὺς δὲ προέδρους ἐπιχειροτονεῖν ἐπάναγκες, ὅταν τις καθιστάναι βούληται," παρὰ πάντα τὸν νόμον οἰόμενος δεῖν σώζειν τὸν ἡδίκηκότα καὶ τὸν ἐν ὑμῖν ἡλωκότα. δοὺς γὰρ ὅταν βούληται τὴν κατάστασιν αὐτῷ τῶν ἐγγυητῶν, ἐπ' ἐκείνῳ πεποίηκε μηδέποτε ἐκτίσαι μηδὲ δεθῆναι.
- 85 τίς γὰρ οὐ ποριεῖται φαύλους ἀνθρώπους, οὓς ὅταν ὑμεῖς ἀποχειροτονήσητε ἀπαλλάξεται; εἰάν γάρ τις ὡς οὐ καθιστάντα τοὺς ἐγγυητὰς ἀξιοῖ δεδέσθαι, φήσει καὶ καθιστάναι καὶ καταστήσειν, καὶ δείξει τὸν τούτου νόμον, ὃς καθιστάναι μὲν ὅταν βούληται κελεύει, φυλάττειν δὲ τέως οὐ λέγει, οὐδ', ἂν ἀποχειροτονήσῃ ὑμεῖς τοὺς ἐγγυητὰς, προστάττει δεδέσθαι, ἀλλ' ὡς ἀληθῶς ὥσπερ ἀλεξιφάρμακόν ἐστι τοῖς ἀδικεῖν βουλομένοις.

- 86 Τῷ δὲ καταστήσαντι, φησὶ, τοὺς ἐγγυητὰς, εἰάν ἀποδιδῶ τῇ πόλει τὸ ἀργύριον ἐφ' ᾧ κατέστησε τοὺς ἐγγυητὰς, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. πάλιν ἐνταῦθ' ἐπέμεινεν ἐπὶ τοῦ κακουργήματος ὃ μικρῷ πρότερον εἶπον, καὶ οὐκ ἐπελάθετο, οὐδ' ἔγραψε τὸ τίμημα τὸ

γιγνόμενον, ἀλλὰ τὸ ἀργύριον ὃ ὤφλεν, ἐὰν ἀποδιδῶ, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ.

728

7 Ἐὰν δὲ μὴ καταβάλῃ τὰργύριον ἢ αὐτὸς ἢ οἱ ἐγγυηταὶ ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας, τὸν μὲν ἐξεγγυηθέντα δεδέσθαι, τῶν δ' ἐγγυητῶν δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν. ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ τούτῳ παντελῶς αὐτὸς αὐτοῦ κατήγορος, ὡς ἀδικεῖ, γεγυῶς φανήσεται. οὐ γὰρ ὅλως τὸ δεδέσθαι τινὰ τῶν πολιτῶν αἰσχροὺν ἢ δεινὸν νομίσας ἀπέειπε μὴ δεῖν, ἀλλὰ τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ τὸν ἡδίκηκότα ἐνῆν παρόντα λαβεῖν, ἐκκλέψας τοῦνομα μὲν τῆς τιμωρίας ἔλιπε τοῖς ἀδικουμένοις ὑμῖν, τὸ δ' ἔργον ἀφείλετο. καὶ παρ' ἀκόντων ἔδωκεν ἄφεσιν τοῖς τὰ ὑμέτερα ἀξιοῦσιν ἔχειν βία, καὶ μόνον οὐ προσέγραψε δίκην ἐξεῖναι λαχεῖν αὐτῷ κατὰ τῶν δικαστῶν τῶν προστιμησάντων τοῦ δεσμοῦ.

3 Ὁ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν ἐν τῷ νόμῳ τέθεικε, μάλιστ' ἀξιὸν ἐστ' ἀγανακτῆσαι, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. δι' ὅλου γὰρ τοῦ νόμου τῷ καταστήσαντι τοὺς ἐγγυητάς ἅπαντα λέγει, τῷ δὲ μὴ καθιστάντι μήτε βελτίους μήτε χείρους, μηδ' ὅλως προσέχουσι τὸν νοῦν ὑμῖν, οὐδεμίαν οὔτε δίκην οὔτε τιμωρίαν προσγέγραφεν, ἀλλ' ἄδειαν πεποιήκε τοσαύτην ὅσην οἷόν τε γενέσθαι πλείστην. καὶ γὰρ τὸν χρόνον ὃν διώρισε, τὴν ἐνάτην πρυτανείαν, τῷ καταστήσαντι λέγει τοὺς ἐγγυητάς. γνοίη δ' ἂν τις ἐκείθεν· προσέγραψε δημοσίαν εἶναι τὴν οὐσίαν τὴν τῶν ἐγγυητῶν, ἂν μὴ τις ἐκτίσῃ· τοῦ δὲ μὴ καταστήσαντος οὐκ ἐνὶ δήπουθεν ὑπάρχειν ἐγγυητάς. καὶ τοῖς μὲν προέδροις, οἱ κεκληρωμένοι καθίζουσιν ἐξ ὑμῶν, ἐπάναγκες ἐποίησεν, ὅταν καθιστῆ τις, δέχεσθαι· τοῖς δ' ἀδικοῦσι τὴν πόλιν οὐδεμίαν προσέγραψεν ἀνάγκην, ἀλλ' ὡς-

περ' εὐεργέταις αἴρεσιν αὐτοῖς ἔδωκεν εἰ χρη̄ δοῦναι 729
 δίκην ἢ μή.

- 90 Καίτοι πῶς ἂν ἀσυμφορώτερος ὑμῖν τούτου γέ-
 νοιτο νόμος ἢ κάκιον ἔχων; ὃς πρῶτον μὲν περὶ τῶν
 ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων ἐναντία τοῖς
 ὑφ' ὑμῶν ἐγνωσμένοις προστάττει, δεύτερον δὲ περὶ
 τῶν μελλόντων κριθῆσεσθαι προστιμᾶν κελεύων τοὺς
 δικαστὰς τοὺς ὁωμοκότας ἄκυρα τὰ προστιμήματα
 ποιεῖ, πρὸς δὲ τούτοις ἐπιτίμους τοὺς ὀφείλοντας οὐ τὰ
 προσήκοντα ἐκτίνοντας καθίστησιν, ὅλως δ' ἐπιδεί-
 κνυσι μάτην ὀμνύοντας, τιμῶντας, δικάζοντας, ὀργι-
 ζομένους. ἅπαντα ποιοῦντας ὑμᾶς. ἐγὼ μὲν γὰρ, εἰ
 Κριτίας ὁ γενόμενος τῶν τριάκοντ' εἰσέφερε τὸν νό-
 μον, οὐκ ἂν ἄλλον τρόπον οἶμαι γράψαντ' εἰσενεγκεῖν
 ἢ τοῦτον.
- 91 Ὅτι τοίνυν ὅλην συγγεῖ τὴν πολιτείαν καὶ κατα-
 λύει πάντα τὰ πράγμαθ' ὁ νόμος, καὶ πολλὰς φιλοτι-
 μίας περιαιρεῖται τῆς πόλεως, καὶ τοῦτο ῥαδίως ὑμᾶς
 νομιζῶ μαθήσεσθαι. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι σώζε-
 ται πολλάκις ἡμῶν ἢ πόλις διὰ τὰς στρατείας καὶ τὰς
 ναυτικὰς καὶ τὰς πεζὰς, καὶ πολλὰ καὶ καλὰ πολλάκις
 ἤδη διεπράξασθε καὶ σώσαντές τινας καὶ τιμωρησάμε-
 92 νοι καὶ διαλλάξαντες. πῶς οὖν; ἀνάγκη τὰ τοιαῦτα
 διοικεῖν ἐστὶ διὰ ψηφισμάτων καὶ νόμων τοῖς μὲν εἰσ-
 φέρειν ἐπιτάττοντας, τοὺς δὲ τριηραρχεῖν κελεύοντας,
 τοὺς δὲ πλεῖν, τοὺς δ' ἕκαστα ποιεῖν ὧν δεῖ. οὐκοῦν
 ταῦθ' ὅπως γίγνηται, δικαστήρια πληροῦτε καὶ κατα-
 γινώσχετε δεσμὸν τῶν ἀκοσμοῦντων. σκέψασθε δὴ
 τὸν τοῦ καλοῦ κάγαθοῦ τούτου νόμον, ὡς λυμαίνεται
 93 ταῦτα καὶ διαφθείρει. γέγραπται γὰρ δήπου ἐν τῷ
 νόμῳ αὐτοῦ, καὶ εἴ τιμι τῶν ὀφειλόντων προστετιμῆ- 730
 ται δεσμοῦ ἢ καὶ τὸ λοιπὸν προστιμηθῆ, εἶναι κατα-

στήσαντι ἐγγυητὰς, ἢ μὴν ἐπὶ τῆς ἐνάτης πρυτανείας ἐκτίσειν τὸ ἀργύριον, ἀφείσθαι τοῦ δεσμοῦ. τίς οὖν πόρος ἔσται; τίς ἀποσταλήσεται τρόπον ἢ στρατιά; πῶς τὰ χρήματα εἰσπράξομεν, ἐὰν ἕκαστος ὀφλισκάων ἐγγυητὰς καθιστῆ κατὰ τὸν τούτου νόμον, ἀλλὰ μὴ τὸ προσῆκον ποιῆ; ἐροῦμεν νῆ Δία τοῖς Ἑλλησι "Τιμοκράτους νόμος ἔστι παρ' ἡμῖν· ἀναμείνατ' οὖν τὴν ἐνάτην πρυτανείαν· εἶτα τότε ἔξιμεν." τοῦτο γὰρ λοιπόν. ἂν δ' ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀμύνεσθαι δέη, ἄρ' ἂν οἴεσθε τοὺς ἐχθροὺς τὰς τῶν παρ' ἡμῖν πονηρῶν διαδύσεις καὶ κακουργίας ἀναμενεῖν: ἢ τὴν πόλιν, αὐτὴν ἐμποδίζοντας νόμους εἰ θήσεται καὶ ἀναντία τῶν συμφερόντων λέγοντας, δυνήσεσθαί τι ποιῆσαι τῶν δεόντων; ἀλλ' ἀγαπητόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ πάντων καλῶς ἐχόντων ἡμῖν, καὶ μηδενὸς ὄντος τοιούτου νόμου, κρατοῖμεν τῶν ἐχθρῶν καὶ ταῖς ὀξύτησι δυναίμεθα καὶ τοῖς τοῦ πολέμου καιροῖς ἀκολουθεῖν καὶ μηδενὸς ὑστερίζειν. ἀλλὰ μὴν εἰ φαίνει τοιοῦτον τεθεικὼς νόμον, ὅς τὰ τοιαῦτα λυμαίνεται δι' ὧν ἡ πόλις καὶ σεμνὴ καὶ λαμπρὰ παρὰ πᾶσι καθέστηκε, πῶς οὐχὶ δικαίως ὀτιοῦν ἂν πάθοις;

"Ἐτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν διοίκησιν ἀναιρεῖ, τὴν θ' ἱερὰν καὶ τὴν ὀσίαν. ὡς δὲ, ἐγὼ φράσω. ἔστιν ὑμῖν κύριος νόμος, καλῶς εἴπερ τις καὶ ἄλλος κείμενος, τοὺς ἔχοντας τὰ τε ἱερὰ καὶ τὰ ὀσια χρήματα καταβάλλειν εἰς τὸ βουλευτήριον, εἰ δὲ μὴ, τὴν βουλὴν αὐτοὺς εἰσπράττειν χρωμένην τοῖς νόμοις τοῖς τελωνικοῖς. διὰ τοίνυν τοῦ νόμου τούτου διοικεῖται τὰ κοινά· τὰ γὰρ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς θυσίας καὶ τὴν βου- 731
λὴν καὶ τοὺς ἰππέας καὶ τᾶλλα χρημάτων ἀναλισκόμενα, οὗτός ἐσθ' ὁ νόμος ὁ ποιῶν προσευπορεῖσθαι. οὐ γὰρ ὄντων ἱκανῶν τῶν ἐκ τῶν τελῶν χρημάτων τῆ διοικη-

σει, τὰ προσκαταβλήματ' ὀνομαζόμενα διὰ τὸν τοῦ
 98 νόμου τούτου φόβον καταβάλλεται. πῶς οὖν οὐχ
 ἅπαντ' ἀνάγκη καταλυθῆναι τὰ τῆς πόλεως, ὅταν αἱ
 μὲν τῶν τελῶν καταβολαὶ μὴ ἱκαναὶ ὥσι τῇ διοικήσει,
 ἀλλ' ἐνδέη πολλῶν, καὶ μηδὲ ταῦτα ἀλλ' ἢ περὶ λήγον-
 τα τὸν ἐνιαυτὸν ἢ λαβεῖν, τὰ δὲ προσκαταβλήματα
 τοὺς μὴ τιθέντας μὴ κυρία ἢ ἡ βουλή μηδὲ τὰ δικαστή-
 ρια δῆσαι, ἀλλὰ καθιστῶσιν ἐγγυητὰς ἄχρι τῆς ἐνάτης
 99 πρυτανείας; τὰς δ' ὀκτὼ τί ποιήσομεν; εἶπε, Τιμό-
 κρατες· οὐ σύνομεν καὶ βουλευσόμεθα, εἴαν τι δέη;
 εἴτ' ἔτι δημοκρατησόμεθα; οὐ δικάσει τὰ δικαστήρια
 τὰ τε ἴδια καὶ τὰ δημόσια; καὶ τίς ὑπάρξει τοῖς ἀδικου-
 μένοις ἀσφάλεια; οὐκ εἴσεισιν ἡ βουλή καὶ διοικήσει
 τὰ ἐκ τῶν νόμων; καὶ τί λοιπὸν ἔσθ' ἡμῖν ἀλλ' ἢ κατα-
 λελύσθαι; ἀλλὰ νῆ Δί' ἀμισθὶ ταῦτα ποιήσομεν; καὶ
 πῶς οὐ δεινὸν, εἰ διὰ τὸν νόμον, ὃν σὺ τέθεικας μι-
 σθὸν λαβῶν, ἀμισθος ὁ δῆμος καὶ ἡ βουλή καὶ τὰ δι-
 100 καστήρια ἔσται; χρῆν γὰρ τοῦτό γέ σε, ὦ Τιμόκρατες,
 προσγράψαι τῷ νόμῳ, ὅπερ ἐποίεις κατὰ τῶν τελωνῶν
 καὶ τῶν ἐγγυητῶν, "καὶ εἰ κατὰ τινων ἐν ἄλλῳ τινὶ νό-
 μῳ ἢ ψηφίσματι τὰς αὐτὰς εἴρηται πράξεις ὧν ὀφεί-
 λουσιν εἶναι, ἄς περὶ τῶν τελωνῶν, καὶ κατὰ τούτων
 "εἶναι τὰς πράξεις κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους."
 101 νῦν δὲ κύκλῳ φεύγων τοὺς νόμους τοὺς τελωνικοὺς, 732
 ὅτι τὸ ψηφίσμα τὸ Εὐκλήμου εἴρηκε πράττειν τοὺς
 ὠφληκότας κατὰ τούτους τοὺς νόμους, διὰ ταῦτ' οὐ
 προσέγραψε τοῦτο. ἐκ δὲ τούτου τοῦ τρόπου τὴν μὲν
 ὑπάρχουσαν τιμωρίαν λύσας κατὰ τῶν τὰ τῆς πόλεως
 ἐχόντων, ἑτέραν δ' οὐ προσγράψας πάντα τὰ πράγματ'
 ἀναιρεῖ, δῆμον, ἰππέας, βουλὴν, ἱερά, ὅσια· ἀνθ' ὧν,
 ἄνπερ ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σωφρονῆτε, κολα-

σθεις και δούς ἀξίαν δίκην τοῖς ἄλλοις παράδειγμα γενήσεται μὴ τιθέναι τοιούτους νόμους.

Οὐ τοίνυν μόνον τὰ δικαστήρια ἄκυρα ποιεῖ τῶν προστιμημάτων, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀδικοῦσι τὰ κοινὰ δίδωσιν ἄδειαν, τὰς ὑπὲρ τῆς πόλεως στρατείας λυμάνεται, τὴν διοίκησιν καταλύει, τοῖς κακούργοις καὶ τοῖς πατραλοίαις καὶ τοῖς ἀστρατεύτοις βοηθοῦντα τέθεικε τὸν νόμον. τὰς γὰρ ὑπαρχούσας ἐκ τῶν νῦν κυρίων νόμων τιμωρίας καταλύει. λεγόντων γὰρ τῶν νόμων οὓς ἐβηκε Σόλων, οὐδὲν ὅμοιος ὢν τούτῳ νομοθέτης, ἐάν τις ἀλῶ κλοπῆς καὶ μὴ τιμηθῆ θανάτου, προστιμᾶν αὐτῷ δεσμὸν, καὶ ἐάν τις ἀλοῦς τῆς κακώσεως τῶν γονέων εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλῃ, δεδέσθαι, καὶ ἀστρατείας τις ὄφλη καὶ τι τῶν αὐτῶν τοῖς ἐπιτίμοις ποιῆ, καὶ τοῦτον δεδέσθαι, Τιμοκράτης ἅπασιν τούτοις ἄδειαν ποιεῖ, τῇ καταστάσει τῶν ἐγγυητῶν τὸν δεσμὸν ἀφαιρῶν. ὥστ' ἔμοιγε δοκεῖ (καὶ γὰρ εἰ φορτικώτερον εἶναι τὸ ῥηθησόμενον δόξει, λέξω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι) κατὰ τοῦτο αὐτὸ ἄξιον αὐτὸν εἶναι θανάτῳ ζημιῶσαι, ἵν' ἐν Αἰδου τοῖς ἀσεβέσι θῆ τοῦτον τὸν νόμον, ἡμᾶς δὲ τοὺς ζῶντας τοῖσδε τοῖς ὀσίοις καὶ δικαίοις ἐᾶ τὸ λοιπὸν χρῆσθαι. ἀνάγνωθι δὲ καὶ τούτους τοὺς 733 νόμους.

ΝΟΜΟΙ ΚΛΟΠΗΣ, ΚΑΚΩΣΕΩΣ ΓΟΝΕΩΝ, ΑΣΤΡΑΤΕΙΑΣ.

[Ὅτι ἂν τις ἀπολέσῃ, ἐάν μὲν αὐτὸ λάβῃ, τὴν διπλασίαν καταδικάζειν, ἐάν δὲ μὴ, τὴν δεκαπλασίαν πρὸς τοῖς ἐπαιτίοις. δεδέσθαι δ' ἐν τῇ ποδοκάκῃ τὸν πόδα πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας, ἐάν προστιμῆσῃ ἢ ἡλιαία. προστιμᾶσθαι δὲ τὸν βουλόμενον, ὅταν περὶ τοῦ τιμήματος ἢ. ἐάν δὲ τις ἀπαχθῆ τῶν γονέων κακώσεως ἢ λωκῶς ἢ ἀστρατείας, ἢ προειρημένον αὐτῷ τῶν νόμων εἶργεσθαι εἰσιῶν

ὅποι μὴ χρῆ, δησάντων αὐτὸν οἱ ἔνδεκα καὶ εἰσαγόντων εἰς τὴν ἡλιαίαν, κατηγορεῖτω δὲ ὁ βουλόμενος οἷς ἕξεστιν. ἐὰν δ' ἄλῶ, τιμάτω ἢ ἡλιαία ὅ τι χρῆ παθεῖν αὐτὸν ἢ ἀποτιῶσαι. ἐὰν δ' ἀργυρίου τιμηθῆ, δεδέσθω ἕως ἂν ἐκτίσῃ.]

- 106 Ὅμοιός γε, οὐ γάρ; ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Σόλων νομοθέτης καὶ Τιμοκράτης. ὁ μὲν γε καὶ τοὺς ὄντας βελτίους ποιεῖ καὶ τοὺς μέλλοντας ἔσεσθαι· ὁ δὲ καὶ τοῖς γεγενημένοις πονηροῖς, ὅπως μὴ δώσουσι δίκην, ὁδὸν δείκνυσι, καὶ τοῖς οὖσιν ὅπως ἄδεια γενήσεται κακουργεῖν εὐρίσκει, καὶ τοῖς μέλλουσιν ἔσεσθαι, τοὺς ἐξ ἀπάντων τῶν χρόνων πονηροὺς, ὅπως ἔβονται σῶ
- 107 καὶ μηδὲν πείσονται, παρασκευάζων. καίτοι τίς ἂν ἀξίαν δοίης δίκην ἢ τί σὺ παθὼν ἂν τὰ προσήκοντ' εἴης πεπονθὼς, ὅς, τὰ μὲν ἄλλα ἔῶ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρα βοηθοὺς λυμαίνει, οἳ καὶ ζῶντας ἀναγκάζουσι τοὺς παῖδας τοὺς γονέας τρέφειν, καὶ ἐπειδὴν ἀποθάνωσιν, ὅπως τῶν νομιζομένων τύχωσι, παρασκευάζουσιν; ἢ πῶς οὐ κάκιστος ἀπάντων ἀνθρώπων δικαίως ἂν νομί- 734
ξιοι, ὅστις, ὦ κατάρατε, περὶ πλείονος φαίνει τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς κακούργους καὶ τοὺς ἀστρατεύτους τῆς πατρίδος ποιούμενος, καὶ διὰ τούτους καθ' ἡμῶν νόμον τίθης;
- 108 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν, ἃ ὑπεσχόμην ἐν ἀρχῇ τοῦ λόγου, ἀπολογίσασθαι πεποιηκότα ἑμαυτόν. ἔφην γὰρ αὐτὸν ἐξελέγξειν κατὰ πάντα ἔνοχον ὄντα τῇ γραφῇ, πρῶτον μὲν παρὰ τοὺς νόμους νομοθετοῦντα, δευτέρου δὲ ὑπεναντία τοῖς οὖσι νόμοις γεγραφότα, τρίτου δὲ τοιαῦτα δι' ὧν βλάπτει τὴν πόλιν. οὐκοῦν ἠκούσατε τῶν νόμων, ἃ κελεύουσι ποιεῖν τὸν τιθέντα νόμον καινόν· καὶ πάλιν ὑμᾶς ἐδίδαξα ὅτι τούτων οὐδ'
- 109 ὅτιοῦν ἐποίησεν οὗτος. καὶ μὴν κάκεινων ἠκούετε τῶν

νόμων οἷς ἐναντίος ἂν ἐφαίνεθ' ὁ τούτου· καὶ τούτους ὅτι πρὶν λῦσαι τόνδε τέθεικεν ἐπίστασθε. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐπιτήδειος, ἀκηκόατε· ἄρτι γὰρ λέγων ἐπανσάμην. οὐκοῦν κατὰ πάντ' ἀδικεῖ φανερώς, καὶ οὐδὲν ἔσθ' ὅ τι φροντίσας οὐδ' εὐλαβηθεὶς φαίνεται, ἀλλ' ἔμοιγε δοκεῖ, κἂν εἰ πρὸς τούτοις ἄλλο τι μὴ ποιεῖν ἐγγράπτο ἐν τοῖς οὖσι νόμοις, κἂν τοῦτο ποιῆσαι.

110 Παντάχόθεν μὲν τοίνυν δηλὸς ἔσθ' ὅτι ταῦτ' ἐγραψεν ἐπιβουλεύσας, καὶ μετὰ τοῦ βουλεύσασθαι ταῦτ' ἀδικεῖ καὶ οὐ γνώμη διαμαρτῶν, μάλιστα δ' ἐκ τοῦ πάντα τὸν νόμον μέχρι τῆς ὑστάτης συλλαβῆς τοιοῦτον εἶναι· οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἄκων οὐδὲν ἔθηκεν ὀρθῶς ἔχον, οὐδ' ὡς ὑμῖν ἔμελλε λυσιτελήσειν. πῶς οὖν οὐκ εἰκὸς μισεῖν καὶ τιμωρεῖσθαι τοῦτον ὅστις τοῦ μὲν δήμου ἡδίκημένου ἠμέλησεν, ὑπὲρ δὲ τῶν ἡδίκηκότων καὶ
 11 ὑστερον ἀδικησόντων τοὺς νόμους ἔθηκεν; θαυμάζω δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, τῆς ἀναιδεΐας αὐτοῦ τὸ, ἠνίκα μὲν ἤρχεν αὐτὸς μετ' Ἀνδροτίωνος, τὸν ἔλεον τοῦτον ἐπὶ τῷ πλήθει τῷ ὑμετέρῳ μὴ ποιήσασθαι, τῷ ἀπειρη- 735
 κότι τὰ ἑαυτοῦ χρήματ' εἰσφέρουσι, ἐπειδὴ δ' Ἀνδροτίωνα ἔδει ἅ πάσαι ὑφήρητο τῆς πόλεως χρήματα καταθεῖναι, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δ' ὄσια, τότε θεῖναι τὸν νόμον ἐπ' ἀποστερήσει τῶν μὲν ὀσίων τῆς διπλασίας, τῶν ἱερῶν δὲ τῆς δεκαπλασίας. καὶ οὕτω πρὸς τὸ πληθὺς τὸ ὑμέτερον προσενήνεκται ὁ αὐτίκα μάλα ὑπὲρ
 12 τοῦ δήμου φήσων τὸν νόμον τοῦτον θεῖναι. δικαίως δ' ἂν ἐμοὶ δοκεῖ παθεῖν ὅτιοῦν, ὅστις οἶεται δεῖν, εἰ μὲν τις ἀγορανόμος ἢ ἀστυνόμος ἢ δικαστῆς κατὰ δήμους γενόμενος κλοπῆς ἐν ταῖς εὐθύναις ἤλωκεν, ἀνθρώπος πένης καὶ ιδιώτης καὶ πολλῶν ἀπειρος καὶ κληρωτὴν ἀρχὴν ἄρξας, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι, καὶ νόμον οὐδένα τοῖς τοιούτοις ἐπικουροῦντα

τίθησιν· εἰ δέ τινες πρέσβεις αἰρεθέντες ὑπὸ τοῦ δήμου, πλούσιοι ὄντες, ὑφείλοντο χρήματα πολλὰ, τὰ μὲν ἱερὰ, τὰ δ' ὄσια, καὶ εἶχον χρόνον πολὺν, τούτοις ὅπως μὴδὲν πείσονται μῆθ' ὢν οἱ νόμοι μῆθ' ὢν τὰ ψηφίσματα προστάττει, μάλ' ἀκριβῶς εὗρεν. καίτοι γ' ὁ Σόλων, ὃ ἄνδρες δικασταί, ὃ οὐδ' ἂν αὐτὸς Τιμοκράτης φῆσαι ὅμοιος νομοθέτης εἶναι, οὐχ ὅπως ἀσφαλῶς κακουργήσουσι φαίνεται παρασκευάζων τοῖς τοιούτοις, ἀλλ' ὅπως ἢ μὴ ἀδικήσουσιν ἢ δῶσουσι δίκην ἀξίαν, καὶ νόμον εἰσήνεγκεν, εἰ μὲν τις μεθ' ἡμέραν ὑπὲρ πεντήκοντα δραχμὰς κλέπτει, ἀπαγωγὴν πρὸς τοὺς ἑνδεκ' εἶναι, εἰ δέ τις νύκτωρ ὁτοῦν κλέπτει, τοῦτον ἐξεῖ- 736
ναι καὶ ἀποκτεῖναι καὶ τρωῶσαι διώκοντα καὶ ἀπαγαγεῖν τοῖς ἑνδεκ', εἰ βούλοιο. τῷ δ' ἄλόντι ὢν αἰ ἀπαγωγαί εἰσιν, οὐκ ἐγγυητὰς καταστήσαντι ἔκτισιν εἶναι τῶν
114 κλεμμάτων, ἀλλὰ θάνατον τὴν ζημίαν. καὶ εἰ τίς γ' ἐκ Λυκείου ἢ ἐξ Ἀκαδημείας ἢ ἐκ Κυνοσάργους ἱμάτιον ἢ ληκύθιον ἢ ἄλλο τι φαυλότατον ἢ τῶν σκευῶν τι τῶν ἐκ τῶν γυμνασίων ὑφέλοιο ἢ ἐκ τῶν λιμένων, ὑπὲρ δέκα δραχμὰς, καὶ τούτοις θάνατον ἐνομοθέτησεν εἶναι τὴν ζημίαν. εἰ δέ τις ἰδίαν δίκην κλοπῆς ἀλοίῃ, ὑπάρχειν μὲν αὐτῷ διπλάσιον ἀποτίσαι τὸ τιμηθῆν, προστιμῆσαι δ' ἐξεῖναι τῷ δικαστηρίῳ πρὸς τῷ ἀργυρίῳ δεσμὸν τῷ κλέπτῃ, πένθ' ἡμέρας καὶ νύκτας, ὅπως ὁρῶεν ἅπαντες αὐτὸν δεδεμένον. καὶ τούτων ὀλίγω
115 πρότερον ἠκούσατε τῶν νόμων. ὥστο γὰρ δεῖν τὸν γε τὰ αἰσχροῦ ἔργα ἐργαζόμενον μὴ ἂ ὑφείλετο μόνον ἀποδόντα ἀπηλλάχθαι (πολλοὶ γὰρ ἂν αὐτῷ ἐδόκουν οὕτω γ' οἱ κλέπται ἔσεσθαι, εἰ μέλλοιεν λαθόντες μὲν ἐξεῖν, μὴ λαθόντες δ' αὐτὰ μόνον καταθήσειν ἂ ὑφείλοντο), ἀλλὰ ταῦτα μὲν διπλάσια καταθεῖναι, δεθέντα δὲ πρὸς τούτῳ τῷ τιμήματι ἐν αἰσχύνη ἤδη ζῆν τὸν ἄλλον βίον.

ἀλλ' οὐ Τιμοκράτης, ἀλλ' ὅπως ἀπλᾶ μὲν, ἃ δεῖ διπλά-
 σια, καταθήσουσι παρεσκευάσε, μηδ' ὅτιοῦν δ' ἐπιτί-
 16 μιον ἔσται πρὸς τούτοις. καὶ οὐκ ἀπέχρησεν ὑπὲρ τῶν
 μελλόντων αὐτῶ ταῦτ' ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄρ' ἡδι-
 κηκῶς κεκολασμένος ἦν, καὶ τοῦτον ἀφῆκεν. καίτοι
 ἔγωγ' ὄμην δεῖν τὸν νομοθετοῦντα περὶ τῶν μελλόν- 737
 των ἔσεσθαι, οἷα δεῖ γίγνεσθαι καὶ ὡς ἕκαστα ἔχειν,
 καὶ τὰς τιμωρίας ὁποίας τινὰς ἐφ' ἑκάστοις δεῖ τοῖς
 ἀδικήμασιν εἶναι, περὶ τούτων νομοθετεῖν. τοῦτο γὰρ
 ἔστι τὸ ἐφ' ἅπασι τοῖς πολίταις κοινούς τοὺς νόμους
 τιθέναι. τὸ δὲ περὶ τῶν γεγονότων πραγμάτων νό-
 μους γράφειν οὐ νομοθετεῖν ἔστιν, ἀλλὰ τοὺς ἀδικοῦν-
 7 τας σώζειν. σκοπεῖτε δ', ὡς ἀληθῆ λέγω, ἐκ τωνδί. εἰ
 μὲν γὰρ Εὐκλήμων ἦλω τὴν τῶν παρανόμων γραφήν,
 οὐκ ἂν ἔδηκε τοῦτον τὸν νόμον ὁ Τιμοκράτης, οὐδ'
 ἂν εἶδειτο ἡ πόλις τούτου τοῦ νόμου, ἀλλ' ἐξήρκει ἂν
 αὐτοῖς ἀπεστερηκόσι τὴν πόλιν τὰ χρήματα τῶν ἄλλων
 μὴ φροντίζειν. νῦν δ', ἐπειδὴ ἀπέφυγε, τὸ μὲν ὑμέτε-
 ρον δόγμα καὶ τὴν τοῦ δικαστηρίου ψῆφον καὶ τοὺς
 ἄλλους νόμους ἀκύρους οἶεται δεῖν εἶναι, αὐτὸν δὲ καὶ
 8 τὸν αὐτοῦ νόμον κύριον. καίτοι, ὧ Τιμόκρατες, οἱ
 μὲν ὄντες ἡμῖν κύριοι νόμοι τουτουσὶ ποιοῦσι κυρίουσ
 ἀπάντων, καὶ διδόασιν αὐτοῖς ἀκούσασιν, ὁποῖον ἂν
 τι νομίζωσι τὸ ἀδίκημα, τοιαύτη περὶ τοῦ ἡδίκηκός
 χρησθαι τῇ ὄργῃ, μέγα μεγάλη, μικρὸν μικρᾶ. ὅταν
 γὰρ ἦ ὁ τι χρῆ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι, τὸ τιμᾶν ἐπὶ τού-
 9 τοις γίγνεται. σὺ τοίνυν τὸ παθεῖν ἀφαιρεῖς τὸν δε-
 σμὸν ἀφιεῖς· καὶ ταῦτα τίσι; τοῖς κλέπταις, τοῖς ἱερο-
 σύλοις τοῖς πατραλοῖαις, τοῖς ἀνδροφόνοις, τοῖς
 ἀστρατεύτοις, τοῖς λιποῦσι τὰς τάξεις· τούτους γὰρ
 πάντασ σώξεις τῷ νόμῳ. καίτοι ὅστις ἐν δημοκρατία
 νομοθετῶν μήθ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν μήθ' ὑπὲρ τοῦ δήμου

νομοθετεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν εἶπον ἀρτίως, πῶς οὐ δίκαιός
 120 ἔστι τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυχεῖν; οὐ γὰρ δὴ ἔρεϊ γε ὡς 738
 τοὺς τοιούτους οὐ καὶ προσήκει καὶ οἱ νόμοι κελεύουσι
 ταῖς μεγίσταις τιμωρίαις ἐνόχους εἶναι, οὐδ' ὡς οὗτοι,
 ὑπὲρ ὧν εὗρηκε τὸν νόμον, οὐ καὶ κλέπται καὶ ἱεροσυ-
 λοὶ εἰσι. τὰ μὲν ἱερά, τὰς δεκάτας τῆς θεοῦ καὶ τὰς πεν-
 τηκοστὰς τῶν ἄλλων θεῶν, σεσυληκότες καὶ ἀντὶ τοῦ
 ἀποδοῦναι αὐτοὶ ἔχοντες, τὰ δ' ὅσια, ἃ ἐγίγνετο ὑμέ-
 121 τερα, κεκλοφότες. διαφέρει δὲ τοσοῦτον αὐτῶν ἢ ἱερο-
 συλία τῶν ἄλλων, ὅτι τὴν ἀρχὴν οὐδὲ ἀνήνεγκαν εἰς
 τὴν ἀκρόπολιν, δέον αὐτούς. οἶμαι δὲ νῆ τὸν Δία τὸν
 Ὀλύμπιον, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἀπὸ ταυτομάτου
 τὴν ὕβριν καὶ τὴν ὑπερηφανίαν ἐπελθεῖν Ἀνδροτίωνι,
 ἀλλ' ὑπὸ τῆς θεοῦ ἐπιπεμφθεῖσαν, ἴν', ὥσπερ οἱ τὰ
 ἀκρωτήρια τῆς Νίκης περικόψαντες ἀπώλοντο αὐτοὶ
 ὑφ' αὐτῶν, οὕτω καὶ οὗτοι αὐτοὶ αὐτοῖς δικαζόμενοι
 ἀπόλιντο, καὶ τὰ χρήματα καταθεῖεν δεκαπλάσια κατὰ
 τοὺς νόμους ἢ δεθεῖεν.

122 Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὃ μεταξὺ λέγων περὶ τούτων
 ἐνεθυμήθην, εἰπεῖν περὶ οὗ τέθεικε νόμον, παράδο-
 ξόν τι, θαναμαστὸν ἠλίκον. οὗτος γὰρ, ὃ ἄνδρες δικα-
 σταί, τοῖς μὲν τὰ τέλη ὠνουμένοις ἔγραψε τὰς τιμωρίας
 εἶναι, εἰ μὴ καταβάλοιεν τὰ χρήματα, κατὰ τοὺς νό-
 μους τοὺς προτέρους, ἐν οἷς καὶ ὁ δεσμὸς καὶ ἡ διπλα-
 σία γέγραπται ἀνθρώποις, οἱ διὰ τὸ ζημιουῖσθαι ἐπὶ τῇ
 ὠνῇ ἄκοντες ἔμελλον τὴν πόλιν ἀδικήσειν· τοῖς δ'
 ὑφαιρουμένοις τὰ τῆς πόλεως καὶ ἱεροσυλοῦσι τὰ τῆς
 θεοῦ τὸν δεσμὸν ἀφεῖλεν. καίτοι εἰ μὲν ἐλάττω τού-
 739 τοὺς ἀδικεῖν ἐκείνων νομίσαι φήσεις, ἀνάγκη μαίνε-
 σθαί σε ὁμολογεῖν, εἰ δὲ μείζω νομίζων, ὥσπερ ἔστιν,
 ἐκεῖνα τὰ δικάσματα τοὺς μὲν ἀφίης, τοὺς δὲ μὴ, οὐκ
 ἔδη δῆλος εἰ πεπρακὼς τὸ πρᾶγμα τούτοις;

3 "Αξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' εἰπεῖν, ὅσον ὑμεῖς διαφέ-
 ρετε, ὧ ἄνδρες δικασταί, μεγαλοφροσύνη τῶν ῥητό-
 ρων. ὑμεῖς μὲν γε τὰ ἐπὶ τῷ πλήθει νενομοθετημένα
 δεινὰ, εἴαν τις ἢ διχόθεν μισθοφορῇ ἢ ὀφείλων τῷ δη-
 μοσίῳ ἐκκλήσιαζῇ ἢ δικάσῃ ἢ ἄλλο τι ποιῇ ὧν οἱ νόμοι
 ἀπαγορεύουσιν, οὐ λύετε, καὶ ταῦτ' εἰδότες ὅτι διὰ πε-
 νίαν ἂν ποιήσειεν ὁ τούτων τι ποιῶν, οὐδὲ νόμους τοι-
 ούτους τίθεσθ', ὅπως ἐξουσία ἔσται ἐξαμαρτεῖν, ἀλλὰ
 4 τοῦναντίον ὅπως μὴ· οὔτοι δ', ὅπως οἱ τὰ αἰσχιστα
 καὶ τὰ δεινότατα ποιοῦντες δίκην μὴ δώσουσιν. εἶτα
 προπηλακίζουσιν ὑμᾶς ἰδίᾳ τοῖς λόγοις, ὡς αὐτοὶ καλοὶ
 κάγαθοι, πονηρῶν καὶ ἀχαρίστων οἰκετῶν τρόπους
 ἔχοντες. καὶ γὰρ ἐκείνων, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅσοι ἂν
 ἐλεύθεροι γένωνται, οὐ τῆς ἐλευθερίας χάριν ἔχουσι
 τοῖς δεσπόταις, ἀλλὰ μισοῦσι μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
 πων, ὅτι συνίσασιν αὐτοῖς δουλεύσασιν. οὕτω δὴ καὶ
 οὔτοι οἱ ῥήτορες οὐκ ἀγαπῶσιν ἐκ πενήτων πλούσιοι
 ἀπὸ τῆς πόλεως γιγνόμενοι, ἀλλὰ καὶ προπηλακίζουσι
 τὸ πλήθος, ὅτι σύννοιδεν αὐτῶν ἐκάστοις τὰ ἐν τῇ πενίᾳ
 καὶ νεότητι ἐπιτηδεύματα.

5 Ἀλλὰ νῆ Δί', αἰσχρὸν ἴσως ἦν Ἀνδροτίωνα δεθῆ-
 ναι ἢ Γλαυκέτην ἢ Μελάνωπον· οὐ μὰ τὸν Δί', ὧ ἄν-
 δρες δικασταί, ἀλλὰ πολὺν αἰσχρὸν τὴν πόλιν ἀδικουμέ-
 νην καὶ ὑβριζομένην μὴ λαβεῖν δίκην καὶ ὑπὲρ τῆς
 θεοῦ καὶ ὑπὲρ αὐτῆς. ἐπεὶ Ἀνδροτίωνί γε πότερα οὐ
 πατρῶον τὸ δεδέσθαι; ἀλλ' αὐτοὶ ἴστε πολλὰς πεντε- 740
 τηρίδας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ διατρίψαντα τὸν πατέρ' αὐ-
 6 τοῦ καὶ ἀποδράντα, ἀλλ' οὐκ ἀφεθέντα. ἀλλὰ διὰ τὰ
 ἐπιτηδεύματα τὰ ἐν τῇ ἡλικίᾳ; ἀλλὰ καὶ διὰ ταῦτα δε-
 δέσθαι αὐτῷ οὐχ ἥττον προσήκει ἢ δι' ἅπερ ὑφείλετο.
 ἢ ὅτι εἰσῆει εἰς τὴν ἀγορὰν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ ἐκ ταύ-
 τῃς τοὺς σωφρόνως βεβιωκότας αὐτοὺς ἤγεν εἰς τὸ δε-

σμωτήριον; ἀλλὰ Μελάνωπος δεινὸν νῆ Δί' ἐστὶν εἰ
 δεθήσεσθαι νῦν ἐμελλεν· ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πατρὸς.
 127 αὐτοῦ οὐδὲν ἂν φλαῦρον εἶποιμι, οὐδ' εἰ πάνυ πόλλ'
 ἔχω περὶ κλοπῆς λέγειν, ἀλλ' ἔστω ἐμοὶ ἐκεῖνός γε τοι-
 οῦτος οἶον ἂν Τιμοκράτης αὐτὸν ἐγκωμιάσειεν. ἀλλ'
 εἰ χρηστοῦ πατρὸς ὢν πονηρὸς καὶ κλέπτῃς ἦν καὶ
 προδοσίας γε ἄλους τρία τάλαντα ἀπέτισε, καὶ συνέ-
 δρου γενομένου κλοπὴν αὐτοῦ τὸ δικαστήριον κατέγνω
 καὶ δεκαπλάσιον ἀπέτισε, καὶ παρεπρεσβεύσατο εἰς Αἴ-
 γυπτον, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἑαυτοῦ ἠδίκηει, οὐ
 τοσοῦτῳ μᾶλλον αὐτὸν ἔδει δεδέσθαι, εἰ χρηστοῦ πα-
 τρὸς ὢν τοιοῦτος ἦν; οἶμαι γὰρ ἔγωγ', εἶπερ τῷ ὄντι
 χρηστὸς ἦν Λάγῃς καὶ φιλόπολις, ὑπ' αὐτοῦ ἂν ἐκείνου
 δεθῆναι αὐτὸν τοιοῦτόν γ' ὄντα καὶ οὕτως αἰσχροῖς
 οὐνείδεσι περιβάλλοντ' ἐκείνον. καὶ τοῦτον μὲν δὴ ἐώ-
 128 μεν, Γλανκέτην δὲ σκεψώμεθα. οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ
 πρῶτον μὲν εἰς Δεκέλειαν αὐτομολήσας, ἀκείθεν ὁρ-
 μώμενος καταθέων καὶ φέρων καὶ ἄγων ὑμᾶς; ἀλλὰ
 πάντες ἴστε ταῦτα. καὶ ὁ ἀπὸ μὲν τῶν ὑμετέρων παι-
 δων καὶ γυναικῶν καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων, ὅσα λάβοι,
 δεκάτας ἐκεῖ τῷ ἀρμοστῇ κατατιθεὶς τούτων ἀκριβῶς, 741
 129 τὴν δέ γ' ἐνθάδε θεὸν, πρεσβευτῆς ἀξιωθεὶς εἶναι ὑφ'
 ὑμῶν, ἀποστερῶν τὰς ἀπὸ τῶν ὑμετέρων πολεμίων
 δεκάτας, ἔπειτα ταμιεύσας ἐν ἀκροπόλει τὰριστεία τῆς
 πόλεως, ἃ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν βαρβάρων, ὑψηρημένος ἐξ
 ἀκροπόλεως, τὸν τε δίφρον τὸν ἀργυρόποδα καὶ τὸν
 ἀκινάκην τὸν Μαρδονίου, ὃς ἦγε τριακοσίουσ δαρει-
 κούς. ἀλλὰ ταῦτά γ' οὕτω περιφανῆ ἐστὶν ὥστε πάν-
 τας ἀνθρώπους εἰδέναι. ἀλλὰ τᾶλλα οὐ βίαιος; ὡς οὐ-
 130 δεὶς ἀνθρώπων. εἶτα φείσασθαι τινος αὐτῶν ἀξιόν
 ἐστὶν, ὥστε διὰ τούτους ἢ τῶν δεκατῶν τῶν τῆς θεοῦ
 ἀμελήσαι ἢ τῆς διπλασίας τῶν ὀσίων χρημάτων, ἢ τὸν

τούτους πειρώμενον σώζειν μὴ τιμωρήσασθαι; καὶ τί κωλύσει ἅπαντας εἶναι πονηροὺς, ὧς ἄνδρες δικασταί, εἰ διὰ ταῦτα πλέον ἔξουσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν.

11 Μὴ τοίνυν αὐτοὶ διδάσκετε, ἀλλὰ τιμωρεῖσθε. καὶ μὴ ἔατε ἀγανακτεῖν, εἰ δεθῆσονται ἔχοντες τὰ ὑμέ-
 12 τερα, ἀλλ' ἄγετ' αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς νόμους· οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ξενίας ἀλισκόμενοι ἀγανακτοῦσιν ἐν τῷ οἰκή-
 3 ματι τούτῳ ὄντες, ἕως ἂν τῶν ψευδομαρτυριῶν ἀγω-
 4 νίσωνται, ἀλλὰ μένουσι καὶ οὐκ οἶονται δεῖν ἐγγυητὰς
 5 καταστήσαντες περιμένα. ἔδοξε γὰρ τῇ πόλει ἀπιστεῖν
 αὐτοῖς, καὶ οὐκ ᾤετο δεῖν διακρουσθῆναι τῆς τιμωρίας
 δι' ἐγγυητῶν καταστάσεως, ἀλλ' ἐνταῦθα μένειν αὐ-
 6 τοὺς οὗ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν πολιτῶν. καίτοι καὶ ἐπὶ
 7 χρήμασιν ἤδη τινὲς ἐδέθησαν καὶ ἐπὶ κρίσεσιν, ἀλλ'
 ὅμως ὑπέμενον. ἀηδὲς μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν ὀνομαστὶ
 8 περὶ τινῶν μεμνησθαι, ἀναγκαῖον δὲ παρεξετάσαι αὐ-
 9 3 τοὺς παρὰ τούτους. τοὺς μὲν οὖν πρὸ Εὐκλείδου ἄρ- 742
 10 χοντος ἐάσω καὶ τοὺς σφόδρα παλαιούς. καίτοι κατὰ
 τοὺς χρόνους οὓς ἕκαστοι αὐτῶν ἦσαν, πολλοῦ ἄξιοι
 δοκοῦντες γεγενῆσθαι τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ὅμως
 ἰσχυρᾶς παρὰ τοῦ δήμου ὀργῆς ἐτύγγανον ἐπὶ τοῖς
 ὕστερον γιγνομένοις ἀδικήμασιν· οὐ γὰρ χρόνον τινὰ
 δικαίους ᾤετο δεῖν αὐτοὺς ἢ πόλις εἶναι, εἴτα κλέπτας,
 ἀλλὰ περὶ γε τὰ κοινὰ αἰεὶ δικαίους· ἐδόκει γὰρ τὸν ἔμ-
 11 4 προσθεν χρόνον οὐ φύσει, ἀλλ' ἐπιβουλεύων, τοῦ πι-
 12 5 στευθῆναι, δίκαιος γεγυῆναι ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος.
 13 6 ἀλλὰ μετ' Εὐκλείδην ἄρχοντα, ὧς ἄνδρες δικασταί,
 14 7 πρῶτον μὲν Θρασύβουλον τὸν Κολλυτέα πάντες μέ-
 15 8 μνησθε δις δεθέντα καὶ κριθέντα ἀμφοτέρας τὰς κρί-
 16 9 σεις ἐν τῷ δήμῳ· καίτοι τῶν ἐκ Πειραιῶς καὶ ἀπὸ Φυ-
 17 0 λῆς οὗτος ἦν. ἔπειτα Φιλέσιον τὸν Λαμπτρέα. ἔπειτα
 18 1 Ἀγύρριον τὸν Κολλυτέα, ἄνδρα χρηστὸν καὶ δημοτι-

κὸν καὶ περὶ τὸ πλῆθος τοῦ ὑμέτερον πολλὰ σπουδά-
 135 σαντα· ἀλλ' ὅμως τοὺς νόμους ᾤετο δεῖν καὶ αὐτοὺς
 ἐκεῖνος ὁμοίως, ὥσπερ ἐπὶ τοῖς ἀδυνατοῖς, οὕτω καὶ
 ἐφ' ἑαυτῷ ἰσχύειν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ
 πολλὰ ἔτη, ἕως τὰ χρήματα ἀπέτισεν ἃ ἔδοξε τῆς πό-
 λεως ὄντα ἔχειν· καὶ ἐπ' ἐκείνῳ Καλλίστρατος δυνά-
 μενος καὶ ἀδελφιδοῦς ὦν αὐτοῦ οὐκ ἐτίθει νόμους. καὶ
 Μυρωνίδης ὁ Ἀρχίνου υἱὸς τοῦ καταλαβόντος Φυλῆν
 καὶ μετὰ γε τοὺς θεοὺς αἰτιωτάτου ὄντος τῆς καθόδου
 τῷ δήμῳ καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ καλὰ πεπολιτευμένου καὶ
 136 ἐστρατηγηκότος πολλάκις. ἀλλ' ὅμως ἅπαντες οὗτοι
 ὑπέμενον τοὺς νόμους. καὶ οἱ ταμίαι ἐφ' ὧν ὁ Ὀπισθό- 743
 δομος ἐνεπρήσθη, καὶ οἱ τῶν τῆς θεοῦ καὶ οἱ τῶν ἄλ-
 λων θεῶν, ἐν τῷ οἰκήματι τούτῳ ἦσαν, ἕως ἡ κρίσις
 αὐτοῖς ἐγένετο. καὶ οἱ περὶ τὸν σίτον ἀδικεῖν δόξαντες,
 καὶ ἄλλοι πολλοὶ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πάντες βελτίους
 137 Ἀνδροτίωνος ὄντες. εἶτα τούτοις μὲν ἔδει κυρίους τοὺς
 πάλαι κειμένους νόμους εἶναι, καὶ δεδωκέναι δίκην
 αὐτοὺς κατὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους· δι' Ἀνδροτίωνα
 δὲ καὶ Γλανκέτην καὶ Μελάνωπον καινὸν δεῖ γενέ-
 σθαι νόμον, τοὺς ἠλωκότας καὶ ψήφῳ κεραιμένους
 κατὰ τοὺς πάλαι κειμένους νόμους καὶ δόξαντας ἔχειν
 ἱερὰ χρήματα καὶ ὅσια; εἴτ' οὐ καταγέλαστος δόξει ἡ
 πόλις εἶναι, εἰ τοῖς ἱεροσύλοις, ὅπως σωθήσονται, νό-
 138 μον φανεῖται τιθεμένη; ἔγωγ' οἶμαι. μὴ τοίνυν ἐάσητε
 ὑμᾶς αὐτοὺς ὑβρίζεσθαι μηδὲ τὴν πόλιν, ἀλλὰ μνη-
 σθέντες ὅτι Εὐδήμον τὸν Κυδαθηναϊᾶ νόμον δόξαντα
 θεῖναι οὐκ ἐπιτήδειον, οὐ πάλαι, ἀλλ' ἐπ' Εὐάνδρου
 ἄρχοντος, ἀπεκτείνετε, καὶ Φίλιππον τὸν Φιλίππου
 τοῦ ναυκλήρου υἱὸν μικροῦ μὲν ἀπεκτείνετε, χρημά-
 των δὲ πολλῶν αὐτοῦ ἐκείνου ἀντιτιμωμένου παρ' ὀλί-
 γας ψήφους ἐτιμήσατε, ταύτην τὴν ὀργὴν καὶ νῦν ἐπὶ

τουτουὶ λάβετε, ἐκεῖνο πρὸς τούτοις ἅπασιν ἐνθυμηθέντες, τί ποτ' ἂν ἐπάθετε ὑπὸ τούτου αὐτοῦ, εἰ οὗτος εἰς ὧν ἐπρέσβευεν ὑπὲρ ὑμῶν. οἶμαι γὰρ τοιοῦτον οὐδὲν εἶναι ὅτου ἂν ἀπέσχετο. ὁρᾶτε δὲ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ· ὁ γὰρ νόμος, ὃν ἐτόλμησε θεῖναι, τὸν τρόπον αὐτοῦ δείκνυσιν.

Βούλομαι δ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἐν Λοκροῖς ὡς νομοθετοῦσι διηγῆσασθαι· οὐδὲν γὰρ χείρους ἔσσεσθε παράδειγμά τι ἀκηκοότες, ἄλλως τε καὶ ὧ πόλις 744 εὐνομουμένη χρῆται. ἐκεῖ γὰρ οὕτως οἴονται δεῖν τοῖς πάλαι κειμένοις χρῆσθαι νόμοις καὶ τὰ πάτρια περιστέλλειν καὶ μὴ πρὸς τὰς βουλήσεις μηδὲ πρὸς τὰς διαδύσεις τῶν ἀδικημάτων νομοθετεῖσθαι, ὡστ' ἐάν τις βούληται νόμον καινὸν τιθέναι, ἐν βρόχῳ τὸν τράχηλον ἔχων νομοθετεῖ, καὶ ἐὰν μὲν δόξη καλὸς καὶ χρῆσιμος εἶναι ὁ νόμος, ξῆ ὁ τιθεὶς καὶ ἀπέρχεται, εἰ δὲ μὴ, τέθνηκεν ἐπισπασθέντος τοῦ βρόχου. καὶ γὰρ τοι καινοὺς μὲν οὐ τολμῶσι τίθεσθαι νόμους, τοῖς δὲ πάλαι κειμένοις ἀκριβῶς χρῶνται. ἐν πολλοῖς δὲ πάνυ ἔτεσιν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, εἰς λέγεται παρ' αὐτοῖς νόμος καινὸς τεθῆναι. ὄντος γὰρ αὐτόθι νόμου, ἐάν τις ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἀντεκκόψαι παρασχεῖν τὸν ἑαυτοῦ, καὶ οὐ χρημάτων τιμήσεως οὐδεμιᾶς, ἀπειλησαί τις λέγεται ἐχθρὸς ἐχθρῷ ἕνα ἔχοντι ὀφθαλμὸν ὅτι αὐτοῦ ἐκκόψει τοῦτον τὸν ἕνα. γενομένης δὲ ταύτης τῆς ἀπειλῆς χαλεπῶς ἐνεγκῶν ὁ ἑτερόφθαλμος, καὶ ἠγούμενος ἀβίωτον αὐτῷ εἶναι τὸν βίον τοῦτο παθόντι, λέγεται τολμῆσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, ἐάν τις ἕνα ἔχοντος ὀφθαλμὸν ἐκκόψῃ, ἄμφω ἀντεκκόψαι παρασχεῖν, ἵνα τῇ ἴσῃ συμφορᾷ ἀμφοτέροι χρῶνται. καὶ τοῦτον μόνου λέγονται Λοκροὶ θέσθαι τὸν νόμον ἐν πλεῖν ἢ διακοσίοις ἔτεσιν. οἱ δὲ παρ' ἡμῖν ῥήτορες, ὧ ἄνδρες δικα-

σταί, πρώτον μὲν ὅσοι μῆνες μικροῦ δέουσι νομοθε-
 τεῖν τὰ αὐτοῖς συμφέροντα, ἔπειτ' αὐτοὶ μὲν τοὺς ἰδι-
 ώτας εἰς τὸ δεσμοπήριον ἄγουσιν, ὅταν ἄρχωσιν, ἔφ'
 ἑαυτοῖς δ' οὐκ οἴονται δεῖν ταῦτ' οὐδὲν δίκαιον τοῦτ' εἶναι.
 ἔπειτα τοὺς μὲν τοῦ Σόλωνος νόμους, τοὺς πάλαι δε- 745
 δοκιμασμένους, οὓς οἱ πρόγονοι ἔδεντο, λύουσιν αὐ-
 τοὶ, τοῖς δ' ἑαυτῶν, οὓς ἐπ' ἀδικίᾳ τῆς πόλεως τιθέασιν,
 143 χρῆσθαι ὑμᾶς οἴονται δεῖν. εἰ οὖν μὴ τιμωρήσεσθε
 τούτους, οὐκ ἂν φθάνοι τὸ πλῆθος τούτοις τοῖς θηρί-
 οισ δουλεῦον. εὖ δ' ἴστε, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅτι ἂν
 μὲν σφόδρ' ὀργίζησθε, ἦττον ἀσελγανοῦσιν, ἂν δὲ μὴ,
 πολλοὺς τοὺς ἀσελγεῖς εὐρήσετε καὶ τοὺς ὑβρίζοντας
 ὑμᾶς ἐπὶ τῇ τοῦ φιλοτιμειῖσθαι προφάσει.

144 Ἴνα δὲ καὶ περὶ ἐκείνου εἶπω τοῦ νόμου, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, ὧ ἀκούω μέλλειν παραδείγματι χρῆσθαι τοῦ-
 τον καὶ φήσειν ἀκόλουθον αὐτῷ τεθεικέναι, ἐν ᾧ ἔνι
 "οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα, ὃς ἂν ἐγγυητὰς τρεῖς
 "καθιστῇ τὸ αὐτὸ τέλος τελουῦντας, πλὴν ἂν τις ἐπὶ
 "προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ καταλύσει τοῦ δήμου συν-
 "ιών ἀλῶ, ἢ τέλος τι πριάμενος ἢ ἐγγυησάμενος ἢ
 "ἐκλέγων μὴ καταβάλλῃ," ἀκούσατέ μου καὶ περὶ τού-
 145 του· οὐ γὰρ ἐρῶ ὅτι αὐτὸς Ἀνδροτίων ἦγεν εἰς τὸ δε-
 σμοπήριον καὶ ἔδει τούτου κειμένου τοῦ νόμου, ἀλλ'
 ἔφ' οἷς κεῖται ὁ νόμος οὗτος, διδάξω ὑμᾶς. οὗτος γὰρ,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἐπὶ τοῖς κεκριμένοις καὶ ἡγω-
 νισμένοις κεῖται, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἀκρίτοις, ἵνα μὴ διὰ τὸ
 δεδέσθαι χειρὸν ἀναγκάζονται ἀγωνίζεσθαι ἢ καὶ παν-
 τάπασιν ἀπαράσκευοι εἶεν. οὐτοσί δὲ, ἃ ἐπὶ τοῖς ἀκρί-
 τοῖς κεῖται, ὡς περὶ ἀπάντων εἰρημμένα μέλλει πρὸς
 146 ὑμᾶς λέγειν. ὡς δὲ σαφῶς γνώσεσθε ὅτι ἀληθῆ λέγω,
 ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ. οὔτε γὰρ ἂν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐξῆν
 ὑμῖν τιμὰν ὅ τι χρὴ παθεῖν ἢ ἀποτίσαι (ἐν γὰρ τῷ πα-

θεῖν καὶ ὁ δεσμὸς ἐνι· οὐκ ἂν οὖν ἐξῆν δεσμοῦ τιμη-
 σαι), οὐθ' ὅσων ἐνδειξεις ἐστὶν ἢ ἀπαγωγῇ, προσεγέ- 746
 γραπτο ἂν ἐν τοῖς νόμοις "τὸν δ' ἐνδειχθέντα ἢ ἀπα-
 χθέντα δησάντων οἱ ἔνδεκα ἐν τῷ ξύλῳ," εἶπερ μὴ
 ἐξῆν ἄλλους ἢ τοὺς ἐπὶ προδοσίᾳ τῆς πόλεως ἢ ἐπὶ κα-
 ταλύσει τοῦ δήμου συνιόντας ἢ τοὺς τὰ τέλη ἄνουμέ-
 47 νους καὶ μὴ καταβάλλοντας δησαι. νῦν δὲ ταῦθ' ὑμῖν
 τεκμήρια ἔστω ὅτι ἐξεστὶ δησαι· παντελεῶς γὰρ ἤδη
 ἄκυρ' ἂν ἦν τὰ τιμήματα. ἔπειτα δ', ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, τοῦτο τὸ γράμμα αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ οὐκ ἐστὶ
 νόμος, τὸ "οὐδὲ δησῶ Ἀθηναίων οὐδένα," ἐν δὲ τῷ
 ὄρκῳ τῷ βουλευτικῷ γέγραπται, ἵνα μὴ συνιστάμενοι
 οἱ ῥήτορες οἱ ἐν τῇ βουλῇ δεσμὸν κατὰ τινος τῶν πολι-
 48 τῶν λέγοιεν. ἄκυρον οὖν τοῦ δησαι τὴν βουλήν ποιῶν
 ὁ Σόλων τοῦτο πρὸς τὸν ὄρκον τὸν βουλευτικὸν προσ-
 ἔγραψεν, ἀλλ' οὐ πρὸς τὸν ὑμέτερον· ἀπάντων γὰρ
 κυριώτατον ᾧετο δεῖν εἶναι τὸ δικαστήριον, καὶ ὅ τι
 γνοίῃ, τοῦτο πάσχειν τὸν ἄλόντα. ἀναγνώσεται δ'
 ὑμῖν αὐτοῦ τούτου ἕνεκα τὸν τῶν ἡλιαστῶν ὄρκον.
 λέγε σύ.

ὈΡΚΟΣ ΗΛΙΑΣΤΩΝ.

49 [Ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα
 τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακο-
 σίων, καὶ τύραννον οὐ ψηφιοῦμαι εἶναι οὐδ' ὀλιγαρχίαν·
 οὐδ' ἕάν τις καταλύῃ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων ἢ λέγη ἢ
 ἐπιψηφίσῃ παρὰ ταῦτα, οὐ πείσομαι· οὐδὲ τῶν χρεῶν τῶν
 ἰδίων ἀποκοπᾶς οὐδὲ γῆς ἀναδασμὸν τῆς Ἀθηναίων οὐδ'
 οἰκιῶν· οὐδὲ τοὺς φεύγοντας κατὰξω, οὐδὲ ὧν θάνατος
 κατέγνωσται, οὐδὲ τοὺς μένοντας ἐξελεῶ παρὰ τοὺς νόμους
 τοὺς κειμένους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ δήμου τοῦ Ἀθη-
 ναίων καὶ τῆς βουλῆς οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλον οὐδένα
 50 ἔασω· οὐδ' ἀρχὴν καταστήσω ὥστ' ἀρχεῖν ὑπεύθυνον 747
 ὄντα ἐτέρας ἀρχῆς, καὶ τῶν ἐννέα ἀρχόντων καὶ τοῦ ἱερο-
 μνήμονος καὶ ὅσαι μετὰ τῶν ἐννέα ἀρχόντων κυαμεύονται

ταύτη τῇ ἡμέρᾳ, καὶ κήρυκος καὶ προεσβείας καὶ συνέδρων· οὐδὲ δις τὴν αὐτὴν ἀρχὴν τὸν αὐτὸν ἄνδρα, οὐδὲ δύο ἀρχὰς ἀρξαι τὸν αὐτὸν ἐν τῷ αὐτῷ ἐνιαυτῷ· οὐδὲ δῶρα δέξομαι τῆς ἡλιάσεως ἕνεκα οὔτ' αὐτὸς ἐγὼ οὔτ' ἄλλος ἐμοὶ οὔτ' ἄλλη εἰλότος ἐμοῦ, οὔτε τέχνη οὔτε μηχανῆ οὔδεμιᾶ.
 151 καὶ γέγονα οὐκ ἔλαττον ἢ τριάκοντ' ἔτη. καὶ ἀκροάσομαι τοῦ τε κατηγοροῦ καὶ τοῦ ἀπολογουμένου ὁμοίως ἀμφοῖν, καὶ διαψηφιοῦμαι περὶ αὐτοῦ οὗ ἂν ἡ δίωξις ᾗ. ἐπομνύναι Δία, Ποσειδῶ, Δῆμητρα, καὶ ἐπαρᾶσθαι ἐξώλειαν ἑαυτῷ καὶ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ, εἴ τι τούτων παραβαίνοι, εὐορκοῦντι δὲ πολλὰ κάγαθὰ εἶναι.]

Ἐνταῦθ' οὐκ ἐνι, ὧ ἄνδρες δικασταί, "οὐδὲ δῆσω Ἀθηναίων οὐδένα" τὰ γὰρ κρίνοντα τὰς κρίσεις ἀπάσας τὰ δικαστήριά ἐστιν, οἷς ἐξουσία ἐστὶ καὶ δεσμὸν καὶ ἄλλο ὅ τι ἂν βούλωνται καταγιγνώσκειν.

152 Ὡς μὲν οὖν ἔξεστιν ὑμῖν δεσμὸν καταγιγνώσκειν, ταύτη ἐπιδείκνυμι· ὡς δὲ τὰ δεδικασμένα ἄκυρα ποιεῖν καὶ δεινὸν καὶ ἀνόσιόν ἐστι καὶ δήμου κατάλυσις, πάντας ἂν οἶμαι ὁμολογῆσαι. ἡ γὰρ πόλις ἡμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, νόμοις καὶ ψηφίσμασι διοικεῖται. εἰ δὴ τις τὰ ψήφῳ κεκριμένα νόμῳ καινῷ λύσει, τί πέρας ἔσται; ἢ πῶς τοῦτον δίκαιόν ἐστι νόμον προσαγορεύειν, ἀλλ' οὐκ ἀνομίαν; ἢ πῶς οὐ τῆς μεγίστης ὀργῆς ὁ τοιοῦτος νομο-
 153 θέτης ἄξιός ἐστιν; ἐγὼ μὲν γὰρ τῶν ἐσχάτων νομίζω, οὐχ ὅτι τοῦτον μόνον τὸν νόμον ἔθηκεν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῖς 748 ἄλλοις ὁδὸν δείκνυσι καὶ περὶ δικαστηρίων καταλύσεως καὶ περὶ τῶν φειγόντων καθόδου καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν δεινοτάτων. τί γὰρ κωλύει, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ οὗτος χαίρων ἀπαλλάξει ὁ τοιοῦτον νόμον τιθεὶς, ἕτερον φανῆναι ἄλλο τι τῶν τῆς πόλεως ἰσχυροτάτων κατα-
 154 λύνοντα νόμῳ καινῷ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι οὐδέν. ἀκούω δ' ἐγωγε καὶ τὸ πρότερον οὕτω καταλυθῆναι τὴν δημοκρατίαν, παρανόμων πρῶτον γραφῶν καταλυθει-

σῶν καὶ τῶν δικαστηρίων ἀκύρων γενομένων. ἴσως μὲν οὖν ἄν τις ὑπολάβοι ὅτι οὐχ ὁμοίων ὄντων τῶν πραγμάτων νῦν καὶ τότε λέγω περὶ καταλύσεως τοῦ δήμου. ἀλλ' οὐδὲ σπέρμα δεῖ καταβάλλειν ἐν τῇ πόλει οὐδένα, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτων πραγμάτων, οὐδ' εἰ μὴ πῶς ἂν ἐκφύοι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐγχειροῦντα λέγειν ἢ ποιεῖν τι τοιοῦτον δίκην διδόναι.

5. Ὅτι τοίνυν καὶ τέχνη κακῶς ἐνεχείρησε ποιεῖν ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἀκοῦσαι. ὁρῶν γὰρ ἐκάστοτε πάντας, καὶ τοὺς πολιτευομένους καὶ τοὺς ἰδιώτας, τοὺς νόμους τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν αἰτίους ὑπολαμβάνοντας, ἐσκόπει πῶς λήσει τούτους καταλύσας, κἂν ἄρα ληφθῆ τοῦτο ποιῶν, μὴ δόξει δεινὸν μηδ' ἀναιδὲς
6 μηδὲν εἰργάσθαι. εὗρεν οὖν τοῦτο ὃ πεποίηκε, νόμῳ τοὺς νόμους καταλῦσαι, ἵνα τὰδικήματ' αὐτοῦ τὸ τῆς σωτηρίας ὄνομ' ἔχη. οἳ τε γὰρ σώζοντες τὴν πόλιν εἰσὶ νόμοι, ὃν τε οὗτος ἔθηκεν οὐδὲν ἐκείνοις τῶν αὐτῶν ἔχοντα, νόμος. τὴν μὲν οὖν τοῦ ὀνόματος φιλανθρωπίαν, ὅτι ταύτην δὴ μάλιστα προσείεσθε, κατεῖδε· τὴν δὲ χρεῖαν, ὅτι τὰναντία ἔχουσα φανήσεται, παρῆιδε. 749
- 7 φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, ἔστιν ὅστις ἂν ἢ πρόεδρος ποτ' ἐπεψήφισεν ἢ πρύτανις τούτων τι τῶν ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένων; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. πῶς οὖν τοῦθ' ὑπέδου; νόμον ἔθετο ὄνομα τοῖς αὐτοῦ κακουργήμασιν. οὐ γὰρ ἀπλῶς, οὐδ' ὅπως ἔτυχον, ποιοῦσι κακῶς ὑμᾶς, ἀλλ' ἐσκεμμένως καὶ τοῦτ' αὐτὸ πράττοντες, οὐχ οὗτοι μόνον, ἀλλὰ πολλοὶ τῶν πολιτευομένων, οἳ τούτω παριόντες αὐτίκα δὴ μάλα συναπολογήσονται, οὐ μὰ Δί' οὐ Τιμοκράτει χαρίσασθαι βουλόμενοι, πόθεν; ἀλλ' αὐτῷ συμφέρειν ἕκαστος ἡγούμενος τὸν νόμον. ὥσπερ τοίνυν οὗτοι σφίσιν αὐτοῖς βοηθοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς,
8 οὕτω δεῖ καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς βοηθεῖν. καίτοι ἀνερω-

τῶντός τινος αὐτὸν ὅτου ἔνεκα τοιαῦτ' ἠθέλησε γρά-
 φειν, καὶ διεξιόντος ὡς χαλεπὸν τὸν ἀγῶνα ὑπολαμ-
 βάνοι τόνδε, τετυφῶσθαι τὸν ταῦτα λέγοντ' ἔφη· συμ-
 παρέσεσθαι γὰρ Ἀνδροτίωνα ἑαυτῷ, καὶ τοιούτους λό-
 γους σχολὴν ἄγοντα ἐσκέφθαι περὶ πάντων ὥστ' εὖ
 εἰδέναι ὅτι οὐδὲν αὐτῷ γενήσοιτο φλαῦρον ἀπὸ τῆς
 159 γραφῆς τῆσδε. καὶ δῆτα καὶ τεθαύμακα τὴν ἀναισχυν-
 τίαν τὴν τούτου τε κακείνου, τοῦ μὲν, εἰ καλεῖ, τοῦ δ',
 εἰ πάρεισι καὶ συναπολογήσεται. μαρτυρία γὰρ δήπου
 φανερὰ γενήσεται πᾶσιν ὑμῖν ὅτι τὸν νόμον τούτου
 ἔνεκ' εἰτίθει, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι τὸν αὐτόν. ὅμως δὲ καὶ
 περὶ τῶν ἐκείνῳ πεπολιτευμένων ὑμᾶς μικρὰ βέλτιόν
 ἔστιν ἀκοῦσαι, καὶ τούτων ταῦτα, ὧν κεκοινώνηκεν
 οὗτος καὶ δι' ἃ τοῦτον οὐδὲν ἦττον ἐκείνου δικαίως ἂν
 μισοῖτε. λέξω δ' οὐδὲν ὧν ἀκηκόαθ' ὑμεῖς, εἰ μὴ τινες 750
 ἄρα ἐπὶ τοῖς Εὐκτῆμονι γιγνομένοις ἀγῶσι παρῆσαν.

160 Καὶ πρῶτον μὲν, ἐφ' ᾧ μέγιστον φρονεῖ, τὴν τῶν
 χρημάτων εἰσπραξιν ἐξετάσωμεν αὐτοῦ, ἣν μετὰ τού-
 του τοῦ χρηστοῦ πάντας εἰσέπραξεν ὑμᾶς. αἰτιασάμε-
 νος γὰρ Εὐκτῆμονα τὰς ὑμετέρας ἔχειν εἰσφορὰς, καὶ
 τοῦτ' ἐξελέγξειν ἢ παρ' ἑαυτοῦ καταθήσειν ὑποσχόμε-
 νος, καταλύσας ψηφίσματι κληρωτὴν ἀρχὴν ἐπὶ τῇ
 προφάσει ταύτῃ ἐπὶ τὴν εἰσπραξιν παρέδν, καὶ τοῦτον
 προῦβάλετο, εἰπὼν τὴν τοῦ σώματος ἀρρωστίαν, ἵν',
 161 ἔφη, συνδιοικῆ μοι. δημηγορίαν δ' ἐπὶ τούτοις ποιού-
 μενος, ὡς ἔστι τριῶν αἵρεσις, ἢ τὰ πομπεῖα κατακό-
 πτειν ἢ πάλιν εἰσφέρειν ἢ τοὺς ὑφείλοντας εἰσπράτ-
 τειν, αἰρουμένων εἰκότως ὑμῶν τοὺς ὑφείλοντας εἰσ-
 πράττειν, ταῖς ὑποσχέσεσι κατέχων καὶ διὰ τὸν καιρὸν
 ὃς ἦν τότε ἔχων ἐξουσίαν, τοῖς μὲν κειμένοις νόμοις
 περὶ τούτων οὐκ ᾤετο δεῖν χρῆσθαι οὐδ', εἰ μὴ τούτους
 ἐνόμιζεν ἱκανοὺς, ἐτέρους τιθέναι, ψηφίσματα δ' εἶπεν

ἐν ὑμῖν δεινὰ καὶ παράνομα, δι' ὧν ἡγοράβει, προσ-
 52 αγωγεῖ τούτῳ χρώμενος τῶν λημμάτων. καὶ πολλὰ
 τῶν ὑμετέρων κέκλοφε μετὰ τούτου, γράψας τοὺς ἔν-
 δεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας καὶ τοὺς ὑπηρέτας ἀκολου-
 θεῖν μεθ' αὐτοῦ. εἴτ' ἔχων τούτους ἤγεεν ἐπὶ τὰς ὑμε-
 τέρας οἰκίας, καὶ σὺ, ὦ Τιμόκρατες, συνηκολούθεις,
 μόνος τῶν συναρχόντων δέκα ὄντων. καὶ μηδεὶς ὑπο-
 λαμβανέτω με λέγειν ὡς οὐ χοῆν εἰσπράττειν τοὺς 751
 ὀφείλοντας. χοῆν γάρ. ἀλλὰ πῶς; ὡς ὁ νόμος ἀγο-
 ρεύει, τῶν ἄλλων ἔνεκα· τοῦτο γὰρ ἔστι δημοτικόν.
 οὐ γὰρ τοσοῦτον, ὥ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέντε ταλάντων
 ὑμῖν, ὧν οὗτοι τότε εἰσέπραξαν, τεθέντων ὠφέλησθε,
 ὅσον βέβλαφθε τοιούτων ἔθῶν εἰς τὴν πολιτείαν εἰσα-
 3 γομένων. εἰ γὰρ ἐθέλοιτ' ἐξετάσαι τίνας ἔνεκα μᾶλλον
 ἂν τις ἔλοιτο ἐν δημοκρατίᾳ ζῆν ἢ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, τοῦτ'
 ἂν εὔροιτε προχειρότατον, ὅτι πάντα προαότερά ἐστιν
 ἐν δημοκρατίᾳ. ὅτι μὲν τοίνυν τῆς ὅπου βούλεσθε ὀλι-
 γαρχίας πολλῶ ἀσελγέστερα καὶ δεινότερα ἐποιοῦν οὗ-
 4 τοι, παραλείψω· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν πότε πώποτε δεινό-
 τατα ἐν τῇ πόλει γέγονεν; εὐ οἶδ' ὅτι ἐπὶ τῶν τριά-
 κουνθ' ἅπαντες ἂν εἶποιτε. τότε τοίνυν, ὡς ἔστιν ἀκού-
 ειν, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις ἀπεστερεῖτο τοῦ σωθῆναι, ὅστις
 ἑαυτὸν οἶκοι κρούσειεν, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο κατηγοροῦσι
 τῶν τριάκοντα, ὅτι τοὺς ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀδίκως ἀπῆγον.
 οὗτοι τοίνυν τοσαύτην ὑπερβολὴν ἐποιήσαντο ἐκείνων
 τῆς αὐτῶν πονηρίας ὥστ' ἐν δημοκρατίᾳ πολιτευόμε-
 1 νοι τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐκάστῳ δεσμοωτήριον καθίστασαν,
 τοὺς ἔνδεκ' ἄγοντες ἐπὶ τὰς οἰκίας. καίτοι, ὦ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τί οἶεσθε, ὁπότ' ἄνθρωπος πένης, ἢ καὶ
 πλούσιος, πολλὰ δ' ἀνηλωκῶς καὶ τιν' ἴσως τρόπον
 εἰκότως οὐκ εὐπορῶν ἀργυρίου, μὴ μόνον εἰς τὴν ἀγο-
 ρὰν φοβοῖτ' ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ μηδ' οἶκοι μένειν ἀσφαλῆς

ἡγοῖτο. ὁ δὲ τούτων αἴτιος Ἀνδροτίων εἶη, ὃν οὐδ' ὑπὲρ
 αὐτοῦ δίκην ἐᾷ λαβεῖν τὰ πεπραγμένα καὶ βεβιωμένα,
 166 μὴ τί γ' ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰσπράττειν εἰσφοράς; καίτοι
 εἴ τις ἔροῖτ' αὐτὸν ἢ σὲ, ὧ Τιμόκρατες, τὸν ἐπαινέτην 752
 τούτων καὶ συνεργὸν, τὰς εἰσφορὰς πότερον τὰ κτή-
 ματα ἢ τὰ σώματα ὀφείλει, τὰ κτήματα φῆσαιτ' ἂν,
 εἴπερ ἀληθῆ λέγειν βούλοισθε· ἀπὸ γὰρ τούτων εἰσφέ-
 ρομεν. τίνος οὖν ἔνεκ', ὧ κάκιστοι πάντων ἀνθρώ-
 πων, ἀφέντες τὸ τὰ χωρία δημεύειν καὶ τὰς οἰκίας, καί
 ταῦτ' ἀπογράφειν, ἐδεῖτε καὶ ὑβρίζετε πολίτας ἀνθρώ-
 πους καὶ τοὺς τάλαιπώρους μετοίκους, οἷς ὑβριστικώ-
 τερον ὑμεῖς ἢ τοῖς οἰκέταις τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν ἐχρή-
 167 σθε; καὶ μὴν εἴ ἐθέλοιτε σκέψασθαι παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, τί δοῦλον ἢ ἐλεύθερον εἶναι διαφέρει,
 τοῦτο μέγιστον ἂν εὔροιτε, ὅτι τοῖς μὲν δούλοις τὸ
 σῶμα τῶν ἀδικημάτων ἀπάντων ὑπεύθυνόν ἐστι, τοῖς
 δ' ἐλευθέροις ὕστατον τοῦτο προσήκει κολάζειν. οἱ δὲ
 τοῦναντίον εἰς τὰ σώμαθ', ὥσπερ ἀνδραπόδοις, ἐποιή-
 168 σαντο τὰς τιμωρίας. οὕτω δ' ἀνίσως καὶ πλεονεκτικῶς
 ἔσχε πρὸς ὑμᾶς Ἀνδροτίων ὥστε τὸν μὲν αὐτοῦ πα-
 τέρα ὦετο δεῖν, δημοσίᾳ δεθέντα ἐπὶ χρήμασιν ἐν τῷ δε-
 σμωτηρίῳ, μὴτ' ἀποδόντα ταῦτα μῆτε κριθέντ' ἀποδρά-
 ναι, τῶν δ' ἄλλων πολιτῶν τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἑαυτοῦ
 θεῖναι οἰκοθεν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀχθέντα ὑφ' ἑαυτοῦ
 169 δεδέσθαι. καὶ Τιμοκράτης τῶν μὲν πολλῶν ἡμῶν τότε,
 ὅτε τὴν διπλασίαν εἰσέπραττεν, οὐδ' ἂν παρ' ἐνὸς λαβεῖν
 ἠθέλησεν ἐγγυητὰς, μὴ μέχρι τῆς ἐνάτης προταλείας,
 ἀλλ' οὐδεμιᾶς ἡμέρας, ἀλλ' ἢ διπλᾶ τὰ χρήματ' ἔδει κα-
 ταβάλλειν ἢ παραχοῆμα δεδέσθαι. παρεδίδου δ' οὗτος
 τοῖς ἔνδεκα τὸν οὐκ ὠφληκότα ἐν τῷ δικαστηρίῳ. νῦν 753
 δ' ὅπως ὦν ἂν ὑμεῖς καταγνώτε ἄδετοι περιάσιν, ὑπεύ-
 θυνον αὐτὸν ποιήσας νόμον εἰσενεγκεῖν ἐτόλμησεν.

70 Ἄλλ' ὅμως κάκεινα καὶ τάδε φήσουσιν ὑπὲρ ὑμῶν
 πράττειν. εἶτα ταῦθ' ὑμεῖς ἀναδέξεσθε ὑπὲρ ὑμῶν πε-
 πρᾶχθαι, καὶ τὰ τῆς τούτων θρασυτήτος καὶ πονηρίας
 ἔργα πράως οἴσετε; ἀλλὰ μισεῖν ὀφείλετε τοὺς τοιοῦ-
 τούς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μᾶλλον ἢ σώζειν. τὸν γὰρ
 ὑπὲρ τῆς πόλεως πράττοντά τι καὶ πράων ὑμῶν τευξό-
 1 μενον τὸ τῆς πόλεως ἦθος ἔχοντα δεῖ φαίνεσθαι. τοῦτο
 δ' ἐστὶ τί; τοὺς ἀσθενεῖς ἐλεεῖν, τοῖς ἰσχυροῖς καὶ δυ-
 ναμένοις μὴ ἐπιτρέπειν ὑβρίζειν, οὐ τοὺς μὲν πολλοὺς
 ὡμῶς μεταχειρίζεσθαι, κολακεύειν δὲ τὸν ἀεί τι δύνα-
 σθαι δοκοῦντα. ὃ σὺ ποιεῖς, ὡς Τιμόκρατες· δι' ἃ
 πολλῶ μᾶλλον ἂν εἰκότως μὴ ἐθελήσαντες ἀκοῦσαι σοῦ
 θάνατον καταψηφίσαινθ' οὔτοι ἢ δι' Ἀνδροτίων' ἀφεί-
 ησαν.

2 Ὅτι τοίνυν οὐδὲ τὴν εἰσπραξιν αὐτὴν ὑπὲρ ὑμῶν
 πεποιήνται, καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα ὑμῖν δῆλον ποι-
 ῆσω. εἰ γὰρ τις ἔροιτο αὐτοὺς πότεροι αὐτοῖς δοκοῦσιν
 ἀδικεῖν μᾶλλον τὴν πόλιν, οἱ γεωργοῦντες καὶ φειδό-
 μενοι, διὰ παιδοτροφίας δὲ καὶ οἰκεῖα ἀναλώματα καὶ
 λειτουργίας ἐτέρας ἔλλειλοιπότες εἰσφορὰν, ἢ οἱ τὰ τῶν
 ἐθελησάντων εἰσενεργεῖν χρήματα καὶ τὰ παρὰ τῶν
 συμμαχῶν κλέπτοντες καὶ ἀπολλύντες, οὐκ ἂν εἰς
 τοῦτο δῆπου τόλμης, καίπερ ὄντες ἀναιδεῖς, ἔλθοιεν
 ὥστε φῆσαι τοὺς τὰ ἑαυτῶν μὴ εἰσφέροντας μᾶλλον
 3 ἀδικεῖν ἢ τοὺς τὰ κοινὰ ὑφαιρουμένους. τίνος οὖν
 ἕνεκ', ὡς Τιμόκρατες καὶ Ἀνδροτίων, ἐτῶν ὄντων πλει-
 όνων ἢ τριάκοντα ἀφ' οὗ ὅ γε ἕτερος ὑμῶν πολιτεύε- 754
 ται, καὶ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλῶν μὲν στρατηγῶν
 ἠδίκηκότων τὴν πόλιν, πολλῶν δὲ ῥητόρων, οἱ παρα-
 τουτοισὶ κέκρινται, ὧν οἱ μὲν τεθνᾶσιν ἐφ' οἷς ἠδί-
 κουν, οἱ δ' ὑποχωρήσαντες ὄχοντο καταγνόντες αὐ-
 τῶν, οὐδενὸς πώποτε τούτων ἐξητάσθη κατήγορος

ὑμῶν οὐδέτερος, οὐδ' ἀγανακτῶν ὥφθη ὑπὲρ ὧν ἡ
 πόλις πάσχοι, ἀλλ' ἐνταῦθ' ἐφάνηθ' ἡμῶν κηδόμενοι,
 174 οὐ πολλοὺς ἔδει κακῶς ποιῆσαι; βούλεσθε, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὸ τούτων αἴτιον ἐγὼ ὑμῖν εἶπω; ὅτι τού-
 των μὲν μετέχουσιν ὧν ἀδικουῦσιν ὑμᾶς τινὲς, ἀπὸ δὲ
 τῶν εἰσπραττομένων ὑφαιροῦνται· δι' ἀπληστίαν δὲ
 τρόπων διχόθεν καρποῦνται τὴν πόλιν. οὔτε γὰρ ῥᾶον
 πολλοῖς καὶ μικρὰ ἀδικουῦσιν ἀπεχθάνεσθαι ἢ ὀλίγοις
 καὶ μεγάλα, οὔτε δημοτικώτερον δήπου τὰ τῶν πολ-
 λῶν ἀδικήμαθ' ὄραν ἢ τὰ τῶν ὀλίγων. ἀλλὰ τοῦτ' αἰ-
 175 τιον οὐγὰρ λέγω. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ταῦτα λογιζομένους,
 καὶ μεμνημένους ὧν ἂν ἕκαστος ἀμάρτη, κολάζειν,
 ὅταν λάβητέ τινα, καὶ μὴ τὸν χρόνον, εἰ πολὺς ἐστ' ἀπ'
 ἐκείνου, σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ ταῦτ' ἐποιοῦν. ὡς εἰ νῦν
 πρῶως οἴσεται ἐφ' οἷς τότ' ἠγανακτεῖτε, δόξετ' ὀργιζό-
 μενοι κατεγνωκέναι τὰ χρήματα τούτων, οὐκ ἀδικού-
 μενοι. τῶν μὲν γὰρ ὀργιζομένων ἐστὶν ὀξέως τι κακὸν
 τὸν λελυπηκότ' ἐργάσασθαι, τῶν δὲ ἀδικουμένων,
 ὅταν ποθ' ὑφ' αὐτοῖς λάβωσι τὸν ἠδίκηκότα, τότε τιμω-
 ρήσασθαι. οὐκ οὖν δεῖ δοκεῖν νῦν μαλακισθέντας τότε
 τῶν ὀμωμοσμένων ὄρκων ἀμελήσαντας ὑμῖν αὐτοῖς
 χαρίσασθαι παρὰ τὸ δίκαιον, ἀλλὰ μισεῖν καὶ μηδ' ἀνέ- 755
 χεσθαι φωνὴν μήτε τούτου μήτ' ἐκείνου, τοιαῦτα πε-
 πολιτευμένων.

176 Ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μόνον τοιοῦτοι γεγόνασιν
 ἐν οἷς πεπολίτευνται, ἄλλα δ' ἔσθ' ἂ καλῶς διφρή-
 κασιν· ἀλλὰ καὶ τᾶλλα οὕτω προσεληλύθασι πρὸς
 ὑμᾶς ὥσθ' ἤκιστα ἐν οἷς ἀκηκόατε ἄξιόν ἐστι μι-
 σεῖν αὐτούς. τί γὰρ βούλεσθε εἶπω; τὰ πομπεῖα ὡς
 ἐπεσκευάκασιν, καὶ τὴν τῶν στεφάνων καθάρσεις, ἢ
 177 τὴν τῶν φιαλῶν ποιήσιν τὴν καλήν; ἀλλ' ἐπὶ τούτοις
 γ', εἰ μηδὲν ἄλλο ἠδίκουσι τὴν πόλιν, τρεῖς, οὐχ ἅπαξ

τεθνάναι δικαίως ἂν μοι δοκοῦσι· καὶ γὰρ ἱεροσυλία
 καὶ ἀσεβεία καὶ κλοπῆ καὶ πᾶσι τοῖς δεινοτάτοις εἰδὶν
 ἔνοχοι. τὰ μὲν οὖν πόλλ' ὧν λέγων ἐφενάκιζεν ὑμᾶς
 Ἀνδροτίων παραλείψω· φήσας δ' ἀπορρεῖν τὰ φύλλα
 τῶν στεφάνων καὶ σαπροὺς εἶναι διὰ τὸν χρόνον, ὥσπερ
 ἴων ἢ ῥόδων ὄντας, ἀλλ' οὐ χρυσίον, συγχωνεύειν ἐπει-
 78 τω τῶν κακῶν κοινωνόν. κατ' ἐπὶ μὲν ταῖς εἰσφοραῖς
 τὸν δημόσιον παρεῖναι προσέγραψεν ὡς δὴ δίκαιος ὢν,
 ὧν ἕκαστος ἀντιγραφεὺς ἐμελλεν ἔσεσθαι τῶν εἰσνευγ-
 κόντων· ἐπὶ τοῖς στεφάνοις δ', οὓς κατέκοπτεν, οὐχὶ
 προσήγαγε ταῦτὸ δίκαιον τοῦτο, ἀλλ' αὐτὸς ῥήτωρ,
 79 χρυσοχόος, ταμίας, ἀντιγραφεὺς γέγονεν. καὶ μὴν εἰ
 μὲν ἅπαντ' ἠξίους. ὅσα πράττεις τῇ πόλει, σταντῶ πι-
 στεύειν, οὐκ ἂν ὁμοίως κλέπτῃς ὢν ἐφωρῶ· νῦν δ' ἐπὶ
 ταῖς εἰσφοραῖς ὃ δίκαιόν ἐσθ' ὀρίσας, μὴ σοὶ πιστεύειν,
 ἀλλὰ τοῖς αὐτῆς δούλοις τὴν πόλιν, ὁπότ' ἄλλο τι πράτ- 756
 τω καὶ χρήματα κινῶν ἱερά, ὧν ἕνια οὐδ' ἐπὶ τῆς ἡμε-
 τέρας γενεᾶς ἀνετέθη, μὴ προσγραψάμενος τὴν αὐτὴν
 φυλακὴν ἦνπερ ἐπὶ τῶν εἰσφορῶν φαίνει, οὐκ ἤδη δὴ-
 80 λον δι' ὃ τοῦτ' ἐποίησας; ἐγὼ μὲν οἶμαι. καὶ μὴν, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ κατὰ παντὸς τοῦ χρόνου σκέ-
 ψασθε ὡς καλὰ καὶ ζηλωτὰ ἐπιγράμματα τῆς πόλεως
 ἀνελὼν ὡς ἀσεβῆ καὶ δεινὰ ἀντεπέγραψεν. οἶμαι γὰρ
 ὑμᾶς ἅπαντας ὄραν ὑπὸ τῶν στεφάνων ταῖς χονικίσι
 κάτωθεν γεγραμμένα "οἱ σύμμαχοι τὸν δῆμον ἀνδρα-
 γαθίας ἕνεκ' ἐστεφάνωσαν καὶ δικαιοσύνης" ἢ "οἱ
 "σύμμαχοι ἀριστεῖον τῇ Ἀθηναίᾳ ἀνέθεσαν" ἢ κατὰ πό-
 λεις "οἱ δεινὲς τὸν δῆμον ἐστεφάνωσαν σωθέντες ὑπὸ
 "τοῦ δήμου," οἶον "Εὐβοεῖς ἐλευθερωθέντες ἐστεφά-
 "νωσαν τὸν δῆμον" ἐπεγέγραπτό που, πάλιν "Κύνων
 "ἀπὸ τῆς ναυμαχίας τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους," "Χα-

- 181 "βρίας ἀπὸ τῆς ἐν Νάξῳ ναυμαχίας." τοιαῦτα γὰρ ἦν τὰ τῶν στεφάνων ἐπιγράμματα. ταῦτα μὲν τοίνυν, ἂ πρότερον ζῆλον πολὺν εἶχε καὶ φιλοτιμίαν ὑμῖν, ἠφάνισται καθαιρεθέντων τῶν στεφάνων· ἐπὶ δὲ ταῖς φιάλαις, ἃς ἀντ' ἐκείνων ἐποιήσατο ὑμῖν ὁ πόρνος οὗτος, "Ἀνδροτίωνος ἐπιμελουμένου ἐποιήθησαν" ἐπιγέγραπται, καὶ οὐ τὸ σῶμα ἠταιρηκότος οὐκ ἔωσιν οἱ νόμοι εἰς τὰ ἱερά εἰσιέναι, τούτου τοῦνομα ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ τῶν φιαλῶν γεγραμμένου ἐστίν. ὅμοιόν γε, οὐ γάρ; τοῦτο τοῖς προτέροις ἐπιγράμμασιν, ἢ φιλοτιμίαν ἴσην
- 182 ἔχον ὑμῖν. τρία τοίνυν ἐκ τούτου τὰ δεινότατ' ἄν τις ἴδοι πεπραγμέν' αὐτοῖς. τὴν μὲν γὰρ θεὸν τοὺς στεφάνους σεσυλήκασιν· τῆς πόλεως δὲ τὸν ζῆλον ἠφανί- 757 κασι τὸν ἐκ τῶν ἔργων, ὧν ὑπόμνημα ἦσαν ὄντες οἱ στέφανοι· τοὺς δ' ἀναθέντας δόξαν οὐ μικρὰν ἀφήρηται, τὸ δοκεῖν ὧν ἂν εὖ πάθωσιν ἐθέλειν μεμνησθαι. καὶ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα τὸ πλῆθος κακὰ εἰργασμένοι εἰς τοῦτ' ἀναισθησίας καὶ τόλμης προεληλύθασιν ὥσθ' ὁ μὲν οἶεται δι' ἐκεῖνον ὑφ' ὑμῶν σωθήσθαι, ὁ δὲ παρακάθεται καὶ οὐ καταδύεται τοῖς πεπρα-
- 183 γμένοις. οὕτω δ' οὐ μόνον εἰς χρήματ' ἀναιδῆς, ἀλλὰ καὶ σκαιὸς ἐστίν ὥστ' οὐκ οἶδεν ἐκεῖνο, ὅτι στέφανοι μὲν εἰσιν ἀρετῆς σημεῖον, φιάλαι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα πλούτου, καὶ στέφανος μὲν ἅπας, κὰν μικρὸς ἦ, τὴν ἴσην φιλοτιμίαν ἔχει τῷ μεγάλῳ, ἐκπώματα δ' ἢ θυμιατήρια ἢ τὰ τοιαῦτα κτήματα, ἐὰν μὲν ὑπερβάλλῃ τῷ πλῆθει, πλούτου τινὰ δόξαν προσετρίψατο τοῖς κητημένοις, ἐὰν δ' ἐπὶ μικροῖς σεμνύνηται τις, τοσοῦτ' ἀπέχει τοῦ τιμῆς τινὸς διὰ ταῦτα τυχεῖν ὥστ' ἀπειρόκαλος πρὸς ἔδοξεν εἶναι. οὗτος τοίνυν ἀνελὼν τὰ τῆς δόξης κτήματα τὰ τοῦ πλούτου πεποιήται μικρὰ καὶ
- 184 ἀνάξια ὑμῶν. καὶ οὐδ' ἐκεῖν' εἶδεν, ὅτι πρὸς μὲν χρη-

- μάτων κτήσιν οὐδεπώποτε ὁ δῆμος ἐσπούδασε, πρὸς δὲ δόξης ὡς οὐδὲ πρὸς ἓν τῶν ἄλλων. τεκμήριον δέ· χρήματα μὲν γὰρ πλείστα τῶν Ἑλλήνων ποτὲ σχῶν ἅπανθ' ὑπὲρ φιλοτιμίας ἀνήλωσεν, ὑπὲρ δὲ δόξης εἰσφέρων ἐκ τῶν ἰδίων οὐδένα πώποτε κίνδυνον ἐξέστη. ἀφ' ὧν κτήματ' ἀθάνατ' αὐτῷ περίεστι, τὰ μὲν τῶν ἔργων ἢ μνήμη, τὰ δὲ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἐπ' ἐκείνοις σταθέντων τὸ κάλλος, προπύλαια ταῦτα, ὁ παρ- 758
 185 ὅταν σοι δοκῇ, πάλιν γράψεις καταχωνεύειν. οὐ γὰρ ἑαυτοὺς δεκατεύοντες, οὐδ' ἂ καταράσαιντ' ἂν οἱ ἐχθροὶ ποιοῦντες, διπλᾶς πράττοντες τὰς εἰσφορὰς, ταῦτ' ἀνέθεσαν, οὐδ' οἴόσπερ σὺ χρώμενοι συμβούλοις ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ τοὺς ἐχθροὺς κρατοῦντες, καὶ ἂ πᾶς τις ἂν εὖ φρονῶν εὔξαιτο, τὴν πόλιν εἰς ὁμόνοιαν ἄγοντες, ἀθάνατον κλέος αὐτῶν λελοίπασι, τοὺς ἐπιτηδεύοντας οἷά σοι βεβίωται τῆς ἀγορᾶς εἰργοντες.
 186 ὑμεῖς δ' εἰς τοσοῦτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, προήχθητ' εὐηθείας καὶ ῥαθυμίας ὥστ' οὐδὲ τοιαῦτ' ἔχοντες παραδείγματα ταῦτα μιμεῖσθε, ἀλλ' Ἀνδροτίων ὑμῖν ποιμπείων ἐπισκευαστῆς, Ἀνδροτίων, ὧ γῆ καὶ θεοί. καὶ τοῦτ' ἀσέβημα ἔλαττον τίνος ἠγεῖσθε; ἐγὼ μὲν γὰρ ἠγοῦμαι δεῖν τὸν εἰς ἱερὰ εἰσιόντα καὶ χερνίβων καὶ κανῶν ἀψόμενον, καὶ τῆς πρὸς τοὺς θεοὺς ἐπιμελείας προστάτην ἐσόμενον οὐχὶ τακτὸν ἡμερῶν ἀριθμὸν ἀγνεύειν, ἀλλὰ τὸν βίον ἠγνευκέναι τοιούτων ἐπιτηδευμάτων οἷα τούτῳ βεβίωται.
 187 Καὶ περὶ μὲν τούτου κατὰ σχολήν· ἂ δὲ Τιμοκράτει συννερεῖ, πολλὰ λέγειν ἔτι πρὸς τούτοις ἔχων παύσομαι. οἶδα δ' ὅτι, ὡς μὲν οὐκ ἀσύμφορος ὑμῖν ἐστὶν ὁ νόμος καὶ παρὰ πάντας τοὺς νόμους εἰσευηνεγμένος

καὶ κατὰ πάντ' ἀδίκως ἔχων, οὐχ ἔξει λέγειν· ἀκουῶ
 δ' αὐτὸν λέγειν ὡς ἐκτέτισται τὰ χρήματα Ἀνδροτίωνι
 καὶ Γλανκέτῃ καὶ Μελανώπῳ, καὶ ὅτι δεινότατ' ἂν πά-
 188 θοι πάντων ἀνθρώπων, εἰ πεποιηκότων ἐκείνων τὰ
 δίκαια, ὑπὲρ ὧν αὐτὸς αἰτίαν ἔχει θεῖναι τὸν νόμον, 759
 μηδὲν ἦττον αὐτὸς ἀλίσκεοιτο. ἐγὼ δὲ τὸν λόγον ἠγοῦ-
 μαι τοῦτον οὐδὲ καθ' ἓν λέγειν ἐνεῖναι τούτῳ. εἰ μὲν
 γὰρ ὑπὲρ τούτων, οὓς τὰ προσήκοντα φῆς πεποιηκέ-
 ναι, θεῖναι τὸν νόμον ὁμολογεῖς, κατ' ἐκεῖνο προσή-
 κει σε ἀλίσκεσθαι φανερωῶς, ὅτι μὴ τιθέναι νόμον, εἰάν
 μὴ τὸν αὐτὸν ἐπὶ πᾶσι τοῖς πολίταις, ἄντικρυς οἱ κύ-
 189 ριοι νόμοι λέγουσι, καθ' οὓς οὗτοι δικάσειν ὁμωμόκα-
 τῆσαι φήσεις, μὴ λέγε τὴν ἔκτισιν τὴν τούτων· οὐδὲν
 γὰρ κοινωνεῖ τῷ νόμῳ τῷδε· ἀλλ' ὡς ἐπιτήδειός ἐστι
 καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος, τοῦτο δίδασκε. τοῦτο γὰρ
 ἐστ' ὑπὲρ οὗ σὺ μὲν εἰσενεγκεῖν φῆς, ἐγὼ δὲ γέγραμ-
 μαι τὰναντία φάσκων, κρῖναι δὲ προσήκει τουτουσί.
 καίτοι καὶ τοῦτ' οὐκ ἀπορήσαιμ' ἂν δεῖξαι, πάντα μάλ-
 λον ἢ κατὰ τοὺς νόμους πεποιημένους τὴν ἔκτισιν
 ἐκείνους τὴν τῶν χρημάτων· ἀλλὰ μὴ περὶ τούτων
 ὑμῶν οἰσούντων τὴν ψῆφον, τί δεῖ ταῦτα λέγοντα ἐνο-
 χλεῖν με νυνί;

190 Οἶμαι τοίνυν αὐτὸν οὐδ' ἐκείνων ἀφέξεσθαι τῶν
 λόγων, ὡς δεινὰ ἂν πάθοι, εἰ γράψας ὅπως Ἀθηναίων
 μηδεὶς δεθῆσεται αὐτὸς πείσεται τι κακὸν, καὶ ὅτι τοὺς
 νόμους ὡς πραοτάτους καὶ μετριωτάτους εἶναι ὑπὲρ
 τῶν ἀδυνάτων μάλιστ' ἐστίν. πρὸς δὴ τοὺς τοιοῦτους
 λόγους βέλτιον προακηκοέναι μικρὰ πάντας ὑμᾶς, ἵν'
 191 ἦττον ἔξαπαταῖσθε. ὅταν μὲν γὰρ λέγῃ, ὅπως μηδεὶς δε-
 θῆσεται Ἀθηναίων, μὴ λανθανέτω ψευδόμενος ὑμᾶς.
 οὐ γὰρ τοῦτο τέθεικεν, ἀλλ' ὅπως ὑμεῖς ἄκυροι τῶν 760

προστιμημάτων ἔσεσθε· καὶ τὴν μεθ' ὄρκου καὶ λόγου
καὶ κρίσεως ψῆφον ἐνηνεγμένην ἀνάδικον καθίστησιν.
μηδὲ δὴ ταῦθ' ὑμῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου ῥημάτων ἐκλέξας
λεγέτω, ἃ φιλανθρωπότατ' ἐστὶν ἀκοῦσαι· ἀλλ' ὅλον
δεικνύτω τὸν νόμον ἐξῆς, καὶ τὰ συμβαίνοντ' ἐξ αὐτοῦ
σκοπεῖν ἐάτω. εὐρήσετε γὰρ ταῦτ' ὄντα ἃ ἐγὼ λέγω,
92 καὶ οὐχ ἃ φησιν οὗτος. ἀλλὰ μὴν πρὸς γε τὸ τοῖς πολ-
λοῖς συμφέρειν τοὺς νόμους πρᾶους καὶ μετρίουσιν εἶναι
τάδε χρὴ σκοπεῖν. ἐστὶν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύο εἶδη,
περὶ ὧν εἰσὶν οἱ νόμοι κατὰ πάσας τὰς πόλεις· ὧν τὸ
μὲν ἐστὶ, δι' ὧν χρώμεθα ἀλλήλοις καὶ συναλλάττομεν
καὶ περὶ τῶν ἰδίων ἃ χρὴ ποιεῖν διωρίσμεθα καὶ ζῶμεν
ὄλως τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, τὸ δ', ὃν τρόπον δεῖ τῶ
κοινῶ τῆς πόλεως ἕνα ἕκαστον ἡμῶν χρῆσθαι, ἂν πολι-
93 τεύεσθαι βούληται καὶ φῆ κήδεσθαι τῆς πόλεως. ἐκεί-
νους μὲν τοίνυν τοὺς νόμους, τοὺς περὶ τῶν ἰδίων,
ἡπίως κείσθαι καὶ φιλανθρωπῶς ὑπὲρ τῶν πολλῶν
ἐστί· τούσδε δὲ τοὺς περὶ τῶν πρὸς τὸ δημόσιον τού-
ναντίον, ἰσχυρῶς καὶ χαλεπῶς ἔχειν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν·
οὕτω γὰρ ἂν ἦκισθ' οἱ πολιτευόμενοι τοὺς πολλοὺς
ὑμᾶς ἀδικοῖεν. ὅταν δὴ τούτῳ τῶ λόγῳ χρῆται, ἐπὶ
ταῦτα ἀπαντᾷτε, ὅτι τοὺς νόμους οὐκ ἐκείνους τοὺς
ὑπὲρ ὑμῶν πρᾶους ποιεῖ, ἀλλὰ τούσδε οἱ τοῖς πολι-
τενομένοις φόβον παρέχουσιν.

94 Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν, εἰ καθ' ἕκαστον ὧν
ἔρει δεικνύναι βούλοιο φενακισμοῦ καὶ παρακρού-
σεως ἕνεκα ῥηθησόμενα. ἀλλὰ τὰ μὲν πολλὰ παρήσω,
κεφάλαιον δ' ὑμῖν ὃ μνημονεύσετε ἐρῶ. σκοπεῖτ' ἐν 761
ἅπασιν τοῖς λόγοις, ὁπόσους ἂν λέγη, εἴ τι δυνήσεται
τιοῦτον εἰπεῖν, δι' οὗ διδάξει ὡς ἐστὶ δίκαιον τὸν τι-
θέντα νόμον ταῦτα προστάξει περὶ τῶν παρεληλυθό-
των καὶ πρότερον τέλος ἐσχηκότων ποιεῖν καὶ περὶ τῶν

μελλόντων γενήσεσθαι πάντων γὰρ ὄντων αἰσχροῶν καὶ
 δεινῶν τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ νόμῳ, τοῦτο δεινότατον
 195 καὶ μάλιστα παράνομον γέγραπται. εἰ δὲ μήθ' οὗτος μήτ'
 ἄλλος μηδεὶς τοῦτο δυνήσεται δεῖξαι, εἰδέναι χρὴ σα-
 φῶς φενακίζομένους, καὶ λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
 ἐκ τίνος ποτ' ἐπήλθε τούτῳ τοιαῦτα νομοθετεῖν. οὐ
 προῖκα, ὧ Τιμόκρατες, πόθεν; οὐδ' ὀλίγου δεῖ τοῦτου
 ἔσθης τὸν νόμον· οὐδεμίαν γὰρ ἂν εἰπεῖν ἔχοις ἄλλην
 πρόφασιν, δι' ἣν τοιοῦτον ἐπήρθη εἰσενεγκεῖν νόμον,
 ἢ τὴν σαυτοῦ θεοῖς ἐχθρὰν αἰσχροκερδίαν· οὔτε γὰρ
 συγγενὴς οὔτ' οἰκεῖος οὔτ' ἀναγκαῖος ἦν σοι τούτων
 196 οὐδεὶς, οὐδ' ἐκεῖν' ἂν ἔχοις εἰπεῖν, ὡς ἐλεήσας δεινὰ
 πάσχοντας ἀνθρώπους εἴλου διὰ ταῦτα βοηθεῖν αὐ-
 τοῖς. οὔτε γὰρ τὸ τὰ τούτων πολλοστῷ χρόνῳ μόλις
 ἄκουσας, ἐν τρισὶν ἐξελεγχθέντας δικαστηρίοις, κατα-
 τιθέναι, τοῦθ' ἠγήσω τὸ δεινὰ πάσχειν εἶναι· ποιεῖν
 γὰρ ἔστι τοῦτό γε δεινὰ, καὶ παροξύνειε μᾶλλον ἂν
 τινα μισεῖν ἢ προτρέψειεν ἐλεεῖν· οὔτ' ἄλλως πρᾶος καὶ
 φιλόανθρωπος σύ τις τῶν ἄλλων διαφόρως ὢν ἐλεεῖς
 197 αὐτούς· οὐ γὰρ ἔστι τῆς αὐτῆς ψυχῆς Ἀνδροτίωνα μὲν
 καὶ Μελάνωπον καὶ Γλαυκέτην ἐλεεῖν, ἃ κλέψαντες
 εἶχον εἰ καταθήσουσι, τουτῶν δὲ τοσοῦτων ὄντων καὶ
 τῶν ἄλλων πολιτῶν, ὢν ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐβάδιξες σύ 762
 τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς ἀποδέκτας ἔχων καὶ τοὺς ὑπηρέ-
 τας, μηδένα πώποτ' ἐλεῆσαι, ἀλλὰ θύρας ἀφαιρεῖν καὶ
 στρώμαθ' ὑποσπᾶν καὶ διάκονον, εἰ τις ἐχρήτο,
 ταύτην ἐνεχῦράζειν· ἃ σύ πάντ' ἐποίεις ἐνιαυτὸν ὅλου
 198 μετ' Ἀνδροτίωνος. πολλῷ γὰρ δήπου σχετλιώτερόν ἐπά-
 σχεθ' ὑμεῖς, καὶ πολὺ μᾶλλον ἂν εἰκότως ἠλέεις τού-
 τούς, οἳ δι' ὑμᾶς, ὧ κατάρατε, τοὺς λέγοντας οὐδ'
 ὄτιοῦν εἰσφέροντες παύονται. καὶ οὐκ ἀπόχρη τοῦτ',
 ἀλλὰ καὶ διπλᾶ πράττονται, καὶ ταῦθ' ὑπὸ σοῦ καὶ

Ἀνδροτίωνος, οἱ μίαν εἰσφορὰν οὐδεπώποτ' εἰσενηνό-
 99 χατε. τηλικούτο τοίνυν ἐφρόνησεν οὗτος ὡς ἄρ' οὐδὲ
 δίκην τούτων οὐδεμίαν δώσων, ὥστε μόνος δέκα τῶν
 συναρχόντων ὄντων κοινῇ τὸν λόγον ἐγγράψαι μετ'
 Ἀνδροτίωνος ἐτόλμησε· προῖκα γὰρ, οὐδὲν ὠφελού-
 μενος, ὑμῖν Τιμοκράτης ἀπεχθάνεται καὶ νόμους εἰσ-
 φέρει πᾶσιν ἐναντίους, τὸ τελευταῖον δὲ καὶ αὐτοῦ
 νόμῳ προτέρῳ, ὃ μὰ τὴν Ἀθηναῖν οὐδ' ὑμᾶς οἶμαι λαν-
 θάνειν.

200 Ὁ τοίνυν ἔμοιγε δοκεῖ μάλιστα ἄξιον ὀργῆς εἶναι,
 φράσω καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι, ὅτι ταῦτ', ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, πράττων ἐπ' ἀργυρίῳ, καὶ προηρημένος ὡς ἀλη-
 θῶς μισθαρεῖν, οὐκ εἰς ἅ καὶ συγγνώμην ἀκούσας
 ἂν τις ἔσχε, ταῦτ' ἀναλίσκει. ταῦτα δ' ἐστὶ τί; ὁ πατήρ,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, ὁ τούτου τῷ δημοσίῳ ὀφείλει· καὶ
 οὐκ ὄνειδίξων ἐκείνῳ λέγω, ἀλλ' ἀναγκαζόμενος· καὶ
 201 οὗτος ὁ χρηστός περιορᾷ. καίτοι ὅστις μέλλων κληρο-
 νομήσειν τῆς ἀτιμίας, ἂν ἐκεῖνός τι πάθῃ, μὴ οἶεται
 δεῖν ἐκτίσαι, ἀλλὰ κερδαίνειν, ὃν ἐκεῖνος ζῆ χρόνον,
 ἄξιοι τοῦτο τὸ κέρδος, τίνος ἂν ὑμῖν ἀποσχέσθαι δοκεῖ;
 καὶ τὸν μὲν πατέρα οὗτ' ἐλεεῖς οὔτε δεινὰ σοι δοκεῖ 763
 πάσχειν, εἰ σοῦ λαμβάνοντος καὶ χρηματιζομένου ἀπὸ
 τῶν εἰσφορῶν ὧν εἰσέπραττες, ἀπὸ τῶν ψηφισμάτων
 ὧν γράφεις, ἀφ' ὧν εἰσφέρεις νόμων, διὰ μικρὸν ἀρ-
 γύριον μὴ μετέχει τῆς πόλεως, ἐτέρους δ' ἐλεῆσαι τινὰς
 202 φῆς; ἀλλὰ νῆ Δία τὴν ἀδελφὴν καλῶς διώκηκεν. ἀλλ'
 εἰ καὶ μηδὲν ἄλλο ἠδίκει, κατὰ τοῦτ' ἄξιός ἐστ' ἀπολω-
 λέναι· πέπρακε γὰρ αὐτὴν, οὐκ ἐκδέδωκε. τῶν γὰρ
 ὑμετέρων ἐχθρῶν ἐνὶ Κερκυραίῳ τινὶ τῶν νῦν ἐχόν-
 των τὴν πόλιν, καταλύοντι παρ' αὐτῷ, ὅτε δεῦρο προ-
 σβεύοι, καὶ βουλευθέντι λαβεῖν αὐτὴν (ἐξ οὗ δὲ τρόπου,
 παραλείψω) λαβὼν ἀργύριον δέδωκε· καὶ νῦν ἐστιν

- 203 ἐν Κερκύρα. ὅς οὖν τὴν μὲν ἀδελφὴν ἐπ' ἐξαγωγῇ φησὶ μὲν ἐκδοῦναι, πέπρακε δὲ τῷ ἔργῳ, τὸν δὲ αὐτοῦ πατέρα οὕτω γηροτροφεῖ, κολακεύει δὲ καὶ μισθοῦ γράφει καὶ πολιτεύεται, τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες οὐκ ἀποκτενεῖτε; δόξετε ἄρα, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κρίσεις βούλεσθαι καὶ πράγματ' ἔχειν, ἀλλ' οὐκ ἀπηλλάχθαι τῶν πονηρῶν.
- 204 Καὶ μὴν ὅτι μὲν προσήκει πάντας κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας, εὖ οἶδ' ὅτι πάντες ἄν, εἴ τις ἔροίτο, φήσατε· ὅσω δὲ μάλιστα τοῦτον, ὅς νόμον εἰσηνήνοχεν ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πλήθους, ἐγὼ πειράσομαι διδάξαι. τῶν μὲν γὰρ κλεπτῶν καὶ λωποδυτῶν καὶ τὰ τοιαῦτα κακουργούντων ἕκαστος πρῶτον μὲν ὡς ἀληθῶς τὸν ἐντυχόντ' ἀδικεῖ, καὶ οὐκ ἂν οἷός τ' εἴη πάντας ἐκδύειν οὐδὲ τὰ πάντων ὑφελέσθαι, εἴτα κατασχύνει τὴν ἀν-
- 205 τοῦ δόξαν καὶ τὸν βίον μόνον. εἰ δέ τις εἰσφέρει νόμον ἐξ οὗ τοῖς ὑμᾶς βουλομένοις ἀδικεῖν ἢ πᾶσα ἐξουσία καὶ ἄδεια γενήσεται, οὗτος ὅλην ἀδικεῖ τὴν πόλιν καὶ 761 κατασχύνει πάντας· νόμος γὰρ αἰσχροὺς ὅταν κύριος ἦ, τῆς πόλεως ὕνειδός ἐστι τῆς θεμένης, καὶ βλάπτει πάντας ὅσοι περ ἂν αὐτῷ χρῶνται. τὸν οὖν καὶ βλάπτειν ὑμᾶς καὶ δόξης ἀναπιμπλάναι φάυλης ἐπιχει-
- 206 ροῦντα, τοῦτον οὐ τιμωρήσεσθε λαβόντες; καὶ τί φήσετε; γνοιή δ' ἂν τις οὕτω μάλισθ' ἠλίκα πράγματα συσκευάσας γέγραφεν αὐτὸν, καὶ ταῦθ' ὡς ὑπεναντία τῇ καθεστῶσῃ πολιτείᾳ, εἰ λογίσαιτο ὅτι πάντες, ὅταν που καταλύοντες τὸν δῆμον πράγμασιν ἐγχειρῶσι νεωτέροις, τοῦτο ποιούσι πρῶτον ἀπάντων, ἔλυσαν τοὺς πρότερον νόμῳ δι' ἁμαρτίαν τινὰ ταύτην ὑπέ-
- 207 χοντας τὴν δίκην. πῶς οὖν οὐκ ἄξιός οὗτος, εἰ δυνατὸν, τρεῖς, οὐχ ἅπαξ ἀπολωλέναι, ὅς εἷς ὢν καὶ οὐ δήπου μέλλων καταλύειν ὑμᾶς, ἀλλὰ τούναντίον αὐτὸς ἐν

- ὑμῖν, ἂν τὰ δίκαια καὶ τὰ προσήκοντα ποιῆτε, ἀπολέ-
 σθαι, ὅμως ἐμιμήσατο τοῦτο τὰ δίκημα, καὶ διὰ τοῦ
 νόμου λύειν ἠξίωσεν οὓς δέδεκε τὰ δικαστήρια, γρά-
 ψας ἀναιδῶς, εἴ τιμι προστετίμηται δεσμοῦ καὶ τὸ λοι-
 208 πόν τιμι προστιμήσητε, τοῦτον ἀφείσθαι. καὶ μὴν εἰ
 αὐτίκα δὴ μάλα κραυγὴν ἀκούσαίτε πρὸς τῷ δικαστη-
 ρίῳ, εἴτ' εἴποι τις ὡς ἀνέγκται τὸ δεσμοπήριον, οἱ δὲ
 δεσμῶται φεύγουσιν, οὐδεὶς οὔτε γέρον οὔτ' ὀλίγωρος
 οὔτως ὅστις οὐχὶ βοηθήσειεν ἂν καθ' ὅσον δύναται.
 εἰ δὲ δὴ τις εἴποι παρελθὼν ὡς ὁ τούτους ἀφείς ἐστίν
 οὔτοσί, οὐδὲ λόγου τυχὼν εὐθύς ἂν ἀπαχθεὶς θανάτῳ
 209 ζημιωθεῖη. νῦν τοίνυν ἔχετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ-
 του, ὃς οὐχὶ λάθρα πεποίηκε τοῦτο, ἀλλὰ φευακίσας
 καὶ παρακρουσάμενος ὑμᾶς νόμον τέθεικε φανερῶς, 765
 ὃς οὐκ ἀνοίγνυσι τὸ δεσμοπήριον, ἀλλὰ καθαιρεῖ, προσ-
 περιείληφε δὲ καὶ τὰ δικαστήρια. τίς γὰρ ἢ τούτων ἢ
 ἐκείνων χρεία, ὅταν οἷς τετίμηται δεσμοῦ λύωνται,
 καὶ τὸ λοιπὸν τιμήσητέ τῳ, μηδὲν ὑμῖν ἢ πλέον;
- 210 Δεῖ τοίνυν ὑμᾶς κάκεινο σκοπεῖν, ὅτι πολλοὶ τῶν
 Ἑλλήνων πολλάκις εἰσὶν ἐψηφισμένοι τοῖς νόμοις χρῆ-
 σθαι τοῖς ὑμετέροις, ἐφ' ᾧ φιλοτιμεῖσθε ὑμεῖς, εἰκό-
 τως· ὁ γὰρ εἰπεῖν τινά φασιν ἐν ὑμῖν, ἀληθὲς εἶναι
 μοι δοκεῖ, ὅτι τοὺς νόμους ἅπαντες ὑπειλήφασιν, ὅσοι
 σωφρονοῦσι, τρόπους τῆς πόλεως. χρῆ τοίνυν σπου-
 δάζειν ὅπως ὡς βέλτιστοι δόξουσιν εἶναι, καὶ τοὺς λυ-
 μαινομένους καὶ διαστρέφοντας αὐτοὺς κολάζειν, ὡς
 εἰ καταρραθνημήσετε, τῆς φιλοτιμίας τε ταύτης ἀπο-
 στερήσεσθε καὶ κατὰ τῆς πόλεως δόξαν οὐ χρηστὴν
- 211 ποιήσετε. καὶ μὴν εἰ Σόλωνα καὶ Δράκοντα δικαίως
 ἐπαινεῖτε, οὐκ ἂν ἔχοντες εἰπεῖν οὐδετέρου κοινὸν εὐ-
 εργέτημ' οὐδὲν πλὴν ὅτι συμφέροντας ἔθηκαν καὶ κα-
 λῶς ἔχοντας νόμους, δίκαιον δῆπου καὶ τοῖς ὑπεναυ-

τίως τιθεῖσιν ἐκείνοις ὀργίλως ἔχοντας καὶ κολάζοντας φαίνεσθαι. οἶδα δὲ Τιμοκράτην, ὅτι τὸν νόμον εἰσηνήνοχε τοῦτον οὐχ ἥκισθ' ὑπὲρ αὐτοῦ· πολλὰ γὰρ ἠγείτο πολιτεύεσθαι παρ' ὑμῖν ἄξια δεσμοῦ.

- 212 Βούλομαι τοίνυν ὑμῖν κἀκεῖνο διηγήσασθαι, ὃ φασί ποτ' εἶπειν Σόλωνα κατηγοροῦντα νόμον τινὸς οὐκ ἐπιτήθειον θέντος. λέγεται γὰρ τοῖς δικασταῖς αὐτὸν εἶπειν, ἐπειδὴ τᾶλλα κατηγόρησεν, ὅτι νόμος ἐστὶν ἀπάσαις ὡς ἔπος εἶπειν ταῖς πόλεσιν, ἐάν τις τὸ νόμισμα διαφθείρῃ, θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι. ἐπερωτήσας δὲ εἰ δίκαιος αὐτοῖς καὶ καλῶς ἔχων ὁ νόμος
- 213 φαίνεται, ἐπειδὴ φῆσαι τοὺς δικαστὰς, εἶπειν ὅτι ἀν- 766
τὸς ἠγείται ἀργύριον μὲν νόμισμ' εἶναι τῶν ἰδίων συναλλαγμάτων ἔνεκα τοῖς ἰδιώταις εὐρημένον, τοὺς δὲ νόμους ἠγοῖτο νόμισμα τῆς πόλεως εἶναι. δεῖν δὴ τοὺς δικαστὰς πολλῶ μᾶλλον, εἴ τις ὁ τῆς πόλεως ἐστὶ νόμισμα, τοῦτο διαφθείρει καὶ παράσημον εἰσφέρει, μισεῖν καὶ κολάζειν, ἢ εἴ τις ἐκεῖνο ὁ τῶν ἰδιωτῶν ἐστίν.
- 214 προσθεῖναι δὲ τεκμήριον τοῦ καὶ μείζον εἶναι τὰ δίκημα τὸ τοὺς νόμους διαφθείρειν ἢ τὸ ἀργύριον. ὅτι ἀργυρίῳ μὲν πολλὰ τῶν πόλεων καὶ φανερώς πρὸς χαλκὸν καὶ μόλυβδον κεκραμένῳ χρώμεναι σώζονται καὶ οὐδ' οὔν παρὰ τοῦτο πάσχουσι, νόμοις δὲ πονηροῖς χρώμενοι καὶ διαφθείρεσθαι τοὺς ὄντας ἐῶντες οὐδένες πάποτ' ἐσώθησαν. ταύτη μέντοι τῇ κατηγορίᾳ Τιμοκράτης ἐνοχος καθέστηκε νυνὶ, καὶ δικαίως ἂν ὑφ' ὑμῶν τοῦ προσήκοντος τύχοι τιμήματος.
- 215 Χρὴ μὲν οὖν πᾶσιν ὀργίλως ἔχειν, ὅσοι τιθέασιν νόμους αἰσχροὺς καὶ πονηροὺς, μάλιστα δὲ τούτοις οἱ τοὺς τοιούτους τῶν νόμων διαφθείρουσι, δι' ὧν ἐστὶν ἢ μικρὰν ἢ μεγάλην εἶναι τὴν πόλιν. εἰσὶ δ' οὔτοι τί-
νες; οἳ τε τοὺς ἀδικοῦντας τιμωρούμενοι καὶ ὅσοι τοῖς

- 16 ἐπιεικέσι τιμᾶς τινὰς διδόασιν. εἰ γὰρ ἅπαντες προ-
 θυμηθεῖεν ποιεῖν ἀγαθόν τι τὸ κοινόν, τὰς τιμᾶς καὶ
 τὰς δωρεὰς τὰς ὑπὲρ τούτων ζηλώσαντες, καὶ πάντες
 ἀποσταῖεν τοῦ κακουργεῖν [ἢ κακόν τι πράττειν], τὰς
 βλάβας καὶ τὰς ζημίας τὰς ἐπὶ τούτοις κειμένας φοβη-
 θέντες, ἔσθ' ὅτι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; οὐ
 τριήρεις ὅσας οὐδεμία πόλις Ἑλληνὶς κέκτηται; οὐχ
 ὀπίτας; οὐχ ἱππέας; οὐ προσόδους; οὐ τόπους; οὐ 767
 λιμένας; ταῦτα δὲ πάντα τί σώζει καὶ συνέχει; οἱ νό-
 μοι· κατὰ γὰρ τούτους οὔσης τῆς πολιτείας ἔστι ταῦτα
- 17 χρῆσιμα τῷ κοινῷ. εἰ δὲ τὸναντίον γένοιτο τοῖς χρη-
 στοῖς μὲν μηδ' ὅτιοῦν πλέον, τοῖς δ' ἀδικουῦσιν ἄδεια
 ὄσσην Τιμοκράτης γέγραφε, πόση ταραχὴ γένοιτ' ἂν
 εἰκότως; εὖ γὰρ ἴσθ' ὅτι τούτων ὧν διεξῆλθον κτη-
 μάτων, οὐδ' εἰ δις γένοιθ' ὅσα νῦν ἔστιν, οὐδ' ὅτιοῦν
 ἂν ὄφελος εἴη. οὗτος τοίνυν ἐν τούτῳ τῷ νόμῳ φαίνε-
 ται κακῶς ἐπιχειρῶν ὑμᾶς ποιεῖν, δι' οὗ τοῖς ἀδικεῖν
 ἐπιχειροῦσιν εἶσιν αἱ τιμωρίαι.

- 18 Πάντων οὖν ἔνεκα τῶν εἰρημένων ἄξιον ὀργισθῆ-
 ναι καὶ κολάσαι καὶ παράδειγμα ποιῆσαι τοῦτον τοῖς
 ἄλλοις· ὡς τὸ πρῶτος ἔχειν τοῖς τοιούτοις, καὶ καταψη-
 φίζεσθαι μὲν, ὀλίγου δὲ τιμᾶν, ἐθίζειν καὶ προδιδά-
 σκειν ἔστ' ἀδικεῖν ὑμᾶς ὡς πλείστους.

XXV.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΙΕΙΤΟΝΟΣ Α.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Πυθαγόγγελος καὶ Σκάφων ἰδόντες Ἱεροκλέα φέροντα ἱερὰ
 ἱμάτια, ἐφ' οἷς καὶ χρυσᾶ γράμματα ἦν δηλοῦντα τοὺς ἀνα-

θέντας, ἀπάγουσι πρὸς τοὺς πρυτάνεις ὡς ἱερόσυλον, οἱ δὲ τῇ ὑστεραίᾳ καθιστᾶσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. κακείνος ὑπὸ τῆς ἱερείας ἔφη πεμφθεὶς λαβεῖν τὰ ἱμάτια, ἵνα κομίσῃ πρὸς τὸ ἱερόν κυνηγέσιον. ἔνταῦθα Ἀριστογείτων γράφει ψήφισμα πρῶτον μὲν ἀπροβούλευτον, ἔπειτα δεινότατον, κελεύον, εἰάν μὲν ὁμολογῇ τὰ ἱμάτια ἐξενεγκεῖν, ἀποθανεῖν αὐτὸν αὐτίκα, εἰάν δ' ἀρῆται, κρίνεσθαι· ἐξ οὗ συνέβαινεν αὐτῷ ὁμολογήσαντι μὲν τάληθ' ἐς παραχῆμα τεθνάναι, ἐξάρῳ δὲ γενομένῳ μετ' ὀλίγον τοῦτο παθεῖν. τοῦτο τὸ ψήφισμα γραψάμενος παρανόμων Φανόστρατος ὁ Ἱεροκλέους τοῦ κινδυνεύοντος πατήρ, συγκατηγορήσαντος τοῦ Δημοσθένους, αἰρεῖ παρανόμων, καὶ τιμᾶ τὸ δικαστήριον Ἀριστογείτονι πέντε ταλάντων. τοῦτο μὲν δὴ πρῶτον ὄφλημα Ἀριστογείτονι γίνεται· ἔπειτα Ἠγήμονα γραψάμενος καὶ τὸν ἀγῶνα ἀποδόμενος ὥφλε χιλίας. οὐκ ἀποδότος δ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ὠρισμένην προθεσμίαν διπλοῦται τὰ ὄφλήματα κατὰ τὸν νόμον, καὶ γίνεται δέκα τάλαντα καὶ δισχιλίας δραχμαί. ὑπὲρ τούτων τῶν χρημάτων ἀπογράφει τι εἰς τὸ δημόσιον χωρίον ἑαυτοῦ, καὶ τὸ χωρίον τοῦτο Εὐνόμος ὠνεῖται ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, τάξιν αἰτησάμενος τοῦ ὄφληματος, ὥστε ἐν δέκα ἔτεσιν ἐκτίσαι τὸ σύμπαν, καθ' ἕκαστον ἔτος τιθεὶς τὸ ἐπιβάλλον μέρος. δύο μὲν δὴ καταβολὰς ἀπήνεγκε, τάλαντα δύο καὶ δραχμας τετρακοσίας· τὸ δὲ λοιπὸν ὀφείλεται. τάλαντα ὀκτώ καὶ δραχμαὶ χίλιαι καὶ ἑξακόσκιαι. δοκῶν οὖν ἔχειν ὁ Ἀριστογείτων τοῦ λέγειν ἐξουσίαν καὶ μηκέτι ὀφείλειν, ἐπειδὴ χρηστήν αὐτὸν ἔδωκε τῇ πόλει, καὶ ἐγράφετο πολλοὺς καὶ ἐδημηγόρει, τῶν νόμων τὸν ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ, μέχρι ἂν ἐκτίσῃ, ποιούντων ἄτιμον. διόπερ αὐτὸν οἱ περὶ Λυκοῦργον ἐνέδειξαν ὡς οὐκ ἐξὸν λέγοντα. οὐκ ἐξαηλιμμένον τοίνυν ἐξ ἀκροπόλεως Ἀριστογείτονος, ἀλλ' ἔτι τοῦ ὄφληματος ἐγγεγραμμένου, χρηστοῦ δὲ καταστάντος τοῦ τὸ χωρίον ὠνησαμένου, ζήτημα συνίσταται πότερον ὁ πριάμενος τὸ χωρίον ὀφείλει μόνον ἢ καὶ ὁ πρῶτος ὀφλῶν, ἄχρι ἂν ἐκτισθῇ τὸ χρῆμα. περὶ μὲν δὴ τὰ δύο ὄφλήματα τοῦτο συνίσταται τὸ ζήτημα· φασὶ δὲ αὐτὸν οἱ κατήγοροι καὶ τρίτον ὀφείλειν ὄφλημα τῷ δημοσίῳ. πρὸς τοῦτο Ἀριστογείτων ἀνδιστάμενος φησὶν ἀδίκως ἐγγεγράφαι καὶ διὰ τοῦτο δίκην λαχεῖν Ἀρίστωνι τῷ ἐγγράψαντι.

Δημοσθένης δὲ καὶ Ανκουῖργος περὶ μὲν τοῦ δικαίαν ἢ μὴ γεγενῆσθαι τὴν ἐγγραφήν οὐδὲν λέγουσι, φασὶ δὲ ὅταν ἔλθῃ τὸν Ἀρίστωνα, τότε Ἀριστογείτων μὲν ἐξαλειφθήσεται, ἐκεῖνος δὲ ἐγγραφήσεται κατὰ τὸν νόμον· πρὶν δὲ κριθῆναι τὸ πρᾶγμα, οὐ προσήκει λέγειν τὸν τάχα δικαίως ἐγγεγραμμένον καὶ ψευδῶς ἐγκαλοῦντα τῷ Ἀρίστωνι." ταῦτα μὲν δὴ τὰ ζητήματα τῆς ὑποθέσεως. ἐνηγώνισται δ' αὐτοῖς ὁ Ανκουῖργος, ἅτε πρότερος λέγων· τῷ Δημοσθένει δὲ περὶ μὲν τούτων βραχὺς πάνυ λόγος γέγονεν ὡς προειλημμένων, ὁ δὲ ὅλος αὐτῷ λόγος τοῦ Ἀριστογείτονος βίου κατηγορίαν περιέχει.

Διονύσιος δὲ ὁ Ἀλικαρνασσεὺς οὐ δέχεται τούτους τοὺς λόγους Δημοσθένους εἶναι, ἐκ τῆς ιδέας τεκμαιρόμενος. οἱ δὲ φασιν ἐπίτηδες τὸν ῥήτορα τοιοῦτω χαρακτήρι κεκορησθαι, ζηλώσαντα Ανκουῖργον εὐδοκιμοῦντα παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις. οἱ δὲ, ἐπειδὴ κατὰ τὸν τῆς ἡλικίας χρόνον τὴν πρωτολογίαν ἔλαβε Ανκουῖργος καὶ πᾶσι τοῖς κεφαλαίοις αὐτὸς ἐχρήσατο, ὁ Δημοσθένης ἠναγκάσθη λοιπὸν φιλοσοφώτερον μετελθεῖν καὶ περιοδικῶς. ἄλλοι δὲ τὸν μὲν πρότερον δέχονται Δημοσθένους εἶναι, τὸν δὲ δεύτερον οὐδαμῶς, οὐδὲν ἄξιον ἔχοντα 770 τοῦ ῥήτορος.

Πάλαι καθήμενος, ὃ ἄνδρες δικασταί, καὶ κατηγοροῦντος ἀκούων, ὥσπερ ὑμεῖς, Ανκούργου, τὰ μὲν ἄλλα καλῶς αὐτὸν ἠγοῦμην λέγειν, ἐν δὲ τεθαύμακα ὄρων ὑπερδιατεινόμενον, εἰ ἀγνοεῖ, ὅτι οὔτε παρὰ τοὺς ὑφ' ἑαυτοῦ λόγους εἰρημένους οὔτε παρὰ τοὺς ὑπ' ἐμοῦ μέλλοντας ῥηθῆσέσθαι τὰ τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος δίκαιά ἐστιν ἰσχυρὰ, ἀλλ' ὡς ἂν ἕκαστος ὑμῶν ἐξη 2 πρὸς τὸ ἢ δυσχεραίνειν ἢ προσίεσθαι πονηρίαν. καὶ ἐγὼ ὑπολαμβάνω τὴν μὲν κατηγορίαν καὶ τὸ τῶν λόγων πλῆθος ἔθους ἔνεκα καὶ τῆς ὑμετέρας ἀκροάσεως δεῖν ποιήσασθαι, κεκρίσθαι δὲ τοῦτο τὸ πρᾶγμα πάλαι ὑπὸ τῆς ἐκάστου φύσεως οἰκοθεν, καὶ νυνὶ εἰ μὲν εἰσιν ὑμῶν οἱ πλείους οἴοι τοὺς πονηροὺς φιλεῖν καὶ σῶζειν,

μάτην ἐρραψωδηκότας ἡμᾶς ἔσεσθαι, εἰ δ' οἴοι μισεῖν, δίκην, εἰάν θεὸς θέλη, τοῦτον δώσειν.

- 3 Πολλῶν δὲ λόγων εἰρημένων καὶ πάντων καλῶς, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν ἅ γ' ἐμοὶ φαίνεται. ἐμοὶ γὰρ οὐδ' ὅτιοῦν εἰκέναι δοκεῖ τοῖς ἄλλοις ὁ παρῶν ἀγῶν. σκοπεῖτε δ' οὕτωςί. πρὸς ἅπαντ' ἔρχονται τὰ δικαστήρια οἱ μὲν δικασταὶ παρὰ τοῦ κατηγοροῦ καὶ τοῦ φεύγοντος τὸ πρᾶγμα μαθησόμενοι περὶ οὗ δεή- 77
σει τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν αὐτοὺς, οἱ δ' ἀντίδικοι μεθ' ἑαυτοῦ δεῖξω ἐκάτερος ὄντα τὰ τῶν νόμων δίκαια
4 ἰσχυρά. τὰ δὲ τούτου τοῦ ἀγῶνος πῶς ἔχει; οἱ μὲν δικά-
σοντες ὑμεῖς ἦκετε μᾶλλον ἡμῶν τῶν κατηγορῶν εἰδό-
τες καὶ ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ τοῦτον καὶ ἐγγεγραμμέ-
νον ἐν ἀκροπόλει, οὐκ ἔξόν αὐτῷ λέγειν· ὥσθ' ἕκα-
στον ὑμῶν κατηγοροῦ τάξιν ἔχειν καὶ τὸ πρᾶγμα εἰδέ-
5 ναι, μὴ μαθεῖν δεῖσθαι. ὁ δὲ κρινόμενος τῶν μὲν εἰς
σωτηρίαν φερόντων ἄλλ' οὐδ' ὅτιοῦν πάρεστιν ἔχων,
οὐ τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ πράγματος λόγους δικαίους,
οὐ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἀνθρώπινον, οὐκ ἄλλ' οὐδ' ὅτιοῦν
ἀγαθόν· δι' ἃ δ' ἂν καὶ μηδ' ὅτιοῦν ἀδικῶν τις ἔδεισε,
διὰ ταῦθ' οὗτος οἶεται σωθῆσεσθαι· ἐν γὰρ τῇ τῆς πο-
6 νηρίας ὑπερβολῇ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἔχει. οὕτω
δ' ἐχόντων τούτων, δοκεῖ μοί τις οὐκ ἂν ἀμαρτεῖν εἰ-
πῶν ὅτι νυνὶ κρίνεται μὲν Ἀριστογείτων, δοκιμάζεσθε
δὲ καὶ κινδυνεύετε ὑμεῖς περὶ δόξης. εἰ μὲν γὰρ ὀφθῆ-
σεσθε ἐπὶ τοῖς οὕτω φανεροῖς καὶ μεγάλοις ἀδικήμα-
σιν ὀργιζόμενοι καὶ τιμωρούμενοι, δόξετε τοῦθ', ὅπερ
ἔστὲ, δικασταὶ καὶ φύλακες τῶν νόμων εἰσεληλυθέναι·
7 εἰ δ' ἕτερόν τι περιέσται τούτων, ὃ μηδεὶς μὲν ἂν αὐ-
τὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὐρεθῆσε-
ται, δέδοικα μὴ δόξητέ τισι τὸν αἰὲ βουλόμενον εἶναι
πονηρὸν τῶν ἐν τῇ πόλει παιδοτριβεῖν. ἀσθενῆς μὲν

γάρ ἐστιν ἅπας ὁ πονηρὸς καθ' ἑαυτόν· ὧ δ' ἂν ὑμεῖς
 πρόσθησθε, οὗτος ἰσχυρὸς γίγνεται. ἔστι δὲ τοῦτο τῷ
 μὲν λαβόντι παρ' ὑμῶν ἐργασία καὶ δυναστεία, ὑμῖν 772
 8 δὲ τοῖς δοῦσιν ὄνειδος. βουλοίμην δ' ἂν, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, πρὸ τοῦ περὶ τῶν ἰδίων ἐμὲ τῶν τουτοῦ λέ-
 γειν, σπουδάσαντας ὑμᾶς ἐξετάσαι διὰ βραχέων εἰς
 ὄσσην αἰσχύνην καὶ ἀδοξίαν προῆχε τὴν πόλιν δημοσίᾳ
 πάντα τὰ τοιαῦτα θηρία, ὧν μέσος καὶ τελευταῖος καὶ
 9 πρῶτός ἐστιν οὗτος. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ' εἰς
 τὰς ἐκκλησίας ἀναβαίνουσιν, ἐν αἷς ὑμεῖς γνώμης ἀπό-
 δεῖξιν, οὐ πονηρίας τοῖς λέγουσι προτίθετε, τόλμαν
 καὶ κραυγὴν καὶ ψευδεῖς αἰτίας καὶ συζοφαντίαν καὶ
 ἀναισχυντίαν καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα συνεσκευασμένοι,
 ὧν οὐκ ἂν εὗροι τις ἐναντιώτερα τῷ βουλευέσθαι, νο-
 μίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ἂν αἰσχίω. καὶ τούτοις
 τοῖς αἰσχροῖς ἀπάντων τῶν τῆς πόλεως καλῶν περιείσι,
 τῶν νόμων, τῶν προέδρων, τοῦ προγράμματος, τῆς
 10 εὐκόσμιας. εἰ μὲν οὖν ὑμεῖς ταῦτα βούλεσθε καὶ μετὰ
 τῆς ὑμετέρας γνώμης οὗτοι ταῦτα ποιοῦσιν, ὁδῶ βα-
 δίζει καὶ ἔαν δεῖ· εἰ δ' ἐπανορθώσασθαι ταῦτ' ἔτι καὶ
 νῦν οἴεσθε χρῆναι, καὶ τὰ προειμένα πόρρω καὶ πο-
 λὺν ἤδη χρόνον αἰσχυρῶς καὶ κακῶς ὑπὸ τούτων δια-
 κείμενα βελτίω ποιῆσαι, πάντα τὰ τοιαῦτα ἔθη παρι-
 11 δόντας ὑμᾶς τήμερον ὀρθῶς δεῖδικάσαι, τὴν τὰ δίκαια
 ἀγαπῶσαν Εὐνομίαν περὶ πλείστου ποιησαμένους. ἢ
 πάσας καὶ πόλεις καὶ χώρας σώξει, καὶ τὴν ἀπαραίτη-
 τον καὶ σεμνὴν Δίκην, ἣν ὁ πᾶς ἀγιωτάτας ἡμῖν τελε-
 τὰς καταδείξας Ὀρφεὺς παρὰ τὸν τοῦ Διὸς θρόνον φη-
 σὶ καθημένην πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐφορᾶν, εἰς
 αὐτὸν ἕκαστον νομίσαντα βλέπειν οὕτω ψηφίζεσθαι,
 φυλαττόμενον καὶ προορώμενον μὴ κατασχύναί ταύ- 773
 την, ἧς ἐπώνυμός ἐστιν ὑμῶν ἕκαστος ὁ ἀεὶ δικάζειν

- λαχῶν, πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει καλὰ καὶ δίκαια καὶ συμφέ-
 ροντα φυλάττειν ταύτην τὴν ἡμέραν παρακαταθήκη
 ἔνορκον εἰληφῶς παρὰ τῶν νόμων καὶ τῆς πολιτείας
 12 καὶ τῆς πατρίδος. ὡς εἰ μὴ τοῦτον ἔξετε τὸν τρόπον,
 ἀλλ' ἀπὸ τῆς συνήθους εὐηθείας εἰσεληλυθότες καθε-
 δεῖσθε, φοβοῦμαι μὴ τὸ πρᾶγμα εἰς τοῦναντίον περι-
 στῆ καὶ δοκοῦντες ἡμεῖς Ἀριστογείτονος κατηγορεῖν
 ὑμῶν κατηγοροῦντες φανῶμεν· ὅσῳ γὰρ ἂν μᾶλλον
 ἡμῶν δειξάντων τὴν τούτου πονηρίαν μηδὲν ὑμεῖς
 φροντίσητε, τοσοῦτῳ μειζῶν ἢ καθ' ὑμῶν αἰσχύνη γε-
 νήσεται. καὶ περὶ μὲν τούτων ἱκανά.
- 13 Πάνυ δ', ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μετὰ πάσης οἰκειό-
 τητος ἐρῶ τάληθῆ πρὸς ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησί-
 αῖς ὁρῶν ὑμᾶς κατατάττοντάς με καὶ προχειριζομένους
 ἐπὶ τὴν τούτου κατηγορίαν, ἡχθόμην καὶ μὰ τὸν Δία
 καὶ πάντας θεοὺς οὐκ ἔβουλόμην. οὐ γὰρ ἠγνόουν ὅτι
 ὁ ποιήσας τι τοιοῦτον παρ' ὑμῖν καὶ παθὼν ἀπέρχεται.
 εἰ δὲ μὴ τηλικούτον ὥστ' εὐθύς αἰσθῆσθαι, ἀλλ' ἔαν
 πολλὰ τοιαῦτα ποιῆ καὶ μὴ παύηται, ταχὺ γνωσθήσε-
 ται. ὅμως δὲ ἀναγκαῖον ἠγοῦμην εἶναι πείθεσθαι τοῖς
 14 ὑμετέροις βουλήμασι. τὰ μὲν οὖν περὶ τῆς ἐνδείξεως
 καὶ τῶν νόμων δίκαια αὐτὸν, ὅπερ πεποίηκε, Ἀνκουρ-
 γον ἐρεῖν ἠγοῦμην, καὶ τοὺς μάρτυρας τῆς πονηρίας
 τῆς τούτου τοῦτον ἐώρων προσκαλούμενον· ἃ δὲ καὶ
 λογίζεσθαι τοὺς ὑπὲρ πόλεως καὶ νόμων βουλευομέ-
 νους προσήκει καὶ σκοπεῖσθαι ἀεὶ, ταῦτα προηρού-
 μην εἰπεῖν, καὶ νῦν ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι. δότε δ', ὃ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δότε καὶ συγχωρήσατε μοι πρὸς
 Διὸς, ὡς πέφυκα καὶ προήρημαι, περὶ τούτων διαλε-
 χθῆναι πρὸς ὑμᾶς· καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην.
- 15 Ἄπας ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 κἂν μεγάλην πόλιν οἰκῶσι κἂν μικρὰν, φύσει καὶ νό-

μοις διοικεῖται. τούτων δ' ἡ μὲν φύσις ἐστὶν ἄτακτον καὶ ἀνώμαλον καὶ κατ' ἄνδρα ἴδιον τοῦ ἔχοντος, οἱ δὲ νόμοι κοινὸν καὶ τεταγμένον καὶ ταῦτό παῖσιν. ἡ μὲν οὖν φύσις, ἂν ἦ πονηρὰ, πολλάκις φαῦλα βούλεται.

16 διόπερ τοὺς τοιούτους ἕξαμαρτάνοντας εὐρήσετε. οἱ δὲ νόμοι τὸ δίκαιον καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ συμφέρον βούλονται, καὶ τοῦτο ζητοῦσι, καὶ ἐπειδὰν εὐρεθῆ, κοινὸν τοῦτο πρόσταγμα ἀπεδείχθη, παῖσιν ἴσον καὶ ὅμοιον, καὶ τοῦτ' ἐστὶ νόμος, ᾧ πάντας πείθεσθαι προσήκει διὰ πολλὰ, καὶ μάλιστα ὅτι πᾶς ἐστὶ νόμος εὐρημα μὲν καὶ δῶρον θεῶν, δόγμα δ' ἀνθρώπων φρονίμων, ἐπανόρθωμα δὲ τῶν ἐκουσίων καὶ ἀκουσίων ἀμαρτημάτων, πόλεως δὲ συνθήκη κοινῇ, καθ'

17 ἣν παῖσι προσήκει ζῆν τοῖς ἐν τῇ πόλει. ἀλλὰ μὴν ὅτι νῦν Ἀριστογείτων τοῖς μὲν τῆς ἐνδείξεως δικαίοις ἄπασιν ἤλωκεν, ἕτερος δ' οὐδεὶς ἐστὶν ἀνεκτὸς αὐτῷ λόγος, περὶ τούτων ῥάδιον διδάξαι. δυοῖν γὰρ ὄντων, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ᾧ ἔνεκα πάντες τίθενται οἱ νόμοι, τοῦ τε μηδένα μηδὲν ὃ μὴ δίκαιόν ἐστὶ ποιεῖν, καὶ τοῦ τοὺς παραβαίνοντας ταῦτα κολαζομένους βελτίους τοὺς ἄλλους ποιεῖν, ἀμφοτέροις τούτοις οὗτος ἔνοχος ὢν φανήσεται. ἐπὶ μὲν γὰρ οἷς ἐξ ἀρχῆς παρέβη τοὺς νόμους, τὰ ὀφλήματ' αὐτῷ γέγονεν· ἐπὶ δ' οἷς 775 οὐκ ἐμμένει τούτοις, νῦν ἐπὶ τὴν παρ' ὑμῶν ἄγεται τιμωρίαν, ὥστε μηδεμίαν καταλείπεσθαι πρόφασιν δι'

18 ἣν ἂν τις αὐτὸν ἀφείη. οὐδὲ γὰρ αὐτὸ τοῦτ' ἐστὶν εἰπεῖν, ὡς ἄρ' ἐκ τούτων οὐδὲν ἡ πόλις βλάπτεται. ἐγὼ γὰρ, ὅτι μὲν πάντ' ἀπόλλυται τὰ τῆς πόλεως ὀφλήματα, εἰ τὰ τούτου σοφίσματα προσδέξεσθε, καὶ ὅτι, εἰ ἄρα δεῖ τινὰς ἐκ τῶν ὀφειλόντων ἀφιέναι, τοὺς ἐπιεικεστάτους καὶ βελτίστους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς ἥκιστα δεινοῖς ὠφληκότας, τούτους ἀφιέναι δεῖ, οὐχὶ τὸν πονηρότατον καὶ

19 πλειῖσθ' ἡμαρτηκότα καὶ δικαιοτάτ' ὠφληκότα καὶ ἐπὶ
 παρανομίας δεινότερον, ἐφ' οἷς ἀμφοτέροις οὗτος
 ὠφληκεν;) καὶ ὅτι οὐδ' εἰ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, οὐχὶ τῷ
 βιαζομένῳ δῆπου συγχωρῆσαι προσήκει (ὑβρις γὰρ δὴ
 τοῦτό γε), καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ἐάσω· ἀλλ' ὅτι καὶ
 πᾶς ὁ τῆς πόλεως καὶ τῶν νόμων κόσμος, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, συνταράττεται καὶ διαφθείρεται τὸ κατὰ
 20 τοῦτον, καὶ τοῦτ' οἶμαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξειν. λέξω
 δ' οὔτε καινὸν οὔτε περιττὸν οὐδὲν οὔτ' ἴδιον, ἀλλ' ὃ
 πάντες ὑμεῖς ἴστε ὁμοίως ἐμοί. εἰ γὰρ τις ὑμῶν ἐξετά-
 σαι βούλεται τί ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον καὶ τὸ ποιοῦν τὴν
 βουλήν συλλέγεσθαι, τὸν δῆμον εἰς τὴν ἐκκλησίαν
 ἀναβαίνειν, τὰ δικαστήρια πληροῦσθαι, τὰς ἕνας ἀρ-
 χὰς ταῖς νέαις ἐκούσας ὑπεξιέναι, καὶ πάντα δι' ὧν ἡ
 πόλις οἰκεῖται καὶ σώζεται γίνεσθαι, τοὺς νόμους εὐ-
 ρήσει τούτων αἰτίους καὶ τὸ τούτοις ἅπαντας πείθε-
 σθαι, ἐπεὶ λυθέντων γε τούτων, καὶ ἐκάστῳ δοθείσης
 ἐξουσίας ὅτι βούλεται ποιεῖν, οὐ μόνον ἡ πολιτεία οἰ- 776
 χεται, ἀλλ' οὐδ' ὁ βίος ἡμῶν τοῦ τῶν θηρίων οὐδὲν ἂν
 21 διενέγκαι. τί γὰρ ἂν τοῦτον αὐτὸν οἴεσθε ποιεῖν λυ-
 θέντων τῶν νόμων, ὅς ὄντων κυρίων τοιοῦτός ἐστιν;
 ἐπειδὴ τοίνυν οἱ νόμοι μετὰ τοὺς θεοὺς ὁμολογοῦνται
 σώζειν τὴν πόλιν, δεῖ πάντας ὑμᾶς τὸν αὐτὸν τρόπον,
 ὥσπερ ἂν εἰ καθῆσθε ἐράνου πληρωταὶ, τὸν μὲν πει-
 θόμενον τούτοις ὡς φέροντα τὴν τῆς σωτηρίας φορὰν
 πλήρη τῇ πατρίδι τιμᾶν καὶ ἐπαινεῖν, τὸν δ' ἀπειθοῦν-
 22 τα κολάζειν. ἐρανος γὰρ ἐστὶ πολιτικός καὶ κοινὸς
 πάνθ' ὅσα, ταξάντων τῶν νόμων, ἕκαστος ἡμῶν ποιεῖ.
 ὃν ὁ λείπων, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολλὰ καὶ καλὰ καὶ
 σεμνὰ καὶ μεγάλα ὑμῶν ἀφαιρεῖται καὶ διαφθείρει τὸ
 23 καθ' αὐτόν· ὧν ἓν ἡ δύο ἐρῶ παραδείγματα ἔνεκα,

τὰ γνωριμώτατα. τὸ τὴν βουλήν τοὺς πεντακοσίους ἀπὸ τῆς ἀσθενοῦς τοιαυτησὶ κιγκλίδος τῶν ἀπορρήτων κυρίαν εἶναι, καὶ μὴ τοὺς ἰδιώτας ἐπεισιέναι· τὸ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλήν, ὅταν ἐν τῇ βασιλείῳ στοᾶ καθεξομένη περισχοινίσηται, κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν ἐφ' ἑαυτῆς εἶναι, καὶ ἅπαντας ἐκποδῶν ἀποχωρεῖν· τὸ τὰς ἀρχὰς ἀπάσας, ὅσας οἱ λαχόντες ἄρχουσιν ὑμῶν, ἅμα τῷ τὸν ὑπηρέτην εἰπεῖν "μετάσθητε ἔξω" τῶν νόμων κρατεῖν ἐφ' οἷς εἰσεπέμφθησαν, καὶ μὴ 24 τοὺς ἀσελγεστάτους βιάζεσθαι· ἄλλα μυρία. πάντα γὰρ τὰ σεμνὰ καὶ καλὰ, καὶ δι' ὧν ἡ πόλις κοσμεῖται καὶ σώζεται, ἡ σωφροσύνη, ἡ πρὸς τοὺς γονέας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν παρὰ τῶν νέων αἰσχύνη, ἡ εὐτα- 777 ξία, τῇ τῶν νόμων προσθήκῃ τῶν αἰσχωρῶν περιέστι, τῆς ἀναισχυντίας, τῆς θρασυτήτος, τῆς ἀναιδείας. ἰταμὸν γὰρ ἡ πονηρία καὶ τολμηρὸν καὶ πλεουεκτικὸν, καὶ τούναντίον ἡ καλοκαγαθία ἡσύχιον καὶ ὀκνηρὸν καὶ βραδὺ καὶ δεινὸν ἐλαττωθῆναι. τοὺς νόμους οὖν δεῖ τηρεῖν καὶ τούτους ἰσχυροὺς ποιεῖν τοὺς ἀεὶ δικάζοντας ὑμῶν· μετὰ γὰρ τούτων οἱ χρηστοὶ τῶν πονη- 25 ρῶν περιείσιν. εἰ δὲ μὴ, λέλυται πάντα, ἀνέφκται, συγκέχυται, τῶν πονηροτάτων καὶ ἀναιδεστάτων ἡ πόλις γίγνεται. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν, εἰ εἷς ἕκαστος τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν Ἀριστογείτονος τόλμαν καὶ ἀναισχυντίαν λαβῶν, καὶ διαλογισάμενος ταῦθ' ἄπερ οὗτος, ὅτι ἔξεστι καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν μέχρι παντὸς ὅ τι ἂν βούληται τις ἐν δημοκρατία, ἔάνπερ τοῦ ποῖός τις εἶναι δόξει ὁ ταῦτα ποιῶν ὀλιγωρήσῃ, καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ 26 τῶν ἀδικημάτων εὐθύς αὐτὸν ἀποκτείνει· εἰ ταῦτα διανοηθεὶς ὁ μὴ λαχὼν τῷ λαχόντι καὶ ὁ μὴ χειροτονηθεὶς τῷ χειροτονηθέντι ἐξ ἴσου ζητοίη εἶναι καὶ τῶν αὐτῶν μετέχειν, καὶ ὅλως μὴ νέος, μὴ πρεσβύτερος τὰ

προσῆκοντα πράττοι, ἀλλὰ πᾶν τὸ τεταγμένον ἐξελά-
 σας ἕκαστος ἐκ τοῦ βίου τὴν ἑαυτοῦ βούλησιν νόμον,
 ἀρχὴν, πάνθ' ὑπολαμβάνοι· εἰ ταῦτα ποιοῖμεν, ἔστιν
 ἔτι τὴν πόλιν οἰκειῖσθαι; τί δέ; τοὺς νόμους κυρίου
 εἶναι; πόσῃν δ' ἂν οἴεσθε βίαν καὶ ὕβριν καὶ παρανο-
 μίαν ἐν ἀπάσῃ τῇ πόλει καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν γί-
 γνεσθαι καὶ βλασφημαίαν ἀντὶ τῆς νῦν εὐφημίας καὶ
 27 τάξεως; καὶ τί δεῖ λέγειν ὅτι τοῖς νόμοις ἅπαντα κο-
 σμεῖται καὶ τῷ τούτοις πεῖθεσθαι; ἀλλ' ὑμεῖς αὐτοὶ πάν- 778
 των ἄρτι κληρουμένων Ἀθηναίων, καὶ πάντων εὐ οἶδ'
 ὅτι βουλομένων εἰς τοῦτο λαχεῖν τὸ δικαστήριον, μό-
 νοι δικάζεσθ' ἡμῖν. διὰ τί; ὅτι ἐλάχετε, εἴτ' ἀπεκλη-
 ρώθητε· ταῦτα δὲ οἱ νόμοι λέγουσιν. εἴθ' ὑμεῖς αὐτοὶ
 κατὰ τοὺς νόμους εἰσεληλυθότες τὸν παρὰ τοὺς νό-
 μους λέγειν ἢ πράττειν τι βιαζόμενον λαβύντες ἀφή-
 σετε; καὶ οὐδεὶς ὑμῶν χολὴν οὐδὲ ὀργὴν ἔχων φανή-
 σεται ἐφ' οἷς ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς ἄνθρωπος οὗτος ἵ-
 28 βιάζεται τοὺς νόμους; ὃς, ὡς μισροῦτάτε πάντων τῶν
 ὄντων ἀνθρώπων, κεκλειμένης σου τῆς ἐξουσίας οὐ
 κινκλίσειν οὐδὲ θύραις, ἃ καὶ παρανοίξειεν ἂν τις, ἀλ-
 λά τοσούτοις καὶ τηλικούτοις ὀφλήμασι, καὶ τούτων
 παρὰ τῇ θεῷ κειμένων, εἰς τὸ ἐντὸς τούτων βιάζει καὶ
 προσέροχει πρὸς ταῦτ', ἀφ' ὧν ἀπελαύνουσί σε οἱ νό-
 μοι· ἀπεσχοιτισμένος πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει δικαίοις,
 γνώσεσι δικαστηρίων τριῶν, ἐγγραφῇ θεσμοθετῶν,
 ἑτέρῳ πρακτόρων, τῇ τῆς βουλευσεως, ἣν αὐτὸς διώ-
 κεις; γραφῇ, μόνου οὐχ ἀλύσει σιδηρᾶ, ὑποδύει παρὰ
 ταῦτα καὶ διασπᾶς, καὶ προφάσεις πλάττων καὶ ψευ-
 δεῖς αἰτίας συντιθεῖς τὰ κοινὰ δίκαι' ἀνατρέψειν οἶει.
 29 καὶ μὴν μέγα καὶ σαφὲς ὑμῖν ἐρῶ παράδειγμα, ὅτι
 ταῦτ' οὐδὲ καθ' ἓν προσήκει παριδεῖν. εἰ γάρ τις αὐ-
 τικά δὴ μάλα εἶποι ὡς ἐκ τῶν νεωτάτων ἢ τῶν πλου-

σιωτάτων ἢ τῶν λελειτουρηγῶτων ἢ τῶν τοιούτων
 τινὸς μερῶν, ἀφορίσας, τοὺς λέγοντας εἶναι δεῖ, ἀπο-
 κτείναιτ' ἂν αὐτὸν εὖ οἶδ' ὅτι, ὡς καταλύοντα τὸν δῆ-
 30 μον. καὶ δικαίως ἂν τοῦτο ποιήσαιτε. καὶ μὴν ὅτι 779
 βούλεσθε τούτων ἥττον ἐστὶ δεινὸν ἢ εἴ τις, ἐξ ὧν οὐ-
 τὸς ἐστὶ μερῶν, εἴποι τοῖς βιαζομένοις ἐξεῖναι λέγειν,
 ἢ τοῖς ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου, ἢ τοῖς ὧν ἀπέκτεινεν ὁ δῆ-
 μος τοὺς πατέρας, ἢ τοῖς ἀποδεδοκιμασμένοις ἄρχειν
 λαχοῦσιν, ἢ τοῖς ὀφείλουσι τῷ δημοσίῳ, ἢ τοῖς καθά-
 παξ ἀτίμοις, ἢ τοῖς πονηροτάτοις καὶ δοκοῦσι καὶ οὐσι·
 πάντα γὰρ ταῦθ' ὑπάρχει τούτῳ, καὶ πρόσεστι τοῖς
 οἰόσπερ οὗτός ἐστι τὴν φύσιν. ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, νομίζω μὲν αὐτὸν καὶ ἐφ' οἷς νυνὶ ποιεῖ δι-
 31 καίως ἂν ἀποθανεῖν, πολὺ μέντοι μᾶλλον, ἢ οὐδὲν γε
 ἥττον, ἐφ' οἷς δηλὸς ἐστὶ ποιήσων, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν
 ἐξουσίαν λήψεται καὶ καιρόν· ὃ μὴ γένοιτο. ὃ καὶ θαυ-
 μαστόν ἐστίν, εἴ τις ὑμῶν ἀγνοεῖ ὅτι ἐπὶ μὲν καλὸν ἢ
 χρηστὸν ἢ τῆς πόλεως ἄξιον προᾶγμα οὐδὲν οὗτός ἐστι
 χρήσιμος (μὴ γὰρ. ὧ Ζεῦ καὶ θεοὶ, τοσαύτη σπάνις ἀν-
 32 ξαι. τί γὰρ οὗτος ὀκνήσειεν ἂν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τῶν ἀνηκέστων ἢ δεινῶν, ἄνθρωπος μιὰρὸς καὶ πα-
 τρικῆς ἔχθρας πρὸς τὸν δῆμον ἀνάμεστος; τίς δ' ἂν
 ἄλλος μᾶλλον, ὃ μὴ γένοιτο, ἀνατρέψειε τὴν πόλιν, εἰ
 λάβοιτ' ἐξουσίας; οὐχ ὀρᾶτε ὅτι τῆς φύσεως αὐτοῦ
 καὶ τῆς πολιτείας οὐ λογισμὸς οὐδ' αἰδῶς οὐδεμία,
 ἀλλ' ἀπόνοια ἡγεῖται, μᾶλλον δ' ὅλον ἐστὶν ἀπόνοια ἢ

- τούτου πολιτεία; ἢ μέγιστον μὲν ἔστιν αὐτῷ τῷ ἔχοντι
κακὸν, δεινὸν δὲ καὶ χαλεπὸν πᾶσι, πόλει δ' οὐκ ἀνε- 780
κτόν. ὁ γὰρ ἀπονενοημένος ἅπας αὐτὸν μὲν προεῖται
καὶ τὴν ἐκ λογισμοῦ σωτηρίαν, ἐκ δὲ τοῦ παραδόξου
33 καὶ παραλόγου, ἔαν ἄρα σωθῆ, σῴζεται. τίς ἂν οὖν εὖ
φρουῶν αὐτὸν ἂν ἢ τὰ τῆ πατρίδι συμφέροντα ταύτη
συνάψει; τίς οὐκ ἂν εἰς ὅσον δυνατὸν φεύγοι, καὶ
τὸν ἔχοντα ταύτην ἐκποδῶν ποιήσαιο, ἵνα μὴδ' ἄκων
αὐτῇ ποτὲ περιπέσῃ; οὐκ ἀπονοίας, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοὺς ὑπὲρ πατρίδος βουλευομένους δεῖ ζητεῖν
ὄτῳ κοινωνήσουσιν, ἀλλὰ νοῦ καὶ φρενῶν ἀγαθῶν καὶ
προνοίας πολλῆς. ταῦτα μὲν γὰρ εἰς εὐδαιμονίαν ἄγει
πάντας ἀνθρώπους, ἐκείνη δὲ οἷ τοῦτον ἀπελθεῖν δεῖ.
34 θεωρεῖτε δὲ μὴ πρὸς τὸν ἕμὸν λόγον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα
τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔτη βλέποντες. εἰσὶ ταῖς πόλεσι
πάσαις βωμοὶ καὶ νεῶ πάντων τῶν θεῶν, ἐν δὲ τούτοις
καὶ Προνοίας Ἀθηναῖς ὡς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης θεοῦ,
καὶ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι ἐν Δελφοῖς κάλλιστος καὶ μέγι-
στος νεῶς εὐθύς εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν, ὃς ὦν θεὸς καὶ
μάντις οἶδε τὸ βέλτιστον· ἀλλ' οὐκ ἀπονοίας οὐδ' ἀναι-
35 δείας. καὶ δίκης γε καὶ εὐνομίας καὶ αἰδοῦς εἰσι πᾶσιν
ἀνθρώποις βωμοὶ, οἳ μὲν κάλλιστοι καὶ ἀγιώτατοι ἐν
αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἐκάστου καὶ τῇ φύσει, οἳ δὲ καὶ κοινῇ
τοῖς πᾶσι τιμᾶν ἰδρυνέμενοι· ἀλλ' οὐκ ἀναισχυντίας οὐ-
δὲ σνκοφαντίας οὐδ' ἐπιορκίας οὐδ' ἀχαριστίας, ἅ πάν-
τα τούτῳ πρόσσεστιν.
- 36 Οἶδα τοίνυν ὅτι τὴν μὲν ὀρθὴν καὶ δικαίαν ὁδὸν
τῆς ἀπολογίας οὗτος φεύξεται, ἔξωθεν δὲ κύκλῳ πε-
ρίεισι λαιδορούμενος καὶ διαβάλλων καὶ ὑπισχνούμε- 781
νος κρινεῖν, εἰσάξειν, παραδώσειν, τὰ τοιαῦτα δή. ἔστι
δὲ πάντ' αὐτῷ ταῦτα, ἔανπερ ὑμεῖς ὀρθῶς ἀκούητε,
ἀδόκιμα. τί γὰρ οὐκ ἐξελέγηκεται τούτων ἐπὶ πάντων

37 πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ', Ἀριστογεΐτον, ἐπὶ γραφὰς κέκρικάς με, τοῖς ὑπὲρ Φιλίππου τότε πράττουσι σεαυτὸν μισθώσας, καὶ εὐθύνας διδόντος δις κατηγόρησας. καὶ Ἀδράστειαν μὲν ἄνθρωπος ὢν ἐγὼ προσκυνῶ, καὶ ἔχω τοῖς θεοῖς καὶ πᾶσιν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς σώσασί με πολλὴν χάριν· σὺ δ' οὐδεπώποτε οὐδὲν ἀληθὲς λέγων ἐφάνης, ἀλλ' αἰετὸν στυγοφαντῶν ἠλέγχου. ἐὰν οὖν ἀκύρους τοὺς νόμους οὗτοι ποιήσαντες ἀφῶσί σε τήμερον, νῦν με ἐξελέγ-

38 ξεις; περὶ τοῦ; σκοπεῖτε γὰρ οὕτως. δὴ ἔτη βιάζεται λέγειν οὗτος οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, ἀλλὰ λέγει γ' ὅμως. ἔπειτ' ἐν τούτοις τὸν μὲν ταλαίπωρον Φωκίδην καὶ τὸν χαλκοτύπον τὸν ἐκ Πειραιῶς καὶ τὸν σκυλόδεσπον, καὶ ὅσων ἄλλων κατηγόρηκε παρ' ὑμῖν, εἶδεν ἀδικοῦντας τὴν πόλιν, ἐμὲ δ' οὐχ ἐώρα τὸν ῥήτορα, ὧ ἐπολέμει, οὐδὲ τὸν Λυκούργον, οὐδὲ τοὺς ἄλλους, περὶ ὧν αὐτίκα δὴ τὰ πολλὰ ἔρεϊ; καὶ μὴν κατ' ἀμφοτέρω ἄξιός ἐστιν ἀπολωλέναι, τοῦτο μὲν, εἴ τι καθ' ἡμῶν ἔχων ἀδίκημα δεικνύναι ἡμᾶς μὲν ἠφίει, ἐπὶ δὲ τοὺς ἰδιώτας ἐπορεύετο, τοῦτο δ', εἴ μηδὲν ἔχων ἔνεκα τοῦ πα-

39 ρακρούσασθαι καὶ φενακίσαι ὑμᾶς ταῦτ' ἔρεϊ. εἴ τοίνυν ἄρα καὶ τοιοῦτός τις ἐστὶν ἄνθρωπος ἐν τῇ πόλει, οἷος ἐκ παντὸς τρόπου τὸν κρινοῦντά τινας καὶ στυγοφαντήσοντα ζητεῖν, εἴ δὲ δικαίως ἢ ἀδίκως μηδὲν 782 φροντίζειν, οὐδέν' ἂν ἦττον εὖροι χρήσιμον ὄντα ἢ τοῦτον ἑαυτῷ, ὅτι τὸν κατηγορήσοντα τῶν ἄλλων καὶ πάντας κρινοῦντα αὐτὸν ἀνεξέλεγκτον ὑπάρχειν δεῖ, ἵνα μὴ διὰ τὴν τούτου πονηρίαν ἀποφεύγῃσιν ἐκεῖνοι. τούτου δ' οὔτε πλειόνων οὔτε μειζόνων ἀμαρτημάτων

40 οὐδεὶς μᾶλλον ἐστι μεστὸς ἐν τῇ πόλει. τί οὖν οὗτός ἐστι; κύων νῆ Δία, φασί τινες, τοῦ δήμου. ποδαπός; οἷος οὗς μὲν αἰτιαῖται λύκους εἶναι μὴ δάκνειν, ἃ δὲ

φησι φυλάττειν πρόβατα αὐτὸς κατεσθίειν. τίνα γὰρ τῶν ῥητόρων οὗτος εἰργασταί τι κακὸν τοσοῦτον ἤλικον τοὺς ιδιώτας, περὶ ὧν ψηφίσματα γράψας ἤλω; τίνα δ', ἐξ οὗ νῦν πάλιν λέγει, κέκρικε ῥήτορα; οὐδένα. ἀλλ' ιδιώτας πολλούς. ἀλλὰ μὴν τοὺς γευομένους κύνας τῶν προβάτων κατακόπτειν φασὶ δεῖν, ὥστ' οὐκ
 41 ἂν φθάνοι κατακοπτόμενος. οὐδὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήσιμός ἐστιν ὧν φησὶν, ἀλλ' οὗτος πρᾶγμ' ἐόρακε μιὰρὸν καὶ ἀναιδές. λοιδορούμενος γὰρ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ προπετῶς ἅπασιν προσκρούων, ὧν ἂν ἐκ τούτων ἀθρόους πάντας ὑμᾶς ἐκεῖ παρακρούσῃται, τούτων καταβάς καθ' ἓνα ὑμῶν παρ' ἐκάστου δίκην λαμβάνει συκοφαντῶν, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον. οὐχὶ μὰ Δία τοὺς λέγοντας (οὔτοι μὲν γὰρ ἐπίστανται τούτῳ διαβαπτίζεσθαι), ἀλλὰ τοὺς ιδιώτας καὶ τοὺς
 42 ἀπείρους· ἴσασι δὲ οἱ πεπληγμένοι. ἀλλὰ νῆ Δία ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ὁμολογήσετε, χρήσιμον δ' ἄνθρωπον τῇ πόλει κρίνειν, ὥστε πάντα ταῦτα παριδόντας δεῖν αὐτὸν σώζειν. ἀλλ' ὧν ἔργῳ πείρα ἐίληφατε, ὧ 783 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέποτε ἐκ λόγου ταῦτα σκοπεῖσθε. οὗτος ὑμῖν οὐχὶ προσῆλθε πέντε ἐτῶν, ὧν ἐτιμήθη μὴ λέγειν αὐτῷ. τίς οὖν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τούτου ἐπόθησε; τί τῶν τῆς πόλεως ἐλλειφθὲν διὰ τὴν ἀπουσίαν εἶδε τὴν τούτου, τί δ', ἀφ' οὗ νῦν λέγει, βέλτιον γεγονός; ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντίον, ὅν μὲν οὐ προσῆει χρόνον ὑμῖν, ἀναπαύσασθαι τῶν κακῶν ἢ πόλις ὧν ἅπασιν οὗτος παρεῖχεν, ἀφ' οὗ δὲ πάλιν δημηγορεῖ, πολιορκεῖσθαι, λόγους στασιώδεις καὶ ταραχώδεις ἐν ἀπάσαις ἀεὶ ταῖς ἐκκλησίαις λέγοντος τούτου.

43 Βούλομαι τοίνυν καὶ παρακινδυνευτικοῦ τινὸς ἄψασθαι λόγου καὶ διαλεχθῆναι τοῖς διὰ ταῦτα φι-

λουῖσιν αὐτόν· οὓς ὁποίους μὲν τινὰς χρῆ νομίζειν εἶ-
 ναι, αὐτοὶ σκοπεῖσθε, ἐγὼ δ' οὐδὲν ἂν εἶποιμι, πλὴν
 ὅτι γ' οὐ σωφρονοῦσι προσνέμοντες αὐτοὺς τούτῳ.
 τῶν μὲν οὖν ἐν τῷ δικαστηρίῳ νῦν ὄντων ὑμῶν οὐ-
 δέν' εἶναι τοιοῦτον τίθεμαι· καὶ γὰρ δίκαιον, ὡς ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, καὶ καλὸν καὶ συμφέρον οὕτω καὶ λέ-
 44 γειν ἐμὲ καὶ φρονεῖν περὶ ὑμῶν. ἐκ δὲ τῶν ἄλλων πο-
 λιτῶν, ἴν' ὡς εἰς ἐλαχίστους τὴν βλασφημίαν ἀγάγω,
 τὸν μαθητὴν, εἰ δὲ βούλεσθε, τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ,
 Φιλοκράτην τὸν Ἐλευσίνιον, μόνου εἶναι τοιοῦτον τί-
 θεμαι, οὐχ ὡς οὐχὶ πλειόνων ὄντων (ὄφειλε γὰρ μη-
 δεὶς ἄλλος Ἀριστογεῖτονι χαίρειν), ἀλλ' ὃ καθ' ὑμῶν
 ὡς ὄνειδος ὀκνῶ λέγειν, οὐδὲ τῶν ἄλλων πολιτῶν δί-
 45 καιὸς εἰμι δημοσίᾳ κατηγορεῖν· εἶτα καὶ ταῦτό ποιή-
 σει καὶ πρὸς ἓνα ῥηθῆις ὁ λόγος. τὸ μὲν οὖν ἐξετάζειν
 ἀκριβῶς οἷον ἀνάγκη τὴν φύσιν εἶναι τὸν Ἀριστογεῖ-
 τονι χαίροντα, ἐάσω, ἵνα μὴ πολλὰ καὶ βλάβημα ἀναγ-
 κάζωμαι λέγειν καὶ διεξιέναι. ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω. εἰ 784
 πονηρὸς ἐστὶν Ἀριστογεῖτων ἀπλῶς καὶ πικρὸς καὶ συ-
 κοφάντης καὶ τοιοῦτος οἷος ὑπισχνεῖται, δίδωμι. συγ-
 χωρῶ, Φιλόκρατες, σοὶ τῷ τοιούτῳ τὸν ὅμοιον σώζειν·
 τῶν γὰρ ἄλλων ἀπάντων καὶ ποιούντων ἃ δεῖ καὶ φυ-
 λαττόντων τοὺς νόμους, οὐδὲν ἂν παρὰ τοῦτ' οἶμαι
 46 γενέσθαι. εἰ δὲ κάπηλός ἐστι πονηρίας καὶ παλιγκά-
 πηλος καὶ μεταβολεὺς, καὶ μόνου οὐ ζυγὰ καὶ σταθμὰ
 ἔχων πάνθ' ὅσα πῶποτ' ἔπραξεν ἐπώλει, τί τοῦτον,
 ὦ μάταιε, ἀκουᾶς; οὔτε γὰρ μαγείῳ μαχαίρας οὐδὲν
 ἐστ' ὄφελος δῆπουθεν ἤτις μὴ τέμνει, οὔτε τῷ βουλο-
 μένῳ δι' αὐτοῦ πᾶσι πράγματα καὶ κακὰ γίνεσθαι ὁ
 ταῦτ' ἀποδωσόμενος συκοφάντης οὐδὲν ἐστὶ χρήσι-
 47 μος. ἀλλὰ μὴν ὅτι τοιοῦτος οὗτός ἐστιν εἰδότι σοι φρά-
 σω. τὴν καθ' Ἡγήμονος εἰσαγγελίαν μέμνησαι ὡς

ἀπέδοτο· τὰς κατὰ Δημάδου γραφὰς οἶσθ' ὡς ἐξέλι-
 πεν. τὸν ἐλαιοπώλην Ἀγάθωνα (ταυτὶ γὰρ τὰ πρῶην)
 βοῶν καὶ κεκραγῶς καὶ ἰοῦ ἰοῦ, πάντ' ἄνω τε καὶ κάτω
 ποιῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὡς δέον στρεβλοῦν, λαβῶν
 ὀτιδιήποτε, παρῶν ὅτ' ἠφίετο, ἄφωνος ἐγένετο. τὴν
 κατὰ Δημοκλέους εἰσαγγελίαν ἀνασεύσας ποῖ ἔτρεψεν;
 ἄλλα μυρία, ὧν ἐμοὶ μὲν ἔργον ἀπάντων ἐστὶ μνησθῆ-
 ναι, σὺ δ' εὖ οἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἀντίγραφα αὐτῶν ἔχεις,
 48 ἔργολαβῶν αὐτῶ. τίς οὖν ὁ τὸν τοιοῦτον σώσων ἢ
 πονηρὸς ἢ χρηστός; ἢ διὰ τί; τῶν μὲν γὰρ ὁμοίων
 προδότης, τῶν δὲ χρηστῶν ἐχθρὸς ἐκ φύσεως καὶ γέ-
 νους· πλὴν εἰ συκοφάντου τις καὶ πονηροῦ σπέρμα
 καὶ ῥίζαν, ὥσπερανεὶ γεωργὸς, οἶεται δεῖν ὑπάρχειν
 τῇ πόλει. τοῦτο δ' οὐ καλόν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νο- 785
 μίζω δὲ μὰ τοὺς θεοὺς οὐδ' ὄσιον· οὐδὲ γὰρ τοὺς προ-
 γόνους ὑπολαμβάνω τὰ δικαστήρια ταῦθ' ὑμῖν οἰκοδο-
 μῆσαι, ἵνα τοὺς τοιούτους ἐν αὐτοῖς μοσχεύητε, ἀλλὰ
 τοῦναντίον ἴν' ἀνείργητε καὶ κολάξητε καὶ μηδεὶς ζηλοῖ
 μηδ' ἐπιθυμῇ κακίας.

49 Δυσκατάπαυστον δέ τι κινδυνεύει πράγμα εἶναι
 πονηρία. ὅπου γὰρ Ἀριστογείτων ἐπὶ τοῖς ὠμολογη-
 μένοις ἀδικήμασι κρίνεται καὶ οὐκ ἀπόλωλε πάλαι, τί
 χρὴ ποιεῖν ἢ λέγειν; ὅς εἰς τοῦθ' ἤκει πονηρίας ὥστ'
 ἐνδεδειγμένος ἤδη βοῶν, συκοφαντῶν, ἀπειλῶν οὐκ
 ἐπαύετο, οἷς μὲν ὑμεῖς τὰ μέγιστα ἐνεχειρίζετε στρατη-
 γοῖς, ὅτι αὐτῶ ἀργύριον αἰτοῦντι οὐκ ἔδοσαν, οὐδὲ
 50 τῶν κοπρῶνων ἂν ἐπιστάτας ἐλέσθαι φάσκων, οὐκ
 ἐκείνους ὑβρίζων, οὗ (ἐκείνοις μὲν γὰρ ἔξῃν μικρὸν
 ἀργύριον δοῦσι τούτῳ μὴ ἀκούειν ταῦτα), ἀλλὰ τὴν
 ὑμετέραν χειροτοनीαν προπηλακίζων καὶ τῆς αὐτοῦ
 πονηρίας ἐπίδειξιν ποιούμενος, τὰς δὲ κληρωτὰς ἀρ-
 χὰς σπαράττων, αἰτῶν, εἰσπράττων ἀργύριον, τί κα-

κὸν οὐ παρέχων; τὰ τελευταῖα δὲ ταυτὶ πάντας εἰς τα-
 ραχὴν καὶ στάσιν ἐμβάλλειν ζητήσας, γράμματ' ἐκτι-
 θεῖς ψευδῆ, ὅλως δ' ἐπὶ τῷ πάντων κακῷ πεφυκῶς,
 καὶ πρόδηλος ὢν ὅτι τοιοῦτός ἐστι τῷ βίῳ. σκοπεῖτε
 51 γάρ. εἰσὶν ὁμοῦ δισμύριοι πάντες Ἀθηναῖοι. τούτων
 ἕκαστος ἐν γέ τι πράττων κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχεται
 ἥτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα τῶν κοινῶν ἢ τῶν ἰδίων. ἀλλ'
 οὐχ οὗτος οὐδὲν, οὐδ' ἂν ἔχοι δεῖξαι πρὸς ὄψιν του βίον
 ἐστὶ τῶν μετρίων ἢ καλῶν. οὐχὶ τῶν πολιτικῶν ἀγα-
 θῶν ἐπ' οὐδενὶ τῇ ψυχῇ διατρίβει· οὐ τέχνης, οὐ γε- 786
 ωργίας, οὐκ ἄλλης ἐργασίας οὐδεμιᾶς ἐπιμελεῖται· οὐ
 φιλανθρωπίας, οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ·
 52 ἀλλὰ πορεύεται διὰ τῆς ἀγορᾶς, ὥσπερ ἔχισ ἢ σκορ-
 πῖος, ἠρκῶς τὸ κέντρον, ἄττων δεῦρο κἀκεῖσε, σκοπῶν
 τίνι συμφορὰν ἢ βλασφημίαν ἢ κακόν τι προστριψάμε-
 νος καὶ καταστήσας εἰς φόβον ἀργύριον εἰσπράξεται.
 οὐδὲ προσφοιτᾷ πρὸς τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κου-
 ρείων ἢ μυροπωλίων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ
 πρὸς ἕν· ἀλλ' ἄσπειστος, ἀνίδρυτος, ἄμικτος, οὐ χά-
 ριν, οὐ φιλίαν, οὐκ ἄλλ' οὐδὲν ὢν ἄνθρωπος μέτριος
 γιννώσκων. μεθ' ὧν δ' οἱ ζωγράφοι τοὺς ἀσεβεῖς ἐν
 Αἴδου γράφουσιν, μετὰ τούτων, μετ' ἀρᾶς καὶ βλασ-
 φημίας καὶ φθόνου καὶ στάσεως καὶ νείκους, περιέρ-
 53 χεται. εἶθ' ὃν οὐδὲ τῶν ἐν Αἴδου θεῶν εἰκὸς ἐστὶ τυ-
 χεῖν ἴλεων, ἀλλ' εἰς τοὺς ἀσεβεῖς ὠσθῆναι διὰ τὴν πο-
 νηρίαν τοῦ βίου, τοῦτον ὑμεῖς ἀδικοῦντα λαβόντες οὐ
 μόνον οὐ τιμωρήσεσθε, ἀλλὰ καὶ μειζόνων ἀξιώσαντες
 δωρεῶν ἀφήσετε ἢ τοὺς εὐεργέτας; τίνι γὰρ πώποτε
 ὑμεῖς ἔδοτε, ἐὰν ὄφλη τι τῷ δημοσίῳ, τοῦτο μὴ κατα-
 θέντι τῶν ἴσων μετέχειν; οὐδενί. μὴ τοίνυν μηδὲ τού-
 τῳ δότε νῦν, ἀλλὰ τιμωρήσασθε καὶ παράδειγμα ποι-
 ῆσατε τοῖς ἄλλοις.

54 Ἄξιον δ' ἐστίν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὰ λοιπὰ
 ἀκοῦσαι· δεινῶν γὰρ ὄντων καὶ οὐκ ἐχόντων ὑπερβο-
 λὴν ὧν ἠκούσατε ἄρτι λέγοντος Λυκούργου, τὰ λοιπα
 ἐνάμιλλα τούτοις καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως εὐρεθήσεται.
 πρὸς μὲν γὰρ τῷ τὸν πατέρα ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ προ-
 δοὺς ἀπελθεῖν ἐξ Ἐρετρίας, ὡσπερ ἠκούσατε Φαί- 781
 δρου, ἀποθανόντα ὁ ἄσεβῆς οὗτος καὶ μιαρὸς οὐκ ἔθα-
 ψεν, οὐδὲ τοῖς θάψασι τὴν ταφὴν ἀπέδωκεν, ἀλλὰ
 55 καὶ δίκην πρὸς ἔλαχεν. πρὸς δὲ τῷ τῆς μητρὸς μὴ ἀπε-
 σχῆσθαι τῷ χεῖρι, ὡσπερ ἄρτίως ἠκούσατε τῶν μαρ-
 τύρων, καὶ τὴν ἀδελφὴν τὴν ἑαυτοῦ οὐχ ὁμοπατρίαν
 μὲν οὔσαν, θυγατέρα δ' ἐκείνης ὁπωσδήποτε γενομέ-
 νην (ἐὼ γὰρ τοῦτο), ἀλλ' ἀδελφὴν γε, ἐπ' ἐξαγωγῇ
 ἀπέδοτο, ὡς φησι τὸ ἐγκλημα τῆς δίκης ἦν ὑπὲρ τού-
 των ἔλαχεν αὐτῷ ὁ χρηστὸς ἀδελφὸς οὗτοσί. ὁ νῦν συν-
 56 ἀπολογησόμενος. πρὸς δὲ τούτοις τοιούτοις οὔσιν
 ἕτερον δεινὸν, ὡ γῆ καὶ θεοὶ, πρᾶγμ' ἀκούσεσθε. ὅτε
 γὰρ τὸ δεσμοτήριον διορύξας ἀπέδρα, τότε πρὸς γυ-
 ναϊκά τιν' ἔρχεται Ζωβίαν ὄνομα, ἧ ἑτύγχανεν, ὡς ἔοι-
 κε, κεχρομένος ποτέ· καὶ κρύπτει καὶ διασώζει τὰς
 πρώτας ἡμέρας αὐτὸν ἐκείνη, ἃς ἐξήτουν καὶ ἐκήρυτ-
 τον οἱ ἕνδεκα, καὶ μετὰ ταῦτα δοῦσα δραχμὰς ὀκτῶ
 ἐφόδιον καὶ χιτωνίσκον καὶ ἱμάτιον ἐξέπεμψεν εἰς Μέ-
 57 γαρα. ταύτην τὴν ἄνθρωπον, τὴν τοιαυτ' εὐεργετή-
 σασαν αὐτὸν, ὡς πολὺς παρ' ὑμῖν ἔπνει καὶ λαμπρὸς,
 μεμφομένην τι καὶ τούτων ὑπομιμνήσκουσιν καὶ
 ἀξιοῦσαν εὖ παθεῖν τὸ μὲν πρῶτον ῥαπίσας καὶ ἀπει-
 λήσας ἀπέπεμψεν ἀπὸ τῆς οἰκίας, ὡς δ' οὐκ ἐπαύετο ἡ
 ἄνθρωπος, ἀλλὰ γυναικοῦ πρᾶγμ' ἐποίει καὶ πρὸς τοὺς
 γνωρίμους προσιοῦσα ἐνεκάλει, λαβὼν αὐτὸς αὐτο-
 χειρίᾳ πρὸς τὸ πωλητήριον τοῦ μετοικίου ἀπήγαγε·
 καὶ εἰ μὴ κείμενον αὐτῇ τὸ μετοικίον ἔτυχεν, ἐπέπρατ'

ἂν διὰ τοῦτον, ὡς τῆς σωτηρίας αὐτὴ αἰτία ἐγεγόνει.
 58 καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν τὴν ταφήν 788
 τοῦ πατρὸς οὐκ ἀπειληφότα, καὶ τὸν τῆς δίκης διαιτη-
 τήν, ἣν ὑπὲρ τῆς πράξεως τῆς ἀδελφῆς ἔλαχεν αὐτῷ
 οὔτοσί, καὶ τὸ ἐγκλημα φέρε. κάλει δέ μοι πρῶτον
 πάντων τὸν τῆς Ζωβίας προστάτην, τῆς ὑποδεξαμένης
 αὐτὸν, καὶ τοὺς πωλητάς, πρὸς οὓς ἀπήγαγεν αὐτήν.
 ὑμεῖς δ' ἡγανακτεῖτε ἀρτίως, εἰ τῶν τὸν ἔρανον φε-
 ρόντων εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτῷ κατηγορεῖ. μιαρὸν, μι-
 ρὸν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ θηρίον καὶ ἄμικτον. λέγε
 τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

59 Τίς οὖν ἱκανὴ κατὰ τοῦ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα πε-
 ποιηκότος γένοιτ' ἂν δίκη; τίς ἀξία τιμωρία; θάνατος
 μὲν γὰρ ἔμοιγε μικρὰ φαίνεται.

60 Ἐν τοίνυν εἰπὼν ἔτι τῶν ἰδίων αὐτοῦ πονηρευμά-
 των τὰ λοιπὰ ἐάσω. πρὶν γὰρ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ δεσμω-
 τηρίου, ἐμπεσόντος ἀνθρώπου τινὸς Ταναγραίου πρὸς
 κατεργγύην, γραμματεῖον ἔχοντος, προσελθὼν καὶ λα-
 λῶν ὅτιδὴ ποθ' ὑφαιρεῖται τὸ γραμματεῖον. αἰτιωμέ-
 νου δὲ καὶ δεινὰ ποιούντος τὸν ἀνθρώπου, καὶ λέγοντος
 ὅτι οὐδεὶς ἄλλος ὑφῆρηται, εἰς τοῦτο ἀφικνεῖται βδε-
 61 λυρίας ὥστε τύπτειν ἐπεχείρησε τὸν ἄνθρωπον. νεα-
 λῆς δὲ καὶ πρόσφατος ὢν ἐκεῖνος περιῆν αὐτοῦ τεταρι-
 χευμένου καὶ πολὺν χρόνον ἐμπεπτωκότος. ὡς δ' εἰς
 τοῦθ' ἤκεν, ἀπεσθίει τὴν ρίνα τὸν ἀνθρώπου. καὶ τότε
 μὲν περὶ τὴν γεγονυῖαν συμφορὰν ἄνθρωπος γενόμε-
 νος ἀπέστη τοῦ τὸ γραμματεῖον ἐρευνᾶν καὶ ζητεῖν·
 ὕστερον δ' εὐρίσκει τὸ γραμματεῖον ἐν κιβωτίῳ τινί,
 οὗ τὴν κλεῖν οὗτος εἶχεν. καὶ μετὰ ταῦτα ψηφίζονται 789
 περὶ αὐτοῦ ταῦτα οἱ ἐν τῷ οἰκῆματι, μὴ πυρὸς, μὴ
 λύχνου, μὴ ποτοῦ, μὴ βρωτοῦ μηδενὸς μηδένα τούτῳ

κοινωνεῖν, μηδὲ λαμβάνειν, μηδ' αὐτὸν τούτῳ διδόναι. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τὸν ἄνθρωπον οὗ τὴν ῥίνα ὁ μισθὸς οὗτος ἐσθίων κατέφαγεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Καλῶν γε ἔργων ὁ ῥήτωρ δημιουργὸς ὑμῶν γέγονεν. ἄξιόν γ' ἐκ τοῦ τὰ τοιαῦτα πεποιηκότος στόματος λόγον ἢ συμβουλήν τιν' ἀκοῦσαι. ἀνάγνωθι δὴ καὶ τουτὶ τὸ καλὸν περὶ αὐτοῦ δόγμα.

ΔΟΓΜΑ.

63 Εἴτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ οἱ μὲν ἐπὶ πονηρία καὶ τοῖς αἰσχίστοις ἐμπεπτωκότες εἰς τὸ οἴκημα τοσοῦτῳ τοῦτον ἠγήσαντο ἑαυτῶν εἶναι πονηρότερον ὥστ' ἄμικτον ἑαυτοῖς καταστῆσαι, ὑμεῖς δ' ἐξεληλακότων τῶν νόμων αὐτὸν ἐκ τῆς πολιτείας εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καταμίξετε; τί τῶν πεπραγμένων ἢ βεβιωμένων ἐπαινέσαντες, ἢ τί τῶν πάντων οὐχὶ δυσχεράναντες; οὐκ ἀσεβής; οὐκ ὠμός; οὐκ ἀκάθαρτος; οὐκ συκοφάντης;

64 Ἄλλ' ὅμως τοιαῦτα ποιῶν καὶ τοιοῦτος ὢν ἐν ἀπάσῃς ἀεὶ βοᾷ ταῖς ἐκκλησίαις "ἐγὼ μόνος εὖνους ὑμῶν. πάντες οὗτοι συνεστᾶσι· προδέδοσθε· ἢ παρ' ἐμοὶ "μόνον εὖνοια λοιπή." βούλομαι δὴ τὴν σφοδρὰν καὶ μεγάλην εὖνοιαν αὐτοῦ ταύτην ἐξετάσαι, πόθεν ἐστὶ καὶ ἐκ τίνος αὐτῷ γεγονυῖα, ἵν' εἰ μὲν ἐστὶ τοιαύτη, χρῆσθε αὐτῇ καὶ πιστεύητε, εἰ δὲ μὴ, φυλάττησθε.

65 πότερον γὰρ, ὅτι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θάνατον κατέ- 790
γνωτε καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ὄφλοῦσαν ἀποστασίῳ ἀπέδοσθε; διὰ ταῦτα αὐτὸν ὑμῶν εὖνουν ὑπολαμβάνετε εἶναι; ἀλλ' ἄτοπον νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς τοῦτό γε. εἰ μὲν γὰρ εὖνους ἐστὶν ἐκείνοις καὶ τὸν τῆς φύσεως διασώξει νόμον. ὅς καὶ ἀνθρώποις καὶ θηρίοις εἰς καὶ
66 ὁ αὐτὸς ἅπασιν ὠρισταί, στέργειν τοὺς γονέας, κακό-

νους ἐστὶ τοῖς ἐκείνους ἀπολωλεκόσι δῆλον ὅτι καὶ νό-
 μοις καὶ πολιτεία τῇ τούτων· εἰ δὲ μηδένα τούτων
 ὑπόλογον ποιεῖται, ἡδέως ἂν εἰδείην τίς ἐστὶν ὁ τὴν
 πρὸς τοὺς γονέας εὐνοίαν ὀρώων προδεδωκότα τοῦτον,
 ἣν πρὸς τὸν δῆμον νῦν ἔχειν ὑπισχυεῖται, πιστεύων·
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἄπιστον καὶ θεοῖς ἐχθρὸν, οὐ μόνον ἀν-
 θρώποις, ὑπολαμβάνω τὸν τῶν γονέων ἀμελοῦντα.
 ἀλλὰ νῆ Δία ὅτι τὰς ἐνδείξεις αὐτοῦ κατεψηφίσασθε,
 καὶ δις εἰς τὸ δεσμοπήριον κατέθεσθε καὶ αὐτὸν καὶ
 τὸν ἀδελφὸν, διὰ ταῦθ' ὑμῖν εὐνοὺς ἐστίν. ἀλλὰ καὶ
 τοῦτ' ἄτοπον. ἀλλ' ὅτι τὴν ἀρχὴν ἣν ἔλαχεν ἀπεδοκι-
 μάσατε; ἀλλ' ὅτι παρανόμων αὐτοῦ κατέγνωτε; ἀλλ'
 ὅτι πέντε ταλάντων προσετιμήσατε; ἀλλ' ὅτι δακτυλο-
 δεικτεῖτε ἐπὶ τῷ πονηρότατον τῶν ὄντων ἀπάντων δει-
 κνύναι; ἀλλ' ὅτι τῶν ὑπαρχόντων νόμων καὶ πολι-
 τείας μερόντων οὐκ ἔνι τῶν αἰσχυρῶν αὐτῷ τούτων
 ἀπαλλαγῆναι; ἀλλὰ διὰ τί ὑμῖν οὗτος εὐνοὺς ἐστίν;
 ὅτι, φησὶν, ἀναιδής ἐστίν. ὁ δ' ἀναιδής ἐκ τίνος ἄνο-
 μάσθη τῶν ἄλλων ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτε ὄντα μήτ' ἂν
 γενόμενα ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν, ὅπερ
 οὗτος ποιεῖ;

Ἐγοῦμαι τοίνυν καὶ περὶ τῆς ἐνδείξεως, ἃ μοι πα-
 ραλείπειν ἔδοξε Λυκούργος, βέλτιον εἶναι πρὸς ὑμᾶς⁷⁹¹
 εἰπεῖν. ἐγὼ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὥσπερ ἂν εἰ χρέος
 ἐσκοπεῖτε ἴδιον, οὕτως ἐξετάσαι τοῦτον καὶ τὰ τουτουὶ
 τοῦ ἀγῶνος δίκαια. εἰ τοίνυν τις ὀφείλειν τιν' ἠτιᾶτο
 χρήματα, ὁ δ' ἠρνεῖτο, εἰ μὲν ἐφαίνοντο αἶ τε συνθῆ-
 και καθ' ἕως ἐδανείσατο κείμεναι καὶ οἱ τεθέντες ὄροι
 ἐστηκότες, τὸν ἀρνούμενον ἠγεῖσθ' ἂν ἀναιδῆ δηλου-
 ὅτι, εἰ δ' ἀνηρημένα ταῦτα, τὸν ἐγκαλοῦντα· οὕτω
 ταῦτα πέφυκεν. εἰσὶ τοίνυν ὧν Ἀριστογείτων ὀφείλει
 τῇ πόλει συνθῆκαι μὲν οἱ νόμοι, καθ' οὓς ἐγγράφον-

ται πάντες οἱ ὀφλισκάνοντες, ὅρος δ' ἡ σανὶς ἢ παρὰ
 τῇ θεῷ κειμένη. εἰ μὲν οὖν ἀνήρηται ταῦτα καὶ ἐξαλή-
 λιπται τὸ ὄφλημα, ἡμεῖς ληροῦμεν, μᾶλλον δὲ ψευδό-
 μεθα· εἰ δ' ἔτι ἔστι καὶ ἔσται ἕωσπερ ἂν ἐκτίσῃ καὶ με-
 νεῖ, οὗτος οὐδὲν ἀληθὲς λέγει, ἀλλ' ἀδικεῖ καὶ δεινὰ
 71 ποιεῖ τὰ κοινὰ δίκαια ἀφανίζειν ἐπιχειρῶν. οὐ γὰρ, εἰ
 μὴ πᾶν ὅσον ὦφλεν ὀφείλει, νῦν ἡ κρίσις οὐδ' ὁ λόγος,
 ἀλλ' εἰ ὀφείλει. ἢ δεινὰ γ' ἂν πάθοιεν οἱ δραχμῆν ἐγ-
 γεγραμμένοι μόνην, εἰ, διότι μικρὰ καὶ οὐδὲν ἡδίκη-
 κασιν, ἰσχύσει τὸ ὀφείλειν κατ' αὐτῶν· ἐὰν δὲ τις με-
 γάλα ἡδίκηκῶς ἦ, μίαν θεῖς ἢ δύο καταβολὰς ἐπίτιμος
 ἔσται. ἔτι τοίνυν τρία ἐστὶ τὰ ὀφλήματα, ἃ ἐγγέγρα-
 πται καὶ ἐφ' οἷς ἐνδέδεικται. τὰ μὲν δὴ δύο ἐν ἀπο-
 γραφῇ πεποιήται, τὸ δ' ἐν οὐκ ἀπογέγραπται, ἀλλὰ
 72 βουλευσεως τὸν Ἀλωπεκῆθεν Ἀρίστωνα διώκει· ναί,
 φησὶν· ἀδίκως γὰρ μ' ἐγγέγραφεν. δεῖ δὴ σε, ὡς ἔοικε,
 δίκην λαβεῖν. οὐκοῦν ὑποσχεῖν πρῶτον καὶ μείναι ἐν
 οἷς πέπονθας ἀνάγκη. ἢ τίνος λήψει δίκην; εἰ γὰρ ἔξε-
 στί σοι πάντα ποιεῖν ἄπερ τοῖς ἄλλοις, τί ἡδίκησαι; 79
 73 φέρε δὴ πρὸς θεῶν, κἀκεῖνο σκέψασθε. ἂν ἔλη τὸν
 Ἀρίστωνα τῆς βουλευσεως, τί ἔσται; ἐξαλειφθήσεται
 νῆ Δία, ὃ δ' ἀντεγγραφήσεται· ταῦτα γὰρ οἱ νόμοι
 λέγουσι. καλῶς. πότερον οὖν ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμέρας
 ὁδὶ μὲν ὀφειλήσει τῷ δημοσίῳ ὁ ἐξαλειφθεὶς, ἐκεῖνος
 δ' ἐπίτιμος ἔσται ὁ ἐγγραφεὶς; ἐκ γὰρ ὧν νῦν ὄδ' ἀξιοῖ,
 ταῦτα συμβαίνει· εἰ γὰρ ὅτ' ἐγγέγραπται μὴ ὀφείλει,
 ἐπειδὴν ἐξαλειφθῆ, ὀφειλήσει δηλονότι. ἀλλ' οὐκ ἔστι
 ταῦτα, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅταν ἐξαλειφθῆ. τότε οὐκ ὀφει-
 74 λήσει. οὐκοῦν νῦν ὀφείλει. τί δ'; ἂν αὐτὸν ἀποφύγῃ,
 παρὰ τοῦ κοιμειῖται ἢ πόλις ἢ νῦν οὐκ ἐξὸν οὗτος ποιεῖ;
 πόθεν δ', οἷς οὗτος θανάτου τιμᾶται καὶ δεσμοῦ περι-
 ιῶν ἐν τῷ δικαστηρίῳ. οἱ μὲν τὰς ψυχὰς, οἱ δὲ τὸ μῆ

δεινὰ πεπονθέναι κομιοῦνται; ᾧ γὰρ οὐδὲ τῶν ἴσων οὐδὲ τῶν ἐγκυκλίων δικαίων μετουσίαν διδώσιν οἱ νόμοι, οὗτος τῶν ἀνηκέστων ἑτέροις αἴτιος γίνεται, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ πολιτικῶς οὐδ' ὡς συμφέρει γιγνομένων τούτων. ἀλλ' ἔγωγε ταῦθ' ὀρθῶν θαυμάζω, τὸ τᾶνω κάτω γεγενῆσθαι τί ποτ' οἴεσθ' εἶναι. εἴαν ἡ γῆ μὲν ἄνω, τὰ δ' ἄστρα κάτω γένηται; οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι, μηδὲ γένοιτο. ἀλλ' ὅταν, οἷς ἐκ τῶν νόμων μὴ ἔξεστιν, ἐκ τῶν ὑμετέρων βουλήσεων ἐξῆ, ὅταν ἡ μὲν πονηρία τιμᾶται, τὰ χρηστὰ δ' ἀπορορίπτηται, ὅταν τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἠττᾶται τοῦ φθόρου, τότε ἄνω καὶ κάτω πάντα χρῆ νομίζειν τετράφθαι.

Ἦδη τοίνυν τινὰς εἶδον τῶν ἀγωνιζομένων, οἱ τοῖς πράγμασιν αὐτοῖς ἀλισκόμενοι, καὶ οὐκ ἔχοντες ὡς οὐκ ἀδικοῦσι δεῖξαι, οἱ μὲν εἰς τὴν τοῦ βίου μετριότητα καὶ 793 σωφροσύνην κατέφυγον, οἱ δ' εἰς τὰ τῶν προγόνων ἔργα καὶ λειτουργίας, οἱ δ' εἰς ἕτερα τοιαῦτα δι' ὧν εἰς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν τοὺς δικάζοντας ἤγαγον. τούτω δ' οὐδένα ὀρθῶ τῶν τόπων τούτων βᾶσιμον ὄντα, ἀλλὰ πάντα ἀπόκορημα, φάραγγας, βάραθρα. τί γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐρεῖ; ὧν ὁ πατήρ τι πεποίηκε νῆ Δία. ἀλλὰ κατεγνώκαθ' ὑμεῖς ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις αὐτοῦ θάνατον, ὡς πονηροῦ δηλονότι καὶ ἀξίου τεθνάναι. ἀλλὰ νῆ Δία, εἰ ταῦτ' ἐστὶν αὐτῷ δυσχερῆ τὰ περὶ τὸν πατέρα, εἰς τὸν ἑαυτοῦ βίον καταφεύξεται ὡς σῶφρονα καὶ μέτριον. ποῖον; ὃν ποῦ βεβίωκεν; ὃν μὲν γὰρ ἅπαντες ὑμεῖς ἐοράκατε, οὐκ ἔστι τοιοῦτος. ἀλλ' ὧ τᾶν, εἰς τὰς λειτουργίας ἀποχωρήσεται. τὰς πότε ἢ ποῦ γεγονυίας; τὰς τοῦ πατρός; ἀλλ' οὐκ εἰσίν. ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ; φάσεις, ἀπαγωγὰς, ἐνδείξεις, οὐκὶ λειτουργίας εὐρήσετε. ἀλλὰ νῆ Δία καὶ χωρὶς τούτων συγγενεῖς πολλοὶ καὶ καλοὶ κάγαθοὶ παραστάντες αὐ-

τὸν ἐξαιτήσονται. ἀλλ' οὐτ' εἰδὼν οὐτ' ἐγένοντο πώ-
 79 ποτε· πῶς γὰρ τῷ γε μηδ' ἐλευθέρῳ; πλὴν ἔστι νη
 Δία, ἔστιν ἀδελφός τις οὗτος αὐτῷ. ὁ παρὼν καὶ τὴν
 καλὴν δίκην αὐτῷ λαχών. περὶ οὗ τὰ μὲν ἄλλα τί δεῖ
 λέγειν; ἀδελφός δ' ἔστι τούτου ὁμομήτριος καὶ ὁμο-
 πάτριος καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις κακοῖς δίδυμος. οὐτοσί,
 τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ· ἀλλ' ἐφ' οἷς ὑμεῖς τὴν μιὰν
 Θεωρίδα, τὴν Δημυῖαν, τὴν Φαρμακίδα, καὶ αὐτὴν
 80 καὶ τὸ γένος ἅπαν ἀπεκτείνετε, ταῦτα λαβὼν τὰ φάρ-
 μακα καὶ τὰς ἐπιβάδας παρὰ τῆς θεραπεύουσας αὐτῆς, ἢ
 κατ' ἐκείνης τότε ἐμήνυσεν, ἐξ ἧσπερ ὁ βᾶσκανος οὐ-
 79 τος πεπαιδοποιῆται, μαγγανεύει καὶ φενακίζει, καὶ
 τοὺς ἐπιλήπτους φησὶν ἰᾶσθαι αὐτὸς ὡν ἐπίληπτος
 πάση πονηρίᾳ. οὗτος οὖν αὐτὸν ἐξαιτήσεται ὁ φαρμα-
 κός, ὁ λοιμὸς, ὃν οἰωνίσαιτ' ἂν τις μᾶλλον ἰδὼν ἢ
 προσεῖπειν βούλοιο, ὃς αὐτὸς αὐτῷ θανάτου τετίμη-
 κεν, ὅτε τοιαύτην δίκην ἔλαχεν.

81 Τί οὖν λοιπὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἃ κοινὰ νῆ
 Δία πᾶσιν ὑπάρχει τοῖς ἀγωνιζομένοις παρὰ τῆς τῶν
 ἄλλων ὑμῶν φύσεως, καὶ οὐδεὶς αὐτὸς ἐαυτῷ ταῦτα
 φέρει τῶν κρινομένων, ἀλλ' ὑμῶν ἕκαστος ἔχων οἰκο-
 θεν ἔρχεται, ἔλεον, συγγνώμην, φιλανθρωπίαν. ἀλλὰ
 τούτων γ' οὐθ' ὅσιον οὐτε θέμις τῷ μιᾷ τούτῳ με-
 ταδοῦναι. διὰ τί; ὅτι ὃν ἂν αὐτὸς ἕκαστος νόμον τῆ
 φύσει κατὰ πάντων ἔχη, τούτου τυγχάνειν παρ' ἐκά-
 82 στου δίκαιός ἐστι καὶ αὐτός. τίνα οὖν νόμον ὑμῶν ἢ
 τίνα βούλησιν ἔχειν Ἀριστογείτων κατὰ πάντων δο-
 κεῖ; πότερον εὐτυχοῦντας ὁρᾶν καὶ ἐν εὐδαιμονίᾳ καὶ
 χρηστῇ δόξῃ διάγοντας; καὶ τί ποιῶν ζήσεται; τὰ γὰρ
 τῶν ἄλλων κακὰ τοῦτον τρέφει. οὐκοῦν ἐν κρίσει
 καὶ ἀγῶσι καὶ πονηραῖς αἰτίαις ἅπαντας εἶναι βούλε-
 ται· ταῦτα γεωργεῖ, ταῦτα ἐργάζεται. ὁ δὲ δὴ παμπό-

νηρος ἄνθρωπος ποῖός τις, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κα-
 λοῖτ' ἂν δικαίως, ὁ τρισκατάρατος, ὁ κοινὸς ἐχθρὸς, ὁ
 πᾶσι δυσμενῆς, ὅτῳ μήτε γῆ φέροι καρπὸν μήτ' ἀπο-
 83 θανόντα δέξαιτο; οὐχ ὁ τοιοῦτος; ἔγωγε νομίζω. τίνος
 δὲ συγγνώμης ἢ ποίων ἐλέων οἱ σεσυκοφαντημένοι τε-
 τυχήκασι παρὰ τούτου, οἷς οὗτος θανάτου πᾶσιν ἐτι-
 μᾶτο ἐν τουτοισὶ τοῖς δικαστηρίοις, καὶ ταῦτα πρὶν τὴν 795
 πρώτην ψῆφον διενεχθῆναι; καὶ ἐφ' οἷς ὁ βᾶσκανος
 οὗτος οὕτως ὠμῶς καὶ πικρῶς εἶχε, τούτους ὑμῶν οἱ
 λαχόντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δίκαια ποιοῦντες
 ἔσωσον, καὶ τοὺς ὑπὸ τούτου συκοφαντουμένους ἀπε-
 84 ψηφίζοντο, καὶ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων οὐ μετε-
 δίδοσαν τούτῳ. ἀλλ' ἢ γε τούτου πικρία καὶ μισοφονία
 καὶ ὠμότης παρῆν καὶ ἐξητάζετο. οὐχὶ παιδία, οὐχὶ μη-
 τέρας τῶν κρινομένων ἐνίων γραῦς παρεστῶσας ὄρων
 οὗτος ἠλέει. εἶτα σοὶ συγγνώμη; πόθεν ἢ παρὰ τοῦ; ἢ
 τοῖς σοῖς παιδίοις ἔλεος; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. σὺ τὸν εἰς
 ταῦτα ἔλεον προδέδωκας, Ἀριστογεῖτον, μᾶλλον δ'
 ἀνήρηκας ὅλως. μὴ δὴ πρὸς οὓς αὐτὸς ἔχωσας λιμένας
 καὶ προβόλων ἐνέπλησας, πρὸς τούτους προσορμίζου·
 οὐ γὰρ δίκαιον.

85 Εἰ τοίνυν ἀκούσαίτε καὶ τὰς βλασφημίας ἃς κατὰ
 τὴν ἀγορὰν περιῶν καθ' ὑμῶν ἔλεγεν, ἐτι μᾶλλον ἂν
 αὐτὸν μισήσαίτε, καὶ δικαίως. φησὶ γὰρ πολλοὺς ὀφεί-
 λειν τῷ δημοσίῳ, τούτους δ' ἅπαντας ὁμοίους ὑπάρ-
 χειν ἑαυτῷ. ἐγὼ δὲ πολλοὺς μὲν εἶναι τοὺς ἡτυχηκό-
 τας, εἰ καὶ δύο εἰσὶ μόνον, συγχωρῶ· παντὶ γὰρ πλεί-
 ους εἰσὶ τοῦ θεόντος, καὶ οὐδένα τῶν ἄλλων ὀφείλειν
 ἔδει. οὐ μέντοι μὰ τοὺς θεοὺς τούτῳ γ' ὑπάρχειν ὁμοί-
 ους οἶμαι τούτους, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ καὶ τούτων-
 86 τίον. οὕτως δὲ λογιζέσθε. καὶ μὴ με ὑπολάβητε, ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς πρὸς ὀφείλουτας ὑμᾶς τῷ δημο-

σίῳ διαλέγεσθαι· οὔτε γὰρ ἔστι μήτε γένοιτο τοῦτο, οὔτ' ἐγὼ νομίζω. ἀλλ' εἴ τῷ τις ἄρα ἢ φίλος ἢ γνώρι-
μός ἐστιν ἐν τούτοις, ὡς ὑπὲρ τούτου τοῦτον προσήκει 796
μισεῖν, τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. πρῶτον μὲν ὅτι ἀνθρώ-
πους ἐπιεικεῖς, οἷς ἐγγύαι καὶ φιλανθρωπίαί γίννον-
ται καὶ ὀφλήματ' ἴδια, οἷς οὐ πρόσσεστι κοινὰ ἀδική-
ματα, ἡτυχηκέναι δὲ συμβέβηκεν, εἰς τὴν ὁμοίαν τάξιν
ἑαυτῷ καὶ βλασφημίαν ἄγει, οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ προση-
87 κόντως. οὐ γὰρ ὁμοίον ἐστιν, Ἀριστογεῖτον, οὐδὲ πολ-
λοῦ δεῖ, γράψαντά σε τῶν πολιτῶν τρεῖς ἀκρίτους
ἀποκτείνειν γραφὴν ἀλῶναι παρανόμων, καὶ δέον σε
τεθνάναι ἐπὶ ταύτῃ τιμῆματος τυχεῖν, καὶ φίλον ἐγγυ-
ησάμενον μὴ δύνασθαι ζημίαν ἀπροσδόκητον ἐνεγ-
κεῖν· οὐχ ὅμοιον, οὐ. ἔπειθ' ὅτι τὴν κοινὴν φιλαν-
θρωπίαν, ἣν ὑμεῖς ἔχετε ἐκ φύσεως πρὸς ἀλλήλους,
οὗτος ἀναιρεῖ καὶ διαφθείρει τὸ καθ' αὐτόν. ἴδοιτε δ'
ἂν ἐντεῦθεν. ὑμεῖς γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ τῆς
φύσεως πρὸς ἀλλήλους, ὅπερ εἶπον, χρώμενοι φιλαν-
θρωπία, ὥσπερ αἱ συγγένειαί τὰς ἰδίας οἰκοῦσιν οἰ-
88 κίας, οὕτω τὴν πόλιν οἰκεῖτε δημοσία. πῶς οὖν ἐκεῖ-
ναι; ὅπου πατήρ ἐστι καὶ υἱεῖς ἄνδρες, τυχὸν δὲ καὶ
τούτων παῖδες, ἐνταῦθ' ἀνάγκη πολλὰς καὶ μὴδὲν
ὁμοίας εἶναι βουλήσεις· οὐ γὰρ τῶν αὐτῶν οὔτε λόγων
οὔτ' ἔργων ἐστὶν ἡ νεότης τῷ γῆρα. ἀλλ' ὅμως οἷ τε
νέοι πάνθ' ὅσ' ἂν πράττωσιν, ἄνπερ ὧσι μέτριοι, οὕτω
ποιουῦσιν ὥστε μάλιστα μὲν πειραῶσθαι λανθάνειν, εἰ
δὲ μὴ, φανεροί γ' εἶναι τοῦτο βουλόμενοι ποιεῖν· οἷ
τε πρεσβύτεροι πάλιν, ἂν ἄρ' ἴδωσιν ἢ δαπάνην ἢ πό-
τον ἢ παιδιὰν πλείω τῆς μετρίας, οὕτω ταῦθ' ὀρθῶσιν
ὥστε μὴ δοκεῖν ἑορακέναι. ἐκ δὲ τούτων γίγνεται τε
89 πάνθ' ἃ φέρουσιν αἱ φύσεις καὶ καλῶς γίγνεται. τὸν 797
αὐτὸν τοίνυν τρόπον ὑμεῖς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν

πόλιν οἰκεῖτε, συγγενικῶς καὶ φιλανθρωπῶς, οἱ μὲν οὕτως ὁρῶντες τὰ τῶν ἡτυχηκότων ἔργα ὥστε, τὸ τῆς παροιμίας, ὁρῶντας μὴ ὁρᾶν καὶ ἀκούοντας μὴ ἀκούειν, οἱ δ' οὕτω ποιοῦντες ἅ πράττουσιν ὥστ' εἶναι φανεροὶ καὶ φυλαττόμενοι καὶ αἰσχυρόμενοι. ἐκ δὲ τούτων ἡ κοινὴ καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰτία τῇ πόλει μένει καὶ συνέστηκεν ὁμόνοια. ταῦτα τοίνυν Ἀριστογείτων τὰ καλῶς οὕτω πεπηγότα τῇ φύσει καὶ τοῖς ἡθεσι τοῖς ὑμετέροις κινεῖ καὶ ἀναιρεῖ καὶ μεταρρίπτει. καὶ ἅ τῶν ἄλλων τῶν ἡτυχηκότων ἕκαστος ἀποφητὶ ποιεῖ, ταῦθ' οὕτως μόνον οὐ κώδωνας ἐξαψάμενος διαπράττεται. οὐ πρότανις, οὐ κῆρυξ, οὐκ ἐπιστάτης, οὐχ ἡ προεδρεύουσα φυλὴ τούτου κρατεῖν δύναται.

90 ἐπειδὴν οὖν τις ὑμῶν ἐφ' οἷς οὕτως ἀσελγαίνει λυπηθεὶς εἶπη "τουτουὶ ταῦτα ποιεῖν, καὶ ταῦτ' ὀφείλοντα τῷ δημοσίῳ," τί δ'; οὐ καὶ ὁ δεῖνα, φησὶν, ὀφείλει; τὸν ἐχθρὸν ἕκαστος ὑπειπὼν τὸν αὐτοῦ. ὥστε τὴν πονηρίαν τὴν τούτου αἰτίαν εἶναι τῶν βλασφημιῶν, αἱ περὶ τῶν οὐχ ὁμοίων τούτῳ διὰ τοῦτον γίνονται.

91 Δοιοπὸν τοίνυν ἐστὶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς ἀπαλλαγῆναι βουλομένοις τούτου, ἀδίκημα σαφὲς καὶ εναργὲς ἔχοντας ἐκ τῶν νόμων μάλιστα μὲν αὐτῷ θανάτου τιμῆσαι, εἰ δὲ μὴ, τοσοῦτον ἀναθεῖναι τίμημα χρημάτων, ὅσον μὴ δυνήσεται φέρειν. ἄλλη γὰρ οὐκ

92 ἐστὶν ἀπαλλαγὴ τούτου, σαφῶς ἐπίστασθε. καὶ γὰρ, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τῶν μὲν ἄλλων ἀνθρώπων ἂν τις ἴδοι τοὺς μὲν βελτιστοὺς καὶ μετριωτάτους αὐτῇ τῇ 798 φύσει πάντα ποιοῦντας ἐκόντας ἅ δεῖ, τοὺς δὲ χείρους μὲν τούτων, ἔξω δὲ τοῦ πονηροῦς ἄγαν κληθῆναι, τῷ φόβῳ τῷ πρὸς ὑμᾶς καὶ τῷ τοῖς αἰσχροῖς καὶ λόγοις καὶ ὀνειδέσιν ἀλγεῖν εὐλαβουμένους ἐξαμαρτάνειν. τοὺς δὲ πονηροτάτους καὶ ἐξαγίστους ὀνομαζομένους τὰς γε

- 94 συμφορὰς σαφρονίζειν λέγουσιν. οὐτοσί τοίνυν Ἀριστογείτων τοσοῦτον ὑπερῆρκεν ἅπαντας ἀνθρώπους πονηρία ὥστ' οὐδὲ παθῶν ἐνουθετήθη, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἀδικήμασι καὶ πλεονεκτήμασι πάλιν εἴληπται. καὶ τοσοῦτω πλείονος ὀργῆς ἄξιός ἐστι νῦν ἢ πρότερον, ὅσῳ τότε μὲν γράφειν μόνον ᾤετο δεῖν παρὰ τοὺς νόμους, νυνὶ δὲ πάντα ποιεῖν, αἰτιᾶσθαι, λέγειν, διαβάλλειν, βλασφημεῖν, θανάτου τιμᾶσθαι, εἰσαγγέλλειν, κακολογεῖν τοὺς ἐπιτίμους αὐτὸς ὀφείλων τῷ
- 95 δημοσίῳ· τούτου γὰρ οὐδέν ἐστι δεινότερον. τὸ μὲν οὖν νουθετεῖν τοῦτον μανία· ὅς γὰρ οἷς ὁ δῆμος ἅπας τοὺς ἐνοχλοῦντας ἑαυτὸν νουθετεῖ θορούβοις μηδεπώποθ' ὑπεῖξε μηδὲ διεισάπη, ταχύ γ' ἂν φροντίσειε τοῦ παρ' ἐνὸς λόγου. ἀνιάτον, ἀνιάτον, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα ἐστὶ τὸ τούτου. δεῖ δὴ πάντας, ὥσπερ οἱ ἰατροὶ, ὅταν καρκίνον ἢ φαγέδαιναν ἢ τῶν ἄλλων ἀνιάτων τι κακῶν ἰδῶσιν, ἀπέκασσαν ἢ ὅλως ἀπέκοψαν, οὕτω τοῦτο τὸ θηρίον ὑμᾶς ἐξορίσαι, ρῖψαι ἐκ τῆς πόλεως, ἀνελεῖν, μὴ περιμείναντάς τι παθεῖν, ὃ μῆτ' ἰδία μῆτε δημοσία γένοιτο, ἀλλὰ προευλαβηθέν-
- 96 τας. ὧδὶ γὰρ ὁράτε. οὐδένα πώποτ' ἴσως ὑμῶν ἔχισ ἐθακεν οὐδὲ φαλάγγιον, μηδὲ δάκοι· ἀλλ' ὅμως ἅπαντα 799 τὰ τοιαῦτα ἐπὰν ἴδητε, εὐθύς ἀποκτείνετε. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ ὅταν συκοφάντην καὶ πικρὸν καὶ ἔχιν τὴν φύσιν ἀνθρώπου ἴδητε, μὴ πόθ' ἕκαστου ὑμῶν δῆξεται περιμένετε, ἀλλ' ὁ προστυχῶν ἀεὶ τιμωρησάσθω.
- 97 Λυκοῦργος μὲν οὖν τὴν Ἀθηναίων ἐμαρτύρετο καὶ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, καὶ καλῶς ἐποίει. ἐγὼ δὲ τοὺς προγόνους τοὺς ὑμετέρους καὶ τὰς ἀρετὰς τὰς ἐκείνων ἀνακαλῶ, ὧν οὐδ' ὁ χρόνος τὴν μνήμην ἠφάνικεν, εἰκότως· ἐπολιτεύοντο γὰρ οὐχὶ τοῖς πονηροτάτοις καὶ

συκοφάνταις συνεργεῖν διδόντες ἑαυτοὺς, οὐδὲ τὸν ἐν-
 τὸς τείχους φθόνον ἀσκοῦντες ἐπ' ἀλλήλους, ἀλλὰ καὶ
 τῶν ῥητόρων καὶ τῶν ἰδιωτῶν τοὺς μὲν σώφρονας καὶ
 χρηστοὺς τιμῶντες, τοὺς δὲ πονηροὺς καὶ θρασεῖς μι-
 σοῦντες καὶ κολάζοντες. ἐξ ὧν πάντες ἀθληταὶ τῶν
 καλῶν ἔργων ἐγένοντο.

- 98 Ἐν δ' εἰπὼν ἔτι παύσασθαι βούλομαι. ἔξιτε αὐ-
 τικά δὴ μάλα ἐκ τοῦ δικαστηρίου, θεωρήσουσι δ' ὑμᾶς
 οἱ περιεστηκότες καὶ ξένοι καὶ πολῖται, καὶ κατ' ἄνδρα
 εἰς ἕκαστον τὸν παριόντα βλέπουνται καὶ φυσιογνωμο-
 νήσουσι τοὺς ἀποψηφισαμένους. τί οὖν ἐρεῖτε, ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, εἰ προέμενοι τοὺς νόμους ἔξιτε; ποίοις
 προσώποις ἢ τίσιν ὀφθαλμοῖς πρὸς ἕκαστον τούτων
 99 ἀντιβλέψετε; πῶς δ' εἰς τὸ μητροῶν βαδιεῖσθε, ἄντι
 βούλησθε; οὐ γὰρ δήπου εἰς καθ' ἓνα ὑμῶν ἕκαστος
 ὥσπερ ἐπὶ κυρίους τοὺς νόμους πορεύσεται, εἰ νῦν μὴ
 βεβαιώσαντες αὐτοὺς ἔξιτε ἅπαντες κοινῇ. πῶς δὲ ταῖς
 νομηνίαις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀναβαίνοντες τὰγαθὰ
 τῇ πόλει διδόναι καὶ ἕκαστος ἑαυτῷ τοῖς θεοῖς εὖξε- 800
 ται, ὅταν ὄντος τούτου ἐκεῖ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
 τοῦ χρηστοῦ τἀναντία τοῖς ὅρκοις καὶ τοῖς ἐκεῖ γράμ-
 100 μασιν ἐγνωκότες ἦτε; ἢ τί ἐρεῖτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τί ἐρεῖτε, ἂν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ γνωρίσας τοὺς ἀπεψηφι-
 σμένους; τί φήσετε; ἀρέσκειν τοῦτον ὑμῖν; καὶ τίς ὁ
 τοῦτο τολμήσων εἰπεῖν; τίς ὁ τῆς τούτου πονηρίας μετ'
 ἀρεῆς καὶ κακῆς δόξης κληρονομεῖν βουλησόμενος; ἀλλ'
 οὐκ αὐτὸς ἕκαστος ἀποψηφισασθαι; οὐκοῦν καταρά-
 σεσθε τοῖς ἀποψηφισαμένοις, τοῦτο τὸ πιστὸν ἕκαστος
 101 διδοὺς ὡς οὐκ αὐτὸς οὗτός ἐστι. καὶ τί δεῖ ταῦτα ποι-
 εῖν, ἐξὸν εὐφημεῖν καὶ ἅπαντας ἅπασιν πάντα τὰγαθὰ
 εὖχεσθαι, καὶ ὑμᾶς ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθη-
 ναίους ἅπαντας ὑμῖν, προσθήσω δὲ καὶ τοὺς ξένους

καὶ παῖδας καὶ γυναῖκας; ἐφίεται γὰρ, ἐφίεται πάντων ἢ τούτου κακοπραγμοσύνη, καὶ πᾶσι βουλομένοις ἐστὶν ἀπαλλαγῆναι τῆς τούτου πονηρίας καὶ δίκην δεδωκότα αὐτὸν ἐπιδεῖν.

XXVI.

ΚΑΤΑ ΑΡΙΣΤΟΓΕΙΤΟΝΟΣ Β.

Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ ὀφείλει τῷ δημοσίῳ Ἀριστογεϊτων οὔτος καὶ οὐκ ἔστιν ἐπίτιμος καὶ οἱ νόμοι διαορηθὴν ἀπαγορεύουσιν ἐν τῷ δήμῳ μὴ ἐξεῖναι λέγειν τοῖς τοιούτοις, φανερῶς ἐπιδέδεικται, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. 103
 δεῖ δ' ὑμᾶς ἅπαντας μὲν ἀπειργεῖν καὶ κωλύειν τοὺς παρανομοῦντας, πολὺ δὲ μάλιστα τοὺς ἐν ταῖς ἀρχαῖς 2
 ὄντας καὶ τοὺς πολιτευομένους· διὰ γὰρ τούτους τὰ κοινὰ καὶ βλάπτεσθαι πέφυκεν, ἐὰν ὧσι φαῦλοι, καὶ τὰ μέγιστα πάλιν ὠφελεῖσθαι, ἐὰν ὧσιν ἐπιεικεῖς καὶ θέλωσιν ἐμμένειν τοῖς νόμοις. ὥς, ἐὰν ἅπαξ δῶτε τοῖς ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἐγχειροῦσί τι πράττειν τὸ παρανομῆν καὶ καταφρονεῖν τῶν ὠρισμένων δικαίων, ἀναγκαιὸν ἔστιν ἅπαντας ἀπολαύειν τῆς τούτων κακίας 3
 τοὺς μετέχοντας τῆς πόλεως. ὥσπερ γὰρ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶν ἀμαρτημάτων, ἃ συμβαίνει περὶ τοὺς πλοῦς, ὅταν μὲν τῶν ναυτῶν τις ἀμάρτη, βραχεῖαν τὴν βλάβην ἤνεγκεν. ὅταν δ' ὁ κυβερνήτης ἀποσφαλῆ, κοινὴν τὴν ἀτυχίαν ἅπασιν τοῖς ἐμπλέουσι παρεσκεύασεν, ὡσαύτως τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν ἀμαρτήματα οὐκ εἰς τὸ πλῆθος, εἰς δ' αὐτοὺς ἤνεγκε τὰς βλάβας, τὰ δὲ τῶν 4
 ἀρχόντων καὶ πολιτευομένων εἰς ἅπαντας ἀφικνεῖται. διὸ καὶ τὰς τιμωρίας ὁ Σόλων τοῖς μὲν ἰδιώταις ἐποίησε βραδείας, ταῖς δ' ἀρχαῖς καὶ τοῖς δημαγωγοῖς ταχείας,

ὑπολαμβάνων τοῖς μὲν ἐνδέχεσθαι καὶ παρὰ τὸν χρό-
 νον τὸ δίκαιον λαβεῖν, τοῖς δ' οὐκ ἐνεῖναι περιμεῖναι·
 τὸ γὰρ τιμωρησόμενον οὐχ ὑπέσται τῆς πολιτείας κα-
 ταλυθείσης. καὶ τούτοις τοῖς δικαίοις οὐδεὶς οὕτως
 οὔτε ἀναιδῆς οὔθ' ὑπὲρ ὑμᾶς φρονῶν ἐστὶν ὅστις ἀν-
 τιλέγειν ἐπιχειρήσει, πλὴν Ἀριστογείτονος τουτουὶ καὶ
 τῆς τούτου τόλμης καὶ πονηρίας. ἀλλὰ πάσας τὰς ἀρ- 802
 χὰς καὶ τοὺς πολιτενομένους εὐρήσομεν, ἐπειδὴν ἅπαξ
 5 τι καταγνώτε ὑμεῖς, τούτοις ἐμμένοντας. τοῦτο μὲν
 γὰρ ὅταν ἀποχειροτονηθῶσί τινες τῶν ἐν ταῖς ἀρχαῖς,
 παραχορῆμα πέπαννται ἄρχοντες καὶ τοὺς στεφάνους
 περιήρηται· τοῦτο δ' ὅσοις τῶν θεσμοθετῶν εἰς
 Ἄρειον πάγον οὐχ οἷόν τε ἐστὶν ἀνελθεῖν, παρέντες τὸ
 βιάζεσθαι στέργουσιν εἰκόντες ταῖς ὑμετέροις γνώ-
 σεσι. καὶ τοῦτ' εἰκότως· ὥσπερ γὰρ, ὅταν ἄρχωσι,
 τοὺς ἰδιώτας οἴονται δεῖν αὐτοῖς πειθαρχεῖν, ὡσαύ-
 τως, ὅταν αὐτοὶ ἰδιῶται γένωνται πάλιν, τοῖς τῆς πό-
 6 λεως ἄρχουσι νόμοις δικαίως ἂν ἀκολουθοῦεν. ἔτι τοί-
 νυν οἱ πολιτευόμενοι πάντες, ἐκ τῶν παλαιῶν εἰ βού-
 λεσθε ἀρξάμενοι χρόνων θεωρεῖν. ὡσαύτως φαίνονται
 εἰκόντες τοῖς ὑμετέροις δικαίοις. Ἀριστείδην μὲν γάρ
 φασιν ὑπὸ τῶν προγόνων μετασταθέντα ἐν Αἰγίνη
 διατρίβειν, ἕως ὃ δῆμος αὐτὸν κατεδέξατο, Μιλτιάδην
 δὲ καὶ Περικλέα ὑφλόντας, τὸν μὲν τριάκοντα, τὸν δὲ
 7 πεντήκοντα τάλαντα, ἐκτίσαντας οὕτω δημηγορεῖν. ὃ
 καὶ δεινότατον ἂν εἴη συμβαῖνον, τοὺς μὲν πολλὰ καὶ
 μεγάλα ποιήσαντας ὑμᾶς ἀγαθὰ μὴ μετέχειν ταύτης
 τῆς δωρεᾶς, ὥστε παρὰ τοὺς νόμους τι τοὺς κειμένους
 ὑμῖν πράξαι, τὸν δὲ μηδὲν μὲν ἀγαθὸν εἰργασμένον,
 ὑπερπλήθη δ' ἐξημαρτηκότα, τοῦτον οὕτω προχείρως
 φαίνεσθαι καὶ παρὰ τὸ συμφέρον καὶ τὸ δίκαιον ἐξου-
 σίαν παρ' ὑμῶν τοῦ παρανομεῖν εἰληφότα. καὶ τί δεῖ

λέγειν περὶ τῶν παλαιῶν; ἀλλὰ τοὺς ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν ἀναλογίσασθε, εἴ τις οὕτως ἀναιδῆς γέγρονε πώποτε· 803 οὐδένα γὰρ ἂν εὔροιτε, εἰ βουλήσεσθε ἀκριβῶς ἐξετά-
8 ζειν. χωρὶς τοίνυν τούτων, ὅταν τις ψηφίσματος ἢ νόμου γραφὴν ἀπενέγκῃ πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὁ μὲν νόμος ἢ τὸ ψήφισμα ἄκυρόν ἐστιν, ὁ δὲ θεὸς ἢ γράψας οὐδὲν ἀναισχυντεῖ βιαζόμενος, ἀλλ' ὅτι ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε, τούτῳ ἐμμένει, κἂν ἢ πρῶτος τῷ δύνασθαι λέγειν ἢ πράττειν ἐν ὑμῖν. καίτοι πῶς οὐκ ἄτοπον, ἅ μὲν ἅπαντες ὑμεῖς συλλεγέντες ἐψηφίσασθε κατὰ τοὺς νόμους, ἄκυρα εἶναι, τὴν δ' Ἀριστογείτονος βούλησιν εἰς τὸ παρανομεῖν κυριωτέραν οἶεσθαι δεῖν τῶν νόμων
9 αὐτῶν καταστῆναι; πάλιν τοίνυν ὅταν τις ἐπεξιῶν μὴ μεταλάβῃ τὸ πέμπτον μέρος τῶν ψήφων, ἐφ' οἷς οἱ νόμοι κελεύουσι τὸ λοιπὸν μὴ γράφεσθαι μηδ' ἀπάγειν μηδ' ἐφηγεῖσθαι, τὸν αὐτὸν τρόπον παρὰ ταῦτ' οὐδεὶς οἶεται δεῖν πράττειν τῶν ἐνόχων ὄντων τούτοις τοῖς ἐπιτιμίαις. Ἀριστογείτονι δ', ὡς ἔοικε, μόνῳ τῶν ἀπάντων οὐδὲν οὔτε δικαστήριον
10 οὔτε νόμος κυριωτέρουν ἐστὶ τῆς αὐτοῦ βουλήσεως. καὶ ταῦτα πάντα οὕτω διαφυλάττουσιν οὐδεπώποτε οὔθ' ὑμῖν οὔτε τοῖς προγόνοις μετεμέλησεν. ἔστι γὰρ δημοκρατίας φυλακὴ τῶν μὲν ἐχθρῶν ἢ βουλευομένων ἢ μαχομένων περιεῖναι, τῶν δὲ νόμων ἢ προαιρουμένων ἢ συναναγκαζομένων ἠττᾶσθαι. καὶ ταῦθ' ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον προσήκει πράττεσθαι, καὶ παρ'
11 αὐτοῦ τούτου συνωμολόγηται. ὅτε γὰρ Ὑπερείδης ἔγραψε, τῶν περὶ Χαιρώνειαν ἀτυχημάτων τοῖς Ἑλλησι γενομένων καὶ τῆς πόλεως ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν εἰς κίνδυνον μέγιστον κατακεκλειμένης, εἶναι 804 τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους, ἵν' ὁμονοοῦντες ἅπαντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας προθύμως ἀγωνίζωνται, ἔάν τις κίνδυ-

νος τηλικούτος καταλαμβάνη τὴν πόλιν, τούτου τοῦ
 ψηφίσματος γραφὴν παρανόμων ἀπενέγκας ἠγωνί-
 12 ζετο ἐν τῷ δικαστηρίῳ. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν εἰς μὲν
 τὴν ὑπὲρ τῆς πατρίδος σωτηρίαν μηδενὶ τῶν πολιτῶν
 Ἀριστογείτονα τουτουὶ συγχωρῆσαι τυχεῖν τῆς ἐπιτι-
 μίας, εἰς δὲ τὴν αὐτοῦ παρανομίαν παρὰ πάντων ὑμῶν
 ἀξιούν λαμβάνειν τὴν αὐτὴν ὄψεσθαι; καίτοι πολὺ γε
 νομιμώτερον καὶ δικαιοτέρον τὸ ψήφισμα ἐκεῖνο ἦν οὐ
 13 σὺ νῦν ἀξιότις ψηφίσασθαι σοι τουτουσί. τὸ μὲν γὰρ
 ἴσον καὶ κοινὸν ἅπασιν τοῖς πολίταις ἦν, τὸ δ' ἄνισον
 καὶ σοὶ μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει τὴν πλεονεξίαν κατα-
 σκευάζον· καὶ τὸ μὲν ὑπὲρ τοῦ μὴ γενέσθαι τὴν εἰρή-
 νην ἐφ' ᾧ τε ἓνα κύριον τῆς ὅλης πολιτείας καταστή-
 ναι, τὸ δ' ὑπὲρ τοῦ τὰ τουτωνὶ δόγματα καὶ νόμιμα
 ἐκ παλαιοῦ παραδοθέντα ὑπὸ τῶν προγόνων σοὶ
 μόνῳ δεδόσθαι ἐξουσίαν ἀδεῶς παραβαίνουσι καὶ
 4 πράττουσι ὅτι ἂν βουλευθῆς. ἡδέως δ' ἂν ἐγὼ γ' αὐ-
 τὸν ἐρωτήσαιμι πότερα ἔννομον καὶ δικαίαν ἐπιση-
 σατο τοῦ ψηφίσματος τὴν γραφὴν ἢ τοῦναντίον ἄδι-
 κον καὶ παράνομον. εἰ μὲν γὰρ ἀσύμφορον καὶ τῷ
 δήμῳ βλαβερὸν, δι' αὐτὸ τουτο δικαίως ἂν ἀποθάνοι·
 εἰ δὲ συμφέρουσαν καὶ τοῖς πολλοῖς ὠφέλιμον, διὰ τί
 νῦν τάναντία οἷός σου ἐγραψας ψηφίζεσθαι τούτους
 ἀξιότις; ἀλλ' οὐτ' ἐκεῖνα δίκαια οὔτε ταῦτ' ἔννομα οὐδὲ
 5 συμφέροντά ἐστιν ὑμῖν. ὁρῶ δ' ὑμᾶς ἐγῶγε, ᾧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ταύτην ἔχοντας τὴν γνώμην καὶ περὶ ὑμῶν
 αὐτῶν πολλὰς γὰρ ἐνδείξεις ἤδη κατεψηφίσασθε ἰδιω- 805
 τῶν ἀνθρώπων. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ἐφ' ὑμῶν μὲν
 αὐτῶν ἐξετάζεσθαι ἀκριβῶς τοὺς νόμους, ἐπὶ δὲ τῶν
 περιεργαζομένων τι καὶ κοινῇ πάντα ἐνοχλούντων
 καὶ προσποιουμένων ὑπὲρ τοὺς ἄλλους εἶναι ῥαθυμῶς
 οὕτως ἔχειν;

- 16 Οὐ γὰρ δὴ τινες ὑμῶν οὕτως ἔχουσιν, ὡς προσή-
κειν μὲν ταῦθ' οὕτως ἔχειν ὡς ἐγὼ λέγω, διὰ δὲ τὴν
ἐπιείκειαν τὴν Ἀριστογείτονος καὶ τὸ χρήσιμον αὐτὸν
ὑμῖν εἶναι παροπτέον τι καὶ παρανομοῦντα αὐτόν. ὅτι
μὲν γὰρ πονηρὸς καὶ τὸν τρόπον δεινῶς ἄδικος, ἰκα-
νως ὑμῖν. ὡς ἐγὼ γ' οἶμαι, ἐκ τῶν προειρημένων Λυ-
κούργος ἐπιδέδειχεν· ὅτι δ' οὐδὲ χρήσιμος. ἐξ αὐτῶν
- 17 τῶν πολιτευμάτων ἂν τις αὐτὸν θεωρήσειεν. τίνα γὰρ
παραγαγὼν εἰς τὸ δικαστήριον, ὧν αἰτιᾶται, τούτων
κατηγόρηκε καὶ εἶλεν; ἢ ποῖον πόρον ὑμῖν πεπόρικεν;
ἢ τί ψήφισμα γέγραφεν, ᾧ πεισθέντες ὑμεῖς οὐ πάλιν
μετανοῆσαι προεἶλεσθε; καὶ γὰρ ταῦτα· οὕτω σκαιὸς
ἔστι καὶ βάροβαρος τὸν τρόπον ὧσθ', ὅταν ὑμᾶς ἴδη
παροργισθέντας τι πρὸς τινὰς καὶ μᾶλλον τοῦ δέοντος
παροξυνθέντας, τηρικαῦτα παρὰ τὴν ὀργὴν ὑμῶν τὰ
- 18 βουλήματα λαβὼν τοῖς καιροῖς ἐναντιοῦται. δεῖ δὲ τὸν
πολιτευόμενον ὑπὲρ ὑμῶν οὐχὶ τοῖς ἐξαίφνης μετ'
ὀργῆς πάθεισιν ὑμῖν συμπίπτουσιν ἐπακολουθεῖν,
ἀλλὰ τοῖς λογισμοῖς καὶ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς ὑπάρ-
χουσι καιροῖς· τὰ μὲν γὰρ ταχὺ μεταπίπτειν εἰθισται,
τὰ δὲ διαμένειν καὶ πλείω χρόνον ὑπάρχειν· ὧν οὗτος
οὐδὲν ἐνθυμούμενος ἐλέγχει τὰ ἀπόρρητα τῆς πολι-
τείας, ὥστε ταῦτ' ἀναγκάζεσθαι καὶ κύρια καὶ πάλιν
ἄκρυα ποιεῖν.
- 19 Ἄλλ' ἴσως ὅτι πρὸς ἅπαντας αἰεὶ προαιρεῖται λοι-
δορεῖσθαι καὶ διαβουᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι τὰ λεγό-
μενα, διὰ ταῦτα περιποιησάμενος νῦν αὐτὸν ἀρμόττει·
ἀλλὰ ταῦτά γε νῆ τὴν Ἀθηναίων ὄνειδος ἔστιν, ἄνδρες
δικασταί. τὰ γιννόμενα τῇ πόλει ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ
διὰ τὰς τούτων ἀπονοίας ἐπονείδιστον ἤδη τὸ πολι-
τεύεσθαι παρὰ τοῖς ἐπιεικέσιν ὑμῶν ἔστιν. εἰ δ' οὖν
τινὶ τοῦθ' ὑμῶν ἐν ἡδονῇ συμβέβηκεν, οὐκ ἀπορήσετε

τῶν τοιαῦτα ποιησόντων, ἐπεὶ καὶ νῦν μεστὸν τὸ βῆμ' ἐστίν. οὐ γὰρ ἐπιτιμᾶν τοῖς συμβεβουλευμένοις χαλεπὸν, ἀλλὰ καὶ συμβουλευῆσαι καὶ πείσαι τι τῶν δεόντων ὑμᾶς ψηφίσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις, εἰ μὲν μὴ καὶ πρότερον τοῖς αὐτοῖς τούτοις χρώμενος λόγοις ἐξηπάτησεν ὑμᾶς, ὅτ' ἠγωνίσαστο τὴν προτέραν ἐνδειξιν, ἣν μὲν οὐδ' οὕτω δίκαιον παρὰ τοὺς ὑπάρχοντας νόμους τι συγχωρεῖν (οὐ δεῖ γὰρ παρανομεῖν δόντας τισὶ τοὺς ἄλλους κατὰ τοὺς νόμους ἀξιοῦν πράττειν,) οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως γε εὐλογώτερον ἦν τὸ πιστεῦσαι καὶ κατα-
 21 χαρίσασθαι καὶ προέσθαι τι τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ δὲ τότε ἀφέντες ἐπὶ ταῖς ὁμολογουμέναις ἐλπίσι μικρὸν ὕστερον τὸν αὐτὸν τοῦτον, ὡς πράττοντα καὶ λέγοντα μὴ τὰ ἄριστα τῷ δήμῳ, πάλιν ἐκολάσατε, τίς ὑπολείπεται σκήψις ὑμῖν ἀρμόττουσα, ἂν νῦν παρακρουσθῆτε; ὧν μὲν γὰρ ἔργῳ πείραν εἰλήφατε, τί δεῖ τοῖς λόγοις πιστεύειν; ὧν δὲ μηδέπω τὴν δοκιμασίαν ἔχετε ἀκριβῆ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, ἐκ τῶν λεγομένων ἴσως
 22 ἀναγκαῖόν ἐστι κρίνειν. θαυμάζω δ' ἔγωγε τῶν οὕτως ἔχόντων ὥστε τὰ μὲν ἴδια τοῖς ἐκ τῶν παρεληλυθότων χρόνων οὖσιν ἐπιεικέσι, τούτοις παρακατατίθεσθαι, 807 τὰ δ' ἐν τῇ πολιτείᾳ κοινὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἐξεληλεγμένοις οὖσι φαύλοις ἐπιτρέπειν. καὶ κῦνα μὲν ἐπὶ ποιμνὴν ἀγευνὴ καὶ φαῦλον οὐδ' ἂν εἰς ἐπιστήσειε φυλάττειν· ἐπὶ δὲ τοὺς τὰ κοινὰ πράττοντας τοὺς τυγχόντας ἀνθρώπους φασὶν ἐνιοὶ φύλακας δεῖν ἐπιπέμπειν, οἱ προσποιοῦμενοι μηνύειν τοὺς ἀμαρτάνοντας αὐτοὶ τῆς μεγίστης εἰσὶ φυλακῆς δεόμενοι.

23 ὦν, εἰ ἔχετε νοῦν, ἐνθυμούμενοι τοὺς μὲν φάσκοντας τούτους τῷ λόγῳ φιλεῖν ὑμᾶς χαίρειν ἔασατε, αὐτοὶ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τρόπου παραφυλάξατε, ὅπως μηδενὶ ἐξουσίαν ἀκύρους τοὺς νό-

μους ποιεῖν, ἄλλως τε καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ πλήθους καὶ
 λέγειν καὶ γράφειν δύνασθαι προσποιουμένων. ὡς
 πάνδεινόν ἐστι τοὺς μὲν προγόνους ὑπὲρ τοῦ μὴ κα-
 ταλυθῆναι τοὺς νόμους ἀποθνήσκειν τολμᾶν, ὑμᾶς
 δὲ μηδὲ τοὺς ἐξαμαρτάνοντας εἰς ἑαυτοὺς τιμωρεῖ-
 σθαι, καὶ τὸν μὲν γράψαντα τοὺς νόμους Σόλωνα ἐψη-
 φίσθαι χαλκοῦν ἐν ἀγορᾷ στήσαι, αὐτῶν δὲ τῶν νό-
 μων ὀλιγωροῦντας φαίνεσθαι, δι' οὓς κἀκείνον ὑπερ-
 24 βαλλόντως συμβέβηκε τιμᾶσθαι. πῶς δ' οὐκ ἂν εἴη τὸ
 συμβαῖνον ἄλογον, εἰ νομοθετοῦντες μὲν ὀργίζεσθε
 τοῖς πονηροῖς, ἐπ' αὐτοφώρῳ δέ τινας εἰληφότες
 ἀθώους ἐάσετε; καὶ τὸν μὲν νομοθέτην ἕνα ὄντα πᾶσιν
 ὑπὲρ ὑμῶν ἀπεχθάνεσθαι τοῖς φαύλοις, ὑμᾶς δὲ μηδ'
 ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κοινῇ συλλεγέντας ἐπιδειξασθαι
 μισοῦντας τοὺς πονηροὺς, ἀλλ' ὑφ' ἐνὸς ἀνδρὸς πο-
 νηρίας ἠττηθῆναι; καὶ θάνατον μὲν ὠρικένοι τὴν
 ζημίαν, ἐάν τις οὐκ ὄντα νόμον παράσχηται, τοὺς
 δὲ τοὺς ὄντας νόμους εἰς τὴν τῶν ὥσπερ οὐκ ὄντων 808
 νόμων τάξιν ἄγοντας, τούτους ἀτιμωρήτους πε-
 ριορᾶν;

25 Οὕτω δ' ἂν ἀκριβέστατα συνθεωρήσαιτε τὸ τοῖς
 κειμένοις νόμοις πείθεσθαι ἡλίκον ἀγαθόν ἐστι, καὶ
 τὸ καταφρονεῖν καὶ μὴ πειθαρχεῖν αὐτοῖς ἡλίκον κα-
 κόν, εἰ τὰ τ' ἐκ τῶν νόμων ἀγαθὰ χωρὶς καὶ τὰ διὰ
 τῆς παρανομίας συμβαίνοντα πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῖν
 αὐτοῖς ποιησάμενοι θεωρήσαιτε. εὗρήσετε γὰρ τὴν μὲν
 τὰ τῆς ματίας καὶ ἀκρασίας καὶ πλεονεξίας, τὸν δὲ τὰ
 τῆς φρονήσεως καὶ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἔργα
 26 διαπραττόμενον. δῆλον δέ· τῶν γὰρ πόλεων ταύτας
 ἄριστ' οἰκουμένας ἴδοιμεν ἂν ἐν αἷς ἄριστοι νομο-
 θέται γεγονάσιν· τὰ μὲν γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν ἀρρω-
 στήματα τοῖς τῶν ἰατρῶν εὗρήμασι καταπαύεται, τὰς

δ' ἐν ταῖς ψυχαῖς ἀγριότητας αἱ τῶν νομοθετῶν ἐξο-
ρίζουσι διάνοιαι. ὅλως δ' οὐδὲν οὔτε σεμνὸν οὔτε
σπουδαῖον εὐρήσομεν ὃ μὴ νόμου κεκοινῶνηκεν,
27 ἐπεὶ καὶ τὸν ὅλον κόσμον καὶ τὰ θεῖα καὶ τὰς κα-
λουμένας ὥρας νόμος καὶ τάξις, εἰ χρηὴ τοῖς ὄρω-
μένοις πιστεύειν, διοικεῖν φαίνεται. παρακαλέσαντες
οὖν ὑμᾶς αὐτοὺς, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βοηθήσατε
μὲν τοῖς νόμοις, καταψηφίσασθε δὲ τῶν εἰς τὸ θεῖον
ἀσεβεῖν προσηρημένων. καὶ ταῦτ' ἂν πράξητε, τὰ
δέοντα ποιήσετε καὶ τὰ κράτιστα ψηφιεῖσθε.

XXVII.

ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, Δημοσθένους τοῦ ῥήτορος πα-
τῆρ, τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶ, τῷ τε Δημοσθένει καὶ θυγα-
τρὶ, ἐπιτρόπους καθίστησι καὶ τῶν παίδων καὶ τῶν χρημά-
των τρεῖς, δύο μὲν συγγενεῖς, Ἀφοβὸν τε καὶ Δημοφῶντα,
ἓνα δὲ φίλον ἐκ παίδων, Θηριππίδην. καὶ Θηριππίδῃ μὲν
δίδωσιν ἑβδομήκοντα καρποῦσθαι μνᾶς, ἄλλοις ἂν Δημοσθέ-
νης εἰς ἄνδρας ἐγγραφῇ. Δημοφῶντι δὲ ἐγγυᾶ τὴν θυγα-
τέρα, προστάξας αὐτὸν προῖκα δύο τάλαντα λαβεῖν. Ἀφοβῷ 812
δὲ τὴν ἑαυτοῦ μὲν γυναῖκα, τῶν δὲ παίδων μητέρα, Κλεο-
βούλην τὴν Γύλωνος, ἀξιοῖ γήμασθαι μνᾶς ἐπιδούς ὀγδοή-
κοντα, καὶ χρῆσθαι κελεύει τῇ τε οἰκίᾳ καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ
σκεύεσι μέχρι τῆς Δημοσθένους εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆς. οὗτοι
τὰ μὲν δοθέντα χρήματα αὐτοῖς εὐθύς λαμβάνουσι, γαμῆ δὲ
οὔτε Ἀφοβος τὴν γυναῖκα τοῦ τελευτήσαντος οὔτε Δημοφῶν
τὴν θυγατέρα. διαχειρίζαντες δὲ τὴν οὐσίαν τεττάρων καὶ
δέκα τάλαντων, ὡς ὁ ῥήτωρ ἐπιδείκνυσιν, ὀφείλοντες τριά-
κοντα τάλαντα ἐκτίσαι ἐπικαρπίας καὶ ἀποδοῦναι, μικρὰ
παντελῶς παρέδωκαν εἰς ἄνδρας ἐγγραφῆντι τῷ Δημοσθένει.

διὸ πρὸς τὸν Ἀφοβὸν εἰσελήλυθεν ἐπιτροπῆς δέκα ταλάντων τὴν δίκην λαχῶν, ἐπειδὴ τρίτος ἂν ἐπίτροπος τὸ τρίτον ὀφείλει τῶν χρημάτων· ἃ καὶ συντίθησιν ὁ ῥήτωρ ἐκ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῆς ἐπικαρπίας. — Κατὰ Ἀφόβου Β. πρὸς τινὰς ἀντιρρήσεις λεγομένας ὑπὸ τοῦ Ἀφόβου οὗτος ὁ λόγος ἐηγώνισται, ἔχει δὲ καὶ τῶν προειρημένων ἐπανάμνησιν.

Εἰ μὲν ἐβούλετο Ἀφῶβος, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὰ 813
 δίκαια ποιεῖν ἢ περὶ ὧν διαφερόμεθα τοῖς οἰκείοις ἐπι-
 τρέπειν, οὐδὲν ἂν ἔδει δικῶν οὐδὲ πραγμάτων· ἀπέ-
 χρη γὰρ ἂν τοῖς ὑπ' ἐκείνων γνωσθεῖσιν ἐμμένειν,
 ὥστε μηδεμίαν ἡμῖν εἶναι πρὸς τοῦτον διαφορὰν.
 ἐπειδὴ δ' οὗτος τοὺς μὲν σαφῶς εἰδόμενος τὰ ἡμέτερα
 ἐφυγε μηδὲν διαγνῶναι περὶ αὐτῶν, εἰς δ' ὑμᾶς τοὺς
 οὐδὲν τῶν ἡμετέρων ἀκριβῶς ἐπισταμένους ἐλήλυθεν,
 ἀνάγκη ἐστὶν ἐν ὑμῖν παρ' αὐτοῦ πειραῖσθαι τῶν δι-
 2 καίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί,
 ὅτι πρὸς ἄνδρας καὶ λέγειν ἱκανοὺς καὶ παρασκευά-
σασθαι δυναμένους χαλεπὸν ἐστὶν εἰς ἀγῶνα καθί-
 στασθαι περὶ τῶν ὄντων ἀπάντων, ἄπειρον ὄντα
 παντάπασι πραγμάτων διὰ τὴν ἡλικίαν· ὅμως δὲ,
 καίπερ πολὺ τούτων καταδεέστερος ἂν, πολλὰς ἐλπί-
 δας ἔχω καὶ παρ' ὑμῖν τεύξεσθαι τῶν δικαίων καὶ μέχρι
 γε τοῦ τὰ γεγενημένα διεξελθεῖν καὶ αὐτὸς ἀρκούντως
 εἶρεῖν, ὥσθ' ὑμᾶς μὴτ' ἀπολειφθῆναι τῶν πραγμάτων
 μηδὲ καθ' ἐν μὴτ' ἀγνοῆσαι περὶ ὧν δεήσει τὴν ψῆφον 814
 3 ἐνεργεῖν. δέομαι δ' ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, μετ'
 εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι, κἂν ἡδικῆσθαι δοκῶ, βοη-
 θῆσαί μοι τὰ δίκαια. ποιήσομαι δ' ὡς ἂν δύνωμαι διὰ
 βραχυτάτων τοὺς λόγους. ὅθεν οὖν ῥᾶστα μαθήσεσθε
 περὶ αὐτῶν, ἐντεῦθεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειρά-
 σομαι διδάσκειν.

4 Δημοσθένης γὰρ οὐμὸς πατήρ, ὧ ἄνδρες δικα-

σταλ, κατέλιπεν οὐσίαν μὲν σχεδὸν τεττάρων καὶ δέκα
 ταλάντων, ἐμὲ δ' ἔπτ' ἔτων ὄντα καὶ τὴν ἀδελφὴν
 πέντε, ἔτι δὲ τὴν ἡμετέραν μητέρα πενήκοντα μνᾶς
 εἰς τὸν οἶκον εἰσενηνεγμένην. βουλευσάμενος δὲ περὶ
 ἡμῶν, ὅτ' ἔμελλε τελευτᾶν, ἅπαντα ταῦτα ἐνεχείρισεν
 Ἀφόβῳ τε τούτῳ καὶ Δημοφῶντι τῷ Δήμωνος υἱεῖ,
 τούτοις μὲν ἀδελφιδοῖν ὄντοις, τῷ μὲν ἐξ ἀδελφοῦ,
 τῷ δ' ἐξ ἀδελφῆς γεγυότοις, ἔτι δὲ Θηριπίδῃ τῷ
 Παιανιεῖ, γένει μὲν οὐδὲν προσήκοντι, φίλῳ δ' ἐκ παι-
 5 δὸς ὑπάρχοντι. κἀκείνῳ μὲν ἔδωκεν ἐκ τῶν ἐμῶν ἐβ-
 δομήκοντα μνᾶς καρπώσασθαι τοσοῦτον χρόνον, ἕως
 ἐγὼ ἀνῆρ εἶναι δοκιμασθεῖην, ὅπως μὴ δι' ἐπιθυμίαν
 χρημάτων χειρόν τι τῶν ἐμῶν διοικήσειε· Δημοφῶντι
 δὲ τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν καὶ δύο τάλαντα εὐθύς ἔδωκεν
 ἔχειν, αὐτῷ δὲ τούτῳ τὴν μητέρα τὴν ἡμετέραν καὶ
 προῖκα ὀγδοήκοντα μνᾶς, καὶ τῇ οἰκίᾳ καὶ σκεύεσι
 χρῆσθαι τοῖς ἐμοῖς, ἡγούμενος, καὶ τούτους ἔτι οἰκειο-
 6 τέρους εἴ μοι ποιήσειεν, οὐκ ἂν χειρόν με ἐπιτροπευ-
 θῆναι ταύτης τῆς οἰκειότητός μοι προσγενομένης. λα-
 βόντες δ' οὗτοι ταῦτα πρῶτον σφίσις αὐτοῖς ἐκ τῶν
 χρημάτων, καὶ τὴν ἄλλην οὐσίαν ἅπασαν διαχειρίσαν- 815
 τες, καὶ δέκα ἔτη ἡμᾶς ἐπιτροπεύσαντες, τὰ μὲν ἄλλα
 πάντα ἀπεστερήκασι, τὴν οἰκίαν δὲ καὶ ἀνδράποδα
 τέτταρα καὶ δέκα καὶ ἀργυρίου μνᾶς τριάκοντα, μά-
 7 λιστα σύμπαντα ταῦτα εἰς ἐβδομήκοντα μνᾶς παρα-
 δεδώκασι. καὶ τὸ μὲν κεφάλαιον τῶν ἀδικημάτων,
 ὡς ἂν συντομώτατ' εἴποι τις, τοῦτ' ἔστιν, ὃ ἄνδρες
 δικασταί· τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας ὅτι τοῦτ' ἦν τὸ κα-
 ταλειφθὲν, μέγιστοι μὲν αὐτοὶ μάρτυρές μοι γεγονά-
 σιν· (εἰς γὰρ τὴν συμμορίαν ὑπὲρ ἐμοῦ συνετάξαντο
 κατὰ τὰς πέντε καὶ εἴκοσι μνᾶς πεντακοσίας δραχμᾶς
 εἰσφέρειν, ὅσον περὶ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τὰ μέ-

γιστα κεκτημένοι τιμήματα εἰσέφερον·) δεῖ δὲ καὶ καθ' ἕκαστον ὑμᾶς ἀκούσαι τὰ τ' ἐνεργὰ αὐτῶν καὶ ὅσα ἦν ἀργὰ καὶ ὅσου ἦν ἄξια ἕκαστα. ταῦτα γὰρ μαθόντες ἀκριβῶς εἰσεσθε ὅτι τῶν πώποτ' ἐπιτροπευσάντων οὐδένας ἀναιδέστερον οὐδὲ περιφανέστερον ἢ οὗτοι τὰ ἡμέτερα διηρπάκασιν. πρῶτον μὲν οὖν ὡς συνετιμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ ταύτην τὴν εἰσφορὰν εἰς τὴν συμμορίαν, παρέξομαι τούτων μάρτυρας, ἔπειθ' ὅτι οὐ πένητα κατέλιπέ με ὁ πατήρ οὐδ' ἐβδομήκοντα μνῶν οὐσίαν κεκτημένου, ἀλλὰ τοσαύτην ὄσσην οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι ἀποκρούσασθαι διὰ τὸ μέγεθος πρὸς τὴν πόλιν ἐδυνήθησαν. καὶ μοι ἀναγίγνωσκε λαβῶν ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

9 Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τούτων ἐστὶ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας. πεντεκαίδεκα ταλάντων γὰρ τρία τάλαντα 816 τίμημα· ταύτην ἡξίουσαν εἰσφέρειν τὴν εἰσφορὰν. ἐτι δ' ἀκριβέστερον εἰσεσθε τὴν οὐσίαν αὐτὴν ἀκούσαντες. ὁ γὰρ πατήρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, κατέλιπε δύο ἐργαστήρια, τέχνης οὐ μικρᾶς ἑκάτερον, μαχαιροποιούς μὲν τριάκοντα καὶ δύο ἢ τρεῖς, ἀνὰ πέντε μνᾶς καὶ ἕξ, τοὺς δ' οὐκ ἐλάττονος ἢ τριῶν μνῶν ἀξίους, ἀφ' ὧν τριάκοντα μνᾶς ἀτελεῖς ἐλάμβανε τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον, κλινοποιούς δ' εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, τετταράκοντα μνῶν ὑποκειμένους, οἱ δώδεκα μνᾶς ἀτελεῖς αὐτῷ προσέφερον, ἀργυρίου δ' εἰς τάλαντον ἐπὶ δραχμῇ δεδανεισμένου, οὗ τόκος ἐγίγνετο τοῦ ἐνιαυτοῦ 10 ἐκάστου πλεῖν ἢ ἑπτὰ μναῖ. καὶ ταῦτα μὲν ἐνεργὰ κατέλιπεν, ὡς καὶ αὐτοὶ οὗτοι ὁμολογήσουσιν· ὧν γίγνεται τοῦ μὲν ἀρχαίου κεφάλαιον τέτταρα τάλαντα καὶ πεντακισχίλια, τὸ δ' ἔργον αὐτῶν πεντή-

- κοντα μναῖ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου. χωρὶς δὲ τούτων ἐλέφαντα μὲν καὶ σίδηρον, ὃν κατειργάζοντο, καὶ ξυλακλίβεια εἰς ὀγδοήκοντα μναῖς ἄξια, κηκίδα δὲ καὶ χαλκὸν ἐβδομήκοντα μναῖν ἐωνημένα, ἔτι δ' οἰκίαν τρισχιλίων, ἐπιπλα δὲ καὶ ἐκπώματα καὶ χρυσία καὶ ἱμάτια καὶ κόσμον τῆς μητρὸς ἄξια σύμπαντα ταῦτα εἰς μυριάς δραχμᾶς, ἀργυρίου δ' ἔνδον ὀγδοήκοντα μναῖς.
- 11 καὶ ταῦτα μὲν οἴκοι κατέλιπε πάντα, ναυτικὰ δ' ἐβδομήκοντα μναῖς, ἐκδοσιν παρὰ Ξούθῳ, τετρακοσίας δὲ καὶ δισχιλίας ἐπὶ τῇ τραπέζῃ τῇ Πασιώνος, ἑξακοσίας δ' ἐπὶ τῇ Πυλάδου, παρὰ Δημομέλει δὲ τῷ Δήμωνος υἱεὶ χιλίας καὶ ἑξακοσίας, κατὰ διακοσίας δὲ καὶ 817 τριακοσίας ὁμοῦ τι τάλαντον διακεχυμένον. καὶ τούτων αὖ τῶν χρημάτων τὸ κεφάλαιον πλεον ἢ ὀκτώ τάλαντα καὶ πεντήκοντα μναῖ γίνονται. συμπάντων δ' εἰς τέτταρα καὶ δέκα τάλαντα εὐρήσετε σκοποῦντες.
- 12 Καὶ τὸ μὲν πλῆθος τῆς οὐσίας τοῦτ' ἦν τὸ καταλειφθὲν, ᾧ ἄνδρες δικασταί. ὅσα δ' αὐτῆς διακέκλεπται καὶ ὅσα ἰδίᾳ ἕκαστος εἴληφε καὶ ὀπόσα κοινῇ πάντες ἀποστεροῦσιν, οὐκ ἐνδέχεται πρὸς τὸ αὐτὸ ὕδωρ εἰπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη χωρὶς ἕκαστου διελεῖν ἐστίν. ἅ μὲν οὖν Δημοφῶν ἢ Θηριππίδης ἔχουσι τῶν ἐμῶν, τότ' ἐξαρκέσει περὶ αὐτῶν εἰπεῖν, ὅταν κατ' αὐτῶν τὰς γραφὰς ἀπενέγκωμεν· ἅ δὲ τοῦτον ἔχοντα ἐξελέγχουσιν ἐκεῖνοι καὶ ἐγὼ οἶδα αὐτὸν εἴληφότα, περὶ τούτων ἤδη ποιήσομαι τοὺς λόγους πρὸς ὑμᾶς. πρῶτον μὲν οὖν ὡς ἔχει τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς, τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξω, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἂν ἐγὼ δύνωμαι διὰ βραχυτάτων.
- 13 Οὗτος γὰρ εὐθύς μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον ᾧκει τὴν οἰκίαν εἰσελθὼν κατὰ τὴν ἐκείνου διαθή-

κην, καὶ λαμβάνει τὰ τε χρυσία τῆς μητρὸς καὶ τὰ ἐκ-
 πώματα τὰ καταλειφθέντα. καὶ ταῦτα μὲν ὡς εἰς πεν-
 τήκοντα μναῖς εἶχεν, ἔτι δὲ τῶν ἀνδραπόδων πιπρασκο-
 μένων παρὰ τε Θηριππίδου καὶ Δημοφῶντος τὰς τιμὰς
 ἐλάμβανεν, ἕως ἀνεπληρώσατο τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοή-
 14 κοντα μναῖς. καὶ ἐπειδὴ εἶχεν, ἐκπλεῖν μέλλων εἰς Κέρ-
 κυραν τριήραρχος ἀπέγραψε ταῦτα πρὸς Θηριππίδην
 ἔχοντα ἑαυτὸν καὶ ὠμολόγει κεκομίσθαι τὴν προῖκα.
 καὶ πρῶτον μὲν τούτων Δημοφῶν καὶ Θηριππίδης, οἱ 818
 τούτου συνεπίτροποι, μάρτυρές εἰσιν· ἔτι δὲ καὶ ὡς
 αὐτὸς ὠμολόγει ταῦτ' ἔχειν, Δημοχάρης τε ὁ Λευκο-
 νοεὺς, ὁ τὴν τηθίδα τὴν ἐμὴν ἔχων, καὶ ἄλλοι πολλοὶ
 15 μάρτυρες γεγόνασιν. οὐ γὰρ διδόντος τούτου σίτον
 τῇ μητρὶ, τὴν προῖκα ἔχοντος, οὐδὲ τὸν οἶκον μισθοῦν
 ἐθέλοντος, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων διαχειρί-
 ζειν ἀξιοῦντος, ἐποίησατο λόγους περὶ τούτων ὁ Δη-
 μοχάρης. οὗτος δ' ἀκούσας οὐτ' ἠμφισβήτησε μὴ
 ἔχειν οὔτε χαλεπῶς ἠνεγκεν ὡς οὐκ εἰληφῶς, ἀλλ'
 ὠμολόγει καὶ τι μικρὸν ἔφη πρὸς τὴν ἐμὴν μητέρα πε-
 ρὶ χρυσιδίων ἀντιλέγεσθαι· τοῦτ' οὖν διενκρινησά-
 16 μενος καὶ περὶ τῆς τροφῆς καὶ περὶ τῶν ἄλλων ποιή-
 σειν οὕτως ὥστ' ἔχειν μοι πάντα καλῶς. καίτοι εἰ φα-
 νήσεται πρὸς τε τὸν Δημοχάρην ταῦθ' ὠμολογηκῶς
 καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους οἱ παρήσαν, παρὰ τε τοῦ Δημο-
 φῶντος καὶ τοῦ Θηριππίδου τῶν ἀνδραπόδων εἰς τὴν
 προῖκα τὰς τιμὰς εἰληφῶς, αὐτὸς θ' ἑαυτὸν ἔχειν τὴν
 προῖκα ἀπογράφας πρὸς τοὺς συνεπιτρόπους, οἰκῶν τε
 τὴν οἰκίαν ἐπειδὴ τάχιστα ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, πῶς
 οὐκ ἐκ πάντων ὁμολογουμένου τοῦ πράγματος εὑρε-
 θήσεται φανερῶς τὴν προῖκα, τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς,
 κεκομισμένους καὶ λίαν ἀναιδῶς μὴ λαβεῖν ἐξαρονόμε-

17 νος; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Τὴν μὲν τοίνυν προῖκα τοῦτον τὸν τρόπον εἶχε λαβὼν. μὴ γήμαντος δ' αὐτοῦ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν ὁ μὲν νόμος κελεύει τὴν προῖκα ὀφείλειν ἐπ' ἐννέ' ὀβολοῖς, ἐγὼ δ' ἐπὶ δραχμῇ μόνον τίθημι. γίννεται δ', 819 εἴαν τις συντιθῆ τό τ' ἀρχαῖον καὶ τὸ πρόσεργον τῶν
 18 δέκα ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα. καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ὑμῖν ἐπιδείκνυμι λαβόντα καὶ ἔχειν ὁμολογήσαντα μαρτύρων ἐναντίον τοσούτων· ἄλλας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μναῖς, τοῦ ἐργαστηρίου λαβὼν τὴν πρόσοδον, καὶ ἀναισχυντότατ' ἀνθρώπων ἀποστρεφῆν ἐπιχειρήσκειν. ἐμοὶ δ' ὁ πατήρ κατέλιπε τριάκοντα μναῖς ἀπ' αὐτῶν τὴν πρόσοδον· ἀποδομένων δὲ τούτων τὰ ἡμίση τῶν ἀνδραπόδων πεντεκαίδεκά μοι μναῖς γενέσθαι
 19 κατὰ λόγον προσῆκεν. Θηριπίδης μὲν οὖν ἐπτὰ ἔτη τῶν ἀνδραπόδων ἐπιμεληθεὶς ἔνδεκα μναῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέφηνε, τέτταρσι μναῖς καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἔλαττον ἢ ὅσον προσῆκε λογιζόμενος. οὗτος δὲ δὴ ἔτη τὰ πρῶτα ἐπιμεληθεὶς οὐδ' ὀτιοῦν ἀποδείκνυσιν, ἀλλ' ἐνίοτε μὲν φησιν ἀργῆσαι τὸ ἐργαστήριον, ἐνίοτε δ' ὡς αὐτὸς μὲν οὐκ ἐπεμελήθη τούτων, ὁ δ' ἐπίτροπος Μιλύας, ὁ ἀπελεύθερος ὁ ἡμέτερος, διώκησεν αὐτὰ, καὶ παρ' ἐκείνου μοι προσῆκει λόγον λαβεῖν. ἂν οὖν καὶ νῦν εἴπητινὰ τούτων τῶν λόγων, θαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος. ἂν μὲν οὖν ἀργὸν φῆ γενέσθαι, λόγον αὐτὸς ἀπενήνοχεν ἀναλωμάτων οὐκ εἰς σιτία τοῖς ἀνθρώποις, ἀλλ' εἰς ἔργα, τὸν εἰς τὴν τέχνην ἐλέφαντα καὶ μαχαιρῶν λαβὰς καὶ ἄλλας ἐπισκευὰς, ὡς ἐργαζομένων τῶν δημιουργῶν. ἔτι δὲ Θηριπίδῃ τρι-

ὦν ἀνδραπόδων, ἃ ἦν αὐτῶ ἐν τῷ ἐμῷ ἐργαστηρίῳ,
 μισθὸν ἀποδεδωκέναι λογίζεται. καίτοι μη γενομένης
ἐργασίας οὐτ' ἐκείνῳ λαβεῖν μισθὸν οὐτ' ἐμοὶ τὰ ἀνα-
 21 λώματα ταῦτα λογισθῆναι προσῆκεν. εἰ δ' αὖ γενέ- 820
 σθαι μὲν φήσει, τῶν δ' ἐργῶν ἀπρασίαν εἶναι, δεῖ δὴ-
 που τά γε ἔργα αὐτὸν ἀποδεδωκότα μοι φαίνεσθαι, καὶ
 ὦν ἐναντίον ἀπέδωκε παρασχέσθαι μάρτυρας. εἰ δὲ
 μηδὲν τούτων πεποίηκε, πῶς οὐκ ἔχειν τὴν πρόσδοτον
 δυοῖν ἐτοῖν τὴν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου, τὰς τριάκοντα
 22 μνᾶς, φανερωῶς οὕτω τῶν ἐργῶν γεγενημένων; εἰ δ'
 αὖ τούτων μὲν μηδὲν ἐρεῖ, Μιλύαν δ' αὐτὰ φήσει πάν-
 τα διωκηκέναι, πῶς χρη πιστεύειν, ὅταν φῆ τὰ μὲν
 ἀναλώματα αὐτὸς ἀνηλωκέναι, πλεον ἢ πεντακοσίας
 δραχμᾶς, λῆμμα δ' εἴ τι γέγονεν, ἐκείνον ἔχειν; ἐμοὶ
 μὲν γὰρ δοκεῖ τοῦναντίον ἂν γενέσθαι τούτων, εἰ καὶ
 Μιλύας αὐτῶν ἐπεμελεῖτο, τὰ μὲν ἀναλώματ' ἐκείνος
 ἀναλώσει, τὰ δὲ λήμματα οὗτος λαβεῖν, εἴ τι δεῖ τε-
κμαίρεσθαι πρὸς τὸν ἄλλον αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀναί-
 δειαν. λαβὲ οὖν τὰς μαρτυρίας ταύτας, καὶ ἀνάγνωθι
 αὐτοῖς.

(ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ)

23 Ταύτας τοίνυν ἔχει τριάκοντα μνᾶς ἀπὸ τοῦ ἐρ-
 γαστηρίου, καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ὀκτῶ ἐτῶν· ὃ ἂν ἐπὶ
 δραχμῇ τις τιθῆ ἴσῃ μόνον, ἄλλας τριάκοντα μνᾶς εὐρήσει.
 καὶ ταῦτα μὲν ἰδίᾳ μόνος εἴληφεν· ἃ συντεθέντα πρὸς
 τὴν προῖκα μάλιστα τέτταρα τάλαντα γίγνεται σὺν τοῖς
 ἀρχαίοις. ἃ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων ἐπιτρόπων κοινῇ διήρ-
 πακε, καὶ ὅσα ἐνια μηδὲ καταλειφθῆναι παντάπασιν
 ἠμφισβήτηκε, ταῦθ' ὑμῖν ἤδη ἐπιδείξω καθ' ἕκαστον.
 24 πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῶν κλινοποιῶν, οὓς κατέλιπε
 μὲν ὁ πατήρ, ἀφανίζουσι δ' οὗτοι, τετταράκοντα μὲν

μνῶν ὑποκειμένους, εἴκοσι δ' ὄντας τὸν ἀριθμὸν, 821
 ἐπιδείξω ὑμῖν ὡς λίαν ἀναιδῶς καὶ φανερῶς με ἀπο-
 στεροῦσιν. τούτους γὰρ καταλειφθῆναι μὲν οἴκοι παρ'
 ἡμῖν πάντες ὁμολογοῦσι, καὶ τὰς δώδεκα μνᾶς ἐκάστου
 τοῦ ἐνιαυτοῦ τῷ πατρὶ γίνεσθαι φασιν· αὐτοὶ δὲ
 λῆμμα μὲν παρ' αὐτῶν ἐν δέκα ἔτεσιν οὐδὲν ἐμοὶ γεγε-
 νημένον ἀποφαίνουσιν ἀλλ' οὐδὲ μικρὸν, ἀναλώματος
 δὲ κεφάλαιον εἰς αὐτοὺς οὗτος ὀλίγου δεῖν λογίζεται
 25 χιλίας· εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐλήλυθεν. αὐτοὺς δὲ τοὺς
 ἀνθρώπους, εἰς οὓς ταῦτ' ἀναλωκέναι φησὶν, οὐδα-
 μοῦ μοι παραδεδώκασιν, ἀλλὰ πάντων κενότατον λό-
 γον λέγουσιν, ὡς ὁ ὑποθαῖς τῷ πατρὶ τὰνδράποδα πο-
 νηρότατος ἀνθρώπων ἐστὶ καὶ ἐράνους τε λέλοιπε
πλείστους καὶ ὑπέρχεως γέγονε, καὶ τούτων οὐκ ὀλί-
 γους κεκλήκασι κατ' ἐκείνου μάρτυρας. τὰ δ' ἀνδρά-
 ποδα ὅστις ἐστὶν ὁ λαβῶν ἢ πῶς ἐκ τῆς οἰκίας ἐξῆλθεν
 ἢ τίς ἀφείλετο ἢ πρὸς τίνα δίκην ἤτιηται περὶ αὐ-
 26 τῶν, οὐκ ἔχουσιν εἰπεῖν. καίτοι εἴ τι ἔλεγον ὑγιᾶς, οὐκ
 ἂν κατὰ τῆς ἐκείνου πονηρίας παρείχοντο μάρτυρας,
 ἧς οὐδὲν μοι προσήκει φροντίζειν, ἀλλὰ τούτων ἂν
 ἀντελαμβάνοντο καὶ τοὺς λαβόντας ἀπεδείκνυσαν καὶ
 οὐδὲν ἂν αὐτῶν παρέλειπον. νῦν δ' ὠμότατ' ἀνθρώ-
 πων ὁμολογοῦντες καταλειφθῆναι καὶ λαβόντες ὡς
 αὐτοὺς καὶ καρπωσάμενοι δέκα ἔτη τοὺς ἀνθρώπους,
 ἄρδην ὅλον τὸ ἐργαστήριον ἀφανίζουσιν. καὶ ταῦθ'
 ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας καὶ ἀναγί-
 γνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

822

27 Ὅτι τοίνυν οὐκ ἄπορος ἦν ὁ Μοιριάδης οὐδ' ἦν
 τῷ πατρὶ τοῦτο τὸ συμβόλαιον εἰς τὰνδράποδα ἡλι-
 θίως συμβεβλημένον, μεγίστῳ τεκμηρίῳ γνώσεσθε·

λαβῶν γὰρ ὡς ἑαυτὸν Ἄφοβος τοῦτο τὸ ἐργαστήριον, ὡς αὐτοὶ τῶν μαρτύρων ἠκούσατε, καὶ δέον αὐτὸν, εἰ καὶ τις ἄλλος ἐβούλετο εἰς ταῦτα συμβάλλειν, τοῦτον διακωλύειν ἐπίτροπόν γ' ὄντα, αὐτὸς ἐπὶ τούτοις τοῖς ἀνδραπόδοις τῷ Μοιριάδῃ πεντακοσίας δραχμὰς ἐδά-
 28 ῶμολόγηκεν. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἡμῖν μὲν πρὸς τῷ λῆμμα ἀπ' αὐτῶν μηδὲν γεγονέναι καὶ αὐτὰ τὰ ὑποτεθέντα ἀπόλωλεν, οἱ πρότερον συνεβάλομεν, τῷ δ' εἰς τὰ ἡμέτερα δανείσαντι καὶ τοσοῦτω χρόνῳ πράξαντι καὶ οἱ τόκοι καὶ τὰρχαῖα ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀποδέδονται καὶ οὐδεμία ἀπορία γέγονεν; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

29 Σκέψασθε τοίνυν ὅσον ἀργύριον οὗτοι παρὰ τοὺς κλινοποιοὺς κλέπτουσι, τετραράκοντα μὲν μνᾶς αὐτὸ τὸ ἀρχαῖον, δέκα δ' ἐτῶν τὸ ἔργον αὐτῶν δύο τάλαντα· δώδεκα γὰρ μνᾶς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν πρόσοδον αὐτῶν ἐλάμβανον. ἄρα μικρὸν τι καὶ ἐξ ἀφανοῦς ποθεν καὶ παραλογίσασθαι ῥάδιον, ἀλλ' οὐ φανερῶς οὐ-
 τωσὶ μικροῦ δεῖν τρία τάλαντα ταῦτα ἀνηρπάκασιν; ὧν κοινῇ διαπεφορημένων τὸ τρίτον δήπου μέρος πα-
 ρὰ τούτου μοι προσήκει κεκομίσθαι.

30 Καὶ μὴν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἐλέ- 823
 φαντος καὶ σιδήρου τοῦ καταλειφθέντος παραπλήσιά πως τούτοις πεποιήκασιν· οὐδὲ γὰρ ταῦτ' ἀποφαίνου-
 σιν. καίτοι κεκτημένον μὲν τοσοῦτους κλινοποιοὺς, κεκτημένου δὲ μαχαιροποιοὺς οὐχ οἶόν τε μὴ οὐχὶ καὶ σίδηρον καὶ ἐλέφαντα καταλιπεῖν, ἀλλ' ἀνάγκη ταῦτά γ' ὑπάρχειν· τί γὰρ ἂν εἰργάζοντο τούτων μὴ ὑπαρ-
 31 ξάντων; τὸν τοίνυν πλεῖν ἢ πεντήκοντα ἀνδράποδα

κεκτημένον καὶ δυοῖν τέχναιν ἐπιμελούμενον, ὧν θά-
 τερον ἐργαστήριον εἰς τὰς κλίνας ῥαδίως δύο μνᾶς τοῦ
 μηνὸς ἀνήλισκεν ἐλέφαντος, τὸ δὲ μαχαιροποιεῖον οὐκ
 ἔλαττον ἢ τοσοῦτον ἕτερον, σὺν σιδήρῳ, τοῦτον οὐ φα-
 σι καταλιπεῖν οὐδὲν τούτων· εἰς τοῦτ' ἀναιδείας ἐλη-
 32 λύθασιν. ὅτι μὲν οὖν οὐ πιστὰ λέγουσι, καὶ ἐκ τούτων
 αὐτῶν ῥαδίον ἐστι μαθεῖν. ὅτι δ' ἐκεῖνος κατέλιπε το-
 σοῦτον τὸ πλῆθος ὥστε μὴ μόνον ἱκανὸν εἶναι κατερ-
 γάζεσθαι τοῖς ἑαυτοῦ δημιουργοῖς, ἀλλὰ καὶ τῷ βουλο-
 μένῳ προσωνεῖσθαι τῶν ἄλλων, ἐκεῖθεν φανερόν, ὅτι
 αὐτός τ' ἐπώλει ζῶν καὶ Δημοφῶν καὶ οὗτος τοῦ πα-
 τρὸς ἤδη τετελευτηκότος ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς ἀπεδί-
 33 δοντο τοῖς βουλομένοις. καίτοι πόσον τινὰ χρῆ τὸν
 καταλειφθέντα νομίζειν εἶναι, ὅταν φαίνεται τηλικού-
 τοις τε ἐργαστηρίοις ἐξαρκῶν καὶ χωρὶς ὑπὸ τῶν ἐπι-
 τρώπων πιπρασκόμενος; ἄρ' ὀλίγον, ἀλλ' οὐ πολλῶ
 πλείω τῶν ἐγκεκλημένων; λαβὲ τοίνυν τὰς μαρτυρίας
 ταυτασὶ καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

824

Τούτου τοίνυν τοῦ ἐλέφαντός ἐστι πλεόν ἢ τά-
 λαντον, ὃν οὔτε αὐτὸν οὔτε τὸ ἔργον μοι ἀποφαίνου-
 σιν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἄρδην ἀφανίζουσιν ὅλον.
 34 "Ἐτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί. παρὰ τὸν λόγον, ὃν
 ἀποφέρουσιν, ἐξ ὧν αὐτοὶ λαβεῖν ὁμολογοῦσιν, ἐπι-
 δεῖξω ὑμῖν τρεῖς μὲν ὄντας αὐτοὺς πλεόν ἢ ὀκτῶ τά-
 λαντα ἐκ τῶν ἐμῶν ἔχοντας, ἰδίᾳ δ' ἐκ τούτων Ἄφοβον
 τρία τάλαντα καὶ χιλίας εἰληφότα, τὰ τ' ἀνηλωμένα χω-
 ρὶς τούτων πλείω τιθεῖς καὶ ὅσα ἐκ τούτων ἀπέδосαν
 ἀφαιρῶν, ἵν' εἰδῆτε ὅτι οὐ μικρᾶς ἀναιδείας τὰ ἐγχει-
 35 ρήματ' αὐτῶν ἐστιν. λαβεῖν γὰρ ἐκ τῶν ἐμῶν ὁμολο-
 γοῦσιν οὗτος μὲν ὀκτῶ καὶ ἑκατὸν μνᾶς, χωρὶς ὧν

ἔχοντ' αὐτὸν ἐγὼ ἐπιδείξω νῦν, Θηριππίδης δὲ δύο τά-
 λαντα, Δημοφῶν δ' ἑπτὰ καὶ ὀγδοήκοντα μναῖς. τοῦτο
 δ' ἐστὶ πέντε τάλαντα καὶ πεντεκαίδεκα μναῖ. τούτου
 τοίνυν ὃ μὲν οὐχ ἄθρονον ἐλήφθη, σχεδόν εἰσιν ἑβδο-
 μήκοντα μναῖ καὶ ἑπτὰ, ἢ πρόσοδος ἢ ἀπὸ τῶν ἀνδρα-
 πόδων, ὃ δ' εὐθύς ἔλαβον οὗτοι, μικροῦ δέοντα τέττα-
 ρα τάλαντα· οἷς τὸ πρόσσεργον ἂν προσθῆτε ἐπὶ δρα-
 χμῇ μόνον τῶν δέκα ἐτῶν, ὅκτῳ τάλαντα εὐρήσετε σὺν
 36 τοῖς ἀρχαίοις καὶ τετρακισχιλίας γιγνομένας. τὴν μὲν
 τοίνυν τροφήν ἀπὸ τῶν ἑβδομήκοντα μνῶν καὶ ἑπτὰ
 λογιστέον τῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου γενομένων. Θη-
 ριππίδης γὰρ ἑπτὰ μναῖς ἐδίδου καθ' ἕκαστον τὸν ἐπι-
 αὐτὸν εἰς ταῦτα, καὶ ἡμεῖς τοῦτο λαβεῖν ὁμολογοῦμεν.
 ὥστε ἑβδομήκοντα μνῶν ἐν τοῖς δέκα ἔτεσι τροφήν
 τούτων ἡμῖν ἀνηλωκότων τὸ περιὸν τὰς ἑπτακοσίας 825
 προστίθημι αὐτοῖς, καὶ τούτων πλείω εἰμι τεθεικώς.
 ὃ δ' ἐμοὶ δοκιμασθέντι παρέδωσαν καὶ ὅσον εἰς τὴν πό-
 λιν εἰσενηνόχασι, τοῦτο ἀπὸ τῶν ὅκτῳ τάλαντων καὶ
 37 τοῦ προσόντος ἀφαιρετέον ἐστίν. ἀπέδωσαν μὲν τοί-
 νυν οὗτος καὶ Θηριππίδης μίαν καὶ τριάκοντα μναῖς,
 εἰσφοράς δ' εἰσενηνοχέται λογίζονται δυοῖν δεούσας
 εἴκοσι μναῖς. ἐγὼ δ' ὑπερβαλὼν τοῦτο ποιήσω τριά-
 κοντα μναῖς, ἵνα πρὸς ταῦτα μὴδ' ἀντειπεῖν ἔχωσιν.
 οὐκοῦν ἂν ἀφέλητε τὸ τάλαντον ἀπὸ τῶν ὅκτῳ τάλαν-
 των, ἑπτὰ τὰ λειπόμενά ἐστι, καὶ ταῦτ', ἐξ ὧν αὐτοὶ
 λαβεῖν ὁμολογοῦσι, τούτους ἔχειν ἐστὶν ἀναγκαῖον.
 τοῦτο τοίνυν, εἰ καὶ ἄλλα πάντα ἀποστεροῦσιν ἀρ-
 νούμενοι μὴ ἔχειν, ἀποδοῦναι προσῆκεν ὁμολογοῦν-
 38 τὰς γε λαβεῖν ταῦτα ἐκ τῶν ἐμῶν. νῦν δὲ τί ποιούσιν;
 ἔργον μὲν οὐδὲν ἀποφαίνουσι τοῖς χρήμασιν, αὐτὰ δὲ
 τὰ ἀρχαῖα πάντα ἀνηλωκέσαι φασὶ σὺν ταῖς ἑπτὰ καὶ
 ἑβδομήκοντα μναῖς· Δημοφῶν δὲ καὶ προσοφείλουτας

ἡμᾶς ἐνέγραψεν. ταῦτ' οὐ μεγάλη καὶ περιφανῆς ἀναι-
 σχυντία; ταῦτ' οὐχ ὑπερβολὴ δεινῆς αἰσχροκερδίας;
 τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ δεινὸν, εἰ μὴ ταῦτα δόξει τηλικαύ-
 39 τας ὑπερβολὰς ἔχοντα; οὗτος τοίνυν, τὸ καθ' αὐτὸν
 ὀκτώ καὶ ἑκατὸν μναῖς λαβεῖν ὁμολογῶν, ἔχει καὶ αὐτὰς
 καὶ τὸ πρόσθετον δέκα ἐτῶν, μάλιστα τρία τάλαντα καὶ
 χιλίας. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τοῖς λόγοις
 τοῖς τῆς ἐπιτροπῆς τὸ λῆμμα ἕκαστος τοῦθ' ὁμολογῶν
 λαβεῖν ἅπαν ἀνηλωκέναι λογίζεται, λαβὲ τὰς μαρτυ- 826
 ρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Νομίζω τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, περὶ τούτων
 ἱκανῶς μὲν ὑμᾶς μεμαθηκέναι, ὅσα καὶ κλέπτουσι καὶ
 κακουροῦσιν ἕκαστος αὐτῶν. ἔτι δ' ἀκριβέστερον
 ἔγνωτ' ἂν, εἰ μοι τὰς διαθήκας, ἃς ὁ πατήρ κατέλιπεν,
 οὗτοι ἀποδοῦναι ἠθέλησαν. ἐν γὰρ ἐκείναις ἐγγέγρα-
 πτο, ὡς φησιν ἡ μήτηρ, ἃ κατέλιπεν ὁ πατήρ πάντα,
 καὶ ἐξ ὧν ἔδει τούτους λαβεῖν τὰ δοθέντα, καὶ τὸν οἶ-
 41 κον ὅπως μισθώσουσι. νῦν δ' ἀπαιτοῦντος ἐμοῦ κα-
 ταλειφθῆναι μὲν ὁμολογοῦσιν, αὐτὰς δ' οὐκ ἀποφαί-
 νουσιν. ταῦτα δὲ ποιοῦσι τό τε πλῆθος οὐ βουλόμενοι
 καταφανὲς ποιῆσαι τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθὲν, ὃ διηρ-
 πάκασιν οὗτοι, τὰς τε δωρεὰς ἵνα μὴ δοκῶσιν ἔχειν,
 ὥσπερ οὐκ ἐξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος ἐξελεγχθησόμενοι
 ῥαδίως. λαβὲ δ' αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας ὧν ἀπεκρίναν-
 το καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

42 Οὗτος διαθήκην μὲν γενέσθαι φησὶ, καὶ τὰ δύο
 τάλαντα Δημοφῶντι καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ
 δοθῆναι μαρτυρεῖ. τὰς δ' ἑβδομήκοντα μναῖς, ἃς Θη-

ριπίδης ἔλαβεν, οὐ προσγραφῆναί φησιν, οὐδὲ τὸ πλῆθος τῆς οὐσίας τὸ καταλειφθῆν, οὐδὲ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσιν· οὐ γὰρ αὐτῷ συμφέρει προσομολογῆσαι ταῦτα. λαβὲ δὴ τὴν τούτου ἀπόκρισιν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

827

43 Οὗτος αὖ τὴν μὲν διαθήκην γενέσθαι φησὶ καὶ τὸ ἀργύριον ἐκ τοῦ χαλκοῦ καὶ τῆς κηκίδος ἀποδοθῆναι τῷ Θεριππίδῃ, ὃ ἐκεῖνος οὐ φησι, καὶ τὰ δύο τάλαντα τῷ Δημοφῶντι· περὶ δὲ τῶν αὐτῷ δοθέντων γραφῆναι μὲν φησιν, οὐχ ὁμολογῆσαι δ' αὐτὸς, ἵνα μὴ δοκῆ λαβεῖν. τὸ δὲ πλῆθος τῆς οὐσίας οὐδ' οὗτος ἀποφαίνει καθόλου, οὐδὲ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον· οὐδὲ γὰρ
 +1 οὐδὲ τούτῳ συμφέρει προσομολογῆσαι ταῦτα. δῆλον τοίνυν ἔστιν οὐδὲν ἦττον τὸ πλῆθος τῶν καταλειφθέντων, καίπερ ἀφανιζόντων τούτων τὴν οὐσίαν, ἐκ τῶν διαθηκῶν, ἐξ ὧν τοσαῦτα χρήματα ἀλλήλοις φασὶ δοθῆναι. ὅστις γὰρ ἐκ τεττάρων τάλαντων καὶ τρισχιλίων τοῖς μὲν τρία τάλαντα καὶ δισχιλίας προῖκα δέδωκε, τῷ δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καρποῦσθαι, φανερὸν δήπου πᾶσιν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ πλέον
 45 ἢ διπλασίας ἧς ἐμοὶ κατέλιπε ταῦτ' ἀφείλεν. οὐ γὰρ δήπου τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα ἐβούλετο καταλιπεῖν, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους ποιῆσαι ἐπεθύμησεν, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων Θεριππίδῃ τε τοσοῦτον ἀργύριον καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὐπω μέλλουσι τῇ ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικήσειν, καρποῦσθαι ἔδωκεν, ἵνα δυοῖν θάτερον διαπράξαιτο, ἢ διὰ τὰ διδόμενα βελτίους αὐτοὺς εἶναι τὰ περὶ τὴν ἐπιτροπὴν προτρέψειεν, ἢ εἰ κακοὶ γίνωιντο, μηδεμιᾶς συγγνώμης παρ' ὑμῶν τυγχάνοιεν, εἰ τοσοῦτων ἀξιοθέντες τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς 828

46 ἔξαμαρτάνοιεν. οὗτος τοίνυν καὶ αὐτὸς πρὸς τῇ προικί καὶ τὰς θεραπαίνας λαβὼν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκῶν, ἐπειδὴ δεῖ λόγον αὐτὸν δοῦναι τούτων, τὰ τε αὐτοῦ πράττειν φησὶ καὶ εἰς τοσοῦτον αἰσχροκερδεῖας ἤλθεν ὥστε καὶ τοὺς διδασκάλους τοὺς μισθοὺς ἀπεστέρηκε καὶ τῶν εἰσφορῶν ἔστιν ἃς οὐ κατέθηκεν, ἐμοὶ δὲ λογίζεται. λαβὲ δὴ καὶ ταύτας αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

47 Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειε πάντα διηρηκότεα καὶ μηδὲ τῶν μικρῶν ἀπεσχημένον, ἢ τοῦτον τὸν τρόπον ἐπιδεικνὺς μετὰ τοσοῦτων μαρτύρων καὶ τεκμηρίων τὴν μὲν προῖκα λαβεῖν ὁμολογήσαντα καὶ ἔχειν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους ἀπογράψαντα, τὸ δ' ἐργαστήριον κεκαρπωμένον αὐτὸν καὶ
48 τὴν πρόσοδον οὐκ ἀποφαίνοντα, τῶν δ' ἄλλων τὰ μὲν πεπρακότεα καὶ τὰς τιμὰς οὐκ ἀποδεδωκότεα, τὰ δ' ὡς ἑαυτὸν λαβόντα καὶ ταῦτ' ἠφανικότεα, ἔτι δὲ παρὰ τὸν λόγον ὃν αὐτὸς ἀπέδωκε τοσαῦτα κλέπτοντα, πρὸς δὲ τούτοις τὴν διαθήκην ἠφανικότεα, τᾶλλα οὕτω πάντα διωκηκότεα ὡς οὐδ' ἂν οἱ ἐχθιστοὶ διοικήσειαν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν τις σαφέστερον ἐπιδείξειεν.

49 Ἐτόλμα τοίνυν πρὸς τῷ διαιτητῇ λέγειν ὡς ἀπὸ τῶν χρημάτων χρέα τε πάμπολλα ἐκτέτικεν ὑπὲρ ἐμοῦ Δημοφῶντι καὶ Θηριπίδῃ τοῖς συνεπιτρόποις, καὶ ὡς πολλὰ τῶν ἐμῶν λάβοιεν, οὐδέτερα ἔχων ἐπιδεικνῦναι τούτων. οὕτε γὰρ ὡς ὑφείλοντά με κατέλιπεν ὁ πατήρ ἐν τοῖς γράμμασιν ἀπέφηεν, οὐδ' οἷς ἀποδεδω- 829 κέναι ταῦτ' ἔφη παρέσχηται μάρτυρας, οὕτ' αὖ τὸν ἀριθμὸν τῶν χρημάτων εἰς τοὺς συνεπιτρόπους ἐπ-
ἀνέφερεν ὅσον αὐτὸς φαίνεται λαβὼν, ἀλλὰ πολλοῖς

50 ἐλάττω χρήμασιν. ἐρωτηθεῖς δ' ὑπὸ τοῦ διαιτητοῦ ταῦτά τε καθ' ἕναστον, καὶ τὴν οὐσίαν τὴν αὐτοῦ πότερον ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν ἢ τὰρχαῖα ἀναλίσκων διώκηκε, καὶ πότερον ἐπιτροπευθεὶς ἀπεδέξατ' ἂν τοῦτον τὸν λόγον παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἢ τὰρχαί' ἂν ἀπολαβεῖν ἡξίου σὺν τοῖς ἔργοις τοῖς γεγενημένοις, πρὸς μὲν ταῦτ' ἀπεκρίνατο οὐδὲν, προὔκαλειτο δ' ἐθέλειν ἐπιδείξαι μοι τὴν οὐσίαν δέκα ταλάντων οὔσαν·

51 εἰ δέ τι ἐλλίποι, αὐτὸς ἔφη προσθήσειν. κελεύοντος δ' ἐμοῦ πρὸς τὸν διαιτητὴν ἐπιδεικνύναι ταῦτα οὐκ ἐπέδειξεν, οὐδ' ὡς οἱ συνεπίτροποι παρέδοσαν· οὐ γὰρ ἂν αὐτοῦ κατεδιήτησε· μαρτυρίαν δ' ἐνεβάλετο τοιαύτην, περὶ ἧς πειράσεται τι λέγειν. ἂν μὲν οὖν καὶ νῦν ἔχειν με φῆ, τίνος παραδόντος ἐρωτᾶτε αὐτὸν, καὶ

52 καθ' ἕναστον παρασχέσθαι μάρτυρας ἀξιούτε. ἐὰν δ' εἶναί μοι φῆ τοῦτον τὸν τρόπον, λογιζόμενος τὰ παρ' ἑκατέρῳ τῶν ἐπιτρόπων, διπλασίοις ἐλάττω φανήσεται λέγων, ἔχοντα δ' οὐδὲν μᾶλλον ἀποφαίνων. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ τοῦτου τοσαῦτ' ἔχοντ' ἐξήλεγεξα, οὕτω κἀκείνων ἑκάτερον οὐκ ἐλάττω τούτων ἔχοντα ἐπιδείξω. ὥστ' οὐ τοῦτ' αὐτῶ λεκτέον, ἀλλ' ὡς ἢ αὐτὸς ἢ οἱ συνεπίτροποι παρέδοσαν. εἰ δέ μὴ τοῦτ' ἐπιδείξει, πῶς χρὴ ταύτη τῇ προκλήσει προσέχειν ὑμᾶς τὸν νοῦν; οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ἔχοντά με ἐπιδείκνυσιν.

53 Πολλὰ τοίνυν ἀπορηθεὶς πρὸς τῷ διαιτητῇ περὶ πάντων τούτων, καὶ καθ' ἕναστον ἐξελεγχόμενος ὥσπερ νυνὶ παρ' ὑμῖν, ἐτόλμησε ψεύσασθαι πάντων δεινότατον, ὡς τέτταρά μοι τάλαντα ὁ πατήρ κατέλιπε κατορωρυγμένα καὶ τούτων κυρίαν τὴν μητέρα ἐποίησεν. ταῦτα δ' εἶπεν, ἴν' εἰ μὲν καὶ νῦν προσδοκῆσαιμι αὐτὸν ἐρεῖν, ἀπολογούμενος περὶ αὐτῶν διατρίβοιμι, δέον ἕτερά με αὐτοῦ κατηγορεῖν πρὸς ὑμᾶς· εἰ δ' ὡς

οὐ ῥηθησομένων παραλίπομι, νῦν αὐτὸς εἶποι, ἵνα
 54 δοκῶν εἶναι πλούσιος ἤττον ὑφ' ὑμῶν ἐλεοίμην. καὶ
 μαρτυρίαν μὲν οὐδεμίαν ἐνεβάλετο τούτων ὁ ταῦτ' εἶ-
 πεῖν ἀξιώσας, ψιλῶ δὲ λόγῳ χρησάμενος ὡς πιστευθη-
 σόμενος δι' ἐκείνων. καὶ ὅταν μὲν ἔρηται τις αὐτὸν εἰς
 τί τῶν ἐμῶν τοσαῦτα χρήματ' ἀνήλωκε, χρέα φησὶν
 ὑπὲρ ἐμοῦ ἐκτετικέναι καὶ πένητα ἐνταυθὶ ζητεῖ ποι-
 εῖν· ὅταν δὲ βούληται, πλούσιον, ὡς ἔοικεν, εἶπερ γε
 καὶ τοσοῦτον ἐκείνος ἀργύριον οἴκοι κατέλιπεν. ὡς
 δ' οὐκ ἀληθῆ λέγειν οἶόν τε αὐτὸν, ἀλλ' ἀδύνατόν τι
 55 γενέσθαι τούτων, ἐκ πολλῶν ῥάδιον μαθεῖν. εἰ μὲν
 γὰρ ὁ πατήρ ἠπίσκει τούτοις, θῆλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾶλλα
 ἐπέτρεπεν οὐτ' ἂν ταῦθ' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς
 ἔφραζε· μαρία γὰρ δεινὴ τὰ κεκρυμμένα εἶπειν, μηδὲ
 τῶν φανερῶν μέλλοντα ἐπιτροπους καταστήσειν. εἰ δ'
 ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν
 χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίους ἐποίησεν.
 οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρὶ μου ταῦτα φυλάττειν ἔδωκεν,
 αὐτὴν δ' ἐκείνην ἐνὶ τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναικ' 831
 ἔδωκεν· οὐ γὰρ ἔχει λόγον σώζειν μὲν τὰ χρήματα διὰ
 τῆς ἐμῆς μητρὸς ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν ἀπιστουμένων καὶ
 56 αὐτῆς καὶ τῶν χρημάτων κύριον ποιεῖν. ἐτι δὲ, τούτων
 εἴ τι ἦν ἀληθές, οἴεσθ' οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν δοθεῖσαν
 ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὃς τὴν μὲν προῖκα αὐτῆς ἤδη, τὰς
 ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς συνοικήσων αὐτῇ τὴν Φι-
 λωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρ' ἔγρημε· τετάρων δὲ
 ταλάντων ἔνδον ὄντων, καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς
 οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἠγείσθ' αὐτὸν καὶ ἐπιδοραμῆν,
 57 ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; ἢ τὴν μὲν
 φανερὰν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ συνῆδσαν ὅτι
 κατελείφθη, μετὰ τῶν σινεπιτρόπων οὕτως αἰσχροῶς
 διήρπασεν, ὧν δ' οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυ-

ρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, οὐκ ἔστιν, ἀλλὰ τὰ μὲν χρήμαθ', ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, πάντα τούτοις παρέδωκεν, οὗτος δ', ἵν' ἦττον ἐλεηθῶ παρ' ὑμῖν, τούτοις τοῖς λόγοις χρήσεται.

58 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν· ἐν δὲ περὶ πάντων κεφάλαιον εἰπὼν πάσας αὐτοῦ διαλύσω τὰς ἀπολογίας. τούτῳ γὰρ ἐξῆν μηδὲν ἔχειν τούτων τῶν πραγμάτων μισθώσαντι τὸν οἶκον κατὰ τουτουσὶ τοὺς νόμους. λαβὲ τοὺς νόμους καὶ ἀνάγνωθι.

NOMOI.

Κατὰ τούτους τοὺς νόμους Ἀντιδώρῳ μὲν ἐκ τριῶν ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐν ἑξ ἔτεσιν ἑξ τάλαντα 832 καὶ πλέον ἐκ τοῦ μισθωθῆναι παρεδόθη, καὶ ταῦθ' ὑμῶν τινὲς εἶδον· Θεογένης γὰρ ὁ Προβαλίσσιος, ὁ μισθωσάμενος αὐτοῦ τὸν οἶκον, ἐν τῇ ἀγορᾷ ταῦτα τὰ 59 χρήματα ἐξηρίθμησεν. ἐμοὶ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ἐν δέκα ἔτεσι πρὸς τὸν χρόνον τε καὶ τὴν ἐκείνου μίσθωσιν πλέον ἢ τριπλάσια κατὰ τὸ εἶκος προσῆκον γενέσθαι, τοῦτο διὰ τί οὐκ ἐποίησεν, ἔρωτᾷτ' αὐτόν. εἰ μὲν γὰρ φησι βέλτιον εἶναι μὴ μισθωθῆναι τὸν οἶκον, δειξάτω μὴ διπλάσια μηδὲ τριπλάσια μοι γεγεννημένα, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα ἐμοὶ πάντα ἀποδομένα. εἰ δ' ἐκ τεττάρων καὶ δέκα ταλάντων ἐμοὶ μὲν μηδ' ἑβδομήκοντα μνᾶς παραδεδώκασιν, ὁ δὲ καὶ προσοφείλοντά με αὐτῷ ἀπέγραψε, πῶς ἀποδέξασθαι τι προσήκει τούτων λεγόντων; οὐδαμῶς δῆπουθεν.

60 Τοσαύτης τοίνυν οὐσίας μοι καταλειφθείσης ὄσσην ἑξ ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ τοῦ τρίτου μέρους πρόσδοτον

αὐτῆς φερούσης πεντήκοντα μναῖς, ἐξὸν τούτοις ἀπλη-
 στοτάτοις οὔσι χρημάτων, καὶ εἰ μὴ μισθοῦν τὸν οἶ-
 κον ἐβούλοντο, ἀπὸ μὲν τούτων τῶν προσιόντων,
 ἐῶντας ὥσπερ εἶχε κατὰ χώραν, ἡμᾶς τε τρέφειν καὶ
 τὰ πρὸς τὴν πόλιν διοικεῖν, καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν περιεγί-
 61 γνετο, ταῦτα προσπεριποιεῖν, τὴν δ' ἄλλην οὐσίαν
 ἐνεργὸν ποιήσασιν, οὔσαν ταύτης διπλασίαν, αὐτοῖς
 τε, εἰ χρημάτων ἐπεθύμουν, μέτρια ἐξ αὐτῶν λαβεῖν
 ἐμοί τε σὺν τοῖς ἀρχαίοις τὸν οἶκον ἐκ τῶν προσόδων
 μειζω ποιῆσαι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐποίησαν, ἀποδόμε-
 νοι δ' ἀλλήλοις τὰ πλείστου ἄξια τῶν ἀνδραπόδων, τὰ 833
 δὲ παντάπασιν ἀφανίσαντες, ἐμοῦ μὲν ἀνεῖλον καὶ τὴν
 ὑπάρχουσαν πρόσοδον, σφίσι δ' αὐτοῖς οὐ μικρὰν ἐκ
 62 τῶν ἐμῶν κατεσκευάσαντο. λαβόντες δὲ καὶ τᾶλλα
 αἰσχρῶς οὕτως ἅπαντα, πλέον ἢ τὰ ἡμίση τῶν χρημά-
 των μηδὲ καταλειφθῆναι κοινῇ πάντες ἀμφισβητοῦ-
 σιν, ὡς πεντεταλάντου δὲ μόνου τῆς οὐσίας οὔσης ἐκ
 τοσαύτης τοὺς λόγους ἀπενηνόχασιν, οὐ πρόσοδον μὲν
 ἐξ αὐτῶν οὐκ ἀποφαίνοντες, τὰ δὲ κεφάλαια φανερὰ
 ἀποδεικνύντες, ἀλλ' αὐτὰ τὰ ἀρχαῖα οὕτως ἀναιδῶς
 ἀνηλῶσθαι φάσκοντες. καὶ οὐδ' αἰσχύνονται ταῦτα
 63 τολμῶντες. καίτοι τί ποτ' ἂν ἔπαθον ὑπ' αὐτῶν, εἰ
 πλείω χρόνον ἐπετροπεύθην; οὐκ ἂν ἐχοιεν εἰπεῖν.
 ὅπου γὰρ δέκα ἐτῶν διαγενομένων παρὰ μὲν τῶν οὕτω
 μικρὰ κεκόμισμαι, τῷ δὲ καὶ προσοφείλων ἐγγέγραμ-
 μαι, πῶς οὐκ ἄξιον διαγανακτεῖν; δῆλον δὲ παντάπα-
 σιν· εἰ κατελείφθην μὲν ἐνιαύσιος, ἐξ ἔτη δὲ προσεπε-
 τροπεύθην ὑπ' αὐτῶν, οὐδ' ἂν τὰ μικρὰ ταῦτα παρ'
 αὐτῶν ἀπέλαβον. εἰ γὰρ ἐκεῖνα ἀνήλωται ὀρθῶς, οὐ-
 δὲν ἂν τῶν νῦν παραδοθέντων ἐξήρκεσεν εἰς ἕκτον
 ἔτος, ἀλλ' ἢ παρ' αὐτῶν ἂν με ἔτρεφον ἢ τῷ λιμῷ πε-
 64 ριεῖδον ἀπολόμενον. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν, εἰ ἕτεροι

μὲν οἴκοι ταλαντιαῖοι καὶ διτάλαντοι καταλειφθέντες
 ἐκ τοῦ μισθωθῆναι διπλάσιοι καὶ τριπλάσιοι γεγόνασιν,
 ὥστε ἀξιούσθαι λειτουργεῖν, ὁ δ' ἐμὸς τριηραρχεῖν
 εἰθισμένος καὶ μεγάλας εἰσφορὰς εἰσφέρειν μηδὲ μι-
 κρὰς δυνήσεται διὰ τὰς τούτων ἀναίσχυντίας; τίνας
 δ' οὗτοι λελοίπασιν ὑπερβολὰς εἰπεῖν; οἷ καὶ τὴν δια-
 θήκην ἠφανίσασιν ὡς λήσοντες, καὶ τὰς μὲν σφετέρας 834
 αὐτῶν οὐσίας ἐκ τῶν ἐπικαρπιῶν διωκῆκασι, καὶ τὰρ-
 χαῖα τῶν ὑπαρχόντων ἐκ τῶν ἐμῶν πολλῶ μείζω πε-
 ποιήκασι, τῆς δ' ἐμῆς οὐσίας, ὥσπερ τὰ μέγιστα ὑφ'
 ἡμῶν ἀδικηθέντες, ὅλον τὸ κεφάλαιον ἀνηρήκασιν;
 65 καὶ ὑμεῖς μὲν οὐδὲ τῶν εἰς ὑμᾶς ἀμαρτανόντων ὅταν
 τινὸς καταψηφίσησθε, οὐ πάντα τὰ ὄντα ἀφείλεσθε,
 ἀλλ' ἢ γυναικᾶς ἢ παιδί' αὐτῶν ἐλέησαντες μέρος τι
 κἀκείνοις ὑπελίπετε· οὗτοι δὲ τοσοῦτον διαφέρουσιν
 ὑμῶν ὥστε καὶ δωρεὰς παρ' ἡμῶν προσλαβόντες, ἵνα
 δικαίως ἐπιτροπεύσωσι, τοιαῦτ' εἰς ἡμᾶς ὑβρίκασι,
 καὶ οὐδ' ἠσχύνθησαν εἰ μὴ ἠλέησαν τὴν ἐμὴν ἀδελ-
 φὴν, εἰ δυοῖν ταλάντων ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀξιώθεισα
 μηδενὸς τεύξεται τῶν προσηκόντων, ἀλλ' ὥσπερ ἔχθρι-
 στοὶ τινες, ἀλλ' οὐ φίλοι καὶ συγγενεῖς καταλειφθέν-
 66 τες οὐδὲν τῆς οἰκειότητος ἐφρόντισαν. ἀλλ' ἐγὼ μὲν
 ὁ πάντων ταλαιπωρότατος πρὸς ἀμφοτέρω ἀπορῶ,
 ταύτην θ' ὅπως ἐκδῶ καὶ τ' ἄλλ' ὀπόθεν διοικῶ. προσ-
 ἐπίκειται δ' ἡ πόλις ἀξιούσα εἰσφέρειν, δικαίως· οὐ-
 σίαν γὰρ ἱκανὴν πρὸς ταῦτα κατέλιπέ μοι ὁ πατήρ.
 τὰ δὲ χρήματα τὰ καταλειφθέντα οὗτοι πάντ' εἰλή-
 67 φασι. καὶ νῦν κομίσασθαι τὰμαντοῦ ζητῶν εἰς κίν-
 δυνον καθέστηκα τὸν μέγιστον. ἂν γὰρ ἀποφύγη με
 οὗτος, ὃ μὴ γένοιτο, τὴν ἐπωβελίαν ὀφλήσω μυᾶς ἑκα-
τόν. καὶ τούτῳ μὲν, ἔὰν καταψηφίσησθε, τιμητόν,
 κούκ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ χρημάτων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐμῶν ποιή-

σεται τὴν ἔκτισιν· ἐμοὶ δ' ἀτίμητον τοῦτ' ἔστιν, ὥστ' οὐ μόνον ἔσομαι τῶν πατρῶων ἀπεστερημένος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἠτιμωμένους, ἂν μὴ νῦν ὑμεῖς μ' ἐλεήσητε.

68 δέδμαι οὖν ὑμῶν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ ἱκετεύω καὶ 835 ἀντιβολῶ, μνησθέντας καὶ τῶν νόμων καὶ τῶν ὄρκων, οὓς ὁμόσαντες δικάζετε, βοηθῆσαι ἡμῖν τὰ δίκαια, καὶ μὴ περὶ πλείονος τὰς τούτου δεήσεις ἢ τὰς ἡμετέρας ποιήσασθαι. δίκαιοι δ' ἔστ' ἐλεεῖν οὐ τοὺς ἀδίκους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τοὺς παραλόγως δυστυχοῦντας, οὐδὲ τοὺς ὡμῶς οὕτως τ' ἀλλότρια ἀποστεροῦντας, ἀλλ' ἡμᾶς τοὺς πολὺν χρόνον ὧν ὁ πατήρ ἡμῖν κατέλιπε στερομένους καὶ πρὸς ὑπὸ τούτων ὑβριζομένους καὶ νῦν

69 περὶ ἀτιμίας κινδυνεύοντας. μέγα δ' ἂν οἶμαι στενάζει τὸν πατέρ' ἡμῶν, εἰ αἰσθοῖτο τῶν προικῶν καὶ τῶν δωρεῶν ὧν αὐτὸς τούτοις ἔδωκεν, ὑπὲρ τούτων τῆς ἐπωβελίας τὸν αὐτοῦ υἱὸν ἐμὲ κινδυνεύοντα, καὶ ἄλλους μὲν τινὰς ἤδη τῶν πολιτῶν οὐ μόνον συγγενῶν, ἀλλὰ καὶ φίλων ἀνδρῶν ἀποροῦντων θυγατέρας παρὰ σφῶν αὐτῶν ἐκδόντας, Ἐφοβον δὲ μὴδ' ἦν ἔλαβε προικ' ἐθέλοντα ἀποδοῦναι, καὶ ταῦτ' ἔτει δεκάτῳ. *Ἀμην*

XXVIII.

ΚΑΤΑ ΑΦΟΒΟΥ Β.

Πολλὰ καὶ μεγάλ' ἐψευσμένον πρὸς ὑμᾶς Ἀφόβου τοῦτ' αὐτὸν ἐλέγξει πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἠγανάκτησα τῶν ῥηθέντων. εἶπε γὰρ ὡς ὁ πάππος ὠφείλε τῷ δημοσίῳ, καὶ διὰ ταῦθ' ὁ πατήρ οὐκ ἐβού- 836 λητο μισθωθῆναι τὸν οἶκον, ἵνα μὴ κινδυνεύσῃ. καὶ τὴν μὲν πρόφασιν ποιεῖται ταύτην, ὡς δ' ὀφείλων ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, οὐδεμίαν παρέσχετο μαρτυρίαν.

ἀλλ' ὡς μὲν ὤφλεν, ἐνεβάλετο τηρήσας τὴν τελευταίαν
 ἡμέραν, ταύτην δ' εἰς τὸν ὕστερον λόγον ὑπελίπετο
 2 ὡς διαβαλεῖν τὸ πρῶμα ἐξ αὐτῆς δυνησόμενος. εἰ
 οὖν ἀναγνῶ, προσέχετ' αὐτῇ τὸν νοῦν· εὐρήσετε γὰρ
οὐχ ὡς ὀφείλει μεμαρτυρημένην, ἀλλ' ὡς ὤφλεν. τοῦτ'
 οὖν ἐλέγξαι πειράσομαι πρῶτον, ἐφ' ᾧ φρονεῖ μάλι-
στα. ὁ καὶ ἡμεῖς ἀμφισβητοῦμεν. εἰ μὲν οὖν τότε' ἐξε-
 γένετο καὶ μὴ τῷ χρόνῳ τοῦτ' ἐνηδρεύθημεν, παρε-
 σχόμεθ' ἂν μάρτυρας ὡς ἐξετίσθη τὰ χρήματα καὶ
 πάντ' αὐτῷ διελέλυτο τὰ πρὸς τὴν πόλιν· νῦν δὲ τε-
 κμηρίοις μεγάλοις ἐπιδείξομεν ὡς οὐτ' ὤφειλεν οὐτ'
 ἦν κίνδυνος οὐδεὶς ἡμῖν φανερὰ κεκτημένοις τὰ ὄντα.
 3 πρῶτον μὲν γὰρ Δημοχάρης, ἔχων ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς
 μητρὸς, θυγατέρα δὲ Γύλωνος, οὐκ ἀποκέκρυπται τὴν
 οὐσίαν, ἀλλὰ χορηγεῖ καὶ τριηραρχεῖ καὶ τὰς ἄλλας λει-
 τουργίας λειτουργεῖ καὶ οὐδὲν τῶν τοιούτων δέδοικεν.
 ἔπειτ' αὐτὸς ὁ πατὴρ τὴν τ' ἄλλην οὐσίαν καὶ τέτταρα
 τάλαντα καὶ τρισχιλίας φανερὰς ἐποίησεν, ἃς οὔτοι
 γραφῆναι τε ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς
 4 κατ' ἀλλήλων καταμαρτυροῦσιν. ἔτι δὲ καὶ αὐτὸς Ἄφο-
 βος μετὰ τῶν συνεπιτρόπων τῇ πόλει τὸ πλῆθος τῶν
 καταλειφθέντων χρημάτων ἐμφανῆς ἐποίησεν, ἡγε-
 μόνα με τῆς συμμορίας καταστήσας οὐκ ἐπὶ μικροῖς τι-
 μήμασιν, ἀλλ' ἐπὶ τηλικούτοις ὥστε κατὰ τὰς πέντε 837
 καὶ εἴκοσι μναῖς πεντακοσίας εἰσφέρειν. καίτοι εἴ τι
 τούτων ἦν ἀληθές, οὐδὲν ἂν αὐτῶν ἐποίησεν, ἀλλὰ
 πάντ' ἂν ἠύλαβήθη. νῦν δὲ καὶ Δημοχάρης καὶ ὁ πα-
 τὴρ καὶ αὐτοὶ οὔτοι φαίνονται φανερὰ ποιοῦντες, καὶ
 οὐδένα τοιοῦτον κίνδυνον δεδιότες.

5 Πάντων δ' ἀτοπώτατόν ἐστι, λέγοντας ὡς ὁ πα-
 τὴρ οὐκ εἶα μισθοῦν τὸν οἶκον τὴν μὲν διαθήκην μη-
 δαμοῦ ταύτην ἀποφαίνειν, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι τὰ κριβῆς,

- τηλικαύτην δ' ἀνελόντας μαρτυρίαν οὕτως οἴεσθαι δεῖν εἰκῆ πιστεῦεσθαι παρ' ὑμῖν. ἀλλ' ἐχοῖν, ἐπειδὴ τάχιστ' ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, εἰσκαλέσαντας μάρτυρας πολλοὺς παρασημήνασθαι κελεύσαι τὰς διαθήκας, ἵν' εἴ τι ἐγίγνετο ἀμφισβητήσιμον, ἦν εἰς τὰ γράμματα ταῦτ' ἐπανελθεῖν καὶ τὴν ἀλήθειαν πάντων εὐρεῖν.
- 6 νῦν δ' ἕτερα μὲν παρασημήνασθαι ἤξιώσαν, ἐν οἷς πολλὰ τῶν καταλειπομένων οὐκ ἐγγράπτο, ὑπομνήματα δ' ἦν· αὐτὴν δὲ τὴν διαθήκην, δι' ἧς τούτων ὧν ἐσημήναντο γραμμάτων καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων χρημάτων ἐγίννοντο κύριοι, καὶ τοῦ μὴ μισθοῦν τὸν οἶκον τῆς αἰτίας ἀπελέλυτο, ταύτην δ' οὐκ ἐσημήναντο, οὐδ' αὐτὴν ἀπέδοσαν. ἄξιόν γε πιστεῦειν αὐτοῖς ὅ τι ἂν περὶ τούτων λέγωσιν.
- 7 Ἄλλ' ἐγὼ οὐκ οἶδ' ὅ τι τοῦτ' ἔστιν. οὐκ εἶα μισθοῦν τὸν οἶκον οὐδ' ἐμφανῆ τὰ χρήματα ποιεῖν ὁ πατήρ. πότερον ἐμοὶ ἢ τῇ πόλει; φαίνεσθε γὰρ τοῦναντίον ἐκείνη μὲν φανερὰ ποιήσαντες, ἐμοὶ δὲ παντάπασιν ἀφανῆ πεποιηκότες, καὶ οὐδὲ ταῦτα ἀποφαίνοντες ἐξ ὧν τιμησάμενοι τὰς εἰσφορὰς εἰσεφέρετε. δείξατε γὰρ ταύτην τὴν οὐσίαν, τίς ἦν καὶ ποῦ παρῆδοτέ 838
- 8 μοι καὶ τίνος ἐναντίον. τὰ μὲν γὰρ δύο τάλαντα καὶ τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς ἀπὸ τῶν τεττάρων ταλάντων καὶ τρισχιλίων ἐλάβετε, ὥστ' οὐδὲ ταύτας ὑπὲρ ἐμοῦ εἰς τὸ δημόσιον ἐτιμήσασθε. ὑμέτεροι γὰρ ἦσαν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις. ἀλλὰ μὴν ἕκ γε τῆς οἰκίας καὶ τῶν τεττάρων καὶ δέκα ἀνδραπόδων καὶ τῶν τριάκοντα μνῶν, ἃ μοι παρεδώκατε, τὴν εἰσφορὰν οὐχ οἷόν τε γενέσθαι τοσαύτην ὅσην ὑμεῖς συνετάξασθε πρὸς τὴν 9 συμμορίαν, ἀλλ' ἀνάγκη μεγάλη τὰ καταλειφθέντα, πολλῶ πλείον' ὄντα τούτων, πάνθ' ὑμᾶς ἔχειν ἔστιν, ἃ φανερωῶς ὅτι διηρηπάκατε ἐξελεγχόμενοι τοιαῦτα πλίτ-

τεσθαι τολμαῖτε. καὶ τοτὲ μὲν εἰς ἀλλήλους ἀναφέρετε, πάλιν δ' εἰληφέναι κατ' ἀλλήλων μαρτυρεῖτε. φάσκοντες δ' οὐ πολλὰ λαβεῖν μεγάλων ἀναλωμάτων λόγους
 10 ἀπενηνόχατε. πάντες δὲ κοινῇ με ἐπιτροπεύσαντες ἰδίᾳ μετὰ ταῦτα ἕκαστοι μηχανᾶσθε. καὶ τὴν μὲν διαθήκην ἠφανίκατε, ἐξ ἧς ἦν εἰδέναι περὶ πάντων τὴν ἀλήθειαν, φαίνεσθε δ' οὐδέποτε ταῦτὰ περὶ ἀλλήλων λέγοντες.

Λαβὲ δὴ τὰς μαρτυρίας καὶ ἀνάγνωθι αὐτοῖς πάσας ἐφεξῆς, ἵνα μνησθέντες καὶ τῶν μεμαρτυρημένων καὶ τῶν εἰρημένων ἀκριβέστερον διαγιγνώσκωσι περὶ αὐτῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

11 Ταῦθ' οὗτοι πρὸς πεντεκαϊδεκαταλάντους οἴκους συνειμήσαντο ὑπὲρ ἐμοῦ· μνῶν δ' οὐδ' ἑβδομήκοντα ἀξίαν μοι παραδεδῶκασι τὴν οὐσίαν τρεῖς ὄντες. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

839

Ταύτην τὴν προῖκα, ἣν οἱ τε ἐπίτροποι καταμαρτυροῦσιν αὐτὸν λαβεῖν, ἄλλοι τε πρὸς οὓς ἔχειν ὁμολόγησε, ταύτην οὔτε αὐτὴν οὔτε τὸν σῆτον ἀποδέδωκεν. λαβὲ τὰς ἄλλας καὶ ἀναγίνωσκε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

12 Δύο ἔτη τὸ ἐργαστήριον διοικήσας Θηριππίδῃ μὲν ἀποδέδωκε τὴν μίσθωσιν· ἐμοὶ δὲ, δυοῖν ἔτοῖν λαβῶν τὴν πρόσοδον, τριάκοντα μνᾶς, οὔτε αὐτὰς οὔτε τὸ ἔργον ἀποδέδωκεν. λαβὲ ἑτέραν καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ταῦτα τὰνδράποδα ὡς αὐτὸν λαβῶν οὗτος, καὶ τᾶλλα τὰ μετὰ τούτων ὑποτεθέντα ἡμῖν, ἀνάλωμα μὲν εἰς αὐτὰ τοσοῦτο λελόγισται, λῆμμα δ' ἀπ' αὐτῶν οὐδ'

ὅτι οὖν, καὶ αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἠφάνικεν, οἱ δώδεκα μναῖς ἀτελεῖς ἐκάστου τοῦ ἐνιαυτοῦ προσέφερον. λέγ' ἑτέραν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

13 Τοῦτον τὸν ἐλέφαντα καὶ τὸν σίδηρον πεπρακῶς οὐδὲ καταλειφθῆναί φησιν, ἀλλὰ καὶ τούτων τὴν τιμὴν ἀποστερεῖ με, μάλιστα τάλαντον καὶ δισχιλίας. λέγε ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ταῦθ' οὗτος τρία τάλαντα καὶ χιλίας ἔχει χωρὶς τῶν ἄλλων, τοῦ μὲν ἀρχαίου τρία τάλαντα, ἃ εἴληφε· σὺν δὲ τοῖς ἔργοις, ἂν ἐπὶ δραχμῇ τις τιθῆ μόνον, πλέον ἢ δέκα τάλαντα ἔχει. λέγε τὰς ἐφεξῆς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 Ταῦθ' οὗτοι γραφῆναι μὲν ἐν ταῖς διαθήκαις καὶ λαβεῖν σφᾶς αὐτοὺς κατ' ἀλλήλων μαρτυροῦσιν. οὗτος δὲ καὶ μεταπεμφθῆναι φάσκων ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσελθεῖν μὲν οὐ φησιν ὡς 840 τὸν μεταπεμπάμενον, οὐδ' ὁμολογῆσαι περὶ τούτων οὐδὲν, Δημοφῶντος δ' ἀκοῦσαι γραμματεῖον ἀναγιννώσκοντος καὶ Θηριππίδου λέγοντος ὡς ἐκεῖνος ταῦτα διέθετο, καὶ προεισεληλυθὼς καὶ ἅπαντα διωμολογημένος πρὸς τὸν πατέρα, ὅσαπερ ἐκεῖνος γράψας κατέλιπεν. ὁ γὰρ πατήρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὡς ἤσθητο τὴν νόσον οὐκ ἀποφευξόμενος, συγκαλέσας τούτους τρεῖς ὄντας, καὶ συμπαρακαθιστάμενος Δήμωνα τὸν ἀδελφὸν, τὰ σώματα ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἐνέθηκε παρακαταθήκην ἐπονομάζων, τὴν μὲν ἀδελφὴν Δημοφῶντι καὶ δύο τάλαντα προῖκα διδοὺς εὐθύς, καὶ γυναῖκ' αὐτῷ ταύτην ἐγγυῶν, ἐμὲ δὲ πᾶσι κοινῇ μετὰ τῶν χρημάτων παρακατατιθέμενος, καὶ ἐπισκῆπτων

- μισθῶσαι τε τὸν οἶκον καὶ συνδιασῶσαι μοι τὴν οὐ-
 16 σίαν, διδοὺς ἅμα τε Θηριπίδη τὰς ἑβδομήκοντα μναῖς,
 καὶ τούτῳ τὴν τ' ἐμὴν μητέρα ἐγγυῶν ἐπὶ ταῖς ὀγδοή-
 κοντα μναῖς, καὶ μὲ εἰς τὰ τούτου γόνατα τιθεῖς· ὧν
 οὗτος ὁ πάντων ἀνθρώπων ἀνοσιώτατος οὐδένα λόγον
 ἐποίησατο, κύριος τῶν ἐμῶν γενόμενος ἐπὶ τούτοις,
 ἀλλὰ τὰ χρήματά με πάντα ἀπεστερηκῶς μετὰ τῶν
 συνεπιτρόπων ἐλεείσθαι νῦν ὑφ' ὑμῶν ἀξιώσει, μνῶν
 οὐδ' ἑβδομήκοντα ἄξια τρίτος αὐτὸς ἀποδεδωκῶς, εἶτα
 17 καὶ τούτοις αὐτοῖς πάλιν ἐπιβεβουλευκῶς. ὥς γὰρ τὰς
δίκας ταύτας ἐμελλου εἰσιέναι κατ' αὐτῶν, ἀντίδοσιν
 ἐπ' ἐμὲ παρεσκεύασαν, ἵν' εἰ μὲν ἀντιδοίην, μὴ ἐξείη
 μοι πρὸς αὐτοὺς ἀντιδικεῖν ὡς καὶ τῶν δικῶν τούτων
 τοῦ ἀντιδόντος γιγνομένων, εἰ δὲ μηδὲν τούτων ποι- 841
 οίην, ἵν' ἐκ βραχείας οὐσίας λειτουργῶν παντάπασιν
 ἀναιρεθείην. καὶ τοῦτ' αὐτοῖς ὑπηρέτησε Θρασύλοχος
 ὁ Ἀναγυράσιος· ὧ τούτων οὐδὲν ἐνθυμηθεῖς ἀντέ-
δωκα μὲν, ἀπέκλεισα δὲ ὡς διαδικασίας τευξόμενος·
 οὐ τυχῶν δὲ ταύτης, τῶν χρόνων ὑπογύων ὄντων, ἵνα
 μὴ στερηθῶ τῶν δικῶν, ἀπέτισα τὴν λειτουργίαν ὑπο-
 θεῖς τὴν οἰκίαν καὶ τὰ μαυτοῦ πάντα, βουλόμενος εἰς
 ὑμᾶς εἰσελθεῖν τὰς πρὸς τουτουσὶ δίκας.
- 18 Ἄρ' οὐ μεγάλα μὲν ἐξ ἀρχῆς ἠδίκημαι, μεγάλα δ',
 ὅτι δίκην ζητῶ λαβεῖν, νῦν ὑπ' αὐτῶν βλάπτομαι; τίς
 δ' οὐκ ἂν ὑμῶν τούτῳ μὲν φθονήσειε δικαίως, ἡμᾶς
 δ' ἐλεήσειεν, ὁρῶν τῷ μὲν πρὸς τῇ οὐσίᾳ τῇ παραδο-
 θεῖσῃ πλεῖν ἢ δέκα ταλάντων τὴν ἐμὴν τοσαύτην οὐ-
 σαν προσγεγεννημένην, ἡμᾶς δὲ μὴ μόνου τῶν πα-
 τρώων διημαρτηκότας, ἀλλὰ καὶ τῶν νῦν παραδοθέν-
 των διὰ τὴν τούτων πονηρίαν ἀπεστερημένους; ποῖ δ'
 ἂν τραποίμεθα, εἴ τι ἄλλο ψηφίσαισθ' ὑμεῖς περὶ αὐ-
 τῶν; εἰς τὰ ὑποκείμενα τοῖς δανείσασιν; ἀλλὰ τῶν

ὑποθεμένων ἐστίν. ἀλλ' εἰς τὰ περιόντ' αὐτῶν; ἀλλὰ
 19 τούτου γίγνεται, τὴν ἐπωβελίαν ἂν ὄφλωμεν. μηθα-
 μῶς, ὧ ἄνδρες δικασταί, γένησθε ἡμῖν τοσοῦτων αἰτιοί
 κακῶν· μηδὲ τὴν μητέρα καμὲ καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀνά-
 ξια παθόντας περιύδητε, οὓς ὁ πατὴρ οὐκ ἐπὶ ταύταις
 ταῖς ἐλπίσι κατέλιπεν, ἀλλὰ τὴν μὲν ὡς Δημοφῶντι
 συνοικήσουσαν ἐπὶ δυοῖν ταλάντοις προικί, τὴν δ' ἐπὶ
 ὀγδοήκοντα μναῖς τούτῳ τῷ σχετλιωτάτῳ πάντων ἀν- 842
 θρώπων, ἐμὲ δ' ὑμῖν διάδοχον ἀνθ' αὐτοῦ τῶν λει-
 20 τουργιῶν ἐδόμενον. βοηθήσατε οὖν ἡμῖν, βοηθήσατε,
 καὶ τοῦ δικαίου καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ ἡμῶν καὶ
 τοῦ πατρὸς τοῦ τετελευτηκότος. σώσατε, ἐλεήσατε,
 ἐπειδὴ με οὗτοι συγγενεῖς ὄντες οὐκ ἠλέησαν. εἰς ὑμᾶς
 καταπεφεύγαμεν. ἴκετεύω, ἀντιβολῶ πρὸς παίδων,
 πρὸς γυναικῶν, πρὸς τῶν ὄντων ἀγαθῶν ὑμῖν. οὕτως
 ὄναισθε τούτων, μὴ περιύδητέ με, μηδὲ ποιήσητε τὴν
 μητέρα καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἐλπίδων εἰς τὸν βίον στερη-
 21 θεῖσαν ἀνάξιον αὐτῆς τι παθεῖν· ἢ νῦν μὲν οἶεται τυ-
 χόντα με τῶν δικαίων παρ' ὑμῖν ὑποδέξεσθαι καὶ τὴν
 ἀδελφὴν ἐκδώσειν· εἰ δ' ὑμεῖς ἄλλο τι γνώσεσθε, ὃ μὴ
 γένοιτο, τίνα οἶεσθε αὐτὴν ψυχὴν ἔξειν, ὅταν ἐμὲ μὲν
 ἴδη μὴ μόνον τῶν πατρῶων ἀπεστερημένον, ἀλλὰ καὶ
 πρὸς ἠτιμωμένον, περὶ δὲ τῆς ἀδελφῆς μηδ' ἐλπίδα
 ἔχουσιν ὡς τεύξεταί τις τῶν προσηκόντων διὰ τὴν
 22 ἐσομένην ἀπορίαν; οὐκ ἄξιός, ὧ ἄνδρες δικασταί, οὗτ'
 ἐγὼ δίκης ἐν ὑμῖν μὴ τυχεῖν, οὗθ' οὗτος τοσαῦτα χρέ-
 ματ' ἀδίκως κατασχεῖν. ἐμοῦ μὲν γὰρ εἰ καὶ μήπω πεῖ-
 ραν εἰλήφατε, ποῖός τις ἂν εἰς ὑμᾶς εἶην, ἐλπίζειν
 προσήκει μὴ χεῖρω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι. τούτου δὲ πεῖ-
 ραν ἔχετε, καὶ σαφῶς ἴστε ὅτι πολλὴν οὐσίαν παραλα-
 βῶν οὐ μόνον οὐδὲν πεφιλοτίμηται πρὸς ὑμᾶς, ἀλλὰ
 23 καὶ τὰλλότρια ἀποστερῶν ἀποδέδεικται. ταῦτ' οὖν

σκοποῦντες καὶ τᾶλλα μνησθέντες, ἧ δίκαιόν ἐστι, ταύτη διαψηφίσασθε. πίστεις δ' ἔχεθ' ἱκανὰς ἐκ μαρτύρων, ἐκ τεκμηρίων, ἐκ τῶν εἰκότων, ἐξ ὧν οὔτοι λα- 843
 24 βεῖν ὁμολογοῦντες ἄθροα τὰ μὰ ταῦτ' ἀνηλωκέναι φασὶν οὐκ ἀνηλωκότες, ἀλλ' αὐτοὶ πάντ' ἔχοντες. ὧν ἐνθυμουμένους χρῆ ποιήσασθαί τινα ἡμῶν πρόνοιαν, εἰδότας ὅτι ἐγὼ μὲν τὰ μαντοῦ δι' ὑμῶν κοιμισάμενος εἰκότως λειτουργεῖν ἐθελήσω, χάριτας ὀφείλων ὅτι μοι δικαίως ἀπέδοτε τὴν οὐσίαν, οὔτος δ', ἐὰν αὐτὸν ποιήσῃτε τῶν ἐμῶν κύριον, οὐδὲν ποιήσει τοιοῦτον. μὴ γὰρ οἶεσθε αὐτὸν, ὑπὲρ ὧν ἤρνηται μὴ λαβεῖν, ὑπὲρ τούτων ὑμῖν λειτουργεῖν ἐθελήσειν, ἀλλ' ἀποκρούεσθαι μᾶλλον, ἵνα δικαίως ἀποπεφευγέναι δοκῇ.

XXIX.

ΠΡΟΣ ΑΦΟΒΟΝ ΨΕΥΔΟΜΑΡΤΥΡΙΩΝ.

ΠΡΟΘΕΣΙΣ.

Κρινόμενος τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ἐξήτει παρὰ Δημοσθένους Μιλύαν εἰς βάσανον, εἰδὼς οὐ δοθησόμενον. οὐ γὰρ ἐδίδου Δημοσθένης, φάσκων οὐκ οἰκέτην, ἀλλ' ἐλεύθερον εἶναι τὸν Μιλύαν, ἐλευθερωθέντα ὑπὸ τοῦ πατρὸς, ὅτε ἐτελεύτα, καὶ εἰς τούτου πίστιν ἄλλα τε παρεχόμενος καὶ δὴ καὶ μαρτυρίαν Φάνου, ὡς ἐμαρτύρησε πρὸς τοὺς δικαστὰς, φάσκων ὁμολογηκέναι Ἄφοβον ἐπὶ τοῦ διαιτητοῦ ἐλεύθερον εἶναι Μιλύαν. ἀλοὺς δὴ τῆς ἐπιτροπῆς Ἄφοβος ψευδομαρτυριῶν Φάνῳ δικάζεται, ὑπὲρ οὗ τούτου τὸν λόγον ὁ Δημοσθένης λέγει, καὶ τάληθῆ φάσκων αὐτὸν μεμαρτυρηκέναι, καὶ πρὸς τούτῳ δεικνὺς ὡς οὐδὲν ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας Ἄφο- 844
 βος ἐβλάβη, ἀλλὰ δι' ἑτέρους ἦλω μάρτυρας, οἷς οὐκ ἐπισκηψάμενος δῆλός ἐστιν ἠδικηκώς.

Εἰ μὴ πρότερόν μοι δίκης γενομένης πρὸς Ἄφο-

βου, ὡς ἄνδρες δικασταί, συνήθειν πολλῶ τούτων μείζω καὶ δεινότερ' αὐτοῦ ψευσαμένου ῥαδίως ἐξελέγξας διὰ τὴν περιφάνειαν τῶν ἀδικημάτων, θαυμασίως ἂν ὡς ἠύλαβούμην μὴ καὶ νῦν οὐ δυνηθῶ δεῖξαι πῆ παρακρούεται ποθ' ἕκαστα ὑμᾶς αὐτῶν. νῦν δὲ σὺν θεοῖς εἶπεῖν, ἄπερ ἴσοι καὶ κοινοὶ γένησθ' ἡμῶν ἀκροῶται, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μηδὲν ἤττον ὑμᾶς τὴν ἀναίδειαν τὴν τούτου γνώσεσθαι τῶν πρότερον δικασάντων. καὶ ταῦτ' εἰ μὲν ἐδεῖτο λόγου τινὸς ἢ ποιικιλίας, ἔργωγε κατώκνου ἂν τὴν ἑμαυτοῦ καταμεμφόμενος ἡλικίαν· νῦν δ' ἀπλῶς δεῖ διδάξαι καὶ διηγῆσασθαι τὰ τούτῳ πεπραγμένα περὶ ἡμῶν. ἐκ δὲ τούτων οἶμαι πᾶσιν ὑμῖν εἴγνωστον ἔσεσθαι πότερός ποθ' ἡμῶν ἐσθ' ὁ πονηρός.

- 2 Οἶδα μὲν οὖν ὅτι τὴν δίκην οὗτος εἴληχε ταύτην οὐχὶ τῷ τὰ ψευδῆ τιν' αὐτοῦ καταμεμαρτυρηκέναι ἐξελέγξειν πιστεύων, ἀλλ' ἠγούμενος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ τιμήματος τῆς δίκης, ἦν ὧφλεν, ἐμοὶ μὲν ἂν γενέσθαι ⁸⁴⁵ τινὰ φθόνον, αὐτῷ δ' ἔλεον. καὶ διὰ ταῦτα περὶ τῆς γεγενημένης δίκης νῦν ἀπολογεῖται, περὶ ἧς τότε οὐδὲν ἔσχε δίκαιον εἶπεῖν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, εἰ μὲν ἐπεπράγμην τοῦτον τὴν δίκην ἢ μηδὲν ἠθέλον μέτριον συγχωρεῖν, ἠδίκουν μὲν οὐδ' ἂν οὕτως, τὰ παρ' ὑμῖν γνωσθέντα πραττόμενος αὐτὸν, ὅμως δ' ἂν εἶχέ τις εἶπεῖν ὡς λίαν ὠμῶς καὶ πικρῶς ὄντα συγγενῆ τοῦ-
- 3 τον ἐκ τῆς οὐσίας ἀπάσης ἐκβέβληκα. νῦν δὲ τοῦναντίον ἐστίν. οὗτος ἐμὲ τῶν πατρῶων ἀπάντων μετὰ τῶν συνεπιτρόπων ἀπεστέρηκε, καὶ οὐδ' ἐν ὑμῖν φανερωῶς ἐξελεγχθεὶς οἶεται δεῖν οὐδὲν τῶν μετρίων ποιεῖν, ἀλλὰ διασκευασάμενος τὴν οὐσίαν, καὶ παραδοὺς τὴν μὲν συνοικίαν Αἰσίῳ, τὸν δ' ἄγρὸν Ὀνήτορι, πρὸς μὲν ἐκείνους δίκην καὶ πράγματ' ἔχειν ἐμὲ πεποιήκεν, ἐκ δὲ τῆς οἰκίας αὐτὸς τὰ σκευὴ λαβὼν καὶ τὰνδράποδα

ἐξαγαγὼν καὶ τὸν λάκκον συντρίψας καὶ τὰ θυρώματα ἀποσπάσας καὶ μόνον οὐκ αὐτὴν τὴν οἰκίαν ἐμπρόσθας Μέγαράδ' ἐξώκηκε κακεῖ μετοίκιον τέθεικεν. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον διὰ ταῦτα τὰ ἔργα τοῦτον μισήσαιτε ἢ ἐμοῦ τινα ἀνεπιείκειαν καταγνοίητε.

- 4 Περὶ μὲν οὖν τῆς αἰσχροκερδίας τῆς τούτου καὶ μιαρίας ὕστερόν μοι δοκεῖ διεξελεθεῖν πρὸς ὑμᾶς. καὶ νῦν δ' ὡς ἐν κεφαλαίοις ἀκηκόατε· περὶ δὲ τῶν μεμαρτυρημένων, ὡς ἔστιν ἀληθῆ, περὶ ὧν περ οἴσεται τὴν ψῆφον, ἤδη πειράσομαι διδάσκειν ὑμᾶς. δέομαι δ' ὑμῶν, ὡς ἄνδρες δικασταί, δικαίαν δέησιν, ἐξ ἴσου ἡμῶν ἀμφοτέρων ἀκοῦσαι. τοῦτο δ' ἔστι καὶ ὑπὲρ 846 ὑμῶν ὁμοίως· ὅσῳ γὰρ ἂν ἀκριβέστερον τὰ πεπραγμένα μάθητε, τοσούτῳ δικαιότεραν καὶ εὐορκοτέραν
- 5 θήσεσθε τὴν ψῆφον περὶ αὐτῶν. ἐπιδείξω δὲ τοῦτον οὐ μόνον ὡμολογηκότα εἶναι τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ φανερόν τοῦτ' ἔργῳ πεποιηκότα, καὶ πρὸς τούτοις ἐκ βασάνου περὶ αὐτῶν πεφευγότα τοῦτον τοὺς ἀκριβεστάτους ἐλέγχους, καὶ οὐκ ἐθελήσαντ' ἐκ τούτων ἐπιδείξαι τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πανουργοῦντα καὶ μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον καὶ διακλέπτοντα τοῖς ἑαυτοῦ λόγοις τὴν ἀλήθειαν τῶν πεπραγμένων, οὕτω μεγάλοις καὶ φανεροῖς ἐλέγχοις ὥσθ' ὑμᾶς πάντας εἴσεσθαι σαφῶς ὅτι ἡμεῖς μὲν ἀληθῆ λέγομεν, οὗτος δ' οὐδὲν ὑγιὲς εἴρηκεν. ἄρξομαι δ' ἐντεῦθεν ὄθεν καὶ ὑμεῖς ῥᾶσ' ἂν μάθοιτε ἀγῶ τάχιστ' ἂν διδάξαιμι.
- 6 Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, Δημοφῶντι καὶ Θηριπίδῃ καὶ τούτῳ δίκας ἔλαχον ἐπιτροπῆς ἀποστερηθεῖς ἀπάντων τῶν ὄντων. γενομένης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς τοῦτον πρῶτον ἐπέδειξα σαφῶς τοῖς δικάζουσιν, ὥσπερ ὑμῖν ἐπιδείξω, πάνθ' ὅσα ἡμῖν κατελείφθη χορήματα ἀπεστερηκότα τοῦτον μετ' ἐκείνων, οὐ καταψευ-

7 δομαρτυρησάμενος. τεκμήριον δὲ μέγιστον· μαρτυριῶν γὰρ πλέον ἢ πάνυ πολλῶν τῶν ἀπασῶν ἀναγνωσθεισῶν ἐπὶ τῇ δίκῃ, καὶ τούτων τῶν μὲν ὡς ἔδοσαν τι τούτῳ τῶν ἐμῶν καταμαρτυρουσῶν, τῶν δ' ὡς παρήσαν κομιζομένῳ, τῶν δ' ὡς προιάμενοι παρὰ τούτου τούτῳ τὰς τιμὰς διέλυσαν, οὐδ' ἦ τιμι τούτων τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκήψατο, οὐδὲ τετόλμηκε διώκειν ἀλλ' ἢ ταύτην μίαν οὔσαν, ἐν ἣ δραχμὴν οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι
8 μεμαρτυρημένην. καίτοι τό γε τίμημα τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερήμην, οὐκ ἐκ ταύτης συντιθεὶς ἐλογιζόμενην τοσοῦτον (οὐ γὰρ ἔνεστ' ἀργύριον), ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καθ' ἕκαστα τιθεὶς, αἷς οὗτος οὐκ ἐπεσκήψατο. ὅθεν οἱ τότε ἀκούσαντες οὐ μόνον αὐτοῦ κατέγνωσαν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιγεγραμμένων ἐτίμησαν. τίνος οὖν ἕνεκ' ἐκείνας μὲν εἶασε, τῆδε δὲ ἐπεσκήψατο; ἐγὼ καὶ τοῦτο
9 διδάξω. τῶν μαρτυριῶν ὅσαι μὲν αὐτοῦ χρήματ' ἔχειν κατεμαρτύρουν, ἥδει σαφῶς ὅτι τοσοῦτῳ μᾶλλον ἐξελεγχθήσεται ταῦτ' ἔχων, ὅσῳ πλείων λόγος δοθήσεται καθ' ἓν περὶ ἐκάστου. τοῦτο δ' ἐμελλεν ἐν τῇ τῶν ψευδομαρτυριῶν ἔσεσθαι κρίσει· ὁ γὰρ τότε ἐν μικρῷ μέρει τιμὴ τοῦ παντός ὕδατος μετὰ τῶν ἄλλων κατηγορήσαμεν, νῦν πρὸς ἅπαν τὸ ὕδωρ αὐτὸ καθ' αὐτὸ διδά-
10 ξειν ἐμέλλομεν. ἀποκρίσει δ' ἐπισκηψάμενος ἐνόμιζεν, ὡσπερ τότε ὠμολόγησεν, οὕτω πάλιν ἔξαρονος γενέσθαι ταῦτα ἐφ' ἑαυτῷ γενήσεσθαι. διὰ ταῦτα τῆνδε διώκει. βούλομαι δὴ ταύτην, ὡς ἔστιν ἀληθῆς, ἐπιδειξαι σαφῶς πᾶσιν ὑμῖν, οὐκ ἐξ εἰκότων οὐδὲ λόγων πρὸς τὸ παρὸν μεμηχανημένων, ἀλλ' ἐκ τοῦ παρὰ πᾶσιν ὑμῖν δόξοντος, ὡς ἐγὼ νομίζω, δικαίου. σκοπεῖτε δ' ἀκούσαντες.

11 Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταὶ, περὶ τῆς μαρτυρίας τῆς ἐν τῷ γραμματεῖῳ γεγραμμένης εἰδὼς ὄντα μοι τὸν

ἀγῶνα, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμᾶς οἴσοντας ἐπιστάμενος, ᾗ ἤθην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρότερον ἢ τοῦτου προκαλούμενος ἐλέγξαι. καὶ τί πῶ; παρα- 848
δοῦναι παῖδα ἢ θελον αὐτῷ γράμματ' ἐπιστάμενον βασανίζειν. ὃς παρῆν ὅθ' ὠμολόγει ταῦθ' οὗτος, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἔγραφεν, οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν κελευσθεὶς κατοτεχνεῖν, οὐδὲ τὸ μὲν γράφειν, τὸ δ' ἀφαιρεῖν ὧν οὗτος εἰρήκει περὶ τούτων, ἀλλ' ἀπλῶς ὑπὲρ τοῦ πάντ'
12 ἀληθῆ καὶ τὰ τούτῳ ρηθέντα γράψαι. καίτοι τί κάλλιον ἦν τοῦ τὸν παῖδα στρεβλοῦντα ἐλέγξαι ψευδομένους ἡμᾶς; ἀλλὰ συνήδει πάντων μάλιστα ἀνθρώπων ὅτι τάληθῆ μεμαρτύρηται· διόπερ ἔφευγε τὴν βάσανον. ἀλλὰ μὴν οὐχ εἰς οὐδὲ δύο ταῦτ' ἴσασιν, οὐδ' ὑπὸ μάλης ἢ πρόκλησις γέγονεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀγορᾷ μέση πολλῶν παρόντων. καὶ μοι κάλει τούτων τοὺς μάρ-
τυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

13 Οὕτω τοίνυν οὗτός ἐστι σοφιστῆς καὶ σφόδρ' ἐκῶν τὰ δίκαι' ἀγνοεῖν προσποιούμενος ὥστε ψευδομαρτυριῶν διώκων, καὶ περὶ τούτου τὴν ψῆφον ὑμῶν μελλόντων οἴσειν καὶ ὁμωμοκότων, περὶ τῆς μαρτυρίας μὲν ἔφευγε τὴν βάσανον, περὶ οὗ μάλιστα προσῆκεν αὐτῷ τὸν λόγον ποιεῖσθαι, περὶ δ' ἄλλων φησὶν ἐξαι-
14 τεῖν, ψευδόμενος. καίτοι πῶς οὐχ ὑπερφυῆς αὐτὸν μὲν δεινὰ πεπονθέναι φάσκειν, εἰ τὸν ἐλεύθερον ἐξαιτῶν, ὡς ἐγὼ σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω, μὴ παρέλαβε, τοὺς δὲ μάρτυρας οὐ δεινὰ πάσχειν νομίζειν, τὸν ὁμολογουμένως δοῦλον περὶ ὧν ἐμαρτύρησαν ἐκδιδόντος, οὐκ ἐθέλοντος τούτου παραλαβεῖν; οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' ἔνεστιν εἰπεῖν, ὡς περὶ μὲν τινῶν ὧν αὐτὸς βούλεται σαφῆς ἢ βάσανος, περὶ δ' αὖ τινῶν οὐ σαφῆς.

- 15 Ἐπι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ταύτην τὴν μαρ- 849
 τυρίαν ἐμαρτύρησεν ὁ ἀδελφὸς ὁ τούτου πρῶτος Αἴ-
 σιος, ὃς νῦν μὲν ἕξαρονός ἐστι τούτῳ συναγωνιζόμενος,
 τότε δ' ἐμαρτύρησε ταῦτα μετὰ τῶν ἄλλων, οὔτ' ἐπιωρ-
 κεῖν οὔτ' εὐθύς παραχρῆμα δίκην ὀφλισκάνειν βουλό-
 μενος. ὃν οὐκ ἂν δήπου, ψευδῆ μαρτυρίαν εἰ παρε-
 σκευάζοιμην, ἐνέγραψα ἂν εἰς τοὺς μάρτυρας, ὄρων
 μὲν Ἀφόβῳ χρώμενον μάλιστ' ἀνθρώπων ἀπάντων,
 εἰδὼς δὲ συνεροῦντ' αὐτῷ τὴν δίκην, ἔτι δ' ἑμαυτοῦ
 ὄντ' ἀντίδικον· οὐ γὰρ ἔχει λόγον τὸν ἑαυτοῦ διάφο-
 ρον καὶ τούτου ἀδελφὸν μὴ ἀληθινῆς μαρτυρίας ἐγ-
 16 γράψαι μάρτυρα. τούτων τοίνυν εἰσὶ μὲν πολλοὶ μάρ-
 τυρες, ἔτι δ' οὐκ ἐλάττω τεκμήρια τῶν μαρτύρων.
 πρῶτον μὲν γὰρ, εἶπερ ὡς ἀληθῶς ταῦτα μὴ ἐμαρτύ-
 ρησεν, οὐκ ἂν νῦν ἕξαρονος ἦν, ἀλλὰ τότε εὐθύς ἐπὶ
 τοῦ δικαστηρίου τῆς μαρτυρίας ἀναγιγνωσκομένης,
 ἤνίκα μᾶλλον ἂν αὐτὸν ἢ νῦν ὠφέλει. δεύτερον δ' οὐκ
 ἂν ἡσυχίαν ἦγεν, ἀλλὰ δίκην ἂν μοι βλάβης ἔλαχεν, εἰ
 ψευδομαρτυριῶν ὑπόδικον αὐτὸν ἐποίουν κατὰ τὰδελ-
 17 φοῦ οὐ προσῆκον, ἐν ἧ καὶ περὶ χρημάτων καὶ περὶ ἀτι-
 μίας ἀνθρώποι κινδυνεύουσιν. ἔτι δὲ τὸ πρῶτον ἂν
 ἐξελέγξαι ζητῶν ἐξήτησεν ἂν με τὸν παῖδα τὸν γρά-
 φοντα τὰς μαρτυρίας, ἵν' εἰ μὴ παρεδίδουν, μηδὲν δί-
 καιον λέγειν ἐδόκουν. νῦν δὲ τοσοῦτο τοῦ ποιῆσαι τι
 τούτων ἐδέησεν ὥστ' οὐδ' ἑμοῦ παραδιδόντος, ἐπειδὴ
 ταῦτ' ἕξαρονος ἐγένεθ', οὗτος παραλαβεῖν ἠθέλησεν,
 ἀλλ' ὁμοίως φαίνονται καὶ περὶ τούτων φεύγοντες τὰς
 18 βασάνους. καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐν τε τοῖς 850
 μάρτυσι μεμαρτυρηκῶς Αἴσιος οὐκ ἠρνήθη ταῦτα ἐπὶ
 τοῦ δικαστηρίου τούτῳ παρεστῆκῶς τῆς μαρτυρίας
 ἀναγιγνωσκομένης, ἑμοῦ τ' ἐκδιδόντος τὸν παῖδα περὶ
 ἀπάντων τούτων βασανίζειν αὐτοῖς οὐκ ἠθέλησε πα-

ραλαβεῖν, καθ' ἕκαστον ὑμῖν παρέξομαι τοὺς μάρτυρας. καί μοι κάλει δεῦρ' αὐτούς.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

19 Ὁ τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, πάντων τῶν εἰρη-
 μένων οἶμαι μέγιστον ὑμῖν ἐρεῖν σημεῖον τοῦ ταῦτ'
 ἀποκρίνασθαι τοῦτον, βούλομαι διελθεῖν. ἐπειδὴ γὰρ
 ἐξήτει με τὸν ἄνθρωπον ταῦθ' ὠμολογηκῶς ἅμα μαρ-
 τύρηται, βουλόμενος καὶ τοῦτ' αὐτὸν ἐξελέγξαι τεχνά-
 20 ζοντα τί ποιῶ; προκαλοῦμαι κατὰ Δήμωνος εἰς μαρτυ-
 ρίαν, ὄντος αὐτῷ θείου καὶ κοινωνοῦ τῶν ἀδικημάτων,
 καὶ συγγράψας ταῦτ' ἐκέλευον μαρτυρεῖν ἅ νῦν διώ-
 κει τῶν ψευδομαρτυριῶν. οὗτος δὲ τὸ μὲν πρῶτον
 ἀπηναισχύντει, τοῦ δὲ δαιτητοῦ κελεύοντος μαρτυρεῖν
 ἢ ἐξομνύειν ἐμαρτύρησε πάννυ μόλις. καίτοι εἴ γ' ἦν
 δοῦλος ἄνθρωπος καὶ μὴ προωμολόγητο πρὸς τοῦδ'
 ἐλεύθερος εἶναι, τί παθῶν ἐμαρτύρησεν, ἀλλ' οὐκ ἐξο-
 21 μόσας ἀπηλλάγη τοῦ πράγματος; ἀλλὰ μὴν καὶ περὶ
 τούτων ἤθελον παραδοῦναι τὸν παῖδα τὸν γράφοντα
 τὴν μαρτυρίαν, ὅς τά τε γράμματα' ἔμελλε γνώσεσθαι
 τὰ ἑαυτοῦ καὶ τοῦτον ἐμνημόνευεν ἀκριβῶς μαρτυρή-
 σαντα ταῦτα. καὶ ταῦτ' ἤθελον οὐχὶ μαρτύρων ἀπο-
 ρῶν οἳ παρῆσαν· ἦσαν γάρ· ἀλλ' ἵνα μὴ τούτους αἰ-
 τιῶτο τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν, ἀλλὰ τὸ πιστὸν ἐκ τῆς βα-
 σάνου τούτοις ὑπάρχοι. καίτοι πῶς ἄξιόν ἐστι κατα- 851
 γινῶναι τῶν μαρτύρων διὰ τοῦτο, οἳ μόνοι τῶν πάποτ'
 ἠγωνισμένων δίκην ἐν ὑμῖν τὸν διώκοντ' αὐτὸν αὐτοῖς
 μάρτυρα τούτων ἐπιδεικνύουσι γεγεννημένον; ἀλλὰ
 μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, λαβὲ τὴν πρόκλησιν καὶ τὴν μαρ-
 τυρίαν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

22 Τηλικαῦτα τοίνυν δίκαια φυγῶν οὗτος, καὶ ἐκ το-

σούτων τεκμηρίων ἐπιδεικνύμενος ὅτι συκοφαντεῖ, τοῖς
 μὲν αὐτοῦ μάρτυσιν ἀξιοὶ πιστεύειν ὑμᾶς, τοὺς δ' ἐμοὺς
 διαβάλλει καὶ φησιν οὐ τάληθῆ μαρτυρεῖν. βούλομαι
 δὴ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. οἶδ' οὖν ὅτι
 πάντες ἂν ὁμολογήσατε τοὺς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦντας
 ἢ κέρδεσι δι' ἀπορίαν ἐπαιρομένους ἢ δι' ἐταιρίαν ἢ καὶ
 δι' ἔχθραν τῶν ἀντιδίκων ἐθέλειν ἂν τι τοιοῦτον ποι-
 23 ῆσαι. τούτων τοίνυν οὐδὲ δι' ἓν ἂν εἶεν ἐμοὶ μεμαρτυ-
 ρηκότες· οὔτε γὰρ ἐταιρία· πῶς γὰρ, οἷ γε μήτε ἐν ταῖς
 αὐταῖς διατριβαῖς μήτε καθ' ἡλικίαν, μὴ ὅτι ἐμοὶ τινες
 αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ σφίσιν αὐτοῖς εἰσίν; οὔτ' ἔχθρα τού-
 του· φανερόν γὰρ καὶ τοῦτ' ἐστίν· ὁ μὲν γὰρ ἀδελφὸς
 καὶ σύνδικος, Φᾶνος δ' ἐπιτήδειος καὶ φυλέτης, Φί-
 λιππὸς δ' οὔτε φίλος οὔτ' ἔχθρὸς, ὥστ' οὐδὲ ταύτην
 24 ἂν τις ἐπενέγκοι δικαίως τὴν αἰτίαν. καὶ μὴν οὐδὲ δι'
 ἀπορίαν ἂν τις φήσειε· πάντες γὰρ κέκτηνται τοσαύ-
 την οὐσίαν ὥστε καὶ λειτουργεῖν ὑμῖν προθύμως καὶ
 τὰ προσταττόμενα ποιεῖν. χωρὶς δὲ τούτων οὔτ' ἀγνω-
 τες ὑμῖν οὔτ' ἐπὶ τὰ χεῖρω γινγνωσκόμενοι, μέτριοι δ'
 ὄντες ἄνθρωποι. καίτοι εἰ μὴτ' ἀποροὶ μὴτ' ἔχθροὶ
 τούτου μὴτ' ἐμοὶ φίλοι, πῶς χρῆ κατὰ τούτων λαβεῖν 852
 τιν' ὑποψίαν ὡς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσιν; ἐγὼ μὲν γὰρ
 οὐκ οἶδα.

25 Ταῦτα τοίνυν οὗτος εἰδὼς, καὶ πάντων μάλιστα
 ἐπιστάμενος τάληθῆ μεμαρτυρηκότηας αὐτοὺς, ὅμως
 συκοφαντεῖ καὶ φησὶν οὐ μόνον οὐκ εἰπεῖν ταῦτα, ἀ
 πῶς τις ἂν μᾶλλον ἐξελέγξειεν εἰρηκότα; ἀλλὰ καὶ δοῦ-
 λον εἶναι τὸν ἄνθρωπον τῷ ὄντι. βούλομαι δὲ διὰ
 βραχέων εἰπὼν πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγξαι καὶ ταῦτ' αὐτὸν
 ψευδόμενον. ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ περὶ
 τούτων ἠθέλησα τούτῳ παραδοῦναι βασανίζειν τὰς
 θεραπαίνας, αἱ τελευτῶντος τοῦ πατρὸς μνημοιεῖ-

26 ουσιν ἀφεθέντα τοῦτον ἐλεύθερον εἶναι τότε. καὶ πρὸς τούτοις ἢ μήτηρ κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, οἱ μόνοι παῖδές ἐσμεν αὐτῇ, δι' οὓς κατεχέρευσε τὸν βίον, πῖστιν ἠθέλησεν ἐπιθεῖναι παραστησαμένη τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ἀφείναι τὸν πατέρα ἢνίκ' ἔτελεύτα, καὶ νομιζέσθαι παρ' ἡμῖν τοῦτον ἐλεύθερον· ἦν μηδεὶς ὑμῶν νομιζέτω καθ' ἡμῶν ποτ' ἂν ὀμνύναι ταῦτ' ἂν ἐθέλειν, εἰ μὴ σαφῶς ἤδει τὰ εὖορκα ὀμουμένη. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω καὶ ταῦτ' ἤμεν ἔτοιμοι ποιεῖν, κἀλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

27 Τοσαῦτα τοίνυν δίκαια λέγειν ἐχόντων ἡμῶν, καὶ καταφεύγειν εἰς τοὺς μεγίστους ἐλέγχους ἐθελόντων περὶ τῶν μεμαρτυρημένων, πάντα ταῦτα φυγῶν οὕτος οἶεται, περὶ τῆς γεγενημένης δίκης διαβάλλων καὶ κατηγορῶν ἐμοῦ, τοῦ μάρτυρος ὑμᾶς πείσειν καταψηφίσασθαι, πάντων, οἶμαι, πράγμα κατασκευάσας ἀδίκωτάτον καὶ πλεονεκτικώτατον. αὐτὸς μὲν γὰρ μάρτυρας ψευδεῖς παρεσκεύασται περὶ τούτων, συγχορη- 853 γὸν ἔχων Ὀνήτορα τὸν κηδεστὴν καὶ Τιμοκράτην· ἡμεῖς δ' οὐχὶ προειδότες, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τῆς μαρτυρίας ἠγούμενοι τὸν ἀγῶν' ἔσεσθαι, τοὺς περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς χρημάτων μάρτυρας οὐ παρεσκευάσαμεθα νῦν. ὅμως δὲ, καίπερ οὕτω τοῦτον σεσοφισμένου, τὰ πράγματ' αὐτὰ διεξιῶν οἶμαι ῥαδίως ὑμῖν ἐπιδειξείν δικαιοτάτ' ἀνθρώπων τοῦτον ὠφληκότα τὴν 29 δίκην, οὐχ ὅτι τὸν Μιλύαν ἐκώλων βασανίζειν, οὐδ' ὅτι τοῦτον ἐλεύθερον ὠμολόγησεν, οἱ δὲ μάρτυρες οἶδ' ἐμαρτύρησαν, ἀλλ' ὅτι πολλὰ τῶν ἐμῶν ἐξηλέγχθη λαβῶν καὶ τὸν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε τῶν νόμων κελευόντων καὶ τοῦ πατρὸς ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, ὡς ἐγὼ

σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξω· ταῦτα μὲν γὰρ ἦν πᾶσιν ἰδεῖν, οἱ νόμοι καὶ τὸ πλῆθος ὧν οὗτοι διηροπάκεισαν χρημάτων· τὸν Μιλύαν δ' οὐδ' ὅστις ἔστιν οὐδεὶς ἤδει. γνώσεσθε δ' ἐκ τῶν ἐγκεκλημένων ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχοντ' ἐστίν.

- 30 Ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ἔλαχον
 τούτῳ τῆς ἐπιτροπῆς οὐχ ἔν τιμημα συνθεῖς, ὥσπερ ἂν
 εἴ τις συκοφαντεῖν ἐπιχειρῶν, ἀλλ' ἕκαστον ἐγγράψας,
 καὶ πόθεν λαβῶν καὶ πόσον τὸ πλῆθος καὶ παρὰ τοῦ,
 καὶ οὐδαμοῦ τὸν Μιλύαν παρέγραψα ὡς εἰδότα τι τού-
 31 τῶν. ἔστιν οὖν τοῦ μὲν ἐγκλήματος ἀρχὴ "τάδ' ἐγκαλεῖ
 " Δημοσθένης Ἀφόβῳ· ἔχει μου χρήματ' Ἀφοβος ἀπὸ
 " ἐπιτροπῆς ἐχόμενα, ὀγδοήκοντα μὲν μυᾶς, ἣν ἔλαβε
 " προῖκα τῆς μητρὸς κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ πατρός."
 τοῦτο πρῶτόν ἐστι τῶν χρημάτων, ὧν ἀπεστερηθῆναι
 φημι. τοῖς δὲ μαρτυροῦσι τί μεμαρτύρηται; "μαρτυροῦσι
 " παραγενέσθαι πρὸς τῷ δαιτητῇ Νοθάρχῳ, ὅτε Ἀφο- 854
 " βος ὡμολόγει τὸν Μιλύαν ἐλεύθερον εἶναι, ἀφεθέντα
 32 " ὑπὸ τοῦ Δημοσθένους πατρός." σκοπεῖτε τοίνυν παρ'
 ὑμῖν αὐτοῖς εἴ τις ἂν ὑμῖν ἢ ῥήτωρ ἢ σοφιστὴς ἢ γόης
 οὕτω θαυμάσιος δοκεῖ γενέσθαι καὶ λέγειν δεινός, ὥσ.
 ἐκ ταύτης τῆς μαρτυρίας διδάξει τιν' ἀνθρώπων ὡς
 ἔχει τὴν προῖκ' Ἀφοβος τῆς μητρὸς τῆς ἑαυτοῦ. καὶ τί
 λέγων, ὧ πρὸς Διός; ὡμολόγησεν εἶναι Μιλύαν ἐλεύθε-
 ρον; καὶ τί μᾶλλον ἔχων τὴν προῖκα; οὐδὲν ἂν δή-
 33 που διὰ τοῦτό γε δόξειεν. ἀλλὰ πόθεν τοῦτ' ἐπεδεί-
 χθη: πρῶτον μὲν Θηριππίδης ὧν αὐτῷ συνεπίτροπος
 κατεμαρτύρησε δοῦναι δεύτερον δὲ Δήμων θεῖος ὧν
 καὶ τῶν ἄλλων οἱ παρόντες ἐμαρτύρησαν σίτον τῇ μη-
 τρὶ δάσειν ὁμολογεῖν τοῦτον ὡς ἔχοντα τὴν προῖκα.
 καὶ τούτοις οὐκ ἐπεσκήψατο, δηλονότι ὡς τάληθῆ με
 μαρτύρηται εἰδώς. ἐτι τοίνυν ἢ μήτιρ πίστιν ἠθέλησε

ἐπιθεῖναι κατ' ἐμοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς, παραστησαμένη λαβεῖν τὴν προῖκα τοῦτον τὴν ἑαυτῆς κατὰ τὴν τοῦ
 34 πατρὸς διαθήκην. ταύτας τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς πό-
 τερ' αὐτὸν ἔχειν φῶμεν ἢ μή; καὶ πότερον διὰ τούσδε
 ὀφλεῖν τοὺς μάρτυρας ἢ διὰ τούσδε; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι
 διὰ τὴν ἀλήθειαν. ταύτας τοίνυν δέκ' ἔτη κεκαρπωμέ-
 νος, καὶ οὐδὲ δίκην ὀφλὼν ἀποδοῦναι τετολμηκῶς,
 δεινὰ πεπονθέναι φησὶ καὶ διὰ τούσδε τοὺς μάρτυρας
 ὀφληκέναι. καίτοι τούτων γ' οὐδεὶς αὐτὸν ἔχειν ταύ-
 την ἔμαρτύρησεν.

35 Περὶ τοίνυν τῆς ἐκδόσεως καὶ τῶν κλινοποιῶν καὶ
 τοῦ σιδήρου καὶ τοῦ καταλειφθέντος ἡμῖν ἐλέφαντος
 καὶ τῆς προικὸς τῆς ἀδελφῆς, ἣν οὗτος καθυφείκειν
 ὑπὲρ τοῦ καὶ αὐτὸς ἔχειν ὅσα βούλοιο τῶν ἐμῶν, 855
 ἀκούσατε, καὶ σκοπεῖθ' ὡς δικαίως τ' ὤφληκε καὶ οὐ-
 36 δὲν ἦν Μιλύαν περὶ τούτων βασιανιστέον. περὶ μὲν
 γὰρ ὧν καθυφείκας, νόμος ἔστι, διαρρήδην ὃς κελεύει
 σε ὁμοίως ὀφλισκάνειν ὥσπερ ἂν αὐτὸς ἔχῃς· ὥστε τί
 τῷ νόμῳ καὶ τῇ βασάνῳ; περὶ δ' αὖ τῆς ἐκδόσεως, ἐπι-
 κοινωνήσαντες τῷ Ξούθῳ καὶ διανειμάμενοι τὰ χρή-
 ματα καὶ τὰς συγγραφὰς ἀνελόντες, καὶ πάνθ' ὃν τρό-
 πον ἐβούλεσθε κατασκευάσαντες, καὶ διαφθείραντες
 τὰ γράμμαθ', ὡς ὑμῶν ὁ Δῆμων κατεμαρτύρει, φε-
 37 νακίζετε καὶ τουτουσὶ παρακρούσασθαι ζητεῖτε. περὶ
 τοίνυν τῶν κλινοποιῶν, εἰ σὺ λαβῶν ἀργύριον καὶ
 πολλὰ ἰδία κερδάνας ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζων, ὅν καὶ
 τοὺς ἄλλους προσῆκε κωλύειν, εἴτ' ἀφανεῖς πεποίη-
 κας, τί σοι ποιήσωσιν οἱ μάρτυρες; οὐ γὰρ οὗτοί γε
 μεμαρτύρηκασιν ὡς ὁμολόγεις ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς δανείζειν
 καὶ λαβεῖν τὰνδράποδα ὡς σαυτὸν, ἀλλ' ἐν τῷ λόγῳ
 τοῦτ' ἔγραψας σὺ, κατεμαρτύρησαν δὲ οἱ μάρτυρες.
 38 ἀλλὰ μὴν περὶ γε τοῦ ἐλέφαντος καὶ τοῦ σιδήρου, πάν-

τας ἐγωγέ φημι τοὺς οἰκέτας εἰδέναι τοῦτον πωλοῦν-
 τα, καὶ παραδοῦναι καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον αὐτῷ τού-
 των ὄντινα βούλοιο λαβὼν βασανίζειν. εἰ τοίνυν φή-
 σει με, τὸν εἰδότα οὐκ ἐθέλοντα ἐκδοῦναι, τοὺς οὐκ
 εἰδότας ἐκδιδόναι, πολὺ δὴ μᾶλλον αὐτῷ παραλαβεῖν
 φανήσεται προσῆκον· εἰ γὰρ, οὓς ὡς εἰδότας ἐξεδίδουν
 ἐγὼ, μηδὲν ἔχειν ἔφασαν τούτων αὐτὸν, ἀπήλλακτο
 39 δῆπουθεν ἂν τῆς αἰτίας. ἀλλ' οὐχὶ τοιοῦτόν ἐστιν,
 ἀλλὰ σαφῶς ἂν ἐξηλέγχθη πωλῶν καὶ τὴν τιμὴν κεκο-
 μισμένος. διόπερ τοὺς ὁμολογουμένως δούλους παρα- 856
 βὰς τὸν ἐλεύθερον ἡξίου βασανίζειν, ὃν οὐδ' ὄσιον
 παραδοῦναι, τὸ πρᾶγμα οὐκ ἄγειν εἰς ἔλεγχον ζητῶν,
 ἀλλὰ μὴ παραλαμβάνων βουλόμενός τι δοκεῖν λέγειν.
 περὶ τοίνυν πάντων τούτων, πρῶτον μὲν περὶ τῆς
 προικὸς, εἶθ' ὑπὲρ ᾧν καθυφεῖκεν, εἶθ' ὑπὲρ τῶν
 ἄλλων, ἀναγνώσεται τοὺς τε νόμους καὶ τὰς μαρτυ-
 ρίας, ἵν' εἰδῆτε.

NOMOI. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων ἂν γνοιήτε ὅτι δει-
 νὸν οὐδ' ὅτ. οὖν πέπονθε τὸν ἄνθρωπον οὐκ ἐκδόντος
 ἐμοῦ βασανίζειν, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ εἰ σκέ-
 ψαισθε. θῶμεν γὰρ δὴ τὸν Μιλύαν ἐπὶ τοῦ τροχοῦ
 στρεβλοῦσθαι, καὶ τί μάλιστ' ἂν αὐτὸν εὗξαιτο λέγειν
 σκοπῶμεν. οὐχ ὅτι τῶν χρημάτων οὐδ' ὅτιοῦν οἶδε
 τοῦτον ἔχοντα; καὶ δὴ λέγει. διὰ τοῦτ' ἄρ' οὐκ ἔχει;
 πολλοῦ γε δεῖ· τοὺς γὰρ εἰδότας καὶ διδόντας καὶ παρ-
 όντας μάρτυρας παρεσχόμεν ἐγὼ. τεκμήριον δὲ καὶ
 πίστις ἐστὶν οὐκ εἴ τις τι μὴ οἶδε τοῦτον ἔχοντα (πολ-
 41 λοὶ γὰρ ἂν εἶεν), ἀλλ' εἴ τις οἶδεν. καταμαρτυρησάντων
 τοίνυν σου τοσοῦτων μαρτύρων τίνι τῶν ψευδομαρ-
 τυριῶν ἐπεσκήψω; δεῖξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις δεῖξαι.

καίτοι πῶς οὐ σαφῶς σὺ σαυτὸν ἐξελέγγεις, ὅτι ψεύδει δεινὰ πεπονθέναι φάσκων καὶ τὴν δίκην ἀδίκως ὠφληκέναι τὸν ἄνθρωπον οὐ παραλαβὼν, ὃς τοὺς ταῦτα μαρτυρήσαντας ἔχειν σε καὶ λαβεῖν, περὶ ὧν ὡς οὐ καταλειφθέντων σὺ τὸν Μιλύαν ἐξήτεις, ἀφῆκας τῶν ψευδομαρτυριῶν; οὓς πολὺ κάλλιον ἦν, εἴπερ ἠδίκησο, διώκειν. ἀλλ' οὐκ ἠδικημένος σὺ συκοφαντεῖς.

- 42 Πολλαχόθεν μὲν οὖν ἂν τις ἴδοι τὴν σὴν πονη- 857
ρίαν, μάλιστα δ' εἰ περὶ τῆς διαθήκης ἀκούσειεν. τοῦ γὰρ πατρὸς, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὰ καταλειφθέντα πάντα ἐν τῇ διαθήκῃ γράψαντος, καὶ τὸν οἶκον ὅπως μισθώσουσι, ταύτην μὲν οὐκ ἀπέδωκεν, ἵνα μὴ τὸ πλήθος εὐροίμι ἐγὼ τῶν χρημάτων ἐξ αὐτῆς, ὡμολόγει δὲ κερτῆσθαι ταῦθ' ἢ μάλιστα' οὐχ οἶόν τ' ἦν
- 43 ἐξάρων γενέσθαι διὰ τὴν περιφάνειαν. ἦν δὲ ταῦθ' ἢ γεγράφθαι φησὶν ἐν τῇ διαθήκῃ, δύο μὲν τάλαντα Δημοφῶντα λαβεῖν εὐθύς, τὴν δ' ἀδελφὴν ὅταν ἡλικίαν ἔχη (τοῦτο δ' ἐμελλεν εἰς ἔτος δέκατον γενήσεσθαι), τοῦτου δ' ὀγδοήκοντα μναῖς καὶ τὴν μητέρα τὴν ἐμὴν καὶ τὴν οἰκίαν οἰκεῖν, Θηριππίδην δ' ἑβδομήκοντα μναῖς λαβόντα καρπώσασθαι, ἕως ἀνῆρ ἐγὼ γενοίμην. τὰ δ' ἄλλα ὅσ' ἐμοὶ χωρὶς τούτων κατελείφθη καὶ τὸ μισθοῦν τὸν οἶκον ἠφάνιζεν ἐκ τῆς διαθήκης, οὐ συμφέρον αὐτῷ νομίζων ταῦτ' ἐπιδει-
- 44 χθῆναι παρ' ὑμῖν. ἐπειδὴ τοίνυν ὡμολόγητο ὑπ' αὐτοῦ τούτου τὸν πατέρα ἡμῶν τελευτῶντα τοσοῦτον ἀργύριον τούτων ἐκάστω δοῦναι, τεκμήριον οἱ δικάζοντες τότε τὰς ὁμολογίας ἐποιήσαντο ταύτας τοῦ πλήθους τῶν χρημάτων· ὅστις γὰρ ἀπὸ τῶν ὄντων τέτταρα τάλαντα καὶ τρισχιλίας προῖκα καὶ δωρεὰν ἔδωκε, φανερόν ἦν ὅτι οὐκ ἀπὸ μικρᾶς οὐσίας, ἀλλὰ πλεον ἢ δι-
- 45 πλασίας ἦς ἐμοὶ κατέλιπε ταῦτ' ἀφείλεν· οὐ γὰρ ἂν

ἐδόκει τὸν μὲν υἱὸν ἐμὲ πένητα βούλεσθαι καταστῆσαι, τούτους δὲ πλουσίους ὄντας ἔτι πλουσιωτέρους ποιῆσαι ἐπιθυμῆναι, ἀλλ' ἔνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐμοὶ καταλειπομένων Θηριππίδῃ τε τὰς ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ Δημοφῶντι τὰ δύο τάλαντα, οὐπω μέλλουσι τῇ 858 ἀδελφῇ τῇ ἐμῇ συνοικῆσειν, καρποῦσθαι δοῦναι. ταῦτα δὴ τὰ χρήματα οὐδαμοῦ παραδοῦς ἐφαίνετο, οὐδ' ἐλάττω μικροῖς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀνηλωκέναι, τὰ δ' οὐ λαβεῖν ἔφη, τὰ δ' οὐκ εἰδέναι, τὰ δὲ τὸν δεῖν ἔχειν, τὰ δ' ἔνδον εἶναι, τὰ δὲ πάντα μᾶλλον ἢ ὅπου παρέδωκεν εἶχε λέγειν.

- 46 Περὶ δὲ τοῦ μὴ καταλειφθῆναι τὰ χρήματ' ἔνδον βούλομαι σαφῶς ὑμῖν ἐπιδειξάμενος ψευδόμενον. τοῦτον γὰρ τὸν λόγον καθεῖκεν, ἐπειδὴ τὰ χρήματα μὲν πολλὰ πέφηνεν ὄντα, οὐκ εἶχε δ' ἐπιδειξάμενος ταῦθ' ὡς ἀποδέδωκεν, ἵν' ἐξ εἰκότος οὐδὲν προσῆκον ἡμῖν φανῆ
- 47 κομίζεσθαι τὰ γ' ὄντα παρ' ἡμῖν. εἰ μὲν τοίνυν ὁ πατήρ ἠπίσκει τούτοις, δηλον ὅτι οὐτ' ἂν τᾶλλα ἐπέτροπεν οὐτ' ἂν ἐκεῖν' οὕτω καταλιπὼν αὐτοῖς ἐφραζεν· ὥστε πόθεν ἴσασι; εἰ δ' ἐπίστευεν, οὐκ ἂν δήπου τὰ μὲν πλεῖστ' αὐτοῖς τῶν χρημάτων ἐνεχείρισε, τῶν δ' οὐκ ἂν κυρίου ἐποίησεν, οὐδ' ἂν τῇ μὲν μητρὶ μου ταῦτα φυλάττειν παρέδωκεν, αὐτὴν δὲ ταύτην ἐν τῶν ἐπιτρόπων τούτῳ γυναικ' ἠγγύησεν· οὐ γὰρ ἔχει λόγου σῶσαι μὲν τὰ χρήματα δι' ἐκείνης ζητεῖν, ἕνα δὲ τῶν
- 48 ἀπιστουμένων ταύτης ἀκείνων κύριον ποιεῖν. ἔτι δὲ τοῦτον, εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν, πῶς οὐκ ἂν αὐτὴν λαβεῖν δοθεῖσαν ὑπὸ τοῦ πατρός; ὅς τῃ μὲν προῖκ' αὐτῆς ἦσθαι, τὰς ὀγδοήκοντα μνᾶς, ἔχων ὡς αὐτῇ συνοικῆσων, τὴν Φιλωνίδου τοῦ Μελιτέως θυγατέρα ἔγρημε δι' αἰσχροκερδίαν, ἵνα πρὸς αἷς εἶχε παρ' ἡμῶν, ἑτέρας ὀγδοήκοντα μνᾶς λάβοι παρ' ἐκείνου· τετάρων δὲ τα-

λάπτων ἔνδον ὄντων καὶ ταῦτ' ἐκείνης ἐχούσης, ὡς οὗτός φησιν, οὐκ ἂν ἠγείσθε αὐτὸν κἂν ἐπιδραμεῖν, 859
 49 ὥστε γενέσθαι μετ' ἐκείνης αὐτῶν κύριον; ἢ τὴν μὲν φανεράν οὐσίαν, ἣν καὶ ὑμῶν πολλοὶ συνήδεσαν ὅτι κατελείφθη, μετὰ τῶν συνεπιτρόπων οὕτως αἰσχροῶς διήρπασεν· ὧν δ' οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς ἔσεσθαι μάρτυρες, ἀπέσχετ' ἂν ἐξὸν αὐτῷ λαβεῖν; καὶ τίς ἂν πιστεύσειεν; οὐκ ἔστι ταῦτα, ᾧ ἄνδρες δικασταὶ, οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ τὰ μὲν χρήματα, ὅσα κατέλιπεν ὁ πατήρ, ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ κατωρύττετο ὅτε εἰς τὰς τούτων χεῖρας ἤλθεν, οὗτος δ' οὐκ ἔχων ἂν εἰπεῖν ὅπου τι τούτων ἀπέδωκεν, ἵν' εὖπορος εἶναι δοκῶν μηδενὸς τύχῳ παρ' ὑμῶν ἐλέου, τούτοις χρῆται τοῖς λόγοις.

50 Πολλὰ μὲν οὖν ἔγωγ' ἔχω καὶ ἄλλα τούτου κατηγορεῖν· οὐκ ἐνδέχεται δέ μοι, τῷ μάρτυρι τοῦ κινδύνου περὶ τῆς ἐπιτιμίας ὄντος, περὶ ὧν αὐτὸς ἠδίκημαι λέγειν. ἀλλὰ βούλομαι πρόκλησιν ὑμῖν ἀναγνῶναι· γνώσεσθε γὰρ ἐξ αὐτῆς ἀκούσαντες τὰ μεμαρτυρημένα ὡς ἔστιν ἀληθῆ, καὶ τὸν Μιλύαν ὅτι νῦν μὲν περὶ πάντων φησὶν ἐξαίτεῖν, τὸ δὲ πρῶτον ὑπὲρ τριάκοντα μόνον μυῶν ἐξήτει, καὶ προσέτι ζημιοῦται κατὰ τὴν
 51 μαρτυρίαν οὐδέν. ἐγὼ γὰρ πανταχῆ τοῦτον ἐξελέγξαι βουλόμενος, καὶ τὰς τέχνας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας ἐμφανεῖς ὑμῖν καταστῆσαι πειρώμενος, ἠρόμην αὐτὸν πόσα εἶη τὰ χρήματα τὸ πλῆθος, καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ὡς συνειδότα ἐξήτησεν· οὗτος δὲ ψευδάμενος περὶ πάντων ἔφησεν. “περὶ μὲν τοίνυν,” ἔφην ἐγὼ, “τούτου πα-
 “ραδώσω σοι τὸν ἔχοντα τὰντίγραφα, ὡς σύ με προῦκα-
 52 “λέσω. προομόσαντος δέ μου τὸν ἄνθρωπον ὡς ὠμο- 860
 “λόγησας ἐλεύθερον εἶναι καὶ κατὰ Δήμωνος ἐμαρτύ-
 “ρησας, ἂν ἀπομόσης τὰναντία τούτων κατὰ τῆς θυγα-
 “τρὸς, ἀφίημί σοι πάνθ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐξαίτησας φανῆς

“τὸ πρῶτον βασανιζομένου τοῦ παιδός, καὶ τοσοῦτω σοὶ
 “γενέσθω τὸ τίμημα ἔλαττον ὢν ὠφλες, καθ’ ἃ τὸν Μι-
 “λύαν ἐξήγησας, ἵνα μηδὲν ζημιωθῆς παρὰ τοὺς μάρ-
 53 τυρας.” ταῦτ’ ἐμοῦ προκαλεσαμένου πολλῶν παρόν-
 των οὐκ ἂν ἔφη ποιῆσαι. καίτοι ὅστις αὐτὸς αὐτῷ
 ταῦτ’ ἔφηνε δικάσαι, πῶς ὑμᾶς χρὴ τοὺς ὁμωμοκότας
 τούτῳ πειθομένους καταγνῶναι τῶν μαρτύρων, ἀλλ’
 οὐ τοῦτον ἀναισχυντότατον πάντων ἀνθρώπων εἶναι
 νομίζεις; ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τους
 μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

54 Οὐ τοίνυν ἐγὼ μὲν ταῦθ’ ἔτοιμος ἦν, οἱ δὲ μάρ-
 τυρες οὐ τὴν αὐτὴν γνώμην ἐμοὶ εἶχον, ἀλλὰ κάκεινοι
 παραστησάμενοι τοὺς παῖδας, ὑπὲρ ὧν ἐμαρτύρησαν,
 πίστιν ἐπιθεῖναι ἠθέλησαν κατ’ ἐκείνων. ὁ δ’ οὐτ’
 ἐκείνοις οὐτ’ ἐμοὶ δοῦναι τὸν ὄρκον ἠξίωσεν, ἀλλ’ ἐπὶ
 λόγοις μεμηχανημένοις καὶ μάρτυσιν οὐ τάληθῆ μαρ-
 τυρεῖν εἰδισμένοις τὸ πρᾶγμα καταστήσας ἐλπίζει ὁα-
 δίως ὑμᾶς ἐξαπατήσειν. λαβὲ οὖν αὐτοῖς καὶ ταύτην
 τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

55 Πῶς οὖν ἂν τις σαφέστερον ἐξελέγξειε συνοφαν-
 τουμένους ἡμᾶς καὶ καταμεμαρτυρημένον τάληθῆ καὶ
 τὴν δίκην δικαίως ὠφλημένην ἢ τοῦτον τὸν τρόπον.
 ἐπιδεικνὺς οἰκέτην τὸν τὴν μαρτυρίαν γράφοντ’ οὐκ
 ἐθέλησαντα τοῦτον βασανίζειν περὶ αὐτῶν τῶν μεμαρ- 861
 τυρημένων, Αἴσιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ταῦτα μεμαρ-
 56 τυρηκότα ἃ φησιν εἶναι ψευδῆ, τοῦτον αὐτὸν ταῦτὰ
 τοῖς μάρτυσιν οὓς θιώκει μεμαρτυρηκότα μοι κατ’ Ἀθή-
 μωνος ὄντος αὐτῷ θείου καὶ συνεπιτρόπου, τρεῖς ἢ ρα-
 φαίνας οὐκ ἐθέλησεν ὑπὲρ τοῦ τὸν ἀνθρώπου ἐλευ-

θερον εἶναι βασανίζειν, τὴν μητέρα τὴν ἑμαυτοῦ πί-
 στιν περὶ τούτων ἐπιθεῖναι καθ' ἡμῶν ἐθέλουσαν, τῶν
 ἄλλων οἰκετῶν οὐκ ἐθέλοντα τοῦτον παραλαμβάνειν
 οὐδένα τῶν πάντ' εἰδότεων μᾶλλον ἢ Μιλύας, τῶν μαρ-
 τύρων οἱ καταμαρτύρουν χρήματ' ἔχειν αὐτὸν οὐδενὶ
 57 τῶν ψευδομαρτυριῶν ἐπεσκημμένον, τὴν διαθήκην
 οὐκ ἀποδόντα οὐδὲ τὸν οἶκον μισθώσαντα τῶν νόμων
 κελευόντων, πίστιν ἐπιθεῖναι προομνύντος ἑμοῦ καὶ
 τῶν μαρτύρων, ὥστ' ἀφεῖσθαι τοῦτον τῶν χρημάτων
 καθ' ἃ τὸν Μιλύαν ἐξήτησεν, οὐκ οἰηθέντα δεῖν; μὰ
 τοὺς θεοὺς, ἐγὼ μὲν οὐκ ἂν ἔχοιμι ἐπιδείξαι ταῦτ'
 ἀκριβέστερον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον. οὕτω τοίνυν φα-
 νερώς τῶν μαρτύρων καταψευδόμενος καὶ ἐκ τῶν
 πραγμάτων οὐδὲν ζημιούμενος καὶ τὴν δίκην δι-
 58 καίως ὠφληκῶς ὅμως ἀναισχυντεῖ. καὶ εἰ μὲν μὴ καὶ
 παρὰ τοῖς αὐτοῦ φίλοις καὶ παρὰ τῷ διαιτητῇ προε-
 γνωσμένος ἀδικοῦν τούτους ἐποιεῖτο τοὺς λόγους, ἦτ-
 τον ἂν ἦν ἄξιον θαυμάζειν· νῦν δ' ἐπιτρέψαι με πεί-
 σασ' Ἀρχένεω καὶ Δρακοντίδῃ καὶ Φάνω τούτῳ τῷ νῦν
 ὑπ' αὐτοῦ φεύγοντι τῶν ψευδομαρτυριῶν, τούτους
 μὲν ἀφῆκεν ἀκούσας αὐτῶν ὅτι, εἰ μεθ' ὄρκου ταῦτα
 διαιτήσουσι, καταγνώσονται τὴν ἐπιτροπὴν, ἐπὶ τὸν 862
 κληρωτὸν δὲ διαιτητὴν ἐλθῶν καὶ οὐδὲν ἔχων ἀπολύ-
 59 σασθαι τῶν ἐγγεκλημμένων ὠφλε τὴν δίκαιαν. οἱ δικά-
 σται δ' ἀκούσαντες, εἰς οὓς ἐφῆκε, ταῦτα καὶ τοῖς τού-
 του φίλοις καὶ τῷ διαιτητῇ περὶ αὐτῶν ἔγνωσαν καὶ
 δέκα ταλάντων ἐτίμησαν, οὐ μὰ Δί' οὐκ ὅτι τὸν Μι-
 λύαν ὠμολόγησεν εἶναι ἐλεύθερον (τοῦτο μὲν γὰρ οὐ-
 δὲν ἦν), ἀλλ' ὅτι πεντεκαίδεκα ταλάντων οὐσίας μοι κα-
 ταλειφθείσης τὸν μὲν οἶκον οὐκ ἐμίσθωσε, δέκα δ' ἔτη
 μετὰ τῶν συνεπιτρόπων διαχειρίσας πρὸς μὲν τὴν συμ-
 μορίαν ὑπὲρ παιδὸς ὄντος ἑμοῦ πέντε μναῖς συνετάξατ'

60 εἰσφέρειν, ὅσονπερ Τιμόθεος ὁ Κόνωνος καὶ οἱ τα μέ-
 γιστα κεκτημένοι τιμήματα εἰσέφερον, χρόνον δὲ το-
 σοῦτον τὰ χρήματα ταῦτα ἐπιτροπεύσας, ὑπὲρ ὧν τη-
 λικαύτην αὐτὸς εἰσφορὰν ἡξίου εἰσφέρειν, ἐμοὶ μὲν τὸ
 καθ' αὐτὸν οὐδ' εἴκοσι μνῶν ἄξια παρέδωκε, μετὰ δ'
 ἐκείνων ὅλα τὰ κεφάλαια καὶ τὰς ἐπικαρπίας ἀπεστέ-
 ρηκεν. θεύτες οὖν οἱ δικασταὶ τοῖς πᾶσι χρήμασιν οὐκ
 ἐφ' ὅσῳ μισθοῦσι τοὺς οἴκους τόκον, ἀλλ' ὅς ἦν ἐλά-
 χιστος, εὗρον τὸ σύμπαν πλέον ἢ τριάκοντα τάλαντ'
 αὐτοὺς ἀποστεροῦντας· διὸ τούτῳ τῶν δέκα τάλαν-
 των ἐτίμησαν.

XXX.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

"Αφοβος, μέλλοντος αὐτῷ Δημοσθένους τὰς τῆς ἐπιτροπῆς 863
 δίκας λαγχάνειν, ἔγνημεν Ὀνήτορος ἀδελφὴν ἐκδοθεῖσαν αὐτῷ
 ὑπὸ Τιμοκράτους τοῦ προτέρου ἀνδρός, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐπί-
 κληρον λαμβάνειν ἔμελλε. μετὰ δὲ ταῦτα Ὀνήτωρ, ἤδη φεύ-
 γοντος Ἀφόβου τὴν τῆς ἐπιτροπῆς δίκην, ὡς ὁ ῥήτωρ ἀπο-
 δείκνυσι, πλασάμενος ἀπόλειψιν τὴν ἀδελφὴν παρ' ἑαυτὸν
 ἀπήγαγεν. ἐπεὶ δὲ Ἀφοβος ἦλω. ἐπὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ τὸν
 ῥήτορα ἀφικνυόμενον καὶ εἰς τὰ χωρία εἰσιόντα ἐξήλασεν
 Ὀνήτωρ, φάσκων τῆς ἀδελφῆς εἶναι τὰ χωρία, εἰς τὴν προῖκα
 ἀποτιμηθέντα. διόπερ ἐξούλης αὐτῷ δικάζεται ὁ Δημοσθέ-
 νης ὡς ἐκ τῶν Ἀφοβου πρότερον, νῦν δὲ ἑαυτῷ γεγεννημέ-
 νων, ἐξεληλαμένος, φάσκων οὐκ εἰληφέναι τὴν προῖκα Ἀφο-
 βου, ἀλλὰ τὴν γυναῖκα μόνον· τὴν γὰρ προῖκα μὴ βουλη-
 θῆναι Ὀνήτορα δοῦναι, διότι κινδυνεύοντα τὸν Ἀφοβοῖ
 ἑώρα καὶ τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. νῦν οὖν, φησὶ, πλαστὴ μὲν ἢ
 ἀπόλειψις, ὑπὲρ δὲ ὧν οὐκ εἰληφεν Ἀφοβος, τὸ χωρίον ἀπο-

τετίμηται ἐπ' ἀποστερήσει τῶν ἐμῶν. τὸ δὲ τῆς ἐξούλης ὄνομα Ἄττικόν· ἐξέλλειν γὰρ ἔλεγον τὸ ἐξωθεῖν καὶ ἐκβάλλειν βία.

Περὶ πολλοῦ ποιούμενος, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, μήτε 864
 πρὸς Ἄφοβόν μοι συμβῆναι τὴν γενομένην διαφορὰν
 μήτε τὴν νῦν οὔσαν πρὸς Οὐνήτορα τουτουί, κηδεστὴν
 ὄντα αὐτοῦ, πολλὰ καὶ δίκαια προκαλεσάμενος ἀμφο-
 τέρους οὐδενὸς ἐδυνήθη τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλ'
 εὔρηκα πολὺ τοῦτον ἐκείνου δυσκολώτερον καὶ μᾶλ-
 2 λον ἄξιον ὄντα δοῦναι δίκην. τὸν μὲν γὰρ οἰόμενος
 δεῖν ἐν τοῖς φίλοις διαδικάσασθαι τὰ πρὸς ἐμὲ καὶ μὴ
 λαβεῖν ὑμῶν πείραν οὐχ οἷός τ' ἐγενόμην πείσαι· τοῦ-
 τον δ' αὐτὸν αὐτῷ κελεύων γενέσθαι δικαστὴν, ἵνα
 μὴ παρ' ὑμῖν κινδυνεύσῃ, τοσοῦτον κατεφρονήθη
 ὥστ' οὐχὶ μόνον λόγου τυχεῖν οὐκ ἠξιώθη, ἀλλὰ καὶ
 ἐκ τῆς γῆς, ἣν Ἄφοβος ἐκέκτητο ὅτε ὠφλίσκανέ μοι
 τὴν δίκην, ὑβριστικῶς ὑπ' αὐτοῦ πάνυ ἐξεβλήθη.
 3 ἔπειδ' οὖν συναποστερεῖ τέ με τῶν ὄντων τῷ ἑαυτοῦ
 κηδεστῇ, πιστεύων τ' εἰς ὑμᾶς εἰσελήλυθε ταῖς αὐτοῦ
 παρασκευαῖς, ὑπόλοιπόν ἐστιν ἐν ὑμῖν πειραῖσθαι παρ'
 αὐτοῦ τῶν δικαίων τυγχάνειν. οἶδα μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες
 δικασταὶ, ὅτι μοι πρὸς παρασκευὰς λόγων καὶ μάρτυ-
 ρας οὐ τάληθ' ἡ μαρτυρήσοντας ὁ ἀγὼν ἐστιν· ὅμως
 μέντοι τοσοῦτον οἶμαι διοίσειν τῷ δικαιότερα τούτου
 4 λέγειν ὥστ', εἰ καὶ τις ὑμῶν πρότερον τοῦτον ἠγείτο
 εἶναι μὴ πονηρὸν, ἔκ γε τῶν πρὸς ἐμὲ πεπραγμένων
 γνωσεται ὅτι καὶ τὸν παρεληλυθότα χρόνον ἐλάνθα- 865
 νεν αὐτὸν κάκιστος ὢν καὶ ἀδικώτατος ἀπάντων. ἀπο-
 δείξω γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον τὴν προῖκ' οὐ δεδωκότα,
 ἣς φησὶ νυν ποτε τιμῆσθαι τὸ χωρίον, ἀλλὰ καὶ ἐξ
 ἀρχῆς τοῖς ἐμοῖς ἐπιβουλεύσαντα, καὶ πρὸς τούτοις
 τὴν μὲν γυναῖκα οὐκ ἐπολελοιπιῦσαν, ἵππερ ἦς ἐξήγαγέ

5 με ἐκ ταύτης τῆς γῆς, προϊστάμενον δ' ἐπ' ἀποστε-
ρήσει τῶν ἐμῶν Ἀφόβου καὶ τούτους ὑπομένοντα τοὺς
ἀγῶνας, οὕτω μεγάλοις τεκμηρίοις καὶ φανεροῖς ἐλέγ-
χοις ὥστ' ὑμᾶς ἅπαντας εἴσεσθαι σαφῶς ὅτι δικαίως
καὶ προσηκόντως οὗτος φεύγει ταύτην ὑπ' ἐμοῦ τὴν
δίκην. ὅθεν δὲ ῥᾶστα μαθήσεσθε περὶ αὐτῶν, ἐντεῦ-
θεν ὑμᾶς καὶ ἐγὼ πρῶτον πειράσομαι διδάσκειν.

6 Ἐγὼ γάρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, πολλοὺς τε ἄλλους
Ἀθηναίων καὶ τοῦτον οὐκ ἐλάνθανον κακῶς ἐπιτρο-
πευόμενος, ἀλλ' ἦν καταφανῆς εὐθύς ἀδικούμενος· το-
σαῦται πραγματεῖαι καὶ λόγοι καὶ παρὰ τῶ ἄρχοντι καὶ
παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐγίνοντο ὑπὲρ τῶν ἐμῶν. τό τε γὰρ
πλῆθος τῶν καταλειφθέντων ἦν φανερόν, ὅτι τ'
ἀμίσθωτον τὸν οἶκον ἐποίουν οἱ διαχειρίζοντες, ἵν'
αὐτοὶ τὰ χρήματα καρποῖντο, οὐκ ἄδηλον ἦν. ὥστ'
ἐκ τῶν γιγνομένων οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐχ ἠγρεῖτο τῶν εἰδό-
των δίκην με λήψεσθαι παρ' αὐτῶν, ἐπειδὴ τάχιστ'
7 ἀνὴρ εἶναι δοκιμασθεῖην. ἐν οἷς καὶ Τιμοκράτης καὶ
Ἄονητος ταύτην ἔχοντες διετέλεσαν τὴν διάνοιαν. τε-
κμήριον δὲ πάντων μέγιστον· οὗτος γὰρ ἐβουλήθη μὲν
Ἀφόβῳ δοῦναι τὴν ἀδελφὴν, ὁρῶν τῆς τ' αὐτοῦ πα-
τρῶας οὐσίας καὶ τῆς ἐμῆς οὐκ ὀλίγης αὐτὸν κύριον
γεγεννημένον, προσέθαι δὲ τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσεν, 866
ὥσπερ εἰ τὰ τῶν ἐπιτροπευόντων χρήματα ἀποτίμημα
τοῖς ἐπιτροπευομένοις καθεστάναι νομίζων. ἀλλὰ τὴν
μὲν ἀδελφὴν ἔδωκε, τὴν δὲ προῖκ' αὐτῷ Τιμοκράτης
ἐπὶ πέντ' ὀβολοῖς ὀφειλήσειν ὡμολόγησεν, ὃ πρότερον
8 ἢ γυνὴ συνοικοῦσα ἐτύγχανεν. ὀφλύντος δέ μοι τὴν
δίκην Ἀφόβου τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οὐδὲν δίκαιον ποιεῖν
ἐθέλοντος, διαλύειν μὲν ἡμᾶς Ἄονητος οὐδ' ἐπεχείρη-
σεν, οὐκ ἀποδεδωκῶς δὲ τὴν προῖκα, ἀλλ' αὐτὸς κύ-
ριος ὢν, ὡς ἀπολελοιπυίας τῆς ἀδελφῆς καὶ δούς κομί-

σασθαι δ' οὐ δυνάμενος, ἀποτιμήσασθαι φάσκων τὴν γῆν ἐξάγειν μ' ἐξ αὐτῆς ἐτόλμησε· τοσοῦτον καὶ ἐμοῦ 9 καὶ ὑμῶν καὶ τῶν κειμένων νόμων κατεφρόνησεν. καὶ τὰ μὲν γενόμενα, καὶ δι' ἃ φεύγει τὴν δίκην καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, ταῦτ' ἐστίν, ὧς ἄνδρες δικασταί· παρέξομαι δὲ μάρτυρας πρῶτον μὲν αὐτὸν Τιμοκράτην, ὡς ὠμολόγησεν ὀφειλήσειν τὴν προῖκα καὶ τὸν τόκον ἀπεδίδου τῆς προικὸς Ἀφόβῳ κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἔπειθ' ὡς αὐτὸς Ἀφοβος ὠμολόγει κομίζεσθαι τὸν τόκον παρὰ Τιμοκράτους. καὶ μοι λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 10 Ἐξ ἀρχῆς μὲν τοίνυν ὁμολογεῖται μὴ δοθῆναι τὴν προῖκα μηδὲ γενέσθαι κύριον αὐτῆς Ἀφοβον. δῆλον δὲ καὶ ἐκ τῶν εἰκότων ὅτι τούτων ἕνεχ' ὧν εἴρηκα ὀφείλειν εἴλοντο μᾶλλον ἢ καταμιῖξαι τὴν προῖκα εἰς τὴν οὐσίαν τὴν Ἀφόβου τὴν οὕτω κινδυνευθήσεσθαι μέλλουσαν. οὔτε γὰρ δι' ἀπορίαν οἴοντ' εἰπεῖν ὡς οὐκ εὐθύς ἀπέδοσαν· Τιμοκράτει τε γὰρ ἐστὶν οὐσία πλεόν ἢ δέκα ταλάντων, Ὀνήτορί τε πλεόν ἢ τριάκοντα, ὥστ' 867
- 11 οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γ' εἶεν οὐκ εὐθύς δεδωκότες· οὔτε κτήματα μὲν ἦν αὐτοῖς, ἀργύριον δ' οὐκ ἔτυχε παρὸν, ἢ γυνὴ δ' ἐκήρευε, διὸ πρᾶξαι ταῦτ' ἠπείχθησαν οὐχ ἅμα τὴν προῖκα διδόντες. ἀργυρίον τε γὰρ οὗτοι δανείζουσιν ἄλλοις οὐκ ὀλίγον, συνοικοῦσάν τε ταύτην, ἀλλ' οὐ χηρεύουσιν παρὰ Τιμοκράτους ἐξέδοσαν, ὥστ' οὐδ' ἂν ταύτην τὴν σκῆψιν εἰκότως αὐτῶν τις ἀποδέ-
- 12 ξαιτο. καὶ μὲν δὴ, ὧς ἄνδρες δικασταί, κάκεινο ἂν πάντες ὁμολογήσαιτε, ὅτι τοιοῦτο πρᾶγμα συναλλάττων ὅστισοῦν ἔλοιτ' ἂν ἐτέρῳ μᾶλλον ὀφείλειν ἢ κηδεστῆ τὴν προῖκα μὴ ἀποδοῦναι. μὴ διαλυσάμενος μὲν γὰρ

ἔσται χρήστης ἄδηλος εἴτ' ἀποδώσει δικαίως εἴτε μὴ, μετὰ δὲ τῆς γυναικὸς τὰ κείνης ἀποδοὺς οἰκείος καὶ κη-
 13 δεστής· ἐν οὐδεμιᾷ γὰρ ἔστιν ὑποψία τὰ δίκαια πάντα ποιήσας. ὥσθ' οὕτω τοῦ πράγματος ἔχοντος, καὶ τούτων οὐδὲ καθ' ἐν ᾧ εἶπον ὀφείλειν ἀναγκασθέντων, οὐδὲ βουληθέντων ἂν, οὐκ ἔστ' εἰπεῖν ἄλλην πρόφασιν δι' ἣν οὐκ ἀπέδοσαν, ἀλλ' ἀνάγκη ταύτην εἶναι τὴν αἰτίαν, δι' ἣν δοῦναι τὴν προῖκ' οὐκ ἐπίστευσαν.

14 Ἐγὼ τοίνυν ὁμολογουμένως οὕτω ταῦτ' ἐξελέγ-
 χων, ὡς οὐδ' ὕστερον ἀπέδοσαν, οἶμαι θραδίως ἐπιδει-
 ξειν ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων, ὥσθ' ὑμῖν γενέσθαι φανερὸν ὅτι, κἂν εἰ μὴ ἐπὶ τούτοις, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διὰ ταχέων ἀποδοῦναι τὰργύριον εἶχον, οὐκ ἂν ποτ' ἀπέδοσαν οὐδ' ἂν προεῖντο· τοιαύτας ἀνάγκας εἶχεν αὐ-
 15 τοῖς τὸ πρᾶγμα. δύο μὲν γὰρ ἔστιν ἔτη τὰ μεταξὺ τοῦ συνοικῆσαί τε τὴν γυναῖκα καὶ φῆσαι τούτους πεποι-
 ῆσθαι τὴν ἀπόλειψιν· ἐγγήματο μὲν γὰρ ἐπὶ Πολυζήλου 868 ἄρχοντος σκιροφοριῶνος μηνὸς, ἢ δ' ἀπόλειψις ἐγράφη ποσειδεῶνος μηνὸς ἐπὶ Τιμοκράτους· ἐγὼ δ' εὐθέως μετὰ τοὺς γάμους δοκιμασθεῖς ἐνεκάλουν καὶ λόγον ἀπῆτουν καὶ πάντων ἀποστερούμενος τὰς δίκας ἐλάγ-
 16 χανον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἄρχοντος. ὁ δὲ χρόνος οὗτος ὀφειλῆσαι μὲν ἐνδέχεται κατὰ τὰς ὁμολογίας, ἀποδοῦναι δ' οὐκ ἔχει πίστιν. ὅς γὰρ διὰ ταῦτ' ἐξ ἀρχῆς ὀφείλειν εἴλετο καὶ τόκον φέρειν, ἵνα μὴ κινδυνεύοι ἢ προῖξ μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας, πῶς οὗτος ἂν ἀπέδωκεν ἤδη τὴν δίκην φεύγοντος; ὅς εἰ καὶ τότε ἐπίστευσε, τη-
 νικαῦτ' ἂν ἀπολαβεῖν ἐξήτησεν. οὐκ ἔνεστι δὴπουθεν,
 17 ᾧ ἄνδρες δικασταί. ἀλλὰ μὴν ὡς ἐγγήματο μὲν ἢ γυνὴ καθ' ὃν ἐγὼ λέγω χρόνον, ἀντίδικοι δ' ἡμεῖς ἤδη πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ κατέστημεν, ὕστερον δ' ἢ ἐγὼ τὴν δίκην ἔλαχον τὴν ἀπόλειψιν οὗτοι πρὸς

τὸν ἄρχοντ' ἀπεγράψαντο, λαβέ μοι καθ' ἕναστος ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Μετὰ τοίνυν τοῦτον τὸν ἄρχοντα Κηφισόδωρος, Χίων. ἐπὶ τούτων ἐνεκάλουν δοκιμασθεῖς, ἔλαχον δὲ τὴν δίκην ἐπὶ Τιμοκράτους. λαβέ μοι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

18 Ἀνάγνωθι δὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Δῆλον μὲν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν μεμαρτυρημένων ὅτι τὴν προῖκ' οὐ δόντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ διασώξειν Ἀφόβῳ τὴν οὐσίαν ταῦτα τολμῶσι πράττειν. οἱ γὰρ ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ καὶ ὀφειλῆσαι καὶ ἀποδοῦναι καὶ οὐ κομίσασθαι καὶ τὴν γυναικ' ἀπολιπεῖν καὶ τὸ χωρίον ἀποτιμήσασθαι φασι, πῶς οὐ φανερόν ὅτι προ- 86
στάυτες τοῦ πράγματος τὰ γνωσθένθ' ὑφ' ὑμῶν ἀπο-
19 στερεῆσαί με ζητοῦσιν; ὡς δὲ καὶ ἐξ ὧν αὐτὸς οὗτος καὶ Τιμοκράτης καὶ Ἀφοβος ἀπεκρίναντο, οὐχ οἷόν τ' ἀπο-
δεδοῦσθαι τὴν προῖκα, ταῦτ' ἤδη πειράσομαι διδά-
σκειν ὑμᾶς. ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τούτων ἕκα-
στον ἠρόμην πολλῶν ἐναντίον μαρτύρων, Ὀνήτωρα
μὲν καὶ Τιμοκράτην, εἰ τινες εἶεν μάρτυρες ὧν ἐναν-
τίον τὴν προῖκ' ἀπέδοσαν, αὐτὸν δ' Ἀφοβον, εἰ τινες
20 παρήσαν ὅτ' ἀπελάμβανεν. καὶ μοι πάντες ἀπεκρί-
ναντο καθ' ἕναστος ὅτι οὐδεὶς μάρτυς παρεῖη, κομί-
ξοιτο δὲ λαμβάνων καθ' ὅποσονοῦν δέοιτ' Ἀφοβος παρ'
αὐτῶν. καίτοι τῷ τοῦτο ὑμῶν πιστόν, ὡς ταλάντου
τῆς προικὸς οὔσης ἄνευ μαρτύρων Ὀνήτωρ καὶ Τιμο-
κράτης Ἀφόβῳ τοσοῦτον ἀργύριον ἐνεχείρισαν; ὧ μὴ

ὅτι τοῦτον τὸν τρόπον, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ πολλῶν μαρτύ-
 ρων ἀποδιδούς εἰκῆ τις ἂν ἐπίστευσεν, ἵν' εἴ-τις γί-
 γνηται. μὴ γὰρ ὅτι πρὸς τοῦτον τοιοῦτον ὄντα, ἀλλ'
 οὐδὲ πρὸς ἄλλον οὐδ' ἂν εἷς οὐδένα τοιοῦτο συνάλ-
 λαγμα ποιούμενος ἀμαρτύρως ἂν ἔπραξεν· ἀλλὰ τῶν
 τοιούτων ἔνεκα καὶ γάμους ποιούμεν καὶ τοὺς ἀναγ-
 καιοτάτους παρακαλοῦμεν, ὅτι οὐ πάροργον, ἀλλ'
 ἀδελφῶν καὶ θυγατέρων βίους ἐγχειρίζομεν, ὑπὲρ ὧν
 τὰς ἀσφαλείας μάλιστα σκοποῦμεν. εἰκὸς τοίνυν καὶ
 τοῦτον, ὧν περ ἐναντίον ὀφείλειν ὁμολόγησε καὶ τὸν
 τόκον οἶσιν, τῶν αὐτῶν τούτων παρόντων διαλύσα-
 σθαι πρὸς Ἄφοβον, εἶπερ ὡς ἀληθῶς ἀπεδίδου τὴν 870
 προῖκ' αὐτῶ. τοῦτον μὲν γὰρ τὸν τρόπον πράξας ὅλου
 τοῦ πράγματος ἀπηλλάττετο, μόνος μόνῳ δ' ἀποδιδούς
 τοὺς ἐπὶ ταῖς ὁμολογίαις παραγενομένους ὡς κατ' ὀφεί-
 λοντας ἂν αὐτοῦ μάρτυρας ὑπελείπετο. νῦν τοίνυν
 τοὺς μὲν ὄντας οἰκείους καὶ βελτίους αὐτῶν οὐκ ἐδύ-
 νατο πείσαι τὴν προῖκ' ἀποδεδωκέναι σφᾶς μαρτυ-
 ρεῖν, ἐτέρους δ' εἰ παρέχοντο μάρτυρας μηδὲν γέναι
 προσήκοντας, οὐκ ἂν ἠγοῦνθ' ὑμᾶς αὐτοῖς πιστεύειν.
 ἔτι δ' ἀθρόαν μὲν φάσκοντες δεδωκέναι τὴν προῖκ'
 ἤδεσαν ὅτι τοὺς ἀπενεγκόντας οἰκέτας ἐξαιτήσομεν,
 οὓς μὴ γεγεννημένης τῆς δόσεως παραδοῦναι μὴ θέ-
 λοντες ἠλέγχοντ' ἂν· εἰ δ' αὐτοὶ μόνοι μόνῳ τοῦτον
 τὸν τρόπον ἀποδεδωκέναι λέγοιεν, ἐνόμιζον οὐκ ἐλεγ-
 χθῆσεσθαι. διὰ τοῦτο τοῦτον εἶλοντο ἐξ ἀνάγκης
 ψεύδεσθαι τὸν τρόπον. τοιαύταις τέχναις καὶ πανουργ-
 γίαις, ὡς ἀπλοῖ τινὲς εἶναι δόξοντες, ἠγοῦνται ῥαδίως
 ὑμᾶς ἐξαπατήσειν, ἀπλῶς οὐδ' ἂν μικρὸν ὑπὲρ τῶν
 διαφερόντων, ἀλλ' ὡς οἶόν τε ἀκριβέστατα πράξαντες.

λαβὲ τὰς μαρτυρίας αὐτοῖς ὧν ἐναντίον ἀπεκρίναντο, καὶ ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 25 Φέρε δὴ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τὴν γυναῖκα ὑμῖν ἀποδείξω λόγῳ μὲν ἀπολελοιπυῖαν, ἔργῳ δὲ συν-οικοῦσαν Ἀφόβῳ· νομίζω γάρ, ἂν τοῦτ' ἀκριβῶς μά-
θητε, μᾶλλον ὑμᾶς τούτοις μὲν ἀπιστήσειν, ἐμοὶ δ' ἀδικουμένῳ τὰ δίκαια βοηθήσειν. μάρτυρας δὲ τῶν μὲν ὑμῖν παρέξομαι, τῶν δ' ἐπιδείξω μεγάλα τεκμήρια
26 καὶ πίστεισ ἱκανάς. ἐγὼ γάρ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, μετὰ 87 τὸ γεγράφθαι παρὰ τῷ ἄρχοντι ταύτην τὴν γυναῖκ' ἀπολελοιπυῖαν καὶ τὸ φάσκειν Ὀνήτορ' ἀντὶ τῆς προικὸς ἀποτετιμησθαι τὸ χωρίον ὁρῶν Ἄφοβον ὁμοίως ἔχοντα καὶ γεωργοῦντα τὴν γῆν καὶ τῇ γυναικὶ συν-οικοῦντα, σαφῶς ἤδειν ὅτι λόγος ταῦτα καὶ παραγωγῇ
27 τοῦ πράγματός ἐστι. βουλόμενος δ' ἐμφανῆ ποιῆσαι ταῦτα πᾶσιν ὑμῖν, ἐξελέγχειν αὐτὸν ἤξιουν ἐναντίον μαρτύρων, εἰ μὴ φάσκοι ταῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ παρε-
δίδουσι οἰκέτην εἰς βάσανον, ὃς συνήδει πάντ' ἀκρι-
βῶς· ὃν ἔλαβον κατὰ τὴν ὑπερημερίαν ἐκ τῶν Ἀφό-
βου. οὗτος δ' ἐμοῦ ταῦτ' ἀξιώσαντος περὶ μὲν τοῦ συν-
οικεῖν Ἀφόβῳ τὴν ἀδελφὴν ἔφευγε τὴν βάσανον· ὡς δ' οὐκ ἐκεῖνος ἐγεώργει τὴν γῆν, οὐκ ἐδύνατ' ἀρη-
θῆναι διὰ τὴν περιφάνειαν, ἀλλὰ προσωμολόγησεν.
28 οὐ μόνον δ' ἐκ τούτων ἦν ῥᾶδιον γυνῶναι ὅτι καὶ συν-
ώκει τῇ γυναικὶ καὶ τὸ χωρίον ἐκέκτητο ἔτι πρὶν γε-
νέσθαι τὴν δίκην, ἀλλὰ καὶ ἐξ ὧν ὀφλῶν διεπράξατο περὶ αὐτῶν. ὡς γὰρ οὐκ ἀποτετιμηκῶς, ἀλλ' ἐμῶν ἐσομένων κατὰ τὴν δίκην, ἃ μὲν οἶόν τ' ἦν ἐξενεγκεῖν, ὧχετο λαβῶν, τοὺς καρπούς καὶ τὰ σκεύη τὰ γεωρ-
γικὰ πάντα πλὴν τῶν πιθακνῶν· ἃ δ' οὐχ οἶόν τ' ἦν

ἀνελεῖν, ἐξ ἀνάγκης ὑπέλιπεν, ὥστ' ἐγγενέσθαι τούτῳ
 29 νῦν αὐτῆς τῆς γῆς ἀμφισβητεῖν. καίτοι δεινὸν τὸν μὲν
 λέγειν ὡς ἀπειτιμήσατο τὸ χωρίον, τὸν δ' ἀποτετιμη-
 κότα φαίνεσθαι γεωργοῦντα, καὶ φάσκειν μὲν ἀπολε-
 λοιπέναι τὴν ἀδελφὴν, ὑπὲρ αὐτῶν δὲ τούτων φανε-
 ρὸν εἶναι φεύγοντα τοὺς ἐλέγχους, καὶ τὸν μὲν οὐ συν-
 οικοῦντα, ὡς οὗτός φησι, καὶ τοὺς καρπούς καὶ τὰ 872
 ἐκ τῆς γεωργίας ἅπαντ' ἐξενεγκεῖν, τὸν δ' ὑπὲρ τῆς
 ἀπολελοιπυίας πράττοντα, ὑπὲρ ἧς ἀποτετιμηθεῖν φη-
 σι τὸ χωρίον, φαίνεσθαι μὴδ' ὑπὲρ ἐνὸς τούτων ἀγα-
 30 νακτοῦντα, ἀλλ' ἡσυχίαν ἔχοντα. ταῦτ' οὐ πολλὴ πε-
 ριφάνειά ἐστι; ταῦτ' οὐχ ὁμολογουμένη προστασία;
 φήσειέ γ' ἂν τις, εἰ διαλογίζοιτ' ὀρθῶς ἕκαστ' αὐτῶν.
 ὡς τοίνυν ὠμολόγει μὲν ἐκείνου γεωργεῖν πρὶν γενέ-
 σθαι τὴν δίκην ἐμοὶ πρὸς αὐτὸν, ὑπὲρ δὲ τοῦ μὴ συν-
 οικεῖν τὴν ἀδελφὴν οὐκ ἠθέλησε ποιήσασθαι τὴν
 βάσανον, ἡ δὲ γεωργία ἐξεσκευάσθη μετὰ τὴν δίκην
 πλὴν τῶν ἐργείων, λαβὲ ταύτας τὰς μαρτυρίας καὶ
 ἀνάγνωθι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

31 Ἐμοὶ τοίνυν τοσοῦτων ὑπαρχόντων τεκμηρίων,
 οὐχ ἥκιστ' αὐτὸς ἔδειξεν Ὀνήτωρ ὅτι οὐκ ἀληθινὴν
 ἐποίησατο τὴν ἀπόλειψιν. ᾧ γὰρ προσῆκε χαλεπῶς
 φέρειν, εἰ τὴν προῖκα δοῦς, ὡς φησιν, ἀντ' ἀργυρίου
 χωρίου ἀμφισβητούμενον ἀπελάμβανεν, οὗτος οὐχ ὡς
 διάφορος οὐδ' ὡς ἀδικούμενος, ἀλλ' ὡς οἰκειότατος
 πάντων τὴν πρὸς ἐμὲ δίκην αὐτῷ συνηγωνίζετο. καὶ μὲ
 μὲν συναποστερηθεῖν μετ' ἐκείνου τῶν πατρῶων ἐπε-
 χείρησε, καθ' ὅσον αὐτὸς οἶός τε ἦν, ὑφ' οὗ κακὸν οὐδ'
 ὀτιοῦν ἦν πεπονθῶς. Ἀφόβῳ δ', ὃν ἀλλότριον εἶναι
 προσῆκε νομίζειν, εἴ τι τούτων ἀληθὲς ἦν ὧν νῦν λέ-

γουσι, καὶ τὰ μὰ πρὸς τοῖς ἐκείνου περιποιεῖν ἐξήτησεν.
 32 καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα τοῦτ' ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ κατε-
 γνωσμένης ἤδη τῆς δίκης ἀναβὰς ἐπὶ τὸ δικάστηριον
 ἐδεῖτο ἰκετεύων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἀντιβολῶν καὶ δά-
 κρυσι κλάων ταλάντου τιμῆσαι, καὶ τούτου αὐτὸς ἐγί- 873
 γνετ' ἐγγυητής. καὶ ταῦθ' ὁμολογούμενα μὲν ἐστὶ πολ-
 λαχόθεν· οἷ τε γὰρ ἐν τῷ δικαστηρίῳ τότε δικάζοντες
 καὶ τῶν ἔξωθεν παρόντων πολλοὶ συνίσασιν· ὅμως δὲ
 καὶ μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι. καὶ μοι λαβὲ ταύτην
 τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

33 Ἔτι τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τεκμηρίῳ με-
 γάλῳ γνωῖναι ῥάδιον ὅτι τῇ ἀληθείᾳ συνώκει καὶ οὐ-
 δέπω καὶ τήμερον ἀπολέλοιπεν. αὕτη γὰρ ἡ γυνὴ πρὶν
 μὲν ὡς Ἐφοβὸν ἐλθεῖν μίαν ἡμέραν οὐκ ἐχῆρευσεν, ἀλλὰ
 παρὰ ζῶντος Τιμοκράτους ἐκείνῳ συνώκησε, νῦν δ' ἐν
 τρισὶν ἔτεσιν ἄλλῳ συνοικοῦσ' οὐδενὶ φαίνεται. καίτοι
 τῷ πιστὸν, ὡς τότε μὲν, ἵνα μὴ χηρεύσειε, παρ' ἀνδρὸς
 ὡς ἄνδρα ἐβάδιζε, νῦν δ', εἶπερ ὡς ἀληθῶς ἀπολέλοι-
 πε, τοσοῦτον ἂν χρόνον χηρεύουσ' ἠνείχετο ἔξον ἄλ-
 λῳ συνοικεῖν, τοῦ τε ἀδελφοῦ κερκτιμένου τοσαύτην
 34 οὐσίαν, αὕτη τε ταύτην ἔχουσα τὴν ἡλικίαν; οὐκ ἔχει
 ταῦτ' ἀλήθειαν, ὧ ἄνδρες δικασταί, πιθανῆν, ἀλλὰ
 λόγοι ταῦτ' εἰσὶ, συνοικεῖ δ' ἡ γυνὴ φανερώς καὶ οὐκ
 ἐπικρούπεται τὸ πρᾶγμα. παρέξομαι δ' ὑμῖν Πασι-
 φῶντος μαρτυρίαν, ὃς ἀρρωστοῦσαν αὐτὴν θεραπεύων
 ἑώρα παρακαθήμενον Ἐφοβὸν ἐπὶ τούτου τοῦ ἄρχον-
 τος, ἤδη τούτῳ ταυτησί τῆς δίκης εἰληγμένης. καὶ μοι
 λαβὲ τὴν Πασιφῶντος μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

35 Ἐγὼ τοίνυν εἰδὼς, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ μετὰ

τὴν δίκην τοῦτον εὐθύς ἀποδεδεγμένον τὰ ἐκ τῆς οἰκίας τῆς Ἀφόβου χρήματα, καὶ κύριον τῶν τ' ἐκείνου καὶ τῶν ἐμῶν ἀπάντων γεγεννημένον, καὶ συνοικοῦσαν 874 αὐτῷ τὴν γυναῖκα σαφῶς ἐπιστάμενος, τρεῖς θεραπεύσας ἐξήτησα αὐτὸν, αἱ συνοικοῦσάν τε τὴν γυναῖκα ἤδεσαν καὶ τὰ χρήματα ὅτι παρὰ τούτοις ἦν, ἵνα μὴ λόγοι 36 μόνον, ἀλλὰ καὶ βάσανοι περὶ αὐτῶν γίγνοιτο. οὗτος δ' ἐμοῦ προκαλεσαμένου ταῦτα καὶ πάντων τῶν παρόντων δίκαια λέγειν με ἀποφηναμένων οὐκ ἠθέλησεν εἰς τοῦτο τὰ κριβὲς καταφυγεῖν, ἀλλ' ὥσπερ ἑτέρων τινῶν ὄντων περὶ τῶν τοιούτων σαφεστέρων ἐλέγχων ἢ βασάνων καὶ μαρτυριῶν, οὔτε μάρτυρας παρεχόμενος τὴν προῖκα ὡς ἀποδέδωκεν, οὔτ' εἰς βάσανον ἐκδιδούς τὰς συνειδυίας περὶ τοῦ μὴ συνοικεῖν τὴν ἀδελφὴν, ὅτι ταῦτ' ἠξίου, ὑβριστικῶς πάνυ καὶ προπηλακιστικῶς οὐκ εἶα με αὐτῷ διαλέγεσθαι. τούτου γένοιτ' ἂν τις σχετλιώτερος ἄνθρωπος, ἢ μᾶλλον ἐκῶν τὰ δίκαια ἀγνοεῖν προσποιούμενος; λαβὲ δ' αὐτὴν τὴν πρόκλησιν καὶ ἀνάγνωθι.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

37 Ὑμεῖς τοίνυν καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ βάσανον ἀκριβεστάτην πασῶν πίστεων νομίζετε, καὶ ὅπου ἂν δούλοι καὶ ἐλεύθεροι παραγένωνται, δέη δ' εὐρεθῆναι τὸ ζητούμενον, οὐ χρῆσθε ταῖς τῶν ἐλευθέρων μαρτυρίαις, ἀλλὰ τοὺς δούλους βασανίζοντες οὕτω ζητεῖτε τὴν ἀληθειαν εὐρεῖν, εἰκότως, ὡς ἄνδρες δικασταί. τῶν μὲν γὰρ μαρτυρησάντων ἤδη τινὲς οὐ τὰ ληθῆ μαρτυρῆσαι ἔδοξαν· τῶν δὲ βασανισθέντων οὐδένας πώποτ' ἐξήλέγχθησαν, ὡς οὐκ ἀληθῆ τὰ ἐκ τῆς βασάνου εἶπον. 38 οὗτος δὲ τηλικαῦτα δίκαια φυγῶν καὶ σαφεῖς οὕτω 875 καὶ μεγάλους ἐλέγχους παραλιπὼν, Ἀφοβον παρεχό-

μενος μάρτυρα καὶ Τιμοκράτην, τὸν μὲν ὡς ἀποδέδωκε τὴν προῖκα, τὸν δ' ὡς ἀπέληφεν, ἀξιώσει πιστεῦσθαι παρ' ὑμῖν, ἀμάρτυρον τὴν πρὸς τούτους πράξιν γεγενῆσθαι προσποιούμενος· τοσαύτην ὑμῶν εὐή-
 39 θειαν κατέγνωκεν. ὅτι μὲν τοίνυν οὔτ' ἀληθῆ οὔτ' ἀληθεία ἐοικότα λέξουσιν, καὶ ἐκ τοῦ ἐξ ἀρχῆς αὐτοὺς ὁμολογεῖν τὴν προῖκα μὴ δοῦναι, καὶ ἐκ τοῦ πάλιν ἄνευ μαρτύρων ἀποδεδωκέναι φάσκειν, καὶ ἐκ τοῦ τὸν χρόνον μὴ ἐγκωρεῖν ἀμφισβητουμένης ἤδη τῆς οὐσίας ἀποδοῦναι τὰργύριον, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἰκανῶς ἀποδεδείχθαι μοι νομίζω.

XXXI.

ΠΡΟΣ ΟΝΗΤΟΡΑ ΕΞΟΥΛΗΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραλελειμμένα τινὰ ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ διὰ τούτου προστίθησιν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐπισημαίνεται, καὶ δὴ καὶ πρὸς τινὰς ἀντιρροήσεις ἴσταται.

Περὶ δὲ τῶν λόγων τούτων προειρήκαμεν ὅτι πολλοὶ φασιν αὐτοὺς ὑπὸ Ἰσαίου συντεθῆναι, τοῦ ῥήτορος ἀπιστοῦντες εἶναι διὰ τὴν ἡλικίαν, οἱ δὲ γε, εἰ μὴ τοῦτο, διωρθῶσθαι γε ὑπὸ τοῦ Ἰσαίου· εἰκόασι γὰρ τοῖς ἐκείνου λόγοις. θαυμαστὸν δ' οὐδὲν, εἰ τὸν διδάσκαλον ἐμιμήσατο καὶ μηδέπω πρὸς τὸ τέλειον ἤκων ἐπὶ τὸν ἐκείνου χαρακτῆρα μετῆι τέως.

Ὁ παρέλιπον ἐν τῷ προτέρῳ λόγῳ τεκμήριον, οὐδε- 870
 νὸς τῶν προειρημένων ἔλαττον, τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα τούτους Ἀφόβῳ, τοῦτο πρῶτον εἰπὼν μετὰ τοῦτο καὶ περὶ ᾧ οὗτος ἐψευσται πρὸς ὑμᾶς ἐξελέγγειν

αὐτὸν πειράσομαι. οὗτος γὰρ, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὸ
 πρῶτον ὅτε τῶν Ἀφόβου διενοεῖτο ἀμφισβητεῖν, οὐχὶ
 τάλαντον ἔφη τὴν προῖχ', ὡσπερ νυνὶ, ἀλλ' ὀγδοήκοντα
 μνᾶς δεδωκέναι, καὶ τίθησιν ὄρους ἐπὶ μὲν τὴν οἰκίαν
 2 δισχιλίων, ἐπὶ δὲ τὸ χωρίον ταλάντου, βουλόμενος μὴ
 μόνον τοῦτο, ἀλλὰ κάκεινην διασώζειν αὐτῷ. γενομέ-
 νης δέ μοι τῆς δίκης πρὸς αὐτὸν, ἰδὼν ὡς διέκεισθ'
 ὑμεῖς πρὸς τοὺς λίαν ἀναιδῶς ἀδικούντας, ἔννουσ γί-
 γνεται, καὶ δεινὰ πάσχειν ἠγγήσατο δόξειν ἐμὲ τοσού-
 των χρημάτων ἀπεστερημένον, εἰ μὴδ' ὀτιοῦν ἔξοιμι
 τῶν Ἀφόβου λαβεῖν τοῦ τὰμὰ ἔχοντος, ἀλλ' ὑπὸ τού-
 3 του κωλυόμενος φανερός γενήσομαι. καὶ τί ποιεῖ; τοὺς
 ὄρους ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀφαιρεῖ, καὶ τάλαντον μόνον εἶ-
 ναι τὴν προῖκά φησιν, ἐν ᾧ τὸ χωρίον ἀποτετιμῆσθαι.
 καίτοι δῆλον ὅτι τοὺς ἐπὶ τῆς οἰκίας ὄρους εἰ δικαίους
 ἔθηκε καὶ ὄντως ἀληθεῖς, δικαίους καὶ τοὺς ἐπὶ τοῦ
 χωρίου τέθεικεν· εἰ δ' εὐθύς ἀδικεῖν βουλόμενος ψευ-
 δεῖς ἔθηκεν ἐκείνους, εἰκὸς καὶ τούτους οὐκ ἀληθεῖς
 4 ὑπάρχειν. τοῦτο τοίνυν οὐκ ἔξ ᾧ ἐγὼ δεδήλωκα λό- 877
 γων δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ' ἔξ ᾧ αὐτὸς οὗτος διεπράξατο·
 οὐδ' ὑφ' ἐνὸς γὰρ ἀναγκασθεὶς ἀνθρώπων αὐτὸς ἀνεῖ-
 λε τοὺς ὄρους, ἔργῳ φανερὸν ποιήσας ὅτι ψεύδεται.
 καὶ ταῦθ' ὡς ἀληθῆ λέγω, τὸ μὲν χωρίον καὶ νῦν οὗ-
 τός φησιν ἀποτετιμῆσθαι ταλάντου, τὴν δ' οἰκίαν
 ὡς προσωρίσατο δισχιλίων καὶ πάλιν τοὺς ὄρους ἀνεῖ-
 λε γενομένης τῆς δίκης, τοὺς εἰδότας ὑμῖν μάρτυρας
 παρἔξομαι. καί μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

5 Δῆλον τοίνυν ὅτι δισχιλίων μὲν ὠρισμένος τὴν
 οἰκίαν, ταλάντου δὲ τὸ χωρίον, ὡς ὀγδοήκοντα μνᾶς
 δεδωκὼς ἔμελλεν ἀμφισβητήσκειν. μεῖζον οὖν ἂν τι

γένοιτο τεκμήριον ὑμῖν τοῦ μηδὲν ἀληθῆς νῦν λέγειν τοῦτον ἢ εἰ φανεῖη μὴ ταῦτ' ἀλέγων τοῖς ἐξ ἀρχῆς περὶ τῶν αὐτῶν; ἐμοὶ μὲν γὰρ οὐδὲν ἂν δοκεῖ τούτου μείζον εὐρεθῆναι.

- 6 Σκέψασθε τοίνυν τὴν ἀναίδειαν, ὅς ἐν ὑμῖν ἐτόλμησεν εἰπεῖν ὡς οὐκ ἀποστερεῖ με ὅσῳ πλείονος ἄξιόν ἐστι ταλάντου, καὶ ταῦτ' αὐτὸς τιμήσας οὐκ ἄξιον εἶναι πλείονος. τί γὰρ βουλόμενος δισχιλίῳ προσωρίσω τὴν οἰκίαν, ὅτε τὰς ὀγδοήκοντα μναῖς ἐνεκάλεις, εἴ γε τὸ χωρίον ἄξιον ἦν πλείονος, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τούτῳ 7 τὰς δισχιλίας ἐτίθει; ἢ ὅταν μὲν σοι δοκῇ πάντα τὰ Ἀφόβου διασώζειν, τό τε χωρίον ἐστί ταλάντου μόνον ἄξιον, καὶ τὴν οἰκίαν ἐν δισχιλίαις προσέξεις, ἢ τε προῖξ ὀγδοήκοντα μναῖ γενήσονται, καὶ ἀξιώσεις ἔχειν ἀμφοτέρω. ὅταν δέ σοι μὴ συμφέρῃ, τάναντία πάλιν ἢ μὲν οἰκία ταλάντου, διότι νῦν ἐγὼ ταύτην ἔχω, τοῦ δὲ χωρίου τὸ περιὸν οὐκ ἐλάττωνος ἢ δυοῖν ἄξιον, ἵν' 8 ἐγὼ δοκῶ βλάπτειν τοῦτον, οὐκ ἀποστερεῖσθαι. ὅρῳ ὡς ὑποκρίνει μὲν δεδωκέναι τὴν προῖκα, φαίνει δὲ κατ' οὐδ' ὄντινοῦν τρόπον δεδωκώς; τὰ γὰρ ἀληθῆ καὶ μὴ κακουρογούμενα τῶν πραγμάτων ἀπλῶς, οἳ ἂν ἐξ ἀρχῆς πραχθῆ, τοιαῦτ' ἐστί. σὺ δὲ τοῦναντίον ἐξελέγχει πράξας εἰς τὴν καθ' ἡμῶν ὑπηρεσίαν.
- 9 Ἄξιον τοίνυν καὶ τὸν ὄρκον, ὁποῖόν τιν' ἂν ὥμοσεν, εἴ τις ἔδωκεν, ἐκ τούτων ἰδεῖν. ὅς γὰρ ὀγδοήκοντα μναῖς ἔφη τὴν προῖκ' εἶναι, εἰ τότ' αὐτῷ τις ἔδωκεν, ὁμόσαντι ταῦτ' ἀληθῆ λέγειν, κομίσασθαι, τί ἐποίησεν ἄν; ἢ δῆλον ὅτι ὥμοσε. τί γὰρ καὶ λέγων οὐ φήσκει τότ' ἂν ὁμόσαι, νῦν γε τοῦτ' ἄξιων; οὐκοῦν ὅτι γ' ἐπιώρησεν ἄν, ἑαυτὸν ἐξελέγχει. νῦν γὰρ οὐκ ὀγδοήκοντα μναῖς, ἀλλὰ τάλαντον δεδωκέναι φησίν. τί μᾶλλον ἂν οὐκ εἰκότως τις αὐτὸν ἐκεῖνα ἐπιορκεῖν ἢ τὰδ'

ἡγοῖτο; ἢ τίνα τις δικαίως ἂν ἔχοι περὶ τούτου διά-
νοϊαν τοῦ θραδίως οὕτως αὐτὸν ἐξελέγχοντος ὄντ'
ἐπίορκον;

- 10 Ἀλλὰ νῆ Δί' ἴσως οὐχὶ πάντ' αὐτῷ τοιαῦτα πέ-
πρακται, οὐδὲ πανταχόθεν δῆλός ἐστι τεχνάζων. ἀλλὰ
καὶ τιμώμενος φανερός γέγονεν ὑπὲρ Ἀφόβου τάλαν-
του, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἡμῖν ἀποδώσειν ἐγγυώμενος.
καίτοι σκέψασθε ὅτι τοῦτ' ἐστὶ τεκμήριον οὐ μόνον
τοῦ τὴν γυναῖκα συνοικεῖν Ἀφόβῳ καὶ τοῦτον οἰκειώς
11 ἔχειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μὴ δεδωκέναι τὴν προῖκα. τίς γὰρ
ἄνθρωπος ἡλίθιός ἐστιν οὕτως, ὃς ἀργύριον μὲν δοὺς
τοσοῦτον, ἐπειθ' ἐν λαβῶν χωρίῳ ἀμφισβητούμενον
εἰς ἀποτίμησιν, σὺν οἷς πρότερον ἐξημίωτο, τὸν ἀδι- 879
κήσαντα ὡς δίκαιόν τι ποιήσοντα καὶ τοῦ τῆς δίκης
ὀφλήματος προσεγγυήσασθαι; ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶμαι.
καὶ γὰρ οὐδὲ λόγον τὸ προῖγμ' ἔχον ἐστὶ, τὸν αὐτὸν αὐ-
τῷ μὴ δυνάμενον κομίσασθαι τάλαντον, τοῦτον ἄλλῳ
τινὶ φάσκειν ἀποτίσειν καὶ ταῦτ' ἐγγυᾶσθαι. ἀλλὰ καὶ
ἀπ' αὐτῶν τούτων ἐστὶ δῆλον ὅτι τὴν μὲν προῖκα οὐ
δέδωκεν, ἀντὶ δὲ πολλῶν χρημάτων τῶν ἐμῶν οἰκειός
ῶν Ἀφόβῳ ταῦτ' ἀπειμαῖτο, κληρονόμου τὴν ἀδελφὴν
12 τῶν ἐμῶν μετ' ἐκείνου καταστῆσαι βουλόμενος. εἴτα
νῦν παρακρούσασθαι ζητεῖ καὶ φενακίζει, λέγων ὡς
πρότερον τοὺς ὄρους ἔστησεν ἢ ἐκείνου τὴν δίκην
ὀφλεῖν. οὐ πρότερόν γε ἢ παρὰ σοί, εἴ γε νῦν ἀληθῆ
λέγεις. δῆλον γὰρ ὅτι καταγνοὺς ἀδικίαν αὐτοῦ ταῦτ'
ἐποίεις. εἴτα καὶ γελοῖον τοῦτο λέγειν. ὥσπερ οὐκ εἶ-
δότων ὑμῶν ὅτι πάντες οἱ τὰ τοιαῦτ' ἀδικοῦντες σκο-
ποῦσι τί λέξουσιν, καὶ οὐδεὶς πώποτ' ὄφλε σιωπῶν
οὐδ' ἀδικεῖν ὁμολογῶν· ἀλλ' ἐπειδὴν, οἶμαι, μηδὲν
ἀληθὲς λέγων ἐξελεγχθῆ, τότε γιννώσκειται ὁποῖός
13 ἐστὶν ὑπὲρ καὶ οὗτος ἐμοιγε δοκεῖ πάσχειν. ἐπεὶ, φέ-

ρε, πῶς ἐστὶ δίκαιον, ἐὰν μὲν ὀγδοήκοντα μναῶν θῆς ὄρους, ὀγδοήκοντα μναῖς εἶναι τὴν προῖκα, ἐὰν δὲ πλείονος πλέον, ἐὰν δ' ἐλάττωνος ἔλαττον; ἢ πῶς ἐστὶ δίκαιον, τῆς ἀδελφῆς τῆς σῆς μηδέπω καὶ τήμερον ἄλλω συνοικουσίης μηδ' ἀπηλλαγμένης Ἀφόβου, μηδὲ τὴν προῖκα δεδωκότος σοῦ, μηδ' ὑπὲρ τούτων εἰς βάσανον μηδ' εἰς ἄλλο δίκαιον μηδὲν καταφεύγειν ἐθέλοντος, ὅτι σὺ στῆσαι φῆς ὄρους, σὸν εἶναι τὸ χωρίον; ἐγὼ μὲν οὐδαμῶς οἶμαι· τὴν γὰρ ἀλήθειαν σκεπτέον, οὐχ ἅ τις ἐαυτῷ παρεσκεύασεν ἐξεπίτηδες εἰς τὸ λέγειν τι 880
 14 δοκεῖν, ὥσπερ ὑμεῖς. ἔπειτα τὸ δεινότατον· εἰ καὶ δεδωκότες ἦτε ὡς μάλιστα τὴν προῖκα, ἣν οὐ δεδώκατε, τίς ὁ τούτων αἴτιος; οὐχ ὑμεῖς, ἐπεὶ ἐπὶ τὰμὰ ἔδοτε; οὐχ ὅλοις ἔτεσι πρότερον δέκα τὰμὰ λαβῶν εἶχεν ἐκεῖνος ὧν ὠφλε τὴν δίκην, ἢ κηδεστὴν σοι γενέσθαι; ἢ σὲ μὲν ἔδει κομίσασθαι πάντα, τὸν δὲ καὶ καταδικασάμενον καὶ δι' ὀρφανίαν ἠδικημένον καὶ προικὸς ἀληθινῆς ἀπεστερημένον, ὃν μόνον ἀνθρώπων οὐδὲ τῆς ἐπωβελίας ἄξιον ἦν κινδυνεύειν, ἠναγκάσθαι τοιαῦτα παθεῖν, κεκομισμένον μηδ' ὅτιοῦν, καὶ ταῦτ' ἐθέλοντα ποιεῖν ὑμῖν αὐτοῖς, εἰ τι τῶν δεόντων ἐβούλεσθε πράττειν;

XXXII.

ΠΡΟΣ ΖΗΝΟΘΕΜΙΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Δανεισάμενος παρὰ Δήμωνος, ἐνὸς τῶν Δημοσθένους συγγενῶν, ἔμπορός τις, Πρωῶτος ὄνομα, ἐπρίατο τοῦ ἀργυρίου σίτον ἐν Συρακούσαις, καὶ τοῦτον ἐκόμισεν εἰς Ἀθήνας ἐπὶ

νεώς, ἧς Ἡγέστρατος ἐναυκλήρει. Ἡγέστρατος δὲ καὶ Ζηνόθεμις, πρὸς ὃν ἔστιν ἡ παραγραφή, Μασσαλιῶται μὲν ἦσαν τὸ γένος, κακούργημα δὲ τοιοῦτον ἐν Συρακούσαις ἐκακούργησαν, ὡς ὁ ῥήτωρ φησίν. ἔδανείσαντο χρήματα, ταῦτα δὲ 881 εἰς μὲν τὴν ναῦν οὐκ ἐνέθεντο, λάθρα δὲ εἰς τὴν Μασσαλίαν ἀπέστειλαν, ἀποστερῆσαι τοὺς δανείσαντας βεβουλευμένοι. ἐπειδὴ γὰρ ἐγγράπτο ἐν τῷ συμβολαίῳ, εἰ πάθοι τι ἡ ναῦς, μὴ ἀπαιτεῖσθαι αὐτοὺς τὰ χρήματα, ἐσκέψαντο καταδῦσαι τὴν ναῦν. νύκτωρ οὖν ἐν τῷ πλῶ κατελθὼν ὁ Ἡγέστρατος διέκοπτε τοῦ πλοίου τὸ ἔδαφος. φωραθεὶς δὲ καὶ φεύγων τοὺς ἐπιβάτας εἰς τὴν θάλασσαν εἰσπίπτει καὶ παραχρῆμα ἀπόλλυται. ὁ τοίνυν Ζηνόθεμις, ὁ κοινωνὸς, ὡς φησιν ὁ ῥήτωρ, τοῦ Ἡγεστράτου, μόλις σωθείσης εἰς Ἀθήνας τῆς νεώς, ἠμφισβῆται τοῦ σίτου, λέγων εἶναι τὸν σῖτον Ἡγεστράτου, ἐκείνον δὲ παρ' ἑαυτοῦ δεδανείσθαι χρήματα. ἐνστάτων δὲ αὐτῷ τοῦ τε Πρώτου καὶ τοῦ Δήμωνος ἀμφοτέροις ἔλαχε δίκην ἐμπορικὴν. καὶ τὸν Πρῶτον ἐξ ἐρήμης ἔλων ἐκόντα, ὡς φησι Δημοσθένης, καὶ συγκακουροῦντα, εἰσάγει καὶ τὸν Δήμωνα δεύτερον εἰς τὸ δικαστήριον. ὁ δὲ παραγράφεται μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, νόμον παρεχόμενος τὸν δίδοντα τοῖς ἐμπόροις τὰς δίκας εἶναι περὶ τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν συμβολαίων. Ζηνοθέμιδι δὲ φησι μηδὲν συμβόλαιον εἶναι πρὸς αὐτόν. καὶ ὁ μὲν ἄγών ἐστι παραγραφικός, ὁ δὲ λόγος, ὡς τῆς εὐθυδικίας τοῦ πράγματος εἰσηγμένης, οὕτως εἴρηται περὶ τοῦ μὴ Ζηνοθέμιδος εἶναι τὸν σῖτον, ἀλλὰ τοῦ Πρώτου, ᾧ ὁ Δήμων ἔδανείσει τὸ ἀργύριον. οὐ γὰρ βούλεται δοκεῖν ῥήματι τοῦ νόμου μόνον ἰσχυρίζεσθαι κατὰ τὸ πρᾶγμα ἀδικῶν, ἀλλὰ δείκνυσιν ὡς θαρροεὶ μὲν 882 καὶ τῇ εὐθείᾳ, ἐκ περιουσίας δὲ αὐτῷ καὶ παραγραφὴν ὁ νόμος δίδωσι.

Ἄνδρες δικασταὶ, βούλομαι παραγεγραμμένος μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην περὶ τῶν νόμων πρῶτον εἰπεῖν, καθ' οὓς παρεγραψάμην. οἱ νόμοι κελεύουσιν, ᾧ ἄνδρες δικασταὶ, τὰς δίκας εἶναι τοῖς ναυκλήροις καὶ τοῖς ἐμπόροις τῶν Ἀθήναζε καὶ τῶν Ἀθήνηθεν

- συμβολαίων, καὶ περὶ ὧν ἂν ᾧσι συγγραφαί· ἂν δέ τις παρὰ ταῦτα δικάζηται, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην.
- 2 τούτῳ τοίνυν Ζηνοθέμιδι πρὸς μὲν ἐμὲ ὅτι οὐδὲν ἦν συμβόλαιον οὐδὲ συγγραφή, καὐτὸς ὁμολογεῖ ἐν τῷ ἐγκλήματι· δανεῖσαι δέ φησιν Ἑγεστράτῳ ναυκλήρῳ, τούτου δὲ ἀπολομένου ἐν τῷ πελάγει ἡμᾶς τὸ ναῦλον σφετερίσασθαι· τουτὶ τὸ ἐγκλημά ἐστιν. ἐκ δὴ τοῦ αὐτοῦ λόγου τὴν τε δίκην οὐκ εἰσαγώγιμον οὐδὲν μαθήσεσθε καὶ τὴν ὅλην ἐπιβουλήν καὶ πονηρίαν του-
- 3 τουτὶ τοῦ ἀνθρώπου ὄψεσθε. δέομαι δ' ὑμῶν πάντων, ᾧ ἄνδρες δικασταί, εἶπερ ἄλλῳ τινὶ πώποτε πράγματι τὸν νοῦν προσέσχετε, καὶ τούτῳ προσσχεῖν· ἀκούσεσθε γὰρ ἀνθρώπου τόλμαν καὶ πονηρίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν, ἄνπερ ἐγὼ τὰ πεπραγμέν' αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς 883 πολλάκις εἶπειν δυνηθῶ. οἶμαι δέ.
- 4 Ζηνοθέμις γὰρ οὐτοσί ὧν ὑπηρέτης Ἑγεστράτου τοῦ ναυκλήρου, ὃν καὶ αὐτὸς ἔγραψεν ἐν τῷ ἐγκλήματι ὡς ἐν τῷ πελάγει ἀπώλετο (πῶς δ', οὐ προσέγραψεν, ἀλλ' ἐγὼ φράσω), ἀδίκημα τοιοντονὶ μετ' ἐκείνου συνεσκευάσατο. χρήματα ἐν ταῖς Συρακούσαις ἐδανείζετο οὗτος καὶ ἐκεῖνος. ὁμολόγει δ' ἐκεῖνος μὲν πρὸς τοὺς τούτῳ δανείζοντας, εἴ τις ἔροιτο, ἐνεῖναι σῖτον ἐν τῇ νηὶ τούτῳ πολὺν, οὐτοσί δὲ πρὸς τοὺς ἐκείνῳ τὸν γόμον οἰκείον ἔχειν αὐτὸν τῆς νεῶς· ὧν δὲ ὁ μὲν ναυκλήρος, ὁ δ' ἐπιβάτης, ἐπιστεύοντο εἰκότως ἅ περὶ ἀλ-
- 5 λήλων ἔλεγον. λαμβάνοντες δὲ τὰ χρήματα οἰκαδε ἀπέστειλλον εἰς τὴν Μασσαλίαν, καὶ οὐδὲν εἰς τὴν ναῦν εἰσέφερον. οὐσῶν δὲ τῶν συγγραφῶν, ὥσπερ εἰώθασιν ἅπασαι, σωθείσης τῆς νεῶς ἀποδοῦναι τὰ χρήμαθ', ἵν' ἀποστερήσαιεν τοὺς δανείσαντας, τὴν ναῦν καταδύσαι ἐβουλεύσαντο. ὁ μὲν οὖν Ἑγέστρατος, ὡς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπῆραν δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν πλοῦν, κατα-

βὰς τῆς νυκτὸς εἰς κοίλην ναῦν διέκοπτε τοῦ πλοίου
τὸ ἔδαφος. οὐτοσί δ', ὡς οὐδὲν εἰδὼς, ἄνω μετὰ τῶν
ἄλλων ἐπιβατῶν διέτριβεν. ψόφου δὲ γενομένου αἰ-
σθάνονται οἱ ἐν τῷ πλοίῳ ὅτι κακόν τι ἐν κοίλῃ νηὶ γί-
6 γνεται, καὶ βοηθοῦσι κάτω. ὡς δ' ἠλίσκετο ὁ Ἡγέ-
στρατος καὶ δίκην δώσειν ὑπέλαβε, φεύγει καὶ διωκό-
μενος ῥίπτει αὐτὸν εἰς τὴν θάλατταν, διαμαρτῶν δὲ
τοῦ λέμβου διὰ τὸ νύκτα εἶναι ἀπεπνίγη. ἐκεῖνος μὲν
οὖν οὕτως, ὥσπερ ἄξιός ἦν, κακὸς κακῶς ἀπώλετο, ἃ⁸⁸⁴
τοὺς ἄλλους ἐπεβούλευσε ποιῆσαι, ταῦτα παθὼν αὐ-
7 τός. οὐτοσί δ' ὁ κοινωνὸς αὐτοῦ καὶ συνεργὸς τὸ μὲν
πρῶτον εὐθύς ἐν τῷ πλοίῳ παρὰ τὰ δίκηματα, ὡς οὐ-
δὲν εἰδὼς, ἀλλ' ἐκπεπληγμένος καὶ αὐτὸς, ἐπειθε τὸν
πρωρέα καὶ τοὺς ναύτας εἰς τὸν λέμβον ἐκβαίνειν καὶ
ἐκλιπεῖν τὴν ναῦν τὴν ταχίστην, ὡς ἀνελπίστου τῆς
σωτηρίας οὔσης καὶ καταδυσσομένης τῆς νεῶς ἀντίκα
μάλα, ἴν', ὅπερ διενοήθησαν, τοῦτ' ἐπιτελεσθεῖν καὶ
ἢ ναῦς ἀπόλοιτο καὶ τὰ συμβόλαια ἀποστερήσαιεν.
8 ἀποτυχῶν δὲ τούτου, καὶ τοῦ παρ' ἡμῶν συμπλέοντος
ἐναντιωθέντος καὶ τοῖς ναύταις μισθοῦς, εἰ διασώσαι-
εν τὴν ναῦν, μεγάλους ἐπαγγειλαμένου, σωθείσης εἰς
Κεφαλληνίαν τῆς νεῶς διὰ τοὺς θεοὺς μάλιστα γε, εἶ-
τα καὶ διὰ τὴν τῶν ναυτῶν ἀρετὴν, πάλιν μετὰ τῶν
Μασσαλιωτῶν τῶν τοῦ Ἡγεστράτου πολιτῶν μὴ κα-
ταπλεῖν Ἀθήναζε τὸ πλοῖον ἔπραττε, λέγων ὡς αὐτός
τε καὶ τὰ χρήματ' ἐκειθέν ἐστι, καὶ ὁ ναύκληρος εἴη καὶ
9 οἱ δεδανεικότες Μασσαλιῶται. ἀποτυχῶν δὲ καὶ τού-
του, καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν ἐν τῇ Κεφαλληνίᾳ γνόν-
των Ἀθήναζε τὴν ναῦν καταπλεῖν, ὅθεν περ ἀνήχθη,
ὄν οὐδ' ἂν εἰς ἐλθεῖν ᾤετο δεῦρο τολμησαι τοιαυτὰ γε
ἐσκευωρημένον καὶ πεποιηκότα, οὗτος, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἀναιδείᾳ καὶ τόλμῃ,

ὥστ' οὐκ ἐλήλυθε μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ σίτου τοῦ ἡμετέρου ἀμφισβητήσας ἡμῖν δίκην προσεείληχεν.

- 10 Τί οὖν ποτ' ἐστὶ τὸ αἴτιον, καὶ τῷ ποτ' ἐπηρεμένος οὗτος κατελήλυθε καὶ τὴν δίκην εἴληχεν; ἐγὼ ὑμῖν ἐρῶ, ἄνδρες δικασταί, ἀχθόμενος μὲν νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς, ἀναγκαζόμενος δέ. ἐστὶν ἐργαστήρια μοχθη- 885
ρῶν ἀνθρώπων συνεστηκότων ἐν τῷ Πειραιεῖ· οὓς
- 11 οὐδ' ὑμεῖς ἀγνοήσετε ἰδόντες. ἐκ τούτων ἓνα, ἥνιχ' οὗτος ἐπραττεν ὅπως ἢ ναῦς μὴ καταπλεύσεται δεῦρο, πρεσβευτήν ἐκ βουλῆς τινα λαμβάνομεν γνώριμον οὕτως, ὅ τι δ' ἦν οὐκ εἰδότες, ἀτύχημα οὐδὲν ἔλαττον, εἰ οἶόν τ' εἰπεῖν, ἀτυχήσαντες ἢ τὸ ἐξ ἀρχῆς πονηροῖς ἀνθρώποις συμμιξαι. οὗτος ὁ πεμφθεὶς ὑφ' ἡμῶν, Ἀριστοφῶν ὄνομα αὐτῷ, ὃς καὶ τὰ τοῦ Μικκαλίωνος πράγματα ἐσκευώρηται (ταῦτα γὰρ νῦν ἀκούομεν), ἠρογολάβηκεν αὐτὸς καὶ κατεπήγγελται τουτῶν, καὶ ὅλως ἐστὶν ὁ πάντα πράττων οὗτος· ὁδὶ δὲ ἄσμενος
- 12 δέδεκται ταῦτα. ὥς γὰρ διήμαρτε τοῦ διαφθαρεῖναι τὸ πλοῖον, οὐκ ἔχων ἀποδοῦναι τὰ χρήματα τοῖς δανεί-
σασιν (πῶς γὰρ ἂ ἐξ ἀρχῆς μὴ ἐνέθετο;) ἀντιποιεῖται τῶν ἡμετέρων, καὶ φησὶ τῷ Ἡγεστράτῳ ἐπὶ τούτῳ τῷ σί-
τῳ δεδανεικέναι, ὃν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιπλέων ἐπρίατο. οἱ δὲ δανεισταὶ τὸ ἐξ ἀρχῆς ἐξηπατημένοι, ὁρῶντες ἑαυτοῖς ἀντὶ τῶν χρημάτων ἀνθρώπον πονηρὸν χρή-
στην, ἄλλο δ' οὐδὲν, ἐλπίδα ἔχοντες ὑπὸ τούτου παρα-
κρουσθέντων ὑμῶν ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀπολήψεσθαι τὰ ἑαυτῶν, ὃν ἴσασι ψευδόμενον ταῦτα καθ' ἡμῶν, τούτῳ συνδικεῖν ἀναγκάζονται τοῦ συμφέροντος ἕνεκα τοῦ ἑαυτῶν.

- 13 Τὸ μὲν οὖν πράγμα, ὑπὲρ οὗ τὴν ψῆφον οἴσετε, ὥς εἰπεῖν ἐν κεφαλαίῳ, τοιοῦτόν ἐστι. βούλομαι δὲ τοὺς μάρτυρας ὧν λέγω προῶτον ὑμῖν παρασχόμενος,

μετὰ ταῦτα δὴ καὶ τᾶλλα διδάσκειν. καὶ μοι λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

886

- 14 Ἐπειδὴ τοίνυν ἀφίκετο δεῦρο τὸ πλοῖον, γνόντων τῶν Κεφαλλήνων ἀντιπράττοντος τούτου, ὅθεν ἐξέπλευσε τὸ πλοῖον, ἐνταῦθα καὶ καταπλεῖν αὐτὸ, τὴν μὲν ναῦν οἱ ἐπὶ τῇ νηὶ δεδανεικότες ἐνθένδε εὐθέως εἶχον, τὸν δὲ σῖτον ὁ ἡγορακῶς εἶχεν· ἦν δ' οὗτος ὁ ἡμῖν τὰ χρήματ' ὀφείλων. μετὰ ταῦτα ἤκεν οὗτος ἔχων τὸν παρ' ἡμῶν πεμφθέντα πρεσβευτήν, τὸν Ἀριστοφῶντα, καὶ ἡμφισβήτηι τοῦ σίτου, φάσκων Ἐγεστράτῳ
- 15 δεδανεικέναι. "τί λέγεις, ἄνθρωπε;" εὐθέως ὁ Πρωῶτος (τούτο γὰρ ἦν τούνομα τῷ τὸν σῖτον εἰσαγαγόντι, τῷ τὰ χρήματ' ἡμῖν ὀφείλοντι) "σὺ χρήματα δέδωκας "Ἐγεστράτῳ, μεθ' οὗ τοὺς ἄλλους ἐξηπάτηκας, ὅπως "δανείσεται, καὶ σοὶ πολλάκις λέγοντος ὅτι τοῖς προε-
"μένοις ἀπολεῖται τὰ χρήματα; σὺ οὖν ταῦτ' ἀκούων
"αὐτὸς ἂν προήκω;" ἔφη, καὶ ἀναιδῆς ἦν. "οὐκοῦν εἰ
"τὰ μάλιστα ἀληθῆ λέγεις," τῶν παρόντων τις ὑπέλαβεν,
"ὁ σὸς κοινωνὸς καὶ πολίτης, ὁ Ἐγέστρατος, ὡς
"ἔοικεν, ἐξηπάτηκέ σε, καὶ ὑπὲρ τούτων αὐτὸς αὐτῷ
16 "θανάτου τιμήσας ἀπόλωλεν." "καὶ ὅτι γ'," ἔφη τις τῶν παρόντων, "ἀπάντων ἐστὶ συνεργὸς οὗτος ἐκείνω,
"σημεῖον ὑμῖν ἐρῶ· πρὸ γὰρ τοῦ διακόπτειν ἐπιχειρή-
"σαι τὴν ναῦν, τίθενται πρὸς τινα τῶν συμπλεόντων
"οὗτος καὶ ὁ Ἐγέστρατος συγγραφῆν. καίτοι εἰ μὲν εἰς
"πίστιν ἔδωκας, τί πρὸ τοῦ κακουργήματος ἂν τὰ βέ-
"βαια ἐποιούῃ; εἰ δ' ἀπιστῶν ἐτύγγανες, τί οὐχ, ὥσπερ
17 "οἱ ἄλλοι, τὰ δίκαια ἐλάμβανες ἐν τῇ γῆ;" τί ἂν τὰ πολλὰ λέγοι τις; ἦν γὰρ οὐδ' ὅτιοῦν πλέον ἡμῖν ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' εἶχετο τοῦ σίτου. ἐξῆγγεν αὐτὸν Πρωῶτος 887

καὶ ὁ κοινωνὸς τοῦ Πρώτου, Φέρτατος· οὐτοσί δ' οὐκ
 ἐξήγετο, οὐδ' ἂν ἔφη διαρρηθῆν ὑπ' οὐδενὸς ἐξαχθῆ-
 18 ναι, εἰ μὴ αὐτὸν ἐγὼ ἐξάξω. μετὰ ταῦτα προῦκαλεῖτο
 ὁ Πρῶτος αὐτὸν καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τὴν τῶν Συ-
 ρακοσίων, κἄν μὲν ἐωνημένος τὸν σίτον ἐκεῖνος φαί-
 νηται καὶ τὰ τέλη κείμενα ἐκεῖνου καὶ τὰς τιμὰς ὁ δια-
 λύων ἐκεῖνος, τοῦτον πονηρὸν ὄντα ἀξιοῦμεν ζημιού-
 σθαι, εἰ δὲ μὴ, καὶ τὰ διάφορα ἀπολαβεῖν καὶ τάλαντον
 προσλαβεῖν, καὶ τοῦ σίτου ἀφιστάμεθα. ταῦτ' ἐκεῖνου
 προκαλουμένου καὶ λέγοντος καὶ ἡμῶν οὐδὲν ἦν πλέ-
 19 ον, ἀλλ' ἦν αἴρεσις ἢ τοῦτον ἐξάγειν ἡμᾶς ἢ ἀπολωλε-
 κέναι σωθέντα καὶ παρόντα τὰ ἡμέτερ' αὐτῶν. ὁ γὰρ
 αὐτὸς Πρῶτος διεμαρτύρητο ἐξάγειν, βεβαιῶν ἀναπλεῖν
 ἐθέλειν εἰς τὴν Σικελίαν· εἰ δὲ ταῦτ' ἐθέλοντος αὐ-
 τοῦ προησόμεθ' ἡμεῖς τούτῳ τὸν σίτον, οὐδὲν αὐτῷ
 μέλειν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ οὐτ' ἂν ἐξαχθῆ-
 ναι ἔφη, εἰ μὴ ὑπ' ἐμοῦ, οὐθ' ἂν προῦκαλεῖτο περὶ τοῦ
 ἀναπλεῖν ἐδέχεται, ἔν τε τῷ πλοίῳ τὴν συγγραφὴν ἔθε-
 το, λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

20 Ἐπειδὴ τοίνυν οὗτ' ἐξάγεσθαι ἠθέλεν ὑπὸ τοῦ
 Πρώτου οὐτ' εἰς τὴν Σικελίαν ἀναπλεῖν ἐπὶ τὰ δίκαια,
 προειδώς θ' ἅπαντα ἐφαίνετο ἃ ὁ Ἠγέστρατος ἐκακούρ-
 γει, λοιπὸν ἦν ἡμῖν τοῖς ἐνθένδε μὲν πεπονημένοις το
 συμβόλαιον, παρειληφόσι δὲ τὸν σίτον παρὰ τοῦ δικαί-
 21 ως ἐκεῖ πριαμένου, ἐξάγειν τοῦτον. τί γὰρ ἂν καὶ ἄλλο
 ἐποιοῦμεν; οὐπω γὰρ τοῦτό γε οὐδεὶς ἡμῶν τῶν κοι-
 νωνῶν ὑπέλαβεν, ὡς ὑμεῖς γνώσεσθέ ποτ' εἶναι τού- 888
 του τὸν σίτον, ὃν καταλιπεῖν οὗτος ἔπειθε τοὺς ναύ-
 τας, ὅπως ἀπόλοιτο τοῦ πλοίου καταδύντος. ὁ καὶ μέ-
 γιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ μηδὲν προσήκειν αὐτῷ· τίς

γὰρ ἂν τὸν ἑαυτοῦ σίτον ἔπειθε προέσθαι τοὺς σώζειν
 βουλομένους; ἢ τίς οὐκ ἂν ἔπλει δεξάμενος τὴν πρό-
 κλησιν εἰς τὴν Σικελίαν, οὗ ταῦτα ἦν ἐλέγξαι καθά-
 22 ρῶς; καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' ἐμελλον ὑμῶν καταγνώσε-
 σθαι, ὡς εἰσαγώγιμον ψηφιεῖσθε τούτῳ τὴν δίκην πε-
 ρὶ τούτων τῶν χρημάτων, ἃ κατὰ πολλοὺς τρόπους
 οὗτος ἔπραττεν ὅπως μὴ εἰσαγώγιμα δεῦρ' ἔσται, πρῶ-
 του μὲν ὅτε αὐτὰ καταλιπεῖν τοὺς ναύτας ἔπειθεν, εἰθ'
 ὅτ' ἐν Κεφαλληνία μὴ δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔπρατ-
 23 τευ. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν καὶ δεινὸν ἂν γένοιτο, εἰ
 Κεφαλλῆνες μὲν, ὅπως τοῖς Ἀθηναίοις σωθῆ τὰ χρή-
 ματα, δεῦρο πλεῖν τὴν ναῦν ἔκριναν, ὑμεῖς δ' ὄντες
 Ἀθηναῖοι τὰ τῶν πολιτῶν τοῖς καταποντίσαι βουλη-
 θεῖσι δοῦναι γνοίητε, καὶ ἃ μὴ καταπλεῖν ὅλως οὗτος
 δεῦρο ἔπραττε, ταῦτ' εἰσαγώγιμα τούτῳ ψηφίσαι-
 σθε; μὴ δῆτα, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί. λέγε δὴ μοι τί παρα-
 γέγραμμαι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

Λέγε δὴ μοι τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

24 Ὅτι μὲν τοίνυν ἐκ τῶν νόμων παρεγραψάμην μὴ
 εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, ἱκανῶς οἶμαι δεδειχθαι·
 τέχνην δ' ἀκούσεσθε τοῦ σοφοῦ τοῦ ταῦτα πάντα συν-
 τεθεικότος, τοῦ Ἀριστοφῶντος. ὡς γὰρ ἐκ τῶν πρα-
 γμάτων ἀπλῶς οὐδὲν ἑώρων δίκαιον ἑαυτοῖς ἐνὸν,
 ἐπικηρυκεύονται τῷ Πρώτῳ καὶ πείθουσι τὸν ἄνθρω- 889
 πον ἐνδοῦναι τὰ πράγμαθ' ἑαυτοῖς, πράττοντες μὲν,
 ὡς ἔοικε, καὶ ἐξ ἀρχῆς τοῦτο, ὡς ἡμῖν νῦν φανερὸν γέ-
 25 γονεν, οὐ δυνάμενοι δὲ πείσαι. ὁ γὰρ Πρῶτος, ἕως
 μὲν ᾤετο τὸν σίτον κέρδος ἐλθόντα ποιήσειν, ἀντείχετο

τούτου καὶ μᾶλλον ἤρξειτο αὐτός τε κερδᾶναι καὶ ἡμῖν
 τὰ δίκαια ἀποδοῦναι, ἢ κατακοινωνήσας τούτοις τῆς
 μὲν ὠφελείας τούτους ποιῆσαι μερίτας, ἡμᾶς δ' ἀδικῆ-
 σαι· ὡς δὲ δεῦρο ἤκοντος αὐτοῦ καὶ περὶ ταῦτα πρα-
 γματευομένου ἐπανῆκεν ὁ σίτος, ἄλλην εὐθέως ἔλαβε
 26 γνώμην. καὶ ἅμα (εἰρήσεται γὰρ, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 πᾶσα πρὸς ὑμᾶς ἢ ἀλήθεια) καὶ ἡμεῖς οἱ δεδανεικότες
 προσεχρούμεν αὐτῷ καὶ πικρῶς εἶχομεν, τῆς τε ζη-
 μίας ἐφ' ἡμᾶς λύσης τῆς περὶ τὸν σίτον, καὶ συκο-
 φάντην ἀντὶ χρημάτων αἰτιώμενοι τοῦτον ἡμῖν κε-
 κοικέναι. ἐκ τούτων, οὐδὲ φύσει χρηστός ὢν ἄνθρω-
 πος δηλονότι, ἐπὶ τούτους ἀποκλίνει, καὶ συγχωρεῖ
 τὴν δίκην ἔρημον ὀφλεῖν, ἣν οὔτος αὐτῷ λαγχάνει
 27 τότε, ὅτε οὐπω ταῦτ' ἐφρόνου. εἰ μὲν γὰρ ἀφῆκε
 τὸν Πρωῶτον, ἐξελέλεγκτ' ἂν εὐθέως ἡμᾶς συκοφαν-
 τῶν· ὀφλεῖν δὲ παρὼν ἐκεῖνος οὐ συνεχώρει, ἵν' ἂν
 μὲν αὐτῷ ποιῶσιν ἢ ὠμολογήκασιν· εἰ δὲ μὴ, τὴν
 ἔρημον ἀντιλάβη. ἀλλὰ τί ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ ἂ γέ-
 γραφεν οὔτος εἰς τὸ ἔγκλημα ἐποίει, οὐκ ὀφλεῖν ἂν
 δίκην δικαίως, ἀλλ' ἀποθανεῖν ὁ Πρωῶτος ἔμοιγε δο-
 κεῖ. εἰ γὰρ ἐν κακοῖς καὶ χειμῶνι τοσοῦτον οἶνον
 ἐπινεν ὥσθ' ὅμοιον εἶναι μανία, τί οὐκ ἄξιός ἐστι πα-
 28 θεῖν; ἢ εἰ γράμματ' ἔκλεπτεν ἢ ὑπανέσργεν; ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν αὐτοὶ πρὸς ἑαυτοὺς ὑμεῖς ὅπως ποτ' ἔχει
 διακρινεῖσθε· τῇ δ' ἐμῇ δίκῃ μηδὲν ἐκείνης πρόσαγε. 890
 εἰ τί σε ἠδίκηκεν ὁ Πρωῶτος ἢ λέγων ἢ ποιῶν, ἔχεις,
 ὡς ἔοικε, δίκην· οὐδεὶς ἡμῶν ἐκώλυσεν, οὐδὲ νῦν
 παραιτεῖται. εἰ σεσυκοφάντηκας, οὐ περιοργαζόμεθα.
 29 νῆ Δία, ἀλλ' ἐκποδῶν ἐστὶν ἄνθρωπος. διὰ γε ὑμᾶς,
 ἵνα τὰς τε μαρτυρίας τὰς ἡμετέρας λίπη, καὶ νῦν
 ὑμεῖς ὅτι ἂν βούλησθε λέγητε κατ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ μὴ
 δι' ὑμῶν ἔρημος ἐγίγνετο ἡ δίκη, ἅμα ἂν αὐτὸν προσ-

εκαλοῦ καὶ κατηγγύας πρὸς τὸν πολέμαρχον, καὶ εἰ μὲν κατέστησέ σοι τοὺς ἐγγυητὰς, μένειν ἠναγκάζετ' ἂν ἢ σὺ παρ' ὧν λήψει δίκην ἐτοίμους εἶχες, εἰ δὲ μὴ
 30 κατέστησεν, εἰς τὸ οἴκημα ἂν ἦει. νῦν δὲ κοινωσάμενοι τὸ πρᾶγμα, ὁ μὲν διὰ σοῦ τὴν γεγонуῖαν ἔνδειαν οὐκ ἀποδώσειν ἡμῖν οἶεται, σὺ δ' ἐκείνου κατηγορῶν τῶν ἡμετέρων κύριος γενήσεσθαι. τεκμήριον δέ· ἐγὼ μὲν γὰρ αὐτὸν κλητεύσω, σὺ δ' οὔτε κατηγύησας οὔτε νῦν κλητεύεις.

31 Ἔτι τοίνυν ἑτέρα τις ἐστὶν ἐλπίς αὐτοῖς τοῦ παρακρούσεσθαι καὶ φενακιεῖν ὑμᾶς. αἰτιάσονται Δημοσθένην, καὶ ἐκείνῳ ἐμὲ πιστεύοντα φήσουσιν ἐξάγειν τουτουῖ, ὑπολαμβάνοντες τῷ ῥήτορα καὶ γνώριμον εἶναι ἐκείνου πιθανὴν ἔχειν τὴν αἰτίαν. ἐμοὶ δ' ἐστὶ μὲν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Δημοσθένους οἰκειῶς γένει (καὶ πάντας ὑμῖν ὄμνυμι τοὺς θεοὺς ἢ μὴν
 32 ἐρεῖν ἀλήθῃ), προσελθόντος δ' αὐτῷ μου καὶ παρεῖναι καὶ βοηθεῖν ἀξιούντος, εἴ τι ἔχοι, Δήμων, ἔφη, ἐγὼ ποιήσω μὲν ὡς ἂν σὺ κελεύης· καὶ γὰρ ἂν δεινὸν εἶη. δεῖ μέντοι καὶ τὸ σαυτοῦ καὶ τοῦμόν λογίσασθαι. ἐμοὶ συμβέβηκεν, ἀφ' οὔ περὶ τῶν κοινῶν λέ- 891
 γειν ἠρξάμην, μηδὲ πρὸς ἓν πρᾶγμα ἰδίον προσεληλυθέναι· ἀλλὰ καὶ τῆς πολιτείας αὐτῆς τὰ τοιαῦτα ἐξέστηκα . . . .

XXXIII.

ΠΡΟΣ ΑΠΑΤΟΥΡΙΟΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὁ παραγραφόμενος τὴν δίκην ἰδίᾳ μὲν τινα συμβόλαια πρὸς Ἀπατούριον ἔχων ἄφεσιν ἐπ' ἐκείνοις καὶ ἀπαλλαγὴν ἐποιήσατο,

νῦν δὲ ὑπὲρ Παρμένοντος ἐγκαλεῖται καὶ ἀπαιτεῖται χρήματα. ὁ γὰρ Παρμένων πολίτης μὲν ἦν τοῦ ἐμπορίου τοῦ Ἀπατουρίου Βυζάντιος, φυγὴν δὲ ἐκ τῆς πατρίδος κατεδεδίκαστο. φίλῳ δὲ κατ' ἀρχὰς τῷ Ἀπατουρίῳ χρώμενος, ὕστερον προσκρούσας εἰς δίκας ἤλθε, καὶ ἐδίωκε τὸν Ἀπατούριον πληγῶν τε καὶ βλάβης, καὶ κείνος αὐτίς τῷ Παρμένοντι δίκην ἀντέλαχεν. ὁ μὲν οὖν Ἀπατούριος ἐνὶ διαιτητῇ τὸ πρᾶγμα ἐπιτραπήναι φησιν Ἀριστοκλεῖ, καὶ κείνον καταγνῶναι τοῦ Παρμένοντος· διόπερ ἐπὶ τοῦτον ἦκει τὸν νῦν παραγραφόμενον τὴν δίκην, ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος γεγενῆσθαι φάσκων. ὁ δὲ οὐδὲν τούτων ὁμολογεῖ, ἀλλὰ πρῶτον μὲν φησι τρισὶν αὐτοὺς ἐπιτρέψαι διαιτηταῖς, οὐχ ἐνὶ τῷ Ἀριστοκλεῖ, ἔπειτα ἐγγυητὴν τοῦ Παρμένοντος ἐν ταῖς συνθήκαις Ἀρχιππον γραφήναι, καὶ κείνας δὲ ἀφανισθῆναι τὰς συνθήκας κακουργία τοῦ Ἀπατουρίου, πείσαντος τὸν Ἀριστοκλέα τὸν ἔχοντα αὐτὰς μὴ κομίζειν εἰς μέσον, ἀλλὰ λέγειν ὡς ἀπολώλεκε τὸ γραμματεῖον 892 καθεύδων ὁ παῖς· ἐτέρας δὲ οὐκέτι γραφήναι συνθήκας, οὐδὲ ἐπιτραπήναι τὸ πρᾶγμα διαίτη, τῆς μὲν πρότερον ἀναιρεθείσης τῇ τῶν συνθηκῶν ἀπωλείᾳ, δευτέρας δὲ οὐκέτι συμβαθείσης αὐτοῖς· τὸν δὲ Ἀριστοκλέα παρὰ πάντα τὰ δίκαια κατὰ τοῦ Παρμένοντος ἀποφήμασθαι οὐκέτ' ὄντα διαιτητὴν, καὶ ταῦτα ἀποδημοῦντός τε τοῦ Παρμένοντος κατὰ συμφορὰν μεγάλην καὶ ἀπηγορευκότος αὐτῷ μὴ διαιτᾶν. ταῦτά τε οὖν ὁ τὴν δίκην φεύγων προτείνεται τὰ δίκαια, καὶ παραγράφεται τὸν ἀγῶνα, λέγων ἐπὶ μὲν τοῖς γενομένοις αὐτῷ πρὸς Ἀπατούριον συμβολαίοις ἄφεσιν ὑπάρξαι, ὕστερον δὲ οὐδὲν ἔτι γεγενῆσθαι συμβόλαιον, περὶ δὲ τῶν τοιούτων τοὺς νόμους μὴ διδόναι δικάζεσθαι.

Τοῖς μὲν ἐμποροῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, καὶ τοῖς ναυκλήροις κελεύει ὁ νόμος εἶναι τὰς δίκας πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, εἴαν τι ἀδικῶνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἢ ἐνθὲνδε ποι πλείοντες ἢ ἐτέρωθεν δεῦρο, καὶ τοῖς ἀδικουῦσι δεσμὸν ἔταξε τοῦπιτίμιον, ἕως ἂν ἐκτίσωσιν ὅ τι ἂν αὐτῶν καταγνωσθῆ, ἵνα μηδεὶς ἀδικῆ ἠθένα τῶν ἐμποροῦν εἰκῆ. τοῖς δὲ περὶ τῶν μὴ γενομένων συμβολαίων

εἰς κρίσιν καθισταμένοις ἐπὶ τὴν παραγραφὴν κατα-
 φεύγειν ἔδωκεν ὁ νόμος, ἵνα μηδεὶς συκοφαντῆται, ἀλλ' 893
 αὐτοῖς τοῖς τῇ ἀληθείᾳ ἀδικουμένοις τῶν ἐμπόρων καὶ
 τῶν ναυκλήρων αἱ δίκαι ᾧσιν. καὶ πολλοὶ ἤδη τῶν
 φευγόντων ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς παραγραψάμενοι κατὰ
 τὸν νόμον τουτουὶ καὶ εἰσελθόντες εἰς ὑμᾶς ἐξήλεξαν
 τοὺς δικαζομένους ἀδίκως ἐγκαλοῦντας καὶ ἐπὶ τῇ προ-
 3 φάσει τοῦ ἐμπορεύεσθαι συκοφαντοῦντας. ὁ μὲν οὖν
 μετὰ τούτου μοι ἐπιβεβουλευκῶς καὶ τὸν ἀγῶνα του-
 τουὶ κατεσκευακῶς προϊόντος τοῦ λόγου καταφανῆς
 ὑμῖν ἔσται· ἐγκαλοῦντος δέ μοι Ἀπατουρίου τὰ ψευδῆ
 καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομένου, καὶ ὅσα μὲν ἐμοὶ
 καὶ τούτῳ ἐγένετο συμβόλαια, πάντων ἀπαλλαγῆς καὶ
 ἀφέσεως γενομένης, ἄλλου δὲ συμβολαίου οὐκ ὄντος
 ἐμοὶ πρὸς τοῦτον, οὔτε ναυτικοῦ οὔτ' ἐγγείου, παρ-
 εγραψάμην τὴν δίκην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι κατὰ τοὺς
 νόμους τουτουσί.

ΝΟΜΟΙ.

4 Ὡς τοίνυν παρὰ τοὺς νόμους τούτους εἰληχέ μοι
 τὴν δίκην Ἀπατούριος καὶ τὰ ψευδῆ ἐγκέκλήκεν, ἐκ
 πολλῶν ὑμῖν τοῦτ' ἐπιδείξω. ἐγὼ γὰρ, ᾧ ἄνδρες δικα-
 σται, πολὺν ἤδη χρόνον ἐπὶ τῆς ἐργασίας ᾧν τῆς κατὰ
 θάλατταν μέχρι μὲν τινος αὐτὸς ἐκινδύνευον, οὔπω δ'
 ἔτη ἔστιν ἑπτὰ ἀφ' οὔ τὸ μὲν πλεῖν καταλέλυκα, μέτρια
 5 δ' ἔχων τούτοις πειρωῶμαι ναυτικοῖς ἐργάζεσθαι. διὰ δὲ
 τὸ ἀφῆχθαι πολλαχόσε καὶ διὰ τὸ εἶναι μοι τὰς διατρι-
 βὰς περὶ τὸ ἐμπόριον γνωρίμως ἔχω τοῖς πλείστοις τῶν
 πλεόντων τὴν θάλατταν· τούτοις δὲ τοῖς ἐκ Βυζαντίου
 καὶ πάνυ οἰκείως χρῶμαι διὰ τὸ ἐνδιατριῦσαι αὐτόθι.
 ἔχοντος δέ μου οὕτως ὡς λέγω, κατέπλευσαν δεῦρο τρι- 894
 του ἔτος οὗτός τε καὶ πολίτης αὐτοῦ Παρμένων, Βυ-

6 ζάντιος μὲν τὸ γένος, φυγὰς δ' ἐκείθεν. προσιόντες δέ μοι ἐν τῷ ἐμπορίῳ οὗτος καὶ ὁ Παρμένων ἐμνήσθησαν περὶ ἀργυρίου. ἔτυχε δὲ οὗτοσί ὀφείλων ἐπὶ τῇ νηὶ τῇ ἑαυτοῦ τετραράκοντα μναῖς, καὶ οἱ χρῆσται κατήπειγον αὐτὸν ἀπαιτοῦντες καὶ ἐνεβάτευον εἰς τὴν ναῦν, εἰληφότες τῇ ὑπερημερίᾳ. ἀπορουμένῳ δ' αὐτῷ μναῖς μὲν δέκα ὁ Παρμένων ὠμολόγησε δῶσειν, τριάκοντα δὲ μναῖς ἐδειτό μου οὗτος συνευπορηῆσαι, αἰτιώμενος τοὺς χρῆστας ἐπιθυμοῦντας τῆς νεῶς διαβεβληκῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἵνα κατάσχωσι τὴν ναῦν εἰς ἀπορίαν

7 καταστήσαντες τοῦ ἀποδοῦναι τὰ χρήματα. ἐμοὶ μὲν οὖν οὐκ ἔτυχε παρὸν ἀργύριον, χρώμενος δ' Ἡρακλείδῃ τῷ τραπεζίτῃ ἔπεισα αὐτὸν δανεῖσαι τὰ χρήματα λαβόντα ἐμὲ ἐγγυητὴν. ἤδη δὲ τῶν τριάκοντα μνῶν πεπορισμένων ἔτυχε προσκεκρουκῶς τι τούτῳ ὁ Παρμένων· ὠμολογηκῶς δ' εὐπορήσειν αὐτῷ δέκα μναῖς, καὶ τούτων δεδωκῶς τὰς τρεῖς, διὰ τὸ προειμένον ἀργύριον ἠναγκάζετο καὶ τὸ λοιπὸν διδόναι. αὐτὸς μὲν οὖν διὰ τοῦτ' οὐκ ἐβούλετο ποιήσασθαι τὸ συμβόλαιον, ἐμὲ δ' ἐκέλευε πρᾶξαι ὅπως αὐτῷ ὡς ἀσφαλέστατα ἔξει. λαβῶν δ' ἐγὼ τὰς ἐπτὰ μναῖς παρὰ τοῦ Παρμένοντος, καὶ τὰς τρεῖς, ἃς προειλήφει οὗτος παρ' ἐκείνου, ἀνθομολογησάμενος πρὸς τοῦτον, ὠνὴν ποιοῦμαι τῆς νεῶς καὶ τῶν παιδων, ἕως ἀποδοίη τάς τε δέκα μναῖς, ἃς δι' ἐμοῦ ἔλαβε, καὶ τὰς τριάκοντα, ὧν κατέστησεν ἐμὲ ἐγγυητὴν τῷ τραπεζίτῃ. καὶ ὡς 895 ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

9 Τὸν μὲν τρόπον τοῦτον ἀπήλλαξε τοὺς χρῆστας Ἀπατούριος οὗτοσί. οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ μετὰ ταῦτα τῆς τραπέζης ἀνασκευασθείσης, καὶ τοῦ Ἡρακλείδου

κατ' ἀρχὰς κεκοιμημένον, ἐπιβουλεύει οὕτωσὶ τοὺς τε
παῖδας ἐκπέμψαι Ἀθήνηθεν καὶ τὴν ναῦν ἐξορμίσαι ἐκ
τοῦ λιμένος. ὅθεν ἐμοὶ πρὸς τοῦτον ἡ πρώτη διαφορὰ
ἐγένετο. αἰσθόμενος γὰρ ὁ Παρμένων ἐξαγομένων τῶν
παίδων ἐπιλαμβάνεται καὶ τὴν ναῦν κατεκώλυσεν αὐ-
τὸν ἐξορμίζειν, καὶ μεταπεμπάμενος ἐμὲ λέγει τὸ πρῶ-
10 γμα. ὡς δ' ἤκουσα, τοῦτον μὲν ἀνοσιώτατον ἡγησά-
μην εἶναι τῷ ἐπιχειρήματι, ἐσκοπούμην δὲ ὅπως αὐτός
τε ἀπολυθήσομαι τῆς ἐγγύης τῆς ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ
ὁ ξένος μὴ ἀπολεῖ ἅ δι' ἐμοῦ τούτῳ ἐδάνεισεν. κατα-
στήσας δὲ φύλακας τῆς νεῶς διηγησάμην τοῖς ἐγγυη-
ταῖς τῆς τραπέζης τὴν προᾶξιν, καὶ παρέδωκα τὸ ἐνέχυ-
ρον, εἰπὼν αὐτοῖς ὅτι δέκα μναὶ ἐνειήσαν τῷ ξένῳ ἐν
τῇ νηί. ταῦτα δὲ προᾶξας κατηγγύησα τοὺς παῖδας, ἵν'
εἴ τις ἔνδεια γίγνοιτο, τὰ ἐλλείποντα ἐκ τῶν παίδων
11 εἴη. καὶ ἐγὼ μὲν ἐπειδὴ ἔλαβον τοῦτον ἀδικούντα,
διωρθωσάμην ὑπὲρ ἑμαυτοῦ καὶ τοῦ ξένου· ὁ δ' ὥσπερ
ἀδικούμενος, ἀλλ' οὐκ ἀδικῶν ἐμέμφετό μοι, καὶ ἡρώτα
εἰ οὐχ ἱκανόν μοι εἶη αὐτῷ ἀπολυθῆναι τῆς ἐγγύης τῆς
πρὸς τὴν τράπεζαν, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀργυρίου τοῦ
Παρμένουτος τὴν ναῦν κατεγγυῶ καὶ τοὺς παῖδας, καὶ
12 ὑπὲρ ἀνθρώπου φυγάδος ἀπεχθανοίμην αὐτῷ. ἐγὼ δὲ 896
τὸν πιστεύοντα ἑμαυτῷ τοσοῦτῳ ἔφην ἦττον ἂν περι-
δεῖν, ὅσῳ φυγὰς ὦν καὶ ἀτυχῶν ἡδικεῖτο ὑπὸ τούτου.
πάντα δὲ ποιήσας καὶ εἰς πᾶσαν ἀπέχθειαν τούτῳ ἔλθῶν
μόλις εἰσέπραξα τὸ ἀργύριον, προαθείσης τῆς νεῶς τετ-
ταράκοντα μνῶν, ὅσουπερ ἡ θέσις ἦν. ἀποδοθεισῶν δὲ
τῶν τριάκοντα μνῶν ἐπὶ τὴν τράπεζαν καὶ τῶν δέκα
μνῶν τῷ Παρμένοντι, ἐναντίον πολλῶν μαρτύρων τάς
τε συγγραφὰς ἀνειλόμεθα, καθ' ἃς ἐδανείσθη τὰ χρή-
ματα, καὶ τῶν συναλλαγμάτων ἀφείμεν καὶ ἀπηλλά-
ξαμεν ἀλλήλους. ὥστε μήτε τούτῳ πρὸς ἐμὲ μήτ' ἐμοὶ

πρὸς τοῦτον πρᾶγμ' εἶναι μηδέν. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

13 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐμοὶ μὲν οὔτε μείζον οὔτ' ἔλαττον πρὸς αὐτὸν συμβόλαιον γέγονεν· ὁ δὲ Παρμένων ἐδικάζετο τούτῳ τῶν τε πληγῶν ὧν ἔλαβεν ὑπὸ τούτου, ὅτε τῶν παίδων ἐξαγομένων ἐπελάβετο, καὶ ὅτι τοῦ εἰς Σικελίαν πλοῦ διὰ τοῦτον κατεκωλύθη. ἐνεστηκυίας δὲ τῆς δίκης δίδωσιν ὁ Παρμένων ὄρκον τούτῳ περὶ τινῶν ἐγκλημάτων. καὶ οὗτος ἐδέξατο, ἐπιδιαθέμενος ἀργύριον, εἰ μὴ ὁμόσῃ τὸν ὄρκον. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Δεξάμενος τοίνυν τὸν ὄρκον, εἰδὼς ὅτι πολλοὶ αὐτῷ συνείδονται ἐπιορκήσαντι, ἐπὶ μὲν τὸ ὁμόσαι οὐκ ἀπήντα, ὡς δὲ δίκη λύσων τὸν ὄρκον προσκαλεῖται τὸν Παρμένοντα. ἐνεστηκυῶν δ' αὐτοῖς τῶν δικῶν πεισθέντες ὑπὸ τῶν παρόντων εἰς ἐπιτροπὴν ἔρχονται, 897 καὶ γράψαντες συνθήκας ἐπιτρέπουσιν ἐνὶ μὲν διαίτητῇ κοινῷ Φωκρίτῳ πολίτῃ αὐτῶν, ἕνα δ' ἑκάτερος παρεκαθίσατο, οὗτος μὲν Ἀριστοκλέα Οἰῆθεν, ὁ δὲ 15 Παρμένων ἐμέ. καὶ συνέθεντο ἐν ταῖς συνθήκαις, εἰ μὲν τρεῖς ὄντες ὁμογνώμονες γενοίμεθα, ταῦτα κύρια εἶναι αὐτοῖς, εἰ δὲ μὴ, οἷς οἱ δύο γνοίησαν, τούτοις ἐπάναγκες εἶναι ἐμμένειν. συνθέμενοι δὲ ταῦτα ἐγγυητὰς τούτων ἀλλήλοις κατέστησαν, οὗτος μὲν ἐκείνῳ τὸν Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τούτῳ Ἀρχιππον Μυρρινούσιον. καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐτίθεντο τὰς συνθήκας παρὰ τῷ Φωκρίτῳ, εἶτα κελεύσαντος τοῦ Φωκρίτου παρ' ἄλλῳ τινὶ θέσθαι τίθενται παρὰ τῷ

Ἀριστοκλεῖ. καὶ ὡς ἀληθῆ λέγω, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 16 Ὅτι μὲν ἐτέθησαν αἱ συνθήκαι παρὰ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο Φωκρίτῳ καὶ Ἀριστοκλεῖ καὶ ἐμοί, οἱ εἰδότες ταῦτα μεμαρτυρήκασιν ὑμῖν. δέομαι δὲ ὑμῶν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, τὰ μετὰ ταῦτα πραχθέντ' ἀκούσαί μου· ἐντεῦθεν γὰρ ἔσται φανερὸν ὑμῖν ὅτι συκοφαντοῦμαι ὑπὸ τουτουὶ Ἀπατουρίου. ἐπειδὴ γὰρ ἤσθετο ὁμογνώμονας ὄντας ἐμὲ καὶ τὸν Φώκριτον καὶ ἐγνώ καταδικαιήσοντας ἡμᾶς ἑαυτοῦ, λῦσαι βουλόμενος τὴν ἐπιτροπὴν διαφθεῖραι τὰς συνθήκας ἐπεχείρησε μετὰ τοῦ ἔχοντος αὐτάς. καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸ ἀμφισβητεῖν ὡς αὐτῷ διαιτητῆς εἶη ὁ Ἀριστοκλῆς, τὸν δὲ Φώκριτον καὶ ἐμὲ οὐδενὸς κυρίους ἔφησεν εἶναι ἀλλ' ἢ τοῦ διαλυῖσαι. ἀνανακτήσας δὴ τῷ λόγῳ ὁ Παρμένων ἡξίου τὸν Ἀριστοκλεῖα ἐκφέρειν τὰς συνθήκας, οὐ πόρ- 898
ρω φάσκων εἶναι τὸν ἔλεγχον, εἴ τι κακουργοῖτο περὶ τὰ γράμματα· γεγραφέναι γὰρ αὐτὰ οἰκέτην ἑαυτοῦ.
- 18 ὁμολογήσας δ' ἐξοίσειν τὰς συνθήκας ὁ Ἀριστοκλῆς ἐμφανεῖς μὲν οὐπω καὶ τήμερον ἐνήνοχεν, εἰς δὲ τὴν ἡμέραν τὴν συγκειμένην ἀπαντήσας εἰς τὸ Ἡφαιστεῖον προὔφασίξετο ὡς ὁ παῖς περιμένων αὐτὸν ἀπολωλεκῶς εἶη τὸ γραμματεῖον καθεύδων. ὁ δὲ ταῦτα κατασκευάζων ἦν Ἐρυξίας ὁ ἰατρὸς ὁ ἐκ Πειραιῶς, οἰκειῶς ἔχων τῷ Ἀριστοκλεῖ· ὅσπερ καὶ ἐμοί τοῦ ἀγῶνος αἰτιός ἐστι, διαφόρως ἔχων. καὶ ὡς ἐσκήψατο ἀπολωλέναι ὁ Ἀριστοκλῆς, ἀκούσατε τῶν μαρτυριῶν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 19 Ἐντεῦθεν τοίνυν τὸ μὲν τῆς ἐπιτροπῆς ἐλέλυτο,

ἠφανισμένων τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν διαιτητῶν ἀντιλεγομένων· ἐπιχειροῦντες δὲ γράφειν ἑτέρας συνθήκας περὶ τούτων διηνέχθησαν, οὗτος μὲν ἀξιῶν τὸν Ἀριστοκλέα, ὁ δὲ Παρμένων τοὺς τρεῖς, οἷσπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ἢ ἐπιτροπῇ ἐγένετο. οὐ γραφεισῶν δ' ἑτέρων συνθηκῶν, τῶν δ' ἐξ ἀρχῆς ἀφανισθεισῶν εἰς τοῦτ' ἦλθεν ἀναιδεΐας ὁ ἠφανικῶς τὰς συνθήκας ὥστε εἰς ὧν ἀποφανεῖσθαι ἔφη τὴν δίαitan. παρακαλέσας δ' ὁ Παρμένων μάρτυρας ἀπεῖπε τῷ Ἀριστοκλεῖ μὴ ἀποφαίνεσθαι παρὰ τὰς συνθήκας καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν. καὶ ὧν ἐναντίον ἀπεῖπεν, ἀκούσατε τῆς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 20 Μετὰ ταῦτα τοίνυν τῷ Παρμένοντι συνέβη συμφορὰ δεινὴ, ᾧ ἄνδρες δικασταί. οἰκοῦντος γὰρ αὐτοῦ 899 ἐν Ὀφρουνίῳ διὰ τὴν οἰκοθεν φυγὴν, ὅτε ὁ σεισμὸς ἐγένετο ὁ περὶ Χερρόνησον, συμπεσούσης αὐτῷ τῆς οἰκίας ἀπώλοντο ἢ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες. καὶ ὁ μὲν πνυθόμενος τὴν συμφορὰν ὄχητο ἐνθένδε ἀποπλέων· ὁ δ' Ἀριστοκλῆς, διαμαρτυραμένου τοῦ ἀνθρώπου ἐναντίον μαρτύρων μὴ ἀποφαίνεσθαι καθ' αὐτοῦ ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, ἀποδημήσαντος τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν συμφορὰν ἐρήμην κατ' αὐτοῦ ἀπεφήνατο τὴν δίαitan. καὶ ἐγὼ μὲν καὶ ὁ Φώκριτος ἐν ταῖς αὐταῖς συνθήκαις γεγραμμένοι, ὅτι ἠμφισβήτησεν οὗτος μὴ εἶναι ἡμᾶς διαιτητὰς αὐτῷ, ἐφύγομεν τὸ διαιτῆσαι· ὁ δ' οὐ μόνον ἀμφισβητηθεὶς, ἀλλὰ καὶ ἀπορρηθὲν αὐτῷ, οὐδὲν ἤττον τὴν ἀπόφασιν ἐποιήσατο. ὃ οὐθ' ὑμῶν οὔτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ὑπομεῖναι ἂν ποιῆσαι οὐδεὶς.
- 22 Ἄ μὲν οὖν περὶ τὴν ἀφάνισιν τῶν συνθηκῶν καὶ

περὶ τὴν γυνῶσιν τῆς διαίτης Ἀπατουρίῳ καὶ τῷ διαι-
 τητῇ πέπρακται, εἴαν ποτε σωθῆ ὁ ἠδικημένος, δίκην
 παρ' αὐτῶν λήψεται· ἐπειδὴ δ' εἰς τοῦτο ἐλλήλυθεν
 Ἀπατούριος ἀναιδείας ὥστε καμοὶ δικάζεται, ἐπιφέ-
 ρων αἰτίαν ὡς ἀνεδεξάμην ἐκτίσειν, εἴ τι καταγνωσθεῖη
 τοῦ Παρμένοντος, καὶ φησὶν ἐγγραφῆναι εἰς τὰς συν-
 θήκας ἐμὲ ἐγγυητὴν, ὥσπερ προσήκει τοιαύτην αἰτίαν
 ἀπολύσασθαι, πρῶτον μὲν ὑμῖν μάρτυρας παρασχέ-
 σομαι ὡς οὐκ ἠγγυησάμην ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, ἀλλ'
 Ἄρχιππος Μυρρινούσιος, ἔπειτα πειράσομαι καὶ ἐκ τε-
 κμηρίων τὴν ἀπολογίαν ποιήσασθαι, ὡς ἄνδρες δικα-
 23 σταί. πρῶτον μὲν οὖν τὸν χρόνον ἐμαυτῷ ἠγοῦμαι
 μάρτυρα εἶναι τοῦ μὴ ἀληθὲς τὸ ἐγκλημα εἶναι. ἡ μὲν 900
 γὰρ ἐπιτροπὴ τούτῳ πρὸς τὸν Παρμένοντα τρίτον ἔτος
 γέγονε καὶ ἡ γυνῶσις τοῦ Ἀριστοκλέους· αἱ δὲ λήξεις
 τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἔμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοη-
 δρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος, ἵνα παραχρῆμα
 τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγονται. εἰ δὴ τῇ ἀληθείᾳ
 ἐγγυητὴς ἦν τοῦ Παρμένοντος, διὰ τί πρῶτον μὲν οὐκ
 εὐθύς τῆς γνώσεως γενομένης ἐπράττετο τὴν ἐγγύην;
 24 οὐ γὰρ δὴ τοῦτό γ' αὐτῷ ἐνὶ εἰπεῖν, ὡς διὰ τὴν πρὸς
 ἐμὲ φιλίαν ὄκνει μοι ἀπεχθῆσθαι. αὐτὸς γὰρ εἰσεπέ-
 πρακτο ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἔχθραν τὰς χιλίας δραχμὰς τὰς
 τοῦ Παρμένοντος, καὶ ὅτ' ἐξώρμιζε τὴν ναῦν ἐπιβου-
 λεύων ἀποδρᾶναι καὶ ἀποστερηῆσαι τὸ ἐπὶ τὴν τράπεζαν
 χρέως, ἐκωλύθη ὑπ' ἐμοῦ. ὥστε εἰ ἦν ἠγγυημένος
 ἐγὼ τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἂν τρίτῳ ἔτει ὕστερον, ἀλλ'
 25 εὐθύς τότε εἰσέπραττεν ἂν με τὴν ἐγγύην. ἀλλὰ νῆ
 Δία εὐπόρως διέκειτο, ὥστ' ἐνεδέχετο αὐτῷ καὶ ὕστε-
 ρον ἐπ' ἐμὲ ἐλθεῖν, τότε δ' ἀσχόλως εἶχε περὶ ἀναγω-
 γὴν ὦν. ἀλλὰ δι' ἀπορίαν ἐξειστήκει τῶν ἑαυτοῦ καὶ
 τὴν ναῦν ἐπεπράκει. εἰ δ' ἄρ' ἐμποδῶν τι αὐτῷ ἐγέ-

νετο τοῦ μὴ εὐθύς τότε δικάσασθαι, διὰ τί πέρυσιν ἐπιδημῶν, μὴ ὅτι δικάσασθαι, ἀλλ' οὐδ' ἐγκαλέσαι μοι ἐτόλμησεν; καίτοι προσῆκεν, εἰ ὁ μὲν Παρμένων ὠφλήκει αὐτῷ τὴν δίκην, ἐγὼ δ' ἐγγυητῆς ἦν, προσελθεῖν αὐτόν μοι ἔχοντα μάρτυρας καὶ ἀπαιτῆσαι τὴν ἐργύην, εἰ μὴ πρωπέρυσιν, ἐν τῷ ἐξελθόντι ἐνιαυτῷ· καὶ εἰ μὲν αὐτῷ ἀπεδίδουν, κομίσασθαι, εἰ δὲ μὴ, δικάζε-

26 σθαι. τῶν γὰρ τοιούτων ἐγκλημάτων πρότερον τὰς 90 ἀπαιτήσεις ποιοῦνται ἅπαντες ἢ δικάζονται. οὐκ ἔστι τοίνυν ὅστις μαρτυρήσει παραγενέσθαι, ὅπου οὗτος ἢ πέρυσιν ἢ πρωπέρυσιν ἐδικάσατό μοι ἢ λόγον ὄντινου ἔποιήσατο πρὸς ἐμὲ περὶ ὧν νυνὶ μοι δικάζεται. ὅτι δ' ἐπεδήμει πέρυσιν, ὅτε αἱ δίκαι ἦσαν, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

27 Λαβὲ δὴ μοι καὶ τὸν νόμον, ὃς κελεύει τὰς ἐγγύας ἐπετείους εἶναι. καὶ οὐκ ἰσχυρίζομαι τῷ νόμῳ, ὡς οὐ δεῖ με δίκην δοῦναι εἰ ἠγγυησάμην, ἀλλὰ μάρτυρα μοί φημι τὸν νόμον εἶναι τοῦ μὴ ἐγγυήσασθαι καὶ αὐτόν τοῦτον· ἐδεδίκαστο γὰρ ἂν μοι τῆς ἐγγύης ἐν τῷ χρόνῳ τῷ ἐν τῷ νόμῳ γεγραμμένῳ.

ΝΟΜΟΣ.

28 Γενέσθω τοίνυν καὶ τοῦτο ὑμῖν τεκμήριον τοῦ ψεύδεσθαι Ἀπατούριον· εἰ γὰρ ἠγγυησάμην ἐγὼ τούτῳ τὸν Παρμένοντα, οὐκ ἔστιν ὅπως τούτῳ μὲν ὑπὲρ ἐκείνου ἀπηχθόμην, πρόνοϊαν ποιούμενος ὅπως μὴ ἀπολεῖ ἂν δι' ἐμοῦ τούτῳ συνέβαλεν, αὐτὸς δ' ἑμαυτὸν περιεῖδον ἂν ὑπ' ἐκείνου πρὸς τοῦτον ἐν ἐγγύῃ καταλειπόμενον. τίνα γὰρ ἐλπίδα ἔσχον τοῦτον ἀποσχῆσθαι μου, ὃν αὐτὸς ἠναγκάκειν ἐκείνῳ τὰ δίκαια ποιῆ-

σαι; καὶ τὴν ἐγγύην αὐτὸν εἰσπράξας τὴν εἰς τὴν τράπεζαν πρὸς ἀπέχθειαν, τί προσεδόκων ὑπὸ τούτου αὐτὸς πείσεσθαι;

29 Ἄξιον τοίνυν καὶ τοῦτ' ἐνθυμηθῆναι, ὧς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐκ ἂν ποτε ἕξαρονος ἐγενόμην, εἰ ἡγγυήμην· πολὺ γὰρ ὁ λόγος ἦν μοι ἰσχυρότερος ὁμολογοῦντι τὴν ἐγγύην ἐπὶ τὰς συνθήκας ἰέναι, καθ' ἃς ἡ ἐπιτροπὴ ἐγένετο. ὅτι μὲν γὰρ τρισὶν ἐπειτρόπη διαιτηταῖς μεμαρτύρηται ὑμῖν· ὁπότε δὲ μὴ ἐγνωσται ὑπὸ τῶν τριῶν, τί βουλόμενος ἠρνούμην ἂν τὴν ἐγγύην; 902 μὴ γὰρ γενομένης τῆς γνώσεως κατὰ τὰς συνθήκας, οὐδ' ἂν ἐγὼ τῆς ἐγγύης ὑπόδικος ἦν. ὥστε οὐκ ἂν ποτε, ὧς ἄνδρες δικασταί, παραλιπὼν τὴν οὐσάν μοι ἀπολογία, εἰ ἡγγυησάμην, ἐπὶ τὸ ἀρνεῖσθαι ἦλθον.

30 Ἄλλὰ μὲν καὶ τοῦτο μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὅτι ἐπειδὴ ἠφανίσθησαν αἱ συνθήκαι ὑπὸ τούτων, ἐξήτουν ἑτέρας γράφεσθαι οὗτος καὶ ὁ Παρμένων, ὡς ἀκίρων ὄντων αὐτοῖς τῶν πρότερον ὁμολογημένων. καίτοι ὁπότε περὶ τῆς μελλούσης γνώσεως γενήσεσθαι ἑτέρας ἐνεχείρουν συνθήκας γράφεσθαι, ἐπειδὴ αἱ ὑπάρχουσαι ἀπώλουτο, πῶς ἐνῆν μὴ γραφειῶν συνθηκῶν ἑτέρων ἢ δίαιταν γενέσθαι ἢ ἐγγύην; περὶ αὐτοῦ γὰρ τούτου διενεχθέντες οὐκ ἐγραψαν ἕτερα γράμματα, ὁ μὲν ἀξιῶν εἶνα διαιτητὴν αὐτῷ εἶναι, ὁ δὲ τρεῖς. ὁπότε δ' αἱ μὲν ἐξ ἀρχῆς συνθήκαι ἠφανίσθησαν, καθ' ἃς ἐμέ φησι γενέσθαι ἐγγυητὴν, ἕτεραι δὲ μὴ ἐγράφησαν, πῶς ὀρθῶς ἂν ἐμοὶ δικάζοιτο, καθ' οὗ μὴ ἔχει παρασχέσθαι συνθήκας;

31 Ἄλλὰ μὲν καὶ ὡς ἀπηγόρευεν ὁ Παρμένων τῷ Ἀριστοκλεῖ καθ' αὐτοῦ μὴ γιννώσκειν ἄνευ τῶν συνδιαιτητῶν, μεμαρτύρηται ὑμῖν. ὅταν δὴ ὁ αὐτὸς ἠφανικῶς φαίνεται τὰ γράμματα, καθ' ἃ ἔδει τὴν δίαιταν

γενέσθαι, καὶ ἄνευ τῶν συνδαιητηῶν παρὰ τὴν ἀπόρ-
 ρησιν φῆ δεδιητηκέναι, πῶς ἂν τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ
 32 πιστεύσαντες δικαίως ἐμὲ ἀπολέσαιτε; σκέψασθε γὰρ
 τοῦτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ μὴ ἐμὲ νυνὶ, ἀλλὰ τὸν
 Παρμένοντα ἐδίωκεν Ἀπατούριος οὗτος, εἰσπράττων
 τὰς εἴκοσι μνᾶς, ἰσχυριζόμενος τῇ Ἀριστοκλέους γνώ- 90
 σει, ὃ δὲ Παρμένων παρῶν ἀπελογεῖτο ὑμῖν καὶ μάρ-
 τυρας παρείχετο, τοῦτο μὲν ὅτι οὐ μόνῳ τῷ Ἀριστο-
 33 κλεῖ, ἀλλὰ τρίτῳ ἐπέτρεψεν, εἶθ' ὅτι ἀπεῖπεν αὐτῷ
 ἄνευ τῶν συνδαιητηῶν καθ' αὐτοῦ μὴ ἀποφαίνεσθαι,
 καὶ ὅτι ἀπολομένης αὐτῷ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν
 ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ ἐπὶ τηλικαύτην συμφορὰν ἀπά-
 ραντος οἴκαδε ὃ τὰς συνθήκας ἠφανικῶς ἐρήμην αὐ-
 τοῦ ἐν τῇ ἀποδημίᾳ κατέγνω τὴν δίαιταν, ἔστιν ὅστις
 ἂν ὑμῶν ταῦτα τοῦ Παρμένοντος ἀπολογουμένου τὴν
 οὔτω παρανόμως γνωσθεῖσαν δίαιταν κυρίαν ἔγνω εἰ-
 34 ναι; μὴ γὰρ ὅτι ἀμφισβητουμένων πάντων, ἀλλ' εἰ
 ἦσαν μὲν αἱ συνθήκαι, ὡμολογεῖτο δ' εἷς εἶναι ὁ διαι-
 τητῆς Ἀριστοκλῆς, μὴ ἀπεῖπε δὲ ὁ Παρμένων αὐτῷ
 καθ' αὐτοῦ μὴ διαιτᾶν, ἀλλὰ συνέβη πρὶν τὴν ἀπόφα-
 σιν γενέσθαι τῆς διαίτης ἢ συμφορὰ τῷ ἀνθρώπῳ, τίς
 οὔτως ὡμός ἐστιν ἀντίδικος ἢ διαιτητῆς ὃς οὐκ ἂν ἀνε-
 βάλετο εἰς τὸ ἐπιδημῆσαι τὸν ἄνθρωπον; εἰ δ' ὁ Παρ-
 μένων εἰς λόγον καταστὰς πανταχοῦ δικαιότερ' ἂν
 φαίνοιτο λέγων τούτου, πῶς ἂν ὀρθῶς ἐμοῦ καταγι-
 γνώσκοιτε, ὧ τὸ παράπαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τουτουὶ
 μηδὲν συμβόλαιόν ἐστιν;

35 Ὅτι μὲν οὖν ἐγὼ μὲν ὀρθῶς τὴν παραγραφὴν πε-
 ποιῆμαι, Ἀπατούριος δὲ τὰ ψευδῆ μοι ἐγκέκληκε καὶ
 παρὰ τοὺς νομοὺς τὴν λῆξιν πεποιῆται, ἐκ πολλῶν οἴ-
 μαι ἐπιδεδείχθαι τοῦτο ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί· τὸ
 δὲ κεφάλαιον, πρὸς ἐμὲ οὐδ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπα-

τούριος, ὡς συνθῆκαί τινες αὐτῷ εἰσίν. ὅταν δὲ λέγη
 ψευδόμενος ὡς ἐν ταῖς πρὸς τὸν Παρμένοντα συνθήκαις 904
 ἐνεγράφην ἐγγυητῆς, ἀπαιτεῖτε αὐτὸν τὰς συνθήκας.
 36 καὶ ἐνταῦθ' αὐτῷ ἀπαντᾶτε, ὅτι πάντες ἄνθρωποι,
 ὅταν πρὸς ἀλλήλους ποιῶνται συγγραφὰς, τούτου ἐνε-
 κα σημηνάμενοι τίθενται παρ' οἷς ἂν πιστεύσωσιν, ἵν',
 εἴαν τι ἀντιλέγωσιν, ἢ αὐτοῖς ἐπανελθοῦσιν ἐπὶ τὰ
 γράμματα ἐντεῦθεν τὸν ἔλεγχον ποιήσασθαι περὶ τοῦ
 ἀμφισβητουμένου. ὅταν δ' ἀφανίσας τις τὰ κριβὲς λόγῳ
 37 ἕξαπατᾶν πειρᾶται, πῶς ἂν δικαίως πιστεύοιτο; ἀλλὰ
 νῆ Δία (τὸ ῥᾶστον τοῖς ἀδικεῖν καὶ συκοφαντεῖν προη-
 ρημένοις) μαρτυρήσει τις αὐτῷ κατ' ἐμοῦ. εἴαν οὖν
 ἐπισκῆψωμαι αὐτῷ, πόθεν τὴν ἀπόδειξιν ποιήσεται
 τοῦ ἀληθῆ μαρτυρεῖν; ἐκ τῶν συνθηκῶν; τοῦτο τοί-
 νυν μὴ ἀναβαλλέσθω, ἀλλ' ἤδη φερέτω ὁ ἔχων τὰς
 συνθήκας. εἰ δ' ἀπολωλέναι φησὶ, πόθεν λάβω ἐγὼ
 τὸν ἔλεγχον καταψευδομαρτυρηθεῖς; εἰ μὲν γὰρ παρ'
 ἐμοὶ ἐτέθη τὸ γραμματεῖον, ἐνῆν αἰτιάσασθαι Ἀπατου-
 38 ρίῳ ὡς ἐγὼ διὰ τὴν ἐγγύην ἠφάνικα τὰς συνθήκας· εἰ
 δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοκλεῖ, διὰ τί, εἴπερ ἄνευ τῆς τούτου
 γνώμης ἀπολώλασιν αἱ συνθήκαι, τῷ μὲν λαβόντι αὐ-
 τὰς καὶ οὐ παρεχόντι οὐ δικάζεται, ἐμοὶ δ' ἐγκαλεῖ,
 μάρτυρα παρεχόμενος κατ' ἐμοῦ τὸν ἠφανικότα τὰς
 συνθήκας, ᾧ προσῆκεν αὐτὸν ὀργίζεσθαι, εἴπερ μὴ
 κοινῇ μετὰ τούτου ἐκακοτέχνει;

Εἰρηταί μοι τὰ δίκαια, ὅσα ἐδυνάμην. ὑμεῖς οὖν
 κατὰ τοὺς νόμους γιννώσκετε τὰ δίκαια.

XXXIV.

ΠΡΟΣ ΦΟΡΜΙΩΝΑ ΠΕΡΙ ΔΑΝΕΙΟΥ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Φορμίων ἔμπορος δανείζεται παρὰ Χρυσίππου μνᾶς εἴκοσι 995
 πλέων εἰς Βόσπορον. ἀφικόμενος δὲ ἐκεῖσε κατέλαβεν ἀπρα-
 σίαν τῶν φορτίων ὧν ἐκόμιζε. διόπερ τοῦ ναυκλήρου Λάμπι-
 δος ἀποπλεῖν βουλομένου Ἀθήναζε, καὶ κελεύοντος αὐτὸν ἐν-
 θέσθαι τῇ νηὶ τὰ ἀγοράσματα τῶν χρημάτων τῶν παρὰ Χρυ-
 σίππου (τοῦτο γὰρ ἔφραξεν ἢ συγγραφῇ) οὔτε φόρτον τινα
 ἐνέθετο οὔτε ἀργύριον, ἀλλ' ἔφη πρὸς τὸν Λάμπιν ἀδυνατῶς
 ἔχειν ἐν τῷ παρόντι ποιῆσαι ταῦτα, μικρὸν δ' ὕστερον ἐφ'
 ἑτέρας ἐκπλεύσεσθαι νεὼς ἅμα τοῖς χρήμασιν. ἡ μὲν οὖν τοῦ
 Λάμπιδος ναὺς ἀναγθεῖσα διαφθείρεται, καὶ μετ' ὀλίγων ὁ
 Λάμπις ἐν τῷ λέμβῳ σώζεται, καὶ ἀφικόμενος Ἀθήναζε μη-
 νύει Χρυσίππῳ τὸ εὐτύχημα τοῦ Φορμίωνος, ὡς ἀπελείφθη τε
 ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ εἰς τὴν ναῦν οὐδὲν ἐνέθετο. ὁ δὲ Φορμίων,
 καταπλεύσας ὕστερον καὶ τὸ ἀργύριον ἀπαιτούμενος, τὸ μὲν
 πρῶτον, ὡς ἔφη Χρυσίππος, καὶ ὀφείλειν ὠμολόγει καὶ ἀποδώ-
 σειν ὑπισχνεῖτο, ἔπειτα ὡς ἀποδεδωκὼς Λάμπιδι μηδὲν ὀφεί-
 λειν ἔλεγε· τὴν γὰρ συγγραφὴν κελεύειν παθούσης τι κατὰ θά-
 λατταν τῆς νεὼς ἀπηλλάχθαι τοῦ ὀφλήματος τὸν Φορμίωνα·
 ἔλαχεν οὖν δίκην αὐτῷ ὁ Χρυσίππος. ὁ δὲ παρεγράψατο. καὶ
 Λάμπις ἐμαρτύρησε παρὰ τῷ διαιτητῇ ὡς ἀπειληφῶς εἶη παρὰ
 Φορμίωνος ἐν Βοσπόρῳ τὰ χρήματα καὶ ἀπολωλεκῶς μετὰ τῶν
 ἄλλων ἐν τῇ ναυαγίᾳ. πρότερον δὲ τἀναντία τούτων εἰρήκει 996
 πρὸς Χρυσίππον, ὡς οὐδὲν ὁ Φορμίων εἰς τὴν ναῦν ἐντέθει-
 κεν ἔλεγχόμενος δὲ ἐπὶ τούτοις ὁ Λάμπις ἔξεστηκέναι τότε
 ἔφησεν, ὅτε ἐκεῖνα πρὸς τὸν Χρυσίππον ἔλεγε. τούτων ἀκού-
 σας ὁ διαιτητῆς καὶ μηδὲν ἀποφηνάμενος εἰς τὸ δικαστήριον
 τὸ πρᾶγμα πέπομφε. καὶ ὁ ἀγὼν ὀνόματι μὲν ἔστι παραγρα-
 φικός, τῷ δὲ ἀληθεῖ τὴν εὐθείαν γίννεται· εὐ γὰρ καὶ ὁ ῥή-
 τωρ κατ' ἀρχὰς ἐπισημαίνεται ὡς οὐκ ἔστιν ὅλως παραγραφῇ
 τὸ λέγειν πεποιηκέναι πάντα κατὰ τὰ συγκείμενα, ἀποδιδόναι
 τὰ χρήματα Λάμπιδι, κελευούσης τοῦτο τῆς συγγραφῆς καὶ

ἀφιεΐσης ἐπὶ τοιούτῳ πάθει τὸ ὄφλημα· ταῦτα γὰρ ἐστὶ τὴν εὐθυδικίαν ἀγωνιζομένου καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγκλήμασιν ἀπαντῶντος, ἀλλ' οὐχὶ ἀναιροῦντος τὸν περὶ αὐτῶν ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης· παραγραφὴν δὲ, φησὶν, ὁ νόμος δίδωσι περὶ τῶν μὴ γενομένων ὅλως Ἀθήνησι μηδὲ εἰς Ἀθήνας συμβολαίων.

Τετήρηται δὲ ἐν τῷ λόγῳ ταῦτόν ὅπερ καὶ περὶ τὸν κατὰ Νεαίρας, ὅτι μὴ ὑφ' ἑνὸς εἴρηται προσώπου. ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἑκατέρου διαστολὴ φανερά, ἐνταῦθα δὲ συγκέχρται. δοκεῖ δὲ ἔμοιγε ἐντεῦθεν ὁ δεῦτερος λέγειν "ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Θεόδotos πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Δάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν." δῆλον δὲ ὅτι κοινωνοὶ τινές εἰσιν οἱ πρὸς τὸν Φορμίωνα ἀγωνιζόμενοι.

Δίκαια ὑμῶν δεησόμεθ', ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἀκού- 907
σαι ἡμῶν μετ' εὐνοίας ἐν τῷ μέρει λεγόντων, γνόντας ὅτι ἰδιῶται παντελῶς ἐσμεν, καὶ πολὺν χρόνον εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον εἰσαφικνούμενοι καὶ συμβόλαια πολλοῖς συμβάλλοντες οὐδεμίαν πάποτε δίκην πρὸς ὑμᾶς εἰσήλθομεν, οὔτ' ἐγκαλοῦντες οὔτ' ἐγκαλούμενοι ὑφ' ἐτέρων. οὐδ' ἂν νῦν, ἀκριβῶς ἴστε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ ὑπελαμβάνομεν ἀπολωλέναι τὰ χρήματα ἐπὶ τῆς νεῶς τῆς διαφθαρείσης, ἃ ἐδανείσαμεν Φορμίῳνι, οὐκ ἂν ποτ' ἐλάχομεν τὴν δίκην αὐτῷ· οὐχ οὕτως ἡμεῖς ἀναίσχυντοὶ ἐσμεν οὐδ' ἄπειροι τοῦ ζημιούσθαι. πολλῶν δ' ἡμᾶς κακιζόντων, καὶ μάλιστα τῶν ἐν Βοσπόρῳ ἐπιδημησάντων ἅμα Φορμίῳνι. οἵπερ τοῦτον ἤδεσαν οὐ συναπολέσαντα τὰ χρήματα ἐν τῇ νηϊ, δεινὸν ἡγοῦμεθ' εἶναι τὸ μὴ βοηθῆσαι ἡμῖν αὐτοῖς ἀδικουμένοις ὑπὸ τούτου.

3. Περὶ μὲν οὖν τῆς παραγραφῆς βραχὺς ἐστὶν ὁ λόγος· καὶ γὰρ οὗτοι οὐ τὸ παράπαν συμβόλαιον ἔξαριτοῦνται μὴ γενέσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ, ἀλλ' οὐκέτι εἰναί φασι πρὸς ἑαυτοὺς οὐδὲν συμβόλαιον· πε-

ποιηκέναι γὰρ οὐδὲν ἔξω τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ γεγραμ- 908
 4 μένων. οἱ μὲν οὖν νόμοι, καθ' οὓς ὑμεῖς δικασταὶ κά-
 θησθε, οὐχ οὕτω λέγουσιν, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν μὴ γε-
 νομένων ὅλως συμβολαίων Ἀθήνησι μηδ' εἰς τὸ Ἀθη-
 ναίων ἐμπόριον παραγράφεσθαι δεδώκασιν, ἐὰν δέ
 τις γενέσθαι μὲν ὁμολογῇ, ἀμφισβητῇ δὲ ὡς πάντα πε-
 ποιήκε τὰ συγκείμενα, ἀπολογεῖσθαι κελεύουσιν εὐ-
 θυδικίαν εἰσιόντα, οὐ κατηγορεῖν τοῦ διώκοντος. οὐ
 μὴν ἀλλ' ἔγωγε ἐλπίζω καὶ ἔξ αὐτοῦ τοῦ πράγματος
 5 δεῖξεν εἰσαγωγίμον τὴν δίκην οὖσαν. σκέψασθε δ', ὧ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν τούτων
 καὶ τί ἀντιλέγεται· οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα ἐξετάσαιτε.
 οὐκοῦν δανείσασθαι μὲν τὰ χρήματα ὁμολογοῦσι καὶ
 συνθήκας ποιήσασθαι τοῦ δανείσματος, φασὶ δ' ἀποδε-
 δωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι τῷ Δίωνος οἰκέτῃ ἐν Βοσ-
 πόρῳ. ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον τοῦτο δεῖξομεν, ὡς
 οὐκ ἀποδέδωκεν, ἀλλ' ὡς οὐδ' ἐξῆν αὐτῷ ἀποδοῦ-
 ναι. ἀναγκαῖον δ' ἐστὶ βραχέα τῶν ἐξ ἀρχῆς διηγῆσα-
 σθαι ὑμῖν.

6 Ἐγὼ γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐδάνεισα Φορμίωνι
 τούτῳ εἴκοσι μναῖς ἀμφοτερόπλουν εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ
 ἑτέρῳ ὑποθήκῃ, καὶ συγγραφὴν ἐθέμην παρὰ Κίττω
 τῷ τραπεζίτῃ. κελευούσης δὲ τῆς συγγραφῆς ἐνθῆσθαι
 εἰς τὴν ναῦν τετρακισχιλίων φορτία ἄξια, πρᾶγμα ποιεῖ
 πάντων δεινότατον· εὐθύς γὰρ ἐν τῷ Πειραιεὶ ἐπιδα-
 νεῖζεται λάθρα ἡμῶν παρὰ μὲν Θεοδώρου τοῦ Φοίνικος
 τετρακισχιλίας πεντακοσίας δραχμὰς, παρὰ δὲ τοῦ ναυ-
 7 κλήρου Λάμπιδος χιλίας. δεόν δ' αὐτὸν καταγοράσαι
 φορτία Ἀθήνηθεν μνῶν ἑκατὸν καὶ δέκα καὶ πέντε, εἰ 909
 ἔμελλε τοῖς δανεισταῖς πᾶσι ποιῆσειν τὰ ἐν ταῖς συγ-
 γραφαῖς γεγραμμένα, οὐ κατηγόρασεν ἀλλ' ἢ πεντα-
 κισχιλίων καὶ πεντακοσίων δραχμῶν, σὺν τῷ ἐπισι-

τισμῶ· ὀφείλει δ' ἑβδομήκοντα μνᾶς καὶ πέντε. ἀρχὴ μὲν οὖν αὕτη ἐγένετο τοῦ ἀδικήματος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οὔτε γὰρ τὴν ὑποθήκην παρέσχετο οὔτε τὰ χρήματ' ἐνέθετ' εἰς τὴν ναῦν, κελευούσης τῆς συγγραφῆς ἐπάναγκες ἐντίθεσθαι. καὶ μοι λαβὲ τὴν συγγραφὴν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

Λαβὲ δὴ καὶ τὴν τῶν πεντηκостολόγων ἀπογραφὴν καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΑΠΟΓΡΑΦΗ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ἐλθὼν τοίνυν εἰς τὸν Βόσπορον, ἔχων ἐπιστολὰς παρ' ἐμοῦ, ἃς ἔδωκ' αὐτῷ ἀπενεγκεῖν τῷ παιδί τῷ ἐμῷ παραχειμάζοντι ἐκεῖ καὶ κοινωῶ τινι, γράψας ἐν τῇ ἐπιστολῇ τό τε ἀργύριον ὃ ἐδεδανείκειν καὶ τὴν ὑποθήκην, καὶ προστάξας, ἐπειδὴν τάχιστ' ἐξαιρεθῆ τὰ χρήματα, ἐξετάξειν καὶ παρακολουθεῖν, τὰς μὲν ἐπιστολὰς οὐκ ἀποδίδωσιν οὗτος ἃς ἔλαβε παρ' ἐμοῦ, ἵνα μηδὲν εἰδείησαν ὧν ἐπραττεν οὗτος, καταλαβὼν δ' ἐν τῷ Βοσπόρῳ μοχθηρὰ τὰ πράγματα διὰ τὸν συμβάντα πόλεμον τῷ Παιρισάδῃ πρὸς τὸν Σκύθην καὶ τῶν φορτίων ὧν ἤγε πολλὴν ἀπρασίαν, ἐν πάσῃ ἀπορίᾳ ἦν· καὶ γὰρ οἱ δανείσται εἶχοντο αὐτοῦ οἱ τὰ ἐτε-
9 ρόπλοα δανείσαντες. ὥστε τοῦ ναυκλήρου κελεύοντος αὐτὸν κατὰ τὴν συγγραφὴν ἐντίθεσθαι τὰ ἀγοράσματα τῶν ἐμῶν χρημάτων, εἶπεν οὗτος ὃ νῦν φάσκων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον ὅτι οὐκ ἂν δύναίτο ἐνθέσθαι εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα· ἄπρατον γὰρ εἶναι τὸν ῥῶ- 910 πον. κάκεινον μὲν ἐκέλευεν ἀνάγεσθαι, αὐτὸς δ', ἐπειδὴν διαθῆται τὰ φορτία, ἐφ' ἑτέρας νεῶς ἔφη ἐκπεύσεσθαι. καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

10 Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὗτος

μὲν ἐν τῷ Βοσπόρῳ κατελέλειπτο, ὁ δὲ Λάμπις ἀνα-
 χθεις ἐναυάγησεν οὐ μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου· γεγε-
 μισμένης γὰρ ἤδη τῆς νεῶς, ὡς ἀκούομεν, μᾶλλον τοῦ
 δέοντος, προσανέλαβεν ἐπὶ τὸ κατάστροφμα χιλίας βύρ-
 σας, ὅθεν καὶ ἡ διαφθορὰ τῆ νηὶ συνέβη. καὶ αὐτὸς
 μὲν ἀπεσώθη ἐν τῷ λέμβῳ μετὰ τῶν ἄλλων παίδων
 τῶν Δίωνος, ἀπώλεσε δὲ πλεον ἢ τριάκοντα σώματα
 χωρὶς τῶν ἄλλων. πολλοῦ δὲ πένθους ἐν τῷ Βοσπόρῳ
 ὄντος, ὡς ἐπύθοντο τὴν διαφθορὰν τῆς νεῶς, ἠὺδαι-
 μόνιζον τὸν Φορμίωνα πάντες τουτοῖν ὅτι οὔτε συν-
 ανήχθη οὔτ' ἐνέθετο εἰς τὴν ναῦν οὐδέν. συνέβαινε δὲ
 παρὰ τε τῶν ἄλλων καὶ παρὰ τούτου ὁ αὐτὸς λόγος.
 καὶ μοι ἀνάγνωθι ταύτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 11 Αὐτὸς μὲν τοίνυν ὁ Λάμπις, ᾧ φησιν ἀποδεδωκέ-
 ναι τὸ χρυσίον (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν), προσ-
 ελθόντος αὐτῷ ἐμοῦ, ἐπειδὴ τάχιστα κατέπλευσεν ἐκ
 τῆς ναυαγίας Ἀθήναζε, καὶ ἐρωτῶντος ὑπὲρ τούτων,
 ἔλεγεν ὅτι οὔτε τὰ χρήματα ἐνδοίτο εἰς τὴν ναῦν οὔτος
 κατὰ τὴν συγγραφὴν, οὔτε τὸ χρυσίον εἰληφῶς εἶη
 παρ' αὐτοῦ ἐν Βοσπόρῳ τότε. καὶ μοι ἀνάγνωθι τὴν
 μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 12 Ἐπειδὴ τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπεδήμησε
 Φορμίων οὗτοσι σεσωσμένος ἐφ' ἑτέρας νεῶς, προσή-
 ειν αὐτῷ ἀπαιτῶν τὸ δάνειον. καὶ οὔτος κατὰ μὲν ἀρ-
 χὰς οὐδεπώποτ', ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἶπε τὸν λόγον
 τοῦτον ὃν νυνὶ λέγει, ἀλλ' αἰεὶ ὠμολόγει ἀποδώσειν·
 ἐπεὶ δ' ἀνεκοινώσατο τοῖς νῦν παροῦσιν αὐτῷ καὶ συν-
 13 δικουσί, ἕτερος ἤδη ἦν καὶ οὐχ ὁ αὐτός. ὡς δ' ἠσθό-
 μην αὐτὸν διακρουόμενόν με, προσέρομαι τῷ Λάμ-

πιδι, λέγων ὅτι οὐδὲν ποιεῖ τῶν δικαίων Φορμίων οὐδ'
 ἀποδίδωσι τὸ δάνειον, καὶ ἅμα ἠρόμην αὐτὸν εἰ εἰδείη
 ὅπου ἐστίν, ἵνα προσκαλεσαίμην αὐτόν. ὁ δ' ἀκολου-
 θεῖν μ' ἐκέλευεν ἑαυτῷ, καὶ καταλαμβάνομεν πρὸς τοῖς
 14 μυροπωλίοις τουτουί· καὶ γὰρ κλητῆρας ἔχων προσεκα-
 λεσάμην αὐτόν. καὶ ὁ Λάμπις, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 παρῶν προσκαλουμένῳ μοι οὐδαμοῦ ἐτόλμησεν εἰπεῖν
 ὡς ἀπειλήθη παρὰ τούτου τὸ χρυσίον, οὐδ' ὃ εἰκὸς ἦν
 εἶπε "Χρῦσιππε, μαίνει· τί τοῦτον προσκαλεῖ; ἐμοὶ
 " γὰρ ἀποδέδωκε τὸ χρυσίον." ἀλλὰ μὴ ὅτι ὁ Λάμπις
 ἐφθέγγετο, ἀλλ' οὐδ' αὐτὸς οὕτως ἠξίωσεν εἰπεῖν, παρ-
 εστηκότος τοῦ Λάμπιδος, ὃ νῦν φησιν ἀποδεδωκέναι
 15 τὸ χρυσίον. καίτοι εἰκὸς γ' ἦν αὐτὸν εἰπεῖν, ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, "τί με προσκαλεῖ, ἄνθρωπε; ἀποδέδωκα
 " γὰρ τούτῳ τῷ παρεστηκότι τὸ χρυσίον" καὶ ἅμα ὁμο-
 λογοῦντα παρέχειν τὸν Λάμπιν· νῦν δ' οὐδέτερος αὐ-
 τῶν οὐδ' ὁτιοῦν εἶπεν ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ. καὶ ὅτι ἀλη-
 θῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν μαρτυρίαν τῶν κλητῆρων.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

912

16 Λαβέ δὴ μοι καὶ τὸ ἐγκλημα ὃ ἔλαχον αὐτῷ πέρυ-
 σιν· ὃ ἐστίν οὐδενὸς ἔλαττον τεκμήριον ὅτι οὐδέπω τότε
 ἔφησε Φορμίων ἀποδεδωκέναι τὸ χρυσίον Λάμπιδι.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

Τοῦτο τὸ ἐγκλημα ἔλαχον ἐγὼ, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν σκοπῶν ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἀπαγ-
 γελίας τῆς Λάμπιδος, ὅς οὐκ ἔφασκεν οὔτε τὰ χρήματα
 ἐντεθεῖσθαι τοῦτον οὔτε τὸ χρυσίον ἀπειληφέναι· μὴ
 γὰρ οἴεσθέ με οὕτως ἀπόπληκτον εἶναι καὶ παντελῶς
 μαινόμενον ὥστε τοιοῦτο γράφειν ἐγκλημα ὁμολο-
 γοῦντος τοῦ Λάμπιδος ἀπειληφέναι τὸ χρυσίον, ὑφ'
 οὗ ἔμελλον ἐξελεγχθῆσθαι.

- 17 Ἔτι δ', ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κάκεινο σκέψασθε· αὐτοὶ γὰρ οὗτοι παραγραφὴν διδόντες πέρουσιν, οὐκ ἐτόλμησαν ἐν τῇ παραγραφῇ γράψαι ὡς ἀποδεδώκασι Λάμπιδι τὸ χρυσίον. καὶ μοι λαβὲ ταύτην τὴν παραγραφὴν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ.

- Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδαμοῦ γέγραπται ἐν τῇ παραγραφῇ ὡς ἀποδεδώκε τὸ χρυσίον Φορμίων Λάμπιδι, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ διαρρήδην γράψαντος εἰς τὸ ἔγκλημα ὃ ἠκούσατ' ἀρτίως, ὅτι οὔτε τὰ χρήματ' ἐνδοίτο εἰς τὴν ναῦν οὔτ' ἀπέδωκε τὸ χρυσίον. τίνα οὖν ἄλλον χρὴ περιμένειν ὑμᾶς μάρτυρα, ὅταν τηλικαύτην μαρτυρίαν παρ' αὐτῶν τούτων ἔχητε;
- 18 Μελλούσης δὲ τῆς δίκης εἰδέναι εἰς τὸ δικαστήριον ἐδέοντο ἡμῶν ἐπιτρέψαι τινί· καὶ ἡμεῖς ἐπετρέψαμεν Θεοδότῳ ἰσοτελεῖ κατὰ συνθήκας. καὶ ὁ Λάμπις μετὰ ταῦτα νομίσας αὐτῷ ἀσφαλὲς ἤδη εἶναι πρὸς διαιτητῇ μαρτυρεῖν ὅτι βούλοιο, μερισάμενος τὸ ἐμὸν 913 χρυσίον μετὰ Φορμίωνος τουτουὶ ἐμαρτύρει τὰναντία
- 19 οἷς πρότερον εἰρήκει. οὐ γὰρ ὅμοιόν ἐστιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰς τὰ ὑμέτερα πρόσωπα ἐμβλέποντα τὰ ψευδῆ μαρτυρεῖν καὶ πρὸς διαιτητῇ· παρ' ὑμῖν μὲν γὰρ καὶ ὀργὴ μεγάλη καὶ τιμωρία ὑπόκειται τοῖς τὰ ψευδῆ μαρτυροῦσι, πρὸς δὲ τῷ διαιτητῇ ἀκινδύνως καὶ ἀναισχύντως μαρτυροῦσιν ὅτι ἂν βούλωνται. ἀγανακτοῦντος δέ μου καὶ σχετλιάζοντος, ὧ ἄνδρες
- 20 Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τῇ τόλμῃ τοῦ Λάμπιδος, καὶ παρεχομένου πρὸς τὸν διαιτητὴν τὴν αὐτὴν μαρτυρίαν ἦνπερ καὶ νῦν πρὸς ὑμᾶς παρέχομαι, τῶν ἐξ ἀρχῆς προσελθόντων αὐτῷ μεθ' ἡμῶν, ὅτε οὔτε τὸ χρυσίον ἔφη ἀπειληφέναι παρὰ τούτου οὔτε τὰ χρήματ' αὐτὸν ἐνδέσθαι εἰς τὴν ναῦν, οὕτως ὁ Λάμπις κατὰ κράτος ἔξε-

λεγχόμενος τὰ ψευδῆ μαρτυρῶν καὶ πονηρὸς ὢν ὡμολόγει μὲν εἰρηκέναι ταῦτα πρὸς τοῦτον, οὐ μέντοι γε ἐντὸς ὧν εἰπεῖν αὐτοῦ. καὶ μοι ἀνάγνωθι ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 11 Ἀκούσας τοίνυν ἡμῶν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὁ Θεόδοτος πολλάκις, καὶ νομίσας τὸν Λάμπιν ψευδῆ μαρτυρεῖν, οὐκ ἀπέγνω τῆς δίκης, ἀλλ' ἐφήκεν ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον· καταγνῶναι μὲν γὰρ οὐκ ἐβουλήθη διὰ τὸ οἰκείως ἔχειν Φορμίῳνι τούτῳ, ὡς ἡμεῖς ὕστερον ἐπυθόμεθα, ἀπογνῶναι δὲ τῆς δίκης ἄκνει, ἵν'
- 12 αὐτὸς μὴ ἐπιπορήσειεν. ἐξ αὐτοῦ δὲ τοῦ πράγματος λογίσασθε, ᾧ ἄνδρες δικασταί, παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ὁπόθεν ἐμελλεν οὗτος ἀποδώσειν τὸ χρυσίον. ἐνθένδε μὲν γὰρ ἐξέπλει οὐκ ἐνθέμενος εἰς τὴν ναῦν τὰ χρήματα καὶ 914 ὑποθήκην οὐκ ἔχων, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς ἐμοῖς χρήμασιν ἐπιδανεισάμενος· ἐν Βοσπόρῳ δ' ἀπρασίαν τῶν φορτίων κατέλαβε, καὶ τοὺς τὰ ἑτερόπλοια δανείσαντας μάλιστα
- 13 ἀπήλλαξεν. καὶ οὗτος μὲν ἐδάνεισεν αὐτῷ δισχιλίας δραχμὰς ἀμφοτερόπλου, ὥστ' ἀπολαβεῖν Ἀθήνησι δισχιλίας ἑξακοσίας δραχμὰς· Φορμίῳν δὲ φησὶν ἀποδοῦναι Λάμπιδι ἐν Βοσπόρῳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατήρας Κυζικηνοῦς (τούτῳ γὰρ προσέχετε τὸν νοῦν) δανεισάμενος ἐγγείων τόκων. ἦσαν δὲ ἔφεκτοι οἱ ἐγγεῖοι τόκοι, ὁ δὲ Κυζικηνὸς ἐδύνατο ἐκεῖ εἴκοσι καὶ ὀκτώ
- 14 δραχμὰς Ἀττικὰς. δεῖ δὲ μαθεῖν ὑμᾶς ὅσα φησὶ χρήματ' ἀποδεδωκέναι. τῶν μὲν γὰρ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στατήρων γίνονται τρισχίλια τριακόσια ἐξήκοντα, ὁ δὲ τόκος ὁ ἐγγεῖος ὁ ἔφεκτος τῶν τριάκοντα μῶν καὶ τριῶν καὶ ἐξήκοντα, πεντακόσια δραχμὰ καὶ ἐξήκοντα· τὸ δὲ σύμπαν κεφάλαιον γίνεταί τόσον καὶ τόσον.
- 15 ἔστιν οὖν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἢ γε-

νήσεται ποτε, ὅς ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν
 τριάκοντα μνᾶς καὶ τριακοσίας καὶ ἑξήκοντα ἀποτί-
 νειν προείλετ' ἄν, καὶ τόκον πεντακοσίας δραχμᾶς
 καὶ ἑξήκοντα δανεισάμενος, ἃς φησιν ἀποδεδωκέναι
 Φορμίων Λάμπιδι, τρισχιλίας ἑννακοσίας εἴκοσιν; ἔξον
 δ' αὐτῷ ἀμφοτερόπλου Ἀθήνησιν ἀποδοῦναι τὸ ἀρ-
 γύριον, ἐν Βοσπόρῳ ἀπέδωκε, τρισὶ καὶ δέκα μναῖς
 26 πλέον; καὶ τοῖς μὲν τὰ ἑτερόπλοα δανείσασι μόλις τάρ-
 χαῖα ἀποδέδωκας, οἱ συνέπλευσάν σοι καὶ προσή-
 δρευον· τούτῳ δὲ τῷ μὴ παρόντι οὐ μόνον τάρχαῖα
 καὶ τοὺς τόκους ἀπεδίδους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπιτίμια τὰ ἐκ 913
 τῆς συγγραφῆς ἀπέτινες, οὐδεμιᾶς σοι ἀνάγκης οὔσης;
 27 κἀκείνους μὲν οὐκ ἔδεδίεις, οἷς αἰ συγγραφαὶ ἐν Βοσ-
 πόρῳ τὴν πρᾶξιν ἐδίδοσαν τοῦ δανείου· τούτου δὲ
 φῆς φροντίζειν, ὃν ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ἠδίκηκας οὐκ ἐνθέ-
 μενος τὰ χρήματ' εἰς τὴν ναῦν κατὰ τὴν συγγραφὴν
 Ἀθήνηθεν; καὶ νῦν μὲν εἰς τὸ ἐμπόριον ἦκων, οὐ τὸ
 συμβόλαιον ἐγένετο, οὐκ ὀκνεῖς ἀποστρεῖν τὸν δα-
 νείσαντα· ἐν Βοσπόρῳ δὲ πλείω τῶν δικαίων φῆς ποι-
 28 εῖν, οὐ δίκην οὐκ ἔμελλες δώσειν; καὶ οἱ μὲν ἄλλοι
 πάντες οἱ τὰ ἑτερόπλοα δανειζόμενοι, ὅταν ἀπο-
 στέλλωνται ἐκ τῶν ἐμπορίων, πολλοὺς παρίστανται,
 ἐπιμαρτυρούμενοι ὅτι τὰ χρήματα ἤδη κινδυνεύεται τῷ
 δανείσαντι· σὺ δ' ἐνὶ σκῆπτει μάρτυρι αὐτῷ τῷ συνα-
 δικοῦντι, καὶ οὔτε τὸν παῖδα τὸν ἡμέτερον παρέλαβες
 ἐν Βοσπόρῳ ὅντα οὔτε τὸν κοινωνόν, οὐδὲ τὰς ἐπιστο-
 λὰς ἀπέδωκας αὐτοῖς, ἃς ἡμεῖς ἐπεθήκαμεν, ἐν αἷς ἐγέ-
 29 γραπτο παρακολουθεῖν σοι, οἷς ἂν πράττης; καίτοι, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, τί οὐκ ἂν πράξειεν ὁ τοιοῦτος, ὅστις
 γράμματα λαβὼν μὴ ἀποδέδωκεν ὀρθῶς καὶ δικαίως;
 ἢ πῶς οὐ φανερόν ἐστιν ὑμῖν τὸ τούτου κακούργημα
 ἐξ αὐτῶν ὧν ἔπραττεν; καίτοι, ὧ γῆ καὶ θεοὶ, προσῆκέ

γε τοσοῦτο χρυσίον ἀποδιδύνα, καὶ πλέον τοῦ δα-
 νείσματος, περιβόητον ποιεῖν ἐν τῷ ἔμπορίῳ, καὶ πα-
 ρακαλεῖν πάντας ἀνθρώπους, πρῶτον δὲ τὸν παῖδα
 30 τὸν τούτου καὶ τὸν κοινωνόν· ἴστε γὰρ δήπου πάντες
 ὅτι δανεῖζονται μὲν μετ' ὀλίγων μαρτύρων, ὅταν δ'
 ἀποδιδῶσι, πολλοὺς παρίστανται μάρτυρας, ἵν' ἐπιει-
 κεῖς δοκῶσιν εἶναι περὶ τὰ συμβόλαια. σοὶ δ' ἀποδι- 916
 δόντι τό τε δάνειον καὶ τοὺς τόκους ἀμφοτέρους, ἕτερο-
 πλόῳ τῷ ἀργυρίῳ κεχρημένῳ, καὶ προστιθέντι ἑτέρας
 τρεῖς καὶ δέκα μναῖς, πῶς οὐχὶ πολλοὺς ἦν παραληπτέον
 μάρτυρας; καὶ εἰ τοῦτ' ἔπραξας, οὐδ' ἂν εἰς σοῦ μάλ-
 31 λον τῶν πλεόντων ἐθαυμάζετο. σὺ δ' ἀντὶ τοῦ πολ-
 λοὺς μάρτυρας τούτων ποιεῖσθαι πάντας ἀνθρώπους
 λαυθάνειν ἐπειρῶ, ὥσπερ ἀδικῶν τι. καὶ εἰ μὲν ἐμοὶ
 τῷ δανείσαντι ἀπεδίδους, οὐδὲν ἔδει μαρτύρων· τὴν
 γὰρ συγγραφὴν ἀνελόμενος ἀπήλλαξο ἂν τοῦ συμβο-
 λαίου· νῦν δ' οὐκ ἐμοὶ, ἀλλ' ἑτέρῳ ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποδι-
 δούς, καὶ οὐκ Ἀθήνησιν, ἀλλ' ἐν Βοσπόρῳ, καὶ τῆς
 συγγραφῆς σοὶ κειμένης Ἀθήνησι καὶ πρὸς ἐμὲ, καὶ ᾧ
 τὸ χρυσίον ἀπεδίδους ὄντος θνητοῦ καὶ πέλαγος το-
 σοῦτον μέλλοντος πλεῖν, μάρτυρα οὐδὲν ἐποίησω, οὔ-
 32 τε δοῦλον οὔτ' ἐλεύθερον. ἢ γὰρ συγγραφὴ με, φησὶ,
 τῷ ναυκλήρῳ ἐκέλευεν ἀποδοῦναι τὸ χρυσίον. μάρ-
 τυρας δέ τοι οὐκ ἐκώλυε παρακαλεῖν, οὐδὲ τὰς ἐπι-
 στολὰς ἀποδοῦναι. καὶ οἶδε μὲν πρὸς σὲ δύο συγγρα-
 φὰς ἐποίησαντο ὑπὲρ τοῦ συμβολαίου, ὡς ἂν οἱ μά-
 λιστ' ἀπιστοῦντες· σὺ δὲ μόνος μόνῳ φῆς δοῦναι τῷ
 ναυκλήρῳ τὸ χρυσίον, εἰδὼς κατὰ σοῦ κειμένην Ἀθή-
 νησι συγγραφὴν πρὸς τοῦτον.

33 Λέγει δ' ὡς ἡ συγγραφὴ σωθείσης τῆς νεῶς αὐ-
 τὸν ἀποδοῦναι κελεύει τὰ χρήματα. καὶ γὰρ ἐνθῆσθαι
 τὰγοράσματα εἰς τὴν ναῦν κελεύει σε, εἰ δὲ μὴ, πεντα-

μισχιλίας δραχμὰς ἀποτίνειν. σὺ δὲ τοῦτο μὲν τῆς συγγραφῆς οὐ λαμβάνεις, παραβεβηκῶς δ' εὐθύς ἐξ ἀρχῆς καὶ τὰ χρήματα οὐκ ἐνθέμενος ἀμφισβητεῖς πρὸς 917
 ἐν ῥῆμα τῶν ἐν τῇ συγγραφῇ, καὶ τοῦτ' ἀνηρηκῶς ἀν-
 τός. ὁπότε γὰρ ἐν τῷ Βοσπόρῳ φῆς μὴ τὰ χρήματ' ἐν-
 θέσθαι εἰς τὴν ναῦν, ἀλλὰ τὸ χρυσίον τῷ ναυκλήρῳ
 ἀποδοῦναι, τί ἐτι περὶ τῆς νεῶς διαλέγει; οὐ γὰρ μετ-
 34 ἐσχηγας τοῦ κινδύνου διὰ τὸ μηδὲν ἐνθέσθαι. καὶ τὸ
 μὲν πρῶτον, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥρμησεν ἐπὶ ταύτην
 τὴν σκῆψιν, ὡς ἐντεθειμένος τὰ χρήματα εἰς τὴν ναῦν.
 ἐπειδὴ δὲ τοῦτο ἐκ πολλῶν ἔμελλεν ἐλεγχθῆσεσθαι
 ψευδόμενος, ἐκ τε τῆς ἀπογραφῆς τῆς ἐν Βοσπόρῳ
 παρὰ τοῖς ἐλλιμενισταῖς καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῷ ἐμπορίῳ
 ἐπιδημούντων κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, τηνικαῦτα με-
 35 σὶν ἐκείνῳ τὸ χρυσίον ἀποδεδωκέναι, ἐφόδιον μὲν λα-
 βῶν τὴν συγγραφὴν κελεύειν, οὐκ ἂν ἡγούμενος δ'
 ἡμᾶς εὐπόρως ἐξελέγξαι ὅσα μόνοι πρὸς αὐτοὺς αὐ-
 τοὶ πράξειαν. καὶ ὁ Λάμπις, ὅσα μὲν εἶπε πρὸς ἐμὲ
 πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρῆναι, οὐκ ἐντὸς ὧν αὐτοῦ
 φησιν εἰπεῖν. ἐπειδὴ δὲ τὸ χρυσίον τοῦμὸν ἐμερίσατο,
 τότε ἐντὸς εἶναι φησιν αὐτοῦ καὶ πάντ' ἀκριβῶς μνη-
 μονεύειν.

36 Εἰ μὲν οὖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐμοῦ μόνου κατε-
 φρόνει Λάμπις, οὐδὲν ἂν ἦν θαυμαστόν. νῦν δὲ πολ-
 λῶ δεινότερα τούτου πέπρακται αὐτῷ πρὸς πάντας
 ὑμᾶς. κήρυγμα γὰρ ποιησαμένου Παιρισάδου ἐν Βοσ-
 πόρῳ, εἴαν τις βούληται Ἀθήναζε εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπό-
 ριον σιτηγεῖν, ἀτελῆ τὸν σίτον ἐξάγειν, ἐπιδημῶν ἐν
 τῷ Βοσπόρῳ ὁ Λάμπις ἔλαβε τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σίτου
 καὶ τὴν ἀτέλειαν ἐπὶ τῷ τῆς πόλεως ὀνόματι, γεμίσας
 δὲ ναῦν μεγάλην σίτου ἐκόμισεν εἰς Ἀκανθοῦν κάκει 918

διέθετο προσκοινωνήσας τούτῳ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων
 37 χρημάτων. καὶ ταῦτ' ἔπραξεν, ὡς ἄνδρες δικασταί, οἰ-
 κῶν μὲν Ἀθήνησιν, οὔσης δ' αὐτῷ γυναικὸς ἐνθάδε
 καὶ παιδῶν, τῶν δὲ νόμων τὰ ἔσχατα ἐπιτίμια προτε-
 θεικότεων, εἴ τις οἰκῶν Ἀθήνησιν ἄλλοσέ ποι σιτηγῆ-
 σειεν ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, ἐτι δ' ἐν τοιούτῳ και-
 ρῷ ἐν ᾧ ὑμῶν οἱ μὲν ἐν τῷ ἄστει οἰκοῦντες διεμε-
 τροῦντο τὰ ἄλφιστα ἐν τῷ ᾠδείῳ, οἱ δ' ἐν τῷ Πειραιεῖ
 ἐν τῷ νεωρίῳ ἐλάμβανον κατ' ὀβολὸν τοὺς ἄρτους καὶ
 ἐπὶ τῆς μακρᾶς στοᾶς, τὰ ἄλφιστα καθ' ἡμίεκτον με-
 τρούμενοι καὶ καταπατούμενοι. καὶ ὅτι ἀληθῆ λέγω,
 λαβέ μοι τὴν τε μαρτυρίαν καὶ τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΝΟΜΟΣ.

38 Φορμίων τοίνυν τούτῳ χρώμενος κοινωνῶ καὶ
 μάρτυρι οἶεται δεῖν ἀποστερηῆσαι τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς, οἳ
 γε σιτηγοῦντες διατετελέκαμεν εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπό-
 ριον, καὶ τριῶν ἤδη καιρῶν κατειληφότεων τὴν πόλιν
 ἐν οἷς ὑμεῖς τοὺς χρησίμους τῷ δήμῳ ἐζητάζετε, οὐδε-
 νὸς τούτων ἀπολελείμεθα, ἀλλ' ὅτε μὲν εἰς Θήβας
 Ἀλέξανδρος παρήει, ἐπεδώκαμεν ὑμῖν τάλαντον ἄρ-
 39 γυρίου, ὅτε δ' ὁ σῖτος ἐπετιμήθη πρότερον καὶ ἐγένε-
 το ἑκκαίδεκα δραχμῶν, εἰσαγαγόντες πλείους ἢ μυ-
 ρίους μεδίμνους πυρῶν διεμετρήσαμεν ὑμῖν τῆς καθε-
 στηκνίας τιμῆς, πέντε δραχμῶν τὸν μέδιμνον· καὶ
 ταῦτα πάντες ἴστε ἐν τῷ πομπείῳ διαμετρούμενοι· πέ-
 ρουσι δ' εἰς τὴν σιτωνίαν τὴν ὑπὲρ τοῦ δήμου τάλαν-
 τον ὑμῖν ἐπεδώκαμεν ἐγὼ τε καὶ ὁ ἀδελφός. καὶ μοι
 ἀνάγνωθι τούτων τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

40 Ἀλλὰ μὴν εἴ γε δεῖ καὶ τούτοις τεκμαίρεσθαι, οἷκ 919

εἰκὸς ἦν ἐπιδιδόναι μὲν ἡμᾶς τοσαῦτα χρήματα, ἵνα παρ' ὑμῖν εὐδοξῶμεν, συνοφαντεῖν δὲ Φορμίωνα, ἵνα καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἐπιείκειαν ἀποβάλωμεν. δικαίως ἂν οὖν βοηθήσατε ἡμῖν, ὡς ἄνδρες δικασταί. ἐπέδειξα γὰρ ὑμῖν οὐτ' ἐξ ἀρχῆς τὰ φορτία ἐνθήμενον τοῦτον εἰς τὴν ναῦν ἀπάντων ὧν ἐνδανείσατο Ἀθήνηθεν, τῶν τ' ἐν Βοσπόρῳ πραθέντων τοὺς τὰ ἑτερόπλοα δανεί-
 41 σαντας μόλις διαλύσαντα, ἔτι δ' οὐτ' εὐποροῦντα οὐθ' οὕτως ὄντ' ἀβέλτερον ὥστ' ἀντὶ δισχιλίων καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν τριάκοντα μνᾶς καὶ ἐννέα ἀποδοῦναι, πρὸς τε τούτοις, ὅτε ἀποδοῦναί φησι τὸ χρυσίον τῷ Λάμπιδι, οὔτε τὸν παῖδα παραλαβόντα τὸν ἐμὸν οὔτε τὸν κοινωνὸν ἐπιδημοῦντα ἐν Βοσπόρῳ. ἔμοι δὲ Λάμπις αὐτὸς μαρτυρῶν φαίνεται ὡς οὐκ ἀπεί-
 42 ληφε τὸ χρυσίον, πρὶν ὑπὸ τούτου διαφθαρεῖναι. καίτοι εἰ καθ' ἕνα οὕτως ἐδείκνυε Φορμίων, οὐκ οἶδ' ὅπως ἂν ἄλλως ἄμεινον ἀπελογήσατο. ὑπὲρ δὲ τοῦ τὴν δίκην εἰσαγώγιμον εἶναι ὁ νόμος αὐτὸς διαμαρτύρεται, κελεύων τὰς δίκας εἶναι τὰς ἐμπορικὰς τῶν συμβολαίων τῶν Ἀθήνησι καὶ εἰς τὸ Ἀθηναίων ἐμπόριον, καὶ οὐ μόνον τῶν Ἀθήνησιν, ἀλλὰ καὶ ὅσ' ἂν γένηται ἔνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε. λαβὲ δὴ μοι τοὺς νόμους.

NOMOI.

43 Ὡς μὲν τοίνυν γέγονέ μοι τὸ συμβόλαιον πρὸς Φορμίων Ἀθήνησιν, οὐδ' αὐτοὶ ἕξαρνοί εἰσι, παραγράφονται δὲ ὡς οὐκ εἰσαγώγιμον τὴν δίκην οὔσαν. ἀλλ' εἰς ποῖον δικαστήριον εἰσέλθωμεν, ὡς ἄνδρες δικασ- 920
 σταί, εἰ μὴ πρὸς ὑμᾶς, οὐπὲρ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμεθα; δεινὸν γὰρ ἂν εἶη, εἰ μὲν ἔνεκα τοῦ πλοῦ τοῦ Ἀθήναζε ἡδικοῦμένην, εἶναί μοι παρ' ὑμῖν τὸ δίκαιον

λαβεῖν παρὰ Φορμίωνος, ἐπειδὴ δὲ τὸ συμβόλαιον ἐν τῷ ὑμετέρῳ ἔμπορίῳ γέγονε, μὴ φάσκειν παρ' ὑμῖν
 44 τούτους ὑφέξειν τὴν δίκην. καὶ ὅτε μὲν Θεοδότῳ τὴν δίκαιαν ἐπετρέψαμεν, ὠμολόγησαν εἶναι καθ' αὐτῶν ἔμοι τὴν δίκην εἰσαγώγιμον· νυνὶ δὲ τοῦναντίον λέγουσιν ὧν πρότερον αὐτοὶ συγκεχωρήκασιν, ὡς δέον παρὰ μὲν τῷ Θεοδότῳ τῷ ἰσοτελεῖ ὑποσχεῖν αὐτοὺς δίκην ἄνευ παραγραφῆς, ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ Ἀθηναίων δικαστήριον εἰσερχόμεθα, μηκέτ' εἰσαγώγιμον τὴν
 45 δίκην εἶναι. ἐνθυμοῦμαι δ' ἔγωγε τί ἂν ποτε εἰς τὴν παραγραφὴν ἔγραψεν, εἰ ὁ Θεόδωτος ἀπέγνω τῆς δίκης, ὅπου νῦν γνόντος τοῦ Θεοδότου ἀπιέναι ἡμᾶς εἰς τὸ δικαστήριον οὐ φησι τὴν δίκην εἶναι εἰσαγώγιμον παρ' ὑμῖν, πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἔγνω ἀπιέναι. πάθοιμι μὲντὰν τὰ δεινότερα, εἰ οἱ μὲν νόμοι τῶν Ἀθήνησι συμβολαίων κελεύουσι τὰς δίκας εἶναι πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὑμεῖς δ' ἀπογνοίητε τῆς δίκης ὁμωμοκότες κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι.

46 Τοῦ μὲν οὖν θανεῖσαι ἡμᾶς τὰ χρήματα αἷ τε συνθήκαι καὶ αὐτὸς οὗτός ἐστι μάρτυς· τοῦ δ' ἀποδεδωκέναι οὐδείς ἐστι μάρτυς ἔξω τοῦ Λάμπιδος τοῦ συναδικούντος. καὶ οὗτος μὲν εἰς ἐκεῖνον μόνον ἀναφέρει τὴν ἀπόδοσιν, ἐγὼ δ' εἰς τε τὸν Λάμπιν αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκούσαντας αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔφη ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. τούτῳ μὲν οὖν τοὺς ἔμοὺς μάρτυρας ἔξεστι κρίνειν, εἰ μὴ φησι τάληθῆ μαρτυρεῖν αὐτούς· ἐγὼ δ' οὐκ ἔχω τί χρήσωμαι τοῖς τούτου μάρτυσιν, οἷ φασιν 921 εἰδέναι τὸν Λάμπιν μαρτυροῦντα ἀπειληθέναι τὸ χρυσίον. εἰ μὲν γὰρ ἡ μαρτυρία ἢ τοῦ Λάμπιδος κατεβάλλετο ἐνταῦθ', ἴσως ἂν ἔφασαν οὗτοι δίκαιον εἶναι ἐπισκῆπτεσθαι μ' ἐκείνῳ· νῦν δ' οὔτε τὴν μαρτυρίαν ταύτην ἔχω, οὐτοσί τε οἶεται δεῖν ἀθῶος εἶναι οὐδὲν βέ-

βαιον ἐνέχυρον καταλιπὼν ὧν πείθει ὑμᾶς ψηφίξε-
 47 σθαι. πῶς δ' οὐκ ἂν εἶη ἄτοπον, εἰ αὐτοῦ Φορμίωνος
 ὁμολογοῦντος δανείσασθαι, φάσκοντος δ' ἀποδεδω-
 κέναι, τὸ μὲν ὁμολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἄκυ-
 ρον ποιήσετε, τὸ δ' ἀμφισβητούμενον κύριον ψηφιεῖ-
 σθε; καὶ ὁ μὲν Λάμπις, ὃ οὗτος σκήπτεται μάρτυρι,
 ἕξαρονος γενόμενος τὸ ἐξ ἀρχῆς ὡς οὐκ ἀπέιληφε τὸ
 χρυσίον, νῦν τὰ ἐναντία μαρτυρεῖ· ὑμεῖς δὲ γνόντες
 ὡς οὐκ ἀπέιληφ' ἐκεῖνος, οὐκ ἐστὲ μάρτυρες τοῦ πρά-
 48 γματος; καὶ ὅσα μὲν εἶπε μετὰ τῆς ἀληθείας, μὴ χρῆ-
 σθε τεκμηρίῳ, ἃ δ' ἐψεύσατο τὸ ὕστερον, ἐπειδὴ διε-
 φθάρη, πιστότερα ταῦθ' ὑπολάβοιτε εἶναι; καὶ μὴν,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πολὺ δικαιότερόν ἐστι τοῖς ἐξ ἀρ-
 χῆς ῥηθεῖσι τεκμαίρεσθαι μᾶλλον ἢ τοῖς ὕστερον τε-
 κταινομένοις. τὰ μὲν γὰρ οὐκ ἐκ παρασκευῆς, ἀλλ' ἐκ
 τῆς ἀληθείας ἔλεγε, τὰ δ' ὕστερον ψευδόμενος καὶ
 49 πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ. ἀναμνήσθητε δ', ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὅτι οὐδ' αὐτὸς ὁ Λάμπις ἕξαρονος ἐγένετο
 ὡς οὐκ εἶη εἰρηκῶς ὅτι οὐκ ἀπέιληφε τὸ χρυσίον, ἀλλ'
 εἰπεῖν μὲν ὠμολόγει, οὐ μέντοι γ' ἐντὸς ὧν αὐτοῦ εἴ-
 πεῖν. οὐκ οὖν ἄτοπον, εἰ τῆς ἐκείνου μαρτυρίας τὸ μὲν
 πρὸς τοῦ ἀποστεροῦντος πιστῶς ἀκούσεσθε, τὸ δ' ὑπὲρ 922
 50 τῶν ἀποστερουμένων ἀπιστον ἔσται παρ' ὑμῖν; μηδα-
 μῶς, ὧ ἄνδρες δικασταί. ὑμεῖς γάρ ἐστε οἱ αὐτοὶ οἱ
 τὸν ἐπιδεδανεισμένον ἐκ τοῦ ἐμπορίου πολλὰ χρήμα-
 τα καὶ τοῖς δανεισταῖς οὐ παρασχόντα τὰς ὑποθήκας
 θανάτῳ ζημιώσαντες εἰσαγγελθέντα ἐν τῷ δήμῳ, καὶ
 ταῦτα πολίτην ὑμέτερον ὄντα καὶ πατρὸς ἐστρατηγη-
 51 κότος. ἠγείσθε γὰρ τοὺς τοιούτους οὐ μόνον τοὺς ἐν-
 τυγχάνοντας ἀδικεῖν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ βλάπτειν τὸ ἐμ-
 πόριον ὑμῶν, εἰκότως. αἱ γὰρ εὐπορίαι τοῖς ἐργαζο-
 μένοις οὐκ ἀπὸ τῶν δανειζομένων, ἀλλ' ἀπὸ τῶν δα-

νειζόντων εἰσὶ, καὶ οὔτε ναῦν οὔτε ναύκληρον οὔτ' ἐπιβάτην ἔστ' ἀναχθῆναι, τὸ τῶν δανειζόντων μέ-
 52 ρος ἂν ἀφαιρῆτε. ἐν μὲν οὖν τοῖς νόμοις πολλαὶ καὶ
 καλαὶ βοήθειαί εἰσιν αὐτοῖς· ὑμᾶς δὲ δεῖ συνεπανορ-
 θοῦντας φαίνεσθαι καὶ μὴ συγχωροῦντας τοῖς πονη-
 ροῖς, ἵν' ὑμῖν ὡς πλείστη ὠφέλεια παρὰ τὸ ἐμπόριον
 ᾗ. ἔσται δ', ἐὰν διαφυλάττητε τοὺς τὰ ἑαυτῶν προῖε-
 μένους, καὶ μὴ ἐπιτρέπητε ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν τοιού-
 των θηρίων.

Ἐγὼ μὲν οὖν ὅσαπερ οἶός τ' ἦν εἴρηκα· καλῶ δὲ
 καὶ ἄλλον τινὰ τῶν φίλων, ἐὰν κελεύητε.

XXXV.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΛΑΚΡΙΤΟΥ ΠΑΡΑΓΓΡΑΦΗΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἄνδροκλῆς δανείσας χρήματα Ἀρτέμωνι Φασηλίτῃ τὸ γέ-
 νος, ἐμπόρῳ, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναι τὸ ἀρ-
 γύριον, εἰσπράττει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λάκριτον τὸν σοφι- 923
 στήν, δύο προβαλλόμενος δίκαια, ὅτι τε παρόντος Λακρίτου
 καὶ ἀναδεξαμένου τὸ ἀργύριον ἐδάνεισε τῷ Ἀρτέμωνι, καὶ
 ὅτι κληρονόμος ἐστὶ τῶν Ἀρτέμωνος Λάκριτος. ὁ δὲ τῆς μὲν
 κληρονομίας ἀφίστασθαι φησι, παραγραφεται δὲ τὴν δίκην.
 λέγων μηδὲν ἑαυτῷ πρὸς Ἀνδροκλέα συμβόλαιον εἶναι μηδὲ
 συγγραφὴν μηδεμίαν. πάντως δὲ καὶ τὸ ἀναδεδέχθαι ἔξαο-
 νος γίνεται· οὐδὲ γὰρ ἂν τοῦτο ὁμολογῶν ἠγνωμόνει πρὸς
 τὴν ἔκτισιν.

Οὐκ ὀρθῶς δέ τινες ἐνόμισαν τὸν λόγον μὴ γνήσιον εἶ-
 ναι, ἀμυδροῖς ἀπατηθέντες τεκμηρίοις. τὸ μὲν γὰρ τῆς φρά-
 σεως ἀνειμένον οὐκ ἀπρεπὲς ἰδιωτικοῖς ἀγῶσι, τὸν δὲ Δία
 τὸν ἄνακτα κατὰ τὴν τοῦ προσώπου τοῦ ὑποκειμένου συν-

ήθειαν δηλός ἐστιν ὠνομακῶς, πρὸς δὲ τὴν παραγραφὴν ἀσθενέστερον ἀπήντηκε διὰ τὸ πρᾶγμα τὸ πονηρόν.

Οὐδὲν καινὸν διαπράττονται οἱ Φασηλίται, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἅπερ εἰώθασιν. οὗτοι γὰρ δεινότατοι μὲν εἰσι δανείσασθαι χρήματ' ἐν τῷ ἐμπορίῳ, ἐπειδὴν δὲ λάβωσι καὶ συγγραφὴν συγγράψωνται ναυτικὴν, εὐθύς ἐπελάθοντο καὶ τῶν συγγραφῶν καὶ τῶν νόμων καὶ ὅτι δεῖ ἀποδοῦναι αὐτοὺς ἅ ἔλαβον, καὶ οἴονται, εἰάν ἀποδῶσιν, ὥσπερ τῶν ἰδίων τι τῶν ἑαυ- 92 τῶν ἀπολωλέκεναι, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἀποδοῦναι σοφίσματα εὐρίσκουσι καὶ παραγραφὰς καὶ προφάσεις, καὶ εἰσὶ πονηρότατοι ἀνθρώπων καὶ ἀδικιώτατοι. τεκμήριον δὲ τούτου· πολλῶν γὰρ ἀφικνουμένων εἰς τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων, πλείους δίκαι εἰσὶν ἐκάστοτε αὐτῶν τῶν Φασηλιτῶν ἢ τῶν ἄλλων ἀπάντων. οὗτοι μὲν οὖν τοιοῦτοί εἰσιν. ἐγὼ δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, χρήματα δανείσας Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ κατὰ τοὺς ἐμπορικοὺς νόμους, εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν Ἀθήναζε, τελευτήσαντος ἐκείνου πρὶν ἀποδοῦναί μοι τὰ χρήματα, Λακρίτῳ τούτῳ εἴληχα τὴν δίκην ταύτην κατὰ τοὺς αὐτοὺς νόμους τούτους καθ' οὔσπερ τὸ συμβόλαιον ἐποιησάμην, ἀδελφῷ ὄντι τούτῳ ἐκείνου καὶ ἔχοντι ἅπαντα τὰ Ἀρτέμωνος, καὶ ὅσα ἐνθάδε κατέλιπε καὶ ὅσα ἦν αὐτῷ ἐν τῇ Φασήλιδι, καὶ κληρονόμῳ ὄντι τῶν ἐκείνου ἀπάντων, καὶ οὐκ ἂν ἔχοντος τούτου δεῖξαι νόμον ὅστις αὐτῷ δίδωσιν ἐξουσίαν ἔχειν μὲν τὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διακηνέειν ὅπως ἐδόκει αὐτῷ, μὴ ἀποδοῦναι δὲ τὰλλότρια χρήματα, ἀλλὰ λέγειν νῦν ὅτι οὐκ ἔστι κληρονόμος, ἀλλ' ἀφίσταται τῶν ἐκείνου. ἢ μὲν τουτουὶ Λα-

κρίτου πονηρία τοιαύτη ἐστίν· ἐγὼ δ' ὑμῶν δέομαι, ὡς ἄνδρες δικασταί, εὐνοικῶς ἀκούσαι μου περὶ τοῦ πράγματος τουτουί· κὰν ἐξελέγξω αὐτὸν ἀδικοῦντα ἡμᾶς τε τοὺς δανείσαντας καὶ ὑμᾶς οὐδὲν ἤττον, βοηθεῖτε ἡμῖν τὰ δίκαια.

- 6 Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἄνδρες δικασταί, αὐτὸς μὲν οὐδ' ὀπωστιοῦν ἐγνώριζον τοὺς ἀνθρώπους τούτους· Θρασυμήδης δ' ὁ Διοφάντου υἱὸς, ἐκείνου τοῦ Σφηττίου, 92^ε καὶ Μελάνωπος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπιτήδειοί μοί εἰσι, καὶ χρώμεθ' ἀλλήλοις ὡς οἷόν τε μάλιστα. οὗτοι προσῆλθόν μοι μετὰ Λακρίτου τουτουί, ὁπόθεν δήποτε
- 7 ἐγνώρισμένοι τούτῳ (οὐ γὰρ οἶδα), καὶ ἐδέοντό μου δανεῖσαι χρήματ' εἰς τὸν Πόντον Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ καὶ Ἀπολλοδώρῳ, ὅπως ἂν ἐνεργοὶ ᾧσιν, οὐδὲν εἰδῶς, ὡς ἄνδρες δικασταί, οὐδ' ὁ Θρασυμήδης τῆν τούτων πονηρίαν, ἀλλ' οἰόμενος εἶναι ἐπιεικεῖς ἀνθρώπους καὶ οἰοίπερ προσεποιοῦντο καὶ ἔφασαν εἶναι, καὶ ἠγούμενος ποιήσειν αὐτοὺς πάντα ὅσαπερ ὑπὶ
- 8 σχνεῖτο καὶ ἀνεδέχeto Λάκριτος οὕτωσί. πλείστον δ' ἄρ' ἦν ἐψευσμένος, καὶ οὐδὲν ἤδει οἷσις θηρίοις ἐπλησίαζε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. κὰγὼ πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Θρασυμήδους καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ Λακρίτου τουτουί ἀναδεχομένου μοι πάντ' ἔσεσθαι τὰ δίκαια παρὰ τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτοῦ, ἐδάνεισα μετὰ ξένου τινὸς ἡμετέρου Καρυστίου τριάκοντα μνᾶς ἀργυρίου.
- 9 βούλομαι οὖν, ὡς ἄνδρες δικασταί, τῆς συγγραφῆς ἀκούσαι ὑμᾶς πρῶτον, καθ' ἣν ἐδανείσαμεν τὰ χρήματα, καὶ τῶν μαρτύρων τῶν παραγενομένων τῇ δανείσματι· ἔπειτα περὶ τῶν ἄλλων ἐπιδείξομεν, οἷα ἐτοιχωρύχησαν οὗτοι περὶ τὸ δάνειον. λέγε τὴν συγγραφὴν, εἶτα τὰς μαρτυρίας.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

- 10 [Ἐδάνεισαν Ἀνδροκλῆς Σφήτιος καὶ Ναυσικράτης Καρύστιος Ἀρτέμωνι καὶ Ἀπολλοδώρῳ Φασηλίταις δρα-
 χμᾶς ἀργυρίου τρισχιλίας Ἀθήνηθεν εἰς Μένδην ἢ Σκιώ- 926
 νην, καὶ ἐντεῦθεν εἰς Βόσπορον, εἰάν δὲ βούλωνται, τῆς
 ἐπ' ἀριστερὰ μέγρι Βορυσθένους καὶ πάλιν Ἀθήναζε, ἐπὶ
 διακοσίαις εἴκοσι πέντε τὰς χιλίας, εἰάν δὲ μετ' Ἀρκτοῦρον
 ἐκπλεύσωσιν ἐκ τοῦ Πόντου ἐφ' Ἱερὸν, ἐπὶ τριακοσίαις
 τὰς χιλίας, ἐπὶ οἴνου κεραμίσις Μενδαίοις τρισχιλίσις, ὅς
 πλεύσεται ἐκ Μένδης ἢ Σκιῶνης ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν
- 11 Ὑβλήσιος ναυκληρεῖ. ὑποτιθέασι δὲ ταῦτα, οὐκ ὀφείλου-
 τες ἐπὶ τούτοις ἄλλῳ οὐδενὶ οὐδὲν ἀργύριον, οὐδ' ἐπιδα-
 νείσονται. καὶ ἀπάξουσιν τὰ χρήματα τὰ ἐκ τοῦ Πόντου ἀν-
 τιφορισθέντα Ἀθήναζε πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ ἅπαντα.
 σωθέντων δὲ τῶν χρημάτων Ἀθήναζε ἀποδώσουσιν οἱ
 δανεισάμενοι τοῖς δανείασιν τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κα-
 τὰ τὴν συγγραφὴν ἡμερῶν εἴκοσιν, ἀφ' ἧς ἂν ἔλθωσιν
 Ἀθήναζε, ἐντελὲς πλὴν ἐκβολῆς, ἣν ἂν οἱ σύμπλοι ψηφι-
 σάμενοι κοινῇ ἐκβάλωσιν, καὶ ἂν τι πολεμίσις ἀποτίσω-
 σιν· τῶν δ' ἄλλων ἀπάντων ἐντελὲς. καὶ παρέξουσιν τοῖς
 δανείασιν τὴν ὑποθήκην ἀνέπαφον κρατεῖν, ἕως ἂν ἀπο-
 δῶσιν τὸ γιγνόμενον ἀργύριον κατὰ τὴν συγγραφὴν. εἰάν
- 12 δὲ μὴ ἀποδώσιν ἐν τῷ συγκεκριμένῳ χρόνῳ, τὰ ὑποκείμενα
 τοῖς δανείασιν ἐξέστω ὑποθεῖναι καὶ ἀποδόσθαι τῆς
 ὑπαρχούσης τιμῆς· καὶ εἰάν τι ἐλλείπη τοῦ ἀργυρίου, ὃ δεῖ
 γενέσθαι τοῖς δανείασιν κατὰ τὴν συγγραφὴν, κατὰ Ἀρτέ-
 μωνος καὶ Ἀπολλοδώρου ἔστω ἡ προᾶξις τοῖς δανείασιν καὶ
 ἐκ τῶν τούτων ἀπάντων, καὶ ἐγγείων καὶ ναυτικῶν, παν-
 ταχοῦ ὅπου ἂν ᾧσι, καθάπερ δίκην ὠφληκότων καὶ ὑπερ- 927
 ημέρων ὄντων, καὶ ἐνὶ ἑκατέρῳ τῶν δανεισάντων καὶ
 ἀμφοτέροις. εἰάν δὲ μὴ εἰσβάλωσι, μείναντες ἐπὶ κνυὶ ἡμέ-
 ρας δέκα ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐξελόμενοι ὅπου ἂν μὴ σῦλαι
 ᾧσιν Ἀθηναίοις, καὶ ἐντεῦθεν καταπλεύσαντες Ἀθήναζε
 τοὺς τόκους ἀποδόντων τοὺς πέρουσι γραφέντας εἰς τὴν
 συγγραφὴν. εἰάν δὲ τι ἢ ναῦς πάθῃ ἀνήκεστον ἐν ἧ ἂν
 πλὴν τὰ χρήματα, σωτηρία ἔστω τῶν ὑποκειμένων· τὰ
 δὲ περιζενόμενα κοινὰ ἔστω τοῖς δανείασιν. κυριώ-

τερον δὲ περὶ τούτων ἄλλο μηδὲν εἶναι τῆς συγγραφῆς.

Μάρτυρες Φορμίων Πειραιεὺς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιτθεύς.]

14 Λέγε δὴ καὶ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Ἀρχενομίδης Ἀρχεδάμαντος Ἀναγυράσιος μαρτυρεῖ συνθήκας παρ' ἑαυτῷ καταθέσθαι Ἀνδροκλέα Σφήττιον, Ναυσικράτην Καρύστιον, Ἀρτέμωνα, Ἀπολλόδωρον Φασηλίτας, καὶ εἶναι παρ' ἑαυτῷ ἔτι κειμένην τὴν συγγραφὴν.]

Λέγε δὴ καὶ τὴν τῶν παραγενομένων μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Θεόδοτος ἰσοτελής, Χαρίνος Ἐπιχάρους Λευκονοεὺς, Φορμίων Κηφισοφῶντος Πειραιεὺς, Κηφισόδωρος Βοιωτίας, Ἡλιόδωρος Πιτθεὺς μαρτυροῦσι παρεῖναι, ὅτ' ἐδάνεισεν Ἀνδροκλῆς Ἀπολλοδώρῳ καὶ Ἀρτέμωνι ἀργυρίου τρισχιλίας δραχμᾶς, καὶ εἰδέναι τὴν συγγραφὴν καταθεμένους παρὰ Ἀρχενομίδῃ Ἀναγυρασίῳ.]

15 Κατὰ τὴν συγγραφὴν ταύτην, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐδάνεισα τὰ χρήματα Ἀρτέμωνι τῷ τούτου ἀδελφῷ, κελεύοντος τούτου καὶ ἀναδεχομένου ἅπαντ' ἔσεσθαι 928 μοι τὰ δίκαια κατὰ τὴν συγγραφὴν, καθ' ἣν ἐδάνεισα τούτου αὐτοῦ γράφοντος καὶ συστηματημένου, ἐπειδὴ ἐγράφη. οἱ μὲν γὰρ ἀδελφοὶ οἱ τούτου ἔτι νεώτεροι ἦσαν καὶ μειράκια παντάπασιν, οὗτοσί δὲ Λάκριτος 16 Φασηλίτης, μέγα πρᾶγμα, Ἴσοκράτους μαθητῆς· οὗτος ἦν ὁ πάντα διοικῶν, καὶ ἑαυτῷ με τὸν νοῦν προσέχειν ἐκέλευεν· αὐτὸς γὰρ ἔφη ποιήσειν μοι τὰ δίκαια ἅπαντα καὶ ἐπιδημήσειν Ἀθήνησι, τὸν δ' ἀδελφὸν ἑαυτοῦ Ἀρτέμωνα πλεύσεσθαι ἐπὶ τοῖς χρήμασι. καὶ

- τότε μὲν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ὅτ' ἐβούλετο τὰ χρήματα λαβεῖν παρ' ἡμῶν, καὶ ἀδελφὸς ἔφη εἶναι καὶ κοινωνὸς τοῦ Ἀρτέμωνος, καὶ λόγους θαύμασίως ὡς πιθανοὺς
- 17 ἔλεγεν· ἐπειδὴ δὲ τάχιστα ἐγκρατεῖς ἐγένοντο τοῦ ἀργυρίου, τοῦτο μὲν διενείμαντο καὶ ἐχρῶντο ὅτι ἐδόκει τούτοις, κατὰ δὲ τὴν συγγραφὴν τὴν ναυτικὴν, καθ' ἣν ἔλαβον τὰ χρήματα, οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ἔπρατον, ὡς αὐτὸ τὸ ἔργον ἐδήλωσεν. οὐτοσὶ δὲ Λάκριτος ἀπάντων ἦν τούτων ὁ ἐξηγητής. καθ' ἕκαστον δὲ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ ἐπιδείξω τούτους οὐδ' ὀτιοῦν πεποιηκότας ὑγιές.
- 18 Πρῶτον μὲν γὰρ γέγραπται ὅτι ἐπ' οἴνου κεραμίσις τρισχιλίσις ἐδανείζοντο παρ' ἡμῶν τὰς τριάκοντα μναῖς, ὡς ὑπαρχούσης αὐτοῖς ὑποθήκης ἐτέρων τριάκοντα μνῶν, ὥστ' εἰς τάλαντον ἀργυρίου τὴν τιμὴν εἶναι τοῦ οἴνου καθισταμένην, σὺν τοῖς ἀναλώμασιν, ὅσα ἔδει ἀναλίσκεσθαι εἰς τὴν κατασκευὴν τὴν περὶ τὸν οἶνον· τὰ δὲ τρισχίλια κεράμια ἄγεσθαι ταῦτα εἰς 929 τὸν Πόντον ἐν τῇ εἰκοσόρῳ, ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει.
- 19 γέγραπται μὲν ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἧς ὑμεῖς ἀκηκόατε· οὗτοι δ' ἀντὶ τῶν τρισχιλίων κεραμίων οὐδὲ πεντακόσια κεράμια εἰς τὸ πλοῖον ἐνέθεντο, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἠγοράσθαι αὐτοῖς τὸν οἶνον, ὅσον προσῆκε, τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο ὅτι ἐδόκει τούτοις, τὰ δὲ κεράμια τὰ τρισχίλια οὐδ' ἐμέλλησαν οὐδὲ διανοήθησαν ἐνθῆσθαι εἰς τὸ πλοῖον κατὰ τὴν συγγραφὴν. ὅτι δ' ἀληθῆ ταῦτα λέγω, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν συμπλεόντων ἐν τῷ αὐτῷ πλοίῳ τούτοις.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 20 [Ἐρασικλῆς μαρτυρεῖ κυβερνᾶν τὴν ναῦν ἣν Ὑβλήσιος ἐναυκλήρει, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον ἀγόμενον ἐν τῷ

πλοῖω οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πενήκοντα, καὶ οὐ πλείω· ἄλλο δὲ μηδὲν ἀγώγιμον ἄγεσθαι ἐν τῷ πλοῖω Ἀπολλόδωρον εἰς τὸν Πόντον.

Ἰππίας Ἀθηνίππου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν ἐν τῇ Ὑβλησίῳ νηὶ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ εἰδέναι Ἀπολλόδωρον τὸν Φασηλίτην ἀγόμενον ἐν τῷ πλοῖω ἐκ Μένδης εἰς τὸν Πόντον οἴνου Μενδαίου κεράμια τετρακόσια πενήκοντα, ἄλλο δὲ μηδὲν φορτίον.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Ἀρχιάδης Μνησωνίδου Ἀχαρνεὺς, Σώστρατος Φιλίππου Ἰστιαιόθεν, Εὐμάριχος Εὐβοίου Ἰστιαιόθεν, Φιλτιάδης Κτησίῳ Ἐυπειταίων, Διονύσιος Δημοκρατίδου Χολλείδης.]

- 21 Περὶ μὲν οὖν τοῦ πλήθους τοῦ οἴνου, ὅσον ἔδει αὐτοὺς ἐνθέσθαι εἰς τὸ πλοῖον, ταῦτα διεπράξαντο, καὶ ἤρξαντο εὐθύς ἐντεῦθεν ἀπὸ τοῦ πρώτου γεγραμ- 930 μένου παραβαίνειν καὶ μὴ ποιεῖν τὰ γεγραμμένα. μετὰ δὲ ταῦτ' ἔστιν ἐν τῇ συγγραφῇ ὅτι ὑποτιθέασι ταῦτ' ἐλεύθερα καὶ οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες, καὶ ὅτι οὐδ'
- 22 ἐπιδανείσονται ἐπὶ τούτοις παρ' οὐδενός. ταῦτα διαρρηθὴν γέγραπται, ὡς ἄνδρες δικασταί. οὗτοι δὲ τί ἐποίησαν; ἀμελήσαντες τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ συγγραφῇ δανείζονται παρὰ τινος νεανίσκου, ἕξαπατήσαντες ὡς οὐδενὶ οὐδὲν ὀφείλοντες· καὶ ἡμᾶς τε παρεκρούσαντο καὶ ἔλαθον δανεισάμενοι ἐπὶ τοῖς ἡμετέροις, ἐκεῖνόν τε τὸν νεανίσκον τὸν δανείσαντα ἐξηπάτησαν ὡς ἐπ' ἐλευθέροις τοῖς χρήμασι δανειζόμενοι· τοιαῦτα τούτων ἐστὶ τὰ κακουργήματα. ταῦτα δὲ πάντ' ἐστὶ τὰ σοφίσματα Λακρίτου τουτουί. ὅτι δ' ἀληθῆ λέγω καὶ ἐπεδανείσαντο χρήματα παρὰ τὴν συγγραφὴν, μαρτυρίαν ἀναγνώσεται ὑμῖν αὐτοῦ τοῦ ἐπιδανείσαντος.
- 23 λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

[Ἄρατος Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ δανεῖσαι Ἀπολλο-

δώρω ἔνδεκα μναῖς ἀργυρίου ἐπὶ τῇ ἐμπορίᾳ, ἣν ἤγεν ἐν τῇ Ἰβλησίῳ νηὶ εἰς τὸν Πόντον, καὶ τοῖς ἐκεῖθεν ἀνταγορασθεῖσι, καὶ μὴ εἰδέναι αὐτὸν δεδανεισμένον παρὰ Ἀνδροκλέους ἀργύριον· οὐ γὰρ ἂν δανεῖσαι αὐτὸς Ἀπολλοδώρῳ τὸ ἀργύριον.]

- 24 Αἱ μὲν πανουργίαι τοιαῦται τῶν ἀνθρώπων τούτων εἰσίν. γέγραπται δὲ μετὰ ταῦτα ἐν τῇ συγγραφῇ, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐπειδὴν ἀποδῶνται ἐν τῷ Πόντῳ ἃ ἤγον, πάλιν ἀνταγοράζειν χρήματα καὶ ἀντιφορτίζειν 931 καὶ ἀπάγειν Ἀθήναζε τὰ ἀντιφορτισθέντα, καὶ ἐπειδὴν ἀφίκωνται Ἀθήναζε, ἀποδοῦναι εἴκοσιν ἡμερῶν τὸ ἀργύριον ἡμῖν δόκιμον· ἕως δ' ἂν ἀποδῶσι, κρατεῖν τῶν χρημάτων ἡμᾶς, καὶ ἀνέπαφα ταῦτα παρέχειν
- 25 τούτους, ἕως ἂν ἀπολάβωμεν. γέγραπται μὲν γὰρ ταῦτα οὕτως ἄκριβῶς ἐν τῇ συγγραφῇ· οὗτοι δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, ἐνταῦθα καὶ ἐπεδείξαντο μάλιστα τὴν ὑβρίν καὶ τὴν ἀναίδειαν τὴν ἑαυτῶν, καὶ ὅτι οὐδὲ μικρὸν προσειχον τοῖς γράμμασι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῇ συγγραφῇ, ἀλλ' ἠγοῦντο εἶναι τὴν συγγραφὴν ἄλλως ὑθλοῦ καὶ φλυαρίαν. οὔτε γὰρ ἀντηγόρασαν οὐδὲν ἐν τῷ Πόντῳ οὔτε ἀντεφορτίσαντο ὥστε ἄγειν Ἀθήναζε· ἡμεῖς τε οἱ δανείσαντες τὰ χρήματα ἡκόντων αὐτῶν τούτων ἐκ τοῦ Πόντου οὐκ εἶχομεν ὅτου ἐπιλαβοίμεθα οὐδ' ὅτου κρατοῖμεν, ἕως κομισαίμεθα τὰ ἡμέτερά αὐτῶν· οὐδ' ὅτι οὖν γὰρ εἰσήγαγον εἰς τὸν λιμένα τὸν 26 ὑμέτερον οὗτοι. ἀλλὰ πεπόνθαμεν καινότατον, ὡς ἄνδρες δικασταί· ἐν γὰρ τῇ πόλει τῇ ἡμετέρᾳ αὐτῶν, οὐδὲν ἀδικοῦντες οὐδὲ δίκην οὐδεμίαν ὠφληκότες τούτοις, σεσυλήμεθα τὰ ἡμέτερά αὐτῶν ὑπὸ τούτων Φασηλιτῶν ὄντων, ὥσπερ δεδομένων συλῶν Φασηλίταις κατ' Ἀθηναίων. ἐπειδὴν γὰρ μὴ ἐθέλωσιν ἀποδοῦναι ἢ ἔλαβον, τί ἂν τις ἄλλο ὄνομα ἔχοι θέσθαι

τοῖς τοιούτοις ἢ ὅτι ἀφαιροῦνται βία τὰ ἀλλότρια; ἐγὼ μὲν οὐδ' ἀκήκοα πώποτε πράγμα μιαιρότερον ἢ ὃ οὐτοι διαπεπραγμένοι εἰσὶ περὶ ἡμᾶς, καὶ ταῦθ' ὁμολογούντες λαβεῖν παρ' ἡμῶν τὰ χρήματα. ὅσα μὲν γὰρ ἀμφισβητήσιμά ἐστι τῶν συμβολαίων, κρίσεως δεῖται, 932 ὡς ἄνδρες δικασταί· τὰ δὲ παρ' ἀμφοτέρων ὁμολογηθέντα τῶν συντιθεμένων, καὶ περὶ ὧν συγγραφαὶ κεῖνται ναυτικά, τέλος ἔχειν ἅπαντες νομίζουσι, καὶ χρῆσθαι προσήκει τοῖς γεγραμμένοις. ὅτι δὲ κατὰ τὴν συγγραφὴν οὐδ' ὀτιοῦν πεποιήκασιν, ἀλλ' εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς ἀρξάμενοι ἐκακοτέχνουν καὶ ἐπεβούλενον μηδὲν ὑγιὲς ποιεῖν, ὑπὸ τε τῶν μαρτυριῶν καὶ αὐτοὶ ὑφ' ἑαυτῶν ἐλέγχονται οὕτως καταφανῶς.

28 Ὁ δὲ πάντων δεινότατον διεπράξατο Λάκριτος οὕτως, δεῖ ὑμᾶς ἀκοῦσαι· οὗτος γὰρ ἦν ὁ πάντα ταῦτα διοικῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἀφίκοντο δεῦρο, εἰς μὲν τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐ καταπλέουσιν, εἰς φωρῶν δὲ λιμένα ὁρμίζονται, ὅς ἐστιν ἔξω τῶν σημείων τοῦ ὑμετέρου ἐμπορίου. καὶ ἐστιν ὅμοιον εἰς φωρῶν λιμένα ὁρμίσασθαι, ὡσπερ ἂν εἴ τις εἰς Αἴγιναν ἢ εἰς Μέγαρα ὁρμίσαιτο· ἔξεστι γὰρ ἀποπλεῖν ἐκ τοῦ λιμένος τούτου ὅποι ἂν τις βούληται καὶ ὀπηνίκ' ἂν δοκῇ αὐτῷ.

29 καὶ τὸ μὲν πλοῖον ὥρμει ἐνταῦθα πλείους ἢ πέντε καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, οὗτοι δὲ περιεπάτουν ἐν τῷ δείγματι τῷ ὑμετέρῳ, καὶ ἡμεῖς προσιόντες διελεγόμεθα, καὶ ἐκελεύομεν τούτους ἐπιμελεῖσθαι ὅπως ἂν ὡς τάχιστ' ἀπολάβοιμεν τὰ χρήματα. οὗτοι δ' ὁμολόγουν τε καὶ ἔλεγον ὅτι αὐτὰ ταῦτα περαίνοιεν. καὶ ἡμεῖς τούτοις προσῆμεν, καὶ ἅμ' ἐπεσκοποῦμεν εἴ τι ἐξαιροῦνται 30 πόθεν ἐκ τοῦ πλοίου ἢ πεντηκοστεύονται. ἐπειδὴ δ' ἡμέραι τε ἦσαν συχναὶ ἐπιδημοῦσι τούτοις, ἡμεῖς τ' οὐδ' ὀτιοῦν εὐρίσκομεν οὔτ' ἐξηρημένον οὔτε πεπεν-

- τηκοστευμένον ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ τούτων, ἐνταῦθ' 932
 ἤδη μᾶλλον προσεκειμέθα ἀπαιτοῦντες. καὶ ἐπειδὴ
 ἠνωχλοῦμεν αὐτοῖς, ἀποκρίνεται Λάκριτος οὕτως, ὁ
 ἀδελφὸς ὁ Ἀρτέμωνος, ὅτι οὐκ ἂν οἰοί τ' εἶησαν ἀπο-
 δοῦναι, ἀλλ' ἀπόλωλεν ἅπαντα τὰ χρήματα· καὶ ἔφη
 31 Λάκριτος δίκαιόν τι ἔχειν λέγειν περὶ τούτων. καὶ
 ἡμεῖς, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἠγανακτοῦμεν μὲν ἐπὶ τοῖς
 λεγομένοις, πλέον δ' οὐδὲν ἦν ἀγανακτοῦσιν ἡμῶν·
 τούτοις γὰρ οὐδ' ὀτιοῦν ἔμελεν. οὐδὲν δ' ἤττον ἠρω-
 τῶμεν αὐτοὺς ὄντινα τρόπον ἀπολωλότ' εἶη τὰ χρή-
 ματα. Λάκριτος δ' οὕτως ναυαγῆσαι ἔφη τὸ πλοῖον πα-
 ραπλέον ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν, ναυαγήσαν-
 τος δὲ τοῦ πλοίου ἀπολωλέναι τὰ χρήματα τοῖς ἀδελ-
 φοῖς τοῖς ἑαυτοῦ, ἃ ἔτυχεν ἐν τῷ πλοίῳ ἐνόητα· ἐνεῖναι
 δὲ τάριχος τε καὶ οἴνου Κῶνον καὶ ἄλλ' ἄττα. καὶ ταῦτα
 ἔφασαν πάντα ἀντιφορτισθέντα μέλλειν αὐτὰ ἄγειν
 32 Ἀθήναζε, εἰ μὴ ἀπώλετο ἐν τῷ πλοίῳ. καὶ ἃ μὲν ἔλεγε,
 ταῦτ' ἦν· ἄξιον δ' ἀκοῦσαι τὴν βδελυρίαν τῶν ἀνθρώ-
 πων τούτων καὶ τὴν ψευδολογίαν. πρὸς τε γὰρ τὸ
 πλοῖον τὸ ναυαγῆσαν οὐδὲν ἦν αὐτοῖς συμβόλαιον,
 ἀλλ' ἦν ἕτερος ὁ δεδανεικὸς Ἀθήνηθεν ἐπὶ τῷ ναύλω
 τῷ εἰς τὸν Πόντον καὶ ἐπ' αὐτῷ τῷ πλοίῳ (Ἀντίπα-
 τρος ὄνομα ἦν τῷ δεδανεικῷ, Κιτιεὺς τὸ γένος)· τό-
 τ' οἰνάριον τὸ Κῶνον ὀρδοήκοντα στάμνοι ἕξεστηκότος
 οἴνου, καὶ τὸ τάριχος ἀνθρώπων τινὶ γεωργῷ παρεκο-
 μίξετο ἐν τῷ πλοίῳ ἐκ Παντικαπαίου εἰς Θεοδοσίαν,
 τοῖς ἐργάταις τοῖς περὶ τὴν γεωργίαν χρῆσθαι. τί οὖν
 ταύτας τὰς προφάσεις λέγουσιν; οὐδὲν γὰρ προσήκει.
 33 καὶ μοι λαβὲ τὴν μαρτυρίαν, πρῶτον μὲν τὴν Ἀπολλω- 934
 νίδου ὅτι Ἀντίπατρος ἦν ὁ δανείσας ἐπὶ τῷ πλοίῳ, τού-
 τοις δ' οὐδ' ὀτιοῦν προσήκει τῆς ναυαγίας, ἔπειτα τὴν

Ἐρασικλέους καὶ τὴν Ἰππίου, ὅτι ὀγδοήκοντα μόνον κεράμια παρήγετο ἐν τῷ πλοίῳ.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

[Ἀπολλωνίδης Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ εἰδέναι δανείσαντα Ἀντίπατρον, Κιτιέα τὸ γένος, χρήματα Ἐβλησίῳ εἰς τὸν Πόντον ἐπὶ τῇ νηὶ ἣν Ἐβλήσιος ἐναυκλήσει, καὶ τῷ ναύλῳ τῷ εἰς τὸν Πόντον· κοινωνεῖν δὲ καὶ αὐτὸν τῆς νεῶς Ἐβλησίῳ, καὶ συμπλεῖν ἑαυτοῦ οἰκέτας ἐν τῇ νηὶ, καὶ ὅτε διεφθάρῃ ἡ ναὺς, παρεῖναι τοὺς οἰκέτας τοὺς ἑαυτοῦ καὶ ἀπαγγέλλειν ἑαυτῷ, καὶ ὅτι ἡ ναὺς κενὴ διεφθάρῃ παραπλεύουσα εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου.

34 Ἐρασικλήης μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ἐβλησίῳ κυβερνῶν τὴν ναῦν εἰς τὸν Πόντον, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναὺς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, εἰδέναι κενὴν τὴν ναῦν παραπλεύουσαν, καὶ Ἀπολλοδώρου αὐτοῦ τοῦ φεύγοντος νυκτὶ τὴν δίκην, μὴ εἶναι οἶνον ἐν τῷ πλοίῳ, ἀλλὰ παραγέσθαι τῶν ἐκ τῆς Θεοδοσίας τινῶν οἴνου Κῶα κεράμια περὶ ὀγδοήκοντα.

Ἰππίας Ἀθηνήπου Ἀλικαρνασσεὺς μαρτυρεῖ συμπλεῖν Ἐβλησίῳ διοπεύων τὴν ναῦν, καὶ ὅτε παρέπλει ἡ ναὺς εἰς Θεοδοσίαν ἐκ Παντικαπαίου, ἐνθῆσθαι Ἀπολλόδωρον εἰς τὴν ναῦν ἑξῶν ἀγγεῖον ἐν ἧ δύο καὶ ταρίχους κεράμια ἑνδεκα ἢ δώδεκα καὶ δέσματ' αἶγεια, δύο δέσμας ἢ τρεῖς, ἄλλο δ' οὐδέν.

Πρὸς τοῖσδ' ἐξεμαρτύρησεν Εὐφίλητος Δαμοτίμου Ἀφιδναῖος, Ἰππίας Τιμοζένου Θυματιάδης, Σώστρατος Φιλίππου Ἰστιαιοῦθεν, Ἀρχενομίδης Στράτωνος Θριάσιος, 93ῃ Φιλιτιάδης Κτησικλέους Ξυπεταίων.]

35 Ἡ μὲν ἀναίδεια τοιαύτη τῶν ἀνθρώπων τούτων ἐστίν. ὑμεῖς δ', ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμείσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἴ τινας πάποτ' ἴστε ἢ ἠκούσατε οἶνον Ἀθήναζε ἐκ τοῦ Πόντου κατ' ἐμπορίαν εἰσάγοντας, ἄλλως τε καὶ Κῶν. πᾶν γὰρ δήπου τούναντίον εἰς τὸν Πόντον ὁ οἶνος εἰσάγεται ἐκ τῶν τόπων τῶν περὶ

ἡμᾶς, ἐκ Πεπαρήθου καὶ Κῶ καὶ Θάσιος καὶ Μενδαῖος
 καὶ ἐξ ἄλλων τινῶν πόλεων παντοδαπός· ἐκ δὲ τοῦ
 36 Πόντου ἕτερά ἐστιν ἃ εἰσάγεται δεῦρο. κατεχόμενοι δ'
 ὑφ' ἡμῶν καὶ ἐλεγχόμενοι εἴ τι περιγένοιτο τῶν χρη-
 μάτων ἐν τῷ Πόντῳ, ἀπεκρίνατο Λάκριτος οὕτως ὅτι
 ἑκατὸν στατήρες Κυζικηνοὶ περιγένοιτο καὶ τοῦτο τὸ
 χρυσίον δεδανεικῶς εἴη ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ Πόντῳ
 ναυκλήρῳ τινὶ Φασηλίτῃ, πολίτῃ καὶ ἐπιτηδείῳ ἑαν-
 τοῦ, καὶ οὐ δύναίτο κομίσασθαι, ἀλλὰ σχεδόν τι ἀπο-
 37 λωλὸς εἴη καὶ τοῦτο. ταῦτ' ἐστὶν ἃ ἔλεγε Λάκριτος οὐ-
 τοσί. ἡ δὲ συγγραφὴ οὐ ταῦτα λέγει, ὡς ἄνδρες δικα-
 σταί, ἀλλ' ἀντιφορτισαμένους ἀπάγειν κελεύει Ἀθή-
 ναζε, οὐ δανείζειν τούτους ὅτῳ ἂν βούλωνται ἐν τῷ
 Πόντῳ τὰ ἡμέτερα ἄνευ ἡμῶν, ἀλλ' Ἀθήναζε παρέχειν
 ἀνέπαφα ἡμῖν, ἕως ἂν ἡμεῖς ἀπολάβωμεν τὰ χρήματα
 ὅσ' ἔδανείσαμεν. καὶ μοι ἀναγίνωσκε τὴν συγγραφὴν
 πάλιν.

ΣΥΓΓΡΑΦΗ.

38 Πότερον, ὡς ἄνδρες δικασταί, δανείζειν κελεύει 937
 τούτους ἢ συγγραφὴ τὰ ἡμέτερα, καὶ ταῦτ' ἀνθρώπων
 ὃν ἡμεῖς οὔτε γιννώσκομεν οὔθ' ἐοράκαμεν πώποτε,
 ἢ ἀντιφορτισαμένους κομίσαι Ἀθήναζε καὶ φανερὰ
 29 ποιῆσαι ἡμῖν καὶ ἀνέπαφα παρέχειν; ἡ μὲν γὰρ συγ-
 γραφὴ οὐδὲν κυριώτερον ἢ εἶναι τῶν ἐγγεγραμμένων,
 οὐδὲ προσφέρειν οὔτε νόμον οὔτε ψήφισμα οὔτ' ἄλλ'
 οὐδ' ὅτιοῦν πρὸς τὴν συγγραφὴν· τούτοις δ' εὐθύς
 ἐξ ἀρχῆς οὐδὲν ἐμέλησε τῆς συγγραφῆς ταύτης, ἀλλὰ
 τοῖς χρήμασιν ἐχρῶντο τοῖς ἡμέτεροις ὥσπερ ἰδίοις οὐ-
 σιν αὐτῶν· οὕτως εἰσὶν οὗτοι κακοῦργοι σοφισταὶ καὶ
 40 ἄδικοι ἄνθρωποι. ἐγὼ δὲ μὰ τὸν Δία τὸν ἄνακτα καὶ
 τοὺς θεοὺς ἅπαντας, οὐδενὶ πώποτ' ἐφθόνησα οὐδ'

ἐπετίμησα, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, εἴ τις βούλεται σοφισ-
 τῆς εἶναι καὶ Ἴσοκράτει ἀργύριον ἀναλίσκειν· μαινοί-
 μην γὰρ ἂν, εἴ τί μοι τούτων ἐπιμελὲς εἴη. οὐ μέντοι
 μὰ Δία οἶμαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ
 οἰομένους δεινοὺς εἶναι ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων, οὐδ'
 ἀφαιρεῖσθαι, τῷ λόγῳ πιστεύοντας· πονηροῦ γὰρ
 41 ταῦτ' ἐστὶ σοφιστοῦ καὶ οἰμωξομένου. Λάκριτος δ' 938
 οὐτοσί, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων εἰσ-
 ελήλυθε ταύτην τὴν δίκην, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδὼς τὰ
 πεπραγμέν' ἑαυτοῖς περὶ τὸ δάνεισμα τοῦτο, καὶ ἡγού-
 μενος δεινὸς εἶναι καὶ ῥαδίως λόγους ποριεῖσθαι περὶ
 ἀδίκων πραγμάτων, οἶεται παρᾶξιν ὑμᾶς ὅποι ἂν
 βούληται. ταῦτα γὰρ ἐπαγγέλλεται δεινὸς εἶναι, καὶ
 ἀργύριον αἰτεῖ καὶ μαθητὰς συλλέγει, περὶ αὐτῶν τού-
 42 των ἐπαγγελλόμενος παιδεύειν. καὶ πρῶτον μὲν τοὺς
 ἀδελφοὺς τοὺς αὐτοῦ ἐπαίδευσε τὴν παιδεῖαν ταύτην,
 ἣν ὑμεῖς αἰσθάνεσθε πονηρὰν καὶ ἄδικον, ὧ ἄνδρες
 δικασταὶ, δανείξεσθαι ἐν τῷ ἐμπορίῳ ναυτικὰ χρήματα
 καὶ ταῦτ' ἀποστερεῖν καὶ μὴ ἀποδιδόναι. πῶς ἂν γέ-
 νοιντο πονηρότεροι ἄνθρωποι ἢ τοῦ παιδεύοντος τὰ
 τοιαῦτα ἢ αὐτῶν τῶν παιδευομένων; ἐπεὶ οὖν δεινὸς
 ἐστὶ καὶ πιστεύει τῷ λέγειν καὶ ταῖς χιλίαις δραχμαῖς,
 43 ἅς δέδωκε τῷ διδασκάλῳ, κελεύσατε αὐτὸν διδάξαι
 ὑμᾶς ἢ ὡς τὰ χρήματ' οὐκ ἔλαβον παρ' ἡμῶν, ἢ ὡς λα-
 βόντες ἀποδεδώκασιν, ἢ ὅτι τὰς ναυτικὰς συγγραφὰς
 οὐ δεῖ κυρίας εἶναι, ἢ ὡς δεῖ ἄλλο τι χρήσασθαι τοῖς
 χρήμασιν ἢ ἐφ' οἷς ἔλαβον κατὰ τὴν συγγραφὴν. τού-
 των ὅ τι βούλεται πεισάτω ὑμᾶς. καὶ ἔγωγε καὶ αὐ-
 τὸς συγχωρῶ σοφώτατον εἶναι τοῦτον, ἐὰν ὑμᾶς πείσῃ
 τοὺς περὶ τῶν συμβολαίων τῶν ἐμπορικῶν δικάζοντας.
 ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι οὐδὲν ἂν τούτων οἷός τ' εἴη οὗτος οὔτε
 διδάξαι οὔτε πείσαι.

44 Χωρὶς δὲ τούτων, φέρε πρὸς τῶν θεῶν, ὧ ἄνδρες
 δικασταί, εἰ τοῦναντίον συνεβεβήκει, μὴ ὁ τούτου ἀδελ- 93
 φὸς ὁ τετελευτηκῶς ἐμοὶ ὄφειλε τὰ χρήματα, ἀλλ' ἐγὼ
 τῷ τούτου τάλαντον ἢ ὀγδοήκοντα μνᾶς ἢ πλέον ἢ
 ἔλαττον, ἅρ' ἂν οἴεσθε Λάκριτον τουτουλί, ὧ ἄνδρες δι-
 κασταί, τοὺς αὐτοὺς λόγους λέγειν οἷσπερ νυνὶ κατα-
 κέχρηται, ἢ φάσκειν αὐτὸν οὐκ εἶναι κληρονόμον καὶ
 ἀφίστασθαι τῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ οὐκ ἂν πάννυ πικρῶς
 εἰσπράττειν με, ὥσπερ καὶ παρὰ τῶν ἄλλων εἰσπέπρα-
 κται, εἰ τίς τι ἐκείνῳ τῷ τετελευτηκῶτι ὄφειλεν ἢ ἐν
 45 Φασήλιδι ἢ ἄλλοθί που; καὶ εἰ τις ἡμῶν φεύγων δίκην
 ὑπὸ τούτου παραγραφῆν ἐτόλμησε παραγράφεσθαι,
 μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, εὖ οἶδ' ὅτι ἡγανάκτει
 ἂν αὐτὸς καὶ ἐσχετλίαζε πρὸς ὑμᾶς, δεινὰ φάσκων
 πάσχειν καὶ παρανομεῖσθαι, εἰ μὴ τις αὐτῷ τὴν δίκην
 ψηφιεῖται εἰσαγώγιμον εἶναι, ἐμπορικὴν οὕσαν. ἔπει-
 τα, ὧ Λάκριτε, σοὶ μὲν τοῦτο δίκαιον δοκεῖ εἶναι, ἐμοὶ
 δὲ διὰ τί οὐκ ἔσται; οὐχ ἅπασιν ἡμῖν οἱ αὐτοὶ νόμοι
 γεγραμμένοι εἰσὶ καὶ τὸ αὐτὸ δίκαιον περὶ τῶν ἐμπο-
 46 ρικῶν δικῶν; ἀλλ' οὕτω βδελυρὸς τίς ἐστὶ καὶ ὑπερ-
 βάλλων ἅπαντας ἀνθρώπους τῷ πονηρὸς εἶναι ὥστ'
 ἐπιχειρεῖ πείθειν ὑμᾶς ψηφίσασθαι μὴ εἰσαγώγιμον
 εἶναι τὴν ἐμπορικὴν δίκην ταυτηνὴν, δικαζόντων ὑμῶν
 νυνὶ τὰς ἐμπορικὰς δίκας. ἀλλὰ τί κελεύεις, ὧ Λάκρι-
 τε; μὴ ἱκανὸν εἶναι ἡμᾶς ἀποστερεῖσθαι ἃ ἐδανείσα-
 μεν χρήματα ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον παρα-
 δοθῆναι ὑφ' ὑμῶν προσοφλόντας τὰ ἐπιτίμια, ἐὰν μὴ
 47 ἐκτίνωμεν; καὶ πῶς οὐκ ἂν δεινὸν εἴη καὶ σφέτλιον
 καὶ αἰσχρὸν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, εἰ οἱ δανείσαντες 94
 ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ χρήματα ναυτικὰ καὶ ἀπο-
 στερούμενοι ὑπὸ τῶν δανεισαμένων καὶ ἀποστερού-
 των ἀπάγοιντο εἰς τὸ δεσμωτήριον; ταῦτ' ἐστίν, ὧ

Λάκριτε, ἂ τουτουσί πείθεις; ἀλλὰ ποῦ χρὴ λαβεῖν δίκην, ὧ ἄνδρες δικασταί, περὶ τῶν ἐμπορικῶν συμβολαίων; παρὰ ποία ἀρχῆ ἢ ἐν τίνι χρόνῳ; παρὰ τοῖς ἔνδεκα; ἀλλὰ τοιχωρῦχους καὶ κλέπτας καὶ τοὺς ἄλλους κακούργους τοὺς ἐπὶ θανάτῳ οὔτοι εἰσάγουσιν. ἀλλὰ παρὰ τῷ ἄρχοντι; οὐκοῦν ἐπικλήρων καὶ ὄρφανῶν καὶ τῶν τοκέων τῷ ἄρχοντι προστέτακται ἐπιμελεῖσθαι. ἀλλὰ νῆ Δία παρὰ τῷ βασιλεῖ. ἀλλ' οὐκ ἐσμέν γυμνασίαρχοι, οὐδὲ ἀσεβείας οὐδένα γραφόμεθα. ἀλλ' ὁ πολέμαρχος εἰσάξει. ἀποστασίῳ γε καὶ ἀπροστασίῳ. οὐκοῦν ὑπόλοιπόν ἐστὶν οἱ στρατηγοί. ἀλλὰ τοὺς τριηράρχους καθιστᾶσιν, ἐμπορικὴν δὲ δίκην οὐδεμίαν

49 εἰσάγουσιν. ἐγὼ δ' εἰμὶ ἔμπορος, καὶ σὺ ἀδελφὸς καὶ κληρονόμος ἐνὸς τῶν ἐμπόρων τοῦ λαβόντος παρ' ἡμῶν τὰ ἐμπορικὰ χρήματα. ποῖ οὖν δεῖ ταύτην εἰσελθεῖν τὴν δίκην; δίδαξον, ὧ Λάκριτε, μόνον δίκαιόν τι λέγων καὶ κατὰ τοὺς νόμους. ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὕτω δεινὸς ἄνθρωπος οὐδεὶς, ὅστις ἂν περὶ τοιούτων πραγμάτων ἔχοι τι δίκαιον εἰπεῖν.

50 Οὐ τοίνυν ταῦτα μόνον, ὧ ἄνδρες δικασταί, δεινὰ ἐγὼ πάσχω ὑπὸ Λακρίτου τουτουσί, ἀλλὰ καὶ χωρὶς τοῦ ἀποστερεῖσθαι τὰ χρήματα εἰς τοὺς ἐσχάτους ἂν κινδύνους ἀφικόμην τὸ τούτου μέρος, εἰ μὴ μοι ἢ συγγραφὴ ἐβοήθει ἢ πρὸς τούτους, καὶ ἐμαρτύρει ὅτι εἰς τὸν Πόντον ἔδωκα τὰ χρήματα καὶ πάλιν Ἀθήναζε. ἴστε γὰρ, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὸν νόμον ὧς χαλεπὸς ἐστίν, εἴαν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγῆσῃ ἢ Ἀθήναζε, ἢ χρήματα δανείσῃ εἰς ἄλλο τι ἐμπόριον ἢ τὸ Ἀθηναίων, οἷαι ξημίαι περὶ τούτων εἰσὶν, ὧς μεγάλαι

51 καὶ δειναί. μᾶλλον δ' αὐτὸν ἀνάγνωθι αὐτοῖς τὸν νόμον, ἵν' ἀκριβέστερον μάθωσιν.

ΝΟΜΟΣ.

[Ἀργύριον δὲ μὴ ἐξεῖναι ἐκδοῦναι Ἀθηναίων καὶ τῶν μετοίκων τῶν Ἀθήνησι μετοικούντων μηδενί, μηδὲ ὧν οὗτοι κύριοί εἰσιν, εἰς ναῦν ἥτις ἂν μὴ μέλλῃ ἄξιον σίτον Ἀθήναζε, καὶ τἄλλα τὰ γεγραμμένα περὶ ἐκάστου αὐτῶν. εἰάν τις ἐκδῶ παρὰ ταῦτ', εἶναι τὴν φάσιν καὶ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ ἀργυρίου πρὸς τοὺς ἐπιμελητὰς, κατὰ περὶ τῆς νεῶς καὶ τοῦ σίτου εἰρηται, κατὰ ταῦτα. καὶ δίκη αὐτῶ μὴ ἔστω περὶ τοῦ ἀργυρίου, ὃ ἂν ἐκδῶ ἄλλοσέ ποιῇ Ἀθήναζε· μηδὲ ἀρχὴ εἰσαγέτω περὶ τούτου μηδεμία.]

- 52 Ὁ μὲν νόμος, ὃ ἄνδρες δικασταί, οὕτω χαλεπός ἐστιν· οὗτοι δ' οἱ μιαινότατοι ἀνθρώπων ἀπάντων, γεγραμμένου διαρρήδην ἐν τῇ συγγραφῇ Ἀθήναζε πάλιν ἦκειν τὰ χρήματα, εἰς Χίον ἐπέτρεψαν καταχθῆναι ἃ ἐδανείσαντο Ἀθήνηθεν παρ' ἡμῶν. δανειζομένου γὰρ ἐν τῷ Πόντῳ τοῦ ναυκλήρου τοῦ Φασηλίτου ἕτερα χρήματα παρὰ τινος Χίου ἀνθρώπου, οὐ φάσκοντος δὲ τοῦ Χίου δανείσειν, εἰάν μὴ ὑποθήκην λάβῃ ἅπανθ' ὅσ' ἦν περὶ τὸν ναύκληρον, καὶ ἐπιτρέπωσι ταῦτα οἱ πρότερον δεδανεικότες, ἐπέτρεψαν ταῦτα ὑποθήκην γενέσθαι τῷ Χίῳ τὰ ἡμέτερα καὶ κύριον ἐκεῖνον γενέ- 942
- 53 σθαι ἀπάντων, καὶ οὕτως ἀπέπλεον ἐκ τοῦ Πόντου μετὰ τοῦ Φασηλίτου ναυκλήρου καὶ μετὰ τοῦ Χίου τοῦ δεδανεικότες, καὶ ὀρμίζονται ἐν φωρῶν λιμένι, εἰς δὲ τὸ ὑμέτερον ἐμπόριον οὐχ ὠρμίσαντο. καὶ νυνὶ, ὃ ἄνδρες δικασταί, τὰ Ἀθήνηθεν δανεισθέντα χρήματα εἰς τὸν Πόντον καὶ πάλιν ἐκ τοῦ Πόντου Ἀθήναζε εἰς
- 54 Χίον κατηγμένα ἐστὶν ὑπὸ τούτων. ὅπερ οὖν ἐν ἀρχῇ ὑπεθέμην τοῦ λόγου, ὅτι καὶ ὑμεῖς ἀδικεῖσθε οὐδὲν ἦττον τῶν δόντων ἡμῶν τὰ χρήματα. σκοπεῖτε δ', ὃ ἄνδρες δικασταί, πῶς συναδικεῖσθε, ἐπειδάν τις τῶν νόμων τῶν ὑμετέρων κρείττων ἐγχειρῇ εἶναι, καὶ τὰς

συγγραφὰς τὰς ναυτικάς ἀκύρους ποιῆ καὶ καταλύη, καὶ τὰ χρήματα τὰ παρ' ἡμῶν εἰς Χίον ἢ διαπεσταλκῶς, πῶς οὐκ ἀδικεῖ ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος καὶ ὑμᾶς;

55 Ἐμοὶ μὲν οὖν ἔστιν, ὡς ἄνδρες δικασταί, πρὸς τούτους ὁ λόγος· τούτοις γὰρ ἔδωκα τὰ χρήματα. τούτοις δ' ἔσται πρὸς τὸν ναύκληρον ἐκείνον τὸν Φασηλίτην, τὸν πολίτην τὸν αὐτῶν, ὃ φασὶ δανεῖσαι τὰ χρήματα ἄνευ ἡμῶν παρὰ τὴν συγγραφὴν· οὐδὲ γὰρ ἡμεῖς ἴσμεν τίνα ἔστι τὰ πεπραγμένα τούτοις πρὸς τὸν ἑαυτῶν πο-
56 λίτην, ἀλλ' αὐτοὶ οὗτοι ἴσασι. ταῦτα ἡγούμεθα δίκαια εἶναι, καὶ ὑμῶν δεόμεθα, ὡς ἄνδρες δικασταί, βοηθεῖν ἡμῖν τοῖς ἀδικουμένοις, καὶ κολάζειν τοὺς κακοτεχνού-
τας καὶ σοφιζομένους, ὥσπερ οὗτοι σοφίζονται. καὶ ἂν ταῦτα ποιῆτε, ὑμῖν τε αὐτοῖς τὰ συμφέροντα ἔσε-
σθε ἐψηφισμένοι, καὶ περιαιρήσεσθε τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὰς πανουργίας ἀπάσας, ἃς ἔνιοι πανουρ- 943
γοῦσι περὶ τὰ συμβόλαια τὰ ναυτικά.

XXXVI.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΥΠΕΡ ΦΟΡΜΙΩΝΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πασίων ὁ τραπεζίτης τελευτῶν ἐπὶ δύο παισὶν ἐξ Ἀρχίππης, Ἀπολλοδώρῳ καὶ Πασικλεῖ, Φορμίωνα οἰκέτην ἑαυτοῦ γενόμενον, τετυχηκότα δὲ ἔτι πρότερον ἐλευθερίας, ἐπίτροπον τοῦ νεωτέρου τῶν παιδῶν Πασικλέους κατέλιπε, καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν, παλλακὴν ἑαυτοῦ γενομένην, ἔδωκεν ἐπὶ προικὶ γυναῖκα. Ἀπολλόδωρος οὖν νέμεται πρὸς τὸν ἀδελφὸν τὴν πατρῶαν οὐσίαν πλην τῆς τραπέζης καὶ τοῦ ἀσπίδοπηγείου· ταῦτα γὰρ Φορμίων ἐμεμίσθωτο παρὰ Πασίωνος εἰς ὠρισμένον χρόνον τινά. καὶ τέως μὲν ἐλάμβανε τὸ ἥμισυ τῆς μισθώσεως ἐκάτερος, ὕστερον δὲ καὶ αὐτὰ νέμονται, καὶ γίγνεται

τὸ μὲν ἀσπιδοπηγεῖον Ἀπολλοδώρου, Πασικλέους δὲ ἡ τράπεζα. ἀποθανούσης δὲ καὶ τῆς μητρὸς ὕστερον, νειμάμενος καὶ τὴν ἐκείνης οὐσίαν, ἐνεκάλει τῷ Φορμίωνι ὡς πολλὰ ἔχοντι ἑαυτοῦ χρήματα. καθίσαντες οὖν ἑαυτοὺς διαιτητὰς, ὡς φησι Φορμίων, Ἀπολλοδώρῳ προσήκοντες, Νικίας καὶ Δεινίας καὶ Ἀνδρομένης, ἔπεισαν Ἀπολλόδωρον διαλύσασθαι πρὸς Φορμίωνα τὰ ἐγκλήματα λαβόντα πεντακισχιλίας. ὁ μὲν οὖν Ἀπολλόδωρος μετὰ ταῦτα πάλιν εἴληχε δίκην Φορμίωνι ἀφορμῆς· ἀφορμὴν δὲ οἱ Ἀττικοὶ καλοῦσιν ὅπερ ἡμεῖς ἐν- 944
θήκη. ὁ δὲ Φορμίων παραγράφεται, νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα περὶ ὧν ἂν ἅπαξ ἀφῆ τις καὶ διαλύσῃται μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι. ἄπτεται μέντοι καὶ τῆς εὐθείας ὁ ῥήτωρ, δεικνὺς ὡς οὐκ εἶχεν ἡ τράπεζα χρήματα ἴδια τοῦ Πασίωνος. τοῦτο δὲ πεποίηκεν, ἵνα ἡ παραγραφή μᾶλλον ἰσχύη, τῆς εὐθείας δεικνυμένης τῷ Ἀπολλοδώρῳ σαθραῖς.

Τὴν μὲν ἀπειρίαν τοῦ λέγειν, καὶ ὡς ἀδυνάτως ἔχει Φορμίων, αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀνάγκη δ' ἐστὶ τοῖς ἐπιτηδείοις ἡμῖν, ἃ σύνημενον πολλάκις τούτου διεξιόντος ἀκηκοότες, λέγειν καὶ διδάσκειν ὑμᾶς, ἵν' εἰδότες καὶ μεμαθηκότες ὀρθῶς τὰ δίκαια παρ' ἡμῶν, ἃ ἂν ἡ δίκαια καὶ εὐορκα, ταῦτα 2
ψηφίσῃσθε. τὴν μὲν οὖν παραγραφὴν ἐποίησάμεθα τῆς δίκης οὐχ ἵν' ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιῶμεν, ἀλλ' ἵνα τῶν πραγμάτων, ἐὰν ἐπιδείξῃ μηδ' ὅτι οὖν ἀδικοῦνθ' ἑαυτὸν οὐτοσί, ἀπαλλαγὴ τις αὐτῷ γένηται παρ' ὑμῖν κυρία. ὅσα γὰρ παρὰ τοῖς ἄλλοις ἐστὶν ἀνθρώποις ἰσχυρὰ καὶ βέβαια ἄνευ τοῦ παρ' ὑμῖν ἀγωνίσασθαι, ταῦτα πάντα πεποιηκῶς Φορμίων οὐτοσί, καὶ 945
3 πολλὰ μὲν εὖ πεποιηκῶς Ἀπολλόδωρον τουτονί, πάντα δ', ὅσων κύριος τῶν τούτου κατελείφθη, διαλύσας καὶ παραδοὺς δικαίως, καὶ πάντων ἀφεθεῖς μετὰ ταῦτα τῶν ἐγκλημάτων, ὅμως, ὡς ὁρᾶτε, ἐπειδὴ φέρειν τοῦτον οὐχ οἷός τ' ἐστὶ, δίκην ταλάντων εἴκοσι λαχῶν αὐ-

τῷ ταύτην συκοφαντεῖ. ἐξ ἀρχῆς οὖν ἅπαντα τὰ πρα-
χθέντα τούτῳ πρὸς Πασίωνα καὶ Ἀπολλόδωρον ὡς ἂν
δύνωμαι διὰ βραχυτάτων εἰπεῖν πειράσομαι, ἐξ ὧν εὖ
οἶδ' ὅτι ἢ τε τούτου συκοφαντία φανερὰ γενήσεται, καὶ
ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἡ δίκη γνώσεσθε ἅμα ταυτ' ἀκού-
σαντες.

4 Πρῶτον μὲν οὖν ὑμῖν ἀναγνώσεται τὰς συνθή-
κας, καθ' ἃς ἐμίσθωσε Πασίων τὴν τράπεζαν τούτῳ
καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον. καὶ μοι λαβὲ τὰς συνθήκας καὶ
τὴν πρόκλησιν καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

ΣΤΥΝΘΗΚΑΙ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Αἱ μὲν οὖν συνθήκαι, καθ' ἃς ἐμίσθωσεν ὁ Πασίων
τούτῳ τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἤδη καθ'
ἑαυτου ὄντι, αὐταὶ εἰσιν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· δεῖ δ'
ὑμᾶς ἀκούσθαι καὶ μαθεῖν ἐκ τίνος τρόπου προσώφειλε
5 τὰ ἔνδεκα τάλαντα ὁ Πασίων ἐπὶ τὴν τράπεζαν. οὐ γὰρ
δι' ἀπορίαν ταυτ' ὄφειλεν, ἀλλὰ διὰ φιλεργίαν. ἡ μὲν
γὰρ ἔγγειος ἦν οὐσία Πασίωνι μάλιστα τάλαντων εἴκο-
σιν, ἀργύριον δὲ πρὸς ταύτην δεδανεισμένον ἰδιον πλέον
ἢ πεντήκοντα τάλαντα. ἐν οὖν τοῖς πεντήκοντα τα-
λάντοις τούτοις ἀπὸ τῶν παρακαταθηκῶν τῶν τῆς τρα- 945
6 πέξης ἔνδεκα τάλαντα ἐνεργὰ ἦν· μισθούμενος οὖν
ὁδε τὴν ἐργασίαν ταύτην τὴν τῆς τραπέξης καὶ τὰς πα-
ρακαταθήκας λαμβάνων, ὁρῶν ὅτι μήπω τῆς πολιτείας
αὐτῷ παρ' ὑμῖν οὔσης οὐχ οἴός τε ἔσοιτο εἰσπράττειν
ὅσα Πασίων ἐπὶ γῆ καὶ σπυροκίαις δεδανεικῶς ἦν, εἴ-
λετο μᾶλλον αὐτὸν τὸν Πασίωνα χρῆστην ἔχειν τούτων
τῶν χρημάτων ἢ τοὺς ἄλλους χρήστας, οἷς προειμένος
ἦν· καὶ οὕτω διὰ ταυτ' ἐγράφη εἰς τὴν μίσθωσιν προσ-
οφείλων ὁ Πασίων ἔνδεκα τάλαντα, ὥσπερ καὶ μεμαρ-
τύρηται ὑμῖν.

7 Ὅν μὲν τοίνυν τρόπον ἢ μισθώσεις ἐγένετο, μαρτύρηται ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐπικαθημένου· ἐπιγενομένης δὲ ἀρρωστίας τῷ Πασίῳ μετὰ ταῦτα, σκέψασθ' ἅ διέθετο. λαβὲ τῆς διαθήκης τὸ ἀντίγραφον καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὴ καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί, παρ' οἷς αἱ διαθήκαι κεῖνται.

ΔΙΑΘΗΚΗ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

8 Ἐπειδὴ τοίνυν ὁ Πασίων ἐτετελευτήκει ταῦτα διαθέμενος, Φορμίων οὕτως τὴν μὲν γυναῖκα λαμβάνει κατὰ τὴν διαθήκην, τὸν δὲ παῖδα ἐπετρόπευεν. ἀρπάξοντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ ἀπὸ κοινῶν ὄντων τῶν χρημάτων ἀναλίσκειν οἰομένου δεῖν, λογιζόμενοι πρὸς ἑαυτοὺς οἱ ἐπίτροποι ὅτι, εἰ δεήσει κατὰ τὰς διαθήκας, ὅσ' ἂν οὗτος ἐκ κοινῶν τῶν χρημάτων ἀναλώσῃ, τούτους ἐξελόντας ἀντιμοιρεῖ τὰ λοιπὰ νέμειν, οὐδ' οὖν ἔσται περιὸν, νείμασθαι τὰ ὄντα ὑπὲρ τοῦ παιδὸς 947

9 ἔγνωσαν. καὶ νέμονται τὴν ἄλλην οὐσίαν πλὴν ὧν ἐμίσθωτο οὕτως· τούτων δὲ τῆς προσόδου τὴν ἡμίσειαν τούτῳ ἀπεδίδοσαν. ἄχρι μὲν οὖν τούτου τοῦ χρόνου πῶς ἔνεστ' ἐγκαλεῖν αὐτῷ μισθώσεως; οὐ γὰρ νῦν, ἀλλὰ τότε εὐθύς ἔδει χαλεπαίνοντα φαίνεσθαι. καὶ μὴν οὐδὲ τὰς ἐπιγενομένας μισθώσεις ὡς οὐκ ἀπέι-

10 ληφεν ἔστ' εἰπεῖν αὐτῷ. οὐ γὰρ ἂν ποτε, ἐπειδὴ δοκιμασθέντος Πασικλέους ἀπηλλάττετο τῆς μισθώσεως ὅδε, ἀφήκατ' ἂν αὐτὸν ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ἀλλὰ τότε ἂν παραχοῆμα ἀπηρεῖτε, εἴ τι προσώφειλεν ὑμῖν. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐνείματο οὗτος πρὸς τὸν ἀδελφὸν παῖδ' ὄντα, καὶ ἀφήκαν τῆς μισθώσεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων, λαβὲ ταυτηνὴ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

11 *Εὐθύς τοίνυν, ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὡς ἀφείδαν τουτουὶ τῆς μισθώσεως, νέμονται τὴν τράπεζαν καὶ τὸ ἀσπιδοπηγεῖον, καὶ λαβῶν αἴρεσιν Ἀπολλόδωρος αἰρεῖται τὸ ἀσπιδοπηγεῖον ἀντὶ τῆς τραπέξης. καίτοι εἴ ἦν ἰδία τις ἀφορμὴ τούτῳ πρὸς τῇ τραπέξῃ, τί δὴ ποτ' ἂν εἴλετο τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκείνην; οὔτε γὰρ ἡ πρόσδοδος ἦν πλείων, ἀλλ' ἐλάττων (τὸ μὲν γὰρ τάλαντον, ἡ δ' ἑκατὸν μνᾶς ἔφερεν), οὔτε τὸ κτήμα ἥδιον, εἰ προσῆν χρήματα τῇ τραπέξῃ ἰδία. ἀλλ' οὐ προσῆν. διόπερ σωφρονῶν εἴλετο τὸ ἀσπιδοπηγεῖον οὐτοσί· τὸ μὲν γὰρ 948 κτήμ' ἀκίνδυνόν ἐστιν, ἡ δ' ἐργασία προσόδους ἔχουσα ἐπικινδύνους ἀπὸ χρημάτων ἀλλοτριῶν.*

12 *Πολλὰ δ' ἂν τις ἔχοι λέγειν καὶ ἐπιδεικνύναι σημεῖα τοῦ τοῦτον συκοφαντεῖν ἐγκαλοῦντ' ἀφορμὴν. ἀλλ', οἶμαι, μέγιστον μὲν ἐστὶν ἀπάντων τεκμήριον τοῦ μηδεμίαν λαβεῖν ἀφορμὴν εἰς ταῦτα τουτουὶ τὸ ἐν τῇ μισθώσει γεγράφθαι προσοφείλοντα τὸν Πασίων' ἐπὶ τὴν τράπεζαν, οὐ δεδωκότα ἀφορμὴν τούτῳ, δευτερον δὲ τὸ τοῦτον ἐν τῇ νομῇ μηδὲν ἐγκαλοῦντα φαίνεσθαι, τρίτον δ', ὅτι μισθῶν ἑτέροις ὕστερον ταῦτα ταῦτα τοῦ ἴσου ἀργυρίου οὐ φανήσεται προσμεμισθω-*
 13 *κὼς ἰδίαν ἀφορμὴν. καίτοι εἰ, ἦν ὁ πατήρ παρέσχεν, ὑπὸ τοῦδε ἀπεστέρητο, αὐτὸν νῦν προσῆκεν ἐκείνοις ἄλλοθεν πορίσαντα δεδωκέναι. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, καὶ ἐμισθῶσεν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὐφροني καὶ Καλλιστράτῳ, καὶ οὐδὲ τούτοις παρέδωκεν ἰδίαν ἀφορμὴν, ἀλλὰ τὰς παρακαταθήκας καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἐργασίαν αὐτὴν ἐμισθώσαντο, λαβέ μοι τὴν τούτων μαρτυρίαν, καὶ ὡς τὸ ἀσπιδοπηγεῖον εἴλετο.*

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

14 Μεμαρτύρηται μὲν τοίνυν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ὅτι καὶ τούτοις ἐμίσησαν καὶ οὐ παρέδωκαν
 ἰδίαν ἀφορμὴν οὐδεμίαν, καὶ ἐλευθέρους ἀφείσαν ὡς
 μεγάλα εὖ πεπονθότες, καὶ οὐκ ἐδικάζοντο οὔτ' ἐκεί-
 νοις τότε οὔτε τούτῳ. ὃν μὲν τοίνυν χρόνον ἢ μήτηρ
 ἔζη ἢ πάντα ταῦτ' ἀκριβῶς εἰδυῖα, οὐδὲν ἔγκλημα πώ-
 ποτε ἐποιήσατο πρὸς τουτουὶ Φορμίωνα Ἀπολλόδω-
 ρος· ὡς δ' ἐτελεύτησεν ἐκείνη, τρισχιλίας ἐγκαλέσας 949
 ἀργυρίου δραχμὰς πρὸς αἷς ἔδωκεν ἐκείνη δισχιλίαις
 τοῖς τούτου παιδίοις, καὶ χιτωνίσκον τινὰ καὶ θερά-
 15 παιναν, ἐσυκοφάντει. καὶ οὐδ' ἐνταῦθα τούτων οὐδὲν
 ὦν νῦν ἐγκαλεῖ λέγων φανήσεται. ἐπιτρέψας δὲ τῷ τε
 τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς πατρὶ καὶ τῷ συγκληδεστῇ τῷ αὐ-
 τοῦ καὶ Λυσίῳ καὶ Ἀνδρομένει, πεισάντων τούτων
 Φορμίωνα τουτουὶ δοῦναι δωρεὰν τὰς τρισχιλίας καὶ
 τὸ προσὸν καὶ φίλον μᾶλλον ἔχειν τοῦτον ἢ διὰ ταῦτ'
 ἐχθρὸν αὐτὸν εἶναι, λαβὼν τὸ σύμπαν πεντακισχιλίας,
 καὶ πάντων ἀφείς τῶν ἐγκλημάτων τὸ δεύτερον εἰς τὸ
 16 ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς ἐλθὼν, πάλιν, ὡς ὁρᾶτε, δικάζεται,
 πάσας αἰτίας συμπλάσας καὶ ἐγκλήματα ἐκ παντὸς τοῦ
 χρόνου τοῦ πρὸ τούτου (τοῦτο γάρ ἐστι μέγιστον ἀπάν-
 των), ἃ οὐδεπώποτ' ἠτιάσατο. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ
 λέγω, λαβέ μοι τὴν γνώσιν τὴν γενομένην ἐν ἀκροπό-
 λει, καὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν παραγενομένων, ὅτ' ἠφίει
 τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων Ἀπολλόδωρος, λαμβάνων
 τοῦτο τὸ ἀργύριον.

ΓΝΩΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

17 Ἀκούετε τῆς γνώσεως, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἣν
 ἔγνω Δεινίας, οὗ τὴν θυγατέρα οὗτος ἔχει, καὶ Νικίας
 ὁ τὴν ἀδελφὴν τῆς τούτου γυναικὸς ἔχων. ταῦτα τοί-

νυν λαβῶν καὶ ἀφεις ἀπάντων τῶν ἐγκλημάτων, ὥσπερ ἢ πάντων τεθνεώτων τούτων ἢ τῆς ἀληθείας οὐ γεννησομένης φανεραῖς, δίκην τοσοῦτων ταλάντων λαχῶν τολμᾷ δικάζεσθαι.

- 8 Τὰ μὲν οὖν πεπραγμένα καὶ γεγενημένα Φορμί-
ωνι πρὸς Ἀπολλόδωρον ἐξ ἀρχῆς ἅπαντ' ἀκηκόατε, ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οἶμαι δ' Ἀπολλόδωρον τουτουὶ οὐ- 950
δὲν ἔχοντα δίκαιον εἰπεῖν περὶ ὧν ἐγκαλεῖ, ἅπερ παρὰ
τῷ δαιτυτητῇ λέγειν ἐτόλμα, ταῦτ' ἐρεῖν, ὡς τὰ γραμ-
ματα ἢ μήτηρ ἠφάνικε πεισθεῖσα ὑπὸ τούτου, καὶ τού-
των ἀπολωλότων οὐκ ἔχει τίνα χρῆ τρόπον ταῦτ' ἐξε-
9 λέγχειν ἀκριβῶς. περὶ δὴ τούτων καὶ ταύτης τῆς αἰτίας
σκέψασθε ἡλικ' ἂν τις ἔχοι τεκμήρια εἰπεῖν ὅτι ψεύ-
δεται. πρῶτον μὲν γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τίς ἂν
ἐνείματο τὰ πατρῶα μὴ λαβῶν γραμματα ἐξ ὧν ἔμελ-
λεν εἴσεσθαι τὴν καταλειφθεῖσαν οὐσίαν; οὐδὲ εἰς δῆ-
που. καίτοι δυοῖν δέοντα εἴκοσιν ἔτη ἔστιν ἐξ ὅτου
ἐνείμω, καὶ οὐκ ἂν ἔχοις ἐπιδειξαι ὡς ἐνεκάλεσας πῶ-
10 ποτε ὑπὲρ τῶν γραμμάτων. δεύτερον δὲ, τίς οὐκ ἂν,
ἡνίκα ὁ Πασικλῆς ἀνὴρ γεγρονῶς ἐκομίζετο τὸν λόγον
τῆς ἐπιτροπῆς, εἰ δι' αὐτοῦ τὰ γραμματα ὄκνει τὴν
μητέρα αἰτιᾶσθαι διεφθαρκέναι, τούτῳ ταῦτ' ἐδήλω-
σεν, ὅπως διὰ τούτου ταῦτα ἠλέγχθη; τρίτου δ', ἐκ
ποίων γραμμάτων τὰς δίκας ἐλάγχχανες; οὗτος γὰρ
πολλοῖς τῶν πολιτῶν δίκας λαγχάνων πολλὰ χρήματα
εἰσπέπρακται, γραφῶν εἰς τὰ ἐγκλήματα "ἔβλαψέ με
"ὁ δεῖνα οὐκ ἀποδιδούς ἐμοὶ τὸ ἀργύριον, ὃ κατέλιπεν
21 "ὁ πατήρ ὀφείλοντα αὐτὸν ἐν τοῖς γραμμασιν." καίτοι
εἰ ἠφάνιστο τὰ γραμματα, ἐκ ποίων γραμμάτων τὰς
δίκας ἐλάγχχανεν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τὴν
μὲν νομὴν ἀκηκόατε, ἣν ἐνείματο, καὶ μεμαρτύρηται

ὑμῖν· τῶν δὲ λήξεων τούτων ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. λαβὲ τὰς μαρτυρίας μοι.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκοῦν ἐν ταύταις ταῖς λήξεσιν ὠμολόγηκεν ἀπει- 93
λῆφέναι τὰ τοῦ πατρὸς γράμματα· οὐ γὰρ δὴ συκο-
φαντεῖν γε, οὐδ' ὧν οὐκ ὄφειλον οὔτοι δικάζεσθαι
φήσειεν ἄν.

22 Νομίζω τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μεγάλων καὶ
πολλῶν ὄντων ἐξ ὧν ἔστιν ἰδεῖν οὐκ ἀδικοῦντα Φορ-
μίωνα τουτουῖ, μέγιστον ἀπάντων εἶναι, ὅτι Πασικλῆς,
ἀδελφὸς ὧν Ἀπολλοδώρου τουτουῖ, οὔτε δίκην εἰλη-
χεν οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ὧν οὔτος ἐγκαλεῖ. καίτοι οὐ δῆπου
τὸν μὲν παῖδα ὑπὸ τοῦ πατρὸς καταλειφθέντα, καὶ οὐ
τῶν ὄντων κύριος ἦν, ἐπίτροπος καταλελειμμένος, οὐκ
ἂν ἠδίκηι, σὲ δὲ, ὅς ἀνὴρ κατελείφθης τέτταρα καὶ εἴ-
κοσιν ἔτη γεγυῶς, καὶ ὑπὲρ σαντοῦ φραδίως ἂν τὰ δί-
καια ἐλάμβανες εὐθύς, εἴ τι ἠδικοῦ. οὐκ ἔστι ταῦτα.
ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω καὶ ὁ Πασικλῆς οὐδὲν
ἐγκαλεῖ, λαβέ μοι τὴν τούτου μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

23 Ἄ τοίνυν ἤδη περὶ αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσαγώγιμον εἶ-
ναι τὴν δίκην δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς, ταῦτ' ἀναμνήσθητε
ἐκ τῶν εἰρημένων. ἡμεῖς γὰρ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, γε-
γεννημένου μὲν διαλογισμοῦ καὶ ἀφέσεως τῆς τραπέξης
καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου τῆς μισθώσεως, γεγεννημένης
δὲ διαίτης καὶ πάλιν πάντων ἀφέσεως, οὐκ ἐόντων
24 τῶν νόμων δίκας ὧν ἂν ἀφῆ τις ἀπαξ λαγχάνειν, συ-
κοφαντοῦντος τούτου καὶ παρὰ τοὺς νόμους δικαζομέ-
νου παρεγραψάμεθα ἐκ τῶν νόμων μὴ εἶναι τὴν δίκην
εἰσαγώγιμον. ἴν' οὖν εἰδῆθ' ὑπὲρ οὔ τὴν ψῆφον οἴ-
σετε, τὸν τε νόμον ὑμῖν τοῦτον ἀναγνώσεται καὶ τὰς

μαρτυρίας ἐφεξῆς τῶν παρόντων, ὅτ' ἠφίει τῆς μισθώ- 952
σεως καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐγκλημάτων Ἀπολλό-
δωρος Φορμίωνα. λαβέ μοι τὰς μαρτυρίας ταυτασί καὶ
τὸν νόμον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ΝΟΜΟΣ.

5 Ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τά τε ἄλλα ὧν μὴ εἶναι δίκας καὶ ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ
ἀπήλλαξεν. εἰκότως· εἰ γὰρ ἐστὶ δίκαιον, ὧν ἂν ἄπαξ
γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι, πολὺ τῶν
ἀφεθέντων δικαιότερον μὴ εἶναι δίκας. ὁ μὲν γὰρ ἐν
ὑμῖν ἠττηθεὶς τάχ' ἂν εἴποι τοῦτο ὡς ἐξηπατήθητε
ὑμεῖς· ὁ δὲ αὐτοῦ φανερώς καταγνοὺς καὶ ἀφεις καὶ
ἀπαλλάξας, τίν' ἂν ἑαυτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος τῶν
αὐτῶν πάλιν εἰκότως δικάζοιτο; οὐδεμίαν δῆπου. διό-
περ τοῦτο πρῶτον ἐγράψεν ὁ τὸν νόμον θεὸς ὧν μὴ
εἶναι δίκας, ὅσα τις ἀφῆκεν ἢ ἀπήλλαξεν. ἂ τῷδε γε-
γονεν ἀμφοτέρα· καὶ γὰρ ἀφῆκε καὶ ἀπήλλαξεν. ὡς
δ' ἀληθῆ λέγω, μεμαρτύρηται ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι.

6 Λαβὲ δὴ μοι καὶ τὸν τῆς προθεσμίας νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

Ὁ μὲν τοίνυν νόμος, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σαφῶς
οὕτως τὸν χρόνον ὥρισεν· Ἀπολλόδωρος δ' οὕτως
παρεληλυθότων ἐτῶν πλεόν ἢ εἴκοσι τὴν ἑαυτοῦ συκο-
φαντίαν ἀξιοῖ περὶ πλείονος ὑμᾶς ποιήσασθαι τῶν νό-
μων, καθ' οὓς ὁμωμοκότες δικάζετε. καίτοι πᾶσι μὲν
τοῖς νόμοις προσέχειν εἰκὸς ἐσθ' ὑμᾶς, οὐχ ἥκιστα δὲ
17 τούτῳ, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. δοκεῖ γὰρ μοι καὶ ὁ Σόλων
οὐδενὸς ἄλλου ἔνεκα θεῖναι αὐτὸν ἢ τοῦ μὴ συκοφαν-
τεῖσθαι ὑμᾶς. τοῖς μὲν γὰρ ἀδικουμένοις τὰ πέντε ἔτη
ικανὸν ἠγήσατ' εἶναι εἰσπράξασθαι· κατὰ δὲ τῶν ψευ- 953

δομένων τὸν χρόνον ἐνόμισε σαφέστατον ἔλεγχον ἔδου-
σθαι. καὶ ἅμα ἐπειδὴ ἀδύνατον ἔγνω ὃν τοὺς τε συμ-
βάλλοντας καὶ τοὺς μάρτυρας αἰεὶ ζῆν, τὸν νόμον ἀντὶ
τούτων ἔθηκεν, ὅπως μάρτυς εἴη τοῦ δικαίου τοῖς
ἐρήμοις.

- 28 Θαναμάξω τοίνυν ἔγωγ', ὃ ἄνδρες δικασταί, τί ποτ'
ἔστιν ἃ πρὸς ταῦτ' ἐπιχειρήσει λέγειν Ἀπολλόδωρος
οὔτοςί. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ὑπέιληφεν, ὡς ὑμεῖς, μηδὲν
ὄρωντες εἰς χορήματι τοῦτον ἠδίκημένον, ὀργιεῖσθ'
ὅτι τὴν μητέρ' ἔργημεν αὐτοῦ Φορμίων. οὐ γὰρ ἀγνοεῖ
τοῦτο, οὐδ' αὐτὸν λέληθεν, οὐδ' ὑμῶν πολλοὺς, ὅτι
Σωκράτης ὁ τραπεζίτης ἐκεῖνος, παρὰ τῶν κυρίων
ἀπαλλαγείς ὥσπερ ὁ τούτου πατήρ, ἔδωκε Σατύρω
29 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἑαυτοῦ ποτὲ γενομένῳ. ἕτερος
Σωκλῆς τραπεζιτεύσας ἔδωκε τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα Τι-
μοδήμῳ τῷ νῦν ἔτ' ὄντι καὶ ζῶντι, γενομένῳ ποτὲ αὐ-
τοῦ. καὶ οὐ μόνον ἐνθάδε ταῦτα ποιοῦσιν οἱ περὶ τὰς
ἐργασίας ὄντες ταύτας, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἐν
Αἰγίνῃ ἔδωκε Στρομόδωρος Ἐρμαίῳ τῷ ἑαυτοῦ οἰκέτῃ
τὴν γυναῖκα, καὶ τελευτησάσης ἐκείνης ἔδωκε πάλιν
τὴν θυγατέρα τὴν ἑαυτοῦ. καὶ πολλοὺς ἂν ἔχοι τις εἰ-
30 πείν τοιούτους. εἰκότως· ὑμῖν μὲν γὰρ, ὃ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τοῖς γένει πολίταις οὐδὲ ἐν πλήθος χρημάτων
ἀντὶ τοῦ γένους καλὸν ἔστιν ἐλέσθαι· τοῖς δὲ τοῦτο
μὲν δωρεὰν ἢ παρ' ὑμῶν ἢ παρ' ἄλλων τινῶν λαβοῦσι,
τῇ τύχῃ δ' ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ χρηματίσασθαι καὶ ἑτέρων
πλειῶ κτήσασθαι καὶ αὐτῶν τούτων ἀξιοθεῖσι ταῦτ'
ἔστι φυλακτέα. διόπερ Πασίων ὁ πατήρ ὁ σὸς οὐ πρῶ-
τος οὐδὲ μόνος, οὐδ' αὐτὸν ὑβρίζων οὐδ' ὑμᾶς τοὺς 93
υἱεῖς, ἀλλὰ μόνην ὄρων σωτηρίαν τοῖς ἑαυτοῦ πρά-
γμασιν, εἰ τοῦτον ἀνάγκη ποιήσειεν οἰκεῖον ὑμῖν, ἔδωκε
31 τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα, μητέρα δ' ὑμετέραν τούτῳ. πρὸς

μὲν οὖν τὰ συμφέροντα ἂν ἐξετάξης, καλῶς βεβου-
 λευμένον αὐτὸν εὐρήσεις· εἰ δὲ πρὸς γένους δόξαν
 ἀναίνει Φορμίωνα κηδεστήν, ὅρα μὴ γελοῖον ἢ σὲ
 ταῦτα λέγειν. εἰ γὰρ τις ἔροιτό σε, ποῖόν τιν' ἠγεί τὸν
 πατέρα τὸν σεαυτοῦ εἶναι, χρηστὸν εὖ οἶδ' ὅτι φήσεις
 ἂν. πότερον οὖν οἶε μᾶλλον εἰκέναι τὸν τρόπον καὶ
 πάντα τὸν βίον Πασίῳνι σαυτὸν ἢ τουτονί; ἐγὼ μὲν γὰρ
 εὖ οἶδ' ὅτι τοῦτον. εἶθ' ὅς ἐστιν ὁμοιότερος σοῦ τῷ σῶ
 πατρὶ, τοῦτον, εἰ τὴν μητέρα τὴν σὴν ἔγημεν, ἀναίνει;
 32 ἀλλὰ μὴν ὅτι γε δόντος καὶ ἐπισκήψαντος τοῦ σοῦ πα-
 τρός ταῦτ' ἐπράχθη, οὐ μόνον ἐκ τῆς διαθήκης ἔστιν
 ἰδεῖν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ σὺ μάρτυς αὐτὸς
 γέγονας. ὅτε γὰρ τὰ μητρῶα πρὸς μέρος ἠξίους νέμε-
 σθαι, ὄντων παιδῶν ἐκ τῆς γυναικὸς Φορμίῳνι τούτῳ,
 τότε ὠμολόγεις κυρίως δόντος τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ
 κατὰ τοὺς νόμους αὐτὴν γεγαμησθαι. εἰ γὰρ αὐτὴν
 εἶχε λαβὼν ἀδίκως ὅδε μηδενὸς δόντος, οὐκ ἦσαν οἱ
 παῖδες κληρονόμοι, τοῖς δὲ μὴ κληρονόμοις οὐκ ἦν μετ-
 ουσία τῶν ὄντων. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω
 μεμαρτύρηται τῷ τὸ τέταρτον μέρος λαβεῖν καὶ ἀφεί-
 ναι τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων.

33 Κατ' οὐδὲν τοίνυν, ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιον
 οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν ἀναιδεστάτους λόγους ἐτόλμα λέγειν
 πρὸς τῷ διαιτητῇ, περὶ ὧν προακηκοέναι βέλτιόν ἐσθ' 955
 ὑμᾶς, ἕνα μὲν τὸ παράπαν μὴ γενέσθαι διαθήκην,
 ἀλλ' εἶναι τοῦτο πλάσμα καὶ σκευώρημα ὄλον, ἕτερον
 δ' ἔνεκα τούτου πάντα ταῦτα συγχωρεῖν τὸν πρὸ τοῦ
 χρόνον καὶ οὐχὶ δικάζεσθαι, ὅτι μίσθωσιν ἤθελεν αὐ-
 τῷ φέρειν Φορμίῳν πολλὴν καὶ ὑπισχνεῖτο οἴσειν· ἐπεὶ
 34 δ' οὐ ποιεῖ ταῦτα, τηνικαῦτα, φησί, δικάζομαι. ὅτι δὲ
 ταῦτ' ἀμφότερ', ἂν λέγη, ψεύσεται καὶ τοῖς ὑφ' ἑαν-
 τοῦ πεπραγμένοις ἐναντία ἔρει, σκοπεῖτε ἐκ τῶνδ'.

ὅταν μὲν τοίνυν τὴν διαθήκην ἀρνηται, ἐκ τίνος τρό-
 που πρεσβεία λαβὼν τὴν συνοικίαν κατὰ τὴν διαθή-
 κην ἔχει, τοῦτ' ἐρωτᾷτ' αὐτόν. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἐρεῖ,
 ὡς ὅσα μὲν πλεονεκτεῖν τόνδ' ἔγραψεν ὁ πατήρ, κύριά
 35 ἐστὶ τῆς διαθήκης, τὰ δ' ἄλλα ἄκυρα. ὅταν δ' ὑπὸ τῶν
 τοῦδε ὑποσχέσεων ὑπάγεσθαι φῆ, μέμνησθ' ὅτι μάρ-
 τυρας ὑμῖν παρεσχήμεθα, οἱ χρόνον πολὺν τοῦδ' ἀπηλ-
 λαγμένου μισθωταὶ τούτοις ἐγίνοντο τῆς τραπεζῆς
 καὶ τοῦ ἀσπιδοπηγείου. καίτοι τόθ', ὀπηνίκα ἐμίσθω-
 σεν ἐκείνοις, τῶδ' ἐγκαλεῖν παραχορήμα ἐχρήν, εἴπερ
 ἀληθῆ ἦν ὑπὲρ ὧν τότε ἀφεις νῦν τούτῳ δικάζεται.
 ὡς τοίνυν ἀληθῆ λέγω, καὶ πρεσβεία τε τὴν συνοικίαν
 ἔλαβε κατὰ τὴν διαθήκην καὶ τῶδε οὐχ ὅπως ἐγκαλεῖν
 ᾤετο δεῖν, ἀλλ' ἐπῆνει, λαβὲ τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

36 Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσα χρή-
 ματ' ἔχων ἐκ τῶν μισθώσεων καὶ ἐκ τῶν χρεῶν ὡς ἀπο-
 ρῶν καὶ πάντα ἀπολωλεκῶς ὀδυρεῖται, βραχέα ἡμῶν
 ἀκούσατε. οὗτος γὰρ ἐκ μὲν τῶν χρεῶν ὁμοῦ τάλαντ' 9
 εἴκοσιν εἰσπέπρακται ἐκ τῶν γραμμάτων ὧν ὁ πατήρ
 κατέλιπεν, καὶ τούτων ἔχει πλέον ἢ τὰ ἡμίση· πολλῶν
 37 γὰρ τὰ μέρη τὸν ἀδελφὸν ἀπεστέρει. ἐκ δὲ τῶν μισθώ-
 σεων, ὀκτώ μὲν ἐτῶν ἅ Φορμίων εἶχε τὴν τράπεζαν,
 ὀγδοήκοντα μναῖς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου, τὸ ἥμισυ τῆς
 ὅλης μισθώσεως· καὶ ταῦτ' ἐστὶ δέκα τάλαντα καὶ τετ-
 ταράκοντα μναῖ· δέκα δ' ἐτῶν μετὰ ταῦτα, ὧν ἐμίσθω-
 σαν ὕστερον Ξένωνι καὶ Εὐφραίῳ καὶ Εὐφροني καὶ
 38 Καλλιστράτῳ, τάλαντον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκάστου. χωρὶς
 δὲ τούτων, ἐτῶν ἕως εἴκοσι τῆς ἐξ ἀρχῆς νεμηθείσης
 οὐσίας, ἧς αὐτὸς ἐπεμελεῖτο, τὰς προσόδους, πλέον
 ἢ μναῖς τριάκοντα. ἐὰν δ' ἅπαντα συνθῆτε, ὅσα ἐνεί-

ματο, ὅσα εἰσепράξατο, ὅσ' εἴληφε μίσθωσιν, πλέον
 ἢ τετταράκοντα τάλαντα εἴληφώς φανήσεται, χωρὶς
 ὧν οὗτος εὖ πεποίηκε, καὶ τῶν μητρῶων, καὶ ὧν ἀπὸ
 τῆς τραπέξης ἔχων οὐκ ἀποδίδωσι πένθ' ἡμιτάλαντων
 9 καὶ ἑξακοσίων δραχμῶν. ἀλλὰ νῆ Δία ταυτ' ἡ πόλις
 εἴληφε, καὶ δεινὰ πέπονθας πολλὰ καταλελειτοργη-
 κώς. ἀλλ' ἂ μὲν ἐκ κοινῶν ἐλειτούργεις τῶν χρημά-
 των, σὺ καὶ ὁ ἀδελφὸς ἀνηλώσατε· ἂ δ' ὕστερον, οὐκ
 ἔστιν ἄξια μὴ ὅτι δυοῖν ταλάντοιιν προσόδου, ἀλλ' οὐδ'
 εἴκοσι μνῶν. μηδὲν οὖν τὴν πόλιν αἰτιῶ, μηδ' ἂ σὺ
 τῶν ὄντων αἰσχροῶς καὶ κακῶς ἀνήλωκας, ὡς ἡ πόλις
 0 εἴληφε, λέγε. ἵνα δ' εἰδῆτε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τό τε
 πλῆθος τῶν χρημάτων ὧν εἴληφε, καὶ τὰς λειτουργίας
 αἷς λελειτούργηκεν, ἀναγνώσεται ὑμῖν καθ' ἕνα καστον.
 λαβέ μοι τὸ βιβλίον τουτὶ καὶ τὴν πρόκλησιν ταυτηνὶ 957
 καὶ τὰς μαρτυρίας ταυτασί.

BIBLION. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1 Τοσαῦτα μὲν τοίνυν χρήματα εἴληφώς καὶ χρέα
 πολλῶν ταλάντων ἔχων, ὧν τὰ μὲν παρ' ἐκόντων, τὰ
 δ' ἐκ τῶν δικῶν εἰσπράττει, ἂ τῆς μισθώσεως ἔξω τῆς
 τραπέξης καὶ τῆς ἄλλης οὐσίας, ἣν κατέλιπε Πασίαν,
 ὠφείλετο ἐκείνω καὶ νῦν παρειλήφασιν οὗτοι, καὶ το-
 σαῦτ' ἀνηλωκῶς ὅσ' ὑμεῖς ἠκούσατε, οὐδὲ πολλοστὸν
 μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων, εἰς τὰς λει-
 τουργίας, ὅμως ἀλαξουεύσεται καὶ τριηραρχίας ἔρει
 2 καὶ χορηγίας. ἐγὼ δ', ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταυτ' ἔρει, ἐπέ-
 δεῖξα, οἶμαι μέντοι, καὶ εἰ ταῦτα πάντ' ἀληθῆ λέγοι,
 κάλλιον εἶναι καὶ δικαιοτέρον τόνδε ἀπὸ τῶν αὐτοῦ
 λειτουργεῖν ὑμῖν ἢ τούτω δόντας τὰ τούτου, μικρὰ
 τῶν πάντων αὐτοῦς μετασχόντας, τόνδε μὲν ἐν ταῖς
 ἐσχάταις ἐνδείαις ὄραν, τοῦτον δ' ὑβρίζοντα καὶ εἰς

43 ἄπερ εἶωθεν ἀναλίσκοντα. ἀλλὰ μὴν περί γε τῆς εὐ-
 πορίας, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ σοῦ κέκτηται, καὶ
 ὧν ἐρωτήσῃν ἔφησθα, πόθεν τὰ ὄντα κέκτηται Φορ-
 μίων, μόνῳ τῶν ὄντων ἀνθρώπων σοὶ τοῦτον οὐκ
 ἔνεστ' εἰπεῖν τὸν λόγον. οὐδὲ γὰρ Πασίων ὁ σὸς πατήρ
 ἐκθήσαθ' εὐρῶν οὐδὲ τοῦ πατρὸς αὐτῷ παραδόντος,
 ἀλλὰ παρὰ τοῖς αὐτοῦ κυρίοις Ἀντισθένει καὶ Ἀρχε-
 στρατῷ τραπεζίτεῦν οὐσι πείραν δούς ὅτι χρηστός ἐστι
 44 καὶ δίκαιος, ἐπιστεύθη. ἔστι δ' ἐν ἐμπορίῳ καὶ χρήμασιν
 ἐργαζομένοις ἀνθρώποις φιλεργὸν δόξαι καὶ χρηστὸν
 εἶναι τὸν αὐτὸν θαυμαστὸν ἠλίκον. οὐτ' οὖν ἐκείνῳ
 τοῦθ' οἱ κύριοι παρέδωκαν, ἀλλ' αὐτὸς ἔφν χρηστός,
 οὔτε τῷδε ὁ σὸς πατήρ· σὲ γὰρ ἂν πρότερον τοῦδε
 χρηστὸν ἐποίησεν, εἰ ἦν ἐπ' ἐκείνῳ. εἰ δὲ τοῦτο ἀγνο-
 εῖς, ὅτι πίστις ἀφορμὴ πασῶν ἐστι μεγίστη πρὸς χρη-
 ματισμὸν, πᾶν ἂν ἀγνοήσῃς. χωρὶς δὲ τούτων πολλα
 καὶ τῷ σοῦ πατρὶ καὶ σοὶ καὶ ὅλως τοῖς ὑμετέροις πρά-
 γμασι Φορμίων γέγονε χρήσιμος. ἀλλ', οἶμαι, τῆς σῆς
 ἀπληστίας καὶ τοῦ σοῦ τρόπου τίς ἂν δύναίτο ἐφικέ-
 45 σθαι; καὶ δῆτα θαυμάζω πῶς οὐ λογίζει πρὸς σεαυτὸν
 ὅτι ἔστιν Ἀρχεστρατῷ τῷ ποτὲ τὸν σὸν πατέρα κτήσα-
 μένῳ υἱὸς ἐνθάδε, Ἀντίμαχος, πρᾶττων οὐ κατ' ἀξίαν,
 ὃς οὐ δικάζεται σοὶ οὐδὲ δεινὰ φησι πάσχειν, εἰ σὺ μὲν
 χλανίδα φορεῖς, καὶ τὴν μὲν λέλυσαι, τὴν δ' ἐκδέδω-
 κας ἑταίραν, καὶ ταῦτα γυναῖκ' ἔχων ποιεῖς, καὶ τρεῖς
 παῖδας ἀκολούθους περιάγεις, καὶ ζῆς ἀσελγῶς ὥστε
 καὶ τοὺς ἀπαντῶντας αἰσθάνεσθαι, αὐτὸς δ' ἐκεῖνος
 46 πολλῶν ἐνδεής ἐστιν. οὐδὲ τὸν Φορμίων' ἐκεῖνος οὐχ
 ὀρθῶ. καίτοι εἰ κατὰ τοῦτ' οἶε σοὶ προσήκειν τῶν τού-
 του, ὅτι τοῦ πατρὸς ποτ' ἐγένετο τοῦ σοῦ, ἐκείνῳ προσ-
 ῆκει μᾶλλον ἢ σοί· ὁ γὰρ αὖ σὸς πατήρ ἐκείνων ἐγέν-
 νετο. ὥστε καὶ σὺ καὶ οὗτος ἐκείνου γίννεσθε ἐκ τούτου

τοῦ λόγου. σὺ δ' εἰς τοῦθ' ἤκεις ἀγνωμοσύνης ὥσθ'
 ἅ προσήκει σοι τοὺς λέγοντας ἐχθροὺς νομίζειν, ταῦτ'
 47 αὐτὸς ποιεῖς ἀνάγκην εἶναι λέγειν, καὶ ὑβρίζεις μὲν
 σαυτὸν καὶ τοὺς γονέας τεθνεώτας, προπηλακίζεις δὲ
 τὴν πόλιν, καὶ ἅ διὰ τῆς τούτων φιλανθρωπίας ἀπο-
 λαύσας εὔρετο ὁ σὸς πατήρ καὶ μετὰ ταῦτα Φορμίων
 οὐτοσί, ταῦτα ἀντὶ τοῦ κοσμεῖν καὶ περιστέλλειν, ἵνα
 καὶ τοῖς δοῦσιν ὡς εὐσχημονέστατα ἐφαίνετο καὶ τοῖς 959
 λαβοῦσιν ὑμῖν, ἄγεις εἰς μέσον, δεικνύεις, ἐλέγχεις,
 μόνον οὐκ ὀνειδίζεις οἷον ὄντα σε ἐποιήσαντο Ἀθη-
 48 ναῖοι. εἴτ' εἰς τοῦθ' ἤκεις μανίας (τί γὰρ ἂν ἄλλο τις
 εἴποι;) ὥστ' οὐκ αἰσθάνει ὅτι καὶ νῦν ἡμεῖς μὲν ἀξι-
 οῦντες, ἐπειδήπερ ἀπηλλάγη Φορμίων, μηδέν' ὑπόλο-
 γον εἶναι εἴποτε τοῦ σοῦ πατρὸς ἐγένετο, ὑπὲρ σοῦ λέ-
 γομεν, σὺ δὲ μηδέποτε' ἐξ ἴσου σοι γενέσθαι τοῦτου
 ἀξιοῦν κατὰ σαυτοῦ λέγεις· ἅ γὰρ ἂν σὺ δίκαια σαυτῶ
 κατὰ τούτου τάξεως, ταῦτά τοῦθ' ἤξει κατὰ σοῦ παρὰ
 τῶν τὸν σὸν πατέρα ἐξ ἀρχῆς κτησαμένων. ἀλλὰ μὴν
 ὅτι κάκεινος ἦν τινῶν, εἴτ' ἀπηλλάγη τὸν αὐτὸν τρό-
 πον ὄνπερ οὗτος ἀφ' ὑμῶν, λαβέ μοι ταυτασὶ τὰς μαρ-
 τυρίας, ὡς ἐγένετο Πασίων Ἀρχεστράτου.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

49 Εἶτα τὸν σώσαντα μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰ πράγματα καὶ
 πολλὰ χρήσιμον αὐτὸν παρασχόντα τῷ πατρὶ τῷ τού-
 του, τσαῦτα δ' αὐτὸν τοῦτου ἀγαθὰ εἰργασμένον ὅσ'
 ὑμεῖς ἀκηκόατε, τοῦτον οἶεται δεῖν ἐλὼν τηλικαύτην
 δίκην ἀδίκως ἐκβαλεῖν. οὐ γὰρ ἄλλο γ' ἔχοις οὐδὲν ἂν
 ποιῆσαι. εἰς μὲν γὰρ τὰ ὄντα εἰ βλέπεις ἀκριβῶς, ταῦθ'
 εὐρήσεις ὧν ἔστιν, εἰάν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐξαπατηθῶσιν
 50 οὔτοι. ὄρας τὸν Ἀριστόλοχον τὸν Χαριδήμου; ποτ' εἴ-
 χεν αγρὸν, εἰτά γε νῦν πολλοί· πολλοῖς γὰρ ἐκείνος

- ὀφείλων αὐτὸν ἐκτίσαστο. καὶ τὸν Σωσίνομον καὶ τὸν
 Τιμόδημον καὶ τοὺς ἄλλους τραπέζιτας, οἷ, ἐπεὶ δια-
 λύειν ἐδέησεν οἷς ὄφειλον, ἐξέστησαν ἀπάντων τῶν
 ὄντων. σὺ δ' οὐδὲν οἶει δεῖν σκοπεῖν οὐδ' ὦν ὁ πατήρ 96
 σοῦ πολλῶ βελτίων ὦν καὶ ἄμεινον σοῦ φρονῶν πρὸς
 51 ἅπαντ' ἐβουλεύσατο· ὃς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τοσοῦτω
 τοῦτον ἠγεῖτο σοῦ πλείονος ἄξιον εἶναι καὶ σοὶ καὶ
 ἑαυτῷ καὶ τοῖς ὑμετέροισι πράγμασιν, ὥστε ἀνδρὸς ὄν-
 τος σοῦ τοῦτον, οὐ σὲ τῶν μισθώσεων κατέλιπεν ἐπί-
 τροπον καὶ τὴν γυναῖκα ἔδωκε καὶ ζῶν αὐτὸν ἐτίμα,
 δικαίως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τραπε-
 ζῖται μίσθωσιν οὐ φέροντες, ἀλλ' αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἐργα-
 ζόμενοι πάντες ἀπώλουντο, οὗτος δὲ μίσθωσιν φέρων
 δύο τάλαντα καὶ τετταράκοντα μναῖς ὑμῖν ἔσωσε τὴν
 52 τράπεζαν. ὦν ἐκεῖνος μὲν χάριν εἶχε, σὺ δ' οὐδένα
 ποιεῖ λόγον, ἀλλ' ἐναντία τῇ διαθήκῃ καὶ ταῖς ἀπ' ἐκεί-
 νης ἀραιῖς γραφεῖσαις ὑπὸ τοῦ σοῦ πατρὸς ἐλαύνεις,
 συκοφαντεῖς, διώκεις. ὦ βέλτιστε, εἰ οἷόν τε σὲ τοῦτ'
 εἰπεῖν, οὐ παύσει, καὶ γνώσει τοῦθ', ὅτι πολλῶν χρη-
 μάτων τὸ χρηστὸν εἶναι λυσιτελέστερόν ἐστι; σοὶ γοῦν,
 εἶπερ ἀληθῆ λέγεις, χρήματα μὲν τοσαῦτ' εἴληφότε
 πάντ' ἀπόλωλεν, ὡς φῆς· εἰ δ' ἦσθα ἐπιεικῆς, οὐκ ἄν
 ποτε αὐτὰ ἀνήλωσας.
- 53 Ἄλλ' ἔγωγε μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πανταχῇ σκο-
 πῶν οὐδὲν ὄρω, διότι ἂν σοὶ πεισθέντες τουδὶ κατα-
 ψηφίσαιντο. τί γάρ; ὅτι πλησίον ὄντων τῶν ἀδικημά-
 των ἐγκαλεῖς; ἀλλ' ἔτεσι καὶ χρόνοις ὕστερον αἰτιᾶ.
 ἀλλ' ὅτι τοῦτον ἀπράγμων ἦσθα τὸν χρόνον; ἀλλὰ τίς
 οὐκ οἶδεν ὅσα πράγματα πράττων οὐ πέπανσαι, οὐ
 μόνον δίκας ἰδίας διώκων οὐκ ἐλάττους ταυτησὶ, ἀλλὰ
 δημοσίᾳ συκοφαντῶν καὶ κρίνων τινάς; οὐχὶ Τιμομά-
 χου κατηγορεῖς; οὐχὶ Καλλίππου τοῦ νῦν ὄντος ἐν

Σικελία; οὐ πάλιν Μένωνος; οὐκ Ἀὐτοκλέους; οὐ Τι- 961
 54 μοθέου; οὐκ ἄλλων πολλῶν; καίτοι πῶς ἔχει λόγον σὲ
 Ἀπολλόδωρον ὄντα πρότερον τῶν κοινῶν, ὧν μέρος
 ἡδικοῦ, δίκην ἀξιοῦν λαμβάνειν, ἢ τῶν ἰδίων ὧν νῦν
 ἐγκαλεῖς, ἄλλως τε καὶ τηλικούτων ὄντων, ὡς σὺ φῆς;
 τί ποτ' οὖν ἐκείνων κατηγορῶν τόνδ' εἶας; οὐκ ἡδι-
 κοῦ, ἀλλ', οἶμαι, συκοφαντεῖς νῦν. ἡγοῦμαι τοίνυν,
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντων μάλιστα εἰς τὸ πρᾶγμα εἶ-
 55 ναι τούτων μάρτυρας παρασχέσθαι· τὸν γὰρ συκο-
 φαντοῦντα ἀεὶ τί χρῆ νομίζειν νῦν ποιεῖν; καὶ νῆ Δί'
 ἔγωγε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζω πάνθ' ὅσα τοῦ
 τρόπου τοῦ Φορμίωνός ἐστι σημεῖα καὶ τῆς τούτου δι-
 καιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας, καὶ ταῦτ' εἰς τὸ πρᾶγμ'
 εἶναι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. ὁ μὲν γὰρ περὶ πάντ' ἄδικος
 τάχ' ἂν, εἰ τύχοι, καὶ τοῦτον ἡδίκηι· ὁ δὲ μηδένα μη-
 δὲν ἡδικηκῶς, πολλοὺς δὲ εὖ πεποιηκῶς ἐκὼν ἐκ τίνος
 εἰκότως ἂν τρόπου τοῦτον μόνον ἡδίκηι τῶν πάντων,
 τούτων τοίνυν τῶν μαρτυριῶν ἀκούσαντες γνώσεσθε
 τὸν ἐκατέρου τρόπον.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

56 Ἴθι δὴ λέγε καὶ τὰς πρὸς Ἀπολλόδωρον τῆς πο-
 νηρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἄρ' οὖν ὅμοιος οὐτοσί, σκοπεῖτε. λέγε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Ἀνάγνωθι δὴ καὶ ὅσα δημοσίᾳ χρήσιμος τῇ πόλει
 γέγονεν οὐτοσί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

57 Τοσαῦτα τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φορμίων
 χρήσιμος γεγονὼς καὶ τῇ πόλει καὶ πολλοῖς ὑμῶν, καὶ
 οὐδένα οὔτ' ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ κακὸν οὐδὲν εἰργασμέ-

νος, οὐδ' ἀδικῶν Ἀπολλόδωρον τουτουὶ, δεῖται καὶ
 ἰκετεύει καὶ ἄξιοι σωθῆναι, καὶ ἡμεῖς συνδεόμεθα οἱ 962
 ἐπιτήδειοι ταῦθ' ὑμῶν. ἐκεῖνο δ' ὑμᾶς ἀκούσαι δεῖ.
 τοσαῦτα γὰρ, ὧς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήμαθ' ὑμῖν ἀνε-
 γνωσθή προσηυπορηκῶς ὅσ' οὐθ' οὗτος οὐτ' ἄλλος
 οὐδεὶς κέκτηται. πίστις μέντοι Φορμίωνι παρὰ τοῖς εἰ-
 δόσι καὶ τοσοῦτων καὶ πολλῶ πλειόνων χρημάτων ἐστὶ,
 58 δι' ἧς καὶ αὐτὸς αὐτῶ καὶ ὑμῖν χρησιμὸς ἐστίν. ἂ μὴ
 προῆσθε, μηδ' ἐπιτρέψητε ἀνατρέψαι τῶ μικρῶ τούτῳ
 ἀνθρώπῳ, μηδὲ ποιήσητε αἰσχροὺν παράδειγμα, ὡς τὰ
 τῶν ἐργαζομένων καὶ μετρίως ἐθελόντων ζῆν τοῖς βδε-
 λυροῖς καὶ συκοφάνταις ὑπάρχει παρ' ὑμῶν λαβεῖν·
 πολὺ γὰρ χρησιμώτερα ὑμῖν παρὰ τῶδε ὄντα ὑπάρχει
 ὁρᾶτε γὰρ αὐτοὶ καὶ ἀκούετε τῶν μαρτύρων, οἷον ἐαν-
 59 τὸν τοῖς δεηθεῖσι παρέχει. καὶ τούτων οὐδὲν ἔνεκα
 τοῦ λυσιτελοῦντος εἰς χρήματα πεποίηκεν, ἀλλὰ φι-
 λανθρωπία καὶ τρόπου ἐπιεικεία. οὐκ οὐν ἄξιον, ὧς ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοιοῦτον ἄνδρα προέσθαι τούτῳ,
 οὐδὲ τηρικαῦτα ἐλεεῖν ὅτ' οὐδὲν ἔσται τούτῳ πλέον,
 ἀλλὰ νῦν ὅτε κύριοι καθέστατε σῶσαι· οὐ γὰρ ἔγωγ'
 ὁρῶ καιρὸν ἐν τίνι ἂν μᾶλλον βοηθήσειέ τις αὐτῶ.
 60 τὰ μὲν οὖν πολλὰ ὧν Ἀπολλόδωρος ἐρεῖ, νομίζετ' εἶναι
 λόγον καὶ συκοφαντίας, κελεύετε δ' αὐτὸν ὑμῖν ἐπιδει-
 ξαι ἢ ὡς οὐ διέθετο ταῦθ' ὁ πατήρ, ἢ ὡς ἔστι τις ἄλλη
 μίσθωσις πλὴν ἧς ἡμεῖς δείκνυμεν, ἢ ὡς οὐκ ἀφῆκεν αὐ-
 τὸν διαλογισάμενος τῶν ἐγκλημάτων ἀπάντων ἃ ἔγνω
 ὁ κηδεστής ὁ τούτου καὶ οὗτος αὐτὸς συνεχώρησεν, ἢ
 ὡς διδόασιν οἱ νόμοι δικάζεσθαι τῶν οὕτω πραχθέν-
 61 των, ἢ τῶν τοιούτων τι δεικνύναι. ἐὰν δ' ἀπορῶν αἰ-
 τίας καὶ βλασφημίας λέγη καὶ κακολογῇ, μὴ προσέχετε 963
 τὸν νοῦν, μηδ' ὑμᾶς ἢ τούτου κραυγῇ καὶ ἀναίθεια
 ἐξαπατήσῃ, ἀλλὰ φυλάττετε καὶ μέμνησθε ὅσ' ἡμῶν

ἀκηκόατε. κὰν ταῦτα ποιῆτε, αὐτοί τ' εὐορκήσετε καὶ τοῦτον δικαίως σώσετε, ἄξιον ὄντα νῆ τὸν Δία καὶ θεοὺς ἅπαντας.

62 Ἀνάγνωθι λαβὼν αὐτοῖς τὸν νόμον καὶ τὰς μαρτυρίας τασδί.

ΝΟΜΟΣ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς οὐδὲν ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέρα τὸ ὕδωρ.

XXXVII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΠΑΝΤΑΙΝΕΤΟΝ.

Τ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Πανταίνετος παρὰ Τηλεμάχου τινὸς ἐργαστήριον μεταλλικὸν ἐν Μαρωνείᾳ (τόπος δὲ οὗτος τῆς Ἀττικῆς) καὶ μετὰ τοῦ ἐργαστηρίου τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν οἰκέτας ἠνούμενος, δανεῖζεται παρὰ μὲν Μνησικλέους τάλαντον, παρὰ δὲ Φιλέου καὶ Πλείστορος πέντε καὶ τετραράκοντα μνᾶς. καὶ ἦν ὠνητῆς ἐγγεγραμμένος ὁ Μνησικλῆς, καὶ τὰς ὠνὰς εἶχεν αὐτός. ὕστερον δὲ ἀπαιτούμενος τὸ ἀργύριον ὁ Πανταίνετος δευτέρους λαμβάνει δανειστάς, τὸν τε παραγραφόμενον νῦν Νικόβουλον καὶ Εὐεργόν τινα, καὶ τούτοις ὑποθήκην δίδωσι τὸ ἐργαστήριον καὶ τὰ ἀνδράποδα. γραμματεῖον δὲ οὐχ ὑποθήκης, ἀλλὰ πράσεως γράφεται. καὶ γίνεται πρατῆρ καὶ βεβαιωτῆς τοῖς δευτέροις δανεισταῖς ὁ πρότερος δεδανεικὸς ὁ Μνησικλῆς, ὁ τὰς ὠνὰς ἔχων. καὶ μισθοῦσι τῷ Πανταίνετῳ τὰ τε ἀνδρά- 954 ποδα καὶ τὸ ἐργαστήριον Εὐεργος καὶ ὁ Νικόβουλος, ὡς δεσπότηται δηθὲν γεγονότες αὐτοῦ. τοσούτου δὲ μισθοῦσιν ὅσον τὸ δάνειον τόκον ἐποίει. ἐδεδανείκεσαν μὲν γὰρ ἑκατὸν πέντε μνᾶς, ἔδει δὲ κατὰ μνᾶν τόκον εἶναι δραχμῆν. ἑκατὸν οὖν καὶ πέντε δραχμὰς λαμβάνειν συνέθεντο· καὶ ἦν τοῦτο τῷ μὲν ἔργῳ τόκος, τῷ δὲ ὀνόματι μίσθωσις. τούτων πραγθέν-

των ὁ μὲν Νικόβουλος ἀπεδήμησε, παρὰ δὲ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἐκείνου Ἀθήνησι τάδε γίνεται. ὁ Εὐεργος ὁ κοινωνὸς τοῦ δανείσματος, αἰτιώμενος τὸν Πανταίνετον ὡς οὐδὲν τῶν συγκειμένων ἐθέλοντα ποιεῖν, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ ἐργαστήριον κατέειχεν αὐτοῦ, καὶ δὴ ἀργύριον φυλάξας ἐκ τῶν μετάλλων Πανταινέτῳ κομιζόμενον, ὅπερ ἔμελλεν εἰς τὸ δημόσιον καταβάλλειν, ἀφείλετο τὸν κομίζοντα οἰκέτην βία· παρὸ καὶ διπλὴν εἰς τὸ δημόσιον κατέβαλεν, ὡς ἔφη, τὴν καταβολὴν ὁ Πανταίνετος, τῆς προσηκούσης προθεσμίας δι' Εὐεργον ἐκπεσῶν. ἐπὶ τούτοις καὶ δίκην ἔλαχε τῷ Εὐεργῷ βλάβης, καὶ εἶλεν αὐτόν. ὡς δὲ ἐπανῆκε καὶ ὁ Νικόβουλος ἐκ τῆς ἀποδημίας καὶ δανεισταὶ πολλοὶ τινες ἀνεφαίνοντο τοῦ Πανταινέτου πρότερον ἀγνοοῦμενοι, λόγων πολλῶν λεγομένων πέρας συνέβησαν ὥστε Νικόβουλον μὲν καὶ Εὐεργον ἀπολαμβάνοντας ἑκατὸν καὶ πέντε μνᾶς ἀποστῆναι τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων, ταῦτα δὲ τοὺς ἑτέρους δανείσαντας ὠνεῖσθαι. πάλιν δὲ οὐκ ἐθέλόντων τῶν δανειστῶν ὠνεῖσθαι τὰ κτήματα, εἰ μὴ πρατῆρες αὐτοὶ καὶ βεβαιωταὶ γίνοιτο Νικόβουλος καὶ Εὐεργος, πείθεται ὁ Νικόβουλος καὶ ὑπ' αὐτοῦ Πανταινέτου, καθά φησιν, ἀξιούμενος, οὐ πρότερον 965 δὲ ἀνεδέξατο, πρὶν τὸν Πανταίνετον ἄφεςιν αὐτῷ παντὸς ἐγκλήματος δοῦναι. ὁ δὲ Πανταίνετος ἔδωκε μὲν τὴν ἄφεςιν καὶ ἐπράθη τὰ κτήματα, οὐδὲν δὲ ἔττον καὶ τούτῳ τὴν αὐτὴν ἦνπερ Εὐεργῷ δίκην εἶληχε, μεταλλικὴν ἐπιγραφῶν τὴν δίκην, ὡς δὴ τῶν τε τὰ μέταλλα ἐργαζομένων εἰς ὧν καὶ περὶ μέταλλον ἠδίκημένος. ἐγκαλεῖ δὲ τῷ Νικοβούλῳ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων ἀφαιρέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ οἰκέτου κομιζομένων, καὶ περὶ τῆς τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων πράσεως παρὰ τὰς συνθήκας γεγενημένης, καὶ μέντοι καὶ περὶ ἑτέρων τινῶν. ὁ δὲ Νικόβουλος παραγράφεται τὸν ἀγῶνα καθ' ἓνα μὲν ἐκείνον νόμον τὸν κελεύοντα, περὶ ὧν ἂν ἄφεςις καὶ ἀπαλλαγὴ γένηται, περὶ τούτων μηκέτι ἐξεῖναι δικάζεσθαι, καθ' ἕτερον δὲ ἐκείνον, ὃς διαρρήδην καὶ σαφῶς ὀρίζει περὶ τίνων δεῖ τὰς μεταλλικὰς δίκας εἰσάγειν, ὧν οὐδὲν πεπονθότα Πανταίνετον ἀτόπως φησὶ μεταλλικὴν δικάζεσθαι δίκην. καὶ μὴν καὶ τρίτον παρέχεται νόμον, ὃς διαιρεῖ περὶ ποίων ἐγκλημάτων ποῖα χρῆ κρίνειν δικαστήρια καὶ

ποιίας ἀρχὰς εἰδάγειν τὰς δίκας· Πανταίνετον δὲ φησι παρὰ τοῦτον ποιεῖν τὸν νόμον, ποικίλα ἐγκλήματα εἰς ταῦτον μίξαντα καὶ περὶ πάντων ἐν τῷ μεταλλικῷ δικαστηρίῳ τὴν κατηγορίαν ποιούμενον. τῷ μὲν οὖν περὶ τῆς ἀφέσεως νόμος κατ' ἀρχὰς κέχρηται, τοῖς δὲ δύο τοῖς ἑτέροις ἐπὶ τοῦ τέλους, καὶ ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς παραγραφῆς καὶ λήγων εἰς ταύτην. ἐν δὲ μέσῳ τὴν εὐθυδικίαν πεποιήκεν, ἧς μέγιστον καὶ ἰσχυρότατόν ἐστιν, ὅτι μηδὲ ἐπιδημῶν ἐτύγγανε τότε Νικόβουλος, ὅτε Πανταίνετος ἔπασχεν ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς τότε Εὐέργω 966 καὶ νῦν Νικοβούλω τὴν δίκην εἴληχεν.

Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράφασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφεις καὶ ἀπαλλάξας δικάζεται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων, πρὸς Πανταίνετον τουτουὶ παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατ' ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην, οὐκ οἰόμενος δεῖν ἀφείσθαι τοῦ δικαίου τούτου, οὐδ', ἐπειδὴν ἐξελέγξω πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις καὶ ἀφεικότα τοῦτον ἑμαυτὸν καὶ ἀπηλλαγμένον, ἐγγενέσθαι τούτῳ μὴ φάσκειν ἀληθῆ με λέγειν, καὶ ποιεῖσθαι τεκμηρίου ὡς, εἴπερ ἐπράχθη τι τοιοῦτον, παρεγραψάμην ἂν αὐτὸν, ἀλλ' ἐπὶ ταύτης τῆς σκήψεως εἰσελθὼν ἀμφοτέρα ὑμῖν ἐπιδειξαι, καὶ ὡς οὐδὲν ἠδίκηκα τοῦτον καὶ ὡς παρὰ 2 τὸν νόμον μοι δικάζεται. εἰ μὲν οὖν ἐπεπόνθει τι τούτων Πανταίνετος ὧν νῦν ἐγκαλεῖ, κατ' ἐκείνους ἂν τοὺς χρόνους εὐθύς ἐφαίνετό μοι δικαζόμενος, ἐν οἷς τὸ συμβόλαιον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους ἐγένετο, οὐσῶν μὲν ἐμμήνων τούτων τῶν δικῶν, ἐπιδημούντων δ' ἡμῶν ἀμφοτέρων, ἀπάντων δ' ἀνθρώπων εἰωθότων παρ' αὐτὰ τὰ δίκηματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἠδίκημένος, ὡς καὶ ὑμεῖς 967 οἶδ' ὅτι φήσετε ἐπειδὴν τὰ πεπραγμένα ἀκούσητε, τῷ κατορθῶσαι τὴν πρὸς Εὐέργου δίκην ἐπηρεμένος συκο-

φαντεῖ, ὑπόλοιπόν ἐστι παρ' ὑμῖν, ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐπιδειξάντα ὡς οὐδ' ὅτιοῦν ἀδικῶ, καὶ μάρτυρας ὧν ἂν λέγω παρασχόμενον, πειράσασθαι σώξειν ἑμαυτόν.

3 δεήσομαι δὲ καὶ μέτρια καὶ δίκαια ὑμῶν ἀπάντων, ἀκοῦσαί τέ μου περὶ ὧν παρεγραψάμην εὐνοικῶς καὶ προσέχειν ὄλω τῷ πράγματι τὸν νοῦν· πολλῶν γὰρ δικῶν ἐν τῇ πόλει γεγενημένων, οὐδένα πω δίκην οὔτ' ἀναιδεστέραν οὔτε συκοφαντικωτέραν οἶμαι φανήσεσθαι δεδικασμένον ἧς νῦν οὐτοσί λαχῶν εἰσελθεῖν τετόλημην. ἐξ ἀρχῆς δ', ὡς ἂν οἴός τε ὧ, διὰ βραχυτάτων ἅπαντα τὰπραχθέντα διηγῆσομαι πρὸς ὑμᾶς.

4 Ἐδανείσαμεν πέντε καὶ ἑκατὸν μυᾶς ἐγὼ καὶ Εὐεργος, ὧ ἄνδρες δικασταί, Πανταινέτῳ τούτῳ ἐπ' ἐργαστηρίῳ τε ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ καὶ τριάκοντα ἀνδραπόδοις. ἦν δὲ τοῦ δανείσματος τετταράκοντα μὲν καὶ πέντε μναὶ ἑμαί, τάλαντον δ' Εὐέργου. συνέβαινε δὲ τοῦτου ὀφείλειν Μνησικλεῖ μὲν Κολλυτεῖ τάλαντον, Φιλέᾳ δ' Ἐλευσινίῳ καὶ Πλείστορι πέντε καὶ

5 τετταράκοντα μυᾶς. προτῆρ μὲν δὴ τοῦ ἐργαστηρίου καὶ τῶν ἀνδραπόδων ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν γίννεται· καὶ γὰρ ἐώνητο ἐκεῖνος αὐτὰ τούτῳ παρὰ Τηλεμάχου τοῦ πρότερου κεκτημένου· μισθοῦται δ' οὐτοσί παρ' ἡμῶν τοῦ γιγνομένου τόκου τῷ ἀργυρίῳ, πέντε καὶ ἑκατὸν δραχμῶν τοῦ μηνὸς ἐκάστου. καὶ τιθέμεθα συνθήκας, ἐν αἷς ἢ τε μίσθωσις ἦν γεγραμμένη καὶ λύσις τούτῳ

6 παρ' ἡμῶν ἐν τινι ρητῷ χρόνῳ. πραχθέντων δὲ τούτων ἐλαφηβολιῶνος μηνὸς ἐπὶ Θεοφίλου ἄρχοντος, ἐγὼ μὲν ἐκπλέων εἰς τὸ Πόντον εὐθύς ᾤχόμην, οὗτος δ' ἐνθάδε ἦν καὶ Εὐεργος. τὰ μὲν δὴ πραχθέντα τούτοις πρὸς αὐτούς, ἕως ἀπεδήμουν ἐγὼ, οὐκ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν· οὔτε γὰρ ταῦτὰ λέγουσιν οὔτ' αἰεὶ ταῦτὰ οὗτός γε, ἀλλὰ τοτὲ μὲν ἐκπεσεῖν ὑπ' ἐκείνου βία παρὰ τὰς συνθήκας

ἐκ τῆς μισθώσεως, τοτὲ δ' αὐτὸν αἷτιον ἑαυτῷ πρὸς τὸ
 δημόσιον γενέσθαι τῆς ἐγγραφῆς, τοτὲ δ' ἄλλ' ὅτι ἂν
 7 βούληται. ἐκεῖνος δ' ἀπλῶς οὔτε τοὺς τόκους ἀπολαμ-
 βάνων οὔτε τῶν ἄλλων τῶν ἐν ταῖς συνθήκαις ποι-
 οῦντος οὐδὲν τούτου, ἐλθὼν, παρ' ἐκόντος τούτου λα-
 βῶν ἔχειν τὰ ἑαυτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτ' ἀπελθόντα τοῦ-
 του ἦκειν τοὺς ἀμφισβητήσοντας ἄγοντα, αὐτὸς δ'
 οὐχ ὑπεξελεθεῖν ἐκείνοις, τοῦτον δ' οὐχὶ κωλύειν ἔχειν
 ὅσαπερ ἐμισθώσατο, εἰ ποιοίη τὰ συγκεείμενα. τούτων
 8 μὲν δὴ τοιούτους ἀκούω λόγους. ἐκεῖνο δ' οἶδ' ὅτι, εἰ
 μὲν οὗτος ἀληθῆ λέγει καὶ δεινὰ πέπονθεν, ὥσπερ φη-
 σὶν, ὑπὸ τοῦ Εὐέργου, ἔχει δίκην ἧς ἐτιμήσατο αὐτός·
 εἶλε γὰρ αὐτὸν εἰσελθὼν ὡς ὑμᾶς, καὶ οὐ δήπου τῶν
 αὐτῶν παρὰ τε τοῦ πεποιηκότος δίκαιός ἐστι δίκην λα-
 βεῖν καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ μηδ' ἐπιδημοῦντος· εἰ δ' ὁ
 Εὐέργος ἀληθῆ λέγει, σεσυκοφάντηται μὲν, ὡς ἔοικεν,
 ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' οὐδ' οὕτω τῶν αὐτῶν φεύγοιμ' ἂν δι-
 κην εἰκότως. ὡς οὖν ταῦτα πρῶτον ἀληθῆ λέγω, τού-
 των τοὺς μάρτυρας ὑμῖν παρέξομαι

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

9 Ὅτι μὲν τοίνυν καὶ πρατῆρ ἦν ἡμῖν τῶν κτημά-
 των ὅσπερ ἐξ ἀρχῆς αὐτὸς ἐώνητο, καὶ κατὰ τὰς συν- 969
 θήκας οὗτος ἐμισθώσατο ἡμέτερον ὄν τὸ ἐργαστήριον
 καὶ τὰνδράποδα, καὶ οὔτε παρῆν ἐγὼ τοῖς μετὰ ταῦτα
 πρὸς Εὐέργου τούτω πραχθεῖσιν οὔτ' ἐπεδήμουν ὅλως,
 ἔλαχέ τε δίκην ἐκείνω καὶ οὐδὲν πώποθ' ἡμῖν ἐνεκάλει.
 10 ἀκούετε ἰῶν μαρτύρων, ὧ ἄνδρες δικασταί. ἐπειδὴ
 τοίνυν ἀφικόμην σχεδόν τι πάντ' ἀπολωλεκῶς ὅσα
 ἔχων ἐξέπλευσα, ἀκούσας καὶ καταλαβὼν τοῦτον μὲν
 ἀφεστηκότα, τὸν δ' Εὐέργου ἔχοντα καὶ κρατοῦντα ὧν
 ἐωνήμεθα, θαυμαστῶς ὡς ἐλυπήθην, ὁρῶν τὸ προᾶ-

γμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον· ἢ γὰρ κοινωνεῖν ἔδει
 τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἐπιμελειῶν τῷ Εὐέργῳ, ἢ χρή-
 στην ἀντὶ τούτου τὸν Εὐέργον ἔχειν, καὶ πρὸς ἐκεῖνον
 πάλιν μίσθωσιν γράφειν καὶ συμβόλαιον ποιῆσθαι·
 1 τούτων δ' οὐδέτερον προηροῦμην. ἀηδῶς δ' ἔχων οἷς
 λέγω τούτοις, ἰδὼν τὸν Μνησικλέα τὸν πρατῆρα τού-
 των ἡμῖν γεγενημένον, προσελθὼν ἐμεμφόμην αὐτῷ,
 λέγων οἶον ἄνθρωπον προὔξενήσέ μοι, καὶ τοὺς ἀμ-
 φισβητοῦντας καὶ τί ταῦτ' ἐστὶν ἠρώτων. ἀκούσας δ'
 ἐκεῖνος τῶν μὲν ἀμφισβητούντων κατεγέλα, συνελ-
 θεῖν δ' ἔφη τούτους βούλεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ συνά-
 ξειν αὐτὸς ἡμᾶς, καὶ παραινέσειν τούτῳ πάντα ποιεῖν
 12 τὰ δίκαια ἐμοί, καὶ οἶεσθαι πείσειν. ὥς δὲ συνήλθομεν,
 τὰ μὲν πολλὰ τί δεῖ λέγειν; ἤκου δ' οἱ δεδανεικέναι
 φάσκοντες τούτῳ ἐπὶ τῷ ἐργαστηρίῳ καὶ τοῖς ἀνδρα-
 πόδοις, ἃ ἡμεῖς ἐπριάμεθα παρὰ Μνησικλέους, καὶ
 οὐδὲν ἦν ἀπλοῦν οὐδ' ὑγιᾶς τούτων. πάντα δ' ἐξελεγ-
 χόμενοι ψευδῆ λέγοντες, καὶ τοῦ Μνησικλέους βεβαι-
 οῦντος ἡμῖν, προκαλοῦνται πρόκλησιν ἡμᾶς ὥς οὐ δε- 970
 ξομένους, ἢ κομίσασθαι πάντα τὰ χρήματα παρ' αὐτῶν
 καὶ ἀπελθεῖν, ἢ διαλυθεῖν σφᾶς ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν,
 αἰτιώμενοι πολλῷ πλείονος ἄξια ἔχειν ὧν ἐδεδώκειμεν
 13 χρημάτων. ἀκούσας δ' ἐγὼ παραχρηῖμα, οὐδὲ βουλευ-
 σάμενος, κομίσασθαι συνεχώρησα, καὶ τὸν Εὐέργον
 ἔπεισα. ἐπεὶ δ' ἔδει τὰ χρήμαθ' ἡμᾶς ἀπολαμβάνειν
 καὶ τὸ πρῶγμ' εἰς τοῦτο προῆκτο, οὐκ ἔφασαν μετὰ
 ταῦτα δῶσειν οἱ τότε ἐκεῖνα ἐπαγγειλάμενοι, εἰ μὴ
 πρατῆρες γιγνοίμεθ' ἡμεῖς τῶν κτημάτων αὐτοῖς, νοῦν
 ἔχοντες, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ' αὐτό γε τοῦτο· ἐώ-
 ρων γὰρ ἡμᾶς οἷα ἐσυκοφαντούμεθ' ὑπὸ τούτων. ὥς
 οὖν καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι καὶ ταύτας τὰς
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 14 Ἐπειδὴ τοίνυν τὸ πρᾶγμ' ἐνταῦθ' εἰστίκει, καὶ τὰ μὲν χρήματα οὐ προΐεντο οὓς ἐπήγαγεν οὗτος, ἡμεῖς δ' εἰκότως ἐφαινόμεθα ὧν ἐωνήμεθα κρατεῖν, ἰκέτευεν, ἐδεῖτο, ἠντιβόλει πρᾶτηρας ἡμᾶς γίνεσθαι. ἀξιούντος δὲ τούτου καὶ πολλὰ δεηθέντος ἐμοῦ, καὶ τί οὐ
- 15 ποίησαντος; καὶ τοῦθ' ὑπέμεινα. ὁρῶν δ' αὐτὸν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κακοήθη, καὶ τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τοῦ Μνησικλέους κατηγοροῦντα πρὸς ἡμᾶς, πάλιν δ' ὧ φίλος ἦν τὰ μάλιστα, τῷ Εὐέργῳ, τούτῳ προσκεκροκότα, καὶ τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἐγὼ κατέπλευσα, ἄσμενον φάσκοντα ἑορακέναι με, ἐπεὶ δ' ἔδει τὰ δίκαια ποιεῖν, ἐμοὶ πάλιν δυσκολαίνοντα, καὶ ἅπασι μέχρι τοῦ προλαβεῖν καὶ τυχεῖν ὧν δέοιτο φίλου ὄντα, μετὰ ταῦτα
- 16 δ' ἐχθρὸν καὶ διάφορον γιγνόμενον, ἠξίου ἀπαλ-971
λαττόμενος καὶ πρᾶτηρ ὑπὲρ τῶν τούτου γιγνόμενος, πάντων ἀφεθεῖς τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀπαλλαγείς, οὕτω διαλύεσθαι. τούτων δὲ συγχωρηθέντων οὗτος μὲν ἀφῆκεν ἀπάντων ἐμὲ, ἐγὼ δὲ πρᾶτηρ, ὡσπερ ἐδεῖθ' οὗτος, τῶν κτημάτων ἐγιννόμεν, καθάπερ αὐτὸς ἐπριάμην παρὰ Μνησικλέους. κομισάμενος δὲ τὰ ἐμαντοῦ, καὶ τοῦτον οὐδ' ὅτιοῦν ἀδικῶν, μὰ τοὺς θεοὺς, οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο, ᾤηθην δίκην μοι λαχεῖν ποτὲ τουτονί.
- 17 Τὰ μὲν δὴ γεγενημένα, καὶ περὶ ὧν οἴσετε τὴν ψῆφον, καὶ δι' ἃ τὴν δίκην συκοφαντούμενος παραγραψάμην μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι, ταῦτ' ἐστίν, ὧ ἄνδρες δικασταί. παρασχόμενος δὲ μάρτυρας, οἱ παρήσαν ἠνίκα ἀφιέμην ὑπὸ τούτου καὶ ἀπηλλαττόμην, ὡς οὐκ εἰσαγώγιμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἡ δίκη, μετὰ ταῦτ' ἐπιδείξω. καὶ μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Λέγε δὴ μοι καὶ τὴν τῶν ἐωνημένων μαρτυρίαν, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι τούτου κελεύοντος αὐτὰ ἀπεδόμην οἷς οὗτος ἐκέλευσεν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 18 Οὐ τοίνυν μόνον ἡμῖν εἰσιν οὗτοι μάρτυρες ὡς ἀφείμεθα καὶ νῦν συκοφαντούμεθα, ἀλλὰ καὶ Πανταίνετος αὐτός. ὅτε γὰρ λαγγάνων Εὐέργῳ τὴν δίκην εἶασεν ἐμὲ, τότε ἔμαρτύρει οὗτος πρὸς ἐμὲ αὐτῷ μηδὲν ἔγκλημα ὑπόλοιπον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν δήπου τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων παρόντων ἀμφοῖν ὁμοίως ἐγκαλῶν τὸν μὲν εἶασε, τῷ δ' ἐδικάζετο. ἀλλὰ μὴν ὅτι γ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτωπραχθέντων πάλιν λαγγάνειν, οἶμαι μὲν ὑμᾶς καὶ μηδὲν εἰπόντος ἐμοῦ γι-972
γνώσκειν· ὅμως δὲ λέγε αὐτοῖς καὶ τὸν νόμον τουτονί.

ΝΟΜΟΣ.

- 19 Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τοῦ νόμου λέγοντος ἀντικρὺς, ὧν ἂν ἀφῆ καὶ ἀπαλλάξῃ τις, μηκέτι τὰς δίκας εἶναι. καὶ μὴν ὅτι γ' ἀμφοτέρ' ἐστὶ πεπραγμένα ταῦτα τούτῳ πρὸς ἡμᾶς, ἠκούσατε τῶν μαρτύρων. ἀπάντων μὲν τοίνυν τῶν ἐν τοῖς νόμοις ἀπειρημένων οὐ προσήκει δικάζεσθαι, ἥμιστα δὲ τούτων. ἂ μὲν γὰρ τὸ δημόσιον πέπρακεν, ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ὡς
20 ἀδίκως ἢ οὐ προσήκοντα πέπρακεν· καὶ περὶ ὧν ἔγνω τὸ δικαστήριον ἐστὶν εἰπεῖν ὡς ἕξαπατηθὲν τοῦτ' ἐποίησε, καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τῷ νόμῳ καθ' ἐκάστου γένοιτ' ἂν τις εἰκότως λόγος. ἂ δ' αὐτὸς ἐπέισθη καὶ ἀφῆκεν, οὐκ ἐνὶ δήπουθεν εἰπεῖν οὐδ' αὐτὸν αἰτιάσασθαι ὡς οὐ δικαίως ταῦτ' ἐποίησεν. οἱ μὲν οὖν παρὰ τι τῶν ἄλλων τούτων δικαζόμενοι τοῖς ὑφ' ἐτέ-

ρων δικαίοις ὠρισμένοις οὐκ ἐμμένουσιν, ὁ δ' ὦν ἄν
ἀφῆ πάλιν λαγχάνων τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ. διὸ πάντων
μάλιστα ἄξιον τούτοις χαλεπαίνειν.

21 Οὐκοῦν ὡς μὲν ἀφῆκέ με πάντων, ὅτε ἐγιννόμην
τῶν ἀνδραπόδων πρατῆρ, ἐπέδειξα· ὅτι δ' οὐκ ἐῷσιν
οἱ νόμοι τούτων εἶναι δίκας, ἀκηκόατε ἀρτίως ἀναγι-
γνωσκομένου τοῦ νόμου. ἵνα δ', ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
μὴ τις οἴηται τοῖς περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν δικαί-
οις ἀλισκόμενόν με ἐπὶ τοῦτο ἀποχωρεῖν, καὶ καθ' ἕκα-
στον ὦν ἐγκαλεῖ βούλομαι δεῖξαι αὐτὸν ψευδόμενον.

22 λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ὃ μοι δικάζεται.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

973

[Ἐβλαψέ με Νικόβουλος ἐπιβουλεύσας ἐμοὶ καὶ τῇ οὐ-
σίᾳ τῇ ἐμῇ, ἀφελέσθαι κελεύσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ
οἰκέτην τὸ ἀργύριον τοῦ ἐμοῦ οἰκέτου, ὃ ἔφερε καταβο-
λὴν τῇ πόλει τοῦ μετάλλου, ὃ ἐγὼ ἐπριάμην ἐνενήκοντα
μῶν, καὶ αἴτιος ἐμοὶ γενόμενος ἐγγραφῆναι τὸ διπλοῦν
τῷ δημοσίῳ.]

23 Ἐπίσχεσ. ταυτὶ πάντα, ἃ νῦν ἐγκέκληκεν ἐμοὶ,
πρότερον τὸν Εὐεργον αἰτιασάμενος τὴν δίκην εἶλεν.
μεμαρτύρηται μὲν δὴ καὶ ἐν ἀρχῇ μοι τοῦ λόγου πρὸς
ὑμᾶς ὡς ἀπεδήμουν, ὅτε τούτοις αἱ πρὸς ἀλλήλους
ἐγίνοντο διαφοραί· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἐγκλή-
ματος τούτου δῆλόν ἐστιν. οὐδαμοῦ γὰρ ὡς ἐγὼ τι
πεποίηκα τούτων ἐγραψεν, ἀλλ' ὑπογράψας ἐπιβου-
λεῦσαί με αὐτῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ προστάξει μὲ φησι τῷ
παιδί ταῦτα ποιεῖν, ψευδόμενος· πῶς γὰρ ἐγὼ προσ-
έταξα, ὅς ὅτε ἐξέπλεον τῶν γενησομένων ἐνταῦθ' οὐδ'
24 ὅτιοῦν δήπουθεν ἦδειν; εἶτα καὶ πόση μωρία, λέγον-
τα ὡς ἐπεβούλευον ἀτιμῶσαι καὶ τὰ ἔσχατα προᾶξαι,
οἰκέτη με ταῦτα προστάξει γεγραφέναι, ἃ οὐδὲ πολί-

της πολίτην δύναιτ' ἄν ποιῆσαι; τί οὖν ἔστι τοῦτο; οὐκ ἔχων, οἶμαι, κατ' οὐδέν διὰ τὴν ἀποδημίαν εἰς ἐμὲ τούτων ἀνενεγκεῖν τι, συκοφαντεῖν δὲ βουλόμενος, ὡς προσέταξα ἐνέγραψεν· οὐδὲ γὰρ λόγος ἦν, εἰ μὴ τοῦτ' ἐποίησεν. λέγε τὰκόλουθον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

- 25 [Καὶ ἐπειδὴ ὦφλον ἐγὼ τῷ δημοσίῳ, καταστήσας Ἀντιγένην τὸν ἑαυτοῦ οἰκέτην εἰς τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν τὸ ἐπὶ Θρασύλλῳ κύριον τῶν ἐμῶν, ἀπαγορεύοντος ἐμοῦ.]

Ἐπίσχεσ. πάλιν ταυτὶ πάντα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πρά-97
γματος ἐξελεγχθήσεται ψευδόμενος. γέγραφε γὰρ κα-
ταστήσασθαι μὲν ἐμὲ, ἀπαγορεύειν δὲ αὐτόν. ταῦτα δ'
οὐχ οἶόν τε τὸν μὴ παρόντα. οὔτε γὰρ καθίστην ἐγὼ
ὅ γε ὢν ἐν τῷ Πόντῳ, οὔτ' ἀπηγόρευεν οὔτος τῷ μὴ
26 παρόντι· πῶς γὰρ; πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε ταῦθ'
οὔτω γράψαι; ὁ Εὐεργος τότε, οἶμαι, πλημμελῶν ὢν
δέδωκε δίκην, συνήθως ἔχων ἐμοὶ καὶ γνώριμος ὢν
κατέστησε τὸν οἰκέτην οἰκοθεν λαβὼν παρ' ἐμοῦ φυ-
λάττειν ὡς αὐτόν. εἰ μὲν οὖν ἔγραψε τάληθες, γέλως
ἄν ἦν· τί γὰρ, εἰ κατέστησεν Εὐεργος, ἐγὼ σε ἀδικῶ;
φεύγων δὲ τοῦτο τοιαῦτ' ἠνάγκασται γράφειν, ἵν' ἦ
πρὸς ἐμὲ αὐτῷ τὸ ἐγκλημα. λέγε τὰ ἐφεξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

[Κάπειτα πείσας τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθίζεσθαι
εἰς τὸν κερχρεῶνα ἐπὶ βλάβῃ τῇ ἐμῇ.]

- 27 Τοῦτὶ παντελῶς ἤδη καὶ ἀναιδές ἐστιν· οὐ γὰρ
μόνον ἐκ τοῦ προκαλεῖσθαι τούτους παραδοῦναι, τοῦ-
τον δὲ μὴ ἐθέλειν, ἀλλὰ καὶ ἐκ πάντων δῆλόν ἐστι
ψεῦδος ὄν. τίνας γὰρ ἔνεκ' ἐπειθον; ἵνα νῆ Δί' αὐ-
τοὺς κτήσωμαι. ἀλλ' αἰρέσεώς μοι δοθείσης ἢ ἔχειν

ἢ κομίσασθαι τὰ ἑαυτοῦ, εἰλόμην κομίσασθαι, καὶ ταῦτα μεμαρτύρηται. λέγε δὲ τὴν πρόκλησιν ὄμως.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

28 Ταύτην τοίνυν οὐχὶ δεξάμενος τὴν πρόκλησιν, ἀλλὰ φυγῶν, σκέψασθε οἶον εὐθέως μετὰ ταῦτ' ἐγκαλεῖ. λέγε τὸ ἐχόμενον.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

[Καὶ κατεργασάμενος τὴν ἀργυρίτιν, ἣν οἱ ἐμοὶ οἰκέται εἰργάσαντο, καὶ ἔχων τὸ ἀργύριον τὸ ἐκ ταύτης τῆς ἀργυρίτιδος.]

Πάλιν ταῦτα πῶς ἔνεστ' ἐμοὶ πεπραῆχθαι τῷ μὴ 975 παρόντι, καὶ περὶ ᾧν Εὐέργου κατεδικάσω; λέγε δ' αὐτὸ τὸ ἐγκλημα ἐξῆς.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

29 [Καὶ ἀποδόμενος τὸ ἐργαστήριον τὸ ἐμὸν καὶ τοὺς οἰκέτας παρὰ τὰς συνθήκας, ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ.]

Ἐπίσχεσ. τουτὶ πολὺ πάνθ' ὑπερβέβληκε τᾶλλα. πρῶτον μὲν γὰρ παρὰ τὰς συνθήκας φησὶν, ἃς ἔθετο πρὸς ἐμέ. αὐταὶ δ' εἰσὶ τίνες; ἐμισθώσαμεν τῶν τόκων τῶν γιγνομένων τούτῳ τὰ ἡμέτερα ἡμεῖς, καὶ ἄλλο οὐδέν· πρατῆρ μὲν γὰρ ὁ Μνησικλῆς ἡμῖν ἐγεγό-
30 νει τούτου παρόντος καὶ κελεύοντος. μετὰ ταῦτα δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον ἡμεῖς ἑτέροις ἀπεδόμεθα, ἐφ' οἷσπερ αὐτοὶ ἐπριάμεθα, οὐ μόνον κελεύοντος ἐτι τούτου, ἀλλὰ καὶ ἰκετεύοντος· οὐδεὶς γὰρ ἤθελε δέχεσθαι τοῦτον πρατῆρα. τί οὖν αἱ τῆς μισθώσεως ἐνταῦθα συνθήκαι; τί τοῦτο, ᾧ φαυλότατ' ἀνθρώπων, ἐνέγραψας; ἀλλὰ μὴν ὅτι σοῦ κελεύοντος καὶ ἐφ' οἷσπερ ἔωνήμεθα αὐτοὶ πάλιν ἀπεδόμεθα, λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 31 *Μαρτυρεῖς τοίνυν καὶ σύ· ἃ γὰρ ἡμεῖς πέντε καὶ ἑκατὸν μυνῶν ἑωνήμεθα, ταῦθ' ὕστερον τριῶν ταλάντων καὶ δισχιλίῶν καὶ ἑξακοσίων ἀπέδου σύ· καίτοι τίς ἂν καθάπαξ πρατῆρά σ' ἔχων σοὶ δραχμὴν ἔδωκε μίαν; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.*

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 32 *Ἔχων μὲν τοίνυν ἦν ἐπείσθη τῶν αὐτοῦ τιμῆν, δεηθεὶς δ' ἐμοῦ τότε γενέσθαι πρατῆρα καθ' ὃ συνέβαλον ἀργύριον, αὐτὸς δυοῖν ταλάντοιν προσδικάζε- 970 ται. καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἐγκλημάτων ἔτ' ἐστὶ δεινότερα. λέγε δὴ μοι τὸ λοιπὸν τοῦ ἐγκλήματος.*

ΕΓΚΛΗΜΑ.

- 33 *Ἐνταυθὶ πόλλ' ἄττα καὶ δεινά μοι ἄλλα ἐγκαλεῖ· καὶ γὰρ αἰκίαν καὶ ὕβριν καὶ βιαίων καὶ πρὸς ἐπικλήρους ἀδικήματα. τούτων δ' εἰσὶν ἐκάστου χωρὶς αἱ δίκαι καὶ οὔτε πρὸς ἀρχὴν τὴν αὐτὴν οὔθ' ὑπὲρ τιμημάτων τῶν αὐτῶν, ἀλλ' ἢ μὲν αἰκία καὶ τὰ τῶν βιαίων πρὸς τοὺς τετραράκοντα, αἱ δὲ τῆς ὕβρεως πρὸς τοὺς θεσμοθέτας, ὅσα δ' εἰς ἐπικλήρους, πρὸς τὸν ἄρχοντα. οἱ δὲ νόμοι καὶ τούτων διδόασιν τὰς παραγραφὰς ἀντιλαγχάνειν, περὶ ὧν οὐκ εἰσὶν εἰσαγωγεῖς. λέγε δ' αὐτοῖς τουτοὺ τὸν νόμον.*

ΝΟΜΟΣ.

- 34 *Τοῦτο τοίνυν ἐμοῦ παραγεγραμμένου πρὸς τῇ ἄλλῃ παραγραφῇ, καὶ οὐκ ὄντων εἰσαγωγέων τῶν θεσμοθετῶν ὑπὲρ ὧν λαγχάνει Πανταίνετος, ἐξαλήλιπται καὶ οὐ πρόσεστι τῇ παραγραφῇ. τὸ δ' ὅπως ἡμεῖς σκοπεῖτε· ἐμοὶ μὲν γὰρ, ἕως ἂν ἔχω τὸν νόμον*

αὐτὸν δεικνύναι, οὐδ' ὅτι οὖν διαφέρει· οὐ γὰρ τὸ γιγνώσκειν καὶ συνιέναι τὰ δίκαια ὑμῶν ἐξαλείψαι δύνησεται.

35 Λαβὲ δὴ καὶ τὸν μεταλλικὸν νόμον· καὶ γὰρ ἐκ τούτου δεῖξαι οἶμαι οὐκ οὐσαν εἰσαγωγίμου τὴν δίκην, χάριτός τε ὢν μᾶλλον ἄξιος ἢ τοῦ συκοφαντεῖσθαι. λέγε.

ΝΟΜΟΣ.

Οὗτος σαφῶς ὁ νόμος διήρηκεν ὢν εἶναι δίκας προσήκει μεταλλικᾶς. οὐκοῦν ὁ μὲν νόμος, εἴαν τις ἐξίλλη τινὰ τῆς ἐργασίας, ὑπόδικον ποιεῖ· ἐγὼ δ' οὐχ 977 ὅπως αὐτὸς ἐξίλλω, ἀλλ' ὢν ἄλλος τοῦτον ἀπεστέρει, τούτων ἐγκρατῆ κατέστησα καὶ παρέδωκα, καὶ πρατῆρ 36 τούτου δεηθέντος ἐγενόμην. ναί, φησίν· ἀλλὰ καὶ ἄλλο τι ἀδικῆ τις περὶ τὰ μέταλλα, καὶ τούτων εἰσὶ δίκαι. ὀρθῶς γ', ὦ Πανταίνετε· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστίν; ἂν τύφη τις, ἂν ὄπλα ἐπιφέρῃ, ἂν ἐπικατατέμνη τῶν μέτρων ἐντός. ταῦτ' ἐστὶ τᾶλλα, ὢν οὐδὲν δήπου πέπρακται πρὸς ὑμᾶς ἐμοί, πλὴν εἰ τοὺς κοιμιζομένους, ἂ προεῖντό σοι, μεθ' ὄπλων ἤκειν νομιζεις. εἰ δὲ ταῦθ' ἤγεῖ, πρὸς ἅπαντας τοὺς προῖεμένους τὰ ἑαυτῶν εἰσὶ 37 σοι δίκαι μεταλλικαί. ἀλλ' οὐ δίκαιον. φέρε γὰρ, ὅστις ἂν μέταλλον παρὰ τῆς πόλεως πρίηται, τοὺς κοινούς παρελθῶν νόμους, καθ' οὓς καὶ διδόναι καὶ λαμβάνειν πᾶσι προσήκει δίκας, ἐν ταῖς μεταλλικαῖς δικάσεται, εἴαν δανείσῃται παρὰ τοῦ τι, ἂν κακῶς ἀκούσῃ; ἂν πληγὰς λάβῃ; ἂν κλοπὴν ἐργαλῆ; ἂν προεισφορᾶν μὴ κοιμίζηται; ἂν ὅλως ἄλλο τι; ἐγὼ μὲν οὐκ οἶμαι, ἀλλὰ τὰς μεταλλικᾶς εἶναι δίκας τοῖς κοινωνοῦσι 38 μετάλλου καὶ τοῖς εἰς ἕτερον συντρήσασιν καὶ ὅλως τοῖς ἐργαζομένοις τὰ μέταλλα καὶ τῶν ἐν τῷ νόμῳ τι ποιούσι, τῷ δὲ δανείσαντι Πανταίνετῳ, καὶ ταῦτ' ἀπει-

ληφότι γλίσχρως καὶ μόλις παρὰ τούτου, οὐκ εἶναι δίκην μεταλλικὴν προσφευκτέον, οὐδ' ἐγγύς.

- 39 Ὡς μὲν οὖν οὐτ' ἠδίκηκα τοῦτον οὐδὲν οὐτ' εἰσαγωγίμος ἐκ τῶν νόμων ἐστὶν ἢ δίκη, ταῦτ' ἂν τις σκοπῶν ῥαδίως γνοιή. οὐδὲν τοίνυν δίκαιον ἔχων οὐδὲ καθ' ἐν λέγειν ὑπὲρ ὧν ἐγκαλεῖ, ἀλλὰ καὶ ψευδῆ γε- 97
γραφῶς εἰς τὸ ἐγκλημα καὶ περὶ ὧν ἀφῆκε δικαζόμενος. τοῦ ἐξελεθόντος μηνός, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἔμελλον εἰσιέναι τὴν δίκην, ἥδη τῶν δικαστηρίων ἐπικεκληρωμένων, προσελθὼν καὶ περιστήσας τοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, τὸ ἐργαστήριον τῶν συνεστώτων, πρᾶ-
40 γμα ποιεῖ πάνδεινον· ἀναγιγνώσκει μοι πρόκλησιν μακρὰν, ἀξιῶν, ὅν φησιν οἰκέτην ταῦτα συνειδέναι, βασανίζεσθαι, κἂν μὲν ἦ ταῦτ' ἀληθῆ, τὴν δίκην ἀτίμητον ὀφλεῖν αὐτῷ, εἰ δὲ ψευδῆ, τὸν βασανιστὴν Μνησικλέα ἐπιγνώμονα εἶναι τῆς τιμῆς τοῦ παιδός. λαβὼν δ' ἐγγυητὰς τούτων παρ' ἐμοῦ, καὶ σημηναμέ-
41 νου τὴν πρόκλησιν ἐμοῦ, οὐχ ὡς δίκαιον ὄν· ποῦ γὰρ ἐστι δίκαιον ἐν οἰκέτου σώματι καὶ ψυχῇ ἢ δύο ὀφληκέναι τάλαντα ἢ μηδὲν τὸν συκοφαντοῦντα ζημιούσθαι; ἀλλ' ἐγὼ πολλῷ τῷ δικαίῳ περιεῖναι βουλόμενος συνεχώρουν. καὶ μετὰ ταῦτα προσκαλεῖται μὲν μετὴν δίκην πάλιν, ἐπειδὴ θᾶπτον ἀνείλετο τὰς παρακαταβολάς· οὕτως εὐθύς ἦν δηλὸς οὐδ' οἷς αὐτὸς ὠρί-
42 σατο ἐμμένων δικαίους. ἐπειδὴ δ' ἤκομεν πρὸς τὸν βασανιστὴν, ἀντὶ τοῦ τὴν πρόκλησιν ἀνοιξας δεῖξαι τὰ γεγραμμένα καὶ κατὰ ταῦτα πράττειν ὅ τι δόξαι (διὰ γὰρ τὸν θόρυβον τὸν τότε καὶ τὸ μέλλειν καλεῖσθαι τὴν δίκην τοιοῦτον ἦν· προκαλοῦμαι σε ταυτί· δέχομαι· φέρε δὴ τὸν δακτύλιον· λαβέ· τίς δ' ἐγγυητής; οὐτοσί· οὐδὲν οὐτ' ἀντίγραφον οὐτ' ἄλλο οὐδὲν ἐποιησάμην τοιοῦτον) ἀντὶ δὲ τοῦ ταυθ' οὕτως ὥσπερ λέ-

42 γω πράττειν ἑτέραν ἢ κεν ἔχων πρόκλησιν, ἀξιῶν αὐ- 979
 τὸς βασανίζειν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐπιλαβόμενος εἴλκε,
 43 καὶ ἐνέλειπεν οὐδὲν ἀσελγείας. καὶ ἔγωγ' ἐνεθυμή-
 θην, ὡς ἄνδρες δικασταί, ἡλίκον ἐστὶ πλεονέκτημα τὸ
 μὴ καταπεπληγῆσθαι τὸν βίον. ἐγὼ γὰρ ἑμαυτῶ ταῦτα
 πάσχειν ἐδόκουν καταφρονοῦμενος τῷ ἀπλῶς καὶ ὡς
 πέφυκα ξῆν, καὶ δίκην διδόναι παμμεγέθη ταῦτ' ἀνε-
 χόμενος· ὅτι δ' οὖν ἠναγκαζόμην, παρ' ἃ ἠγούμην δί-
 καια εἶναι, ἀντιπροκαλεῖσθαι, καὶ τὸν οἰκέτην παρεδί-
 δουν. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λέγε τὴν πρόκλησιν.

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

44 Φυγῶν μὲν τοίνυν ταῦτα, φυγῶν δ' ἂ τὸ πρῶτον
 αὐτὸς προῦκαλέσατο. ἔγωγε, ὅ τι ποτ' ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς,
 θαναμάζω. ἵνα δ' εἰδῆτε ὑφ' οὗ φησὶ καὶ τὰ δεινὰ πε-
 πονθέναι, θεάσασθε. οὗτός ἐστιν ὁ Πανταίνετος ἐκ-
 βαλὼν, οὗτός ἐσθ' ὁ κρείττων τῶν φίλων τῶν Πανται-
 νέτου καὶ τῶν νόμων. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπεδήμουν, οὐδ'
 αὐτὸς ἐγκαλεῖ.

45 Βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ δι' ὧν τοὺς πρότερον δικα-
 στας ἐξαπατήσας εἴλε τὸν Εὐεργον εἰπεῖν, ἵν' εἰδῆθ'
 ὅτι καὶ νῦν οὐδὲν οὐτ' ἀναιδείας οὔτε τοῦ ψεύδεσθαι
 παραλείψει. πρὸς δὲ τούτοις καὶ περὶ ὧν ἐμοὶ δικάζε-
 ται νυνὶ τὰς αὐτὰς οὔσας ἀπολογίας εὐρήσετε· ὅσπερ
 ἔλεγχος ἀκριβέστατός ἐστιν ὑπὲρ τοῦ τότε ἐκείνον σε-
 συκοφαντηῆσθαι. οὗτος γὰρ ἠτιάσατο ἐκείνον πρὸς
 ἅπασιν τοῖς ἄλλοις ἐλθόντ' εἰς ἀγρὸν ὡς αὐτὸν ἐπὶ τὰς
 ἐπικλήρους εἰσελθεῖν καὶ τὴν μητέρα τὴν αὐτοῦ, καὶ
 τοὺς νόμους ἦκεν ἔχων τοὺς τῶν ἐπικλήρων πρὸς τὸ
 46 δικαστήριον. καὶ πρὸς μὲν τὸν ἄρχοντα, ὃν τῶν τοιού- 980
 των οἱ νόμοι κελεύουσιν ἐπιμελεῖσθαι καὶ παρ' ὧ τῷ
 μὲν ἡδικοζότι κίνδυνος περὶ τοῦ τί χροῆ παθεῖν ἢ ἀπο-

τίσαι, τῷ δ' ἐπεξιόντι μετ' οὐδεμιᾶς ζημίας ἢ βοήθεια,
 οὐδέπω καὶ τήμερον ἐξήτασαι, οὐδ' εἰσήγγειλεν οὐτ'
 ἐμὲ οὔτε τὸν Εὐεργον ὡς ἀδικοῦντας, ἐν δὲ τῷ δικα-
 στηρίῳ ταῦτα κατηγορεῖ καὶ δυοῖν ταλάντων εἶλε δί-
 47 κην. ἦν γὰρ, οἶμαι, κατὰ μὲν τοὺς νόμους προειδότα
 τὴν αἰτίαν, ἐφ' ἣ κρίνεται, ῥάδιον τάληθῆ καὶ τὰ δι-
 καια ἐπιδείξαντ' ἀποφεύγειν, ἐν δὲ μεταλλικῇ δίκῃ,
 περὶ ὧν οὐδ' ἂν ἤλπισεν αὐτοῦ κατηγορηθῆσεσθαι,
 χαλεπὸν παραχρῆμα ἔχειν ἀπολύσεσθαι τὴν διαβολὴν·
 ἢ δ' ὀργὴ παρὰ τῶν ἐξαπατημένων ὑπὸ τούτου δικα-
 στῶν, ἐφ' ᾧ τὴν ψῆφον εἶχον πράγματι, τούτου κατεψη-
 48 φίσατο. καίτοι τὸν ἐκείνους ἐξαπατηκότα τοὺς δικα-
 στὰς ἄφ' ὀκνήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν οἴεσθε; ἢ πεπιστευ-
 κότα εἰσιέναι τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' οὐ τοῖς λόγοις καὶ
 τοῖς συνεστῶσι μεθ' αὐτοῦ μάρτυσι, τῷ τ' ἀκαθάρτῳ
 καὶ μίαιρῳ Προκλεῖ, τῷ μεγάλῳ τούτῳ, καὶ Στρατοκλεῖ
 τῷ πιθανωτάτῳ πάντων ἀνθρώπων καὶ πονηροτάτῳ,
 καὶ τῷ μηδὲν ὑποστελλόμενον μηδ' αἰσχυνόμενον
 49 κλαῖσειν καὶ ὀδυρεῖσθαι; καίτοι τοσοῦτου δεῖς ἐλέου
 τινὸς ἄξιός εἶναι ὥστε μισηθείης ἂν δικαιοτάτ' ἀν-
 θρώπων ἐξ ὧν πεπραγματεύσαι· ὅς γε ὀφείλων μνᾶς
 ἑκατὸν καὶ πέντε καὶ οὐχ οἶός τε ὦν διαλυῆσαι, τοὺς
 ταῦτα συνευπορήσαντας καὶ γενομένους αἰτίους σοι
 τοῦ τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς συμβαλοῦσιν ἐξ ἀρχῆς, χω- 981
 ρὶς ὦν περὶ αὐτὰ τὰ συμβόλαια ἠδικήκεις, καὶ πρὸς
 ἀτιμῶσαι ζητεῖς. καὶ τοὺς μὲν ἄλλους τοὺς δανειζομέ-
 νους ἴδοι τις ἂν ἐξισταμένους τῶν ὄντων· σοὶ δ' ὁ
 συμβεβληκῶς τοῦτο πέπονθε, καὶ δανείσας τάλαντον
 50 δύο ᾧφληκε συκοφαντηθεῖς. ἐγὼ δὲ τετταράκοντα
 μνᾶς δανείσας δυοῖν ταλάντων ταυτηνὶ φεύγω δίκην.
 καὶ ἐφ' οἷς δανείσασθαι μὲν οὐδεπώποτ' ἐδυνήθης ἑκα-
 τον μνῶν πλέον, πέπρακας δὲ καθάπαξ τριῶν τάλαν-

- των καὶ δισχιλίων, εἰς ταῦτα τέτταρα, ὡς ἔοικεν, ἠδίκησθαι τάλαντα. ὑπὸ τοῦ ταῦτα; ὑπὸ τοῦ οἰκέτου νῆ Δία τοῦ ἐμοῦ. τίς δ' ἂν οἰκέτη παραχωρήσειε πολίτης τῶν αὐτοῦ; ἢ τίς ἂν φήσειεν, ὧν δίκην λαχῶν ἤρηκεν οὗτος Εὐεργον, τούτων καὶ τὸν ἐμὸν παῖδα ὑπεύθυνον εἶναι προσήκειν; χωρὶς δὲ τούτων αὐτὸς αὐτὸν οὗτος ἀφῆκε τῶν τοιούτων αἰτιῶν ἀπασῶν. οὐ γὰρ νῦν ἔδει λέγειν, οὐδ' εἰς τὴν πρόκλησιν γράφειν ἐν ἧ βασιανίζειν ἐξήτει, ἀλλὰ λαχόντα ἐκείνῳ τὴν δίκην τὸν κύριον διώκειν ἐμέ. νῦν δ' εἴληχε μὲν ἐμοί, κατηγορεῖ δ' ἐκείνου. ταῦτα δ' οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι· τίς γὰρ πώποτε τῷ δεσπότῃ λαχῶν τοῦ δούλου τὰ πράγματα, ὥσπερ κυρίου, κατηγορήσεν;
- 52 Ἐπειδὴν τοίνυν τις αὐτὸν ἐρηται "καὶ τί δίκαιον ἔξεις λέγειν πρὸς Νικόβουλον;" μισοῦσι, φησὶν, Ἀθηναῖοι τοὺς δανειζοντας. Νικόβουλος δ' ἐπίφθορός ἐστι, καὶ ταχέως βαδίζει, καὶ μέγα φθέγγεται. καὶ βακτηρίαν φορεῖ· ταῦτα δ' ἐστὶν ἅπαντα, φησὶ, πρὸς ἐμοῦ. καὶ ταῦτ' οὐκ αἰσχύνεται λέγων, οὐδὲ τοὺς ἀκούοντας οἶεται μανθάνειν ὅτι συκοφαντοῦντός ἐστιν
- 53 λογισμὸς οὗτος, οὐκ ἀδικουμένου. ἐγὼ δ' ἀδικεῖν μὲν οὐδένα τῶν δανειζόντων οἶμαι, μισεῖσθαι μέντοι τι- 982
νάς ἂν εἰκότως ὑφ' ὑμῶν, οἱ τέχνην τὸ πρᾶγμα πεποιημένοι μήτε συγγνώμης μήτ' ἄλλου μηδενὸς εἰσιν ἀλλ' ἢ τοῦ πλείονος. διὰ γὰρ τὸ καὶ δεδανείσθαι πολλάκις, μὴ μόνον αὐτὸς τούτῳ δανείσαι, οὐδ' ἐγὼ τούτους ἀγνοῶ οὐδὲ φιλῶ, οὐ μέντοι γ' ἀποστερῶ μὰ Δί'
- 54 οὐδὲ συκοφαντῶ. ὅστις δὲ εἰργασται μὲν ὥσπερ ἐγὼ πλέων καὶ κινδυνεύων, εὐπορήσας δὲ μικρῶν ἐδάνεισε ταῦτα, καὶ χαρίσασθαι βουλόμενος καὶ μὴ λαθεῖν διαφρουρὴν αὐτὸν τὸ ἀργύριον, τί τις ἂν τοῦτον εἰς ἐκείνους τιθείη; εἰ μὴ τοῦτο λέγεις, ὡς ὅς ἂν σοὶ δανείσῃ, τοῦ-

τον δημοσίᾳ μισεῖσθαι προσήκει. λέγε δή μοι τὰς μαρτυρίας, τίς ἐγὼ πρὸς τοὺς συμβάλλοντας ἄνθρωπος καὶ πρὸς τοὺς δεομένους εἰμί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

55 Τοιοῦτος, ὦ Πανταίνετε, ἐγὼ ὁ ταχὺ βαδίζων καὶ τοιοῦτος σὺ ὁ ἀτρέμας. ἀλλὰ μὴν περὶ τοῦ ἐμοῦ γε βαδίσματος ἢ τῆς διαλέκτου τάληθῆ πάντ' ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες δικασταί, μετὰ παρορησίας. ἐγὼ γὰρ οὐχὶ λέληθα ἑμαυτὸν, οὐδ' ἀγνοῶ οὐ τῶν εὐ πεφυκότων κατὰ ταῦτα ὢν ἀνθρώπων, οὐδὲ τῶν λυσιτελούντων ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἐν οἷς μὴδὲν ὠφελοῦμαι ποιῶν, λυπῶ τινὰς, πῶς οὐκ ἀτυχῶ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος; ἀλλὰ τί χρὴ παθεῖν; ἂν τῷ δεῖνι δανείσω, διὰ ταῦτα δίκην προσοφλεῖν; μηδαμῶς. κακίαν γὰρ ἐμοὶ καὶ πονηρίαν οὐθ' οὔτος προσοῦσαν οὐδεμίαν δείξει οὐθ' ὑμῶν τοσοῦτων ὄντων οὐδὲ εἰς σύνοιδεν. τᾶλλα δὲ ταῦθ' ἕκαστος ἡμῶν, ὅπως ἔτυχε, πέφυκεν, οἶμαι. καὶ φύσει μάχεσθαι μὲν ἔχοντα οὐκ εὐπορόν ἐστιν (οὐ γὰρ ἂν ἀλλήλων διεφέρομεν οὐδὲν), γινῶναι δ' ἰδόντα ἕτερον καὶ 98 ἐπιπληξῆσαι ῥάδιον. ἀλλὰ τί τούτων ἐμοὶ πρὸς σέ, Πανταίνετε; πολλὰ καὶ δεινὰ πέπονθας; οὐκοῦν εἰληφας δίκην. οὐ παρ' ἐμοῦ γε; οὐδὲ γὰρ ἡδικήθης οὐδὲν ὑπ' ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἀφῆκας, οὐδ', ὅτ' Εὐέρογῳ προηροῦ λαγχάνειν, εἰσάσας ἐμέ, οὐδὲ πρατῆρα ἠξιώσας ὑποστήναι τόν γε δεινὰ σε καὶ πολλὰ εἰργασμένον. εἶτα καὶ πῶς ἂν ὁ μὴ παρῶν μὴδ' ἐπιδημῶν ἐγὼ τί σε ἠδίκησα; εἰ τοίνυν ὡς οἶόν τε μέγιστ' ἠδικῆσθαι δοίη τις 99 αὐτῷ καὶ ἐρεῖν ἅπαντα τάληθῆ περὶ τούτων νυνὶ, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαί τισιν ἤδη μείζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκούσιοι φόνου

καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ πολλὰ ἄλλα τοιαῦτα γίνε-
 ται. ἀλλ' ὅμως ἀπάντων τούτων ὄρος καὶ λύσις τοῖς
 59 παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ'
 οὔτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει ὥστε, ἂν ἐλών τις
 ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδείξας μὴ καθαρὸν με-
 τὰ ταῦτ' αἰδέσῃται καὶ ἀφῆ, οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος
 τὸν αὐτὸν ἐστίν. οὐδέ γ', ἂν ὁ παθὼν αὐτὸς ἀφῆ τοῦ
 φόνου, πρὶν τελευτῆσαι, τὸν δράσαντα, οὐδενὶ τῶν
 λοιπῶν συγγενῶν ἔξεστιν ἐπεξιέναι, ἀλλ' οὓς ἐκπίπτειν
 καὶ φεύγειν, ἂν ἀλίσκωνται, καὶ τεθνάναι προστάτ-
 τουσιν οἱ νόμοι, τούτους, ἂν ἀφεθῶσιν, ἅπαξ ἀπάν-
 60 τῶν ἐκλύει τῶν δεινῶν τοῦτο τὸ ῥῆμα. εἶθ' ὑπὲρ μὲν
 ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὔτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ
 ἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημά-
 των ἄκυρον ἐστίν; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαί-
 ων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἐστὶ δεινότατον, 984
 ἀλλ' εἰ προᾶγμα δίκαιον ὠρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρό-
 νου νῦν καταλυθήσεται ἐφ' ἡμῶν.

XXXVIII.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΗ ΠΡΟΣ ΝΑΥΣΙΜΑΧΟΝ ΚΑΙ
ΞΕΝΟΠΕΙΘΗΝ.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ .

Ναυσίμαχος καὶ Ξενοπέιθης ἐπετροπεύθησαν ὑπὸ Ἀρισταί-
 χμου, ἐγγραφέντες δὲ εἰς ἄνδρας ἔλαχον δίκην ἐπιτροπῆς αὐ-
 τῶ, εἶτα διελύσαντο λαβόντες τρία τάλαντα, καὶ ἀφῆκαν αὐ-
 τὸν τῶν ἐγκλημάτων. καὶ ὁ μὲν τετελεύτηκε καταλιπὼν παῖ-
 δας τέτταρας, τούτοις δὲ μετὰ χρόνον συχνὸν ὁ Ναυσίμαχος
 καὶ Ξενοπέιθης δικάζονται βλάβης, χρήματα ἀπαιτοῦντες ἐκ

τῆς ἐπιτροπῆς. οἱ δὲ παραγράφονται παρατιθέμενοι τὸν νόμον τὸν οὐκ ἔῶντα περὶ ὧν ἂν τις ἄφεισιν δῶ καὶ ἀπαλλαγὴν πάλιν δικάζεσθαι.

Δεδωκότων, ὧ ἄνδρες δικασταί, τῶν νόμων παραγράψασθαι περὶ ὧν ἂν τις ἀφείσ καὶ ἀπαλλάξας πάλιν δικάζηται, γεγεννημένων ἀμφοτέρων τούτων τῷ πατρὶ πρὸς Ναυσίμαχον καὶ Ξενοπείδην τοὺς εἰληχό- 985
 τας ἡμῖν, παρεγραψάμεθα, ὥσπερ ἠκούσατε ἀρτίως, 2 μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. δεήσομαι δὲ καὶ δίκαια καὶ μέτρια ὑμῶν ἀπάντων, πρῶτον μὲν εὐνοϊκῶς ἀκοῦσαί μου λέγοντος, εἴτ', ἐὰν ἀδικεῖσθαι δοκῶ καὶ μὴ προσήκοντος ἐγκλήματος φεύγειν δίκην, βοηθῆσαί μοι τὰ δίκαια. ὁ μὲν γὰρ ὑμεῖς ἐπὶ τῇ δίκη τιμίμημα ἀκηκόατε, τριάκοντα μυαὶ εἰσὶν, ὧν δὲ φεύγομεν χρημάτων, τέτταρα τάλαντα. ὄντες γὰρ δύο τέτταρας εἰλήχασι δίκας ἡμῖν, τῶν αὐτῶν χρημάτων πάσας, τρισχιλίων ἑκάστην, βλάβης· καὶ νυνὶ πρὸς τριάκοντα μυῶν ἐπίγραμμα ὑπὲρ τοσούτων χρημάτων εἰς ἀγῶνα καθέσταμεν. 3 τὴν μὲν οὖν συκοφαντίαν τὴν τούτων, καὶ μεθ' ὅσης ἐπιβουλῆς ἐληλύθασιν ἐφ' ἡμᾶς, ἐξ αὐτῶν τῶν πεπραγμένων εἴσεσθε. ἀναγνώσεται δὲ πρῶτον μὲν ὑμῖν τὰς μαρτυρίας, ὡς ἀφείσαν τὸν πατέρα ἡμῶν ὧν ἐνεκάλεσαν εἰς τὴν ἐπιτροπὴν· κατὰ γὰρ τοῦτο καὶ παρεγραψάμεθα μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. καὶ μοι λέγε ταυτασὶ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

4 Ὅτι μὲν τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ δίκας ἔλαχον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀφείσαν ταύτας καὶ τὰ συγχωρηθέντα χρήματα ἔχουσιν, ἀκούετε τῶν μαρτύρων. ὅτι δ' οὐκ ἔῶσιν οἱ νόμοι περὶ τῶν οὕτω πραχθέντων

αὐθις δικάζεσθαι, νομίζω μὲν ἅπαντας ὑμᾶς εἰδέναι, κἄν μηδὲν εἶπω περὶ αὐτῶν ἐγὼ, βούλομαι δ' ὅμως καὶ τὸν νόμον ὑμῖν αὐτὸν ἀναγνῶναι. λέγε τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

986

5 Ἀκούετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου σαφῶς λέγοντος ἕκαστα, ὧν μὴ εἶναι δίκας· ὧν ἓν ἐστίν, ὁμοίως τοῖς ἄλλοις κύριον, περὶ ὧν ἂν τις ἀφῆ καὶ ἀπαλλάξῃ, μὴ δικάζεσθαι. οὕτω τοίνυν καὶ μετὰ πολλῶν μαρτύρων τῆς ἀφέσεως γεγονυίας, καὶ φανερῶς ἀπολύοντος ἡμᾶς τοῦ νόμου, εἰς τοῦτο ἐληλύθασιν ἀναισχυντίας οὗτοι καὶ τόλμης ὥστε τεττάρων μὲν καὶ δέκα
6 ἐτῶν γεγενημένων ἀφ' οὗ τὸν πατέρα ἡμῶν ἀφείσαν, εἰκοσι δὲ καὶ δυοῖν ἀφ' οὗ τυγχάνουσι γεγραμμένοι, τετελευτηκότος δὲ καὶ τοῦ πατρὸς τοῦ ἡμετέρου, πρὸς ὃν αὐτοῖς ἐγένοντο αἱ διαλλαγαί, καὶ τῶν ἐπιτρόπων, οἳ μετὰ τὸν ἐκείνου θάνατον τῶν ἡμετέρων ἐγένοντο κύριοι, καὶ τῆς ἑαυτῶν μητρὸς, ἣτις ἅπαντα ταῦτα ἤδει, καὶ διαιτητῶν καὶ μαρτύρων καὶ πάντων τῶν πλείστων ὡς εἶπεῖν, τὴν ἡμετέραν ἀπειρίαν καὶ τὴν ἐξ ἀνάγκης ἄγνοιαν τῶν πεπραγμένων ἔρμαιον νομίσαντες ἑαυτῶν τὰς δίκας ἡμῖν ἐλαχον ταυτασί, καὶ λόγον
7 οὔτε δίκαιον οὔτ' ἐπιεικῆ τολμῶσι λέγειν. φασὶ γὰρ οὐκ ἀποδόσθαι τὰ πατρῶα ὧν ἐκομίζοντο χρημάτων, οὐδ' ἀποστῆναι τῶν ὄντων, ἀλλ' ὅσα αὐτοῖς κατελείφθη χρέα καὶ σκευή καὶ ὅλως χρήματα, ταῦθ' ἑαυτῶν γίγνεσθαι. ἐγὼ δ' οἶδ' ἀκούων ὅτι τὴν οὐσίαν Ξενοπείδης καὶ Ναυσικράτης ἄπασαν χρέα κατέλιπον, καὶ φανερὰν ἐκέκτηντο μικρὰν τινα· εἰσπραχθέντων δὲ τῶν χρεῶν καὶ τινῶν σκευῶν προθέντων, ἔτι δ' ἀνδραπόδων, καὶ τὰ χωρία καὶ τὰς συνοικίας ἐπρίαντο
8 οἱ ἐπίτροποι, ἃ παρέλαβον οὗτοι. εἰ μὲν οὖν μηδὲν

ἠμφισβητήθη περὶ τούτων πρότερον, μηδ' ὡς οὐ καλῶς διωκημένων εἰς δίκην ἦλθεν, ἄλλος ἂν ἦν λόγος· 987 ἐπειδὴ δ' ὄλην τὴν ἐπιτροπὴν ἐγκαλέσαντες οὗτοι καὶ δίκας λαχόντες χρήματ' ἐπράξαντο, πάντα ταῦτα ἀφεί-
ται τότε. οὔτε γὰρ οὗτοι τοῦ ὀνόματος δήπου τοῦ τῆς ἐπιτροπῆς τὰς δίκας ἐδίωκον, ἀλλὰ τῶν χρημάτων, οὔτ' ἐκεῖνοι τοῦνομα τοῦτῷ ἐωνοῦντο ὧν ἀπέτισαν χρη-
μάτων, ἀλλὰ τὰ ἐγκλήματα.

- 9 Ὅτι μὲν οὖν ὧν πρὸ τῶν ἀπαλλαγῶν εἰσέπραξε
χρεῶν ὁ πατήρ ἢ ὄλως ἔλαβε χρημάτων ἐκ τῆς ἐπιτρο-
πῆς, οὐδενός εἰσι δίκαι τούτοις καθ' ἡμῶν ἀπηλλα-
γμένοις, ἐξ αὐτῶν τῶν νόμων καὶ τῆς ἀφέσεως ἰκανῶς
πάντας ἠγοῦμαι ὑμᾶς μεμαθηκένας. ὅτι δ' ὕστερον
οὐκ ἐνὶ τὴν κοιμίδην γεγενῆσθαι τούτων τῶν χρημά-
των (τοῦτο γὰρ πλάττουσιν οὗτοι καὶ παράγουσι),
10 τοῦτο βούλομαι δεῖξαι. τὸν μὲν γὰρ πατέρ' οὐδ' ἂν
αἰτιάσαιντο λαβεῖν· τέτταρσι γὰρ ἢ τρισὶ μῆσιν ὕστε-
ρον ἢ διελύσατο πρὸς τούτους ἐτελεύτησεν. ὡς δ' οὐ-
δὲ Δημάρετον τὸν καταλειφθέντα ἡμῶν ἐπίτροπον λα-
βεῖν οἶόν τε (καὶ γὰρ τοῦτον ἔγραψαν εἰς τὸ ἐγκλημα),
11 καὶ τοῦτο ἐπιδείξω. μέγιστοι μὲν οὖν ἡμῖν εἰσιν οὗτοι
μάρτυρες· οὐδαμοῦ γὰρ φανήσονται δίκην εἰληχότες
ζῶντι τῷ Δημαρέτῳ· οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα ἂν
τις αὐτὸ σκοπῶν καὶ θεωρῶν ἴδοι οὐ μόνον οὐχὶ λα-
βόντα, ἀλλ' οὐδ' ἐνὸν αὐτῷ λαβεῖν. ἦν μὲν γὰρ τὸ
χρέως ἐν Βοσπόρῳ, ἀφίκετο δ' οὐδεπώποτε εἰς τὸν τό-
πον τοῦτον ὁ Δημάρετος· πῶς οὖν εἰσέπραξεν; ἔπεμ-
12 ψε νῆ Δία, εἶποι τις ἂν, τὸν κοιμούμενον. σκοπεῖτε δὴ
τοῦτο οὕτως. ὤφειλεν Ἐρμῶναξ στατήρας ἑκατὸν 988
παρὰ Ναυσικράτους λαβῶν τούτοις. τούτων Ἀρίσται-
χος ἐπίτροπος καὶ κηδεμῶν ἐγένετο ἑκκαίδεκα ἔτη.
οἴκοῦν ἅ γε τούτων ἀνδρῶν γεγονότων δι' ἑαυτοῦ

διέλυε χρήματα ὁ Ἐρμῶναξ, οὐκ ἀπέδωκεν, ὅτι ἦσαν παῖδες· οὐ γὰρ δὴς γε ταῦτὰ κατετίθει. ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἄτοπος ὥσθ' ἂ τοὺς κυρίους διεκρούσατο μὴ καταθεῖναι τοσοῦτον χρόνον, ταῦτα τῷ μὴ κυρίῳ πέμψαντι γράμματα ἐκὼν ἀποδοῦναι; ἐγὼ 13 μὲν οὐκ οἶμαι. ἀλλὰ μὴν ὡς ἀληθῆ λέγω, καὶ ὁ μὲν πατήρ ἐτελεύτησεν εὐθέως μετὰ τὰς διαλύσεις, τῷ Δημαρέτῳ δ' οὐδεπώποθ' οὔτοι τούτων τῶν χρημάτων δίκην ἔλαχον, οὐδ' ὅλως ἐξέπλευσεν ἐκεῖνος οὐδ' ἀπεδήμησεν ἐκεῖσε, λαβὲ τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

14 Ὅτι μὲν τοίνυν οὕθ' ὁ πατήρ μετὰ τὴν ἀφεςιν τὰ χρήματ' εἰσέπραξεν, οὐτ' ἂν ἔδωκεν ἐκὼν οὐδεὶς. εἴ τινα ἔπεμψεν ὁ Δημάρετος, οὐτ' ἀνέπλευσεν αὐτὸς οὐδ' ἀφίκετο ἐκεῖσε, δῆλον ἐκ τῶν χρόνων καὶ τῶν μαρτυριῶν ὑμῖν γέγονεν. βούλομαι τοίνυν καὶ ὅλως ψευδομένους αὐτοὺς ὅλον τὸ πρᾶγμα ἐπιδείξαι. οὔτοι γὰρ γεγράφασιν εἰς ὃ νῦν ἐγκλημα διώκουσιν, ὀφείλειν ἡμᾶς τὸ ἀργύριον κομισαμένου τοῦ πατρὸς καὶ παραδόντος αὐτοῖς τοῦτο τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἐπιτροπῆς ὀφειλόμενον. καὶ μοι λέγε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα λαβῶν.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

15 Ἀκούετε γεγραμμένον ἐν τῷ ἐγκλήματι "παραδόντος ἐμοὶ τοῦ Ἀρισταίχμου τὸ χρέως ἐν τῷ λόγῳ "τῆς ἐπιτροπῆς." ὅτε τοίνυν ἐλάγχανον τῷ πατρὶ τῆς 989 ἐπιτροπῆς, τἀναντία ἐγράψαντο τούτων· ὡς γὰρ οὐκ ἀποδόντι λόγον τότε ἐγκαλοῦντες φαίνονται. λέγε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα, ὃ τότε ἔλαχον τῷ πατρὶ.

ΕΓΚΛΗΜΑ.

16 Ἐν ποίῳ δὴ λόγῳ νῦν ἐγκαλεῖτε ὡς παρέδωκεν,

ὡς Ξενοπείδη καὶ Ναυσίμαχε; τοτὲ μὲν γὰρ ὡς οὐκ ἀποδόντι δίκας ἐλαγχάνετε καὶ χρήματ' ἐπράττεσθε, τοτὲ δ' ὡς παραδόντος διώκετε. εἰ δ' ἐπ' ἀμφοτέρω ἔσται συκοφαντεῖν ὑμῖν, καὶ τοτὲ μὲν τοῦ μὴ παραδοῦναι χρήματα ἐπράξασθε, τοτὲ δὲ ὡς παραδόντος διώξετε, οὐδὲν κωλύει καὶ τρίτον τι σκοπεῖν μετὰ ταῦτα, ὅτου πάλιν δικάσεσθε. οἱ νόμοι δ' οὐ ταῦτα λέγουσιν, ἀλλ' ἅπαξ περὶ τῶν αὐτῶν πρὸς τὸν αὐτὸν εἶναι τὰς δίκας.

- 17 Ἴνα τοίνυν εἰδῆτε, ὡς ἄνδρες δικασταί, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἀδικοῦνται νῦν, ἀλλὰ καὶ παρὰ πάντας ἡμῖν δικάζονται τοὺς νόμους, βούλομαι καὶ τοῦτον ὑμῖν τὸν νόμον εἰπεῖν, ὅστις διαρρήδην λέγει, ἐὰν πέντε ἔτη παρέλθῃ καὶ μὴ δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι τοῖς ὀρφανοῖς δίκην περὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιτροπῆς ἐγκλημάτων. καὶ ὑμῖν ἀναγνώσεται τὸν νόμον.

ΝΟΜΟΣ.

- 18 Ἀκούετε, ὡς ἄνδρες δικασταί, τοῦ νόμου λέγοντος ἄντικρος, ἐὰν μὴ πέντε ἐτῶν δικάσωνται, μηκέτ' εἶναι δίκην. οὐκοῦν ἐλάχομεν, φαίεν ἄν. καὶ διελύσασθέ γε, ὥστ' οὐκ εἰσὶν αὐθις ὑμῖν δίκαι. ἢ δεινόν γ' ἂν εἶη, εἰ τῶν μὲν ἐξ ἀρχῆς ἀδικημάτων οὐ δίδωσιν ἕξω πέντ' ἐτῶν τὰς δίκας τοῖς ὀρφανοῖς ὁ νόμος κατὰ τῶν οὐκ ἀφειμένων ἐπιτρόπων, πρὸς δὲ τοὺς ἐξ ἐκείνων ἡμᾶς, περὶ ὧν αὐτοὺς ἀφήκατε, εἰκοστῶ νῦν ἔτει δίκην τελέσαισθ' ὑμεῖς. 990
- 19 Ἀκούω τοίνυν αὐτοὺς τὰ μὲν περὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν νόμων δίκαια φεύξεσθαι, παρεσκευάσθαι δὲ λέγειν ὡς πολλὰ χρήματ' αὐτοῖς κατελείφθη καὶ ταῦτ' ἀπεστερήθησαν, καὶ τεκμηριῶ χρήσεσθαι τούτου τῶ μεγέθει τῶν δικῶν ἅς ἐξ ἀρχῆς ἔλαχον,

καὶ τὴν ὀρφανίαν ὀδυρεῖσθαι, καὶ τὸν τῆς ἐπιτροπῆς λόγον διεξιέναι· καὶ ταῦτ' εἶναι καὶ τοιαῦθ' οἷς πεπι-
 20 στεύκασι καὶ δι' ὧν ὑμᾶς ἐξαπατήσειν οἴονται. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν τῶν δικῶν μέγεθος τῶν τότε ληχθεισῶν μεῖζον ἠγοῦμαι τεκμηρίον ἡμῖν εἶναι ὡς ἐσυκοφαντεῖτο ὁ πατήρ ἢ τοῦτοις ὡς πολλὰ ἀπεστεροῦντο. ὀγδοήκοντα μὲν γὰρ τάλαντ' ἔχων ἐξελέγγχειν οὐδὲ εἰς ἅν τρία λαβῶν ἀπηλλάγη· τοσοῦτων δὲ χρημάτων ἐπιτροπῆς φεύγων, οὐδεὶς ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν ἔδωκε τρία τάλαντα, τὸν κίνδυνον ἄνούμενος καὶ τὰ φύσει τότε τοῦτοις πλεονεκτήματα ὑπάρχοντα. καὶ γὰρ ὀρφανοὶ καὶ νέοι καὶ ὁποῖοί τινές εἰσιν ἀγνώτες ἦσαν· ταῦτα δὲ πάντες φασὶ μεγάλων δικαίων ἰσχύειν πλέον παρ' ὑμῖν.

21 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἀνάσχοισθ' ἂν αὐτῶν εἰκότως οὐδὲν περὶ τῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τοῦτ' οἶμαι δεῖξειν. εἰ γὰρ ὡς οἶόν τε μέγιστ' ἠδικῆσθαι δοιή τις αὐτοῖς καὶ ἐρεῖν ἅπαντα τάληθ' ἢ περὶ τούτων νυκτὶ, ἐκεῖνό γ' οἶμαι πάντας ἂν ὑμᾶς ὁμολογήσαι, ὅτι πολλὰ συμβέβηκεν ἠδικῆσθαι τισιν ἤδη μεῖζω τῶν εἰς χρήματα γιγνομένων ἀδικημάτων· καὶ γὰρ ἀκουσίοι φόνοι καὶ ὕβρεις εἰς ἃ μὴ δεῖ καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτ' ἀδικήματα γίνε-
 22 παθοῦσι τέτακται τὸ πεισθέντας ἀφεῖναι. καὶ τοῦθ' οὕτω τὸ δίκαιον ἐν πᾶσιν ἰσχύει ὥστ', ἂν ἐλὼν τις ἀκουσίου φόνου καὶ σαφῶς ἐπιδειξας μὴ καθαρὸν μετὰ ταῦτ' αἰδέσθεται καὶ ἀφῆ. οὐκέτ' ἐκβαλεῖν κύριος τὸν αὐτὸν ἔστιν. εἴθ' ὑπὲρ μὲν ψυχῆς καὶ τῶν μεγίστων οὕτως ἰσχύει καὶ μένει τὸ ἀφεῖναι, ὑπὲρ δὲ χρημάτων καὶ ἐλαττόνων ἐγκλημάτων ἄκυρον ἔσται; μηδαμῶς. οὐ γὰρ εἰ μὴ τῶν δικαίων ἐγὼ παρ' ὑμῖν τεύξομαι, τοῦτ' ἔστι δεινότατον, ἀλλ' εἰ πράγμα δίκαιον ὠρισμένον ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου νῦν καταλυθήσεται.

- 23 Οὐκ ἐμίσηθωσαν ἡμῶν τὸν οἶκον, ἴσως ἔρουσιν. οὐ γὰρ ἐβούλεθ' ὁ θεῖος ὑμῶν Ξενοπείδης, ἀλλὰ φήναντος Νικίδου τοὺς δικαστὰς ἐπεισεν ἑᾶσαι αὐτὸν διοικεῖν· καὶ ταῦτ' ἴσασι πάντες. πολλὰ διήρπασαν ἡμῶν ἐκεῖνοι. οὐκοῦν ἦν ἐπεισθητέ γε, τούτων δίκην παρ' αὐτῶν ἔχετε, καὶ οὐ δήπουθεν πάλιν δεῖ λαβεῖν
- 24 ὑμᾶς παρ' ἐμοῦ. ἵνα δὲ μηδ' οἰήσθε εἶναι τι ταῦτα, ἔστι μὲν οὐκ ἴσον (πῶς γάρ;) πρὸς τοὺς πράξαντας διαλυσαμένους τῶν οὐκ εἰδότεων κατηγορεῖν, ὅμως μέντοι, ὃ Ξενοπείδη καὶ Ναυσίμαχε, εἰ μεγάλα ὑμῖν καὶ θαναμαστὰ εἶναι τὰ δίκαια ταῦθ' ὑπολαμβάνετε, ἀποδόντες τὰ τρία τάλαντα περαίνετε. ὦν δὲ τοῦ μὴ κατηγορῆσαι τοσαῦτα χρήματα ἐπράξασθε, πρὶν ἂν ταῦτα ἀποδῶτε, σιωπᾶν ἔστέ δίκαιοι, καὶ μὴ κατηγορεῖν καὶ ἔχειν· ἔσχατον γὰρ ἤδη πραγμάτων τοῦτό γε.
- 25 Τάχα τοίνυν ἴσως καὶ τριηραρχίας ἔρουσι, καὶ τὰ ὄντα ὡς ἀνηλώκασιν εἰς ὑμᾶς. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν ψεύσον- 992
ται, καὶ πολλὰ ἀπολωλεκότες τῶν ὄντων αὐτοῖς, μικρὰ τῆς πόλεως μετειληφυίας, οὐ δικαίαν οὐδὲ γιγνομένην χάριν ἀξιόσουσι κομιζέσθαι παρ' ὑμῶν, ἑᾶσω. ἀξιῶ δὲ καὶ αὐτὸς, ὃ ἄνδρες δικασταί, εἶναι τοῖς λειτουργοῦσιν ὑμῖν ἅπασιν χάριν τινὰ ὑπάρχουσαν παρ' ὑμῶν τίσι δὲ μεγίστην; τοῖς ὃ μὲν χρήσιμον τῇ πόλει τοῦ πράγματός ἐστι ποιοῦσιν, ὃ δ' αἰσχρὸν ἅπαντες
- 26 ἂν εἶναι φήσαιεν καὶ ὄνειδος, μὴ κατασκευάζουσιν. οἱ μὲν τοίνυν μετὰ τοῦ λειτουργεῖν τὰ σφέτερόν αὐτῶν διεφθαρκότες τὴν βλασφημίαν ἀντὶ τῆς χρείας τῇ πόλει καταλείπουσιν· οὐδεὶς γὰρ αὐτὸς αὐτοῦ κατηγορήσῃ πώποτε, ἀλλ' ὡς ἡ πόλις τὰ ὄντα ἀφήρηται λέγει. οἱ δ' ὅσα μὲν προστάττετε ὑμεῖς ποιοῦντες προθύμως, τῇ περὶ τᾶλλα δὲ σωφροσύνη τὰ ὄντα σώζοντες οὐ μόνον κατὰ τοῦτ' ἐκείνων πλεονεκτοῖεν ἂν εἰκότως,

ὅτι καὶ γέγονασι χρήσιμοι καὶ ἔδονται, ἀλλ' ὅτι καὶ χω-
 ρὶς ὀνειδούς ταῦτα παρ' αὐτῶν ὑμῖν γίνεται. ἡμεῖς
 μὲν τοίνυν τοιοῦτοι εἰς ὑμᾶς φανούμεθ' ὄντες· τού-
 τος δ' ἑάσω, μή με φῶσι κακῶς αὐτοὺς λέγειν.

27 Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ θαρσύνειν καὶ ἐλε-
 εינוὺς ἑαυτοὺς πειρῶντο ποιεῖν. ἐγὼ δ' ἀξιώ πρὸς
 ταῦτα ὑπολαμβάνειν ἅπαντας ὑμᾶς ὅτι τῶν αἰσχυρῶν
 ἔστι, μᾶλλον δ' οὐδὲ δικαίων, τὰ μὲν ὄντα κατεσθίον-
 τας καὶ παροινούοντας μετὰ Ἀριστοκράτους καὶ Διο-
 γνήτου καὶ τοιούτων ἑτέρων αἰσχυρῶς καὶ κακῶς ἀνη-
 λωκέναι, τὰ δ' ἀλλότρια ὥστε λαβεῖν, θαρσύνειν νυνὶ
 καὶ κλάειν. ἐπ' ἐκείνοις ἐκλάετ' ἂν, οἷς ἐποιεῖτε, δικαί-
 ῶς. νῦν δ' οὐ δεῖ θαρσύνειν, ἀλλ' ὡς οὐκ ἀφήκατε δει- 993
 κνύναι, ἢ ὡς εἶσιν ὧν ἀφήκατε αὐθις ὑμῖν δίκαι, ἢ ὡς
 εἰκοστῷ λαγχάνειν ἔτει δίκαιόν ἐστι, τοῦ νόμου πέντ'
 ἔτη τὴν προθεσμίαν δεδωκότος· ταῦτα γὰρ ἔστιν ὑπὲρ
 28 ὧν οὗτοι δικάζουσιν. εἰ δὲ μὴ δύνωνται ταῦτα δει-
 κνύναι, ὡς οὐ δυνήσονται, ἡμεῖς ὑμῶν ἁπάντων, ὧ
 ἄνδρες δικασταί, δεόμεθα μὴ ἡμᾶς προέσθαι τούτοις,
 μηδὲ τετάρτην οὐσίαν ἔτι δοῦναι τρεῖς ἑτέρας κακῶς
 διωκηκόσιν, ἣν παρ' ἐκόντων ἔλαβον τῶν ἐπιτρόπων,
 ἣν ὑπὲρ τῶν δικῶν εἰσεπράξαντο, ἣν πρώην ἀφεί-
 λουτο Αἰσίου δίκην ἐλόντες, ἀλλ' ἡμᾶς τὰ ἡμέτε-
 ρα, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον, εἶαν ἔχειν· ἃ καὶ ὑμῖν ἔστιν ἐπ'
 ὀφελείᾳ μείζονι παρ' ἡμῖν ὄντα ἢ παρὰ τούτοις, καὶ
 δικαιοτέρον δήπου τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς ἔστιν ἔχειν ἢ
 τούτους.

Οὐκ οἶδ' ὅ τι δεῖ πλείω λέγειν· οἶμαι γὰρ ὑμᾶς
 οὐδέτι ἀγνοεῖν τῶν εἰρημένων. ἐξέροα τὸ ὕδωρ.

XXXIX.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μαντίας, εἰς τῶν πολιτευσαμένων Ἀθήνησι, γήμας γυναῖκα κατὰ τοὺς νόμους ἐκ ταύτης παῖδα ἐκτήσατο τὸν νυνὶ δικαζόμενον. προσῆει δέ τινι Πλαγγόνι κατ' ἐρωτικὴν ἐπιθυμίαν, Ἀττικῇ γυναικί. ταύτης δύο υἱεὶς ἀνδρωθέντες ἐδικάζοντο τῷ Μαντία. ἐαυτῶν εἶναι πατέρα φάσκοντες· ὁ δὲ ἀντέλεγεν. ἔπειτα ἀναλαμβάνει τοὺς παῖδας ἀναγκασθεὶς ἀπὸ 994 ἰδίας προκλήσεως, ἣν ἀπατηθεὶς ἐποίησατο. προῦκαλέσατο μὲν γὰρ τὴν Πλαγγόνα ὁμοῦσαι περὶ τῶν παίδων, εἰ ὄντως εἰσὶν ἐξ αὐτοῦ, ὑποσχόμενος, εἰ ὁμοῦσειεν, ἐμμένειν τῷ ὄρκῳ· προῦκαλέσατο δὲ ἀπατηθεὶς ὡς οὐ δεξιόμηνος τὸν ὄρκον τῆς γυναικός· ὑπὲρ τούτου γὰρ καὶ μισθὸν αὐτῇ συχνὸν ἐπηγρεύλατο. ὡς δὲ φησὶν ὁ τὸν λόγον λέγων, καὶ ὠμωμόκει ἢ Πλαγγὼν αὐτῷ λάθρα προτεινόμενον τὸν ὄρκον μὴ δέξεσθαι. προκαλεσαμένου τοίνυν παραβάσα τὰς συνθήκας δέχεται τὸν ὄρκον. καὶ οὕτω μὲν ἀναγκάζεται τοὺς παῖδας ἀναλαβεῖν, μετὰ τοῦτο δὲ τετελεύτηκεν. ὁ τοίνυν ἐκ τῆς νόμῳ γαμηθείσης γυναικός παῖς δικάζεται τῷ ἑτέρῳ τῶν εἰσποιηθέντων περὶ τοῦ ὀνόματος, λέγων αὐτὸν Βοιωτὸν καλεῖσθαι προσήκειν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ὠνομάζετο, καὶ μὴ Μαντίθειον· τοῦτο γὰρ αὐτῷ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξ ἀρχῆς τεθεῖσθαι τοῦνομα. αὐτόθεν μὲν οὖν δόξειεν ἄν τις φιλοπράγμων καὶ φιλόνηκος ὑπὲρ προσηγοριῶν διαφερόμενος· ὁ μὲντοι λόγος ἱκανῶς ἀποδείξει παραέχεται τοῦ καὶ δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ βλαβεράν εἶναι τὴν ὀμωνυμίαν.

Οὐδεμιᾶ φιλοπραγμοσύνη μὰ τοὺς θεοὺς, ὧ ἄνδρες δικασταί, τὴν δίκην ταύτην ἔλαχον Βοιωτῶ, οὐδ' ἠγνόουν ὅτι πολλοῖς ἄτοπον δόξει τὸ δίκην ἐμὲ 995 λαγχάνειν, εἴ τις ἐμοὶ ταῦτὸν ὄνομα οἶεται δεῖν ἔχειν·

ἀλλ' ἀνάγκαιον ἦν ἐκ τῶν συμβησομένων, εἰ μὴ τοῦτο
 2 διορθώσομαι, ἐν ὑμῖν κριθῆναι. εἰ μὲν οὖν ἑτέρου τι-
 νὸς οὗτος ἔφη πατρὸς εἶναι καὶ μὴ τοῦμοῦ, περιέργος
 ἂν εἰκότως ἐδόκουν εἶναι φροντίζων ὅτι βούλεται κα-
 λεῖν οὗτος ἑαυτὸν. νῦν δὲ λαχὼν δίκην τῷ πατρὶ τῷ
 ἐμοῦ καὶ μεθ' ἑαυτοῦ κατασκευάσας ἐργαστήριον συ-
 κοφαντῶν, Μνησικλέα τε, ὃν ἴσως γιννώσκετε πάντες,
 καὶ Μενεκλέα τὸν τὴν Νίνου ἐλόντα ἐκείνον, καὶ τοι-
 ούτους τινὰς, ἐδικάζεθ' υἱὸς εἶναι φάσκων ἐκ τῆς
 Πامφίλου θυγατρὸς καὶ δεινὰ πάσχειν καὶ τῆς πατρί-
 3 δος ἀποστερεῖσθαι. ὁ πατήρ δὲ (πᾶσα γὰρ εἰρήσεται
 ἢ ἀλήθεια, ὧ ἄνδρες δικασταὶ) ἅμα μὲν φοβούμενος
 εἰς δικαστήριον εἰσιέναι, μὴ τις οἶα ὑπὸ πολιτευομέ-
 νου ἑτέρωθί που λελυπημένος ἐνταυθὶ ἀπαντήσκειν
 αὐτῷ, ἅμα δ' ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ τῆς τουτουὶ μητρὸς
 ὁμοσάσης αὐτῆς ἢ μὴν, ἐὰν ὄρκον αὐτῇ διδῶ περὶ τού-
 των, μὴ ὁμείσθαι, τούτων δὲ πραχθέντων οὐδὲν ἔτι
 ἔσεσθαι αὐτοῖς, καὶ μεσεγγυησαμένης ἀργύριον, ἐπὶ
 4 τούτοις δίδωσι τὸν ὄρκον. ἡ δὲ δεξαμένη οὐ μόνον
 τοῦτον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἕτερον πρὸς τούτῳ
 κατωμόσατο ἐκ τοῦ πατρὸς εἶναι τοῦ ἐμοῦ. ὥς δὲ τοῦτ'
 ἐποίησεν, εἰσάγειν εἰς τοὺς φράτερας ἦν ἀνάγκη τού-
 τους καὶ λόγος οὐδεὶς ὑπελείπετο. εἰσήγαγεν, ἐποιή-
 σατο, ἵνα τὰν μέσῳ συντέμῳ, ἐγγράφει τοῖς Ἀπατου-
 ρίοις τουτουὶ μὲν Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, τὸν δ'
 ἕτερον Πάμφιλον. Μαντίθεος δ' ἐνεγεγράμμην ἐγώ.
 5 συμβάσης δὲ τῷ πατρὶ τελευτῆς πρὶν τὰς εἰς τοὺς δη- 996
 μότας ἐγγραφὰς γενέσθαι, ἐλθὼν εἰς τοὺς δημότας
 οὔτοσὶ ἀντὶ Βοιωτοῦ Μαντίθεον ἐνέγραψεν ἑαυτὸν.
 τοῦτο δ' ὅσα βλάπτει ποιῶν πρῶτον μὲν ἐμὲ, εἶτα
 δὲ καὶ ὑμᾶς, ἐγὼ διδάξω, ἐπειδὴν ὦν λέγω παρὰσχω-
 μαι μάστιγας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 6 Ὅν μὲν τοίνυν τρόπον ἡμᾶς ἐνέγραψεν ὁ πατήρ, ἀκηκόατε τῶν μαρτύρων· ὅτι δ' οὐκ οἰομένου τούτου δεῖν ἐμμένειν δικαίως καὶ ἀναγκαίως ἔλαχον τὴν δίκην, τοῦτ' ἤδη δείξω. ἐγὼ γὰρ οὐχ οὕτω δήπου σκαιός εἰμι ἄνθρωπος οὐδ' ἀλόγιστος ὥστε τῶν μὲν πατρῶων, ἅπαντα ἐμὰ ἐγίγνετο, ἐπειδήπερ ἐποίησατο τούτους ὁ πατήρ, συγκεχωρηκέναι τὸ τρίτον νείμασθαι μέρος καὶ στέργειν ἐπὶ τούτῳ, περὶ δ' ὀνόματος ζυγόμαχεῖν, εἰ μὴ τὸ μὲν ἡμᾶς μεταθέσθαι μεγάλην ἀτιμίαν ἔφερε καὶ ἀνανδρίαν, τὸ δὲ ταῦτόν ἔχειν τοῦτον ἡμῖν ὄνομα διὰ πόλλ' ἀδύνατον ἦν.
- 7 Πρῶτον μὲν γὰρ, εἰ δεῖ τὰ κοινὰ τῶν ἰδίων εἰπεῖν πρότερον, τίς ἡμῖν ἢ πόλις ἐπιτάξει τρόπον, ἅν τι δέη ποιεῖν; οἴσουσι νῆ Δία οἱ φυλέται τὸν αὐτὸν τρόπον ὄνπερ καὶ τοὺς ἄλλους. οὐκοῦν Μαντίθεον Μαντίου Θεορίκιον οἴσουσιν, ἔαν χορηγὸν ἢ γυμνασίαρχον ἢ ἐστιάτορα ἢ ἔάν τι τῶν ἄλλων φέρωσιν. τῷ δῆλον οὖν
- 8 ἔσται πότερον σὲ φέρουσιν ἢ ἐμέ; σὺ μὲν γὰρ φήσεις ἐμέ, ἐγὼ δὲ σέ. καὶ δὴ καλεῖ μετὰ τοῦθ' ὁ ἄρχων, ἢ πρὸς ὄντιν' ἂν ἦ ἡ δίκη. οὐχ ὑπακούομεν, οὐ λειτουργοῦμεν. πότερος ταῖς ἐκ τῶν νόμων ἔσται ζημίαις ἔνοχος; τίνα δ' οἱ στρατηγοὶ τρόπον ἐγγράψουσιν, ἂν εἰς 997
- συμμορίαν ἐγγράφωσιν, ἢ ἂν τριήραρχον καθιστῶσιν; ἢ ἂν στρατεία τις ἦ, τῷ δῆλον ἔσται πότερός ἐσθ' 9 ὁ κατειλεγμένος; τί δὲ, ἂν ἄλλη τις ἀρχὴ καθιστῆ εἰς λειτουργίαν, οἷον ἄρχων, βασιλεὺς, ἀθλοθέται, τί σημεῖον ἔσται πότερον καθιστᾶσιν; προσπαραγράψουσι νῆ Δία τὸν ἐκ Πλαγγόνος, ἂν σὲ ἐγγράφωσιν, ἂν δ' ἐμέ, τῆς ἐμῆς μητρὸς τοῦνομα. καὶ τίς ἤκουσε πάποτε, ἢ κατὰ ποῖον νόμον προσπαραγράφουτ' ἂν τοῦτο

- τὸ παράγραμμα ἢ ἄλλο τι πλὴν ὁ πατήρ καὶ ὁ δῆμος; ὧν ὄντων ἀμφοῖν τῶν αὐτῶν πολλή ταραχὴ συμβαί-
 10 νει. φέρε, εἰ δὲ κριτῆς καλοῖτο Μαντίθεος Μαντίου
 Θορίκιος, τί ἂν ποιοῖμεν; ἢ βαδίζοιμεν ἂν ἄμφω; τῷ
 γὰρ ἔσται δῆλον πότερον σὲ κέκληκεν ἢ ἐμέ; πρὸς
 Διὸς, ἂν δ' ἀρχὴν ἤντινοῦν ἢ πόλις κληροῖ, οἶον βου-
 λῆς ἢ θεσμοθέτου ἢ τῶν ἄλλων, τῷ δῆλος ὁ λαχὼν
 ἡμῶν ἔσται; πλὴν εἰ σημεῖον, ὥσπερ ἄλλω τινὶ; τῷ
 χαλκίῳ προσέεται· καὶ οὐδὲ τοῦθ' ὀποτέρου ἔστιν οἱ
 πολλοὶ γνώσκονται. οὐκοῦν ὁ μὲν ἑαυτὸν, ἐγὼ δ' ἑμαυ-
 11 τὸν φήσω τὸν εἰληχότ' εἶναι. λοιπὸν εἰς τὸ δικαστή-
 ριον ἡμᾶς εἰσιέναι. οὐκοῦν ἐφ' ἐκάστῳ τούτων δικα-
 στήριον ἡμῖν ἢ πόλις καθιεῖ, καὶ τοῦ μὲν κοινοῦ καὶ
 ἴσου, τοῦ τὸν λαχόντ' ἀρχεῖν, ἀποστρεφόμεθα, ἀλλή-
 λους δὲ πλυνοῦμεν, καὶ ὁ τῷ λόγῳ κρατήσας ἄρξει. καὶ
 πότερ' ἂν βελτίους εἶημεν τῶν ὑπαρχουσῶν δυσκολιῶν
 ἀπαλλαττόμενοι ἢ καινὰς ἐχθρας καὶ βλασφημίας ποι-
 οῦμενοι; ἄς πᾶσα ἀνάγκη συμβαίνειν. ὅταν ἀρχῆς ἢ
 12 τινος ἄλλου πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ἀμφισβητῶμεν. τί δὲ,
 ἂν ἄρα (δεῖ γὰρ ἅπανθ' ἡμᾶς ἐξετάσαι) ἄτερος ἡμῶν 993
 πείσας τὸν ἕτερον, εἰ ἂν λάχη, παραδοῦναι αὐτῷ τὴν
 ἀρχὴν οὕτω κληρωταί; τὸ δυοῖν πινακίον τὸν ἕνα
 κληροῦσθαι τί ἄλλο ἔστιν; εἴτ' ἐφ' ᾧ θάνατον ζημίαν
 ὁ νόμος λέγει, τοῦθ' ἡμῖν ἀδεῶς ἐξέεται πράττειν;
 πάνυ γε· οὐ γὰρ ἂν αὐτὸ ποιήσαιμεν. οἶδα καὶ γὰρ, τὸ
 γοῦν κατ' ἐμέ· ἀλλ' οὐδ' αἰτίαν τοιαύτης ζημίας ἐνίους
 ἔχειν καλὸν, ἐξὸν μή.
- 13 Εἶεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἢ πόλις βλάπτεται· ἐγὼ δ'
 ἰδίᾳ τί; θεάσασθε ἡλίκα, καὶ σκοπεῖτε ἂν τι δοκῶ λέ-
 γειν· πολὺ γὰρ χαλεπότερα ταῦτα ὧν ἀκηκόατ' ἔστιν.
 ὁρᾶτε μὲν γὰρ ἅπαντες αὐτὸν χρώμενον, ἕως μὲν ἐξῆ,
 Μενεκλειῖ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀνθρώποις, νῦν δ' ἐτέ-

ροις ἐκείνου βελτίοσιν οὐδὲν καὶ τὰ τοιαῦτ' ἐξηλωκότα
 καὶ δεινὸν δοκεῖν εἶναι βουλόμενον· καὶ νῆ Δία ἴσως
 14 ἔστιν. ἂν οὖν προϊόντος τοῦ χρόνου τῶν αὐτῶν τι ποι-
 εῖν τούτοις ἐπιχειρῆ (ἔστι δὲ ταῦτα γραφαί, φάσεις, ἐν-
 δεΐξεις, ἀπαγωγαί,) εἴτ' ἐπὶ τούτων τινὶ (πολλὰ γάρ
 ἔστι τάνθρωπινα, καὶ τοὺς πάνυ δεινοὺς ἐκάστοτε,
 ὅταν πλεονάζωσιν, ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους ποιεῖν)
 ὄφλη τῷ δημοσίῳ, τί μᾶλλον οὗτος ἐγγεγραμμένος
 ἔσται ἐμοῦ; ὅτι νῆ Δία εἴδονται πάντες πότερός ποτε
 15 ὦφλεν. καλῶς. ἂν δὲ, ὃ τυχὸν γένοιτ' ἂν, χρόνος διέλ-
 θη καὶ μὴ ἐκτισθῆ τὸ ὄφλημα, τί μᾶλλον οἱ τούτου
 παῖδες ἔσονται τῶν ἐμῶν ἐγγεγραμμένοι, ὅταν τοῦνο-
 μα καὶ ὁ πατήρ καὶ ἡ φυλὴ καὶ πάντ' ἦ ταῦτά; τί δ',
 εἴ τις δίκην ἐξούλης αὐτῷ λαχὼν μηδὲν ἐμοὶ φαίη πρὸς
 αὐτὸν εἶναι, κυρίαν δὲ ποιησάμενος ἐγγράψαι, τί μᾶλ- 999
 λον ἂν εἴη τοῦτου ἢ ἐμὲ ἐγγεγραφῶς; τί δ', εἴ τινας εἰς-
 16 φορὰς μὴ θείη; τί δ', εἴ τις ἄλλη περὶ τοῦνομα γί-
 γνοιτο ἢ λῆξις δίκης ἢ δόξα ὅλως ἀηδής; τίς εἴσεται
 τῶν πολλῶν πότερός ποτε οὗτός ἐστι, δυοῖν Μαντιθέ-
 οιν ταύτου πατρὸς ὄντων; φέρε, εἰ δὲ δίκην ἀστρα-
 τείας φεύγοι, χορεύοι δὲ ὅταν στρατεύεσθαι δέη; καὶ
 γὰρ νῦν, ὅτε εἰς Ταμύνας παρῆλθον οἱ ἄλλοι, ἐνθά-
 δε τοὺς χόας ἄγων ἀπελείφθη καὶ τοῖς Διονυσίοις κα-
 ταμείνας ἐχόρευεν, ὡς ἅπαντες ἐωρᾶτε οἱ ἐπιδημοῦν-
 17 τες. ἀπελθόντων δ' ἐξ Εὐβοίας τῶν στρατιωτῶν λιπο-
 ταξίου προσεκλήθη, καὶ γὰρ ταξιαρχῶν τῆς φυλῆς ἠναγ-
 καζόμεν κατὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐμαντοῦ πατρόθεν
 δέχεσθαι τὴν λῆξιν· καὶ εἰ μισθὸς ἐπορίσθη τοῖς δικα-
 στηρίοις, εἰσῆγον ἂν δῆλον ὅτι. ταῦτα δ' εἰ μὴ σεση-
 18 μασμένων ἤδη συνέβη τῶν ἐχίνων, καὶ ἂν μάρτυρας ὑμῖν
 παρεσχόμεν. εἶεν. εἰ δὲ ξενίας προσκληθείη; πολλοῖς
 δὲ προσκρούει, καὶ ὃν ἠναγκάσθη τρόπον ὁ πατήρ

ποιήσασθαι αὐτὸν, οὐ λέληθεν. ὑμεῖς δ', ὅτε μὲν τοῦτον οὐκ ἐποιεῖτο ὁ πατήρ, τὴν μητέρα ἀληθῆ λέγειν ἠγείσθε αὐτοῦ· ἐπειδὴ δ' οὕτω γεγωνῶς οὗτος ὄχληρός ἤ, πάλιν ὑμῖν ποτὲ δόξει ἐκείνος ἀληθῆ λέγειν. τί δ', εἰ ψευδομαρτυριῶν ἀλώσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς ἐραυίζει τούτοις τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐρήμην ἐάσεις τελεσθῆναι τὴν δίκην; ἄρα γε μικρὰν ἠγείσθε βλάβην, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν κοινωσίᾳ τὸν ἅπαντα βίου τῆς τούτου δόξης καὶ τῶν ἔργων εἶναι;

- 19 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἂν διεξελήλυθα ὑμῖν μάτην φοβοῦμαι, θεωρήσατε. οὗτος γὰρ ἤδη καὶ γραφάς τινας, 1000 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέφευγεν, ἐφ' αἷς οὐδὲν αἰτιος ὢν ἐγὼ συνδιαβάλλομαι, καὶ τῆς ἀρχῆς ἠμφισβῆται, ἦν ὑμεῖς ἐμὲ ἐχειροτονήσατε, καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ διὰ τὸ ὄνομα συμβέβηκεν ἡμῖν, ὧν, ἴν' εἰδῆτε, ἐκάστῳ μάρτυρας ὑμῖν παρῆξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- 20 Ὅρατε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμβαίνοντα, καὶ τὴν ἀηδίαν τὴν ἐκ τοῦ πράγματος. εἰ τοίνυν μὴ ἀηδὲς ἦν ἐκ τούτων μηδ' ὄλως ἀδύνατον ταυτόν ἔχειν ὄνομα ἡμῖν συνέβαιεν, οὐ δήπου τοῦτον μὲν δίκαιον τὸ μέρος τῶν ἐμῶν χρημάτων ἔχειν κατὰ τὴν ποιήσιν, ἦν ὁ πατήρ αὐτὸν ἀναγκασθεὶς ἐποιήσατο. ἐμὲ δ' ἀφαιρῆθῆναι τοῦνομα, ὃ βουλόμενος καὶ οὐδ' ὑφ' ἐνὸς βιασθεὶς ἔθετο. οὐκ ἔγωγε ἠγοῦμαι. ἵνα τοίνυν εἰδῆτε ὅτι οὐ μόνον εἰς τοὺς φράτερας οὕτως, ὡς μεμαρτύρηται, ὁ πατήρ τὴν ἐγγραφήν ἐποιήσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν δεκάτην ἐμοὶ ποιῶν τοῦνομα τοῦτο ἔθετο, λαβέ μοι καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 21 Ἀκούετε, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ἐγὼ μὲν εἰμι

ἐπὶ τοῦ ὀνόματος τούτου πάντα τὸν χρόνον, τουτουὶ δὲ Βοιωτὸν εἰς τοὺς φράτερας, ἥνικ' ἠναγκάσθη, ἐνέγραψεν ὁ πατήρ. ἠδέως τοίνυν ἐροίμην ἂν αὐτὸν ἐναντίον ὑμῶν· εἰ μὴ ἐτελεύτησεν ὁ πατήρ, τί ἂν ποτε ἐποίεις πρὸς τοῖς δημόταις; οὐκ ἂν εἶας σε αὐτὸν ἐγγράφειν Βοιωτόν; ἀλλ' ἄτοπον δίκην μὲν λαγχάνειν τούτου, κωλύειν δὲ πάλιν. καὶ μὴν εἰ γ' εἶας αὐτόν, ἐνέγραψεν ἂν σε εἰς τοὺς δημότας, ὅπερ εἰς τοὺς φράτερας. οὐκοῦν δεινὸν, ὧ γῆ καὶ θεοὶ, φάσκειν μὲν 1001 ἐκεῖνον αὐτοῦ πατέρα εἶναι, τολμαῦν δ' ἄκυρα ποιεῖν ἂ ἐκεῖνος ἔπραξε ζῶν.

22 Ἐτόλμά τοίνυν πρὸς τῷ δαιτητῇ προᾶγμα ἀναιδέστατον λέγειν, ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ δεκάτην ἐποίησεν ὥσπερ ἐμοῦ καὶ τούνομα τοῦτ' ἔθετο αὐτῷ, καὶ μάρτυράς τινας παρείχετο, οἷς ἐκεῖνος οὐδεπώποτε ὄφθη χρώμενος. ἐγὼ δ' οὐδένα ὑμῶν ἀγνοεῖν οἶμαι ὅτι οὐτ' ἂν ἐποίησε δεκάτην οὐδὲς παιδίου μὴ νομίζων αὐτοῦ δικαίως εἶναι, οὔτε ποιήσας καὶ στέρξας, ὡς ἂν υἱόν

23 τις στέρξαι, πάλιν ἔξαρονος ἐτόλμησε γενέσθαι. οὐδὲ γὰρ εἴ τι τῇ μητρὶ πρὸς ὀργὴν ἤλθε τῇ τούτων, τούτους ἂν ἐμίσει, νομίζων αὐτοῦ εἶναι· πολὺ γὰρ μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἑαυτοῖς διενεχθῶσιν ἀνῆρ καὶ γυνή, διὰ τοὺς παῖδας καταλλάττεσθαι ἢ δι' ἂν ἀδικηθῶσιν ὑφ' αὐτῶν, τοὺς κοινούς παῖδας πρὸς μισεῖν. οὐ τοίνυν ἐκ τούτων ἔστιν ἰδεῖν μόνον ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἂν λέγῃ, ἀλλὰ πρὶν ἡμέτερος φάσκειν συγγενῆς εἶναι, εἰς Ἰπποθωντίδα ἐφοῖτα φυλὴν εἰς παῖδας χορεύσων.

24 καίτοι τίς ἂν ὑμῶν οἶεται τὴν μητέρα πέμψαι τούτου εἰς ταύτην τὴν φυλὴν δεινὰ μὲν, ὡς φησιν, ὑπὸ τοῦ πατρὸς πεπονθυῖαν, δεκάτην δ' εἰδυῖαν πεποιηκότα ἐκεῖνον καὶ πάλιν ἔξαρονος ὄντα; ἐγὼ μὲν οὐδέν' ἂν οἶμαι. εἰς γὰρ τὴν Ἀκαμαντίδα ὁμοίως ἔξῃν σοι φοιτᾶν,

καὶ ἐφαίνεται ἂν οὕτως ἀκόλουθος ἡ φυλὴ τῇ θέσει τοῦ ὀνόματος. ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, τούτων μάρτυρας ὑμῖν τοὺς συμφοιτῶντας καὶ τοὺς εἰδότας παρέξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

1002

25 Οὕτω τοίνυν φανερώς παρὰ τὸν τῆς αὐτοῦ μητρὸς ὄρκον καὶ τὴν τοῦ δόντος ἐκείνη τὸν ὄρκον εὐθδειαν πατρὸς τετυχηκῶς καὶ ἀνθ' Ἰπποθωντίδος ἐν Ἀκαμαντίδι φυλῇ γεγυῶς οὐκ ἀγαπᾷ Βοιωτὸς οὐτοσί, ἀλλὰ καὶ δίκας ἐμοὶ δὴ ἢ τρεῖς εἴληχεν ἀργυρίου πρὸς αἷς καὶ πρότερόν μ' ἐσυκοφάντει. καίτοι πάντας οἶμαι

26 τοῦθ' ὑμᾶς εἰδέναι, τίς ἦν χρηματιστῆς ὁ πατήρ. ἐγὼ δ' ἐάσω ταῦτα. ἀλλ' εἰ δίκαια ὁμώμοκεν ἡ μήτηρ ἡ τούτων, ἐπ' αὐτοφώρῳ συκοφάντην ἐπιδεικνύει τοῦτον ταῖς δίκαις ταύταις. εἰ γὰρ οὕτω δαπανηρὸς ἦν ὥστε γάμῳ γεγαμηκῶς τὴν ἐμὴν μητέρα ἐτέραν εἶχε γυναῖκα, ἧς ὑμεῖς ἐστὲ, καὶ δὴ οἰκίας ᾧκει, πῶς ἂν ἀργύριον τοιοῦτος ᾧν κατέλιπεν;

27 Οὐκ ἀγνοῶ τοίνυν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Βοιωτὸς οὐτοσί δίκαιον μὲν οὐδὲν ἔξει λέγειν, ἧξει δ' ἐπὶ ταῦθ' ἄπερ ἄει λέγει, ὡς ἐπηρέαζεν ὁ πατήρ αὐτῷ περὶ θόμενος ὑπ' ἐμοῦ, ἀξιοὶ δ' αὐτὸς ὡς δὴ πρεσβύτερος ᾧν τοῦνομ' ἔχειν τὸ τοῦ πρὸς πατρὸς πάππου. πρὸς δὴ ταῦτα ἀκοῦσαι βέλτιον ὑμᾶς βραχέα. ἐγὼ γὰρ οἶδα τοῦτον, ὅτε οὐπω συγγενῆς ἦν ἐμοὶ, ὁρῶν ὥσπερ ἂν ἄλλον τινὰ οὐτωσί, νεώτερον ὄντα ἐμοῦ καὶ συγγῶ, ὅσα ἐξ ὄψεως, οὐ μὴν ἰσχυρίζομαι τούτῳ· καὶ γὰρ εὐ-

28 ηθες. ἀλλ' εἴ τις ἔροιτο Βοιωτὸν τουτοῦ, ὅτ' ἐν Ἰπποθωντίδι φυλῇ ἧξίου χορευεῖν, οὐπω τοῦ πατρὸς εἶναι φάσκων τοῦ ἐμοῦ υἱὸς, τί σαυτὸν ἔχειν δικαίως ἂν θείης ὄνομα; εἰ γὰρ Μαντίθεον, οὐκ ἂν διὰ τοῦτό γε φαίης ὅτι πρεσβύτερος εἶ ἐμοῦ. ὅς γὰρ οὐδὲ τῆς φυ-

λῆς τότε σοι προσήκειν ἡγοῦ τῆς ἐμῆς, πῶς ἂν τοῦ γε 1003
 29 πάππου τοῦ ἐμοῦ ἠμφισβήτηις; ἔτι δ', ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, τὸν μὲν τῶν ἐτῶν ἀριθμὸν οὐδεὶς οἶδεν ὑμῶν·
 ἐγὼ μὲν γὰρ ἐμοὶ πλείονα, οὗτος δ' ἑαυτῷ φήσει· τὸν
 δὲ τοῦ δικαίου λόγον ἅπαντες ἐπίστασθε. ἔστι δ' οὗ-
 τος τίς; ἀφ' οὗ παῖδας ἐποίησατο τούτους ὁ πατήρ, ἀπὸ
 τούτου καὶ νομίζεσθαι. πρότερον τοίνυν ἐμὲ εἰς τοὺς
 δημότας ἐνέγραψε Μαντίθεον, πρὶν εἰσαγαγεῖν τοῦτον
 εἰς τοὺς φράτερας. ὥστ' οὐ τῷ χρόνῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τῷ δικαίῳ πρεσβεῖον ἔχοιμ' ἂν ἐγὼ τοῦνομα τοῦτ' εἰκό-
 30 τως. εἶεν. εἰ δέ τίς σ' ἔροιτο "εἰπέ μοι, Βοιωτὲ, πόθεν
 "νῦν Ἀκαμαντίδος φυλῆς γέγονας καὶ τῶν δῆμων Θεορί-
 "κιος καὶ υἱὸς Μαντίου, καὶ τὸ μέρος τῶν ὑπ' ἐκείνου
 "καταλειφθέντων ἔχεις," οὐδὲν ἂν ἄλλ' ἔχοις εἰπεῖν
 πλὴν ὅτι καμὲ ζῶν ἐποίησατο Μαντίας. τί τεκμήριον, εἰ
 τίς σε ἔροιτο, ἢ μαρτύριόν ἐστὶ σοι τούτου; εἰς τοὺς
 φράτεράς με εἰσήγαγε, φήσεις ἂν. τί οὖν σε ἐνέγρα-
 ψεν ὄνομα, εἰ τίς ἔροιτο, Βοιωτὸν ἂν εἴποις· τοῦτο γὰρ
 31 εἰσήχθη. οὐκοῦν δεινὸν εἰ τῆς μὲν πόλεως καὶ τῶν ὑπ'
 ἐκείνου καταλειφθέντων διὰ τοῦνομα τοῦτο μέτεστί
 σοι, τοῦτο δ' ἀξιοῖς ἀφῆς ἕτερον μεταθέσθαι σαντῶ.
 φέρ', εἰ σε ὁ πατήρ ἀξιώσειεν ἀναστὰς ἢ μένειν ἐφ' οὗ
 σε αὐτὸς ἐποίησατο ὀνόματος ἢ πατέρ' ἄλλον σαντοῦ
 φάσκειν εἶναι, ἄρ' οὐκ ἂν μέτρια ἀξιοῦν δοκοίη; ταῦτά
 τοίνυν ταῦτα ἐγὼ σε ἀξιώω, ἢ πατρὸς ἄλλου σαντὸν πα-
 32 ραγράφειν, ἢ τοῦνομα ἔχειν ὃ ἐκεῖνος ἔδωκέ σοι. νῆ Δί',
 ἀλλ' ὕβρει καὶ ἐπηρείᾳ τινὶ τοῦτο ἐτέθη σοι. ἀλλὰ πολ- 1004
 λάκις μὲν, ὅτ' οὐκ ἐποιεῖτο ὁ πατήρ τούτους, ἔλεγον οὗ-
 τοι ὡς οὐδὲν χείρους εἰσὶν οἱ τῆς μητρὸς τῆς τούτου
 συγγενεῖς τῶν τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ. ἔστι δ' ὁ Βοιωτὸς
 ἀδελφοῦ τῆς τούτου μητρὸς ὄνομα. ἐπειδὴ δ' εἰσάγειν
 ὁ πατήρ τούτους ἠναγκάζετο, ἐμοῦ προεισηγμένου

- Μαντιθέου, οὕτω τοῦτον εἰσάγει Βοιωτὸν, τὸν ἀδελφὸν δ' αὐτοῦ Πάμφιλον. ἐπεὶ σὺ δεῖξον ὅστις Ἀθηναίων ταῦτὸν ὄνομα τοῖς αὐτοῦ παισὶν ἔθετο δυοῖν· καὶ δεῖξης, ἐγὼ συγχωρήσω δι' ἐπήρειάν σοι τοῦτο
- 33 τοῦνομα θέσθαι τὸν πατέρα. καίτοι εἴ γε τοιοῦτος ἦσθα ὥστε ποιήσασθαι μὲν σαυτὸν ἀναγκάσαι, ἐξ ὅτου δ' ἀρέσεις ἐκείνῳ τρόπου μὴ σκοπεῖν, οὐκ ἦσθα οἶον δεῖ τὸν προσήκοντα εἶναι περὶ τοὺς γονέας, οὐκ ἂν δὲ οὐκ ἐπηρεάζου δικαίως ἂν, ἀλλ' ἀπωλώλεις. ἢ δεινὸν γ' ἂν εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ νομιζομένων παίδων οἱ περὶ τῶν γονέων ἰσχύσουσι νόμοι, κατὰ δὲ τῶν αὐτοῦ εἰσβιαζομένων ἄκοντας ποιεῖσθαι ἄκυροι γενήσονται.
- 34 Ἄλλ', ὦ χαλεπώτατε Βοιωτὲ, μάλιστα μὲν ὦν πράττεις πάντων παῦσαι, εἰ δ' ἄρα μὴ βούλει, ἐκείνό γε πρὸς Διὸς πείθου· παῦσαι μὲν σαυτῷ παρέχων πράγματα, παῦσαι δ' ἐμὲ συκοφαντῶν, ἀγάπα δ' ὅτι σοι πόλις, οὐσία, πατὴρ γέγονεν. οὐδεὶς ἀπελαύνει σε ἀπὸ τούτων, οὐκουν ἔγωγε. ἀλλ' ἂν μὲν, ὥσπερ εἶναι φῆς ἀδελφός, καὶ τὰ ἔργα ἀδελφοῦ ποιῆς, δόξεις εἶναι συγγενῆς, ἂν δ' ἐπιβουλεύῃς, δικάζῃ, φθονῆς, βλασφημῆς, δόξεις εἰς ἀλλότρια ἐμπεσὼν ὡς οὐ προσ-
- 35 ἤκουσιν οὕτω χρῆσθαι. ἐπεὶ ἔγωγ' οὐδ' εἰ τὰ μάλιστα 1005 ὁ πατὴρ ὄντα σε αὐτοῦ μὴ ἐποιεῖτο ἀδικῶ. οὐ γὰρ ἔμοιγε προσῆκεν εἰδέναι τίνες εἰσὶν υἱεῖς ἐκείνου, ἀλλ' ἐκείνῳ δεῖξαι τίνα ἐμοὶ νομιστέον ἔστ' ἀδελφόν. ὃν μὲν τοίνυν οὐκ ἐποιεῖτό σε χρόνον, οὐδ' ἐγὼ προσήκονθ' ἠγοῦμην, ἐπειδὴ δ' ἐποίησατο, καὶ γὰρ νομίζω. τί τούτου σημεῖον; τῶν πατρῶων ἔχεις τὸ μέρος μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς τελευτήν· ἱερῶν, ὀσίων μετέχεις· ἀπάγει σε οὐδεὶς ἀπὸ τούτων. τί βούλει; ἂν δὲ φῆ δεινὰ πάσχειν καὶ κλάη καὶ ὀδύρηται καὶ κατηγορῆ ἐμοῦ,

ἂ μὲν ἂν λέγῃ, μὴ πιστεύετε· οὐ γὰρ δίκαιον μὴ περὶ
 τούτων ὄντος τοῦ λόγου νυνί· ἐκείνο δ' ὑπολαμβάνετε,
 ὅτι οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ ἤτιον δίκην λαμβάνειν
 36 Βοιωτῷ κληθέντι. τί οὖν φιλονεικεῖς; μηδαμῶς· μὴ
 ἔχε οὕτω πρὸς ἡμᾶς ἐθελέχθῃς· οὐδὲ γὰρ ἐγὼ πρὸς
 σέ, ἐπεὶ καὶ νῦν, ἵνα μηδὲ τοῦτο λάθῃ σε, ὑπὲρ σοῦ
 λέγω μᾶλλον, ἀξιῶν μὴ ταῦτόν ἔχειν ὄνομα ἡμᾶς, ἢ
 ἔμαντοῦ. εἰ γὰρ μηδὲν ἄλλο, ἀνάγκη τὸν ἀκούσαντα
 ἐρέσθαι πότερος, δὴ ἂν ὧσι Μαντίθεοι Μαντίου. οὐκ-
 οῦν, ὃν ἠναγκάσθη ποιήσασθαι, σὲ ἂν λέγῃ, ἐρεῖ. τί
 οὖν ἐπιθυμεῖς τούτων; ἀνάγνωθι δέ μοι λαβὼν δύο
 ταυτασί μαρτυρίας, ὡς ἐμοὶ Μαντίθεον καὶ τούτῳ Βοι-
 ωτὸν ὁ πατήρ ὄνομ' ἔθετο.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

37 Λοιπὸν ἠγοῦμαι τοῦθ' ὑμῖν ἐπιδείξαι, ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ὡς οὐ μόνον εὐροκήσετε, ἂν ἂ ἐγὼ λέγω
 ψηφίσησθε, ἀλλὰ καὶ ὡς οὗτος αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω
 Βοιωτὸν, ἀλλ' οὐ Μαντίθεον ὄνομα δικαίως ἂν ἔχειν. 1006
 λαχόντος γὰρ ἐμοῦ τὴν δίκην ταύτην Βοιωτῷ Μαντίου
 Θεορικίῳ, ἐξ ἀρχῆς τ' ἠντιδίκει καὶ ὑπώμνυτο ὡς ὢν
 Βοιωτὸς, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπεὶ οὐκέτι ἐνῆν αὐτῷ δια-
 κρούσασθαι, ἐρήμην ἐάσας καταδικαιτῆσαι, σκέψασθε
 38 πρὸς θεῶν τί ἐποίησεν· ἀντιλαγχάνει μοι τὴν μὴ οὖ-
 σαν Βοιωτὸν αὐτὸν προσαγορεύσας. καίτοι ἐξ ἀρχῆς
 τε ἔδει ἔαν αὐτὸν τελέσασθαι τὴν δίκην κατὰ Βοιωτοῦ,
 εἶπερ μηδὲν προσῆκεν αὐτῷ τοῦ ὀνόματος, ὕστερόν τε
 μὴ αὐτὸν φαίνεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ ἀντιλαγγά-
 νοντα τὴν μὴ οὖσαν. ὅς οὖν αὐτὸς αὐτοῦ κατέγνω δι-
 καίως εἶναι Βοιωτὸς, τί ὑμᾶς ἀξιῶσει τοὺς ὁμομοκό-
 τας ψηφίζεσθαι; ὡς δὲ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, λαβέ μοι τὴν
 ἀντίληξιν καὶ τὸ ἔγκλημα τουτί.

ΑΝΤΙΛΗΞΙΣ. ΕΓΚΛΗΜΑ.

39 Εἰ μὲν τοίνυν οὗτος ἔχει δεῖξαι νόμον ὃς ποιεῖ κυ-
 ρίους εἶναι τοὺς παῖδας τοῦ ἑαυτῶν ὀνόματος, ἃ λέγει
 νῦν οὗτος, ὀρθῶς ἂν ψηφίζοισθε. εἰ δ' ὁ μὲν νόμος,
 ὃν πάντες ἐπίστασθε ὁμοίως ἔμοι, τοὺς γονέας ποιεῖ
 κυρίους οὐ μόνον θέσθαι τοῦνομα ἐξ ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ
 πάλιν ἐξαλείψαι βούλωνται καὶ ἀποκηρῦξαι, ἐπέδειξα
 δ' ἐγὼ τὸν πατέρα, ὃς κύριος ἦν ἐκ τοῦ νόμου, τούτῳ
 μὲν Βοιωτὸν, ἔμοι δὲ Μαντίθεον θέμενον, πῶς ὑμῖν
 40 ἔστιν ἄλλο τι πλὴν ἀγὼ λέγω ψηφίσασθαι; ἀλλὰ μὴν
 ὧν γ' ἂν μὴ ὦσι νόμοι, γνώμη τῇ δικαιοτάτῃ δικάσειν
 ὁμωμόκατε, ὥστ' εἰ μηδεὶς ἦν περὶ τούτων κείμενος
 νόμος, καὶ οὕτω δικαίως πρὸς ἐμοῦ τὴν ψῆφον ἔθε-
 σθε. τίς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὅστις ταῦτὸν ὄνομα τοῖς ἀν- 1007
 τοῦ παισὶ τέθειται δυοῖν; τίς δ', ὃ μὴπω παῖδες εἰσὶ,
 41 θήσεται; οὐδεὶς δῆπου. οὐκοῦν ὁ δίκαιον τῇ γνώμῃ
 τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶν ὑπειλήφατε, τοῦτο καὶ
 περὶ ἡμῶν εὐσεβὲς γινῶναι. ὥστε καὶ κατὰ τὴν δικαιο-
 τάτην γνώμην καὶ κατὰ τοὺς νόμους καὶ κατὰ τοὺς ὄρ-
 κους καὶ κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν ἐγὼ μὲν μέ-
 τρια ὑμῶν, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δέομαι καὶ δίκαια
 ἀξιῶ, οὗτος δ' οὐ μόνον οὐ μέτρια, ἀλλ' οὐδ' εἰωθότα
 γίγνεσθαι.

XI.

ΠΡΟΣ ΒΟΙΩΤΟΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΙΚΟΣ
 ΜΗΤΡΩΙΑΣ.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ.

Καὶ οὗτος παρὰ τοῦ αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν αὐτὸν ὁ λόγος εἴρη-
 ται. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πάντα ταῦτα, ἢ Πλαγγῶν, ὁ ὄρκος, ἢ

τῶν παίδων ἀναγκαία ποιήσεις. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Μαντίου οἱ παῖδες ὄντες τρεῖς, Μαντίθεος ὁ ἐκ τῆς νόμφ γαμηθείσης καὶ Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος οἱ ἐκ τῆς Πλαγγόνος, ἐνέμοντο τὴν οὐσίαν. φάσκοντος δὲ τοῦ Μαντιθέου προῖκα ἑαυτῶ μητρῶαν ὀφείλεσθαι, Βοιωτὸς καὶ Πάμφιλος καὶ αὐτοὶ προικὸς ἡμφισβήτου, ὡς καὶ τῆς Πλαγγόνος εἰσενεγκαμένης εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μαντίου μνᾶς ἑκατόν. συνέδοξεν οὖν αὐτοῖς νείμασθαι πάντα ἐπ' ἴσης πλὴν τῆς οἰκίας, ἵν' ὀποτέρων ἂν ἡ μήτηρ φανῆ προῖκα εἰσενεγκαμένη, τούτοις ἀπὸ τῆς οἰκίας ἀποδοθῆ τὸ ἀργύριον, καὶ πλὴν τῶν ἀνδραπόδων, ὅπως οἱ περὶ τὸν Βοιωτὸν, ἐὰν ἐπιζητῶσί τι τῶν ἔνδον, ἔχωσιν ἔλεγ- 100
χον. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντενεκάλεσαν ἀλλήλοις, ὁ μὲν Μαντίθεος ὑπὲρ τῆς μητρῶας οὐσίας, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὲρ ἄλλων τινῶν. καὶ ὁ διαιτητῆς Μαντιθέου μὲν ἀπεδιαίτησε, Βοιωτοῦ δὲ κατεδιαίτησεν ἐρήμην. λαγγάνει δὲ Μαντίθεος καὶ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτῶ τὴν αὐτὴν δίκην, ἀπαιτῶν τὴν προῖκα.

Πάντων ἐστὶν ἀνιαρότατον, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὅταν τις ὀνόματι μὲν ἀδελφὸς προσαγορευθῆ τινῶν, τῶ δ' ἔργῳ ἐχθροὺς ἔχη τούτους, καὶ ἀναγκάζεται πολλὰ καὶ δεινὰ παθῶν ὑπ' αὐτῶν εἰσιέναι εἰς δικαστήριον, ὃ νῦν ἐμοὶ συμβέβηκεν. οὐ γὰρ μόνον ἀτύχημά μοι ἐξ ἀρχῆς ἐγένετο, διότι Πλαγγῶν ἡ τούτων μήτηρ ἐξαπατήσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐπιορκήσασα φανερῶς ἠνάγκασεν αὐτὸν ὑπομεῖναι τούτους ποιήσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο τὰ δύο μέρη τῶν πατρῶων ἀπεστερήθην· ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐξελήλαμαι μὲν ἐκ τῆς πατρῶας οἰκίας ὑπὸ τούτων, ἐν ἧ καὶ ἐγενόμην καὶ ἐτροφήν καὶ εἰς ἣν οὐχ ὁ πατὴρ αὐτοῦς, ἀλλ' ἐγὼ τελευτή- 3
σαντος ἐκείνου παρεδεξάμην, ἀποστεροῦμαι δὲ τὴν 100
προῖκα τῆς ἑμαυτοῦ μητρὸς, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, αὐτὸς μὲν τούτοις δίκας ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν μοι πάντων δεδωκώς, πλὴν εἴ τινα νῦν ἔνεκα τῆς δίκης ταύτης ἀντειλήχασί μοι συκοφαντοῦντες, ὡς καὶ ὑμῖν ἔσται

καταφανές, παρὰ δὲ τούτων ἐν ἔνδεκα ἔτεσιν οὐ δυνά-
 4 μενος τυχεῖν τῶν μετρίων, ἀλλὰ νῦν εἰς ὑμᾶς καταπε-
 φευγῶς. δέομαι οὖν ἀπάντων ὑμῶν, ὧς ἄνδρες δικα-
 σταί, μετ' εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι οὕτως ὅπως ἂν
 δύνωμαι λέγοντος, κἂν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πεπονθέναι,
 συγγνώμην ἔχειν μοι ζητοῦντι κομίσασθαι τὰμαντοῦ,
 ἄλλως τε καὶ εἰς θυγατρὸς ἔκδοσιν· συνέβη γάρ μοι
 5 δεηθέντος τοῦ πατρὸς ὀκτωκαιδεκέτη γῆμαι, καὶ διὰ
 τοῦτο εἶναι μοι θυγατέρα ἤδη ἐπίγαμον. ὥστ' ἐμοὶ μὲν
 δικαίως ἂν ἀδικουμένῳ διὰ πολλὰ βοηθήσαιτε. τούτοις
 δ' εἰκότως ἂν ὀργίζοισθε· οἵτινες, ὧς γῆ καὶ θεοί, ἔξόν
 αὐτοῖς τὰ δίκαια ποιήσασι μὴ εἰσιέναι εἰς δικαστήριον,
 οὐκ αἰσχύνονται μὲν ἀναμιμνήσκοντες ὑμᾶς εἴ τι ἢ ὁ
 πατήρ ἡμῶν μὴ ὀρθῶς διεπράξατο ἢ οὔτοι εἰς ἐκείνον
 ἡμαρτον, ἀναγκάζουσι δ' ἐμὲ δικάζεσθαι αὐτοῖς. ἵνα
 δ' ἀκριβῶς εἰδῆτε ὡς οὐκ ἐγὼ τούτου αἴτιος εἰμὶ, ἀλλ'
 οὔτοι, ἔξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἂν ἐν βραχυτάτοις δύνωμαι,
 διηγῆσομαι τὰ πραχθέντα.

6 Ἡ γὰρ μήτηρ ἡ ἐμὴ, ὧς ἄνδρες δικασταί, θυγάτηρ
 μὲν ἦν Πολυαράτου Χολαργέως, ἀδελφὴ δὲ Μενεξένου
 καὶ Βαθύλλου καὶ Περιάνδρου. ἐκδόντος δ' αὐτὴν τοῦ
 πατρὸς Κλεομέδοντι τῷ Κλέωνος υἱεῖ, καὶ προῖκα τὰ- 1010
 λαντον ἐπιδόντος, τὸ μὲν πρῶτον τούτῳ συνώκει· γε-
 νομένων δ' αὐτῇ τριῶν μὲν θυγατέρων, υἱοῦ δ' ἑνὸς
 Κλέωνος, καὶ μετὰ ταῦτα τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τελευτήσαν-
 τος, ἀπολιποῦσα τὸν οἶκον καὶ κομισαμένη τὴν προῖκα,
 7 πάλιν ἐκδόντων αὐτὴν τῶν ἀδελφῶν Μενεξένου καὶ
 Βαθύλλου (ὁ γὰρ Περιάνδρος ἔτι παῖς ἦν) καὶ τὸ τάλαν-
 τον ἐπιδόντων συνώκησε τῷ ἐμῷ πατρί. καὶ γίγνομαι
 αὐτοῖς ἐγὼ τε καὶ ἄλλος ἀδελφὸς νεώτερος ἐμοῦ, ὃς ἔτι
 παῖς ὢν ἐτελεύτησεν. ὡς δ' ἀληθῆ λέγω περὶ τούτων
 ὑμῖν, πρῶτον τοὺς μάρτυρας παρῆξομαι.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

8 Τὴν μὲν τοίνυν μητέρα τὴν ἐμὴν οὕτως ὁ πατήρ μου γήμας εἶχε γυναῖκα ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ ἑαυτοῦ. ἐμέ τε ἐπαίδευε καὶ ἠγάπα, ὥσπερ καὶ ὑμεῖς ἅπαντες τοὺς ὑμετέρους παῖδας ἀγαπᾶτε. τῇ δὲ τούτων μητρὶ Πλαγγόνι ἐπλησίασεν ὄντινα δὴ ποτ' οὖν τρόπον· οὐ γὰρ 9 ἐμὸν τοῦτο λέγειν ἐστὶ. καὶ οὕτως οὐ πάντα γε ἦν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας κεκρατημένος, ὥστ' οὐδὲ τῆς μητρὸς τῆς ἐμῆς ἀποθανούσης ἠξίωσεν αὐτὴν εἰς τὴν οἰκίαν παρ' ἑαυτὸν εἰσδέξασθαι, οὐδὲ τούτους, ὡς υἱεῖς εἰσὶν αὐτοῦ, πεισθῆναι· ἀλλὰ τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὗτοι διῆγον οὐκ ὄντες τοῦμοῦ πατρὸς, ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πολλοὶ ἴσασιν, ἐπειδὴ δ' οὐτοσὶ ἀύξηθεις καὶ μεθ' αὐτοῦ παρασκευασάμενος ἐργαστήριον συκοφαντῶν, ὧν ἡγεμῶν ἦν Μνησικλῆς καὶ Μενεκλῆς ἐκεῖνος ὁ τὴν Νίνον ἐλῶν, μεθ' ὧν οὗτος ἐδικάζετό μου τῷ πατρὶ φάσκων 10 υἱὸς εἶναι ἐκείνου. συνόδων δὲ γιγνομένων πολλῶν ὑπὲρ τούτων. καὶ τοῦ πατρὸς οὐκ ἂν φάσκοντος πεισθῆναι ὡς οὗτοι γεγύνασιν ἐξ αὐτοῦ, τελευτῶσα ἢ 101 Πλαγγῶν, ὃ ἄνδρες δικασταί, (πάντα γὰρ εἰρήσεται τάληθῆ πρός ὑμᾶς) μετὰ τοῦ Μενεκλέους ἐνεδρεύσασα τὸν πατέρα μου καὶ ἐξαπατήσασα ὄρκῳ ὃς μέγιστος δοκεῖ καὶ δεινότατος παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι, ὡμολόγησε τριάκοντα μνᾶς λαβοῦσα τούτους μὲν τοῖς αὐτῆς ἀδελφοῖς εἰσποιήσκειν υἱεῖς, αὐτὴ δ', ἂν πρός τῷ δαιτητῇ προκαλῆται αὐτὴν ὁ πατήρ μου ὁμόσαι ἢ μὴν τοὺς παῖδας ἐξ αὐτοῦ γεγονέναι, οὐ δέξασθαι τὴν πρόκλησιν· τούτων γὰρ γενομένων οὔτε τούτους ἀποστερήσεσθαι τῆς πόλεως, τῷ τε πατρὶ μου οὐκέτι δυνήσεσθαι αὐτοὺς πράγματα παρέχειν τῆς μητρὸς αὐτῶν οὐ 11 δεξαμένης τὸν ὄρκον. συγχωρηθέντων δὲ τούτων τί ἂν ὑμῖν μακρολογοῖαν; ὡς γὰρ πρός τὸν δαιτητῆν

ἀπήντησε, παραβᾶσα πάντα τὰ ὠμολογημένα ἢ Πλαγ-
 γῶν δέχεταιί τε τὴν πρόκλησιν καὶ ὄμνυσιν ἐν τῷ Δελ-
 φινίῳ ἄλλον ὄρκον ἐναντίον τῷ προτέρῳ, ὡς καὶ ὑμῶν
 οἱ πολλοὶ ἴσασι· περιβόητος γὰρ ἡ προᾶξις ἐγένετο. καὶ
 οὕτως ὁ πατήρ μου διὰ τὴν ἑαυτοῦ πρόκλησιν ἀναγκα-
 σθεῖς ἐμμεῖναι τῇ διαίτῃ ἐπὶ μὲν τοῖς γεγενημένοις ἡγα-
 νάκτει καὶ βαρέως ἔφερε, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν οὐδ' ὡς
 εἰσδέξασθαι τούτους ἠξίωσεν, εἰς δὲ τοὺς φράτερας
 ἡναγκάσθη εἰσαγαγεῖν. καὶ τοῦτον μὲν ἐνέγραψε Βοι-
 12 ωτὸν, τὸν δ' ἕτερον Πάμφιλον. ἐμὲ δ' εὐθύς ἐπεισε
 περὶ ὀκτωκαίδεκ' ἔτη γεγενημένον τὴν Εὐφῆμου γῆμαι
 θυγατέρα, βουλόμενος παῖδας ἐξ ἐμοῦ γενομένους ἐπι-
 δεῖν. ἐγὼ δ', ὡς ἄνδρες δικασταί, νομίζων δεῖν καὶ πρό-
 τερον καὶ ἐπειδὴ οὗτοι ἐλύπουν αὐτὸν δικαζόμενοι καὶ 1012
 πράγματα παρέχοντες, ἐμὲ τὸνναντίον εὐφραίνειν
 ἅπαντα ποιοῦνθ' ὅσ' ἐκείνῳ χαριεῖσθαι μέλλοιμι, ἐπει-
 13 σθην αὐτῷ. γῆμαντος δέ μου τὸν τρόπον τοῦτον ἐκεῖ-
 νος μὲν τὸ θυγάτριόν μοι ἐπιδὼν γενόμενον, οὐ πολ-
 λοῖς ἔτεσιν ὕστερον ἀρρωστήσας ἐτελεύτησεν· ἐγὼ δ',
 ὡς ἄνδρες δικασταί, ζῶντος μὲν τοῦ πατρὸς οὐδὲν ὥμην
 δεῖν ἐναντιοῦσθαι αὐτῷ, τελευτήσαντος δ' ἐκείνου εἰσ-
 δεξάμην τε τούτους εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τῶν ὄντων
 ἀπάντων μετέδωκα, οὐχ ὡς ἀδελφοῖς οὐσίην (οὐδὲ γὰρ
 ὑμῶν τοὺς πολλοὺς λελήθασιν ὃν τρόπον οὗτοι γεγό-
 νασιν), νομίζων δ' ἀναγκαῖον εἶναι μοι, ἐπειδὴ ὁ πα-
 τὴρ ἐξηπατήθη, πείθεσθαι τοῖς νόμοις τοῖς ὑμετέροις.
 14 καὶ οὕτως ὑπ' ἐμοῦ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσδεχθέντες, ὡς
 ἐνεμόμεθα τὰ πατρῶα, ἀξιούντος ἐμοῦ ἀπολαβεῖν τὴν
 τῆς μητρὸς προῖκα ἀντενεκάλουν καὶ οὗτοι, καὶ ἔφα-
 σαν ὀφείλεσθαι καὶ τῇ αὐτῶν μητρὶ τὴν ἴσην προῖκα.
 συμβουλευσάντων δ' ἡμῖν τῶν παρόντων τὰ μὲν ἄλλα
 πάντα ἐνειμάμεθα, τὴν δ' οἰκίαν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς

διακόνους τοὺς τοῦ πατρὸς ἐξαιρέτους ἐποιησάμεθα,
 15 ἵν' ἐκ μὲν τῆς οἰκίας, ὁποτέροις ἂν ἡμῶν φαίνεται
 ὀφειλομένη ἢ προῖξ, οὗτοι αὐτὴν κομίσωνται, ἐκ δὲ
 τῶν παίδων κοινῶν ὄντων, εἴαν τι οὗτοι τῶν πατρῶων
 ἐπιζητῶσι, πυνθάνωνται, καὶ βασανίζοντες αὐτοὺς καὶ
 ἄλλῳ ὅτῳ ἂν τρόπῳ βούλωνται ζητοῦντες. ὅτι δὲ καὶ
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

1013

16 Μετὰ ταῦτα τοίνυν οὗτοί τ' ἐμοὶ δίκας ἔλαχον
 ὑπὲρ ὧν ἐνεκάλουν κἀγὼ τούτοις ὑπὲρ τῆς προικὸς.
 καὶ τὸ μὲν πρῶτον παραγραφάμενοι Σόλωνα Ἐρχιέα
 διαιτητὴν τούτῳ ἐπετρέψαμεν δικάσαι περὶ ὧν ἐνεκα-
 λοῦμεν ἀλλήλοισ· ὡς δ' οὐκ ἀπῆντων οὗτοι, ἀλλ' ἐφυ-
 γοδίκουν καὶ χρόνος διειρήβετο συχνὸς, τῷ μὲν Σόλωνι
 συνέβη τελευτῆσαι τὸν βίον, οὗτοι δὲ πάλιν ἐξ ὑπαρ-
 χῆς λαγχάνουσί μοι δίκας, καὶ ἐγὼ τούτῳ, προσκαλε-
 σάμενος αὐτὸν καὶ ἐπιγραψάμενος ἐπὶ τὸ ἔγκλημα Βοι-
 17 ωτόν· τοῦτο γὰρ αὐτῷ ὁ πατὴρ ἔθετο τοῦνομα. περὶ
 μὲν οὖν ὧν οὗτοί μοι ἐδικάζοντο, παρόντος τούτου καὶ
 ἀντιδικοῦντος καὶ οὐκ ἔχοντος ἐπιδειξάμενος οὐδὲν ὧν ἐνε-
 κάλουν, ἀπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητής· καὶ οὗτος συνει-
 δὼς αὐτῷ ἀδίκως ἐγκαλοῦντι οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δικα-
 στήριον, οὔτε νῦν περὶ ἐκείνων εἰληχέ μοι δίκην οὐδε-
 μίαν, ἀλλὰ περὶ ἄλλων τινῶν, λύσειν τοῖς ἐγκλήμασι
 τούτοις τὴν δίκην ταύτην οἰόμενος. ἦν δ' ἐγὼ τοῦτον
 ἐδίωκον τότε περὶ τῆς προικὸς, ἐπιδημοῦντος τούτου
 ἐνθάδε καὶ οὐκ ἀπαντήσαντος πρὸς τὸν διαιτητὴν ἐρή-
 18 μην κατεδιήτησεν αὐτοῦ. οὗτοσί δ', ὧς ἄνδρες δικασταί,
 οὔτε ἠντιδίκει τότε παρῶν οὔτ' ἔφη με καταδικαιήσα-
 σθαι τὴν δίκην αὐτοῦ· οὐ γὰρ εἶναι Βοιωτόν αὐτῷ
 ὄνομα, ἀλλὰ Μαντίθεον, καὶ οὕτως ὀνόματι ἀμφισβη-

τῶν ἔργῳ τὴν προικὰ με τῆς μητρὸς ἀποστρεῖ. ἀπο-
 ρῶν δ' ἐγὼ τί ἂν τις χρήσαιτο τῷ πράγματι, οὕτω πά-
 λιν τὴν αὐτὴν ταύτην δίκην λαχὼν αὐτῷ Μαντιθέῳ
 ἐνδεκάτῳ ἔτει νῦν εἰς ὑμᾶς καταπέφυγα. ὡς δὲ καὶ 1014
 ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν περὶ τούτων
 μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

19 Ὅτι μὲν τοίνυν, ᾧ ἄνδρες δικασταί, ἢ τε μήτηρ
 μου τάλαντον ἐπενεγκαμένη προικα, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ
 τῶν ἀδελφῶν τῶν αὐτῆς, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσι,
 συνώκησε τῷ πατρὶ, καὶ ὄν τρόπον ἐγὼ τούτους εἰσε-
 δεξάμην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τελευτήσαντος, καὶ
 ὅτι ἀπέφυγον αὐτοὺς τὰς δίκας ἅς μοι ἐνεκάλουν, ταῦ-
 τα μὲν πάντα καὶ μεμαρτύρηται ὑμῖν καὶ ἐπιδέδεικται.
 Ἴθι δὲ λαβὲ καὶ τὸν περὶ τῆς προικὸς νόμον τουτουί.

ΝΟΜΟΣ.

20 Οὕτω τοίνυν τοῦ νόμου ἔχοντος οἶμαι τουτουί
 Βοιωτὸν ἢ Μαντίθεον, ἢ ὅ τι ποτ' ἄλλο χαίρει προσα-
 γορευόμενος, δικαίαν μὲν ἀπολογίαν καὶ ἀληθινὴν
 οὐδεμίαν ἔξειν εἰπεῖν, ἐπιχειρήσειν δὲ τῇ τόλμῃ καὶ τῇ
 θρασύτητι τῇ ἑαυτοῦ πιστεύοντα περιστάναι τὰς ἑαυ-
 τοῦ συμφορὰς εἰς ἐμὲ, ἅπερ καὶ ἰδίᾳ ποιεῖν εἴωθε, λέ-
 γων ὡς δημευθείσης τῆς τοῦ Παμφίλου οὐσίας, ὅς ἦν
 πατὴρ τῆς Πλαγγόνος, τὰ περιγενόμενα χρήματα ὁ πα-
 τὴρ ὁ ἐμὸς ἔλαβεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου, καὶ οὕτως ἀπο-
 φαίνειν πειρώμενος τὴν μὲν αὐτοῦ μητέρα ἐπενεγκα-
 μένην προικα πλεῖν ἢ ἑκατὸν μνᾶς, τὴν δ' ἐμὴν ἀπρο-
 11 κων φάσκων συνοικῆσαι. ταῦτα διέξεισιν, ᾧ ἄνδρες
 δικασταί, οὔτε μαρτυριαν οὐδεμίαν ἐμβεβλημένος ὑπὲρ
 τούτων οὔτ' ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ὑγιὲς λέγει, ἀλλ' ἀκρι-
 βῶς εἰδὼς ὅτι ὁμολογῶν μὲν ἀδικεῖν ἐν ὑμῖν οὐδεὶς πω

ἀπέφυγε, ψευδόμενος δὲ καὶ παραγωγὰς λέγων ἤδη
 τις δίκην οὐκ ἔδωκεν. ἴν' οὖν μὴ ἔξαπατηθῆτε ὑπ' αὐ-
 τοῦ, βέλτιον εἶναί μοι δοκεῖ βραχέα καὶ περὶ τούτου
 22 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν. εἰάν γὰρ λέγῃ ὡς ἡ μὲν ἐμὴ μήτηρ
 οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα, ἡ δὲ τούτων ἐπηνέγκατο, ἐν-
 θυμείσθ' ὅτι περιφανῶς ψεύδεται. πρῶτον μὲν γὰρ ὁ
 Πάμφιλος ὁ πατήρ τῆς τούτου μητρὸς πέντε τάλαντα
 τῷ δημοσίῳ ὀφείλων ἐτελεύτησε, καὶ τοσοῦτου ἐδέησε
 περιγενέσθαι τι τοῖς ἐκείνου παισὶ τῆς οὐσίας ἀπογρα-
 φείσης καὶ δημευθείσης ὥστ' οὐδὲ τὸ ὄφλημα πᾶν
 ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτέτιστα, ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν ὁ Πάμφιλος
 ὀφείλων τῷ δημοσίῳ ἐγγέγραπται. πῶς οὖν οἶόν τε
 τὸν ἐμὸν πατέρα χρήματα λαβεῖν ἐκ τῆς Παμφίλου οὐ-
 σίας, ἢ οὐδ' αὐτὸ τὸ ὄφλημα ἱκανὴ ἐγένετο τῇ πόλει
 23 ἐκτίσαι; ἔπειτ', ὧ ἄνδρες δικασταί, ἐνθυμείσθ' ὅτι εἰ
 τὰ μάλιστα περιεγένετο τὰ χρήματα ταῦτα, ὥσπερ οὐ-
 τοί φασιν, οὐκ ἂν ὁ ἐμὸς πατήρ αὐτὰ ἔλαβεν, ἀλλ' οἱ
 τοῦ Παμφίλου υἱεῖς Βοιωτὸς καὶ Ἡδύλος καὶ Εὐθύδη-
 μος, οἱ οὐκ ἂν δήπου ἐπὶ μὲν τῷ τάλλοτρία λαμβάνειν
 ὅτιαν οὖν ἐποίουν, ὡς καὶ ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, τὰ δ'
 24 αὐτῶν τὸν ἐμὸν πατέρα περιεῖδον κομίσάμενον. ὅτι
 μὲν τοίνυν ἢ γε τούτων μήτηρ οὐκ ἐπηνέγκατο προῖκα,
 ἀλλ' οὗτοι τοῦτο ψεύδονται, ἱκανῶς ὑμᾶς μεμαθηκέναι
 νομίζω· ὅτι δ' ἡ ἐμὴ μήτηρ ἐπηνέγκατο, ῥαδίως ἐγὼ δεί-
 ξω. πρῶτον μὲν γὰρ Πολυκράτου θυγάτηρ ἦν, ὃς καὶ
 ὑφ' ὑμῶν ἐτιμαῖτο καὶ πολλὴν οὐσίαν ἐκέκτητο· ἔπειτα
 μεμαρτύρηται ὑμῖν ὡς καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς τοσαύτην
 προῖκα ἐπενεγκαμένη Ἐρυξιμάχῳ συνώκησε, τῷ Χα-
 25 βρίου κηδεστῆ. πρὸς δὲ τούτοις φαίνεται μοι ἡ μήτηρ
 τὸ πρῶτον ἐκδοθεῖσα Κλεομέδοντι, οὗ φασὶ τὸν πα-
 τέρα Κλέωνα τῶν ὑμετέρων προγόνων στρατηγοῦντα,
 Λακεδαιμονίων πολλοὺς ἐν Πύλῳ ζῶντας λαβόντα,

μάλιστα πάντων ἐν τῇ πόλει εὐδοκιμῆσαι· ὥστ' οὔτε
 τὸν ἐκείνου προσῆκεν υἷὸν ἄπροικον αὐτὴν γῆμαι, οὔτε
 Μενέξενον καὶ Βάθυλλον εἰκὸς ἐστίν, αὐτούς τε οὐ-
 σίαν πολλὴν κερκτημένους καὶ Κλεομέδοντος τελευτή-
 σαντος κομισαμένους τὴν προῖκα, ἀποστερηῆσαι τὴν
 ἀδελφὴν τὴν ἑαυτῶν, ἀλλὰ προσθέντας αὐτούς ἐκδοῦ-
 ναι τῷ ἡμετέρῳ πατρὶ, καθάπερ καὶ αὐτοὶ πρὸς ὑμᾶς
 26 καὶ οἱ ἄλλοι μεμαρτυρήκασιν. χωρὶς δὲ τούτων ἐνθυ-
 μήθητε διὰ τί ἂν ποτε ὁ πατήρ, εἶπερ ἢ μὲν ἐμὴ μήτηρ
 μὴ ἦν ἐγγυητὴ μηδ' ἠνέγκατο προῖκα, ἢ δὲ τούτων
 ἠνέγκατο, τούτους μὲν οὐκ ἔφη αὐτοῦ υἱεῖς εἶναι, ἐμὲ
 δὲ καὶ ἐποιεῖτο καὶ ἐπαίδευεν; ὅτι νῆ Δί', ὡς οὔτοι φή-
 σουσιν, ἐμοὶ χαριζόμενος καὶ τῇ ἐμῇ μητρὶ τούτους
 27 ἠτίμαξεν. ἀλλ' ἐκείνη μὲν ἔτι παῖδα μικρὸν ἐμὲ κατα-
 λιποῦσα αὐτὴ τὸν βίον ἐτελεύτησεν, ἢ δὲ τούτων μή-
 τηρ Πλαγγῶν καὶ πρότερον καὶ μετὰ ταῦτα εὐπρεπῆς
 τὴν ὄψιν οὔσα ἐπλησίαζεν αὐτῷ· ὥστε πολὺ μᾶλλον
 εἰκὸς ἦν αὐτὸν διὰ τὴν ζῶσαν γυναῖκα, ἣς ἐρῶν ἐτύγ-
 χανε, τὸν τῆς τεθνεώσης υἷὸν ἀτιμάζειν, ἢ δι' ἐμὲ καὶ
 τὴν τετελευτηκυῖαν τοὺς ἐκ τῆς ζώσης καὶ πλησιαζού-
 28 σης αὐτῷ παῖδας μὴ ποιεῖσθαι. καίτοι οὗτός γ' εἰς
 τοῦτο τόλμης ἦκει ὥστε φησὶ τὸν πατέρα μου δεκάτην
 ὑπὲρ αὐτοῦ ἐστιᾶσαι. καὶ περὶ τούτου μόνον Τιμοκρά- 1017
 τους καὶ Προμάχου ἐμβέβληται μαρτυρίας, οἳ οὔτε γέ-
 νει προσήκουσί μου τῷ πατρὶ οὐδὲν οὔτε φίλοι ἦσαν
 ἐκείνῳ. οὕτω δὲ φανερώς τὰ ψευδῆ μεμαρτυρήκασιν
 ὥστε ὃν πάντων ὑμῶν εἰδότεων οὔτοσὶ δίκην λαχῶν
 ἄκουτα ἠνάγκασε ποιήσασθαι αὐτὸν, τοῦτον οὔτοι,
 ὥσπερ κλητῆρες, δύο μόνον ὄντες μαρτυροῦσι δεκάτην
 29 ὑπὲρ τούτου ἐστιᾶσαι. οἷς τίς ἂν ὑμῶν πιστεύσειεν;
 καὶ μὴν οὐδ' ἐκείνὸ γὰρ εἰπεῖν αὐτῷ ἐνδέχεται, ὡς μι-
 κρὸν μὲν ὄντα ἐποιεῖτο αὐτὸν ὁ πατήρ, μείζω δὲ γενό-

μενον τῇ μητρὶ ὀργισθεῖς τι τῇ τούτων ἠτίμαξε· πολὺ
 γὰρ δῆπου μᾶλλον εἰώθασιν, ὧν ἂν ἐν αὐτοῖς διενε-
 χθῶσι γυνὴ καὶ ἀνὴρ, διαλλάττεσθαι διὰ τοὺς παῖδας
 ἢ διὰ τὰς πρὸς-ἑαυτοὺς ὀργὰς τοὺς κοινούς παῖδας
 πρὸς μισεῖν. ὥστ' ἂν μὲν ἐπιχειρῇ ταῦτα λέγειν, μὴ
 30 ἐπιτρέπετε αὐτῷ ἀναισχυντεῖν· ἂν δὲ λέγῃ περὶ τῶν
 δικῶν ἅς ἀπεδιήτησέ μου ὁ διαιτητῆς, καὶ φάσκη ὑπ'
 ἔμοῦ ἀπαράσκευος ληφθῆναι, πρῶτον μὲν μέμνησθε
 ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγένετο ἐν ᾧ ἔδει παρασκευά-
 σασθαι αὐτὸν, ἀλλ' ἔτη πολλὰ, ἔπειθ' ὅτι οὗτος ἦν ὁ
 διώκων τὴν δίκην, ὥστε πολὺ μᾶλλον ἦν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ
 31 τούτου ἀπαράσκευον ληφθῆναι ἢ τοῦτον ὑπ' ἔμοῦ. ἔτι
 δὲ πάντες ὑμῖν οἱ πρὸς τῷ διαιτητῇ παρόντες μεμαρ-
 τυρήκασιν ὡς οὗτος παρῶν αὐτὸς, ὅτε ἀπεδιήτησέ μου
 ὁ διαιτητῆς, οὔτε ἐφῆκεν εἰς τὸ δικαστήριον ἐνέμεινέ
 τε τῇ διαίτῃ. καίτοι ἄτοπον δοκεῖ μοι εἶναι, εἰ οἱ μὲν
 ἄλλοι, ὅταν οἴωνται ἀδικεῖσθαι, καὶ τὰς πάνυ μικρὰς
 δίκας εἰς ὑμᾶς ἐφιᾶσιν, οὗτος δέ μοι περὶ προικὸς δί-
 κην ταλάντου λαχὼν ταύτῃ, ὡς αὐτὸς φησιν, ἀδίκως
 32 καταδικαιτηθεὶς ἐνέμεινεν. νῆ Δί', ἀπράγμων γὰρ τις 1018
 ἴσως ἐστὶν ἄνθρωπος καὶ οὐ φιλόδικος. ἐβουλόμην τᾶν,
 ὧ ἄνδρες δικασταί, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι. νυνὶ δ' ὑμεῖς
 μὲν οὕτως ἐστὲ κοινοὶ καὶ φιλόανθρωποι, ὥστ' οὐδὲ
 τοὺς τῶν τριάκοντα υἱεῖς φυγαδεῦσαι ἐκ τῆς πόλεως
 ἠξιώσατε· οὗτος δ' ἐμοὶ μετὰ Μενεκλέους τοῦ πάντων
 τούτων ἀρχιτέκτονος ἐπιβουλεύσας, καὶ ἐξ ἀντιλογίας
 καὶ λοιδορίας πληγὰς συναψάμενος, ἐπιτεμῶν τὴν κε-
 φαλὴν αὐτοῦ τραύματος εἰς Ἄρειον πάγον με προσε-
 33 καλέσατο, ὡς φυγαδεύσων ἐκ τῆς πόλεως. καὶ εἰ μὴ
 Εὐθύδικος ὁ ἰατρός, πρὸς ὃν οὗτοι τὸ πρῶτον ἦλθον
 δεόμενοι ἐπιτεμεῖν τὴν κεφαλὴν. αὐτὸς πρὸς τὴν ἐξ
 Ἄρειου πάγου βουλήν εἶπε τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν, τοι-

αὐτήν δίκην οὗτος ἂν εἰλήφει παρ' ἐμοῦ μηδὲν ἀδικουῖντος, ἦν ὑμεῖς οὐδὲ κατὰ τῶν τὰ μέγιστ' ἀδικούντων ὑμᾶς ἐπιχειρήσαιτ' ἂν ποιήσασθαι. ἵνα δὲ μὴ δοκῶ διαβάλλειν αὐτὸν, ἀνάγνωθί μοι τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 34 Τοῦτον μὲν τοίνυν οὕτω μέγαν καὶ φοβερόν ἀγῶνά μοι οὐχ ὡς εὐήθης ὦν, ἀλλ' ὡς ἐπίβουλος καὶ κακοῦργος κατεσκεύασεν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀντὶ τοῦ ὀνόματος οὗ ἔθετο αὐτῷ ὁ πατήρ Βοιωτὸν, ὥσπερ καὶ πρὸς ὑμᾶς μεμαρτύρηται, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐτελεύτησε, Μαντίθεον ἑαυτὸν ἐγγράψας εἰς τοὺς δημότας, καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐμοὶ καὶ πατρὸς καὶ δήμου προσαγορευόμενος, οὐ μόνον τὴν δίκην ταύτην, περὶ ἧς νυνὶ δικάζομαι, ἀνάδικον ἐποίησεν, ἀλλὰ καὶ χειροτονησάντων ὑμῶν ἐμέ ταξίαρχον ἤκεν αὐτὸς ἐπὶ τὸ δικαστήριον δοκιμασθήσόμενος, δίκην δὲ ἐξούλης ὠφληκῶς ταύτην οὐκ αὐτὸς 1019
- 35 ὠφληκῆναι φησὶν, ἀλλ' ἐμέ. ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἶπειν, κακά μοι παρέχων ἠνάγκασέ με λαχεῖν αὐτῷ δίκην περὶ τοῦ ὀνόματος, οὐχ ἵνα χρήματα παρ' αὐτοῦ λάβω, ὡ ἄνδρες δικασταί, ἀλλ' ἵν', ἐὰν ὑμῖν δοκῶ δεινὰ πάσχειν καὶ βλάπτεσθαι μεγάλα, οὗτοσὶ καλῆται Βοιωτὸς, ὥσπερ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔθετο. ὅτι τοίνυν ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, λαβέ μοι καὶ τὰς περὶ τούτων μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 36 Πρὸς τούτοις τοίνυν καὶ ὅτι ἐγὼ στρατευόμενος καὶ μετὰ Ἀμεινίου ξενολογήσας, ἄλλοθεν τε χρήματα εὐπορήσας καὶ ἐκ Μυτιλήνης παρὰ τοῦ ὑμετέρου προξένου Ἀπολλωνίδου καὶ παρὰ τῶν φίλων τῆς πόλεως λαβὼν τριακοσίους στατήρας Φωκαεῖς, ἀνήλωσα εἰς τοὺς στρατιώτας, ἵνα προᾶξίς τιςπραχθεῖη καὶ ὑμῖν καὶ

37 ἐκείνοις συμφέρουσα, περὶ τούτων μοι δικάζεται ὡς πατρικὸν κεκομισμένῳ χρέως παρὰ τῆς πόλεως τῆς Μυτιληναίων, Κάμμη τῷ τυραννοῦντι Μυτιλήνης ὑπηρετῶν, ὃς καὶ ὑμῖν κοινῇ καὶ ἐμοὶ ἰδίᾳ ἐχθρὸς ἐστίν. ὅτι δ' ὁ πατὴρ ἡμῶν, ἣν ἐψηφίσαντο αὐτῷ δωρεὰν οἱ Μυτιληναῖοι, εὐθύς αὐτὸς ἐκομίσατο, καὶ ὡς οὐδὲν ὠφείλετο αὐτῷ χρέως ἐν Μυτιλήνῃ, τῶν ὑμετέρων φίλων παρεξομαι μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

38 Ἐχων τοίνυν, ὧ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ δεινὰ λέγειν, ἃ οὗτος καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς ὑμῶν ἐνίους ἡμάρτηκεν, ἀναγκάζομαι διὰ τὸ ὀλίγον εἶναί μοι τὸ ὕδωρ παραλιπεῖν. νομίζω γὰρ καὶ ἐκ τούτων ὑμῖν 1020 ἱκανῶς ἐπιδεδείχθαι ὡς οὐ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ἐστὶν ἀγῶνα μὲν μοι περὶ φυγῆς κατασκευάζειν καὶ δίκας οὐδὲν προσηκούσας δικάζεσθαι, πρὸς δὲ τὸν διαιτητὴν ἀπαντᾶν ἀπαράσκευον. ὥστε περὶ μὲν τούτων ἂν ἐπι-
39 χειρῇ λέγειν, οὐκ οἶμαι ὑμᾶς ἀποδέξεσθαι. ἂν δὲ λέγῃ ὡς ἀξιοῦντος αὐτοῦ ἐπιτρέψαι Κόνωνι τῷ Τιμοθέου περὶ ἀπάντων ἐγὼ οὐκ ἐβουλόμην ἐπιτρέπειν, ἐνθυμεῖσθε ὡς ἐξαπατᾶν ὑμᾶς ἐπιχειρήσει. ἐγὼ γὰρ περὶ μὲν ὧν αἱ δίκαι οὐπω τέλος εἶχον, ἔτοιμος ἦν ἐπιτρέπειν καὶ Κόνωνι καὶ ἄλλῳ διαιτητῇ ἴσω, ὅτῳ οὗτος βούλοιο· περὶ δὲ ὧν τρεῖς πρὸς τὸν διαιτητὴν ἀπαντήσαντος τούτου καὶ ἀντιδικοῦντος ὁ μὲν διαιτητῆς ἀπέγνω μου, οὗτος δὲ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐνέμεινεν, ὡς καὶ ὑμῖν μεμαρτύρηται, οὐκ ὧμην δίκαιον εἶναι ταῦτα
40 πάλιν ἀνάδικα γίνεσθαι· τί γὰρ ἂν ἦν πέρας ἡμῖν τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ τοὺς νόμους διαιτηθέντα λύσας ἑτέρῳ διαιτητῇ ἐπέτρεψα περὶ τῶν αὐτῶν ἐγκλημάτων, ἄλλως τε καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι, εἰ καὶ πρὸς

τοὺς ἄλλους μὴ ἐπιεικὲς ἔστι ταῖς διαίταις ἰσχυρίζε-
 σθαι, πρὸς γε τοῦτον ἀπάντων δικαιοτάτου ἦν οὕτω
 41 προσφάρεσθαι. φέρε γὰρ, εἴ τις αὐτὸν ξενίας γράψαι-
 το λέγων ὡς διομνύμενος ὁ πατήρ οὐκ ἔφη τοῦτον
 υἱὸν αὐτοῦ εἶναι, ἔσθ' ὅτω ἂν ἄλλω ἰσχυρίζοιτο πρὸς
 ταῦτα ἢ διότι τῆς μητρὸς αὐτῶν ὁμοσάσης καὶ τοῦ δι-
 αιτητοῦ καταγνόντος ἠναγκάσθη ὁ πατήρ ἡμῶν ἐμ-
 42 μείναι τῇ διαίτῃ; οὐκοῦν δεινὸν εἰ οὗτος αὐτὸς κατὰ
 γνῶσιν διαιτητοῦ ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος καὶ
 πρὸς ἐμὲ τὴν οὐσίαν νειμάμενος καὶ τυχῶν τῶν με- 102
 τρίων ἀπάντων, ἄς ἐγὼ δίκας τοῦτον ἀπέφυγον παρ-
 οῦντα καὶ ἀντιδικοῦντα καὶ τοῖς γνωσθεῖσιν ἐμμένον-
 τα, ταύτας ἀναδίκους ἀξιῶν γίνεσθαι δίκαιόν τι δο-
 κοίη λέγειν ὑμῖν, ὥσπερ, ὅταν μὲν τούτῳ συμφέρη,
 δέον κυρίας εἶναι τὰς διαίτας, ὅταν δὲ μὴ συμφέρη,
 προσῆκον τὴν τούτου γνώμην κυριωτέραν γενέσθαι
 43 τῶν κατὰ τοὺς ὑμετέρους νόμους γνωσθέντων. ὅς
 οὕτως ἐπίβουλός ἐστιν ὥστε καὶ τὴν δίαιταν ταύτην
 ἐπιτρέπει με προῦκαλεῖτο οὐχ ὅπως ἀπαλλαγῇ πρὸς
 με, ἀλλ' ἵν', ὥσπερ καὶ πρότερον ἔνδεκα ἔτη διήγαγε
 κακουργῶν, οὕτω καὶ νῦν τὰ ἀποδαιτηθέντα μου λύ-
 σασ ἐξ ἀρχῆς με συκοφαντῇ καὶ τὴν δίκην ταύτην ἐκ-
 44 κρούῃ. τεκμήριον δὲ τούτου μέγιστον· οὔτε γὰρ τὴν
 πρόκλησιν ἐδέχετο, ἦν ἐγὼ κατὰ τοὺς νόμους προῦ-
 καλούμην αὐτὸν, πρότερόν τε Ξενίππῳ, ὃν οὗτος
 προῦβάλετο διαιτητὴν, ἐπιτρέψαντος μου περὶ τῆς
 τοῦ ὀνόματος δίκης ἀπηγόρευσε αὐτῷ μὴ διαιτᾶν.
 ὅτι δὲ καὶ ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἐκ τῆς μαρτυρίας καὶ τῆς
 προκλήσεως εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ.

45 Ταύτην τοίνυν τὴν πρόκλησιν οὐ δεξιόμενος, ἀλλ'

ἐνεδρεύων με καὶ τὴν δίκην ὅτι πλείστον χρόνον ἐκ-
 κρούειν βουλόμενος, κατηγορήσει, ὡς ἐγὼ πυνθάνο-
 μαι, οὐ μόνον ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ πατρὸς, λέγων ὡς
 ἐκεῖνος ἐμοὶ χαριζόμενος πολλὰ τοῦτον ἠδίκησεν. ὑμεῖς
 δ', ὧ ἄνδρες δικασταὶ, μάλιστα μὲν, ὥσπερ αὐτοὶ οὐκ
 ἂν ἀξιόσαιτε κακῶς ἀκούειν ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παι-
 δων, οὕτω μηδὲ τούτῳ ἐπιτρέπετε περὶ τοῦ πατρὸς
 46 βλασφημεῖν· καὶ γὰρ ἂν εἴη δεινὸν εἰ αὐτοὶ μὲν πρὸς 1022
 τοὺς ἐπὶ τῆς ὀλιγαρχίας πολλοὺς τῶν πολιτῶν ἀκρί-
 τούς ἀποκτείναντας διαλλαγέντες ἐμμένετε ταῖς ὁμο-
 λογίαις, ὥσπερ χρὴ τοὺς καλοὺς κάγαθοὺς ἄνδρας,
 τούτῳ δὲ πρὸς τὸν πατέρα ζῶντα καὶ διαλυθέντι καὶ
 πολλὰ παρὰ τὸ δίκαιον πλεονεκτήσαντι νῦν μνησικα-
 47 κεῖν ἐπιτρέψετε καὶ κακῶς λέγειν ἐκεῖνον. μηδαμῶς,
 ὧ ἄνδρες δικασταὶ, ἀλλὰ μάλιστα μὲν κωλύετ' αὐτὸν
 ταῦτα ποιεῖν, ἂν δ' ἄρα βιάζηται ὑμᾶς καὶ λοιδορῆται,
 ἐνθυμεῖσθ' ὅτι αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμαρτυρεῖ μὴ ἐξ ἐκεί-
 νου γεγενῆσθαι. οἱ μὲν γὰρ φύσει παῖδες ὄντες, κἂν
 πρὸς ζῶντας τοὺς πατέρας διενεχθῶσιν, ἀλλ' οὖν τε-
 λευτήσαντάς γε αὐτοὺς ἐπαινοῦσιν· οἱ δὲ νομιζόμενοι
 μὲν υἱεῖς, μὴ ὄντες δὲ γένει ἐξ ἐκείνων, ὀραδίως μὲν αὐ-
 τοῖς διαφέρονται ζῶσιν, οὐδὲν δὲ φροντίζουσι περὶ
 48 τεθνεώτων αὐτῶν βλασφημοῦντες. χωρὶς δὲ τούτων
 ἐνθυμεῖσθε ὡς ἄτοπόν ἐστιν, εἰ οὗτος τὸν πατέρα ὡς
 ἁμαρτόντα εἰς αὐτὸν λοιδορήσει, διὰ τὰ ἐκείνου ἁμαρ-
 τήματα ὑμέτερος πολίτης γεγενημένος. καὶ γὰρ μὲν διὰ
 τὴν τούτων μητέρα τὰ δύο μέρη τῆς οὐσίας ἀφαιροθεῖς
 ὅμως ὑμᾶς αἰσχύνομαι λέγειν περὶ ἐκείνης τι φλαῦρον·
 49 οὗτος δ', ὃν ἠνάγκασεν αὐτῷ πατέρα γενέσθαι, τοῦτον
 οὐκ αἰσχύνεται ψέγων ἐναντίον ὑμῶν, ἀλλ' εἰς τοῦτ'
 ἁμαθίας ἤκει ὥστε τῶν νόμων ἀπαγορευόντων μηδὲ
 τοὺς τῶν ἄλλων πατέρας κακῶς λέγειν τεθνεώτας,

οὗτος, οὗ φησιν υἱὸς εἶναι, τοῦτον λοιδορήσει, ὃ προσήκε καὶ εἴ τις ἄλλος ἐβλασφήμει περὶ αὐτοῦ ἀγα- 102
νακτεῖν.

50 Οἶμαι δ' αὐτὸν, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, ἐπειδὴν τῶν ἄλλων ἀπορῆ, κακῶς τέ με ἐπιχειρήσειν λέγειν καὶ διαβάλλειν πειράσεσθαι, διεξιόνθ' ὡς ἐγὼ μὲν καὶ ἐτράφην καὶ ἐπαιδύθην καὶ ἔγνημα ἐν τῇ τοῦ πατρὸς οἰκίᾳ, αὐτὸς δ' οὐδενὸς τούτων μετέσχεν. ὑμεῖς δ' ἐνθυμείσθ' ὅτι ἐμὲ μὲν ἡ μήτηρ παῖδα καταλιποῦσα ἐτελεύτησεν, ὥστε μοι ἰκανὸν ἦν ἀπὸ τοῦ τόκου τῆς προικὸς
51 καὶ τρέφεσθαι καὶ παιδεύεσθαι· ἡ δὲ τούτων μήτηρ Πλαγγῶν, τρέφουσα μεθ' αὐτῆς τούτους καὶ θεραπεύνας συχνὰς καὶ αὐτὴ πολυτελεῶς ζῶσα, καὶ εἰς ταῦτα τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν χορηγὸν ἑαυτῇ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἔχουσα καὶ πολλὰ δαπανᾶν ἀναγκάζουσα, οὐκ ἴσα δῆπου τῆς ἐκείνου οὐσίας ἐμοὶ ἀνήλωκεν, ὥστε πολὺ μᾶλλον προσήκειν ἐμὲ τούτοις ἐγκαλεῖν ἢ αὐτὸν ἐγκλή-
52 ματ' ἔχειν ὑπὸ τούτων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις εἴκοσι μὲν μνᾶς δανεισάμενος μετὰ τοῦ πατρὸς παρὰ Βλεπαίου τοῦ τραπεζίτου εἰς ὠνήν τινα μετᾶλλων, ἐπειδὴ ὁ πατήρ ἐτελεύτησε, τὰ μὲν μέταλλα πρὸς τούτους ἐνεμάμην, τὸ δάνειον δ' αὐτὸς εἰσεπράχθην, ἑτέρας δὲ χιλίας εἰς τὴν τοῦ πατρὸς ταφὴν παρὰ Λυσιστράτου Θορικίου δανεισάμενος ἰδίᾳ ἐκτέτικα. ὡς δ' ἀληθῆ καὶ ταῦτα λέγω, ἐκ τούτων τῶν μαρτυριῶν εἴσεσθε.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

53 Τοσαῦτα τοίνυν ἐμοῦ ἐλαττομένου φανερωῶς, οὐτοσὶ νῦν σχετλιάζων καὶ δεινοπαθῶν καὶ τὴν προικὰ με τῆς μητρὸς ἀποστερήσει; ἀλλ' ὑμεῖς, ὃ ἄνδρες δικασταὶ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν, μὴ καταπλαγῆτε ὑπὸ τῆς κραυγῆς τῆς τούτου· πολὺς γὰρ, πολὺς καὶ τολμηρὸς 102

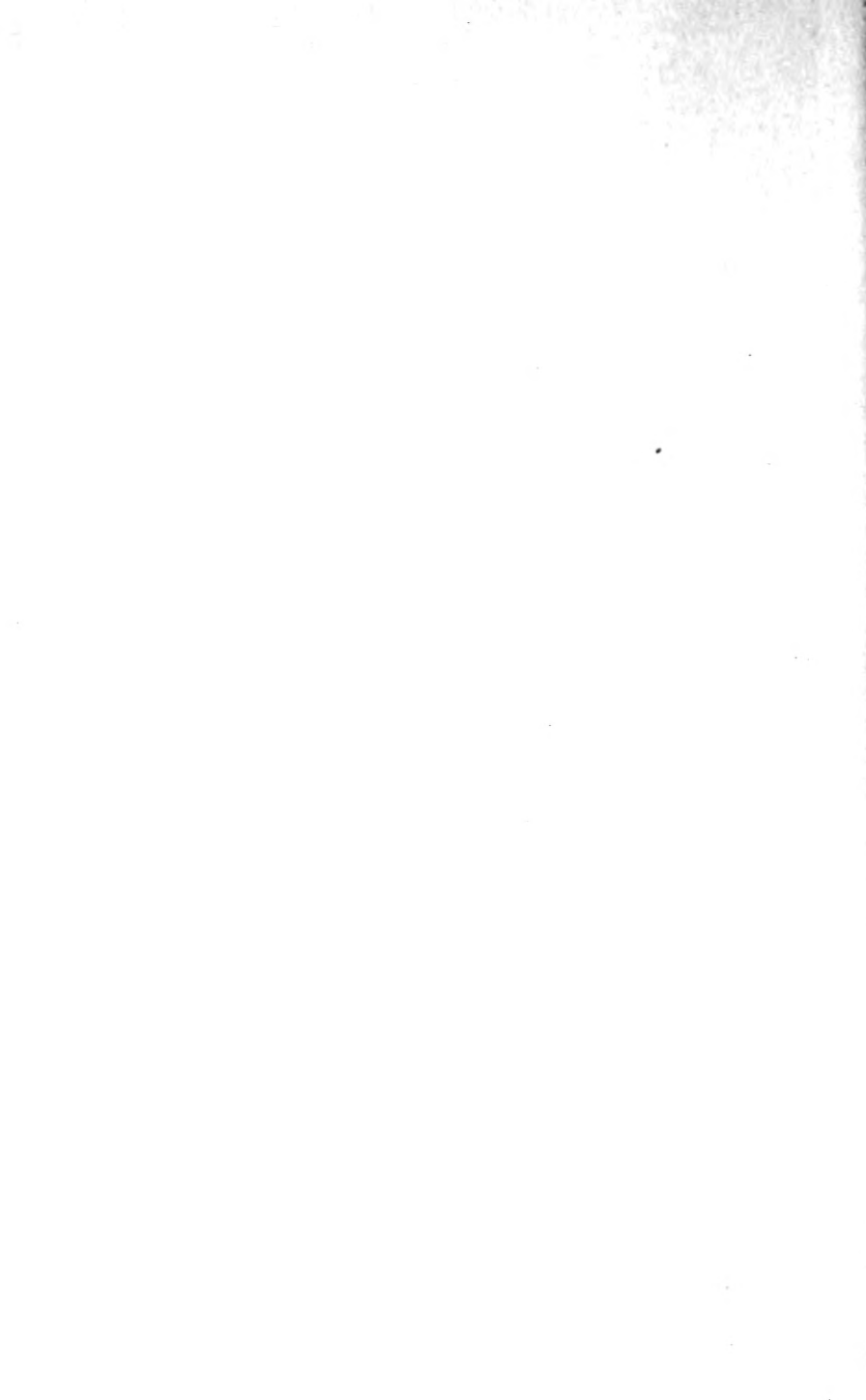
ἔστιν ἄνθρωπος, καὶ οὕτω κακοῦργος ὥστε περὶ ὧν
 ἂν μὴ ἔχη μάρτυρας παρασχέσθαι, ταῦτα φήσει ὑμᾶς
 εἰδέναι, ὧ ἄνδρες δικασταί, ὃ πάντες ποιοῦσιν οἱ μη-
 54 δὲν ὑγιᾶς λέγοντες. ὑμεῖς οὖν ἂν τι τοιοῦτον τεχνάζη-
 ται, μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλ' ἐξελέγγετε, καὶ ὅτι ἂν μὴ
 ἕκαστος ὑμῶν εἰδῆ, μηδὲ τὸν πλησίον νομιζέτω εἰδέ-
 ναι, ἀλλ' ἀξιούτω τοῦτον ἀποδεικνύει σαφῶς ὑπὲρ
 ὧν ἂν λέγη, καὶ μὴ ὑμᾶς φάσκοντα εἰδέναι, περὶ ὧν
 αὐτὸς οὐδὲν ἔξει εἰπεῖν δίκαιον, ἀποδιδράσκειν τὴν
 ἀλήθειαν, ἐπεὶ καὶ ἐγὼ, ὧ ἄνδρες δικασταί, πάντων
 ὑμῶν εἰδότες ὅν τρόπον ἀναγκασθεὶς ὁ πατήρ μου
 ἐποίησατο τούτους, οὐδὲν ἦττον δικάζομαι νῦν αὐ-
 55 τοῖς καὶ μάρτυρας ὑποδίκους παρέσχημαι. καίτοι οὐκ
 ἴσος γ' ἡμῖν ἔστιν ὁ κίνδυνος, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν, ἂν
 ὑμεῖς νυνὶ ὑπὸ τούτων ἐξαπατηθῆτε, οὐκ ἔξέσται ἔτι
 δικάσασθαι περὶ τῆς προικὸς· τούτοις δ', εἰ φασὶν
 ἀδίκως ἀποδαιτῆσαί μου τὸν δαιτητὴν τὰς δίκας, καὶ
 τότε ἔξῃν εἰς ὑμᾶς ἐφεῖναι καὶ νῦν ἐκγενήσεται πάλιν,
 ἂν βούλωνται, παρ' ἐμοῦ λαβεῖν ἐν ὑμῖν τὸ δίκαιον.
 56 καὶ ἐγὼ μὲν, ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ὑμεῖς με ἐγκαταλίπητε,
 οὐχ ἔξω ὀπόθεν προῖκα ἐπιδῶ τῇ θυγατρὶ, ἧς τῇ μὲν
 φύσει πατήρ εἰμι, τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς εἰ ἴδοιτε, οὐκ
 ἂν θυγατέρα μου, ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι αὐτὴν νομί-
 σαιτε· οὗτοι δὲ, ἂν ὑμεῖς μοι βοηθήσητε, οὐδὲν ἐκ
 τῶν ἰδίων ἀποτίσουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκίας τὰ ἐμὰ ἐμοὶ 1025
 ἀποδώσουσιν, ἣν ἐξειλόμεθα μὲν κοινῇ πάντες εἰς τὴν
 ἔκτισιν τῆς προικὸς, οἰκοῦντες δ' αὐτὴν οὗτοι μόνου
 57 διατελοῦσιν. οὔτε γὰρ ἀρμόττει μοι θυγατέρα ἐπίγα-
 μον ἔχοντι οἰκεῖν μετὰ τοιούτων, οἱ οὐ μόνον αὐτοὶ
 ἀσελγῶς ζῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὁμοίους αὐτοῖς ἑτέρους πολ-
 λούς εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγουσιν, οὔτε μὰ τὸν Δί' ἀσφα-
 λές εἶναί μοι νομίζω συζῆν τούτοις ἐν τῷ αὐτῷ· ὅπου

γὰρ οὕτω φανερώς μοι ἐπιβουλεύσαντες εἰς Ἄρειοι
 πάγον ἀγῶνα κατεσκεύασαν, τίνος ἂν οὔτοι ἢ φαρμα-
 κείας ἢ ἄλλης κακουργίας τοιαύτης ὑμῖν ἀποσχεῖσθαι
 58 δοκοῦσιν; οἷ γε πρὸς τοῖς ἄλλοις (ἀρτίως γὰρ καὶ τοῦτο
 ἀνεμνήσθη) εἰς τοσαύτην ὑπερβολὴν τόλμης ἤκου-
 σιν ὥστε καὶ Κρίτωνος μαρτυρίαν ἐνεβάλοντο ὡς ἐώ-
 νηται τὸ τρίτον παρ' ἐμοῦ μέρος τῆς οἰκίας· ἦν, ὅτι
 ψευδὴς ἐστὶ, ῥαδίως εἴσεσθε. πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ
 οὕτω μετρίως ξῆ Κρίτων ὥστε παρ' ἑτέρου οἰκίαν
 ὠνεῖσθαι, ἀλλ' οὕτω πολυτελῶς καὶ ἀσώτως ὥστε
 πρὸς τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ἀναλίσκειν· ἔπειτ'
 οὐ μαρτυρεῖ τούτῳ νῦν, ἀλλ' ἐμοὶ ἀντιδικεῖ· τίς γὰρ
 ὑμῶν οὐκ οἶδεν ὅτι μάρτυρες μὲν εἰσιν οὔτοι, οἷς μη-
 δὲν μέτεστι τοῦ πράγματος, περὶ οὗ ἡ δίκη ἐστίν, ἀντί-
 δικοὶ δ' οἱ κοινωνοῦντες τῶν πραγμάτων, περὶ ὧν ἂν
 59 δικάζηται τις αὐτοῖς; ὁ Κρίτωνι συμβέβηκεν. ἔτι δὲ
 τοσοῦτων ὑμῶν ὄντων, ὧ ἄνδρες δικασταί, καὶ τῶν
 ἄλλων Ἀθηναίων πολλῶν ἄλλος μὲν οὐδεὶς αὐτῷ παρα-
 γενέσθαι μεμαρτύρηκε, Τιμοκράτης δὲ μόνος, ὥσπερ
 ἀπὸ μηχανῆς, μαρτυρεῖ μὲν δεκάτην ἐστιᾶσαι τούτῳ 10
 τὸν ἐμὸν πατέρα, ἡλικιωτῆς ὢν τοῦ νυνὶ φεύγοντος
 τὴν δίκην, φησὶ δὲ πάνθ' ἀπλῶς εἰδέναί αἰ δὴ τούτοις
 συμφέρει, μαρτυρεῖ δὲ νυνὶ μόνος Κρίτωνι παρεῖναι,
 ὅτε παρ' ἐμοῦ τὴν οἰκίαν ἐωνεῖτο. ὁ τίς ἂν ὑμῶν πι-
 στεύσειεν; ἄλλως τε καὶ ὅτι οὐ περὶ τῆς οἰκίας, πότῃρα
 ἐώνηται αὐτὴν Κρίτων ἢ μὴ, νυνὶ δικάζομαι, ἀλλὰ
 περὶ προικὸς, ἣν ἐπενεγκαμένης τῆς μητρὸς οἱ νόμοι
 60 κελεύουσιν ἐμὲ κομίζεσθαι. ὥστε καθάπερ ὑμῖν ἐγὼ
 καὶ ἐκ μαρτυριῶν πολλῶν καὶ ἐκ τεκμηρίων ἐπέδειξα
 ἐπενεγκαμένην μὲν τὴν μητέρα μου τάλαντον προῖκα,
 οὐ κομισάμενον δὲ τοῦτ' ἐμὲ ἐκ τῆς πατρῴας οὐσίας,
 ἐξαίρετον δ' ἡμῖν γενομένην τὴν οἰκίαν εἰς ταῦτα, οὕτω

κελεύετε καὶ τοῦτου ἐπιδεικνύναι ὑμῖν ἢ ὡς οὐκ ἀληθῆ λέγω ἢ ὡς οὐ προσήκει μοι κομίσασθαι τὴν προῖκα·
 61 περὶ τούτων γὰρ ὑμεῖς νυνὶ τὴν ψῆφον οἴσεται. ἔὰν δὲ μὴ ἔχων περὶ ὧν φεύγει τὴν δίκην μήτε μάρτυρας ἀξιόχρεως παρασχέσθαι μήτ' ἄλλο πιστὸν μηδὲν, ἐτέρους παρεμβάλλη λόγους κακουργῶν καὶ βοᾶ καὶ σχετλιάξῃ μηδὲν πρὸς τὸ πρᾶγμα, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἐπιτρέπετε αὐτῷ, ἀλλὰ βοηθεῖτέ μοι τὰ δίκαια ἐξ ἀπάντων τῶν εἰρημένων, ἐνθυμούμενοι ὅτι πολὺ δικαιότερόν ἐστι τὴν τῆς ἐμῆς μητρὸς προῖκα τῇ ἐμῇ θυγατρὶ εἰς ἔκδοσιν ὑμᾶς ψηφίσασθαι, ἢ Πλαγγόνα καὶ τούτους πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν οἰκίαν τὴν εἰς τὴν προῖκα ἐξαίρετον γενομένην ἀφελέσθαι ἡμᾶς παρὰ πάντα τὰ δίκαια.

PA

Demosthenes

3949

Dēmosthenōys logoi

A2

1855

v.2

pars.2

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 14 18 04 02 008 6